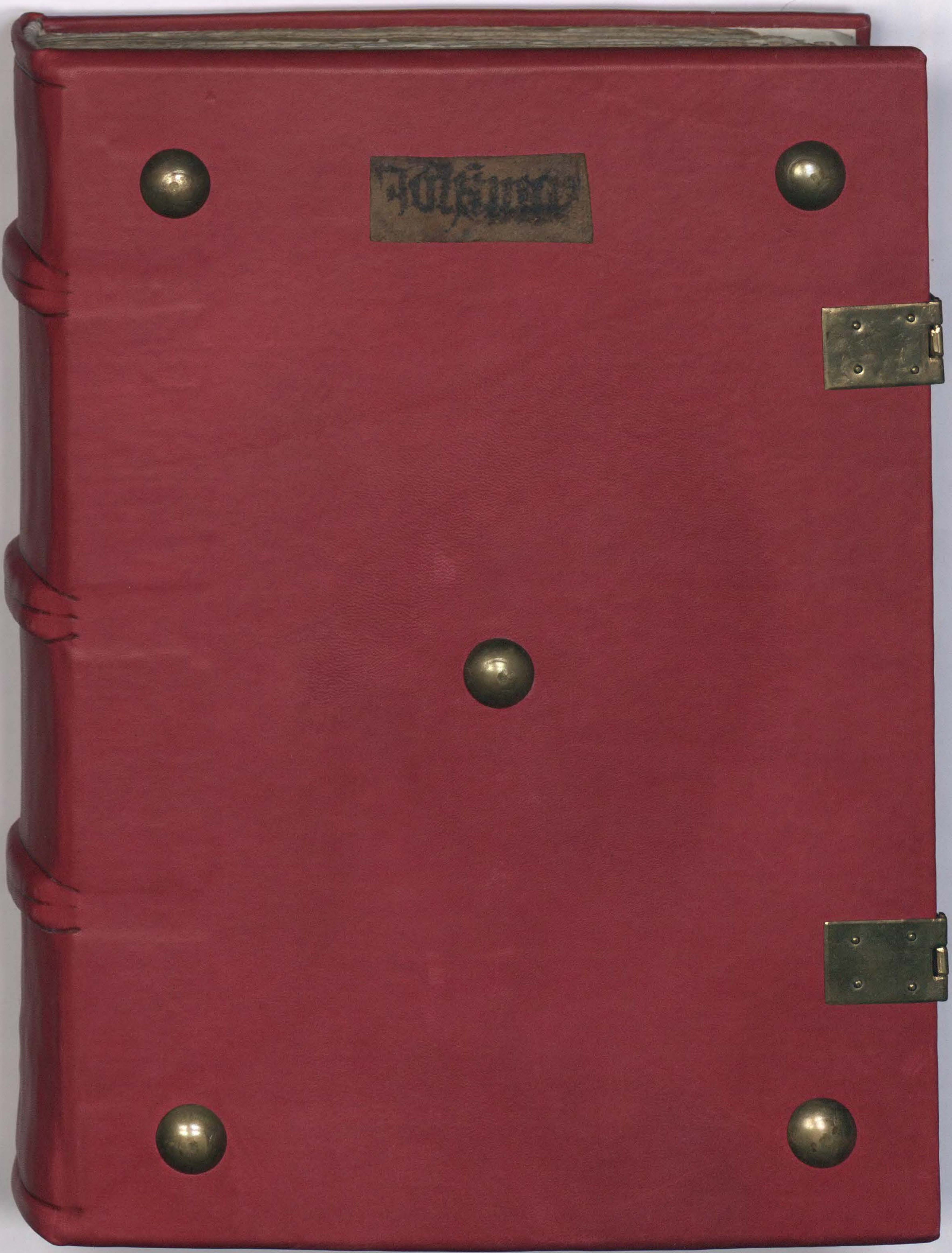

OLU.
23.

Liber Magri Andree Brzimala venal' p duabꝰ flor.

813

N. Inv. 813.

Egregie honestatis viro dno m[agistr]o Vem
Cappellano suppremo dno z fautori suo gr[aci]oso

Famagosta fo. ii quat.

Salutare [illegible] premissa ence liuie noms [illegible]
[illegible] latore [illegible] ita uti venimus ad nos
Regio [illegible] premiss[illegible] solempnitate nupciarum
[illegible] nobis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et ut ipsi se gaudeant [illegible]

[illegible] fidei cum volumus complacendi premiss
[illegible] solempnitate nupciarum nouissime
Johannem et [illegible] [illegible] Serenissimi
[illegible] Regis Polonie illustris ostensores
Rogamus [illegible] et obnixe quatenus ipsos
[illegible] [illegible] contentos [illegible]
[illegible] anno [illegible] in Cracouia in [illegible]
[illegible] per cancellarium [illegible] henricho [illegible]
[illegible] Nouit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
consilia placatis et [illegible] [illegible]
[illegible] plures [illegible] [illegible] no [illegible]
[illegible] [illegible] nos ut [illegible]
[illegible] supplicat [illegible] ut [illegible]
possit [illegible] Datum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] prouidit [illegible]
[illegible] domo [illegible] [illegible] petitur [illegible]

Datum

[illegible]

Tue pro ni

[illegible] opelice
[illegible]
petiuit ut [illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] le [illegible]

Hic continentur libri medicinales infrascripti
Johannitius in x foliis primis et medio.
Liber afforismorum ypocratis.
Liber urinarum theophili
liber pronosticorum ypocratis
liber philareti de pulsuum negotio.
liber Regimi Galieni. de egris et sanis.
Liber de rerum proprietatibus
Liber dietarum. Circa instans plateary
Item Introductio ad Iudicia astronomie quantum spectat ad medicum
Item versus Egidy de urinis.
Item liber de Regimine dominorum Aristotelis ad Alexandrum

Iste liber legatus est per magistrum Johannem de Osswyanczym sacre theologie professorem pro artistarum libraria

Tractatus varii in Medicina
Joannicii Theophili
Philareti et aliorum

a) Medicina dividitur in duas partes in theoricam et practicam quarum theorica
dividitur in tria in contemplationem naturalium et non naturalium et earum que sunt contra
naturam. Ex quibus sanitatis et egritudinis et neutralitatis scientia procedit. Naturalia
ex cursu naturali inter que humores excellunt et ex qua occasione et signa egritudo habetur
Res non naturales sunt vii. scilicet elementa. commixtiones. compositiones. membra. virtutes. operationes
et spiritus. Et alii addiderunt hic alias inter que scilicet etates. colores. figuras. distantias inter mascu-
lum et feminam. Elementa sunt inter que ignis/aer/terra/aqua/ Ignis est calidus et siccus
Aer calidus et humidus/ Aqua frigida et humida/ Terra frigida et sicca. Commixtiones
autem sunt ix. octo inequales et una equalis. De inequalibus vero inter que sunt simplices scilicet
est calidum humidum frigidum et siccum. Et inter que ex hiis composite scilicet est calidum et humidum. calidum et siccum.
frigidum et humidum. frigidum et siccum. Equalis vero est quando cum moderatione in eo volumine ducitur corpus.
Compositiones autem sunt quatuor. Sanguis flegma colera rubea. et colera nigra. Sanguis
calidus et humidus. Flegma est frigidum et humidum. Colera rubea calida et sicca.
Colera nigra frigida et sicca. Flegmatis autem sunt v. modi. Est flegma salsum
calidi et sicci ceteris infectum colerico. Est et dulce pertinens ad caliditatem et humiditatem
infectum sanguine. Est et acidum pertinens ad frigiditatem et siccitatem infectum melancolico. Est
autem et vitreum quod nascitur ex nimia frigiditate et coagulatione sicut in senibus naturali calore
destitutis. Et est frigidum et humidum. Illud vero saporem non habet sed quandam retinet frigiditatem
et humectationem. Colera rubea v. modis constat. Est colera rubea clara naturaliter
et specialiter cuius origo ab epate est. Citrina quoque est cuius exordium est ex permixtione aquosi
flegmatis et colere rubee. ~~[illegible]~~ Sequitur hic minus est calida et est colera rubea similis vitello
ovorum que nascitur ex commixtione flegmatis coagulati et colere rubee clare quod est minus
calida. Quarto modo est colera viridis quemadmodum prassium cuius origo est magis a stomaco.
Est et colera viridis quemadmodum eris erugo et habens certa in modum veneni. Nascitur
ei ex nimia humorum ustione que quandam calorem [illegible] maliciam habet. Colera nigra duobus
modis constat. uno modo est naturalis in modum fecis sanguinis. et eiusdem perturbationis et cognoscitur
esse ex coloribus nigris. cum inferius vel superius exmanat et in eo modo naturaliter est frigidus
et siccus. Et est alius modus extra naturalem cuius et origo eiusdem est de adustione colerice com-
mixtionis et hec naturaliter appellatur niger et est calidior et levior alii peior [illegible] huius mise in-
peritu et qualitate [illegible] et periculosum. Membrorum modi sunt iiii. Eorum enim
quedam sunt principalia et sunt fundamenta vel materia et sunt iiii. scilicet cerebrum. cor. epar. et
testiculi. Et sunt alia quedam que post hec principalibus deserviunt ut sunt nervi qui cerebro ministrant
arterie cordi et vene que deserviunt epati et vasa que testiculis sperma ministrant. Sunt etiam de
membris alia quedam sine virtute propria eadem eadem membra reguntur. et eorum qualitas constat
ut sunt ossa et cartilagines et membrana que sunt inter corium et [illegible]. et musculi pinguedo
et caro. Alia sunt que propria connexa virtute cum principium habent et vigorem a principalibus funda-
mentis ut est stomachus et renes et intestina omniaque lacerti. Hec est similis propria virtute appetitus a-
[illegible] et immundat et operantur suos actus secundum naturam. Habent et alias virtutes proprias
descendentes a principalibus fundamentis de quibus principalibus constat sensus vita cum
voluntario motu. Virtutes itaque trine sunt perfecte. Est enim virtus naturalis et spiritualis et
animalis. Virtus scilicet per quos naturalis una est que ministrat. altera eam ministrat. Sed naturalis est ministrat

medicina est scientia qua humani [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
[illegible]

nec generatur nec pascitur motu mutatur. Virtus autem que ministrat est appetitiva, retinet, di-
gerit et expellit que deserviunt pascenti virtuti quemadmodum pascentes virtutes ministrant
et generanti virtuti enim deserviunt alie due. Una que immutat cibum, altera que informat
quarum differt. Nam prior virtus immutat et ministrat virtuti generanti sine aliqua
informatione. Secunda vero immutat et ministrat virtuti generanti cum informatione. Sed operationes
informative virtutis v sunt: assimilativa, operativa, perforabilis, aspera et levis. De vir-
tute spirituali duo procedunt: unum operativum et ab hoc aliud operatum. Operativa vero virtus
est que cor dilatat et venas et arterias aperit et iterum constringit. Ab operata nascuntur hec: ira,
indignatio, victoria, dominatio, astutia, sollicitudo. Animata virtus tria complectitur.
Est enim una virtus animalis que ordinat, discernit et componit. Secunda que movetur volun-
tario motu. Tertia sensibilis vocatur. De ordinativa, distinctiva et compositiva virtute
hec procedunt: fantasia procedit in fronte, cogitatio vel ratio in cerebro, memoria in occi-
pitio. Virtus vero voluntarie mobilis lacertos quibus certa membra moventur movet. Vir-
tus itaque sensibilis constat in visu, auditu, gustu, odoratu et tactu. Operationes duobus
modis sunt. Sunt operationes quarum magis singularis quilibet suum est perficit ut est cibi appetitus
per caliditatem et siccitatem. Retentio per frigiditatem et siccitatem. Digestio per caliditatem et
humiditatem. Expulsio per id quod est frigidum et humidum. Sunt et composite que a duabus
componuntur ut est desiderium et expulsio. Nam desiderium duplici virtute componitur. Quarum
una est que appetit, altera que sentit suam etiam mancionem sentit. Expulsio vero duplici virtute
vel amplius componitur: una que expellit, alia que sentit, alia que appetit. Spiritus sunt tres. Ho-
rum primus naturalis sumit principium ab epate. Secundus vitalis a corde. Tertius est animalis a cerebro.
Horum vero primus venas que non sunt pulsatiles totumque diffunditur corpus. Secundus arterias.
Tertius vero nervos dirigitur. Que in septima rerum naturalium parte vel in ipsa cognoscuntur.
Quatuor sunt etates: adolescentia, iuventus, senectus et senium. Adolescentia complexionis
videlicet calide et humide in qua crescit et augetur corpus usque ad vicesimum quintum
vel xxx annum. Hanc iuventus insequitur que calida est et sicca, perfecta sine imminutione virium
corporis conservans quae a xxxv vel xl anno finitur. Hinc succedit senectus, frigida et
sicca, in qua incipit minui et decrescere corpus; tamen virtus non deficit, que usque ad lx perdurans
anno. Hinc succedit senium ex collectione flegmatici humoris frigidum humidumque
in quo virtutis apparet defectus, quod suos annos vite termino metitur. Color cutis
duobus modis fit: aut humor interiora subministrat, aut exteriora deducunt. Ab interioribus
autem accidit duobus modis: vel ex habundantia seu ab inequalitate humorum. Ab equalitate
ille est qui compositus est ex albedine et rubore. Ab inequalitate procedunt niger, rubeus, citri-
nus, glaucus et albus color. Color namque rubeus et niger et citrinus significat calorem
dominantem corporis; citrinus solus significat coleram rubeam, niger vero solus coleram nigram. Rubeus
solus habundantiam sanguinis. Albus namque et glaucus habundantiam frigiditatis. Sed glaucus
ex melancolia, albus ex flegmate. Sunt causae hec que designant ab exterioribus nempe colores
advenientes sic: ex frigore scitis, ex calore ethyopibus et ex aliis multis accidentibus.
Sunt et alii spirituales colores: aut ex timore aut ex ira aut ex tristitia vel ex aliis modis
multis. Capillorum colores sunt iv: niger, rubeus, glaucus, canities. Magis ex
habundantia colerici incendii vel adustione multa sanguinis. Rubeus multitudine ca-
loris non adusti; item semper fiunt capilli rubei. Glaucus ex habundantia melancolie.
Canities vero ex nimia defectione naturalis caloris et ex effectu putridi flegmatis hec plurimum

sit in membris. ¶ Oculorum tunice sunt vii et humores iii. Prima tunica dicitur retina. secunda
3 secunda scliros. Quarta aranea. Quinta uvea. Sexta cornea. Septima coniunctiva.
Primus humor vitreus. Secundus cristallinus. Tertius albugineus. ¶ Oculorum colores sunt
iiii^or: niger, subalbidus, varius et glaucus. Nigredo fit ex defectu visibilis spiritus vel ex per-
turbatione ipsius aut ex eminentia cristallini humoris vel quia plurimum recedit versus cristal-
linus humor aut ex humore habundanti qui est simul albugineus aut ex perturbatione
ipsius aut ex habundantia qualitatis contrarie humoris. Subalbedo fit ex vii rebus
superioribus contrariis, scilicet ex habundantia spiritus visibilis vel claritate ipsius aut ex habun-
dantia cristallini humoris vel quia plurimum recedit versus cristallinus humor aut ex minoritate
albuginei humoris et claritate ipsius et defectione qualitatis contrarie humoris. Varius vero
color et glaucus fit si res conveniunt que accidunt nigredini et subalbedini. Varius ergo
color fit spiritu visibili magis habundante et sic nigrescit in sua glaucitudine.
¶ Modi qualitatis sunt v: gracilitudo nimia et extenuata macies, sinthesis, squaliditas,
habundantia carnis fit ex habundantia caloris et humoris. Extenuata macies fit
ex caliditate et nimia siccitate. Sinthesis fit ex frigiditate et siccitate. Squaliditas
nempe fit ex frigiditate et nimia siccitate aut simul vel sic? [illegible]. Equalitas
itaque fit ex humore equalitate. Hec sunt corporis forme. ¶ Masculus et femina differunt
quia hic calidior, siccior quam illa. Illa enim frigidior et humidior. ¶ Aeris mutatio fit v modis:
ex anni temporibus et ex ortu stellarum et ex occasu ventis, terris et earum fumositate. [illegible]
Anni tempora sunt iiii^or: ver equale, estas calida et sicca, autumpnus frigidus et siccus, [illegible] a saxonia
hyemps frigida et humida. Ex stellis immutatur aeris natura, nam cum appropinquat sol stellis
vel ipse illi fit calidior aer et hoc idem aliis separantibus frigiditas aeris augetur. ¶ Venti
favonius sunt iiii^or: subsolanus, favonius, septentrio, auster, quorum duorum unus habet virtutem frigidam
et siccam, alter calidam et humidam. Ceteri duo equalis virtutis sunt. Quorum unius, scilicet subsolani,
caliditas et siccitas, alterius vero, scilicet favonii, frigiditas et humiditas attribuitur. Sed auster
paulo calidior et humidior, septentrio vero frigidior et siccior. ¶ Terrarum modi sunt
quatuor: altitudo, profunditas, vicinitas montium et maris et caliditas locorum seu ter-
rarum. Quibus terre aliter differunt altitudine et profunditate, quarum frigiditatem altitu-
do, profunditas huic loco equalitatem reddit. Propinquitate montium evenit hoc, quia si fuerint
ipsa apte meridiana, terra erit frigida, nam calidis montes meridiem obstant ventis.
Septentrionales venti frigidis eam experiuntur flatibus. Si vero septentrionales montes huic superiori
terre contra erit. Maris vicinitatis que videre? calida et sicca. Septentrion frigida et
sicca terra prebet. Preterea terre sibi inter se differunt, nam si terra fuerit petrosa frigi-
da et sicca. Si vero pinguis et crassa calida et humida, lutea frigida et humida erit. ¶ Immu-
tatur quorum aer fumositate modo plaudum sive putredine aliquorum, unde fiunt morbi ad
postes hominibus. ¶ Exercitium immutat corpus quia quod equale est equale calorem prestat. Cum
vero amplius fit magis calefacit. Sed [illegible] postea infrigidat et desiccat. ¶ Ociositate
corporis immutatur quia si inequalis est frigidus et humectationem inequalem habet. Si vero equalis
equalem. ¶ Balnea vel dulcis aqua sunt aut non dulcis. Sed dulcis aqua balneum
remolliat, calidum calefacit, frigidum infrigidat. Non dulcis aqua non balneum desiccat corporis
quia si ex aqua salsa et amara sive sulfurea fuerit calefacit et siccat. Si vero de aluminosa
et gipsea infrigidat et desiccat. ¶ Ciborum modi ii sunt. Est enim cibus qui bonum et
est qui malum gignit humorem. Bonus autem est qui bonos gignit humores, et est
qui sanguinem bonum creat et equalem in mixtione et opere ut est panis mundus et caro

animalis agni et yedulina. Malus autem qui contraria operatur ut panis optimus non recens
caprina et vaccina et bovina hircina vetusta caro pecora bonum malum que humo-
rem generant ciborum. Duo sunt tamen grani atque gummi et caro porcina bovina. Levius autem
pullorum vel piscium caro. Mediocrium et magis mollium et minus pingium et squamosorum.
Est et alterius generis que malum humorem generat colere ut est nasturtium. Sinapis et allium
et sunt que generant melancoliam ut est lens caulis et caro cervina necnon et bubulina. Et
sunt que generant fleuma ut est caro porcellorum et agnorum et atriplex et portulaca. Preterea
grossiores cibi gignunt fleuma et coleram nigram. Cibus vero calidus levis coleram
rubeam gignit et utraque mala est. Modi potationum sunt tres. Est potus qui nichil
aliud quam potus ut aqua. Et est potus et cibus ut vinum. Est etiam alius potus duobus
modis superioribus contrarius ut est potio que datur contra aliquem morbi initium vel medicamentum
vel conditum. Cibus huius modi utilitatis est quod reparat mutata corporis recto ordine.
Potus vero hanc utilitatem prestat quod reportat cibum per corpus. Preterea illius potionis utilitas
ante potionem diximus pertinere corporis naturam ad se convertit. Sompnus immutat
corporis naturam. Primum quod infrigidat exterius calefacit interius quod sicut hiemis frigus infri-
gidat et humectat vel vigilie quoque diminuit corporis et extrinsecus calefaciunt interius autem
infrigidant et desiccant. Coitus autem si prestat corpori desiccat corpus et minuit naturale
virtutem. Ideo quod infrigidat. Immoderatius vero ex multa contusione corpus calefacit.
Sunt quedam accidentia anime que faciunt intra corpus sicut ea que commovent calorem ab inte-
riori parte ad superiorem cutis aut impetuose ut ira aut leniter cum ... ut delectatio.
Sunt quedam accidentia que ad se caliditatem generant et celant aut impetuose ut terror vel
timor aut leniter ut angustia. Et sunt que commovent naturalem virtutem intus et extra ut est
tristitia. Febris est calor innaturalis ... super gradiens ... natura procedens a corde mar-
... leditur actum ... sunt tria genera. Unum ... et dicitur effimera. Aliud ...
qui putrescunt et putrida nuncupatur. Tertium solida ledit membra et ... ethica ...
... ab acuti occasione nascitur putrida quoque a preteritis rebus ... simplices
atque singulares sunt. IIII. Primus qui fit de putredine sanguinis continens utraque parte
interiorem et exteriorem ut est sinochus. Secundus fit colere et ut tertiana. Tertius ex putre-
dine fleumatis ut est cotidianus. Quartus vero est qui fit ex putredine melancolie
qui intermissis duobus diebus affligit infirmat et dicitur quartanus. Modi preterea
febrium ex putredine accidentium iii sunt. Est febris que cotidie minuitur et que augetur
donec recedat et que in eodem statu permanet donec tamen recedat. Continua febris de
putredine venarum fit declinans extra venas in aliquibus partibus corporis. Oriplus
in febribus fit ex infusione et superfluitate putredinis insensibilibus membris mordens
infrigidans corpus. Horipilatio nulla febribus fit quia hec ... quod extra venas fit. Apostemata
... sunt simplices aut enim sunt ex sanguine et dicuntur flegmones aut ex colera ru-
bea et dicuntur erisipile aut ex flegmate quod est congelatum et dicuntur ... aut ex colera
nigra et dicuntur cancri. Flegmonum ex sanguine signa hec sunt: rubor duritia pulsus do-
lor calor et tumor. Ex colera rubea flegmonum signa hec sunt: calor rubor mixtus citrini
... magnitudo doloris et velox augmentatio. Ex flegmate flegmonis signa hec sunt
albedo mollities. Nam si digitum ... quasi signum foraminis facit et est sine dolore. Hec
sunt signa flegmonis ex colera nigra nigredo duritia ... absque sensu. In humana
corpore una que res naturalis intemperamento existens sanitatem continuat. Sed si aliqua remeerit

naturam facit sanitatem si quantitatem naturam diminuit aut facit egritudinem aut neutrum ¶ Genera
autem egritudinum .iii. sunt. est in similibus officialibus universalibus et egritudo similibus membris con-
tingens. que similia dicuntur notabilia contra passiones ut caput totius. vel oculi vel colli
et est quedam egritudo que accidit officialibus membris sicut sunt pedes. manus. figura. teres
etc. que nomina sumunt ex sibi accidenti infirmitate. ut est contractus. podagra. etc. et est tercia uni-
versalis egritudo que dicitur fluxus solutionis continuitatis ut est membrorum scissio ¶ Egritudines igitur
que proprium habent similium similitudines .viii. sunt .iiii. simplices. i. calida. humida. frigida et
sicca. Item ex hiis intersecte quatuor composite. frigida et humida. frigida et sicca. calida
et humida calida et sicca ¶ Harum octo per singulas duo modi sunt. aut enim sunt equalitate sim-
plici aut ex humoris alterius commixtione. ¶ Ex equalitate vero simplici contingit infirmitas
que solidis accidit membris ignis ethica dicitur. ¶ Egritudo calida que ex humore accidit est febris
ex putredine facta ut superius dictum est. ¶ Egritudo frigida que sine humore accidit ut est
paralisis que fit in toto corpore aut in parte. ¶ Modus simplex humecti morbi que fit quando
non indigens alterius humoris humectatione et frigidum inclinans. ac naturam. atque frigidissima
tremebunditate quam adinvicem inflata caro contra potentiam separatione naturalis corporis. Morbus
non humidus est alios trahens humores ut ydropisis. morbus siccus est sine humore
ut spasmus qui fit ex inanitione morbus siccus humore est cancer siccus et durus ¶ Morbi
in officialibus membris sunt .iiii. ipsi que accidunt in plasmatione. et forma earum. et in quantitate
membrorum. et in numero superfluitate. et membrorum positione ¶ Morbi officialium in
forma hominis .v. sunt. .iiii. membri interveniencia est recta capacitas longitudo in concavitati-
bus. ut si manuum pedum ne concavitas carne repleatur. In poris ut est corporis strictura aut
largitas. In asperitate ut est gutturis. vel pulmonis asperitas omnium. in lenitate. veluti
matricis lenitas ¶ Morbi in quantitate membrorum duobus modis fiunt. aut ex augmento
aut ex diminutione. Secundum augmentum quod aut ex solum habundancia ut in elefanti amplius
quam decet. sic invenimus fieri in magno capite et lingua grossa. aut ex universali parvitate
et macredine ut parvum caput stomachi et epar ¶ In morbi numero membrorum duobus modis
sunt. aut ex augmento aut ex diminutione. Secundum augmentum sunt aut contra naturam ut sit su-
perfluus digitus aut ex contra naturam ut lubrici ascarides. lumbrici acordines (?). Secundum diminu-
tionem vero aut universaliter ut omnium abscisio digitorum. aut particulariter ut est unius ¶ In
positione membrorum morbi fiunt aut per membri motionem de loco suo. aut ex dispositione
inter membra interiori sunt digiti et labia que conglutinantur vel adherent. et non separantur. aut
que separantur et non conglutinantur. Post separatio adherentis membri universaliter fit aut in membris
consimilibus. aut in officialibus. In consimilibus membris ut in ossibus cum fiunt. venis. lacer-
tis. Quod si mollibus adhesit. fluxus dicitur. Si carni ex recenti tempore. plaga dicitur
Si vero exuta (?) nisi plaga sed putrida vocatur. Quod si venis arteriis. nervis. accidit atque
alio nomine nuncupatur. Si autem venis mediis lacertis contusio. sine contuso nominatur. Si non
inventa excoriatio dicitur. Que si innectantur plaga putrida vocatur. In officialibus vero
competentia fit separatio ut abscisio manuum vel pedum ¶ Corporis qualitates tres sunt. sani-
tas. egritudo. et neutrum. Sanitas est temperamentum perficiens naturales secundum cursum nature. Infirmitas
non est intemperantia extra cursum nature inde fit lesionis effectus. Neutrum non est quod neque
sanum neque infirmum est. Post neutralis qualitas tribus modis constat ut si in uno corpore
conveniat simul sanitas et infirmitas in diversis membris ut est in corpore ceci et claudi sa-

in corpore senis et nec unum membrum remanet quod non male fiat et patiatur et si corpus hominis
his horis sanum fuerit aliis vero infirmum. ut eorum qui estate infirmantur et hyeme sanantur
quoniam et frigidioris nature fuerit hyeme infirmantur. estate sani sunt. In iuventute autem et
senectute infirmi et qui humidam naturam habent. in pueritia sunt. in iuventute autem et senectute
infirmi sunt. Qui vero sicca in pueritia sani sunt in iuventute in senectute infirmi. In tribus
rebus invenitur sanitas et infirmitas et neutrum. aut in corpore in quo trium qualitatum
magis repletur. aut in occasione faciente illas et conservante aut in signis quibus eas significatur.
Occasionis non sunt duo genera scilicet naturale. aliud autem est extra naturale. Occasionis autem naturales
aut faciunt sanitatem. aut conservant. Et occasiones conservantes pertinet ad sanitatem. facientes
non pertinent ad infirmitatem. Occasiones quorum que ultra naturam procedunt. alie pertinent
ad infirmitatem. alie ad neutrum. Sed extra occasiones faciunt infirmitatem. custodiunt
et vero easdem infirmitates conservantes. alie non qui pertinet non ad sanitatem nec ad infir-
mitatem custodiunt neutrum atque constituunt. Communium occasionum societatem habentium consanitatem
et infirmitatem sex numero sunt. Quorum primus aer est. qui humanum corpus circuit. cibus et potus
motus et requies. Somnus et vigilie inanitio et repletio et accidentia anime. Que omnia
sic tenenti moderatione fiant. in qualitate quantitate. opere tempore. ordine custodiunt sani-
tatem ab accidentibus. Quod secundum contra hoc aliquid fieri fuerit. accidunt infirmitates. et
permanent. Modi occasionum infirmitatem facientium iii sunt. una alie vocatur primitiue i
exterius accidunt corpori ut est calor et frigus. Alie et antecedentia que admonet interius
in corpore. ut repletio et inanitio. Alie et alia que vocatur coniuncta que tenet adest. adest
infirmitas. et his habentibus abest infirmitas ut est puero in febribus. Egritudinum
secundum aliam divisionem modi sunt duo. aut communes aut proprie. Que communiter accidunt aut accu-
tas aut vero fuerint. accutas non ut [illegible] consultio. morbus. decreptio et certe res no-
cive et alia superius memorata que ut predicimus. sunt sociata sanitati et infirmitati Que
non proprie sunt egritudines aut sunt in consimilibus membris. et consequent egritudine. aut in offi-
cialibus membris autem in diminutione continua. Modi morborum ex caliditate procedentium. v. sunt
primus autem ex commotione spiritus. ut ira aut ex commotione corporis ut labor. Secundus autem
ut est caliditatis cum effectu. ut expansus ad solem. Tertius ut ex caliditate corpori
advenienti cum proprietate quanto recipit caliditatem ex sucis. vel cibi acuminum. Quartus fit
ex conclusione pororum. ut ex frigiditate hyemis. Quintus ex putredine. ut in febribus.
Occasiones ~~[illegible]~~ morborum frigidorum. vii sunt. prima occasio. occasio insibilis
frigiditatis cum effectu ut frigiditas nimis. Secunda si frigiditas aque advenientis humano
corpori fortis. Tertia est exhabundantia corpori aliorum corpori advenientem. atque et
extinguente naturalem calorem. Quarta ex pravitate aliorum unde calor naturalis extinguitur. Quinta
exhabundantia frigidi humoris. obturatio poros unde naturalis calor minuitur. Sexta ex dissolutione
et apertione corporis et ad dissolvendum et evacuandum naturalem calorem. Septima ex commotione et
exercitio nimio unde fit multa dissolutio humorum. et evacuatio. et [illegible] [illegible]
corporis. Octava non fit ex requie et ociositate multa. Siccorum morborum occasiones sunt
vii. prima occasio est occasio alicuius siccitatis. visibilis ac manifeste cum effectu. ut venenum sic-
citas. Secunda non ex adventu siccitate rei in corpore. in fortitudine. ut acetum. sal sinapis
Tertia parvitas cibi et potus. Quarta commotio nimia. et exercitium. Occasiones non humidorum
morborum. iiii. sunt. prima ut occursus rei afferentis humorem cum effectu ut balneum. Secunda
ut introgressio rei afferentis humorem cum virtute in corpore. ut recentes pisces. Tertia ut

Sacietas cibi et potus. Quarta sicut quies et ocium. Modi autem morborum ex mali ma-
licia alicuius humoris descendentium ad membra iiii sunt. Primus est virtus membri
impellentis et debilitas membri suscipientis. Secundus multitudo humoris. Tercius debilitas
virtutis retentive. Quartus largitas meatuum pororum. Causa egritudinis in generacione
et superuenit membro simile membro naturale v modis. aut contingit in utero matris. aut in tempore
nativitatis. aut cum constringitur fascia aut est malo et interueniente nutrimento sive ex ali-
qua infirmitate adueniente in prioris temporibus. vel post ea si mater [illegible] deceptionis [illegible]
debilitatur aliquod consimile membro fit ex habundancia spermatis. aut ex paruitate et indigencia
convenientis qualitatis spermatis ut si fuerit calidum et pingue vel aquosum et tenue. Cum
non nascatur infans debilitatur in eo aliquod membrum si egritudinis fuerit in eo. Post mala [illegible]
vel supinus. aut super genua [illegible] Cum quod fascia constringitur. ex inconveniente constrictione
ampliatur debilitatum. Quando non innititur male et conveniente. hac accipiendo et sugge-
rendo debilitatur. Huiusmodi non temporibus vel post ea infirmitate accedente egritudinis mali-
cia simili membro superuenit. ex quibus [illegible] et si passus fuerit ex aliquo accidenti sive
debilitate seu multus. vel apostema. [illegible] egritudo consimile membri naturale [illegible]
ii. aut obstetrice si culpam habuit cum tenuit. infantem vel compulit ambulare ante
congruum tempus ex modico si confracta et collisa membra ignorat consolidare. et constrinxit
Quintum modo si ea commovit a modico corporis aliquas consolidaret et firma sit. Extracta
ut si super [illegible] membri [illegible] conuertuntur corpora aut ex [illegible] si [illegible]
malus et accidat ut fiat humus. aut ex malo humore qui accidit [illegible] sui ex pravi-
tate humoris et [illegible] accidit. Constrictio pororum in [illegible] fit aut ex constrictione
attenuatoria. aut ex [illegible] sive ex coartatione. Constrictio vero fit aut ex [illegible]
virtutis retinentis. aut ex debilitate virtutis impellentis aut ex habundancia frigoris
comprimentis aliqua parte loci. aut ex habundancia constrictionis comprimentis aliquas partes loci ut
ex habundancia siccitatis ut sepe euenit in [illegible] constricta. Ex [illegible] si constringitur ex
pori ut si accidit aliquod apostema et fiat [illegible] aut sicut evenit aliquibus. [illegible]
vero est accidit aliquid in poris ut humor sive lapis seu coagulatus sanguis. aut aliquid latitatis
in eis ut superflua caro et scabies. Largitas quoque pororum [illegible] fit. aut ex multa
commocione impellentis virtutis. aut debilitatione retinentis. aut ex habundancia caloris
et humoris aut ex medicinis apertivis. Lenitas accidit vero ii modis aut [illegible] aut [illegible]
aut [illegible] Post [illegible] ex humore [illegible] foris vero ex [illegible] in ungento. Asper-
tas vero similiter ii modis interius et foris. interius namque ex superfluo et acuto humore foris
vero ex fumo et puluere. Superfluitas membrorum [illegible] accidit iii modis. nam superfluitas
si fuerit naturalis est ex superfluo humore naturali et bono. et ex habundancia formative vir-
tutis et si fuerit extra naturalem tamen est ex humore non naturali et inconveniente aut ex
habundancia virtutis. Diminucio membrorum [illegible] ii modis fit aut exterius
aut interius. interius per diminucionem humoris. Exterius ex combustione ignis. aut ex
frigore sive malicie sive putredine. [illegible] aut accidit. aut ex [illegible] mortificante
membri et putrefaciente. aut ex [illegible] humoris qui [illegible] Mutacio
membrorum vero modis fit aut ex multitudine naturalis humoris. aut ex habundancia virtutis
aut ex [illegible] utrorumque. Paruitas vero fit [illegible] modis aut ex [illegible] naturalis
humoris. aut ex debilitate naturalis virtutis sive ex infirmitate [illegible] ut est malis
et combustio ignis sive ex frigore nimis. Remocio membri de suo loco ii modis fit
autem ex commocione naturalis humoris. voluntaria aut ex humore [illegible]

dissolutam membri et lubricum factam. Membri vel ob egritudinem accepta mota et mutata similiter
his modis aut ex mutata inquam non convenit separatio aut ex separatione vero non conveniunt quin-
tio. Si ex commotione sunt sine separatione sit et ex humore acuto pungentis aut
acuenti membrum aut ex spasmo. Si vero sunt ex separatione vero non convenit commotio aut est
ex grosso et viscoso humore pungentis aut exacuenti membrum aut ex spasmo. Separatio membro-
rum occasionibus fit aut intrinsecus aut extrinsecus. Intrinsecus vero fit aut ex humore acuto
et mordenti aut ex ventositate pingui et dilatanti aut dissipanti. Extrinsecus vero fit aut cum
scissura et fatigatione aut exercitatio nimio aut malatione ut ensis aut que distendit
ut fumus aut que contundit ut lapis. Omnia signorum alia sunt alia vero signant sanitatem
alia egritudinem alia neutrum quarum signorum unumquodque genus in duo partitur. Sunt enim que
signant de membris officialibus. Sunt et que signant de consimilibus membris consimilium partium signo-
rum duo sunt modi. alie enim sunt essentiales. alie accidentales. Substantiales ut est calor frigi-
ditas siccitas humiditas. accidentales autem que tamen signantur per tactum ut durum et molle. que
per visum ut colorem. quedam per perfectiones ut sunt operationes plene et perfecte. Signa egri-
tudinis membrorum officialium duo sunt. Substantialia et accidentalia. Substantiales signa
membrorum sunt artes. Modus membrorum positio. accidentales similiter significationes membrorum sunt bonum
malum. perfectum. imperfectum. Omnia signorum prefatorum secundum genus tria sunt. Quedam sunt que significant
preterita rerum que iam sunt et dicuntur cogitiva vel agnitiva ut inditia corporis humanum
agnoscitivus quod sudor precessit. Alia significat presentia et cognoscitur per signa velut
cum invenitur pulsus magnus et citus intelligimus et signum calorem esse superatum. Sunt
et alia que significant futurum et antecedunt agnitio ut cum videmus labium inferius citari cum
principium nominatum acutum qui postquam accessit notatur processio significativa. Sunt
signa et accidentia distat quoniam et dimissio cum augmento inducta que summa quamquam earum
signa et accidentia distat quoniam et divisio cum augmento mucta que summa quaque earum
divisionum scrutari nolumus. omnia habent similitudinem. Sed in membro que sunt accidentia medicorum
aut signa et accidentia vero significativa. unum sit. aliud enim operativa virtus mutata sicut
indigestio. Aliud aut corporis qualitas vero sterilitas. Aliud exiens a corpore ut uri-
na nigra. Virtus operativa mutata triplex est. aut enim est ex toto sit indigestio
aut ex parte sit oculorum obscuritas vel tarda digestio aut de qualitate in qualitate
velut de bonitate in famulam vel acuta sit quasi mutata vel signa oculis apparentia
aut duobus permixta sit ulceratia oculorum.
Corporis qualitas significativa in tribus modis fit aut duobus permixta sit ulceratia oculo-
Corporis qualitas significativa duobus modis fit aut per coloratum ut albedinem citrinitatem vel pallorem ut
ethica. nigredo lingue et similia aut per gustum salsum. amarum vel acidum. aut per tactum
pectoris vel similia aut per gustum salsum amarum vel acidum aut per tactum
ut molle et durum. Exiens a corpore tripartita signorum una est sonitu. altera sine sonitu et
sonitu ut oris ructus. vel ventris murmur rugitus aut per anum ventus et non que est sine
sonitu innaturali triplex. alia quantitate ut lienteria. alia qualitate ut urina nigra. alia
utroque ut sanguinis fluxus. Membrorum mutatorum significativa bipartita dividitur
intrinsecus intelligitur et extrinsecus modo. Alia cum immutatione operative virtutis in
membro. Alia ab exeuntibus a corpore. Alia ex colore membro pertinenti. Alia ex
proprio loco. Alia ex innaturali remotione de loco. Alia ex patientis motu. Extrinsecus modis
in. aut per visum ut nigrum et album. aut per tactum ut durum et molle. calidum et
frigidum. aut per utrumque ut magnum et parvum et plus et minus. Occasiones egri-
tudinum in sunt nec mutatio officialium membri inveniens similitudo membre separatio. Operatio

medicine triplex est effectus. aut enim custodit sanitatem secundum similitudinem suam. aut
facit ex infirmitate sanitatem. aut contrario regimine curat. Corporum est triplex egritudini parati incipientes
infirmari decidentes. Infirmari paratos superadditis aut competenti moderatione regiminis.
Incipientibus infirmari completam curam adhibemus aut enim solum habundantiam subtrahimus
aut ne defectum reparando perficimus. ut quod perfectam exhibi[illegible] decedentium alii infan-
tes. alii senes. alii ex infirmitate convalescentes. Omnis medicina aut universalis
aut particularis. Universalis ut predictum est ordinatio. particularis per quam fit tri-
plex. alia enim in consimilibus membris. alia in officialibus. alia in utriusque separatione.
assimulatam substantiam mutatam reddimus sue similitudini et in sua qualitate statere colli-
gendo composuimus. Cotana si preter modum ampliata fuerit ad sui modum constringimus et
quiete mundamus minimum [illegible] In largis autem similiter addito contrario cause unde primum
accidunt. Foramina strictoria suo modo si defectum contemptione incurrunt contingimus. fo-
mentis et cataplasmate mollimus. Quod si ex repletione defectione dialforetica et con-
fortativis. Si de siccitate mollitione. Si de solutione continuatione. Si de constrictione solutione
ea vero que naturali fuerit mutata positione suo loco restituimus. Si de apostemate.
apostema maturando sanamus. Si de inmodica viscositate eam aut aptorio medicamine. aut
cirurgia diluimus. Si de equalibus nascentia ipsam delemus. Si de lenitate asperitate et
si de asperitate lenitate. Superfluitatem minuimus aut tollimus ex parte. ut scrophulas. aut
ex toto ut cancrum. Separationem minuimus si ex habundantia lesionis fuit. minimi crescit
Si ex infirmitate superfluitatem sanamus permutatem rubrorum motibus et fomentis ad modum
agitamus. Magnitudinem vero experimento et quiete minuimus mutationem de loco suo
reddimus loco suo. modis aut vero separatum iungimus. aut iuncta separamus. Necessaria ad
separatorum iunctam [illegible] sunt separata iungere. iuncta custodire. ne relaxentur de-
bentem naturam loci custodire. Omnis medicina aut corpori intus quando autem dicimus temperata exhibitio
aut poto aut cirurgia operatio medicine. aut intus. aut foris. intus ut ea que orena-
ribus. auribus. sine ano. vel vulva infunduntur. Foras. ut epitimata. cataplasmata
alopitia et similia que foris operantur. Medicine interioris operatio media dividitur aut solvit
ut farmacia. aut confirmat. ut cotana aut mutat qualitatem ut aqua frigida in febri-
bus. Cuius autem effectus quadruplex est. Aut enim minuit habundantiam ut farmacia aut
replet inopiam ut carnem et sanguinem. aut constringit solutum ut stipticum. aut mutat
qualitatem ut aqua frigida in febribus. Cirurgia duplex est. aut in carne. aut in
osse. In carne ut incidere. suere quam rem. In osseum solidare. et iunctum reddere. Operum
consideratio vero modis fit. qualitatis quantitatis. temporis. ordinis boni. mali ne distinctio

Vita brevis. ars vero longa. tempus autem acutum. experimentum vero fallax. Iudicium autem
autem difficile. oportet autem non solum se ipsum prebere que oportet facientem. sed egrotantem. et pre-
sentes. et ea que exterius sunt. In perturbationibus ventris. et vomitibus que sponte fiunt
siquidem qualia oportet purgari purgantur et confert. et bene ferunt. Si vero non contrarium.
Sic et inanitio siquidem qualis oportet fieri fiat. et confert et bene ferunt. Si non
contrarium. Contemplari igitur oportet et tempus et regionem. et etatem. et egritudines. in quibus
oportet fieri aut non. In exercitationibus ad summum bone habitudines. fallaces sunt. si in
ultimo sunt. non vero possunt manere in eodem neque quiescere. Cum si non quiescunt nequaquam
ad melius adire possunt. relinquitur igitur ad peius. Horum igitur causa bona habitudine solvere confert mature
cum rursus principium nutrimenti recipiat corpus neque convenit compressiones ad ultimum ducere
fallax enim est. Sed quales nature sunt sustinere ad hoc ducere. Similiter vero et inanitiones ad ultimum

ducentes fallaces sunt. Iterum repletiones in ultimo existentes fallaces. Tenues et cer-
te diete et in diuturnis semper passionibus et in acutis egritudinibus quibus non con-
venit difficiles. Et ad ultimum tenuia tenuitatis que adveniunt diete difficiles. Et enim
repletiones in ultimo existentes difficiles. In tenuibus dietis peccant egrotantes et
magis leduntur. Omne enim malum quod fit magnum fit magis in tenuibus quam in grossioribus
dietis. Propter hoc et in sanis fallaces sunt valde certe et constitute diete. Quia peccata difficilius
ferunt. Propter hoc ergo tenues et certe diete fallaces amplius et tam solidioribus. In ultimas non
egritudines ultime curationes ad perfectionem sunt potentes. Ergo secundum acumen egritudo conti-
nuos et ultimos labores habet et ultimo tenuissima dieta necesse est uti. Ubi non non. non hoc
convenit grossius refectionem. Quando conssistente quantumcumque egritudo mollior ultimis fiunt
Quando steterit egritudo. et tenuissima dieta necesse est uti. Contemplari autem oportet
et egrotatem. si sufficiet dieta ad statum egritudinis. et utrum potius ille deficiat. aut ob-
tineat. Quibus ergo continuus est status continuo et tenuius reficiendum. Quibus non posterior
status. ad illud et ante illud parum auferendum. Pinguius non uberius reficiendum ut sufficiat egro-
tanti. In partu finis non subtrahere oportet. apponere vero. Melior est. Et que per secundum circuitus exacerbant
in exacerbationibus subtrahere oportet. Exacerbationibus non et consistentias declarant egritudines et tem-
porum vel tempora anni. et circuitus ad invicem incrementa sive cottidie sive propter diem
per amplius fiat tempus. Sed ex apparentibus consideranda impleri etiam sputum si continuo
appareat. incoante quidem abbreviat. Si vero posterius appareat prolongat. Et urine. Et egestio-
nes et sudores. et difficiles et faciles. et longas et breves egritudines apparentia. decla-
rat. Senes ieiunium facillime ferunt. secundo consistentes. pueri vero minus. omnium non magis ebullien-
tes. Horum vero ipsorum qui sunt corpora adolescentes existentes. Et qui crescunt plurimum habent innatum
calorem plurimo ergo egent nutrimento. si non. vero corpus consumitur. Senibus non plurimus calor est
propter hoc ergo egent nutrimento paucis fomitibus indiget. a multis enim extinguitur. propter hoc et
febres senibus non similiter acute. frigidum enim habent corpus. Ventres hyeme et vere calidissi-
mi et somni longissimi. In hiis igitur horis et oblationes plures dande. Est enim innatus
calor multus. nutrimenti ergo amplioris indiget. Signum etates et adolescentes. Humida dic-
te omnibus febricitantibus conferunt maxime pueris et aliis sic assuetis dieta. Quibus
aut semel. aut bis. aut amplius. aut minus. et secundum partes dandum non aliquid et tempori. et regioni
etati. et consuetudini estate. et autumpno cibos gravissime ferunt. hyeme vero facillime
vere secundo. Hiis qui in terminis exacerbantur nichil dare neque cogere. sed auferre ex appo-
sitione ante crisim. Ea que iudicantur et iudicata sunt. et que certa est equaliter non movere neque novum facere
neque farmaciis neque aliis provocationibus. sed sinere. Que oportet ducere vero quo maxime repit na-
tura per convenientes regiones digesta medicari et movere. non cruda neque in princi-
piis si expediat. multa sunt si expedit. que egeruntur non multitudine coniectare. sed in quomodo
egeruntur qualia oportet. et conferunt. et bene ferunt. et vero oportet usque ad defectionem ducere. et hoc facere
si sufficiat egrotans. In acutis passionibus raro. et in principiis farmaciis uti et hoc
prius bene diiudicantes facere. Si qualia oportet purgantur prodest et confert. et bene ferunt. contraria non
importune ⁊c.

3\. In quo morbo somnus laborem facit. mortale. Si vero somnus iuvat non mortale. Somnus
et vigilie. utraque modum maius facta malum. Non plenitudo non indigentia. neque aliud nichil
bonum quod magis nature sit fuit. Labores spontanei narrant morbos. Quicumque dolen-
tes aliquid corporis plurimum dolorem non sentiunt. hiis mens egrotat. Que in multo tem-
pore extenuantur corpora tarde reficiuntur. Que non in modico. modice. Si ex egritudine

cibum accipientes, quum non convalescat, significat quoniam ampliori cibo corpus utitur. Si vero non accipi-
enti hoc fit, significat quoniam evacuatione indiget. Corpora oportet ubi quis vult purgare fluxa facere.
Non pura corpora quantumcumque nutries magis ledes. Facile repleri potum quam cibo. Que re-
linquuntur in morbis post crisim, recidivationes facere consueverunt. Quibuscumque crisis fit, hiis nox diffi-
cilis ante accessionem, subsequens vero lenior ut in pluribus. In ventris fluxibus mutationes
egestionum iuvant, si non ad mala transmutantur. Ubi fauces egrotant aut pustule in
corpore nascuntur, et considerare egestiones oportet. Si enim colerice fuerint, corpus egrotat. Si vero
similes sanis, tutum est corpus nutrire. Ubi indigentia, non oportet laborare. Cibus preter
naturam multus hoc egritudines facit. Manifestat vero solucio. Eorum que nutriunt corpus
ole et velociter et veloces secessus fiunt. Acutorum morborum non omnino certe pronun-
ciationes neque sanitatis neque mortis. Quibuscumque in iuvenibus existentibus ventres humidi,
hiis senectutibus ventres humidi desiccantur. Quibuscumque in iuvenibus ventres sicci, hiis
senioribus fiunt humectantur. Indigestiam repletio solvit. Ex repletione quecumque egritudines
fiunt evacuatio sanat, et quecumque ab evacuatione plenitudo et aliorum contrarietas. Acute autem
egritudines in .iiii.or x. diebus indicantur. Septimane quarta est indicativa alterius ebdomade
octave principium. Contemplatoria vero undecima. Hec enim est quarta secunde ebdomade. Contemplanda
rursus septima decima. Hec enim est quarta a quarta decima, septima vero ab undecima.
Estive quartane ut multum fiunt breves, autumnales vero longe et maxime que ad hye-
mem contingunt. Febrem in spasmo est melius fieri quam spasmum in febre. Non secundum rationem
alleviatis non oportet credere neque valde vereri mala que fiunt irrationabiliter. Multa enim
talium incerta et non valde permanere neque morari consueverunt. Febricitantibus non
omnino in superficie et nichil minuere corpus aut contabescere magis eo secundum rationem fit ma-
lum est. Hoc enim longitudinem egritudinis significat, hoc vero imbecillitatem. Incipientibus morbis
si quid videtur movere move. Instantibus autem silentium habere melius est. Circa principium et finem
omnia imbecilliora, circa statum omnia ~~fortiora~~ fortiora sunt. Egritudine vero reficienti
nichil addere corpus malum. Plerumque omnes male habentes secundum principia quod bene re-
ficientes et nichil addentes in fine rursus abstinent. Secundum vero principia abstinentes
fortiter, postmodum vero bene reficientes melius evadunt. In omni egritudine confortari
mente et bene se habere ad oblationes bonum est, contrarium vero malum. In morbis minus
periclitantur egrotantes quibuscumque proprie nature et etatis et habitudinis temporis egritudo inve-
nitur magis quam quibuscumque non est similis secundum aliquid horum. In omnibus morbis circa umbi-
licum et pectinem spissitudinem habere melius est, nimis vero tenuem et tabefactum malum. Apti
non habentes ad inferiores purgationes. Sana habentes corpora farmaciis purgati exsolvuntur
celerius, et qui malo cibo utentes. Bene corpora habentes farmaciis uti difficile est. Parum
deterior et cibus et potus delectabilior autem melioribus quod delectabilius autem magis appe-
tendus est. Senes in iuvenibus plerumque egrotant minus. Quecumque vero eis cronice egri-
tudines fiunt, multotiens commoriuntur. Breves et colorite valde quam semper non ma-
nent. Qui exsolvuntur frequenter et fortiter sine manifesta occasione repente moriuntur
magis graciles. Epilenticorum in iuvenibus alterationes mutationes maxime etatis et
temporum et locorum et dietarum faciunt. Duorum dolorum qui simul fiunt non secundum eundem
locum vehementior denigrat alterum. Circa generationes saniei dolores et febres acci-
dunt magis quam facta sanie. In omni motu corporis cum ceperit quis dolere requiescere
statim remedium. Assueti assuetos labores ferre, et si fuerint imbecilles aut senes
insuetis et fortibus et iuvenibus facilius ferunt. Ex multo tempore assueta et si sint deteriora

insuetis minus molestare consueuerunt. Oportet quod ad consueta transmutare. Secundum multum et
repente euacuare aut replere aut calefacere aut infrigidare qualiter quomodo
libet corpus mouere fallax est et omne nimium nature inimicum. paulatim vero tutum et aliter ex alio
transire ad aliud non oportet quam multum et ex principio. Et minus veteres humiditates habent iuue-
nes quare existentes melius commutat veteres humiditatibus in senectute non deterius commu-
tat. Decidit enim ut in pluribus senescentibus. In magnitudine vero corporis iuue-
nescere non ~~deterius commutat. Decidit enim ut in pluribus senescentibus~~ quos decet. et si
minuatur est. senescere vero inutile. et penitus minoribus ac

Tercia particula

Mutationes temporum maxime generant morbos et in temporibus magne muta-
tiones. frigiditatis aut estus. alia secundum rationem sic. Naturarum quedam hec ad
estatem. hec vero ad hyemem. bene aut male nate sunt. Egritudinum alie ad
alias bene et male nate sunt. et etates quedam ad regiones. et tempora et dietas
In temporibus quando eadem die aliquando quidem estus aliquando vero frigus fit autumpnales expectare oportet
egritudines. Austrini grauant auditum. caliginosi capitis grauatiues pigri dissolutiues
quando isti preualuerint. talia in morbis patiuntur. Si vero boreas sunt. tusses. fauces
... duricie ... dolores laterum et pectorum. Cum iste preualet. talia in
morbis etc. expectare oportet. Quando estas fit vernalis. sudores in febribus multos
expectare oportet. In siccitatibus temporibus febres acute fiunt. et si quidem annus amplius talis
... existens quale constitutionem fecerit ut in pluribus. et egritudines tales expectare oportet.
In mutatis non temporibus si tempora tempora se reddiderint. boni status. et maxime bone
terminationes fiunt egritudinis. In inmutatis vero temporibus maxime et inmutate
et difficiles terminationes. In autumpno acutissime egritudines et maxime morti-
fere ut in pluribus. ver vero sanissimum est et minime mortiferum. Autumpnus vero
... Si de temporibus vero siquidem hyemps sicca et borealis fiat. ver vero
... malus est. De temporibus non ... febres acutas et obtalmias et dissinterias fieri
pluuiosa et austrina ... in estate ... Si vero austrina hyemps et pluuiosa et tranquilla fiat
maxime ... et humiditas ... Si vero ... quod quibus partus ad ver ... aborciunt
Ver ... siccum et borealem ... inbecilles et morbidos ... aut statim ...
Si vero genuerint inbecilles et morbidos ... quod ... diu ... fiunt. Senioribus
autem tenues et morbidi ... Aliis quod ... dissimiles ... fiunt. Senioribus
... catarri celeriter dissoluentes. Si vero estas sicca et borealis fiat autumpnus vero
pluuiosus et austrinus capitis dolores in hyeme et tusses et ... et coriza ... vero et
... Si vero borealis fuit et ... humidis quedam nata et mulieribus ...
... Si vero obtalmie ... et febres acute ... quinque ... vero et talis. Constitu-
tiones vero anni omnes quedam sicce pluuialibus sanioris et minus mortifere. Egri-
tudines vero in pluuialibus quedam ut ... fiunt et febres longe ... et
... et epilentie et apoplexie et ... In siccitatibus vero corruptiones vel ...
obtalmie artetice difficultates ... et parum stranguirie et dissinterie
Cotidiane vero constitutiones boreales quod corpora constituunt fortiora et bene mobilia
et bene colorata et melius audientia faciunt et ventres siccant et oculos mordicant et ...
dolores. et si ... magis dolor. Austrine vero dissoluunt corpora et humectant
et capitis grauitates. et graues auditus et vertigines
et ... Secundum tempora veris quod et ... estatis ... et ... etatibus
et bene ... et sani ... maxime. Estate vero et autumpno ... ad quod ... quod ... vero

autumpno et hyeme medie etatis. Egritudines autem omnes quidem in omnibus fiunt temporibus
maxime vero quedam secundum aliqua tempora et fiunt et acuuntur. Vere siquidem maniace
et epilentie et sanguinis fluxus et sinantes et corize et brancos et tusses et lepre
et alphi et imbores ulcerosi plurimi et pustule et arctice. Estate vero quedam horum et
febres continue et causon et tritane plurime et vomitus et diarie et oculorum et cutium
dolores et oris ulcerationes et putredines pudendorum et sudationes. Autumpno
vero et estivorum multa et febres quartane et erratice et splenes et ydropes
et ptisis et stranguirie et lienterie et sciatice et sinantes et yliaci et plei et epilentie
et manie et melancolie. Hyeme vero plevretice et peripleumonie, corize, brancos, tusses, dolores
pectoris, laterum et lumborum, capitis vertigines et apoplexie. In etatibus vero talia acci-
dunt. Parvis quidem et noviter genitis pueris ulcerationes oris, vomitus, tusses, vigilie,
timores, umbilici flegmones, aurium humiditates. Cum vero dentes producunt, gin-
givarum pruritus, febres, spasmi, diarie et maxime cum producunt dentes caninos
et pinguissimis puerorum et duros ventres habentibus. Senioribus vero factis paris-
thmia, spondilium secundum collum intus impulsiones, asmata, lithiasis, lumbrici ro-
tundi, ascarides, acrocordines, satyriasis, scrophe et alie pustule. Senioribus vero
et adolescentie accedentibus et hec multa et febres diuturne magis et e naribus sanguinis
fluxus. Plurime autem pueris passiones terminantur, hec quidem in xl diebus, hec vero
in vii mensibus, hec vero in vii annis, hec vero et adolescentie accedentibus. Que vero
permanent pueris et non absolvuntur circa iuventutem aut feminis circa menstruorum eruptionem
veteraliter consueverunt. Adholescentibus vero sanguinis sputa, ptisis, febres acute,
epilentie et alie egritudines, maxime vero superdicte. Ultra vero hanc etatem asmata,
plevretice, peripleumonie, litargie, frenesis, causon, diarie, diuturne colere,
dissinterie, articulorum dolores, nefresis, [illegible], apoplexie, cachexie, pruritus
corporis totius, vigilie, melancolie, ventris humiditates, oculorum et narium humiditates,
hebetudo oculorum, glaucosis, ~~[illegible]~~ gravitas auditus.

p. Pregnantes purgare si convenit a quarto mense usque ad vii mensem, minus
vero has, minora vero et seniora vereri oportet. In farmaciis talia conducere
ex corpore qualia et spontanea venientia et utilia sunt. Que vero contrarie venientia cessare.
Si qualia oportet purgari purgentur confert et bene ferunt, que vero non graviter. Purgare ad
estatem superiora, hyeme vero inferiora. Sub cane et ante canem molestie sunt purgationes.
Graciles et faciles vomitus purgare superius timentes hyemem. Difficile vero
vomitus et medie carnosos inferius timentes estatem. Ptisicos vero metuentes ad
superiores farmacias. Melancolicos vero inferius et vehementius eadem ratione contraria
apponentes. Medicari in valde acutis si necesse fuerit eadem die, differre enim in talibus ma-
lum est. Quibus torciones dolores circa umbilicum et lumborum dolor non solutus neque a farmaciis
neque aliter in ydropem siccum perficitur. Quibus ventres lienteria in hyeme superius medicari
malum. Ad ellebori his qui non faciliter superius purgantur ante bibitionem plenitudine corpora
pluribus nutrimento et requie. Cum bibit quis elleborum ad motiones quidem corporum magis
ducere, ad sompnos vero et immobilitates. Declarat autem navigatio quod motus corpora
turbat. Cum volueris magis ducere elleborum, move corpus; cum vero stare, sompnum fac et noli
movere. Elleborus periculosus est carnes sanas habentibus, spasmum enim facit. Non febricitanti fasti-
dium, abstinentia, cordis morsus, tenebrositas et os amaricatum superius farmacia indigen-
tia significat. Ex hiis

vero inferius hoc inferius farmaciis indigere significat. Quibuscumque in farmaciis non
sitiunt cum purgantur non quiescant priusquam sitiant. Ieiunis febricitantibus existentibus
si fiat strophus et gemitus gravitas et lumborum dolor deorsum farmacia indigere pessime
significat. Egestiones nigre vel qualis sanguis sponte advenientes et cum febre et sine febre
Et quanto colores peiores fuerint magis malum. Cum farmaco vero melius. et quanto colores
plures fuerint non malum. Egritudinibus autem que incipientibus si fel nigrum aut sur-
sum aut deorsum exierit mortale. Quibuscumque egritudinibus acutis aut multa temporis
aut abortiis ut aliter extenuatis si fel nigrum aut qualis sanguinis sanguis niger exierit
sequenti die statim moriuntur. Dissinteria si a felle nigro incoeperit mortale est. Sanguis sursum
qualiscumque exierit malum fuit deorsum bonum. Si vero et egestiones si a dissinteria sumpto ut macti-
nos carnes egesserit mortale. Quibuscumque in febribus sanguinis fluit multus undique
in refectionibus ventres hiis humectantur. Quibus fellee egestiones surditate super-
veniente cessant et quibuscumque surditas felleas supervenientibus cessant. Quibus in febribus
sextanis existentibus rigores fiunt dissoluti et male terminabiles. Quibuscumque paroxismi
fiunt. sine hora dimiserit febris in crastinum eadem hora si accipiat difficile. Labori-
osis febribus in articulis et circa maxillas maxime apostates fiunt. Quibuscumque resurgentibus
ex morbo si aliquid doluerit et apostates fiunt. Si vero et prius doluerit aliquid cum egritudine
ille confirmatur egritudo. Si a febre sumpto tumore non existente in faucibus suffocatio repente
supervenerit mortale. Si a febre sumpto collum convertatur ut vix deglutire possit tumore non
existente in collo mortale. Sudores febricitantibus si ceperint tertiam et quintam et septimam
et nonam et undecimam et quartamdecimam et septimamdecimam et vicesimam primam et tricesimam quartam
et vicesimam septimam et tricesimam primam et tricesimam quartam et tricesimam sex-
tam et quadragesimam. hii duo sudores iudicant egritudinem. Qui vero ita non fiunt
dolorem significant et longitudinem egritudinis et reversionem. Frigidi sudores cum acu-
ta febre facti mortale cum molliori vero longitudinem egritudinis significant. Et ubi
in corpore sudor tanto mutationes et si corpus infrigidatur aut statim calefit aut color
alter ex altero fit longitudinem egritudinis significat. Sudor multus ex sompno sine ali- et sompno
qua manifesta causa factus significat corpori quam plurimo cibo uti. Si vero cibum non accipienti
hoc fiat scire quod evacuatione indiget. Sudor multus frigidus et calidus semper fluens
frigidus maiorem egritudinem calidus minorem significat. Febres quecumque non deficientes
diatis fortiores fiunt et periculose. Quecumque non sic deficiunt significant quod non periculose.
dia tria Quibuscumque febres longe sunt hiis pustule in articulis et dolores fiunt. Quibuscumque ex
febribus aut pustule aut in articulis dolores sunt hii amplius cibis utuntur. Si rigor
inciderit febri non deficienti iam debili existenti mortale. Excreationes in febribus si
non deficientibus livide et sanguinee et fetide et fellee omnes male. Egeste vero bone
et secundum secessum et secundum urinam. Si vero minime egrediantur per loca hec malum. In non deficientibus
febribus si que exteriora frigida fiunt que vero interiora ardeant et sitim habeant mortale. In non
deficienti vero febre si labium aut oculus aut supercilium aut nasus detorqueatur
aut non videat aut non audiat iam debili existente corpore hoc fiat prope mors est. In feb-
ribus non deficientibus dispnia supervenerit et delirium mortale. In febribus apostema non solutum
ad primas iudicationes longitudinem morbi significat. Quibuscumque in febribus aut in aliis egri-
tudinibus voluntarie oculi lacrimantur nichil inconveniens. Quibuscumque non secundum voluntatem inconve-
niens. Quibus dentes in febribus limositates fiunt fortiores et duriores fiunt.

febres. Quibus plerumque tussis sicca et modice provocativa in febribus urentibus non valde
sitientes sunt. In bubonibus vero febres omnes male exceptis effimeris. Febricitanti
sudor superveniens non deficiente febre malum. prolongatur morbus enim et humorem plu-
rimum significat. A spasmo aut tetano habito febris superveniens solvit egritudinem. A causone
habito rigore superveniente solutio fit. Tertiana non indicata in vii periodis longissima. Quibus-
cumque in febribus aures surde fiunt sanguis ex naribus fluens aut venter fluxus solvit
egritudinem. Quecumque in paribus indicantur difficile solvuntur et amica concursionis. Febricitantem
diebus febris non dimiserit residiva consuevit. Quibuscumque in febribus vel citrini colores
superveniunt ante vii dies malum. Quibuscumque in febribus cotidiani rigores fiunt cotidie
solvuntur febres. Quibuscumque in febribus vii aut ix aut xi aut xiiii yctericia super-
venit bona si dexter ypocondrium durum fiat si vero non bonum. In febribus acutis circa
ventrem caumata forte et cordis morsus malum. In febribus ex sompnis timores aut spasmi
malum. In febribus spiritus offensionis malum spasmum enim significat. In febribus acutis spasmi
et circa viscera dolores fortes malum. Quibus urine contente et globose pauce non sine febribus
multitudo exigens veniens tenuis minuat. Maxime vero talia veniet quibus ex principio
aut celerius ypostases fiunt. Quibus in febribus turbate velud subiugalium sunt capitis
dolores aut adsunt aut aderunt. Quibus vii indicatur hic nebulam habet dies quarta
urina rubea et alia secundum rationem. Quibus urine lucide aut albe male. Maxime
vero in freneticis et nec in freneticis si apparet. Quibus ypocondria suspensa sub-
rugientia lumbi dolore superveniente ventres sunt humectantur nisi ventositates ex-
pant aut urine multitudo veniat in febribus non longis fiunt. Quibus spes est ad articulos
apostasim quando exiet ab apostasi urina contenta et multa et alba fiunt velud in laboriosis febribus
si a quartana quibusdam incipit fieri. Si non ex naribus sanguis fluat et valde celeriter solvitur.
Si sanguinem aut pus minxerit renum aut vesice ulcerationem significat. Quibus in urina
pinguedo existente carnea modica ut pili exeunt hiis ex renibus exeunt. Quibus in urina pingui
existente furfurea mingunt hiis vesica scabit. Quicumque sponte sanguinem mingunt hiis
de renibus vene rupturam significat. Quibus in urinis arenosa subsidunt hiis vesica aut
renes sunt. Si sanguinem mingunt et cruores et stranguriam habent et dolor incidit in
pectine et subventre et perineum circa vesicam dolorem significat. Si sanguinem et pus mingat
et squamas et odor gravis sit vesice ulcerationem significat. Quibus in urinali pustule nascuntur
simul sanie et erupcione solvuntur. Urina noctu multa facta modice secessum significat et cetera.

-r. Spasmus ex elleboro mortale. In vulnere spasmus ... quinta particula
superveniens mortale est. Sanguine multo fluente spasmus innatus aut
singultus innatus malum. Immoderata purgatione spasmus innatus aut singultus malum.
Si inebriatus aliquis repente fiat sine voce spasmo innato moritur si non febris acceperit
aut ad horam veniens secundum quam crapule solvuntur locutus fuerit. Quicumque a tetano apprehenduntur
in iiii diebus pereunt. Si vero hac effugit sanus fiet. Epilemptice quibus ante iuventutem nascuntur
mutationem habent. Quibuscumque non xxv annorum fiunt plerumque commoriuntur. A spasmo et attalo (?)
habito febris superveniens acuta solutio fit. Quicumque pleuretici facti non purgantur in xiiii
diebus hiis in empiema transit. Ptisis fit maxime in etatibus ab viii et x anno usque
~~ad xxix usque in xxxv~~ nisi ematica non sunt aut ante aut numquam evitant (?). Quicumque
effugiunt ad pulmonem eis convertitur et in vii diebus moriuntur. Si non effugiunt empici
fiunt. Quicumque a ptisi molestantur si sputum quodcumque exspuunt grave fetet super carbones.

effusa et pili a capite fluunt mortale est. Quibuscumque a ptisi si defluunt capilli a diarria
superveniente moriuntur. Quicumque spumosum sanguinem expuunt his ex pulmone eductio fit.
A ptisi habito superveniens diarria mortale. Quicumque ex pleuresi empici fiunt si purgentur
in xl diebus a die in qua ruptura fiunt sedantur, si vero non in ptisim transeunt. Calidum nocet
hec frequenter utentibus: carnium effeminationem, nervorum impotentiam, mentis stuporem, sanguinis
fluxum, defectionem, hec quibus sequitur mors. Frigidum vero spasmos et tetanos et nigredines et
rigores febriles. Frigidum inimicum est ossibus, dentibus, nervis, cerebro, spinali medulle.
Calidum vero utile et amicum. Quecumque infrigidata sunt calefacere oportet, exceptis quecumque sanguinem
manare futurum est. Ulcerum quod est frigidum mordax, cutis indurat, dolorem sine sanie facit,
nigredines, rigores febriles, spasmos, tetanos, frigora febrilia. Est autem ubi in tetano
sine ulcere iuvene bene carnoso estate media frigide aque multe infusio caloris revocationem
facit, calor non hec solvit. Calidum saniem faciens non in omni ulcere maximum signum ad securitatem,
cutem mollit, attenuat, sine dolore rigorum, spasmorum, tetanorum mitigatorium est. Eorum
vero que in capite gravedinem capitis solvit. Plurimum vero differt et confert mollitum
fractis, magis vero denudatis, horum autem maxime in capite vulnera habentibus. Et quecumque
a frigiditate oriuntur aut ulcerantur et herpetes comedentibus, ano, pudendo, vulve, matrici calidum
quidem amicum et iudicans, frigidum vero adversum et occidens. In his autem oportet frigido uti unde sanguis
fluere futurus, non super ea sed circa ea loca. Et quecumque flegmones aut inflammationes in ru-
beum aut sanguineum (?). Nam vetera denigrat. Et erisipila non ulcerata, nam ulcerata nocet.
Frigida velut nix aut cristallus pectori inimica, tusses commovent, catarros et
sanguinis fluxus faciunt. In articulis tumores et dolores sine ulceratione et podagras
et spasmos, horum plurima aqua frigida multa infusa refrigerat et attenuat et dolorem
solvit, stupor enim mediocris dolorem minuit. Aqua que cito calefit et cito infrigidatur
levissima. Quibuscumque bibendi desiderium nocte valde sitientibus, si supradormierint, bonum.
Mulieribus odor cum aromatibus calefactio, multotiens vero et ad alia utilis esset si non capitis
gravedinem faceret. Mulier in utero habens flebotomata abortit, et magis tamen maior est
fetus. Mulieri in utero habenti ab aliqua acutarum egritudinum accipi mortale fit. Mulieri sanguinem
vomenti menstruis erumpentibus solutio fit. Mulieri menstruis deficientibus sanguinem ex naribus
fluere bonum. Mulieri in utero si multum venter fluat periculum abortiendi. Mulieri que amicte (?)
molestantur ac difficultas partus, sternutatio superveniens bonum. Mulieri si menstrua
sine colore et non secundum se semper fiunt (?), purgatione indigere significat. Si subito mamille
graciles fiunt abortit. Mulieri in utero habenti si altera mamilla gracilis fiat, gemellos habenti
alterum abortiet. Si quidem dextra, masculum; si vero sinistra, feminam. Si mulier
que neque pregnans fuit neque peperit lac habet, huius menstrua defecerunt. ~~Si mulier que neque~~ Mulieribus
quibus ad mamillas sanguis convertitur maniam significat. Mulierem si vis scire si concepit,
quando dormitura est da ei bibere mellicratum, et si torsionem habuerit circa ventrem concepit, si non, non.
Mulier si masculum concepit bene colorata est, si vero feminam discolorata. Mulieri pregnanti
si erisipila in matrice fiat mortale. Que preter naturam extenuate existentes concipiunt, abortiunt
quousque expleantur (?). Mulieri in utero habenti dolenti vel quibus alia corporis parte si concepit bonum est.
Quecumque non moderate corpus habentes abortiunt secundo mense vel tertio sine occasione manifesta,
his cotiledones mucilagine plene fiunt et non possunt retinere pre gravedine fetum
sed abrumpuntur. Que preter naturam crasse existentes non concipiunt, his pinguedo os matricis
obstat, et quousque extenuentur non concipiunt. Si matrix mulieris posita sanie fiat, necesse est

conceptum fieri. Fetus mares quidem dextris, feminae vero sinistris magis. Ut secundinae exeant sternutatoria
obturans immittens, apprehendens nares et os. Mulieri habenti in utero tenasmus superveniens
abortum facit. Mulieri menstrua si velis retinere, ventosam maiorem ad mamillas
appone. Quaecumque in utero habent, his os uteri conclusum est. Mulieri in utero habenti lac ex mamillis
multum defluens debilem significat fetum. Si vero ubera dura fuerint, fetum significat
sanum. Quaecumque corrumpere debent fetus, his ubera gracilia fiunt. Si vero iterum dura fiant, fit dolor
in mamillis aut in coxis aut in genibus aut in oculis, et non corrumpent. Quibuscumque os matricis
durum, his necesse est os matricis concludi. Quaecumque in utero habentes a febribus accipiuntur
et fortiter calefiunt sine occasione manifesta, generant difficulter et periculose aut abortientes pericli-
tantur. In muliebri fluxu spasmus et animi defectus si supervenerit, malum. Menstruis pluribus super-
venientibus aegritudines accidunt, et non venientibus a matrice accidunt aegritudines.
In ano inflammationem patienti et in matrice inflammationem habenti stranguria supervenit, et in reni-
bus saniem habentibus stranguria accidit. In epate vero inflammationem patiente singultus
supervenit. Mulier si non concepit, velis autem scire si concipiat, circumtegens vestimentis suf-
fumiga deorsum; et si quidem videtur odor per corpus pervenire ad os et nares, cognosce quia ea non
per se non generans. Mulieri in utero habenti si purgationes exeunt, impossibile fetum sanum esse.
Si mulieri purgationes non exeunt neque rigore neque febre supervenientibus, angustiae autem
ei accidunt, reputa hanc in utero habere. Quaecumque frigidas et densas matrices habent non conci-
piunt. Et quaecumque matrices habent humidas non concipiunt, extinguitur enim in eis semen; corrumpitur.
Quaecumque vero ex utrisque temperamentum habent, ea multos generantes fiunt. Similiter autem et in mas-
culis: aut enim propter raritatem corporis spiritus exterius fertur ut non mittat semen, aut propter densitatem
humidum non exit foras, aut propter frigiditatem non calefit ita ut congregetur ad locum hunc,
aut propter caliditatem ipsum hoc fit. Lac dare capite dolentibus malum. Malum vero et febri-
citantibus et quibus hypochondria suspensa et murmurantia et siticulosis. Malum vero et quibus fellea fluxus
et in acutis febribus et quibus sanguinis multa egestio facta est. Convenit ergo ptisicis non valde
febricitantibus; dare vero et in febribus longis nullo praedictorum signorum praesente, praeter rationem
tabescentibus. Quibuscumque tumores in vulneribus apparent, non valde spasmantur neque insaniunt.
His vero non apparentibus repente, quibus quidem retro spasmi et tetani fiunt. Quibus vero
in anteriori parte mania et dolor lateris acutus aut empyema aut dysenteria, si rubei fuerint
tumores. Si vulneribus malis et fortibus existentibus tumor non appareat, magnum malum est.
Laxa bona sunt, cruda mala. Posteriora capitis dolentia incisa recta vena
iuvat. Rigores incipiunt mulieribus ex lumbis magis et per dorsum ad caput; et viris
vero magis quam in posteriori parte corporis, velut cubitorum et femorum. Pellis et cutis raram
habens vero declarat. Quartanam habentes non valde a spasmis apprehenduntur. Si vero
apprehendantur prius et sic supervenit quartana, liberantur. Quibus cutis extenditur et sicca et
dura, sine sudore moriuntur. Quibus vero relaxata et sic cum sudore moriuntur. Ictericis
non valde inflati fiunt.

In lienteriis diuturnis acidus ructus superveniens prius non existens signum bonum
est. Quibus nares humidiores natura et semen humidius sanantur. Quibus non contraria
salubrius. In longis dysenteriis abstinentia cibi malum et cum febre peius. Circumlenita ulcera
mala consuetudine malum. Dolor et in lateribus et in pectoribus et aliis partibus
si multum differunt addiscendum. Nefretica et quae circa vesicam dolores laboriose sa-
nantur in senibus. Dolores et tumores secundum ventrem existentes superficiales quidem leviores,
non superficiales vero fortiores. Hydropicis quae nascuntur ulcera in corpore non facile sanantur.

Vare pustule non valde pruriginose. Capiti dolenti et ex dolenti sanies aut aqua aut
sanguinis effluens secundum nares aut secundum aures aut secundum os solvit egritudinem.
Melancolicis et nefreticis emorroide innate bonum. Emorroidas sanare si nec una re-
licta fuerit periculum ydropem fieri aut ptisim aut maniam. A singultu habitos sternutatio su-
perveniens solvit. Ab ydrope habito si venas inciderit aqua fluente solvit. A diarria diutur-
na habito sponte vomitus superveniens solvit diarriam. A pleuresi habito aut a peri-
pleumonia diarria superveniens malum. In oculis patiente a diarriis accipi bonum.
Vesica incisa aut cerebrum aut cor aut diafragma aut intestinorum aliquod gracilium aut
venter aut epar mortale. Cum incisum fuerit os aut cartilago aut nervus aut maxille
tenues aut preputium neque crescit neque conglutinatur. Si in ventre sanguis effundatur preter
naturam necesse est ... Maniacis varicibus aut emorroidibus innatis mania solvitur.
Quibuscumque dolores in dorso ad cubitos trahunt flebotomia solvit. Si timor et pu-
sillanimitas multo tempore habeat passio melancolica est. Intestinorum si incisum aliquod gracilium
non conglutinatur. Erisipila exterius intus ire non bonum. Interius exterius bonum. Quibuscumque
in causon tremores fiunt alienatio solvit. Quicumque empimata aut ydropici incenduntur aut
inciduntur his effluente sanie aut aqua repente omnes pereunt. Eunuchi neque podagrizant
neque calvi fiunt. Mulier non podagrizat nisi menstrua defecerint ei. Puer non
podagrizat ante usum venereorum. Dolores oculorum meri potio aut lavacrum aut fomentum aut
farmacia aut flebotomia solvit. Trauli a diarria maxime capiuntur longa. Acida
ructuantes non valde pleumonici fiunt. Quicumque calvi fiunt his ~~nares~~ varices magne non
nascuntur. Quibus non calvis existentibus varices magne innascuntur iterum capillati fiunt.
Ydropicis si tussis superveniat malum. Post eam urine malo dissuria flebotomia
solvit. Incidenda interius incidas nova. Ab angina habito tumorem fieri in collo bonum. Ex-
tra vertitur morbus. Quibuscumque abscondite cancri fiunt si curati melius et curati non pereunt
cito. Si curati vero multo tempore perdurant. Spasmus fit ex repletione aut evacuatione
et singultus. Quibuscumque dolor fit ... ypocondrium sine flegmone his febris superveniens
dolorem solvit. Quibuscumque sanies facta in corpore non manifestatur his propter spissitudinem
saniei aut loci non manifestatur. Yctericis si epar durum fiat malum. Quicumque splenetici
dissinteria capiuntur his superveniente longa dissinteria ydrops innascitur aut lienteria et pereunt.
Quibuscumque ex stranguria ylios innascitur in vii diebus pereunt nisi febre superveniente
multa urina fluxerit. Ulcera quecumque annua fiunt aut longius tempus his necesse est
os abscedere et cicatrices fieri cavas. Quibuscumque flebotomia aut farmacia confert hos
vero flebotomari vel farmaciam dare convenit. Ptisicos dissinteria superveniens
bonum. Quicumque podagrice egritudines fiunt xl diebus requiescunt. Quibuscumque sanies
repente dolor fiunt in capite et optimo sensu ... fiunt et perimunt periculum febris
accipiat. Reverti autem oportet ... oculorum infirmis. Si vero quod albi apparet conclusis
palpebris non ex diarria existente aut farmacie potione malum signum et mortale
valde. Desipientie cum risu quidem fiunt securiores que vero cum sollicitudine molestie. In acutis
passionibus cum febre singultuosa suspiria malum. Podagrica et maniaca nocere. Quorumcumque ex
abundante gibbi fiunt aut tussi ante pubertatem pereunt et aliquo modo in pluribus
In melancolicis egritudinibus ad hec periculose fiunt eruptiones aut apoplexiam
corporis aut spasmum aut maniam aut cecitatem significat. Apoplexia vero
maxime fiunt etatibus a xl annis usque lx. Si omentum exierit necesse putrescere fieri.
Quibuscumque sciatica molestatur ... femur et iterum incidit his ...

Cum ambo (?) asciatica molestatur ut ambi vellit foras. his tales ac tabescit crura et claudicat
s... mat. ... mut. ... practica.

1. In acutis morbis frigiditas extremitatum malum. in osse egrotanti caro livida malum.
In vomitu singultus et oculi rubei malum. In sudore rigor non bonum. In mania dissin-
teria aut ydropsis aut extasis bonum. In egritudine diuturna abstinentia et colerice
egestiones malum. Ex multa potatione rigor et delirium malum. In ylei vomitus
et singultus spasmus. delirium malum. In vulneribus fortibus spasmus aut tetanus
malum. In plagis in capite stupor aut delirium malum. In pleumonia peripleumo-
nia malum. In sanguinis sputo sanies sputum malum. In sanies sputo ptisis et fluxus
malum. In vigilia spasmus aut delirium malum. In ossis denudatione erisipila malum.
In erisipila putredo aut sanies mala. In litargico tremor malum. In forti pulsu
in ulceribus emorrogia malum. In dolore diuturno et ventris sanies malum.
In colerico secessu dissinteria mala. Ossis fracta delirium capitis si mutatum
acceperit malum. In farmatie potione spasmus malum. In forti dolore et ventris
frigiditas extremitatum malum. In utero habenti tenasmos superveniens abortire facit.
Quodcumque os aut cartilago incisum fuerit in corpore non augetur. Si albo flegmate
habito diarria fortis solvit egritudinem. Quibus urine spumose egestiones in diarria
his a capite flegma descendit. Quibuscumque in febribus in urinis apparent ypostases
furfure longam egritudinem significat. Quibuscumque colerice ypostases fuerint supinis vero
tenues acutam egritudinem significat. Quibuscumque distantes urine fuerint. his in
corpore turbatio fit. Quibuscumque in urinis ampulle supernatant nefreticam significant et
longam egritudinem et fortem. Quibus vero pinguis ypostasis. et conglobata. his
nefreticam significat. et acutam egritudinem fore. Quibuscumque nefreticis existentibus
predicta signa accidunt. et dolores acuti circa musculos spinales fiunt
si ... et exteriora loca fuerint apostema exspecta futurum. Quicumque sanguinem vomit sine
febre salutare. si vero cum febre periculosum. Curare vero stipticis et infrigidan-
tibus. Catarri in ventre in saniem convertuntur in diebus xx. vel saniem. Si sanguinem
2 cum fibrosis mingant. et stranguria habent. et dolor incidat in pectinem et in perineum
et in pectine. circa quam et vesica sunt egritudinem significat. Si lingua repente intemperata sit
aut apoplexia apoplectat aliquid corporis. aut melancolicum hoc factum fiet. Si ex purgatione
senibus singultus supervenerit non bonum. Si febris non a colera habeat aquam calidam multam in
capite infusa fit solutio febris. Mulier ambidextra non fit. Quicumque empici vel crurati
aut incidunt. si quidem sanies pura fluxerit et alba evadunt. Si non cenulenta et male
olens pereunt. Quicumque in capite per saniem urunt si quidem sanies pura et alba fluxerit
evadunt. In tunica non alia sanies est. Si vero fluxerit non ammixta fluxerit pereunt. Periculosos
dolores merito potius. et in venis lunaticis multa calida flebotomia. Yctericus si ...
... 3. Si stranguria et dissinteria repletus vini et flebotomia solvit. Incidere
vero venam que interius in malo bonum. Angina habito tumor et rubor in pectore super-
venientes bonum. foras enim convertitur morbus. Quibuscumque dolor innotatus fit in cerebro in
... diebus pereunt. si non effugerint hos fiunt sani. Vomitus fit a capite ex calefacto
cerebro aut humectato quod est in capite vacuo. Effundit enim aer in se existens
foras. Sonat vero quoniam per angustum ei exitus. Quibuscumque epar circa dolet his febris

supponentes solvunt dolorem. ¶ In quibus quoniam sanguinem auferri ex venis. hos oportet
flebotomare in ventre. ¶ In quibus inter venas et ventrem flegma concluditur et
dolorem prestat non habens exitum in aliquem ventrem. his secundum venas inclinata quidem fugamento. solutio morbi fit. ¶ In quibus epar aqua repletum sit et in ventrem erumpit. his
venter aqua repletur moriuntur. ¶ Anxietates oscitationes rigores vinum temperate bibitum
solvit egritudinem. ¶ In quibus in uretra pustule fiunt his sanies facta et erupta
solvit dolorem. ¶ In quibus cerebrum motum fuerit ab aliqua occasione necesse est fieri
sine voce statim. ¶ Corporibus humiditates habentibus carnes quoniam famem adhibere
fames non licet corpora. ¶ Si ex febre habito tumore non existente in collo et suffocatio
repente invaserit et deglutire non possit. mortale. ¶

Incipit liber urinarum a voce Theophili

De urinarum differentia negotium multi veterum medicorum aggressi sunt scribere.
¶ Sed nos primo omnium Ypocras cuius libros habemus. nostris vero temporibus
¶ Galienus mirabilis medicus et aggressus est et scripsit. Tunc post hunc magnus
medicus scripsit. hii non nisi laudibus digni. qui primi studuerunt invenire
aliquid utile. ¶ Nullus tamen eorum perfectam et non diminutam
fecit doctrinam. ¶ Primum Ypocras de urinis exponens et aliud alibi intractabilibus
suis scripsit. et genera et species et differentias earum et ex eis cognitiones futuras prius in dispositionibus preter naturam et in sanis corporibus et in acutis egritudinibus minus
habentem doctrinam reliquit similiter. Alii et post eum Galienus in tractatu suo perfectam
exponens et docens. valde multa indeterminata et oblita reliquit. secundum genera et
species et differentias. ¶ Consequenter autem his supponentes magni medici qui a voce incipientes
non reassumpserunt ipse de eis artem et secundum divisionem incipientes et differentias earum et
species colligere. et pronostica signa que ex eis fiunt. aut facta fient multa preteruntes
composita et ipse difficilima tradidit. ut multa remanent absque eius qui postea sunt medici et
nullo modo scientiam valentes invenire. cognoscunt quod alia doctrina et non sane eorum
hiis qui didicerunt oblivisci et dictum eximie mandatis oblitus et vos qui intellexitis
¶ Nam urinarum apta inspectio maxima non apparentes patientes locos. cognoscere
quomodo dispositi sint et secundum qualitatem omnium eorum singulorum. aut secundum naturam dispositi sint
aut ex natura constituti vel preter naturam dispositi. ¶ Et non sanguine utens quomodolibet
secundum proprium opus impedire. una non fallax. urinarum diligens inspectio est et cetera.
¶ Igitur oportunum nobis est de urinis volentes tractare. invocare Christum nostrum adiutorem
et ducem fieri in hac doctrina. ut inveniamus non diminutam et declaratam hanc perfectionem oportet
ergo nos diffinire primo quid est ipsa urina. debemus manifestare locum in quo nascitur
deinde locum in quo discernitur. ¶ Et deinde sic inspicere doctrinam secundum genera et species
et differentias earum quid sit urina et cetera. ¶

Urina ergo est colamentum sanguinis. hanc alii autem superfluitatem sero similem vocaverunt. Alii autem aquositatem putredinem sanguinis de nobis aut nulla est
generatio. ¶ Nascitur igitur urina in ramosa vena et sima epatis ex
sanguinis fecibus in eo facta. quod levius est et superiora petens. quod ex

cola superfluitas nata est et cetera. Accipit aliud fellis superfluitas alias per suum meatum posita
prope epar. Tertiam autem et velut fecem sanguinis trahit splen per suum meatum. Re-
linquitur ergo aquosa superfluitas cum sanguine. Hanc accipientes vene per mediam simul
et superfluitatem venam format aliud in urine constitutione. Dicat autem aliquis quare
non quod fellis receptaculo et splene existimus spatiis accipientibus sanguinis super-
fluitates non et labii prope posita acceperunt aquosam superfluitatem. Et diximus propter maiorem
necessitatem hanc natura retinuit. Nam ramosa vena que sanguine operatur minimis spatiis
posita. Confert per ramos suos qui vene iuxta quantitates spatiis explicata per quosita
meatus angustos et rotundos. Sanguinem vero secundum constitutionem pinguem existentem et non valere
angustias suas impedimento magis et aliis opus fuit ad hoc quod aquosa superfluitas
ut subtilitate aquose superfluitatis. Talem quod trahiret sanguinis ad quam venam.
Cum autem impellitur eadem superfluitas ad ramum eius vene que adiacet spine
alienis usque ad renes. Per ipsum et per meatus lumborum et renes et simul per laudabilitatem
eorum positi in policibus sua sibi per poros alii vena lumbi hec superfluitate
dividit sic formantes illa et in urine ... transmutatas per urinales meatus trans-
mittitur. Ad urine receptaculum ... et ... et ... sanguis per ...
membris qui et eius superfluitas talis fiat. Si non secundum aliquam talem sanguinem
operans virtus impedita fuit opus suum perficere. Hec fit aquosa superfluitas quam
urinam vocamus. Potest autem aliquis quod subtiles urine et albe apparent. Aliqui autem pingues
et albe et ... sanguine ... Et in ... sanguinem operante digestione. Aliud et velut
... Alias autem et super intensa et velut fluente sanguine talis eius super-
fluitas fiat. Itaque propter hec causas et urina secundum speciem immutatur. ¶ De urina bona ...

Dicamus igitur de ea que est secundum naturam urina que est expurgatione
sanguinis facta et qualem oportet et cetera. Et diffinimus bonam urinam que
et secundum naturam existens nominatur. Ut excedente hac aut minus existente
non secundum naturam reperiemus. Ergo eius que secundum naturam diffinitio talis
urina bona est sicut dixit Ypocras alba et plana et equalis ypostasim habens. Cum autem
urina que est et cum consequenter sub media et colore operatur quod sic diffiniens diffinimus
quod et cum consequenter sub media. Ypostasim vero alba et plana et equali
urina perfecta. Urina est bona sub ... mediocri ... ypostasi ... lucupitudine et ipse
colore vero ... et rubei ... participat ... planitudine et ipse
... Galienus quod subrufa et subrubea bona dixit et cetera. Magnus vero
rufam et subrufam. Nos autem ex temperantia ... Et secundum aliquid in
istorum aut habundat aut minus habet. Hac non secundum naturam dicimus de coloribus ergo
et ypostasibus non plurimus dicit ... Et ... secundum ergo
... de effusione quoniam omnis urina secundum ... ipsa effusio est ... cum
urine ... hanc ... multi ... medicorum effusionem
nocuerunt. Cum effusio est vera ... Hec autem effusionis ... due sunt
et excessus temperantia. Ipsa autem temperantia cum secundum naturam est non ...
... vero effusio aut ... tenuis et manet. Aut ... tenuis et sit
... et pinguis. Est et ... respectu ... [illegible] non ...
et ... digestionis principium ... accipe. ... autem et
pinguis ... aut ... pinguis et manet sic. Aut ... [illegible]

pinguis . et sicut urina fit tenuis . et monstrat fortem tribulationem interiorem humorum
etiam multam . Prima vero turbatorum quod delati . Pinguis vero operationis digestione
est in toto . Iungamus igitur colori tenuem et determinemus quod ex ipso sunt complexionalia
signa et in sanis hominibus et quomodolibet egrotantibus . Et quoniam albus color precedit
alios colores et tenuis effusio in effusione qualitates componamus post tenuem
et albam effusionem . de tenui albo colore etc.

De tenui solum cum albo colore . t .

Tenuis ergo et alba sola urine multa significat . Urina enim tenuis multum
et cum alba veniens in sanis hominibus multationem potationis significat et
largo abo et maxime si est nimium exile et leve . Urina talis veniens in pueris
mala . nam aquose urine in pueris pessime . Urina talis veniens significat
debilitatem virtutis in senectute quod est secundum naturam significat et debilitatem ex diuturna
egritudine que appellata est a sapientibus medicorum egritudine senectus . Urina tenuis
et alba vel multa et similiter significat quam sapientes medicorum sanguinea vel sanguinea
notaverunt . et multa eorum sapientum maxime in urinis diarie . Alii autem non per
nimium se habere hore vel per naturam dispositorum humorum . talis urina venit . Urina
tenuis et alba in febribus amplissimis debilitatem significat . Phisici unde
Et mea quod secundum naturam frigidiori temperantia spatio tenues et albe inveniuntur
Et ipse emphrasi veniunt similes . Et in nephriticis et in cantariis priapismi urine
tenues et albe . et in vero opticis veniunt habitatores . Urine tenues et albe
felis collum . et capud et humeros . Stotolini et hypocondria significat . Frigore autem
ypotes in brevis tempore et inflatio inter sic . diu . Sitor multus somno . sine
mamilla eam significat corpus plurimo abo utat . Urina multa in febribus tenuis
et alba in fine earum quod valde acuitur febrim . dissolutio fortis significat vocans quod sint
vehementibus partes . Urina similiter veniens in causon febre . frenesim significat .
Nam causon febrix a multitudine rubei fellis . sed urina non colorata superius
leta fellea superfluitate existente extollit locum capitis occupavit . et liquete anteriore
cerebri locum flegmonem faciens in hiis quod in eo sunt inimicis frenesim facit .
et aliquando frenesis quod erunt per aliquam tamen . et in flumen sanguinis per nares . aut
per sudorem multum in capite fit . Urina talis et alba veniente quiete significat
Si vero urina talis fuit adest et frenesis permanens ita dispositus moritur . Tempus
igitur enarrare de colore orta et dicere quot sunt et quales . et qui effusione possit complari
aut omnis . aut quedam de coloribus etc.

De coloribus .

Est igitur de coloribus primum albus . et huius latitudo in eo continetur cristallinus enim
et nix . et calx . et aqua purissima . alba quedam sic mensura non non omnia
superficies autem huius coloris lactea vel est compta tenuitate . tenui tenuissimus
huius planeta corum lucidum . aut ut ichitones cornee tunice . tenuis huius . alius
tenuissimus otropos . Est autem otropos . qualia camelorum vella sola alba . aut vero
lapis omethinus . Hii ergo colores albi secundum qualitatem . per maius et minus sunt . Si vero
infectionem recipiat aliqua fellis . alba urina . secundum primam causam et secundum pallida
sit . ut decoctio fenumgreci carnis . Si vero permaneat tempus aliqua decoctio in
fectionem maiorem faciens pallida complet colorem significans habundantiam fellis propter
aquositatem urinam subpallide . Post hec autem ponitur subrufus similis auro accitrica

vementi tenui inf. u(bi) e(st) secundum iu(n)ctum enrizon aut(em) tenui subrubeum simile meo-
dem rubeum qui assimulatur non toto dum hepiton. ... abaquoso sanguine et ex
albo colore splendore veniente qui a cinctis flameum nominant. Cum vero
secundum gallienum. [illegible] tactilis. Subposite vero sponte sub positione in coloribus
non omne sibi convenerit arbitrarii. Alii ... preponunt. alii supponunt. Rufus non
sic ipse primus sanguinis. et sine dolo. Nam tenuior est aut remissior non est sang-
uinis. Inopon aut(em) ut nigrum minium. aut si profundior et spissior sanguis
sic est color epatis. Nam non est ut putrefactus sanguis existens rubeus. et super
adustus et colore scriptus. ut [illegible] et ut [illegible] urine. Regula aut(em) quia
non colorus est secundum gallienum talis albo splendido adveniens et in nigrum plurimum
mediocris [illegible] fac. Fuscus vero ex albo et nigro quietus una sit sicut in diversa
dia cloro non. si candis iuvenis et in genere latitudo. aut in eo consistit. Nam
molacii. et smaragdini. colorides omnia clora [illegible] magis et minus. Hec aut(em)
a colore plurimo sunt sunt. Plennius non profundius est fusco ut prasina et que sunt
ex actionalibus plagis corporum et que ex pustulationibus mgrantes colores. Hec aut(em) aut
a frigore sunt. aut a plaga. Post hec vero magis indicans alia que frigiditate
alia calore. Si enim ex nimio est precedente significat calorem. Si vero ex nimia
frigiditate. Est aut(em) supra illa omnia clora colorum et latitudine huius multa. secundum
magis et minus. Multa enim nigra. alia huius intensiora. et dissimilia. et de coloribus
que sufficiens doctrina collecta est ex pluribus antiquorum philosophorum et medicorum. Horum locorum
qui possunt conungi corrumpi effusione et continui et que ex huius ligata sunt sine in aliis
corporibus preter sermo docebit. Nam aut(em) de coloribus doctores providemus ab albo
mundissimo distantia et lacteum et glaucum et caropos et non aliquem colorum
[illegible] permutatum tenui effusior coniugamus et ea et ad significat exponimus
de tenui lactea. In principiis febrium huius venientes mala urina. Intercalationibus
vero si multa secundum significat tenuis glauca et caropos. Cum igitur tenuis
sit indigesta et manifestum est ex hiis qui si nos sapientibus sunt colores. aut(em)
hii qui convenientes ei qui sunt proximi albo et ipsi indigestionem significant. Non
enim colorati sunt ab aliqua inbecillitate naturalis coloris. ~~aut sicut que convenientes~~
tenuis est sine coloribus consistens indigestionem significans. Tenuis subpallida
et pallida principium digestionis huius urina significat. Nam secundum que difficiliore
nullus color non potuit tenuitatem colorem non quali faciliore in principio digesti-
onis mutavit. Tenuis subrufa et rufa hec melior pori significat enim
huius urina naturalem calorem qualiscumque eo quod plurimum colorem urine gessit. Cum non
non potuit et materia continue nocuimus et habet indigesta. Urina talis ve-
niens in ydropicis periculosa quemadmodum a quosdam italis. Alio tenuis que
ut ponebat si consumentes et xanticos et tales secundum secundum que magister zeon
colores non non solum ex naturalibus extiterunt. Si et materie indigestiam denotat.
Ablimente enim aliquis adolescente secundum etatem propter indigestiam materie urine
apparet approximante aut(em) xantte eo quod habuerit imprimito calor qui propter nativi
habitationem fellis generans. qui multo calore nobis mutatur sanguinis et
maxime gloria que in tempore estivo. In quo et etiam plenum sub sinceriori. Et cum.

cor urina xantee sunt propter hec tria et nigredo. et sollicitudo et labor rubeas urinas
demonstrat. Sunt de complexionibus que tenues sunt cum quibus coloribus possint componi
subsistat et circa sunt. Relinquam et in descriptione propter manifestationem eas exponimus
sic tenuis alba. tenuis lactea. tenuis glauca. tenuis caropos. tenuis subpallida. tenuis pallida
tenuis subrufa. tenuis ipoyctantes. tenuis xantes. Cum autem omnes complexiones tenues sunt cum quibus
coloribus possit coniungi subsistere scimus. et quod significat diximus. et in descriptione eas expo-
suimus. Transcendamus ad complexiones pingues sunt. et dicamus cum quibus coloribus possit coniungi
pinguis alba. talis complexio constat. et monstrat crudis humoris plurimum habundantie
in renalis et dividens diversitas flegmatis ut est vitreum flegma. et salsum. et hinc qualitate
huius urina pinguis multa et alba nemeos. liberat apostemata in artubus nata. hinc
qui dolebat eos. et hinc qui quotidiana in egritudine laboriosa erat. et hinc
qui diu fluxit in multitudine pinguium humorum pinguis lactea v

Tertia hic constat et si in fine talis venit sciaticam nescit. aut renum significat
pinguis caropos. hec complexio constat. et si inturbata manet demonstrat
malos humores multos in corpore esse. Si non turbatae huius urine sint aliquos
spiritus malum demonstrat capitis dolorem. aut splenem aut sigmum futurum
quando autem apparet si turbata iam sunt et residentes manifestat extrinsece igne
probare celeste in ampullas in superficie demonstrat. aliter autem eas sub pinguis
existens. si accidit tenebrosa in febribus habet sequens multitudo urine tenuis solocem
febris significat c c

Talis constat pinguis subrufa ypostasis. hec diuturnos egritudines declarat
et flamables. talis constat pinguis dectarat multum sanguineum humorem in cor
et est quemadmodum in synochis et maturis febribus. talis paulatim mota pessimum
significat. Fit autem hec urina in talibus febribus et sanguinolenta mota cum morditate. et ca-
pitis dolore. et colli. et ypocondriarum. ictericiam fore aut septimum diem significat

Est hec constat. et si venit in febribus causon capitis dolorem et cordolere fert
esse. talis constat et in illis supprimentes labore in eo. autem est in multum bonum esse
significat. Demonibus non supprimentes quibus ex multo tempore. talos fuit. amal
minari nescit ut in apsehubus significat. In fine vero tales sunt in [illegible] consti-
tuunt pinguis [illegible]. Talis constat. et in fine hec supprimentes [illegible] significat
pinguis [illegible]. Talis urina in febribus non residens paracausum significat. significat
aut et aliud in febribus eam causon. talis in apparens stranguria. hec [illegible] significat
pinguis mota a c

Est ea complexio constat et declarat purgationem melancolici humoris in decli-
natione quartanarum. et solutione melancolice. et propter frigiditatem veniunt tales
et propter combustionem sanguinis. a talibus vero causis declarata sunt significat colores
complicitate sunt fere sicut. Cum non sit est vero que tres diffinitiones ingiee urine pinguiores
ea que secundum nam sunt urina scilicet habet manifestum est. Quartanarie solutio melancolico
humore per urinas exeunte urine apparent pingues et nigrae. Fit et diu egrotans
melancolice solutione. et per urinas exit ea que fecit melancolia. Cum non melan-
colicus humor terrenus et pinguis et niger est. propter hec urinas facit pingues [illegible]. et
que quantitate lata fere sunt. quemadmodum potum et qualitate possideri sunt. ex ea que

inalis est humiditate grauant adustio. Et frigiditas masse tollit materia
caloris constrictionis significat. Aut tales urine in febribus spasmum ex siccitate.
Significat aut ~~tales urine~~ et aliud significat aut aliud. talis aut nemens
urina in febribus super aucis qbetore in fine mali nolita mortem significat
In febribus eciam acutis tales nomectes qlicdo capitis et colli. et dolor et
suspirio male ... ex complexionibus q. terminus sbe et qlibus co-
loribus possint constare ptrm plenius et signa eorum diximus. et eas ptrm quas sta-
sunt manifestauimus. et in descriptione exposuimus. h. in pingui in sbu opponentes
et quiescentes eos qui cum ca possint colores quenie quenientes superplenius et
signa eorum diximus et eas eorum enarrauimus. Reliquum ut et ptrm pro ne
eas exponamus remanent ergo de medioc sbua dicere et manifestare cum
quibus coloribus possint conuenire. Est nam secundum nam sba c. h. igit sba ut
dicit galienus in spissitudine subrufu et subrubea consistunt. Magis vero rufum
et subrubeum. Nos autem inmos tales et tantos reprehendere uerentes tam arbitrio
pretermissa complevimus quenientes quae mixtionum medioc sube quiescentes
consultauimus ita. Cum in medioc sba n p. aliquis color quenire oporteat
subrufo q subrubeo. et in medio finibus rubeu ut sit maifa pd. Reliqua
et modest ptrm exponamus. et sunt mediocris sube. colores subrufa. rubeus
subrubeum. Pt palba placida. ptmopos. psubrubea. prubea. pinopos. p-
chianos pirrios. pingra &c.
Quam h conueniunt exposuerimus. et conuenientem ordinem in his q septa
sunt seruauimus et in descriptione eam manifestauimus et clara omnibus dicere
tabus fecimus. In hypostasibus disputemus q bona hypostasis et q ab hac sine
mediocra sine remissa. et que ora aut q volumus possint perfici. et q particulose. et
in subam etiam. et q ad similitudinem conuenientes h componere. et hypostasim. et sube et
seniores eorum. et q ad similitudinem colorum mixti ut ptrm terminum assignemus. inuenimus ... nimis dum
coloribus mixtis ut ptrm terminum assignemus. innocenius ... nimis dum
nimis dicere florent h commixtione nichil ptrmittamus de bona hypostasi-
Incipiamus igitur primu bone hypostasis dicere exponem. Magister autem sapientissimus
hypocrate hanc disterne et neque adiectionem neque ablationem aliquid faciamus
hypocrate. n. et destruis no h nam et est dictis sapientis hypocratis dicta q exposita
... sic est diffinitio hypocratis &c.
Urina aut bona est quanto albo hypostasis fuit et lenis et equalis secundum
omne tempus. ita mir et sapiens et amicus firmitatis et ueritatis existens
diffinitio ptrm. contemporaneis et sbam dicere et colorem q particularioza. Nos
aut ab eo ptrmissa apponamus. ut omnis applicates luce no aliquid fiant. tam
dum auctorum intellectus no ptrm diffinitionem andientes. et q insipientes sumu
expositorem oportunt. Est ergo ptrm dicta diffinitio eius q h nam urine tal q sit bo-
Urina bona est cuius alba hypostasis fuit et lenis. et eql. Cum urina
per omne tempus secundum sbam no mutata et colorem oportuno subrufo et
rufo et pat aliquid ptrm rubeus. Et q diffinitio ista significat
inspicere urina. s. hypostasim et colore sbam. et tempus. dicamus autem ny
h unio d eorum quale oporteat esse. quod sit alba hypostasis q nimia et cal
Quare ergo h nam et hypostasis. hic albu colore. et inferiore locu possidet
et e lenis. et in dimissa. et equal. i. q nimia. i multos dies talis permanet
h. enim e tempore esse seruatu. Conueniens ergo in his in h. q et secundum
nam quemadmodum q componere sbm de sbis et coloribus fecimus. sic et nunc omnia

ypostasi componentes exponere sciamus. Concertamus ergo. Aliud igitur quod obviat
ypostasi omnino alienum quod est equale et tribus secundum naturam manentibus inequale sit quartum
quod si alba ypostasi citrina et equalis.
Huiusmodi infirmitatem digestione innuit significat. Non enim potuit digere
omnia naturam sed reliquit unum indigestum eo quod omnibus diebus digestio non sit
equalis. Sed aliquando quod digestum secundum aliquando non indigestum similiter ... citamus
et citrinus ut sit quedam duo. Si ut non sit hypostasis citrina neque equalis quod
sit alba ypostasis et non citrina et inequalis.
Hec potest minus digesta est ut retinentibus sed digestionem duobus non
solum enim equale ... sed et leve ut non sit citrinus sed ... Inaudit
aut citrinum secundum ... madidis pinguis et non ... aliud esse
equale propter has causas relictum secundum ... duobus minus digestum immo ... citamus
aut ... in principio quod ... Quod si est alba ypostasis non citrina et
sto secundum non leve sed ... Equale non ... equalis
malum eo quod melius sit ... et non possit a natura ... ut sit di-
gestus. Si ... aut est urina non citrina et inequalis. Sed melior
priore. Non enim cottidie dissipatur quemadmodum equalis. Sed ... quod dissipatur
alia non ... declarat minorem ... citrinante ...
aut ... in exemplo ... Si enim ... sub
ad ... dies ... permanet. Magis malum quia cottidie permutari. Sed ...
inequale est ... melius est ... inequale ... equali quod et semper est ...
... et ... complexione tanta sufficiat. Et equale eneorima.
... secundum alba quod ... ut sit in medio quod notatur eneorima potest
eneoreste quod est pende ... nec et citrinum et equale sed mediocriter indi-
gestum est. ... enim ... natura ... ut ... accipit locum. Hoc enim
... alii ... madentis ... illud et media regione quod ...
alba nubes et citrina et equalis.
... nec ... fuit ... secundum ... et super media fert regione occupans
... superficie et notatur nubes quod metafora nubium ea nubes quod
superiora occupavit alba ... in febribus ... colericos ...
significat et aliter si in febri citrina alba est urina nubes ...
mala valde ... Si vero in febribus ... in-
... nubes habet ... significat ... Si vero ... non fuit
... accipit locum et ... digestione ... secundum naturam hypo-
stasis. Itaque ... enormitate dicta sunt totis et de hypostasi et de nube dicta
... opus. ... enim ... locorum diximus. Itaque ... quoniam
... loco amplius ... diximus quia ... Permutatur ... albus
color ... et sit ... hoc ... mala ... si fuit ... in nube ...
minus malum. Si vero in ... malum ... et in albo. Si enim
alba et citrina et equalis fuit ... Si non nubes minus bonum. Si vero
eneorima ... et magis bonum quia ... sit quod maiorem decoctionem
... in ... loco. Et decem ... sufficienter ...
... aut diximus ... et loco ... ut apponamus de colore
... aut secundum naturam color sed ... non sit albus ...
aut ... aut pallidus aut ... rubeus. Et aut rubeum quod ...

Sedimini intelligendum est ex tribus locis &c.

Subrubeum ergo sub aquoso fit sanguineus, ut superius dictum est, et significat in-
digestionem, sed non mortem. Rubeum vero etiam absque sanguine significat di-
gestionem, et sic est finis motorum, neque habitaculum humoris, neque indigestia sine
periculo maxime. Cum enim neque subrubeum adducit periculum materie familiaris. Se-
cundo materie aquosi sanguinis proximi compositus sanguineum, ut amice corporis periculum
non adducit. Cum non indigestionem significat et quod sequitur et tempus propter hoc materie
est ex quo sanguine caneuit humor et sic quod quia sanguine fuit. Flegma et sicut sic non
cum sanguine vel colera rubea et melancolicus humor. Sanguinis autem sanguinis
in medio amborum est. Cum subrubea apparet urina, significat ab aquoso sanguineum
habere colorem. Aquosus enim non prior perfectio est sanguine et perfecta indigestio
significat. Non enim perfectum apposuit nisi aquosum sanguineum colorem. Manifestum igitur quam
nequaquam digestus est et indiget quod nullum tempus ad digestionem. Aquosi sanguis vero rubeus
non secundum et est enim sicut in vii die significat. Si in iii vel iiii die superius rubere
habet urina rubea et alia digestionis signa vii die maxime, et quia certus
indicabitur. Quod ergo significat subrubeum et rubeum quod significat humorum secundum

Frigiditatem et mortificationem ¶ manibus et dicitur et aliud. In
acutis vero febribus urina livida cristallina habens in superemente a certo
die non sine periculo est, unde non significat calorem plurimum et cacocimiam cum egri-
tudine quod significat subalbum nigrum sedimen. ¶

Sub nigra urina defectu a perfecto nigro in febre, cum tamen urina sub-
nigra encorimata habens operculum in summitate aquae et fluxum sanguinis
plurimum superemente et etiam cum sudore et rigore quod significat nigrum sedimen
significat non alius quod significat frigiditatem. Alius vero calorem determinans. Aliud ita
significat propter hoc livida. Cum sic etiam est nigrum manifestum est quam a calore
fit. Sed autem albus color bone cristallinum esse signum. Nolle optimum
fit. Sed cum autem albus color in urinis defendit artificem quasi cristallis bona
sit et non sit. Sed et circumstantiis humor albus in sedimine apparet et post albiem decipit
artificem quasi cristallis bona sit. Sed quod sedimine albumine fetido, vero etiam sed et
renibus ulceratis aut vesica aut epate aut aliqua particula per urinas
evacuantis post emittitur, quemadmodum dicit experientes. Si sanguinem mingit aut
pus liberam renum aut vesice ulcerationem significat et unde tamen subrubeum in
urinali vitro pustule nascitur. Sed humor sanguine sicut corrupta sedimen fit. Manife-
stum est quam per eandem viam evacuata liberatur. Non enim non humor ex
naturali sed tertiatur sedimine sed et contrarium ipsum sedimen. Eundem humo-
rem sed velut dissolutum in minima mutant harena. Sed quod cum sunt ut non
decipiatur artifex colore. Sed albinat cristallinum et albumine et a certo humore
Si cum sanguine et pus mingit et squamas et totum granum sed ab humore
aut vesice ulceratione significat. Sed et arenosa in urinis dicuntur sedimina
vesica aut renibus. Lapidum sive significat et alia. Si sanguinem mingit renibus
vel vesice ulcerationem significat. Sed quod determinamus ut non decipiatur artifex in
speciebus sedimentis exponimus. Sed discernat cristallinum albumine et a certo humore
et inferius quidem dicens sedimina exponimus, vero colorem et locum et substantiam et tempus
relinquum est ut sicut sub pretio iiii demonstremus in descriptione sic alba

ypostasis continua et equalis alba. v. continua inequalis. a. v. non continua. a.
inequalis. a. v. non continua inequalis. a. v. continua equalis. a. v. continua et equalis
non continua. et equalis non continua et inequalis. a. v. non continua inequalis..

Hec sunt .iiii. descriptiones differentie sedimenis. Cum autem sedimen tres dixi-
mus habere locos quemadmodum apparens. secundum materiam. aut enim inferiore
loco habet et ypostasis nominatur. aut medium et eneorima dicitur superiorem
et nefeli vocatur. et causas omnium propter quas ipsos accipiunt locos et significa-
tiones eorum diximus. et interscriptione eius qui inferiorem locum accepit ypostasis
differentias exposuimus ad eundem modum et in media ypostasi que eneorima vocatur
faciamus et eius differentias interscriptione ita dicimus. album eneorima vocatur
continuum et equale. album eneorima continuum inequale. album eneorima
non continuum et inequale. album eneorima. non continuum equale. album eneorima
non continuum et inequale. Iste et eius differentie sunt eneorimatis quas interscriptione
exposuimus. species vero eorum sicut significata nimirum ypostasis differunt quod significant
Secundum tertium vero differentiam sedimenis superiorem locum urine tenente que et nubes
nominatur et eius differentias interscriptione exponamus. et quod significet subsequenti oratione
doceamus et significata eius non pretermittimus. Est igitur eius descriptio sic alba nubes
continua et equalis. alba nubes continua inequalis. alba nubes non continua equalis. alba nubes
non continua inequalis. alba nubes continua equalis. alba nubes non continua inequalis. album ene-
orima continuum et equale. non continuum et equale. non continuum et inequale.

Et de copulationibus et differentiis cum ypostasis sunt diximus nunc pre-
mittentes. et interscriptione exposuimus. Cum autem humanum corpus
ex tribus consistit. id est limbis extremitatibus et humiditatibus et spiritibus. id est
firmis partibus humida non corpora constituentia sunt humores et superfluitates
et quia de expulsis humoribus per urinas exeunt sufficienter exposuimus
dicamus igitur quod non expulsis firmis partibus corporis nutriuntur parum et non
nimis unde de nimio cotidie fiat. et cum et carnes firmarum partium molliores
que sunt et si liquefiunt in olei speciem. aut alia aliqua forma assimulantur
Cum ergo pinguedo et caro molliora firmarum partium sint et humidiora
Primum quod resolvitur febribus pinguedo est ut omnium firmarum partium subtilio-
rem. deinde carnes pinguedine vero liquefacta in olei speciem et assimulatur
color. Et quoniam eadem non simul resolvuntur patet hic quoddam principium resolutionis et
aliud. et statum interim tempus eius cognitione. quod sunt. quot sint differentie
oleaginearum urinarum.

Principium quidem oleaginearum urinarum olei colorem habentes illi aut vito
apparentes sunt ut oleum. Sciatur vero si oleagine et olei colorem
habentes principium significat. decadentes quasi aquose apparent. Que
vero apparent ut oleum aeris augmento sunt mixtionis. Est enim habent. olei ad
urina. oleagine vero sunt que instanti sunt toti eius urine et in colore et
nebula. velut oleum sit. Urina in febribus oleaginea submersa nemeos insti-
tutione extensissima et mortem significat. Cum autem pinguetudo similis est. Que
mos. Et plures. n. dividuntur partes. aut enim secundum limbos convolvuntur. et qui

operit eos et cum limbos pinguedine eos quod sic quando circa urinales meatus sit
sed non longe ab hiis ypostases aut glaciales dixerunt. scripsit ypocras in
amphorismis. Cum febribus pingue secundum et multum hiis vesice significat
maciem aut [illegible] limborum et pinguedine resoluta. Et aliter urina in
calidis pingue ypostasim hiis mortem significat. Sine febribus nec semel
sed tale fuerit paraplegiam significat. Et de oleaginis quod urinis ex liquefactione
pinguedinis fuerit sufficiunt ea que dicta sunt. Quid significet petaloydes
et ypostases.

Quoniam quando solite corporis partes sunt velut ipse de longitudine et lati-
tudine et profundum. Contingit quod in superficie cadunt quasi quedam
petala in urinis apparentia vesice talia sunt tenuissima. Denominantur
sunt ex hiis que similia sunt petalis extremas vel deorsum sunt. Secundum sup-
dictum vero modum et ex similibus determinantur. Si enim fuerint febres et urina pe-
taloydes similes hiis totum patitur corpus. Si vero non sit febris significat vesice
passionem scilicet et indigestionem determinant. Si enim cum indigestione totius
corporis malum. Sit vero digestio vesice sit mala. quod significat furfures

Que non febris occupat et secundum profunditatem valde. ypostalis.
Quod si ypostases furfurea fuerint et grossiores petaloydibus sint
tales urine quod [illegible] ypostasibus secundum eundem modum significant et
vesice passionem et totius corporis malum. Si enim adsit febris totius
corporis malum. Si vero non vesice malum. et sic indigestum sit totius
corporis. Si vero digeste vesice sic ypocras dicit. Cum febribus in urina
pingui sentina [illegible] hiis vesica scabie. Quid significet cri-
moydes sedimentum urina.

Si vero occupantur febris secundum corporis tres dimensiones scilicet longitudinem
et profunditatem et latitudinem. hec furfuribus grossiora sunt et vocantur
crimnoydes. Dicas autem quod tale fieri si aliquis [illegible] mole fuerit molatur
[illegible] grossiores partes fieri [illegible] tales grossiores partes fieri crimnoyda no-
minantur. Ex hiis quod et que in urinis sic apparet denominatione [illegible]
fuit hec crimnoydes urine aut per liquefactionem solidorum vehementer aut propter
exustionem sanguinis. Si sic albe fuerint solidorum est passio. Si vero rubee
sanguinis. Unde dicit ypocras in febribus acutis urina colerica crimnoydes
et albas habens ypostases mala. Et alibi. In febribus continuis urina colerica
crimnoydes ypostases habens aliis solutionibus [illegible] distensionem significat. Urina
in febribus encorimata crimnoydem habens diuturnam egritudinem significat. Et de quibus-
libet quod de ypostasibus que in urinis fiunt et apparent sufficiunt que dicta sunt de

Fetida vero urina quid significet. Fetida urina.
Urina mali odoris et mortale humorum putredinem significat. Et in illis
in febribus aquosa et alba urina [illegible] encorimatibus fetida [illegible]
[illegible] et aliter urina in febribus acutis pinguis [illegible]
et fetida nichil mali vesice habet mortem significat. Et aliter urina odore
habens gravem liquefactionem significat. Significat vero et putredinem et mortificationem [illegible]
Et de hiis que urinis sufficiunt que dicta sunt. Secundum [illegible] et pingui

alba. Quoniam autem post tenuis et pinguis et coloribus et quod significet eorum complexiones
tenuis non completis effusionem et secundum competentibus coloribus et quod significet
horum singulum apponamus et quoniam secundum subalbam et pinguiorem manifestum est quoniam
a digestione tale fit et aut ex habundantia pinguium et crudorum humorum
Sed hoc et tenuis alba sedimine convenire non potest. Iungamus igitur ipsam
pinguem effusione ypostasi et subrubeo colore et rubeo. In copulationibus
vero huius indigestionem significantes colores convenire non possunt. Complexione
Incipiamus scilicet complexione eadem cum rubeo colore. Quoniam autem hi ab aquoso sanguine
fit, hic non exceptus. oportet autem cognoscere quoniam quanta colores quanti subiis effu-
sionis ipsius et ypostasibus implicati. Sedimen pingue subrubeum cum alba pingui

6 Hec complexio constat quemadmodum supra diximus est et significat fortitudinem
egritudinis velud si sit et urina subrubea. et ypostasis subrubea et
sedimina et cetera. Sedimen pingue rubeum est pinguiori alba. Sedimen
pingue nigrum cum pinguiori substantia et cetera.

Et hec complexio constat et significat multitudinem sanguinis et ex
alba et sedimine. sit similiter autem et coloribus contingentibus quinque
albe et sediminum eadem significata declarant superfluitatis et indigestionis
excepta mediocritate nec propter subalbe et sediminis et sedimen nam coloribus scilicet
cum rufo et subrufo. et non huius preterea significat digestionem et in alba et in sedimine
et in colore. Et de urinarum quidem disciplina et sedimen genera et species et differentias
convenienter exposuimus. Quinque colores et subrubus..

Incipit liber pronosticorum

Omnis qui medicine artis studio seu gloria seu delectabili
amicorum saepe delectatur copia. Adeo providentiam regulis ibidem suam
animat. sed in singulis egritudinibus preterita presentia et futura
cognoscat. et ex vendicet quod deleri ipse est nunc presens sit. Si enim
per eum se cognoscit totum se eius alii committit. Talis medicus laudabilis
existit. et actor futurum in singulis comprehendit quamvis omnes curare nunc non
possit. Quod si posset non iam futurum [illegible]. Sed divinus nobilior prophetis
[illegible] quoniam in et occulte egritudinis hic repente mori contingit.
Aliud vero medicine apparatus pervenit et ipso directam vite gradit. Inter
artifices si mirus est at egritudinis huius comprehendit. Est et extra celeste
in quo ipsum medicine convenit oportet. Ut si tanta sit prudentia admirabilis est in
innumeras stupendia. [illegible] est. ut [illegible] in principio vel cum exhibeat
aut competenti amminiculo tollerabilis fiat. et si moriturus fuerit.
Alii vero pronunciet similiter. [illegible] admirationem in alteros meretur.

Oportet ergo te sollicitum et acutis valitudines fieri. Primo
enim in facie egri provide bis. utrum sano similis sit. Aut si sibi sano
similis sit et oportunum est. si contrarium pessimum est. Si nares acute.
oculi concavi. tempora plana. aures frigide et contracte. et pulpe aurium divulse
frons dura et tensa. Totius faciei lividus color sive viridis. seu niger aut
pallidus sive plumbeus. Que si sic fuerit in principio egritudinis oportet perquiri
an vigilie precesserunt. aut ventre vulnere fluentes. aut ieiunium post laborem
affliguntur. et si aliquid eorum cognoveris precessisse minus periculum nobis. Si

Quod si die ac nocte preteritis quibus tempus corpus sustinuit non multum periculum
et si hiis egritudo tediosa fuerit quam precessit laborem non minus periclitabis
Proxima quam inspecta sunt circa corpus post pares et circa oculos. et si lumen effugiunt
vel etiam lacrimas effundunt aut forte tempus insolitos permanent. aut
alter oculus altero minor apparuit. et alba eorum in sanguinea mutata
fuerint. aut tempus vene nigrius vel pallidius quam fuerint et lippitudines
habundaverint. et instabiles et tumidi fuerint eo minus extiterint. aut in-
multum diliquerint. et tota facies horribilis tibi apparuerit. hec omnia pericu-
losa et mortalia iudicabis

Si non vel horum cognitus mortis signum sperabis

Oportet etiam videre quid de oculis in sompno videatur. Si alba cum
sola videantur superciliis palpebris neque toto. aut per se sine per
cataticum precesserit. neque ex consuetudine hoc evenit mortis signa
timebis. et si palpebre inflate fuerint aut livide. sive salte fuerint similiter. aut
nares distorte. hiis signis sive solis sive supradictis mortem proximam indicabit.

Oportet egrum invenire iacere. aut dextro latere. aut in sinistro et
manus et pedes et cetera non nimis spasmo distenta. et totum corpus in sinu
prone flexibile et minime rigidum. Sane sanitatis signum est. Familiare
tamen et iacere in medium lecti melius est quam non est egrum corpore supino iacere
signum laudabile brachiis rigidis et pedibus et si repente se a capite lecti
ad pedes iactaverit pessimum signum est non dubitabis. et si pedes nudos
et tepidos invenies. et inordinate cum labore brachia atque pedes iactaverit
pessimum est et angustie signum.

Item si iacuerit aperto ore et pedibus tortis. aut si
supra ventrem preter solitum iacuerit malum est. et alienationem aut
dolorem ventris significat. et si egrum in egritudinis repente surgere sedere
in omni acuta egritudine maxime in peripleumonia pessimum stridere dentes.
in febribus preter solitum nec a pueris mortem vel magnam significat. Sed si stridat cum
insania mors vicina sequitur. In egro corpore sit antrax vel carbunculus sive
precessit sive egritudinem superveniat operis est advertere. Quod si collectiones
fuerint et colore mutatum. aut citrinum. vel lividum protulit mortem dicit proxi-
mam. Maximum mollitatis signa sic prenotabis. In febre acuta in peripleu-
monia. et frenesi et etiam in dolore capitis. Si manus ad faciem tulerit tamquam
quedam ponat. vel quasi aliquid colligat. hac illac afferat. vel de vesti-
bus quasi pilos evulserit vel ceu festucas de pariete decerpserit pessimum
est et mortale. Spiritus si frequens sit dolorem et suffocationem significat. in hiis que su-
pra diafragma. Sed si magnus et cum intermissione est alienationem significat.
Et si vero per os et per nares frigidus exierit mortale est. Spiritus non bonus
optimo suo ordine cognoscitur et hec credere salutem cum ostensione in acute
egritudine. que est febre cum cibis diebus cum maxime diebus. Sudor bonus et lau-
dabilis est in omni acuta egritudine qui in certo die fit et egrum liberat
Est et bonus qui fit in toto corpore et egrum reddit leviorem et fortiorem efficiat.
Qui vero in alia hora fuerit hic est inutilis. Frigidus autem malus peior si in
cervice et capite solo. quia quid in acuta febre mortem significat. Sudor
vero prolixitatem egritudinis significat. Ypocondrium vero si sine dolore fuerit

si molles si bn̄ cōposite sint et sine dolore bonum est vel erit. Si vero ferventes
aut dolentes vel quodam spasmo distincte aut inequales et dissimiles in his
considerandum est. Si enim in aliqua earum pulsus erit magnus angustia sive
alienatione significat. In hac tamen egritudine oculi sunt intuendi quia
si velociter mobiles apparuerint maniam significant acuta imminente passione
collectis si assiduis ypocondriis cum timore vel dolore malum est et albas cum e-
at vel complectitur. Si vero multa eorum sint que in sinistra est melior quam
in dextro que collecta si in principio subitam mortem non intulit et usque in
diem vicesimum permanserit neque febris cessavit neque dolor defecit in pus con-
vertetur. Solet autem hanc acute egritudini infra vij dies sanguis fluxus
ex naribus ita supveniens pervenire et aut capitis dolor assit fronti et
stomachi quod si adfuerint sanguis fluxus ex naribus animadvertes. In his tamen qui
etatis iij et v annorum est apostemata molli sine dolore et subtractu mutabile
quorum egritudinem detinentur in spaciis tamen septimus quod si usque sexagesimum
sic manserit febre non desistente in pus quomodo etiam et apostema est venire
adhuc modo iudicabitur. Cum dolore apostema vero solidum horrendum est
et mortiferum significat. Quod autem molle sine dolore subtractu est facile tardius. Que
autem vero est veteri in ventre collectis humoris est in ypocondriis minime
est quod sub umbilico est et longanum sibi. Signum est sanguinis effusio
ex his a parte in concavitate locus. Omne apostema diminutum in predictis locis ypno
grunt oportet cerigo et attutum in his quod corrumpit se crevit secundum hos disciplina
et ammat et oris exterius et immo est ut et parvulum laudabile. Quod vero spacio
sic et minime acutum pessimum. Eorum autem quam interius crepuerunt signa que
apparuerint pessimum. Que vero non nichil signum optima est minus malum. Putrido
autem ea laudat que alba est et equaliter per totum neque superficie inequale neque
mali odoris. Que vero contraria pessima.

Omnis ydrops in acuta egritudine malum. Infestat enim febre
gravedine et dolore cum sive aut ex lumbis et ylis et ab epate
sitis autem ex lumbis et ylis significat expeditum inflatos et ventris
consumptos autem ex lumbis et ylis sitis amara effusione non tamen cum dextrum doloris seu ventris timo.
Qui vero origo est ab epate fit cum tussicula et raritatis spiritus et pedes tumet
et non egerunt nisi modicum est cum angustia et sub ventre apostemata sunt
non quominus extra maxima. Si vero quedam veluti fugientia et si capud et si pedum
plante et manuum frigide fiunt ac velocius dicit alia et mandibule calamitas
mala est. Autem ex toto egrum calidum et molle ac suave quemadmodum esse bo-
num est modeste et non laboriose et non repente eundem latus commutare et si sibi
levis natat. Gravis vero si fuerit manus et cura pongerosa horrendus
est. Quod si livor admixtus viridi unguibus digitisque affuerint mortem ad-
venire non dubitabis. Ac si dolor sine ungues in nigredine inficiat licet cetera corrupi
eruit spaci locus non decreverit. Post cuncta signa precedente quia si ex sufficienter
medio et omnia bona significat adfuerit. Eminus tibi promittit cum quolibet exte-
riori apostemate et futuram salutem. Si pallor predictis locis fuerit non decreverit
si testes et virga est solitum contracti minimus apparuerit ut nimii doloris

aut mortis aduentum prenunciabit. Sompnus ut moris est quiescens et natura-
lis ut nocte non elongetur et die non impediat laudabilis est. Coitus non
[illegible] est. omnium tamen si mane usque ad tertiam tenuit pessimum est aut
non dormire. aut enim doloris magnitudinem significat aut alienationem
Secessus egestio simul ex spissitate neque liquida omnino sed mista et in hora
solita signum est cum ad sit [illegible] labilia liquida non bona est
si sine [illegible] fuit vero mordicante manauit. Si cum frequenter
manat egrum maximo labore ac vigiliis afficit et macilentum adducit
utile est solutus secundum quantitatem assumptorum ciborum et hoc auertet in die
in nocte vero semel. etiam huic contraria. aut solito more contingere
Utile et appropinquante iam termino. id stercus tenuari et colore [illegible]
fieri [illegible] in solidum [illegible] bonum est et si [illegible] admixtos habuit
In omni acuta egritudine. uentris non ut plenum sed natiuum tractari. et
non tenue sed carnosum uenire bonum est. aquosum vero stercus et liquidum
sit album aut nimis citrinum. vel spumosum malum est. Sed modicum et viscosum
lene sit album. seu citrinum vel spumosum malum est. Pessimum vero et mortis
signum nigrum viscosum. et fetidum ac viride. Varium vero productionem
egritudinis significat neque minus est signum mortis quam ex solutione intestinorum
profert et colorem [illegible] sine [illegible]. cotidie et colores istos simul [illegible]
me. Ventositas sine sono laudabilior est quam vero cum [illegible] melior est
quam intercluso. Prestat tamen animo cum dolore laborantem. nisi sit voluntarie
dolor hypocondriis hac expectatione [illegible] si recens et sine dolore fuit. si in-
gatur superuenit. et egestione. vel urina erupit solum aliquando admixta
nova transmutatur. Urina est laudabilis in ypostasim albam. solidam
et equalem. et optimam atque lenem habens. Et permanens usque in crisim
talis erit. Est enim fidelis nuntia salutis et breuitatis egritudinis significat
et si [illegible] ypostasi [illegible] sine ea fuit diuturnitate egritudinis significat
neque omnino fidelis est. Urina rubea nimis est [illegible] ypostasi simili diuturnitatem
egritudinis [illegible] diebus [illegible] Est tamen nuntia vera et fidelis sperande
salutis. Sed citrine urine ypostasis furfurea fuit mala est. Pessima vero
si squamosa. alba vero et liquida. et lenis mala peior tamen quam [illegible] et furfu-
rea nebula [illegible] in urina. sed alba bona. nigra vero mala dum urina tenuia
et clara fuit indigestam egritudinem significat [illegible] ergo est [illegible]

Urina mortis significatiua. fidelis aquosa. et fetens aut nigra. sive
lutosa [illegible] pessima est in pueris non aquosa malum. Urina
clara et cruda. et diuturna cum signis aliis bonis. crisim est [illegible]
futuram [illegible] urina in
[illegible]. Signat enim egrum [illegible] ordine in nebula non
negligere [illegible] aut medium tenent locum. similiter et colorem. Que enim
est media [illegible] colore. et laudabilis est. Suprema vero et nigra [illegible]
probabilis est timendum est ne uesice [illegible] vitio ut [illegible] est alienum
[illegible] Laudabilis vomitus est flegma admixtum coloribus fuit neque
nimis uiscosus. Quanto vero a simplicitate remotior. tanto [illegible]
Vomitus si sit ut [illegible] porri. aut viridis. aut plumbeus. aut niger

malus est. Si omnibus hiis infectus fuerit mortua minus continuus est. omnis
odor malus inquantum nominatum est malus. Sputum in omni egritudine
acuta pulmonis. leniter cito velle est. velox si fiat si fuerit labore si subru-
beum et sanis sputo admixtum. Si vero tardum in coloris principio et rubeum
aut citrinum cum laboriosa tussi neque sano sputo admixtum. malum initiat et
rubeum [illegible] molestum. album viscosum et globosum inutile. Viride spumosum
malum et si nigrum erit mortale. Si pulmone colericus conmovit. non tamen
quiescit exercit malum. ¶ Permutacio est permutatione in omni egritudine pul-
monis et costarum malum sine non ulla permutacio precedat. sed tercia fit ex-
tudini malum est. permutacio in omni acuta egritudine sub remissione bonum
est. Sputum subsanguineum clarum in pulmonis egritudine in principio nullo
colore mutatum. salutem significat. Similiter in diem septimum. aut amplius id sputum
maliciam suspectum est. omne sputum perseverante dolore malum est. Sputum
vero nigrum pessimum est. omne sputum cum doloris diminutione bonum est omnis
dolor predictorum locorum si super venerit sputo. vel fluxu ventris. vel
flebotomo adhibito vel quibus competenti medicamine non fuerit diminutus
post putredinem ibi facta futurum denuntiat. ¶

Putredo colerica cum sputo mixta et sine sputo mala est. Si tamen
ad diem vii contigit. mortem neque inquantum terciam diem putabis. non
signum quolibet aliud speratur salutis a de consideramus. ex hiis est. [illegible]
et constancia est. et spe bonus. et facilis expectio putredinis. circumlibet. et
equalitas totius corporis in mollitudine coloris et mollitudinis. neque sitis
et urina. et stercus. et sudor. et sompni bene se habeant. quecumque bene se habentia meta
sunt pollicencia. Ex quibus si tenebrae. plurima. post diem quartum deci-
mum mortem futuram putabis et contrarium quod est mortis initium. hiis est
est debilitas. spes anxius magnus [illegible] dolor permanens. expectio cum
laboriosa perseverans corporis est coloris inequalitas. ventris et laterum
dolor vel calor magnus. Si frontis et manuum et pedum. frigidior et
urina. et stercus. et sudor. et sompnus ut diximus minantia. hec signa si predicte
expectionis colerice putredinis supervenerit mortem faciunt. ante xiiii.
diem non dubitabis vel in nono. vel in undecimo [illegible] consideratione
sputum dicere est mortale et similia mortalia signa cognoscens prognosti-
corum rectitudine in ostensione [illegible] ¶

Apostemata quidam in [illegible] quam in [illegible] quam [illegible] ruptam
differt opus ergo medicum diem principii non ignorare. et inquantum tempus
primum fuit calor vel frigus. vel [illegible] cognoscere. et quando et quod
cepit in eo loco dolere et pericones. sunt tunc si non sunt prima collectum
indicia. Ex quo computata est dies erunt initia hec que eruptione ex primordiis
inspecta tempora. et si collectio in uno latere contingit aut in ambobus evenit
[illegible] perscrutabis et si in altero magis calorem [illegible] iacere super alteram [illegible]
et si pondus in altero sentiat interrogabis. ex quo apostema in uno latere et
non in ambobus indicabis. Ex signis hiis qua fuerit [illegible] expectabis. Febris
[illegible] sed in die medica nocte non magis [illegible] et sitis
multus. et [illegible] quies et oculorum [illegible] ad [illegible] angulis

rubor · tumorem constrictio et digitorum calefactio · Amplius tamen in extremi-
tatibus et pedibus fiunt et recedit minimum apostematum fastidium patiuntur et
per corpus velut nascitur et non moratur. alii empici sunt, manibus his signa
sunt. Quoniam non velociter empici sunt. unde exinde quod omnino aliquis contingat co-
gnoscetabis. an spacium sit frequens et sputum cum tussi incessanter et ubi est exitus
cepit dolor amplius fiat. et in talibus rupturam ante vicesimum diem expectabis
et quos febris in die ruptionis dimiserit eos sanaturos pronunciabis. et cum
cibos appetunt neque sitiunt. et modice atque quietum est quod egerit et post quod preciditur album
et leve et per totum equale et sine labore cum modica tussi. et hi in brevi
sanantur. et precipue hoc sunt qui primo signa secundum hoc habebunt.

4 Quibus autem febris in apostemate rupto non decedit et quasi sintoma primo
immediate et altitudinem sua et fastidio ibi et egerit molle et primo ex-
iactum. fluunt et nitet. et flegmati admixtum atque spumosum sit hiis
signis pertractatis periculum non dubitabis. Quoniam non quidam eorum et non
omnia habuerint eorum quantum moriuntur. hii in vitam manent sic. utique tamen difficultate
exitum consequentur. hii tamen premoniti tuo medico prudentiores in utrisque periple-
umonicis. Post autem et multa apostema contigit, putredinem efficit et cum
ceperit fistulam parit. et sic evadit. Inde est cum tua diligenter attendere
cura et secundum hec precepta pendere. Quando febris remanet, neque dolor
minuitur. et sputum inconveniens. et egestio colerica non est neque liquida uri-
na modica cum expectatione pessima. et alia omnia signa bona sunt inutilia. cum
tenuerint nec diximus apostema expectabis fieri. Deinde [illegible] hoc aposte-
ma hiis quibus dolor atque calor est in [illegible] et intelligenter ab aliqua cum
mamilla hiis apostema super aurem nascitur. Apostema [illegible] in parte
peripleumonicis salutem pronunciat in principio sputi expectatio. Quibus
in talibus mutatur hiis signis et de [illegible] pronunciatur. Si quid decidat non
in opere neque in urina apostasis timendum est ... cum apostema super-
venerit periculum. quod apostema [illegible]. atque et sputum primi omnis non
evenerit neque febris discesserit malum est. et cum amentia mortis [illegible] expec-
tabis primo exinde quod evacuatur [illegible] peripleumonia collectione deponitur.
Alii vero aliis collectionibus magis. Acutis febribus existentibus sto-
lor a lumbis et febribus [illegible] mortale est.
Unde tamen signis [illegible] oportet pluralitate vel paucitate meditabis vesica
dolens atque rigida. febribus non deficientibus mala pronunciat. magis cum
[illegible] Set si supervenerit urina quasi post cum [illegible] solvitur dolor
Si nec urina dat non fluit et vesica non mollescit neque febris [illegible]
mors in primo periodo aderit. hec autem morbi species. pueris amplius a septem
annis usque in quintum decimum evenire solet etc.

1 In febribus idem terminus est quibus ad vitam. Quibus vero ad mortem
in quibus febribus cuncta signa bona [illegible] et species mali [illegible] non [illegible]
in die quarta aut ante post [illegible] medicabis. In quibus vero febribus si signa
mala pronunciat neque boni species nulla affuerit. vel in die [illegible] ante
mortem obit. Primus periodus [illegible] quarto continet. Secundus in septimo
Tertius in undecimo. Quartus [illegible] Quintus [illegible] Sextus [illegible]
simo [illegible] per quaternarium [illegible] [illegible] in acuta egritudine
[illegible] admittendum neque [illegible] complete [illegible] dierum quemadmodum neque

anni ad quorum formam septimanas iiii. in .xx. dierum spatio terminantur
veluti per hanc augmentationem evenit. primus periodus in tercium diem. Secundus
in quadragesimum. tercius in sexagesimum. In quibus egritudinibus de
terminatio tacta est prenostica est multis nimio latentia eorum. eorum
principia confusa sunt. Ideo cautius investigandum est. et singulis quaternis
diebus studiosius intuendum est. Quod si febris aut tercia aut quarta fallis
X finis et quartane hec est. Cum vero in brevi finiuntur facilius cognoscuntur.
Dicta eorum illarum evidentissima est. Considerandus que sit spes salutis. neque dolor
aliquis minus et dies noctibus peioris. et cetera signa aliqua boni ut dixi
ordinis mortiferis sunt aliquem ... et vigiliarum instantia. et omnis
lectio mali initia consideratis que agnita tempora usque instatum. an sint
ut supra diximus. Secundum quid intercedit. et in parentibus et non parentibus
cautius eius. Si dolor in capite acutissimus cum febre sunt. et signum aliquod
mali apparuit mors cito aderit. et si aliud signum mali non affuit. et dolor
vicesimo die permanserit. nec febris abierit sanguinem de naribus
expectabis. aut aliquod apostema in inferioribus corporis. Si dolor adhuc recens
sanguinem de naribus expectabis. aut apostema aliquod sperabis magis tamen dolore
fronte ac tempora non relinquente. aut sanguinem plurimum in illis qui sunt
minus .xxx. annorum. apostema vero magis in hiis qui sunt amplioris etatis
Auris vero dolor acutus cum acuta febre permanente. malum est expe-
ctabis mentis alienationem. et mortem quia grave est et molestum. Iuve-
nes vero tria capita a principio bene omnia perstruuntur. et accedere
a signa ~~...~~ Iuvenes qui sunt in hac passione in septima die
et plus perimit. Senes non tardius quia febres et alienatio minus ... qua
in nonnullis contingit. acutius autem eorum erumpunt. et primo contingit in senum
tum etate nascitur ... et stimulat. Iuvenes non antequam rumpatur aposte-
ma perimit. et si erumpit. et signum quodlibet boni apparuerit aliquid sperabis bona
Apostema in inguine cum acuta febre malum est. et si aliud mali signum
ex superioribus nullum fuerit mortale est. Speranda pessima et cito mortifera
que in inguine non apparet. nec constat permanente ... timore dolore tamen
acutissimo est. et ipsa ortopnee ... mali species in prima die suffocat
aut secunda. aut tertia. aut quarta. aliud species est in inguine apostema ru-
bet. et ipsa mortifera est peior tamen. Tertia vero est durus et tollitur rubet
exterius durissimor est. et nisi tumor ad interiora redierit omnino locus
spei non relinquit. et si delicatus tamen non ipsa die tertia nec ... apostema aliud
rubente timore est. Alio tractamur. neque putredine patiens expuit. vel
ad medium decebit. Si dolor mittitur vel rupture mortis vel curationis ...
laborem bonum est cum timore et rubore foris ... . Quod apostema
sub pulmone intus lapsa fuerit ... et ... reddit. Prima timenda
et rubente ... timendum est quia vel sanies sequitur vel sanguinis
fluxus minus. laborabis igitur ad aliam curam effugere et ... incisionem
potius effugere. et amplius ... et ... et quia ... liberatur
tuo ... Si plus totum corpus emaciaverit ... temporibus ... et

suffocationis timorem minime cum senectute. Quorum febris si modicum
senserit vero signum timendum egritudinis sunt. neque de febris decessu
in die conuenienti fuerit. secundum rationem egritudinis expectabis. Quibus febris
permanet. neque grauantur labore. neque dolore nec molestantur multo tempore
apostema futurum est in cruribus. Inferior tamen prius cum hiis diebus
xx. post febrem hoc de apostema minus euenit illis quorum etas inferior
est a decimo anno quibus etas prolixior fiet apostema febribus ma-
nentibus febribus vero inordinate vagantibus quartane sunt future
etiam tarde et autumpnum. et sic illis quos diximus apostema contingit sic
qui tricesimum v. anni peruenerint. quartanarii efficiuntur. Omne aposte-
ma magis in hyeme quam in ceteris euenit temporibus et amplius mo-
ratur et si sanatur non recipitur. Quibus assunt febres non mortifere testantur
in capite dolores. et patientes non se perdunt tamquam umbras aliquas
nigras videre et si dolor in talibus superuenit rubeam coleram vomitur
spasmus. et si frigus adsunt et hypocondriis frigidus sunt. cicius
et citius permittunt spasmus et si cibus que assumunt reiciunt. Quibus
dolor a principio febris in capite est. et quarta die et in quinta dolor
augetur et in septima euadit. Quibus vero in die tertia cepit est
usque in quinta et finitur in nona vel undecima. Est et ut contingat in
quinta quorum urina porri similis et qui in quinta decima die liberantur
Que diximus tertianariis eueniunt. equaliter viris et mulieribus
Iunioribus eueniunt quam in febribus antiquioribus. et in eis quorum tertia
nis In febribus si est dolor capitis. neque ante oculos in tenebris quasi fulgoribus
apparentibus. et veluti lampadibus. et hypocondria dextra siue sinistra
sunt turgidiores. de eam sine dolore. sanguis fluxus per nares
primis in acuta febre spasmus contingit. maxime si venter constipati sunt
et vigilent et expauescant. ut modo citrini modo rubei modo liuidi modo vi-
rides fiant. sed nemini primis in vii. annos. Maioribus vero. sanguis inue-
nibus spasmus non contingit in febribus nisi magnis existentibus infirmi-
tatibus. ut frenesis Inter est ergo tua ut multo studio pernitetes et
enalsin(?)os. siue pueros siue iuuenes discernas. non inequalibus consuetu-
dine te negligeres officias honeste quorum alii salui sunt permittere alii
morte continuale. et in breuiori et in prolixa valitudine. omnis ut
diximus signones oportet amoueri et apparatus prouenire atque intro (?)
conferre. quanto sit minimus ac spatiis fine. et sic in doctrina de
acutis passionibus. vero non est in ipsis diminutis passionibus. v. longis non
mane et similibus prouenis non torpeas. de est tempora plenteus mor-
bos accidentis cito omnis valitudines posse euenire omnibus temporibus
qualitatum tamen magis euenire et quare signa mala sunt. malas esse
Quare vero bona que tale sunt. ad hec signa quas diximus mediso
pia et septentrione et experiam corpori sunt nec aliqua dubitatio de perturba-
bet propria locum pluribus quam experimentes cibi accidebit signorum scires sunt
monimus mutatione invisibiles. neque vel de ad alias egritudines.

et ad alias perceptiones diluunde aliquando terminatur modo nunc dicere. modo quod exposite sunt cordis perceptorum ..

Incipit liber philareti pulsuum

Intentionem huius in presenti conscriptionis de pulsuum negotio compendiose exponere et dicere primum quid est pulsus et quid arteria et quare dicitur arteria et sic exorsus. Incipiendum est ergo primo a pulsu. ¶ Unde est primus ¶ Pulsus est motus cordis et arteriarum qui secundum diastolem et sistolem fit ad mitigationem innati caloris et expulsionem fumosarum superfluitatum ¶ Per hec eius efficientia pulsuum fit. Virtus faciens motum. Vitalis inducens et instrumentum obediens quod est arteria corpus oblongum et rotundum nervosum concavum duabus tunicis consistens a corde incipiens et in omne corpus diffusum aerem et spiritum vitalem continens. Unde dicitur arteria a pariter tenere id est servare aerem vitalem. ¶

Hec vero a sinistra auricula cordis que dicitur adorti oritur que scinditur duplicatur et hoc quod interius fit pars interiora et dividitur similiter dextra et sinistra in manus et caput. Et quod ad caput fit has arterias que dicuntur paradictie. ¶ Que vero in dextra et sinistra manu fertur fit tendit ad brachia et cubitos et usque ad extremos manuum digitos. Interim vero hic plenis conscriptis exponere cognitiones immutationum ad pulsuum cognitionem et causas quotiens mutatur pulsus.

Complicatur ab hiis que secundum naturam et que contra naturam sunt velut ex hiis virorum et mulierum etatibus et aliis commutatis habitudinibus. Hii maiores hec vero leves et horum ipsorum. Hii quod calidiores sunt ... hii vero frigidiores et hii quod graciliores natura. Hii vero pingues et carnosi. et viri quidem mulieribus omnibus ad calidiores et fortiores secundum naturam sunt. Ante hos magis pulsus velociores et vehementiores. Mulieres ut frigidiores tardiores et leniores. Similiter vero horum dico autem viris et mulieribus ... et pulsus in calidiori quod maiores et velociores sunt calide velocitatem mobile. In frigidioribus vero minores et tardiores frigidus enim tarde mobile. Habitudines vero ... velut graciles et carnosi. In gracilibus vero multum elevatur tactui pulsus. In pinguibus vero et carnosis humiliores considerandum est ad commutata velut regiones tempora et etates particulares constitutiones. Et est dicere quod in temporibus anni in hiis existentibus ut estate autumno hyeme horum bene temperata sunt duo ver et autumnus. Distemperata vero hyemps et estas. Inveniuntur igitur vere et autumno pulsus et magni et fortes valde per temperantiam qualitatis manifestum. In hiis secundum etates proportionaliter sunt in estate velociores et spissiores ... etate ... hoc fit propter continentis nos extrinsecus aeris caliditatem. In hyeme vero rariores et tardiores pulsus sunt propter continentis aeris frigiditatem aut constrictionem. Sic autem et in una quaque regione ... calidiori quod magnos et veloces facit pulsus. Frigidior contrarium. Dicamus et de etatibus. Si igitur etates differentes sunt et pulsus erunt differenter movebunt. Puerorum siquidem pulsus

velociores sunt et lenes et spissi. Secundum magnitudinem vero et fortitudinem medii
et veloces quia enim secundum statum habitant medius naturalis calor. Spissi vero propter habi-
tantes medios secundum quantitatem qualitatem. lenes vero in parte sunt medii
virtutes omnes. ut qui lenes ex imbecillitate virtutum fiunt. Secundum vero
eos tardiores et rariores quantum ad priores propter eam quam medios et imbecilli-
tate et frigiditate augmentatorum non magni et fortissimi eo quod fortes
medios magis virtutes sunt. Pulsuum autem temporis qualitas commutat et
et pulsus. Pulsus enim positus est quoniam commutat constitutum ad speciem eius etiam
In pregnantibus vero mulieribus pulsus primi sunt. et spissi et veloces primi
quia eo quod gravatur virtus ex fetu. Spissi vero et veloces propter inductam ne-
cessitatem pregnantis et fetus. In sompno non fiunt pulsus minores et
leniores. Maniacis et aliis qui [illegible] calore ingredientes ad profundum
In supervenientibus vero etiam [illegible] ad supervenientia mutantur et pulsus
Pulsus autem et inequalibus. Ut qui secundum naturam naturalis patitur aut secundum [illegible].
aliquod principale partis aut ab aliqua cum fatigatione et gravitate etiam Permane-
igitur ad eam quando natura [illegible] non sunt [illegible] balnea ubi multi nimii poro
Similiter et [illegible] quam preter naturam [illegible] in malis egritudinibus accidentibus
Similiter autem preteritum oportet considerare. Sciendum enim quod quam secundum
naturam et quam non secundum naturam sunt inmoderate fiant inde quam preter naturam etiam in[illegible]
pulsus qui sunt observanda in cognitione pulsuum.

Cum igitur ad egrotum ingrediens quem numquam vidisti attende
Primo quod si masculus aut femina sit. et si masculus consi-
dera pulsum masculi. Si vero feminam feminae. Deinde laborantis
et etatem eius. et post tempus anni et regionem et temporis omnia
et etatem eius. et post [illegible] sive laborante cum sanus erat tunc cognosce
et bene quale pulsum oportuit sive laborante cum sanus erat tunc cognosce
et fiectus quale pulsum [illegible] preter naturam sive [illegible] pulsus. Denot
eos diligenter magnitudinem preter naturam sive conditionis pulsus. Denot
genera pulsuum .x. ~ ~

Est enim primum genus pulsuum secundum quantitatem dimensionum fit. Primum
genus pulsuum consideratur in longitudine profundum et latitudine
convenienter iste angustatum per tres dimensiones transcendentes medi-
ocres. Secundum ergo quantitatem motionis arterie diastole et sistole
dicimus magnus. Secundum igitur quantitatem motionis arterie diastol et sistol
in qua consideratur velox et tardus et mediocris. Tertium genus pulsuum secundum
tenorem virtutis in quo consideratur fortis et debilis et mediocris. Frequentia
enim accipientes magnitudinem faciunt. Cum enim [illegible] [illegible] tunc
magis fit validus et certius. Quartum genus pulsuum secundum consistentiam corpori
dico in arterie corporis in quo consideratur durus et mollis et mediocris.
Quintum genus pulsuum secundum quantitatem quietis in quo consideratur spissus et
rarus et mediocris. breve enim tempus quietis facit spissum longum non rarum
Sextum vero genus pulsuum propter equalitatem et inequalitatem quod consideratur
et in uno pulsu et in pluribus. Primo quod ut in aequalitate quod non in pluribus
fit de constitutione inequalitas. Sed non inequalitas ubi et inordinatio
ut in omnibus aut enim deficit una pulsatio aut incidit aut non deficit

una percussio aut̄ m̄as 7 hoc grauata 7 afflicta uirtute ab aliqua
cā. Septimū genꝰ pulsuū ē secundū ordinē 7 inordinationē. Inalis
enī equali 7 pulsū equali fit inequal. 7 inequal' p̄ pl'ores inordinat'
fit 7 ē. 7 u'rius consiterat' scdm̄ unā percussionē. 7 secundū̄ reditores
plures. octauū genꝰ pulsuū p̄ plenā 7 uacuū h'z p̄ artie signam
omē enī uas. aut plenū aut uacuū ē. ꝙ Nonū genꝰ pulsuū scdꝫ
concordiā inequa mensurat' porco temporis unū cognoscunt deficientes
7 manentes. Decimū genꝰ pulsuū ē p̄ calorē qui ī corꝺe ꝑcuti
corpus artie. Jnquo consiterat' qualitas suppōite martie corporis
ꝑcutū. uelut distēpata 7 mortax. dictis ergo .x. genibꝫ pulsuum
dicamꝰ breuiter paucas cās 7 diffīas eorꝫ. Siquis enī addiligē-
tias eorꝫ ꝑuenire uoluit legat q. xxi. libri g' depulsuū negotio. Ego
uero longitudini parcens in paucis capitul' paucas q̄uasdā diffīas
7 cās. pulsuū inbreui dicam qua causā pulsant artie.

Ut scribit̃ motat' pulsus scdm̄ naturā calor cordi 7 omnibꝫ
ꝑtibus ꝗ. ꝙ differt saltꝰ a pulsu quomā saltꝰ ꝗ ꝑ inaduītē
spiritū fit. 7 motū corporē. pulsus uō in operacōe spūal' uirtut'
fit. mouet' 7 motꝰ sol'. Quid differt magnꝰ pulsus ab alto.

Quū magnꝰ ꝗ p̄ tres dimissiones consiterat'. Ualidus uō
scdm̄ motionem. tenorē .i. uirtut' sig'. Quid differt spissꝰ
a ueloce scdm̄ ꝗtinuū 7 districtū. Spissꝰ enī dīuꝰ 7 cōtinuꝰ.
Velox uō districtꝰ uelut si leuat aliquis uelociꝰ. 7 scire. Quid differt
uarius pulsus a tarto. qui iarꝰ ꝗprinsū uiori mag' uirtute fit. Uari
enī pulsus diffīciliores. Quot diffīe sunt in diastole pulsus ē.
debilitas. uelocitas. tarditas. duritia. mollities. Quot sunt indicantia
~~pulsus~~ pulsus .i. intelle 7 sulꝰ. sulꝰ ꝗ indicat plenam. Intellectus
sensū 7 sūcā. Quot sunt efficaciē ē pulsuū .i. partꝰ scaciens 7 mo-
uens corpus uale. 7 utilitas ꝑ quā uiuet 7 mouet'. Quot mo-
dis consiterat' motatꝰ uel ī moteratꝰ pulsus quadruplicater. Scdm̄
magnitudinē p̄ ualitudinē scdm̄ uelocitatē uel spissitudinem.
Quid differt inequal ab inordinato. Primū inequal ꝗ ī uno pulsu
consiterat' 7 in plurībꝫ. aut enī p̄ unā diastolē 7 sistolen aut scdm̄
plura congregata ā ea consistꝰ inequalitas ī similitudine pulsu
nō consiterata inordinatꝰ nō fit scdm̄ utinorꝫ. Quid differunt de-
ficientes pulsus ab manentibꝫ. ꝗ pulsus deficientes exempsū uiori mg'
uirtute sunt. grauata enī 7 deficiente uirtute deficientes sunt.
Jnanentes uō sunt pugnante uirtute 7 resistente. Continet enī
se ipsā excitans uolens repellere contrariā 7 intent' grauiꝫ esse
deficientes ab manentibꝫ. Q differt spasmicus a tremolo. qui in
spasmo ꝗ tendit' artia admistar corde tūc. In tremolo uero traseunt
dext' 7 sinistra. Quꝰ sunt fluctuates ~~pul~~ pulsus ex habundantia.

contenti magis humidis existentis corporis arterie fit in ypolarica (?) ydro-
picis. Quid differt caprizans pulsus ab impulsante. Quod caprizon quod
in una diastole differt diastolem facit motores ut capra similis saliens. saltat
pedibus interea. hoc vero fit coacta virtute et gravata ab aliqua
causa turbulante eam. bis vero pulsans bis et secundum eandem percussit
percussione. hoc vero fit propter duritiam corporis arterie. Repercutiente. n. c-
virtus cuente (?) violenter spiritu missa venit percussio ut in incude
mallei. Quid differt vermiculosus a formicante. quia vermiculosus quod plerum-
que contingit et venit ad melius et manifestam habet magis inequalitatem. formicans
vero non contraria iam virtute et dissoluta et debilitata fit et mortem significat
et hec nobis sufficiant ad presentia. Expliciat de venenis ~~corporis~~ cor-
poralibus et reliquis et causis eorum. ac (?)

Incipit tegni galeni de sanis et egris.

Tres sunt omnes doctrine que in ordine habentur. Prima quidem ex fine no-
tionis que per dissolutionem fit. Secunda vero que ex compositione secundum resolutionem
inventorum. Tertia vero ex termini dissolutione. quam nos presentem
appellare non licet. hanc doctrinam non solum termini dissolutionem sed
et apertionem. ut quidam nominaverunt. aut resolutionem aut divisio-
nem et apertionem. ut quidam ad explicationem. aut expositionem ut alii. Conati sunt
ut alii quidam ad explicationem. ut expositionem ut alii. Conati sunt ergo
ergo quidam. quam expositionem. quam oppositionem ut alii. Conati sunt ergo
quidam eius filiorum hanc doctrinam facere quemadmodum Eraclides et Herophilus
Conati sunt. et alii qui secundum compositionem et ipsi eius filii. et quidam Eraclidis
eorum et Attalenses. Atallenus. Nullus tamen ante nos scripsit eam. a termino
notitie incipit. Ex qua artes omnes constituunt secundum rationem secundum ordinem alibi
quod diffinitionem faciemus doctrinam et qualiter voluimus. ab ea que secundum
resolutionem fit et dignitate et ratione tamen habemus ad apprehensionem
totius artis et memoriam eorum que secundum partem. Facile enim memorabilia
sunt satis extremi dissolutione omnia eo quod contineat in se totius artis
capitula. et optimum tamen quod et solutionem quidam nominant contrario diffi-
nientes hiis qui notitie appellat. Illi siquidem ab accidentibus differunt
rebus. hii non a substantia ipsa constituunt. Sicut vero secundum partem et tractatus multe
medicinalis speculationis et multis. nobis aliis scripta et negotiis
multum expedit uti ad tres doctrinas. Nunc vero a diffinitione incipiemus
tamen adhuc apponentes quod sola capitula et valde convenientes secundum
explicationem demonstratorum dicuntur. De diffinitione medicine.

a) Medicina est scientia sanorum et egrorum. et neutrorum. Nec ergo in
quantum. et non quod ipse audire oportet. Sanum autem et egrum et neutrum
tripliciter unumquodque dicitur. quod quidem corpus hoc non ut causa. hoc non
ut signum. et enim susceptibile corpus sanitatis et efficiens
aut conservans eam causa et ~~desta~~ declaramus signum. omnia autem hec vocat
Grecis sana. Secundum non eundem modum et egra et susceptiva egritudinem
corpora. et efficientes et conservantes egritudinem causas et declarantia
signa et neutra secundum eandem rationem et corpora et causas et signa.

et est hec prima que in ratione scientia sanarum causarum medicinalis. post illam autem aliarum et scientia que sunt egra. Tertio vero neutrarum. Et post hec corporum primum quidem sanorum et hec sanorum, deinde egrorum, deinde neutrorum. et intelligimus non secundum eandem rationem. In actionibus vero signis que corporum continentur ex signis manifesta est. Post hec vero et causarum causarum inventio. Sed quoniam et sanitatis et egritudinis et susceptivum dupliciter unumquodque dicitur, et quod simpliciter et quod ut nunc. Sciendum utriusque scientiam esse medicinalem et ipsum quidem simpliciter dupliciter dicitur, quod vero ut semper et quod ut multum. et horum utrorumque scientia est medicinalis. Neutrum vero et causa et signum et corpus et quod simpliciter dicitur et quod ut nunc. triplicatur unumquodque dicitur: quod quidem eo quod neutri contrariorum participet, quod vero eo quod utrisque, quod autem eo quod aliquando quidem dicitur quod aliquando non. quod horum vero utrorumque secundum duos modos dicitur. Aliquando quidem eo quod est participando utrorumque contrariorum equaliter. Aliquando vero amplius altero. Est autem de toto termino dubitatio querenda hac locutione quam oportet determinare. In eo enim quod dicit medicina scientia sanorum et egrorum et neutrorum significat. quod et dicitur primum sufficientiam sanorum egrorum et neutrorum et qualium. Sed dicitur quod inconveniens et impossibile. Quantum autem et artificiale. Qualium vero et artificiale simul et sufficientes et ad omnes artis partes. Quod quidem cum dicat communis definitio in medicina dicitur. Incipiamus ergo a corporibus primum qualia sana vel egra et neutra. Cum nostra consistentia per hec intelligimus et talis oratione perscrutamus. De sano corpore.

Sanum est simpliciter corpus quod ex nativitate bone complexionis in simplicibus et primis particulis coequale, in hiis que ex hiis componuntur organicis. Sanum vero ut nunc est corpus quod tunc plene sanum est. Est autem et hoc quod sanum est tempus curationis et in quo equale non est optimam substantiam et coequalitatem. Sed secundum propria uniuscuiusque temporis consistentiam.

Semper tale est curationi et maxime coequale ut multum; non est quod optima compositione derelictum est et non tamen multum. De egro corpore.

Egrum vero corpus est complexione aut distemperatum in simplicibus aut consimiles partes habentibus aut coequale organicis aut utrisque. Egrum vero est corpus egrotans in quo dicitur tale existens manifeste. Et hec secundum quod dicitur tempus egrum aut distemperatum est in consimiles habentibus partes aut inequale organicis aut utrisque. Et semper egrum quod et quodcumque ex complexione aut distemperatum satis existens simplicibus particulis aut omnibus aut quibusdam aut etiam maxime principalibus organicis inequale. Similiter vero in simplicibus aut omnibus

aut quibusdam aut maxime sic cor. cepar et testiculi dicantibus..

Quali multum egri et corpus ab his quod est malicia derelictum nondum vero in medio constitutum de neutro corpore.

Nomina autem et neutrum corpus dicebatur tripliciter. hoc quidem eo quod neutrum extremarum dispositionum participet. hoc vero utrumque. hoc autem aliquando quidem hac aliquando non hac secundum primum quidem significatum neutrum erit corpus medium existens sanissimi corporis et egrissimi et huius hoc quidem simpliciter tale quod ex generatione ita constitutum est. hoc vero non quod in complenda tempore medium nec existit. et sanissimi corporis et egrissimi. Et non quod simpliciter quidem est semper tale quod in omnibus etatibus tale permanet hoc vero ut multum. et mutationes qualitatum

Secundum vero secundum significatum neutrum erit quod accipiens corpus contrariis simul dispositionibus participans ex generatione quod secundum unam partem. aut secundum duas differentes. Secundum unam quidem si secundum quod alteram oppositionem cum eo fuit. efficatior qualitatum aut secundum utrasque quidem. hoc est formacione. aut magnitudine. aut numero particularum. aut positione lapsum aut est similis quidem concretum omnibus. aut quibusdam. In illis vero recipiens. indifferentibus vero temporibus partibus. et secundum omnes portiones possit aliquid horum participare simul et semper quod tale secundum omnes etates manens simile. Ut multum non est quod et permutatur. hoc aliquando. ita vero et quod non neutrum erat corpus. secundum significatum. hoc. aut eo quod est unam partem hoc hac sana hoc non est. inherentium ei aut secundum differentes partes..

Secundum tertium vero significatum. ~~hoc aut eo quod eo unam parte~~ neutrum erit corpus quod quandoque in sanum in egrum in parte fit quod admodum in aliquibus mei(n)at pueris existentibus. sanos esse adolescentibus senes esse aut est nimio non tempori ita neutrum nec quidem non contingit consistere secundum latitudinem vero contingat. Primo quidem eorum ut simpliciter dicitur. Sanum ergo. et egrum et neutrum corpus quomodo dicitur et malum omnique est sufficienter determinatum est. Incipimus vero de inceps de diversis de sanis et egris. et neutris signis

Sunt autem et horum sana quidem accipit presentis sanitatis sicut demonstrativa et future pronostica. et rememorata. ~~Egra vero et presentis sanitatis sive egritudinis~~ secundum vero hoc et neutrum et quod neutre dispositionis demonstrativa et pronostica et rememorata. et secundum aliquid quidem sanam hoc aliquid vero egram declarativa dispositione. et hec vero secundum tempora sunt sanis et egris appellatur autem alia omnia hoc signa antiquis medicis pronostica. et si presentium aut futurorum declarativa et naturalitas multa quidem et demonstrativorum et pronosticorum minor non rememorata existentibus corporis sanis. hiis quidem simpliciter. hiis vero non. quod et sana dicuntur. Simpliciter sanorum corporum

optime compositi et difficiliter sanantur quidem semper eorum talia. sunt vero et
multum. Semper quidem quicumque optima sunt compositione. Paro vero multum
non quicumque absque hac non multum distituunt. Cognitiones vero eorum et absimiles
ventibus (?) secundum se eorum rationem oportet fieri. et absque quod contingit sunt
consequenter effectibus et talibus. Sunt ergo quam actiua uocamus optime temperantie signa
Sanum autem ipsum eorum quae in optima compositione contemperantia similes
quidem partes sunt existentium in caliditate et frigiditate. et siccitate et humiditate. organicorum
vero in quantitate et qualitate componentium ea. et adhuc
in informatione et positione particularum uniuscuiusque et totius organi.
Absque vero quod contingit sequuntur similes quidem partes habentia
aequalitatem quidem ad tactum in duritia et mollitie mediocritas. quan-
tum vero ad visum bonus color et secundum levitatem mediocritas.
Organicorum vero effectiva partium quam et virtutem earum nominamus.
Deorum vero quae secundum magnitudinem aequalitate et pulchritudine omnis
corporis organorum. amplius et inhaerentium et effectuum virtutis.
oportune quae compositionis corporis temperantia signa haec sunt delignius
eorum. quae. e. ab optima temperantia distituunt.
Horum vero quae distituunt quidem ab hac sana non sunt. si quidem similes
partes habentium lapsa sunt contemperantia. impium quidem lapsum
sunt vero inorganicorum partium aliquod et hoc aut omnium. aut aliquorum
aut utrorumque. Summa autem lapsum causae sunt quae virtute eorum complent. Tem-
perantia in habentibus similes partes. numero vero et formatione et magnitudine
et positione in organicis. Utrumque vero quae. Unitas quidem et continuitatem
eorum nominamus. Similiter ipsius generibus et egrorum corporum secundum unum secundum
singulum egri latitudinem. Terminus vero utrumque distantiam et operationibus
sensibilibus. lesio. optimum vero distinctia compositionis corporum breve. lesi
sunt quod et ipsa secundum veritatem non tamen est sensibile. sunt distantia magis
terminus in operationibus et eius autem repugnante. Simpliciter vero egra cor-
pora determinata sunt. eo quod facile ab egris autem mutantur et eo quod
multum aliquid secundum virtutem operationum derelinquunt.
Sunt vero horum utrorumque in medio neutra et quae ut dicimus quae contra
latitudinem est dividitur totius latitudo in tres partes latitudinem
habentes et ipsam multam. Quarum quidem prima erit sanorum corporum
secunda vero neutrorum. Tertia egrorum. Principiis et terminis sunt
iam ignorantia corporum lesionibus sensibilibus operationum terminata.
dolentia ergo et quorum motiones sunt derelinquentes aut olo quod prout
manifestos habent terminos. Quaecumque vero infirmas operationes habent
in maximis quidem distellibus finale determinant. Sanum nunc eo non
ambigua et propter hoc sunt quod sunt lesiones neutris vero contrariorum parti
cipatis consistit dispositione quidem. et ipsa neutrum dicit nominari. Omnibus
his simul indicatis non secundum ipsam artem naturam particulam. ut in sempiterne

passionis incipe. cognitam et signa ergo corporum quae sanatur corporum. Sed egrorum et sanorum existentium quantitate differentie differunt ponentibus nobis extre- minos terminos contrarios alterius optimam compositionem et unam secundum existentium consideratibus nunc. Et horum meliora sunt quae propinquiora cor- pora egrioribus cum optime conservatibus nunc. Et horum meliora sunt quae probantur corpora propinquius cum optime compositionis sanum. Quae vero ab hac longius iam egrotantium propinquum egri. Neutrorum vero medium equaliter ab utrisque abest apparens neutrum erit. Optime vero compositionis corporis dicte sunt cognitiones. Reliqua vero ab ea capitalia minus quidem genera et magis et minus dividi ponentibus et separantis in tres latitudines.

Signa igitur corporis simpliciter dicemus et huius in ea et re- liquae duae latitudines manifeste. Sed ergo quoniam demonstratum est prius non optime compositionis rationem secundum non speciem non dicetur dominantibus nobis singulis partes. Quatuor autem sunt earum differentie omnes. Quaedam enim earum principalia sunt. Quaedam vero ab illis exorte sunt. Quaedam neque aliarum dominantur neque alie dominantur earum dominatas habentes regentes eas virtutes. Quaedam vero et dominatas simul et influentes principales. Principales quidem sunt cerebrum, cor, epar, testiculi. Ab illis vero exorta sunt et aliis famulantur nervi quidem et spinalis medulla cerebro, cordi arterie, vene epati, seminalia vero vasa testiculis. Ipsa vero se ipsa regunt: cartilago, ossium ligamentum, membrana, glandula, pinguedo, caro. Aliene vero omnes praeter quae huius sunt sui ipsius regimini arteriis et venis et nervis indigent. Capillorum vero et unguium neque regimini aliquid sed generatio sola. Haec quidem prius diximus. Signa vero unicuique eorum eadem dicentur. Principium a cerebro faciemus nobis. Sunt vero quinque generis cognitionis eius. Unum quidem totius capitis dispositio. Secundum vero sensibilium operationum virtus. Et tertium et quartum operationum earum quae sunt principalium. Quintum naturalium aliud quidem in his omnibus absque his quae particulariter ei accidunt alterationes.

Totius quidem capitis dispositio ex magnitudine et figura eius accipitur et capillorum. Parvum vero caput proprie cerebri compositionis parvum signum est. Magnum vero non ex necessitate bone compositionis signum. Si enim propter vehementiam virtutis quae movet materiam multam et bonam operantis bonum signum. Si vero propter solam materie multitu- dinem non bonum. Determinandum ergo ea et figura et his quae ab eo nata sunt. Si et colla forte est et aliis ossibus optimum dispositum est et si nervosum est omne plenum est et iuvandum. Propria capitis velut si in cera sphaeram oblongam cerea ex utraque parte fuerit pressa. Haec est et nunc huius talis gibbositas quidem secundum speciem posteriora sicut et anteriora et retractiora ex utraque parte. Si vero secundum occiput eminentia minor sit alicui consita et nervos et collum et ossibus aliis. Pediunt naturam aliquid se ha- bentibus infirmum principium. In pluribus vero secundum occipitium contingentiam.

imbecillitas eorum que dicta sunt sequitur. itaque valde notabile. Gibbositas
vero secundum occipitium considera caput. Forte non cerebri in tanto
magnis natis determinatis. In pluribus vero et hec bona signa
facte parte eleuatos bonum signum. Quam quidem mediocrem
posterius determinat formam habere laudabilem consimilem. Supreme vero
est principium post hec et per illam simul secundum totum animal fluunt
actiones nervorum. Ipsa vero posterior per se secundum se in omnibus parcior
sensibilium participat multorum vero operationum. Hic cum anime sen-
sibilium quidem plurimorum. parciorum vero operationum itaque et bene
disposita per eas habebunt nam omnium ex principiam. ¶

Hec vero et in anterioribus partibus capitis eorum que secundum
formam determinationes. hinc que posterius sunt ad puritatem et
magnitudinem eius respicientibus et figuram et que in illis visus
visu et gustu. odoratu alterantur cum sint. cognitiones et unicuique
sibi attestantur et a principio natiuo principii virtuti et initio. et princi-
pium hic que habeo. principalium tamen operationum virtus et nomen con-
cimulare principii solius secundum ipsum cognitiones. noto autem
principales operationes eas que a solo principio fiunt. Habilis ergo
intellectus subtilis scilicet. cognitiones tarditas vero intellectus pinguedinis
Habilitas vero discendi est mollis et memoria permanentis. Sic vero
et difficultas discendi durius. oblivio vero fluentis et bene mobilis
in opinionibus calide manens vero frigide. Hec hec vero intelligentia indent
que est genera cognitionum que ex principio sustepit ... Unum quod naturalium
alterum vero existit actiuum. Sunt autem communes de his. Caro
Nam si cerebrum existit secundum iiii qualitates. omnia que sunt dicta habebit
cum in superfluitate. atque per palatum. ac aures ac nares expurgat
et hoc habebit moderate et nunc secretis. Cerebrum quidem existens calefaciat
et infrigidat et siccat et humectat. calidis capilli in infantibus existentes
existentibus subrufi. pueris vero subrubei. perfectis vero sunt rubei. medii
vero existentes etiam non crispos et simplicium neque calui fiunt
facile. Audire vero oportet que dicta sunt. et que dicte sunt cognitiones
ut in bene temperatis habitationibus. Crispi vero secundum capillos
non in regionibus tamen sed in illis morum temperata proportione habent
temperantiam eorum que secundum cerebrum. Si vero calidior fuerit temperato ce-
rebrum secundum alteram vero opposite eueniunt. signa erunt plurima sunt calidi-
ora omnia que dicta sunt fient signa. breui vero existente superhabun-
dantia. sensus. Communis vero hec vero in omnibus dicta sit in partibus eorum
que in omnibus distemperantiis dicte sunt cognitionum ¶

Deinceps vero signa eius que in cerebro caliditatis. in his que prius
dicta sunt rubicundiora omnia que est caput et que in morbis vene visibiles sunt

horum nati autem in capite nascuntur. multum quidem existentibus calidioribus
bene temperatis. nigri et fortes et crispi fiunt. non multum vero calidioribus
subrubei quidem primum deinde nigrescunt. accedentibus vero etatibus
calvi fiunt et magis plurimum calidi. Superfluitates vero secundum
palatum. et nares et oculos et aures breves et digeste. hii sunt qui
in repletionibus sani sunt. Repleto vero aliquo capite continuo eum
et maxime eis qui negligenter dietam observant. hec tale accidit plu-
rima quidem si non indigesta fiunt superflua replentur autem et gravatur
caput excalefactivis cibis et potibus et odoribus et aliis accidentibus
omnibus in quibus est et continens nos aer adhuc autem magis si in solis
calefacta sunt calida nata. sed humecta. brevibus sompnus hiis temperantie
dominetur. ad hoc ne pre modo ipsi fiant. ¶

Frigidioris autem corporis cerebri cognitiones superflua plura secundum
emissiones expulsiones et capilli recti et rufi et nascentes et post
multum tempus nascentes subtiles et calvi fiunt. et facile a frigore
facile leduntur et secundum id tempus lesionis catarrus et corrisa con-
sequuntur. neque tamen tangentibus calefacta sunt que est capitis. neque inspiciuntur vena et
oculorum vene invisibiles et sompnolentiores quidem non sunt

Sicciores vero cerebri cognitiones non superfluum destillationibus
et sensuum perfectio vigilantes vero sunt et fortissimos capillos
habent. et citissime incipiunt nati crispos magis quam rectos calvi
vero fiunt in brevi

Humidioris vero et capilli plani et non omnino fiunt calvi et sensus
hebetes sunt et superfluitatum multitudo. hec est simplicis distem-
perantie.

Composite vero calida et sicca. plurima quidem si quando habitudinem
non fiunt et pro sensibus et vigilantibus et calvi fiunt cuius primatum
generatio capillorum cuius acutissima est et plenissima. et maxime capilli
et crispi sunt et calidi cum tangentibus capitis et rubedi usque adultam tempora

Si vero humiditas accedit caliditati pariter hec sunt convenientibus
utrique mediocritatem bonus color et caliditas et in oculis vene magne
et superfluitates plurime mediocriter digeste. et capilli recti. et sub-
rubei. et non calvi fiunt. facile replentur et gravatur caput a calefactivis.
Si vero humectentur multo magis statim habitudinem habent
superfluitatum. Frigiditatis vero ad plurimum humiditatem et caliditatis veniunt
egrum hiis capitis et superfluitatibus plenum et facile commutantur et
calefactionibus ledit. Frigoris vero eis semper contrarium. operime vero aliorum
tactu. neque excitari possunt usque ad multum et ad somnum convertes se ipsos
sunt et graviter dormientes sunt et vigilantes. et fantasias vident.
et sensus imperfecti. Si vero multum sit temperatus calvus cerebrum parum non
humidus retinebit tale cerebros cognitiones assimilabuntur autem eis secundum
humiditatis cognitiones velut et si multo quidem sit humiditas cerebri et paulo

vero sic. calidi manifeste quidem erunt et vehementes humiditates leues vero caliditatis cognitiones. Communes vero sunt iste et in omnibus secundum complexionem distemperantijs.

Frigide vero et sicce complexiones cerebri frigidum et sine colore perficiunt caput quantum in pellis est. Semper enim opus in eius memoria que impugna- pro determinationes complexionem quantum corpus consimiliter ... alterant quam certa illud statim vero huius complexionis sunt venis et oculos sunt et a frigidis cale- facto leduntur. Ideo et inequaliter etiam sunt. Aliqui sensibilis capite et non sup- flue effluxiones. Aliqui non catarris et toto in primis annis sue cito consumuntur. sensus vero eius in primitiua quidem perfecta. processu vero emarcescit cito. et ut breuiter dicam cito senes ex capite omnes sunt. Ideo et canescunt cito. capilli vero eorum natiuis quidem veniunt in ipso exiles et rufi. accidente vero tempore durante quidem amplius frigiditate quam siccitate non calui fiunt penitus. Contrario vero si accidit siccitate quidem amplius durante humiditate frigiditatem non caliditatem. pariter huius calui fiunt.

Humide vero et frigide complexiones cerebri grauiter dormientes faciunt et sompnolentos in aliis sensibus et faciale patientes a frigore repletos caput et faciale patientes catarra. Contrarium vero calui fiunt. huius sunt igitur sunt signa certa que in cerebro complexionis. Ex his vero tentionis ad inueniendum organum sensus sunt eius cognitiones ex alteris sufficiet non tantum in oculis dicere.

Quippe cangesentibus manifeste sunt calidi oculi et mouentur facilius et frequenter et venas latas habent oculi omnis sunt huius. Frigidi vero huius autem sunt contrarij.

Humidi quidem mollis sunt et multe humiditatis sunt sicci non grandiori simul et aridi et leduntur quidem a similibus causis faciale. Innatur vero contrariis mediato usu. Sed si commune in eorum cognitiones complexionis omnes partes in eius oportet.

Magnitudo vero oculorum cum proportione quidem et operationum virtute multitudinem sibi ... ostendi. Item vero sic huius multa quidem ... sed non contraria declarauit.

Paruitas vero oculorum cum proportione quidem et virtute operationum pura quidem sed contraria demonstrat substantiam exiguam esse sunt. Cum non proportione parata et vitio operationum prauam simul et inutile esse substantiam corporis significat. eum vero quam sunt secundum colores sic oportet determinari.

Glauci quidem oculi splendentes humiditate pura et non multa sunt splendidi fiunt. contrarie nigri vero contrarius. Medium vero secundum medias causas glauci ergo colorum per magnitudinem aut splendorem christallenos aut in extremo positione. aut per subtilia et aquosa humoris quo est secundum pupillam paucitate et puritate fit. Omnibus quidem simul conuenientibus glaucissimi. Si vero sit quidem corporis adsunt. Sed non non pro multis et minus in glaucitate consistit.

Niger vero oculus aut propter parvitatem cristalloidis aut propter minus prominentem
positionem. aut quia splendidus et rutilans perfecte non est. aut quoniam
subtile humorum amplius ad albam quam sit proprium est. aut propter colorem eorum. aut
propter omnia vel duo et fieri secundum magis et minus in eis quemadmodum
prius dictum est. Variabile igitur humidum aqueum et amplius fere humidiorem
demonstrat oculum quemadmodum et si spissius et minus fiat sicciorem. Cristalloides
vero liquidior durior fit. sicciorem operatur oculum. Si vero mollius humi
diorem. Ita vero et liquidius. Si superaddat. contemperantie subtilis sicciores.
Si vero deficiat contrarium.

De cordis autem talibus indiciis dicatur. prius hiis commemoratis nobis
que unaquaque parte a calidiore aut sicciore aut frigidiore aut humi
diore seorsum statim et dicimus non ad aliam aliquam comparantes. Qualitate
enim cor fiat quodam natura frigidissimum multo calidius est quam cerebro
calidissimo.

Calidioris igitur ut ad proprium modum cordis signa inseparabilia et fami
liaria quidem hec sunt magnitudo respirationis. et pulsus velocitas
et frequentia et audacia. et actiones impigre.

Si vero ad plurimum veniat calitas forte et maniaca consistentia
est. acer et pilosus eius pectus et que est ypocondria huic propinqua. In plu
ribus vero et totum corpus calidum ex calido corde fit nisi maxime
contraria operetur epar. dicetur autem paulo posterius totius corporis cognitiones
et cum pectoris latitudo caliditatis cognitio. nam et hec aliis maxime cerebri
quod operetur. Etenim autem spinalis medulle magnitudo proportionalis et
illi plurimum tanta fiunt spondilia sed magnitudines quante spinalis
medulla. Itaque et spina tota proportionalis est illi. Continuatur vero torax
ad posteriorem partem. secundum longitudinem quidem metra equalis fere non secundum
latitudinem non est. quod proportio ad posteriorem grossitudinis spondiliorum
eius continuato fit. quam medullam illam. Cum vero cordis caliditas dicta
agitatur et dilatabit per primam generationem proportionaliter huius caliditatis
ipsius et si in principio quod capite torax latus fuerit maxime fit cognitio.
quod cor calidum. Cum vero in magno fieri maxime proprium et hoc signum cordis
frigidioris. Si vero proportionem habet cum capite aliis signis determinando
de corde ut operatis qualitate nichil acceptum. In frigidiori corde
pulsus minores. et spectantibus non tamen tardiores spectatur aut ra
riores. Pectus vero siquidem tanto minor torace quanto cor frigidius
proportionalis pulsibus. Si vero minor fuit secundum quantitatem fri
giditatis non minorem tamen hic tamen tardiorem reddat natura.
tales timidi et timoroli et inanii eius pectus pilis est. de parvitate non
eius determinandum ut prius dictum est. Secundum hoc vero et reliqui corporis
qualitate determinetur aliquid.

Sicut vero cor pulsus operatur amiores hinc mole non propor
tione tardiore et difficile placabilem ut nullus non et totum corpus.

siccius sicut epar contra et pervertit ¶

Humidioris vero cordis signa pulsus molles consuetudo facile mobiles ad iram et facile placabiles et toti corpori hirsutie minima nisi eciam que secundum epar quod operetur. Sic simplicia vero primarum qualitatum distemperancie cordis sic sunt. ¶

Calidi quidem et sicci cordis pulsus magni et duri et veloces et spissi et spiritus magni et veloces et frequentes et multo magis ad velocitatem addunt et frequentiam nisi accrescerit secundum cordis proporcionem torax. Pectori hirsutissimum secundum precipue latus et ypocondrium. Ad actiones vero parati et animosi et veloces et irascibiles moribus et tirannici et difficiles placabiles. Ac totius vero corporis calidi ad hoc aptitudine proporcionabiliter sicut que sunt dicta prius determinanda. ¶

Si vero humiditas obtinuerit cum caliditate pilosi quidem minus sicut hii qui prius dicti sunt et parati ad actiones nil minus illis. Non tamen ferociores sed minime tamen parati. Pulsus vero magni et molles et veloces et frequentes. Et spiritus sunt si torax conveniat proporcionaliter cordi secundum eandem formam pulsibus. Minore vero existente tanto velocior et frequentior prout est quanto et minor. Multa vero secundum talem ex conversione facta et maxime secundum humiditatem accidit. Hec preter hec que dicta sunt ad hec ad putredines aptitudines excrementis et putrefactionibus venis humoribus inveniunt et expirationes maiores et velociores inspirationibus et impulsibus sistole velox. ¶

Humidioris vero et frigidioris cordis signa pulsus molles et consuetudo timida et formidolosa et pigra. Sunt vero et inanimi pili hii secundum pectora et minime irascuntur et ira sunt parati. Sunt vero eciam torace et toto corpore sicut qui prius dicti sunt similiter determinandum. ¶

Frigidum vero et siccum cor pulsus quidem duros et parvos prebet. Spirituum vero sequitur proporcionaliter frigiditatem corporis prius comparate. Pilis nec maior parti et tardum nimium non iracundi. Cum autem fuit acti tamen aliqualiter irati servant memoriam. Fiunt non et non pilosi pectora cum maxime. De paruitate vero corporis totius et toracis frigiditate satis determinandum. Unum commune in omnibus hiis que dicta sunt illud commemorare oportet quod neque de moribus aut huiusmodi aut secundum aliquam aliam scripturam sit ordine ad agnicionem complexionis neque probons aut ex parvis moribus complexionis extimator sed per naturalibus conveniens decens est. ¶

Etatis calidi cognitiones venarum amplitudo arteriarum celeriter invenitur. In tempore vero augmentationis etatis et integra. Calidior enim sanguinis et spiritus hoc magnitudo corporis nisi eciam que sunt circa cor que operiuntur. Tenuitas contra que secundum ypocondrium et ventrem frigidioris etatis cognitiones. ¶

Frigidioris vero angustia venarum, flegma plurimum, sanguis fri-
gidior, et universalis corporis habitudo frigidior, nisi ea que circa cor
calida sunt mutant; pilis ypocondria et venter.
Sicci vero sanguis spissior et paucior, et vene dure, et universalis
corporis habitudo siccior.
Humidioris vero epatis sanguis quidem plurimus, et humidus; ve-
ne vero molliores, ita vero et universale corpus, nisi ea que circa
cor contra operentur.
Calidi simul et sicci signa epatis: pilosissima ypocondria. San-
guis spissior et paucior, amara colera plurima. Circa vero ado-
lescentiam vero etate integra venarum amplitudo et duritia. ita
vero et universale corpus. caliditas siquidem extollit pertransiens interim (?)
prius ex epate perveniente frigiditatem. quemadmodum et frigiditas caliditatem.
Siccitatem vero non possibile ad summum a corde humectari, sed adduci media-
num et ab epate; humiditas cordis ... magis siquidem ab ea que in corde
mutatur siccitate quam siccitas ab humiditate. minus vero a caliditate amplius
autem minus frigiditate. facile enim mutabilis est calor (?) que ex epate pervenit
qualitatum. Manifestum ergo quoniam si in utrisque concurrat principiorum velocior
omnes totum pariter corpus circa eas disponent. dicentur autem cordis paulo
posterius cognitiones.
Humidus et calidus epar minus quidem calido et sicco ea que circa ypocondrium
operatur pilosa. Plurimum vero sanguinis et venas magnas.
Et secundus (?) habitus et calidus sunt ea que circa cor contra operentur. Sive
amplius ceteris qualitatibus auctum ab eo ... namque putrefit et
colligunt acutissime et putrefactionibus egritudinibus. adhuc ... magis
si plurimum augeatur humidus. paululum vero calidi. Si vero equalis ...
humidus. plurimum vero calidum minime cacochimia fiunt ex humidi[illegible]. et ... cor
humidus. Humidus vero et frigidus epar sine pilis quidem habet ypocondria. Sanguine
vero epar magis flegmaticum generat gracilitatem. et universale
corpus humidum habitus, nisi ea que cordis calida ad contraria transformat.
Frigidum vero et siccum epar pau[illegible]
ci sanguinis et gracilium venarum efficit corpus et frigidum. et ypo-
condrium nudum nisi et hoc mutat cor. Calidi ... testiculorum signa.
Testiculorum vero calida quidem venerea maxime et generativa
masculorum, et citius pubescunt genitales partes. et frigida vero e
contrario. et humida quidem et multi et humidi seminis. sicca vero et
pauci seminis et mediocriter spissi. calidi et sicci testiculorum signa.
Calida vero et sicca spissi seminis et maxime generativa. ... impubes
genitalibus et ... animal ex principio. ... et pubescunt
citissime in partibus genitalibus et in omnibus circumiacentibus. umbili-
cus usque ad medium coxarum. Petulca est ... ad venerem ...
tissime ... et si ... nocet. calide humide testiculorum signa.

Crementibus non caliditate et humiditate pilosi quidem continue fiunt huius sunt qui sunt dum multi senes uero magis non corrumpuntur uero magis aliis sufficiunt non sine lesione magis uehementer plurime. Si non satis utraque augeantur et humidum et calidum non sine lesione abstinent animalis humiditate et sicci testante signo.

Si uero sit humidi et frigidi secundum cerebrum sunt testiculi quam inconuenienter pilis et tarde omnino incipiunt. et neque uehementes ad operacionem sunt aquosa neque tenue cuius semen parum germinis. et feminas generans et non generans sic et sunt eorum testiculi et signa.

Sicca et frigida talis similis quod plurimum ei quam dum est cum spiritu non ei semen et omnibus exiguum. De habitudine totius corporis

Totius non corporis habitudines dicte sunt quidem et quibus et assimilantur cordi et epati dominatur non similitudo uehementiore sunt quidem quibus primarum qualitatum quas et operationes nominamus totius uero corporis habitudo multis maxime quidem intentibus prima sibi consimilibus haec omnibus ossibus conuoluti. composite quidem carnes ex simplici et prima carne et neruis quibus haec conuoluti sunt. Quia enim musculorum sua haec sunt utrique ad eos inconuenientia. Sed uenarum uelut quidem riuuli sunt non complectentes corpus sanum sed uirtutes ad conseruandum dicitur. Et horum eorum cognitiones secundum bene temperata habitudine permutationem enim distemperate entes secundum se formantes et corporum qualitatum cognitionum.

Sicca uero et si secundum bene temperatum regionem temperamentum melius secundum sibi aliquis exponat mundum permutat cognitiones quidem secundum modum colore sunt et in mollitie et duritia existentia. Si uero ut bene temperata est regio sicca et ipse bene temperate neque dum neque exilis nisi medius in una quaque dic plurimum neque non quod modo sequimur in simbria peracta eorum demonstrabimus signa. Qualiter cognitiones ... iam ... complexitas eorum

Complexitas eorum cognitiones secundum totius signa animalis habitudine. color quidem ex rubeo et albo commixtus capilli uero rubei et mediocriter crispi in ... mediocritas uero carnositatis in quantitate et qualitate medium enim perfecte est huius corpus omnium superfluitatum. et ut dicatur et intelligatur ab aliis Etenim ... corpus ad hoc dicitur ... et tenue. Similiter ad hoc et multam carnem habens et paucam carnem et durum et molle et pilosum et nudum. medium et mediocre. Sed qualis polliadi regula ad sumum ... mediocritatem ... tangentibus. Quod neque molle apparet neque durum. neque calidum frigidum. Petentibus ergo nec pilosum nec medium nec ... nec gracile aut aliqua alia huius intemperantia.

Quecunque non temperato candidiora quod sunt · non tamen humidiora aut
sicciora s[ed] carnem tenuis quam plus ratione apparet quare et tangentibus
calidiora tanto quanto sunt s[ed] cerebrum calidiora et pinguedinis
minus humida · color non rubea et nigros capillos humida ¶
Frigidioris corporis talis signa non pilosum pingue frigidum
tangentibus · color vero eorum et capillis magis rubeus/ mollia non
frigiditate existente · humida quorum non est et non est connectitur
et quibusdam mediocres habiles plumbei coloris · Sig[na] sicce et secus ·
Sicca vero est his gracilior et siccior s[ed] temperata tanto quanto
siccior · alia sibi vero propria ~ ~ ¶
At humida vero alia quod sit · magis carnosa vero et
mollior et s[ed] complexione primarum qualitatum quibus dictum
permane composita cognitionem formant habent ~ ~ ¶
Calida quidem et sicca est his pilosior et calidior et durior et minus
pinguis est · et gracilis · et nigri capilli · Si vero amplius ne-
minat caliditas et niger est est ~ ~ ¶
Humida vero et calida mollior et calidior et multo carnosior
optima est in quantum ambe sunt utrique qualitates · complexionum
acuta putridis cito solvuntur et cachochimia cito fit · Si non
parum temperato similes et magis carnosi · piliores non in medio et
tangentibus non parum calidiores · nigri non sunt capilli · et caro non sic pinguis
Si non par quod sit calidior multo vero humidior mollior eo sunt · sunt
caro multa et color commixtus ex rubeo et albo · et tangentibus paululum
calidioris similis · non est dicere s[ed] complexionem est semper dominantis
qualitatis dicabunt signa ~ ~ ¶
Frigida vero et humida est his paululum quod est secundum augmentatis
sine pilis est · et alba · et mollis · et spissa · et pinguis · Si vero
amplius · alia alia s[ed] proportionem augmentationes qualitatum
color vero et capillis magis rubeus et quantum ad modum et plenum est secundum
augmentatis similiter · Si vero inequalis augmentatio sit qualitatum dicta-
bunt magis augmentate propria signa ~ ~ ¶
Si vero frigidum [illegible] equaliter augmentetur nata duri et graciles
habebunt corpus · et non pilosum et tangentibus frigidum · pinguedo
vero sunt [illegible] ex eis et gracilibus existentibus dispersa et parvus
capilli vero et color proportionabili sunt ~~calide~~ melius frigiditatis
dantem vero calida et sicca [illegible] in tempore paragmaltice etatis
etatis in frigida et sicca · habitudo talium [illegible] quod sit · et dura et
melancolica est · et propterea nigri simul et pilosa · commixte vero altera
multum quod qualitatum · alia non a mediocri immutata dicabunt quod
dominantis mediocres non erunt alterius · cognoscere in omnibus [illegible] et que

ducta eius cognitio . leo fuit frales frigesceris a calididate ad spissitudinem
Sic vero ex dulcitatibus audiunt et sectum et difficile mobile fiat siccitate
tate Consideraveris vero et si sit adiunte omnis musculi . amos simul
etiam sunt . similiter consideraveris in omnibus quantitates inclusorum ossium
aliquem enim gracilior videtur esse per existens gracilior quantum ad musculos
los sed propter angustia ossium talis appares Similiter autem et spissior esse
inveniuntur multotiens non propter altitudinem ossium sed propter carnis multitu
dinem que acta et immunita et durior et mollior dum sic siccior humidior
apparet pro sicut sic pauca et dura siccior Si vero multa et mollis
humor Similiter non et medie regiones similes partes habitum corporum
aut ampliorem humiditatem aut minorem nisi per se continetes et ad spissio
rem humorem demonstrat partes humida que pro siccior et amplior
est humitas Dicta non in spissior et simul minor propter tamen soliditas partes
corporis nec soliditas corporis partes nec soliditas et primas sed mollium
modo possibile et humores facere Sed sic si complexionat quis eas non cito
siccari Eas non continetes regiones licet reple humitate aut tali sed
non est proprium nutritum similes partes habitum exarpet . non frigidum frigidum .
Communis non et sed vero omnium partium et postea mutata et corum carnum
doctrina nunc non quod secundum dicamus et Dicti ventris cognitio ~
V Entris cognitio natura quia siccioris velocius sicientes sunt
et parum sufficit eis potus . et gravatur amplior et fluctuatione
est et nata super eis absque gaudet siccioribus humoribus tamen autem
h H umidioris vero ventris si neque siticis fiant et ampliorem
humitatem non moleste ferant . absque gaudet humoribus calidior
ventris agnitio
appetat c C Alidior non natura venter digerit quam ex melius qua
appetit et magis quamque dura natura et difficile mutabilia
corrumpuntur in eo frale comutabilia gaudet vero calidis cibis et
potibus neque a frigidis multum nocet secundum moderatum vel nimium
f F rigidus non natura venter appetit quod bonus digerit non non sed sed
ventris cognitio bonus . et maxime quamque mutabiles . difficile
et frigidi cibum sunt . accedit enim acetosus propter et acide eructatio
est sed vetera et gaudet quod frigidis . ledit autem frales innovatur etc
ita vero et extrilles et actionibus frigidis . non fert dominativa dispositio
quemadmodum magis calidas caliditate Ex egritudinibus tamen invicte distinguntur
sed distinunt a naturalibus . vel ex quod componitur non similia quemadmodum naturales
Sed dum complexione illis in ventre distemperantie per simplicium cognoscere
nollet compositionem diligenter medicus oportet adhibere medicinam . hiis
que dicta sunt distermine ea ab hiis que dicta sunt non solum enim ventris sicientes
et non sicientes operatur . et frigidum et calidum potum desiderantes sed ea que sunt
toracem . et cor et epar . et pulmonem de pulmonis caliditate C C

Sed propter horum caliditatem dyaetes inspirant amplius et effla-
flant longius et senciunt secundum toracem carnina propter neruum
secundum ypocondria colorem patiuntur. Et aliqui bibentes non statim
quiescunt. Et frigidius pectus sistit cor magis statim quia multum
calidius refrigerat ante eos. Et frigidius aer inspiratur. Melius alleviamus
exurentes sitientes de frigiditate pulmonis.

Ita non et contrariis habentes a frigidata inspiratione sensibiliter lenimentum
et maxime que habet cognitas in pulmone frigiditates. Quemadmodum
autem frigidum inspirantes senciunt manifestam lesionem et infrigida-
tionem. Ita calidus est eis amicus. Sed et flegmaticas superfluitates
loquentes et cum tussi exspuunt de siccitate humiditate pulmonis.

Siccitates vero pulmonis sine superfluitate sunt et prave flegmate
quemadmodum obstinata humiditates quod operantur et rauca voce. Sanare
autem eis superfluitates. Maior et acutior sed vocalis. De magnitu-
dine vel parvitate.

Quoniam ipsa magnitudo vocis a caliditate fit. Quemadmodum
neque et parvitas a frigiditate fit. Sed quod amplitudine est
arterie et exsufflatione vehementiori. Parvitas vero que sequitur.
Itaque neque semper neque principaliter. Sed secundum actionis et vel naturalibus
supplementalibus consequitur vocis magnitudo et parvitas. Cum hec
organa propter caliditatem facta sunt talia, talis consequitur vox. Et propterea
est ex voce aliquid de naturali calidi colligere.

Item lenis vox lenitate est huius arterie sequitur. Et aspera asperitate.
Lenitas ergo arterie contemperantia elementorum sequitur. Asperitas
non siccitate. Asperitas sequitur inequalitas quedam secundum dimi-
nutionem siccitate. Asperitas sequitur inequalitas quedam et secundum
corporis arteria non operatur omnia. Et movere eius prima siccitas. Itaque
non dispersa eius humiditas indigentia. De lenitate et asperitate vocis.

Acuitas vero vocis neque acuta nec vox sive angustia gutturis
neque gravis sive latitudine fit propter. Angustia enim naturalis fit
etatis talia est. Amplitudo vero caliditatis proporcionaliter non
naturalibus differentiis vocis que secundum passionem fiunt. Cognoscere
existentes ... eam de quibus ambobus in hiis que de voce sufficienter
... determinatum est. Alie vero partes animalis
que ... sunt non leves elementorum habent cognitas temperancie et tamen
eas et per adiunctam et procedencia cognoscere. Amplius et secundum
naturalium potenciarum operaciones. Tertia autem est anterius dictis que huiusmodi po-
tentie oriuntur et vitii ... elementis est organicarum partium compositionis.

Qualitates igitur cognitiones et species dicte sunt. Et non possunt que signa
magnitudinem aut parvitatem aut numerum aut positionem
... cadunt sub sensu cognoscenti talia.

Forte non que non cadunt sub sensu sed que difficilia ad cognoscendum sunt
non nota sunt. capitis non magnitudo et figura est eo celebri manifesta
est et finis dicitur est. Pedum hoc vero et toracis ita vero et quecumque sub
hos plagas. aut humeros aut brachia aut cubitos. aut summas manus
anguillon animam. aut pectus non difficilia membra cognoscere. sive
secundum plasmationem lapsum sit aliquid talium sive secundum magnitudinem
sive secundum numerum. aut coordinationem componentium ea. manifeste vero
operationes immo quorumque lesiones. Que vero que intra corpus sunt non
omnia cognosci possibilia videntur sed que sunt ita prima et rotundum
et suspensum vesice ypocondrium medii ut manifeste appareret sub cutis porositate
prima. et videntibus et tangentibus. Pueri medii et vesica sunt exposita
et prima. ita ut aliquando tactant ad egestionem urinam. tumor
apparet. sepius manifeste non tamen quam in aliis locis manifeste cognitione
cedit nisi aliquo tempore cum oporteat ut possibile est virtute et vitium
eius. et sine sub dispositione dictam. Sed sub quecumque maxime quantum articulate
velut dicta acuitat e parti de parvo equate.

Vidi quidam iam et multos graciles quos venas habentes sub cute
non minimum sub corpus et si paulo amplius inciderit. et magis sunt
inflamata et spissa et glutinosa. hos quod velut quedam potius
imposito et suspenso sub dextram ypocondrium sentientes in primo. hos
non cum extensione quantam tolerere. Intestino ergo convenientes est et prima est epar
et angustum. aliorum non medii flegma non toto sub stomachi. vomentem
non continue coleram pallidam. Agnoscere ergo oportet et egestiones eius
vene. et nimium superfluit fellis. Cognoscere ergo et ex ligno felle cum sano
et continente post et non parvam partem in pilosam ventris
in inlibus apparet animalibus ex quibus manifestum est quod et remotis
assimilibus valde proficit ad cognitionem et anathomiis apparentium
notitia et operationum et utilitatis in brevis. Omnium ergo cognitio est
multe sic dominum et ut sapientior corporis anathomiis ei exercitatum
est et operationum et utilitatum invectionibus. Perfectum autem de omnibus
separatim in aliis negotiis de quibus in fine totius ordinis dicetur
gratia cognoscendi amatores dixit. Singuli quorum dictum ante est
ex quo maxime negotio elegere oporteat. Sed de hiis sufficienter

Quecumque in principio ergo sunt corpora cognoscere oportet et hoc
sensibus que de subiecta mutatione corporis secundum naturam
eas incidit. in magnitudine et colore et figura. et unius positione
et secundum duritiam et mollitiem et caliditatem et frigiditatem differentia

Non non universaliter est dicere. lesionibus operationum aut egesti
onibus. aut doloribus. aut timoribus preter naturam
aut quibusdam horum. aut omnibus. Secundum preter non

secundum cerebrum que egre dispositionis aut dissipiencie speciebus aut con-
sopitivis fantasie lesionibus aut appetitum aut egestionibus palpa-
bilibus et aliis aut secundum alium colorem differentiis ¶

Quaedam vero que secundum cor dispositione speciebus et motibus secundum ipsum ad
hoc et pulsibus secundum ipsum et arterias. anhelitatibusque et per illuminu-
tatibus et febribus et infrigidationibus et in colore differentiis
et doloribus et circa ipsum et circa arterias ¶

Quaedam vero que secundum epar existunt humorum indigestia et habitudinaria
et concretione in naturalem decoloratione. et ad hoc hiis que sunt
secundum digestionem alimentum que scilicet humorum egestione emittuntur
hic et ponderibus secundum ipsum et tumoribus et doloribus sicut in regioni-
bus epatis sed secundum passiones quecumque fuerit aliter dispositione speciebus
et tussis de lesione stomachi ¶

Ista vero secundum ventrem circa digestionem et orexim habitae aut
sitice ostendis aut superfluorum egestionibus petitibus. Simi-
liter vero et singultibus et eructationibus. et nauseis et vomitibus
ipsis eorum que noverunt formis tumoribus doloribus tussibus co-
loribus ad hec et eorum que consequuntur dissimilia operum cognoscere completi

Quod secundum thoracem arteriam egritudines dispnea et que secundum
tussis et secundum hoc dolor et sputa et vocis lesio innotescit
proportionaliter vero et in omnibus aliis partibus existimare
et dolores et lesiones operationum amplius et egestionum differentiis cogni-
tiones erunt. Et tumoribus quod que preter naturam et flegmonibus
et inflationibus et erisipilis est inspiciendum. dolores vero secundum
que incubuit locum et consistentiae et fracta et tensione. Alterum
vero sua caliditate et frigiditate. et siccitate et humiditate. noscit
aut opaco aut leviter an mediocriter an omnino non fit. Queque
vero egerunt hoc quod ut particule eorum que patiuntur. hic vero
ut ipsius excepta per naturam ostensionem propriam. omnique faciet dictum
autem de his omnibus amplius in particulari locorum negotio. illo scilicet in materia
speciebus a redigere. aut perfecte assignare. Et secundum quod aliqui medici horum
qui inceperunt non perfecerunt velites. Egrotantium quidem corporum ex
illo negocio dicere oportet cognitiones. Egrotantium vero et sanatorum
existenti facultate et sibi signa equaliter que sunt egrotantia in medio
secundum formam eorum sunt. Que sanis et egrotantibus accidunt secundum
namque quod omnia sanis inest preter naturam non egrotantibus inquantum
egrotant. In medio vero hiis sunt declarantia egritudinem quantum ex genere
quod existentia eorum que sunt secundum naturam quantitatibus et temporibus immuta-
ta quanta non existunt que preter naturam quod scilicet minora hiis que in egritu-
dinibus. et propter hoc et dispositiones hec corporum quorumque egrotantium est

necessarie neutrorum sunt. et declarativa non ipsa signa. primo significantium
sanitates designat. Per idem egritudines. et sunt eadem signa
secundum primam habitudinem. et in eo quidem quod iam existentem dispositionem
demonstrat neutrum. In eo vero quod futura demonstrabit egrotativum. Secundum eandem
vero rationem et quecumque in egrotativis apparent signa salutis
dicentur quidem sana eo quod futuram sanitatem denuntiant. dicentur vero et
egra in quantum existentes egritudines ostendunt et manifestum quod
utrorumque sunt declarativa. Si dicentur neutra secundum nullam aliam significationem
neutrorum voce. Verumtamen non mirandum eadem signa tres hec voces
in differentibus habitudinibus et sana et egra et neutra dici. Per idem alterum
non significatum quecumque qualescumque ex egritudinibus mixte. omnes neutra
secundum quod arbitror et ea que in senectute. hac igitur ratione omnia simplices
cadunt in illis et voce. Neutra vero non perfecte sanis mixte absolutam
sanorum cadunt cognitione et quecumque egrotativis non manifestativa sunt
absoluta et in egrorum cognitione cadunt de temporibus quidem dicentur de temporibus
future egritudinis signa. ¶

Neutre vero egritudinis prenostica permittamus secundum amplia-
tionem ex toto corporum difficultatem aggrediamur. Priora quantitatibus aut
temporibus non ipsis secundum formas permutata. absque alia
secundum naturam. velut dormitio aborum multa aut remissa aut que non secundum
consuetum tempus fit. aut non secundum consuetum aborum egestione super-
fluorum esse pauciorum aut pluriorum aut humidiorum aut duriorum. itaque et
humorum superfluorum indigentia et habundantia preter naturam. aut colo-
ris aut consistentie permutatio. aut temporis evacuationis et [illegible] et
multiplicius [illegible]. aut non in tempore consueto. secundum hoc vero et superflui-
tas amplior aut minor. aut caloris aut frigidi concupiscentia et
sitis plures quam oportet. aut pauciores pigritia ad motus
et tempestatibus [illegible]. aut gravitates aut dissolutiones. [illegible] autem
[illegible] aut amplior aut minor evacuationes. Per idem vero et
que [illegible]. [illegible] aut potius non solum et que secundum [illegible]
cognitis et future egritudinis. Similiter et [illegible] secundum
naturam aut non consuetis oblivio [illegible] fantastica [illegible]. que
secundum [illegible] audiunt et odorant et visus hebetiores et [illegible]
et simpliciter omnes [illegible] naturam sunt [illegible] ancilla [illegible] non minima
[illegible] non temporibus quibusdam aut quantitatibus permutata. et corporis
[illegible] et minor et maior [illegible] et rubicundior et albior aut [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible] plures aut pauciores
[illegible]. Ita et quecumque [illegible] a palatu aut [illegible] cerebri
expurgantur quantitatibus aut qualitatibus aut temporibus permutata. Si igitur non

omnes generis eorum que secundum naturam sunt.

Tertio vero in ventre que secundum aliquas intestinorum aut inequali-
tatibus aut inflationibus generantur. aut mingunt. aut aliquas alias me-
diocres dolor denique est eorum que preter naturam. Unde non egrotare istas
habentes dicimus. Quemadmodum neque gravati capite aut dolentes. aut vigilantes
quidem non propter hoc ad consueta operationum impediuntur. Et egritudinis ter-
minus iste et mentalibus dispositionibus et propterea ad aliquas causas dispo-
sitione et esse et inventam omnes ad hoc propter vigorem eum fere etiam
facilius quam [illegible] currunt. aut egra est. aut neutra dispositio.
singularis earum que dicte sunt. Ita vero et que secundum sensus non modo ex
magis est et minus alterius differunt. sed toto genere preter naturam
sunt et sic egritudinum signa. quamdiu tamen sunt. Prima quidem non
consuetis omnino eorum actionibus impedire sufficientia. talia vero sunt
secundum gustum quidem. quemadmodum salse. aut amare. aut alicuius alterius qualitatis
manifestas est in comestis et bibitis omnibus. aut que sine acceptione
cibi saliva eius mittitur talis. Secundum odoratum vero quando aliquis senti-
unt qualitatem odoratus nullo presente. Aut quando afferentes plura et
diffusa omnia [illegible] similia sentimus plerique non omnino sunt nobis
nullius odoris. aut fetoris aliquis fit nullo presente fetido. Secundum
auditum vero sonitus et [illegible] omnes eorum que preter naturam sunt. Quemadmodum
et secundum visum que aut apparent [illegible] nigra et alba et rubea et
rubea. hec quidem rotunda. hec vero oblonga. et hec [illegible]. hec vero
[illegible] preter voluntatem omnia [illegible]. Secundum tactum vero quanto
inequalitas quedam. aut repletionis. aut gravitas. aut tensio. aut stu-
pida. aut dolens dispositio apparet secundum totam habitudinem. Ita vero
secundum quamlibet partem tensio. aut [illegible]. aut punctio. aut gravitas
quando prima dicta sunt. et non [illegible] dispositionem [illegible] membrorum [illegible]
[illegible] vero egritudines.

Quecumque vero iam egrotantibus sunt signa hec quidem
sanitatem demonstrantia. hec vero mortem sicut et priora. alia
vero generale quod egra. secundum speciem vero [illegible] dicuntur. Accipiuntur vero
universaliter quidem dicere ex operationum virtute et vitio. Secundum
partem vero ex hiis que secundum partem operationibus quorum genera sunt dicta sunt
primum quidem principaliorum. secundum vero eorum que ab aliis nata sunt. Et tertium
quidem genus [illegible] a principiis vero que data supplementa re-
ceptorum. Quartum vero genus quod dicta sunt [illegible] ad
cognitionem. Secundum alterius vero et ex hiis erit aliquis [illegible]
quemadmodum [illegible] et ex superfluitatibus ex hiis que [illegible] compassionis
Ex superfluitatibus vero semper. quoniam digestionis et indi-
gestionis in eis essent signa. Itaque non [illegible] non demonstrant

ei semper aut naturam superare materiam · aut materiam naturam
advenienti · Sana igitur signa dicentur superante natura · facta vero
superata · veniunt vero inequalibus pugnis manifeste ad digestionis
signa sanorum sunt quemadmodum indigestionis egrorum · neque digestionem
vero · neque indigestionem manifeste · indicantia nature neutra
sunt · Veniunt vero et quemque nec quecumque · hec cum non contrarium declarantibus
ratione · quemadmodum tenuitatem digiti · tales vero sunt et cutice super-
fluitates · Dictum est autem de omnibus in hiis que dictis · Et eo non longi-
tudini preterea hec, que iam fuimus testigines ostendit circa ea non aderat
que decimas · De causis · Salubribus
Quoniam vero que per hanc scientiam medicine salubrium causarum est
veniunt · Primum de illis omnibus sermo erit · Etenim vero et hanc
impartiri hoc que servantes rationabilius · a servantibus incipi-
endum · Cum igitur sit non unum sanum corpus sed plura quemadmodum
prius determinatum est · et omnium ei conservativa · que et omnis est
ad aliquod · Rursus igitur principium · hoc ab optima compositione
corporis faciens considerantes que adhuc salubres invenientur · mixtionem vero
earum vel ipsius demonstrat · Si enim esset impassibile et immobile
corpus et semper manet optima compositio · nichil indigeret
arte instituente ipsum · Quoniam vero mutatur et corrumpitur et
continue non servans quam habebat a principio consistentiam · cuius est hoc
indiget · Secundum quod ex motus alterans corpus totum et generaliter
permutationem habebis · Hoc est servativum eorum que manifestum est et corporis
aut certa sunt non contingentia generaliter actus existentis · Nam vero
velocitatem faciunt corrupciones · consequenter simplicius occurrit secundo
non servantia a faciente malo applicata sunt a medicis · sed servativa
presentem consistentiam alterantes que corpus acquisitum ex necessitate · Dico
aut ex necessitate quod ambobus impossibile ipsum non appropinquare si
ex necessitate non relinqua · namque semper oportet inspirare et comedere
et bibere et vigilare et dormire necesse est ei · gladiis et bestiis non
necesse · ut in priori quemadmodum cum corpore ars conferat · cura
eorum non necessaria · Quoniam vero que ex necessitate alterantia corpus dicuntur
secundum omnia genera ipsa eorum ad terminos causarum salubrium inde manifesta
esse que omnia contingere nobis debere · aliud sub emotione · et
quiete · et totius corporis · et secundum partem · Tertium vero ex sompno et vigilia
et quarti ex hiis que assumuntur · quinti ex hiis que excernuntur · et retinentur ·
sexti · ex anime passionibus · Sunt autem hec ex quibus necesse est
corporis dispositionem quantum vero · sub continentie · que aut calefacit · aut
infrigidat · aut desiccat · aut humectat · aut secundum complexionem

hor ad paciens. ita uero et epilepsia et apoplexia neque est pati ipsum
per eandem racionem. et exhibita offeruntur. aut egrum aut re-
tinentur. omnia uero hec sunt manifesta. hoc uero per medias alias
causas alterat corpus. et corpus sanitate et ipsum est et extremas separat
per singula insalubri. in negocio. hec autem omnia inuenit dicta genera salubrium
causarum. nam que sunt et competenti usu fiunt cause conseruatiue et salubres presta-
tes. preseruatiue uero a temperantia corporis constitutionem iam hec et hoc ma-
nifestum est quod non et alias causas corporum quod oportet hoc in sanas preter alias uero
causas arbitratio hec existente ad aliquid aliud quod sanas. aliquam uero causas
states. Cum uero lacte indiget motus conuenientibus qui sanum. quedam uero corpu-
scula. uero congruentia. Alia uero in malis et pessimis et aliis nominibus
per singula. cum horum indigenti corpori adnumeratur et competenti
qualitate et quantitate salubris fit. indigenti uero indigenti omnino
ablatum aut uero incompetenti male coegerit qualitatis et quantitatis. hec
consideraciones causarum salubrium et egrarum. qualitas et quantitas eius quod offertur
et eius tempus uelud alterum aliquid ab hiis extra manifestum in hiis
que tractata sunt uero bene dictum est. Si enim indiget corpus tali et tanta offerre
manifestum quod per tempus oportunum offertur. et genus temporis est opera-
cione simplex est. et inmutabilem morbi corpus et indiget secundum inmutatas
alias alteracionum alias annumeratum. quod uero est quid genere tali in hiis
que tractata sunt temporis. ad doctrinam est plurimis qui extra utrum ipsa causa que tracta
sunt. Cum autem in hiis consideracionibus. et aliis causis salubria
communia in effectum nobis est quod causa. Primum repetamus eas perfecte
uirtute compositionis corporis hec sunt. Cum uero sicut bene temperatum
fuerit conuenit conuenientem temperantiam et aliorum prestantiam temporibus uero
exercicii quietis. et motionis. et sompni et uigilie et ablacioni
et egestionum. Cum uero sic distemperatum fuerit conuenientes in tantum temperan-
cias minimum oportet inquidatum contraria corporalium consideraciones
uero contemperantie inconueniente quod est neque fugere per frigus
neque lectare per estum. Incongruentibus uero quod primum incipit dolere
corpus et desistere statim. In cibis uero digestionis perfectio et egestionis
mediocris secundum quantitatem et qualitatem. examinatur uero quotannis
in hiis cibis digestionem. ita ut percipiat post indigeat quantitate
in obsoniis in effectu. optima enim natura que appetit cum et digerit
bene potest. In uero et sompni quantitate natura ipsa innuat hiis que a te optima
corpore et inuenitur statim contemperans et uero amplius indiget corpus
et tria eius dicta uentribus indigestionibus inuenit relinquit et uentre
et ductus a toto corpore. has enim temperantia obsonium facit. Sompnum
uero totum corpus post refectionem conuenientem salubris efficit illius
abstinentie manifestum uero quod alii tempora oportet habere omnium anime

passionum ire et tristitie et furoris et timoris et invidie et solli-
citudinis existant eum et [illegible] immutare corpora ab eo quod secundum
Exercitiorum vero secundum exigentiam quod nullius usus   qui non constituta
salubribus. [illegible] non communicabilis tantis. Et in ubibus neque
resolvere sinat. et semper se ipsos imitetur secundum et melius temperet
tempus non usus quam preter medium sunt eorum exeunter circumstantiam
omnium eorum neque super repletum vel indiget neque super infrigida-
tum neque super calefactum aut exsiccatum aut humectatum immoderate
Si vero preter aliud propter esto preparatum. melius non calefiet magis
quia exsiccatio corpori non benevola est. ¶

Quantitates vero singulorum eorum que dicta sunt eligere in hiis que sunt
optime corporis oportet. Signa [illegible] quod in quibus omnes partes
corporis proportionaliter. et non [illegible] dolet. [illegible] non [illegible]
Eorum vero que comedunt et bibunt [illegible] non maxime
quem [illegible] naturalis. Sed non et in aliis. Si non aliqui optima
corporis [illegible] et conservantes sanitatem cum secundum
proportione mutabuntur pluribus non talibus existentibus corporibus
secundum genus singulum dictum. Tali igitur immutatum [illegible]
non [illegible] non permutat. duplicem formam habet salubrium causa
alteram quod servatum eius [illegible] alteram vero eorum que ad optima ducunt
Servantes non eius [illegible] permutant ab eo [illegible] et
corporis et totius [illegible] ab illa permutat. calidiora tum corpora
caloribus indiget [illegible] frigidiora non frigoribus. et sicciora sicca-
tionibus. et sic proportionaliter in reliquis tribus complexionibus.
[illegible] non et maxime causa [illegible] virtutes eorum [illegible] quoniam
quod et indigentia et vigilia. et omnes anime passiones siccant
eorum contraria vero humectant. Ita vero et in calefacientibus et
frigidantibus studiis et cibis et potibus et similibus dico in omnibus
hiis que sunt corporis. cognoscens aliquis [illegible] et virtutes salubribus
causis utetur [illegible] similibus [illegible] qui servat [illegible] corporis [illegible]
quale accepit. Si non permutale. et [illegible] ad melius aliud est id
genus causa salubrium [illegible] Equale non distat ab altera
[illegible] et mediocris quas optimas [illegible] convenire dicebamus
calor et enim [illegible] et [illegible] tamen [illegible]
[illegible] tum [illegible] sicciora et humidiora [illegible] calidior
et siccior [illegible] corrigit [illegible]
non [illegible] conservat [illegible] in parte medietas est corri-
gere [illegible] studio paulatim transferentes in melius. non [illegible]
[illegible] repentinas mutationes [illegible] necessa-
rias occupationes. ¶ [illegible] nominamus [illegible]

[illegible]

conveniebat ei magis forsitan primum et curative. et in naturaliter
corrigere nocuit. Tam ad totum genus sanitatis referentes non
ad eas que secundum speciem sunt differentias. Quecumque quidem sanos custodiunt
servantes omnes notabiliter sunt et firmando salutem ad melius ducere
totam autem simul sunt servare corporis compositionem. Quecumque deteriorem
consistentiam habent. ex similium dissimilia similibus omnibus
partibus corporis simul est et proportio dissimilium non non simul pro
eo non enim quod alio siccior quidem oportet esse. caput non calidius et
indigere propriis singula. Quedam sicut non et aliarum una quedam pars
aut humidior aut siccior aut frigidior aut calidior oportet. preter modum
propriis intemperantiis indigere omnis non igitur curativa. quecumque organicas
harum partes corporis non similes. commensurabiles aut ligabiles. aut
ad aliorum partium amplius non dicitur. Reliquis indigeo de salubribus
organicorum non sunt salubres secundum lapsum. et hic ab optima corporis
abundantie differunt. Alie siquidem sunt salubres est plasmatione
lapsum. Alie non cum que est magnitudine. aut numero. aut positionem
Implasmationibus non plurimis lapsis. Est enim figure partis. et si aliud
que inest. quantitas est eius quod minus aut plus. et orificium et constrictio
et asperitas. aut lenitas quod est aliquid ex quarum temperantia partium
corporis siquidem hic patiens sanorum corporum habebit appellationem amplius non
egrorum. Si vero sit tamen ut noceat operationi iam egrotationem. Quedam quan-
titatis neque superfluitas et defectus ad eandem differentiam. Numero vero
defectus. aut humidas [illegible] aut plura. hic [illegible] in
nobis per se [illegible] consistit. Reliquum non est ipse positionem commensurationem
partium in quo et ipse [illegible] sunt differentie. Prima quidem optima
Secunda non par[illegible] permutata et ipse hic medium ad hoc partes corporis
Est tertia egrorum quando amplius [illegible] natam fit. Quarta vero
sit iam egrotatis quod plurimum. Quecumque ergo permanent secundum
figuram quemadmodum quecumque distorte intus vel extra et recte nate
quidem expositores et molles plasmatores et ligaturas ad id quod secundum
naturam est reducere [illegible] ad augmentum pueri
adhuc non perveniunt. et quecumque quidem sunt cavitate permanent
et hec similiter. corrigi [illegible] ad hoc augmentande. Partes vero non possunt
partes [illegible] alligare. et que magna non operatur partium
et recte operatur [illegible] quando et quecumque per poros et orificia. et que
quecumque sunt vero maiora quam oportet [illegible] et alligatur. Angusta mino-
ra nata est facere. maiores vero abstinet partes modo secundum
naturam cum fricatione moderata. et cum aliis quecumque nata sunt
ad superficiem trahere plurimum sanguinem. deficientium vero partium [illegible]

exsanguine huius generationis non impossibilis correctio. Cum necessario a semine
parvo impossibilis. Est tamen huius aliquid tale. Proxima illis sunt via ca-
liditate. Omnium autem corporum que non operatorum medicus non multum. Sunt
non habitum secundum naturam. Absque eo tamen et salubria. Considerandum
non in quibus possibile. Si vero impossibile appareat unumquodque temperatum
caliditate et corporis secundum proportionem peccatum correctio manifestum quem
ex uno vel ita plurimos peccata possunt. Consistit enim parte una que
admodum dicitur sunt. Prima simul et rotundum et huius dissimilia.
Possunt peccari. Scilicet in eo et magnitudine et plasmatione et propter. Si non
terminata frigidior huius modo quod huius naturam dicitur impossibile. Cum autem
difficulter respirat repleto mens oritur paucioria et mediocria
et non tardum consuetudina est utilius in die. Aliis vero ex naturam temperate
propter angustiam calorem obtinuerunt fiunt huiusmodi salubria eorum. Non autem
extenuativa dicta. Reliquorum ad hoc quantum non generantur omoeomerum et
organicorum et solutio continuitatis quia forsitan aliquis non crederet
parte sanus in eo. Aliter est enim per passionem nescitur talem dubi-
tationem tantam ex omnibus contingit lapsum. Si non videtur operis salubris
lesio deviat consuetudine a sanitate sunt huius qualitatis dispositionis magis
agnoscitur enim nostri sempiterne passionis accipi cognita. Nullo
optimatis sunt operationes universa huius. Quod est sterilior conservatio
haec se aerem actum habet ad manifestos non esse salubres. Certe dentium corporis
pervenimus. Adhuc sic incipientes generationem vitiandum est huius. Propter quod omnes
medici pene preteriverunt. Cum alie quidem sunt salubres iam
bene distinctae. Aliae non eorum quod adhuc sit quemadmodum et huius. Propterea huius
quod clamet. Haec quidem impossibilitate actio sunt parte. Haec non insalubri-
terque non omnium membrorum parte sola sunt. Utrumque non medio tamen in
possibilitate et contrarie sequitur statum et experimentum futurum non ex dispositione
huius corporis. Prohibere sunt. Cum non quod adhuc sit et iam fieri non semper oportet
futurum necessario prohibere sit. Prohibere quidem dispositione in qua nata est.
Non alterata non videtur quod huius corporis eam pene. Sed necesse iam consuetudo
inmobilis dispositione aqua principaliter. Quod huius namque operatio leditur
soluta quia est impossibilem dicitur.
Operationes non unum quidem hoc modo et maxime quae intentio est ex
consuetudinis tamen nec ei ex solutionum eorum. Huius videlicet sunt omnes
pertinentes salutis est vel non parte ex singulis generationibus. Calidae igitur
dispositionem frigida eorum contraria et sic non calida et in aliis proportio-
naliter. Sed cum inmoderatum hoc est proprie. Moderatum vero est
secundum naturam. Necesse est omne inmoderatum ab inmoderato per contrarium
ad moderatum adduci. Primum sunt non et secundum virtutem non secundum
apparitionem. Calefactionis et infrigidationis et quorumque huiusmodi

accipiendo &c. dico aut secundum virtute quod essencialiter & ideo est
et di. secundum apparitionem quod secundum presencies sensu h9 est mo.
essentialiter de non expetis hiis. Quomodo ergo oportet
cognoscere eam. negocio de simplicibus sanacio dicitur & Rediri
uetione non salubrium curare que audeum eas adiu sitam egri
tudine sunt salubres racione secundum. qua id quod secundum appari
tione determinatur ab eo quod secundum virtute. Sunt quidem non eas adeam
et ad hoc sit. ipsa eadem. & ad hoc quia inuenimus eas sumit
enim. si in quibus in simnouibus putrecties attendi sebre deinosticis
in talibus &c. alteratas & euacuatas. Alteratas quidem cessare faciens
putredinem manifeste sua. euacuatas non tota ex corpore educentes
sanam. Sed dicam quas species alteracionis digeris quam aquibus de
eius contingere facere sciences in illis et sananis iam cognicione
et salubrium. euacuaciones non. per flembothomia enim & respiracione
secundum cutem sunt ampli. per contraria extractiones & diriuacione
ad alia. hiis enim genus est & inst mone & emoroidas apparit
& per nares. & palat purgare. Partes & hoc materias quibus
in tempore & quantitate & modo usus oblatis euacuans sit. Secundum
hanc partem artis inuenimus salubria. Et scripta sunt omnia
inuentio inuenta poscens negocio. Secundum non omnes modi
& in aliis curibus distraliis non quod genites precepta existentes omnia
quamque curare eum absolute partis deum venire ad illam que sana est
illa egritudine. salubrium curare innectores senioris. Secundum non
dispositas distraliter complexionibus corporis. ostendet salubria
precepta & sic generalibus nobis proporcionale magnitudini distralle
ad illam quemes medicam tnenne. uelut. si autem accidit ut
si dicere quas minus per calidius qui expedit aliquid ab eo quod per naturam
sunt non per sicut est oportet & salubre eum in talibus dispositionibus
sciore. quod quod minus. frigiore non aut. Si vero & ipsi pacienti pertinet ad
ducas huius medicamine. meum sit sibi. & huius inquantum ma
nibus precepto pars patientis. Impossimodi uos pcii quod pacient per
considerare oportet hinc existente salubri. Et non contingit complementum.
nam. Si igitur calidum est oportet moderato. non tuto sol
sit quanto indiget passio calidior. Sed si supra modum appone
tur posicionem vero id dico aduenientis. Si vero frigidius non
simpliciter oportet curans facere aliud frigidius. Sed nam considerare
partes. Si enim pacientes sunt. non permittet olim ad proximum multu
contrarium non cum per sepillam superficiei. Si non sumptiones sit.
possibile. permitte olim per ad plurimum secundum non. & in humectabilis

et in delectacionibus parcimonie et septentrionales sunt considerandum
Ex post quod loci pacientis manifeste inveniuntur salubres et / et
est cataplasmatibus uti et post quando eorum simplices habent
coniunctos ad aliud autem nullum habet naturam ad principalia que fecerunt
eorum incertum. Pronotabimus ergo eos ad principaliora
membra non ex racionem curam distractam Preservatorem est sanatio
ipsarum enim distillacionum. ¶
Solucio vero quando curationis que intercedit et uniatio et altero
sanatio et in organicis quod partibus impositis. ¶
non omnis impositis. Patet in quibusdam partibus ut in carnosis conglutinan-
tibus est ut differt vero si solidorum nominis procedit aut
ea que maiora fuerint ulterius et adducatur distancia particulari applica-
tionis operis generaliter. Ut vero ea fiat permanens simplices ad
ducere distancia et consolidare tales conglutinatur ergo distancia
et ea que expellaxpio unitatem reddit, autem in hiis non operis que de
primum est dictum est conducere in ipsum distancia secundum non generat
in quo conducta fuerint. et tercium est interius inter labia
producere. et quartum ipsum partis sanam sanam conservare. Primum quod
et secundum quod aliquis sanat dictum est. Tercium enim conducendo
que distancia fiat si inclusa vel optimum, manifeste primitaminis
sicut plurimi partibus aut ocium aut sanitas alterum in medio solutiva
conglutinandorum prohibet eorum unitatem. In posteriori per
extremitates restrictionis vere custodia ad extirpacione non separat
exclusione et contraria adione. et ligatura apta incisionis. Quarta vero
partis sana servabitur. Per medicamenta sicut via hic. quando cura est
continuitatis solutionis in carnosa parte cum secundum se ipsam solutis
Si vero aliter aliori amiserat aegritudini plures intentiones pre-
ceptorum sunt quas in expositione doctrine. dictum dicemus in specialibus
non ad vitandas minores solutiones commendandum est oratione. a
Fractura que est in osse continuitate solutio. Incurabilis non
quantum in plena consideratione. Illius secundum non quando
unos curabilis quoniam non sit. Prima igitur consideratio. con-
solidatio est impatiens per oram partis. Secunda non sine generatio
fieri per porum ligantem intermediam fractura. non ex non potest
impletum corpus et non sit quod ad alia. Inquantum non est est ossi
sicut expulsus alimento. molle non et putrefacere. et consolidari
potest. Ossa vero non et hic passionis generatur sine corpassione
Depositione compositionis similiter cum aliis corporibus patiante
fractis ossibus. Itaque et in fractis curationis duplex. Altera quod

tollibus. Alia vero incisio que est in corporibus scilicet quibus carnis
malenosam preter seponibus dicetur detractionis sicut de-
cinomia enim. Et hanc curatio est expers et non sicut fiat spiritus ali-
menti esse opus. oportet superfluitatem ad posui continue similitudine
Superfluitas non sicut et quantitate et qualitate moderata est. debilis
superflua deductione indiget talem et tamen insufficiente sanguine ossibus
superante equali et quanto fiat poris. Carni vero per totalitatem sicut perfo-
ramina fracti ossis. attendere eius oportet multitudinem et
qualitatem. et ita facere secundum adductionem vel magis similitudinem continui-
tatis. quam autem item poterit facultas licitis secundum sunt

n Nasi vero et tonsiones predicta est per plurimum sensum. Et propter
id quod communi secundum principium parva parva adnotatur et spasmus
et maxime cum operatia curas perforatione. Hanc igitur per-
forare oportet et explicare. substantiam septam particulare potest
ad profundum cutis ad perforare nimium. Sed est autem de hoc parte tertia
poterit facultatis licitis in simplicibus q. sicut omnis dispositionibus
labiorum [illegible] forma talis secundum compositas vero complere in
[illegible] prima quidem continuitas quia non nimis deposuerit sicut ulterius
abbitur [illegible] alia autem dicta sicut tale per alienum modica g. tota
egritudinis in quo sibi ipsius est posito et cum in duplici
passione duplici indiget et intentione continuitatis cum solo
[illegible] sibi non posito generis indiget. sed non sit paulo p.
[illegible] intentiones et quod oportet primum curare deposuere hanc. deinde
[illegible] agendi. ipsa [illegible] mediante. Quando igitur completum fuerit
[illegible] equalem vero ossis. complicet alterum intentione altere
accidentis. media enim ponam [illegible] statute labiorum ulceris [illegible]
[illegible] distantia. Intentione vero curationis. alia [illegible]
oportet. intentione non expers quod secundum nam sicut [illegible] quod est facere [illegible]
convenit. Secundum nam non erit cum coopiure curare sicut et nobis
[illegible] est. Erit enim [illegible] [illegible] et callosa. Dictatibus
et [illegible] sine violatione eius opus carnis non [illegible] repetitio
[illegible] et alia dolor in [illegible] [illegible] et quidem [illegible] flegmon
aut [illegible] aut [illegible] aut tumor [illegible] curandum
primo per eas que dicte sunt [illegible]. Ita vero et si [illegible] adulteri
[illegible] [illegible] [illegible]. Pili vero et si [illegible] fiat [illegible]
[illegible] [illegible] primus [illegible] adiutoria et [illegible] quidem sufficiet

a Aurium vero quod est per plasmationem [illegible] in genibus. [illegible]
difficultas [illegible] manifestissimus principium [illegible] posuit
est quod [illegible] [illegible] [illegible] que ad hoc [illegible].

pole signa plurima prima corrigere horum non que operuerunt ne-
quaquam. Interdum non est possibile eam ad curationem adducere
decretionis. Si vero fractura non recte solidata peccauit alie-
metibus. magnum. Si ad hoc veteris pori expostulat frangere oportet
hoc plasmare consilium recte de potest fieri a v.

Est autem et euthyxis ossium · que egritudinum · hec quidem agglu-
tinosus secundum pinguibus · humoribus una que et curatione medi-
catione hinc curativa · passionum euthyxi · et non salubres
reptica et medicina · farmaca · Et non expertos omnis quadam
herent vestimus fortes sunt quidem habebit duritie corruptione
ex humidis et pinguibus adunationibus · eam non curacionem expedit
Alie non oppilationes et uelica in plena quidem principalium · cura-
tionis non preter gratia permansionem curam · Omnis non que preter
naturam in parte generatur humiditas · omnis impressa curatur quam ad
modum in putredinibus et innominata curatur innominata exigit
replo · et quemadmodum in sanguine et venas Similiter vero et
arteriam et intestinum · et arteria trachea · et plenitudine putredo · aut
sanguinis continuus perfecte curationis indiget · amplior vero
abit et potius ad hoc retentas secundum curationem correctis · Causa
igitur impressionem et corrigere continet cum tussibus que curata · et a far-
maris extenuatibus · Et utique non secundum expar · aut venas aut
arterias · aut humores · aut pruinas · aut pruritum · Si prurias quam ab-
extenuatibus vehementer pruritum vero a venabus et apicibus
Sunt et secundum studiorum actiue pronomine · Sunt non pisiorem
persedunctione · Sunt apud abscisionem · et cautum aut farmaca
caustica · Ita vero et alii quidem secundum concavitates naturalem et mo-
rare · Uno vero capitulo horum que que generantur preter naturam
inconsueta particulariter concentoria · Interdum omnino ablata est superflui
curata · Interdum non sanatoria secundum partem quos alia corpora
accipiuntur apposite plurima non expatiendibus a a ¶

Ueterum non aspera sunt sunt preter naturam eius adductionem et
passiones leniter secundum ossa quare mouente · Secundum non
trachea arteria et lingua lenitur persuadent inmemora-
nator et glutinosa · Sunt non leuitate preter naturam sunt · eam
quod naturam eius adductione et asperitate · perterita sufficient reptica
et perbrevem rationem · Sunt non euthyxes et angustationes eg-
ritudines ~~et~~ alias secundum curandum illas prius ostensum est aut
intractam de egritudinum dicta et ... et declinationibus · et
et inflationibus et siccitatibus immoderatis ad hoc in expertis frigore

ipsorum contrarium corporum sequetur plenum ea que dicta sunt quemadmodum
et tumoribus quibus dictum est quod intentum corporum. Si vero adiuuerit
corporis que dicta sunt complectatur. et ostensiones habebunt naturas.
Instituet enim manifeste et in hoc exemplo faciamus orationem
amplius enim de omnibus interceptis distinctio. Dubitatur igitur ex
inflictus aliorum propter multitudinem sanguinis. et distenduntur
quod partes vasa non magna sed et prima sanguis effugientia velut
complementudine non mente apparentia quemadmodum in actio in ma-
nifeste. Sic propter albedinem timore continentes non et alia minora
sunt que dicta sunt vasa distendi et repleta. non dum non ea apparere propter
paruitatem. et quasi persimile effundi aliquis refugiens. in eas que
in medio. regiones naturas aut efficitur aliquis partium. huius vero
passionis causas habebit quidem consideratione euacuationum et vero
manifestius faciamus expertis euacuationum. Cum passio erat vero
et repleta est per minoritatem venarum aut partes earum euacuari
superfluitatem. aut per ipsam patientem. et ... vero aut pulla
aut ... aut particulariter aut secundum aliqua ... aut si omnia
partium vero que patitur partes euacuabitur quod hec manifeste et
... sed non ... optimas. Si igitur sunt toti
corporis plethoricum non oportet partium patientem partes euacuare. Si
vero cum euacuationibus et ... consuluerit euacuationem dolente
attrahimus propter dolorem amplius. Si aut calefactis diaforesis
... trahemus calorem amplius. cum parte magnam
diaforesim faciamus. Si vero nolumus recomitare cogere et ...
non recipiet plenum corpus. Ad utrumque igitur sed oportet euacuare
totum aut ... trahere ad alias ... regiones hic
... patienti. sed non patientem repellere apte sicut deinde diaforesim
faciamus ... paratior cum euacuatis quanto partes maiora repelle-
mus oppatientem si inuenimus et scarifica apponamus. Sed eua-
cuata ad scarifica et repellentia trahentia ostensum est enim et ... super
... virtutis ordine et ... vasa ... scarifica
... Si ergo omnis in ... est bene habebit. Relicto non
aliquo ... ad significantur ... aut ... et propter hoc
impacta est ... partes ergo et non tale ... ineas
que in medio regiones effundi. tunc igitur iam tempus ad eua-
cuandum illud per patientem partem supponentes ...
partibus apertas ... Euacuationes maxime
sunt sed mediae. regiones ... contrarium que ... simul.

farmaca diaforetica. Sed quum diaforetica omnia calida [illegible]
sunt. Primo vero oculos est opus mordere quorum immoderatam fuit calida
alternandum in eis. Omnia nec nimis calida. Et maxime si in-
flammationes fuerint calidi ex passione. Dolebit enim non parum si simul patitur
et mordet. Et omnis dolor exacuit. Mediocre ergo utendum calo-
re [illegible] nihil magis. Si siccus sit et cum sufficiens est diafore-
sim inflammationi. Si et non vehemens sit diaforeticum. Si vero
causa inflammationis sit sine passione [illegible] exigat in principio non
sit evacuatione indigens. Intendere et augere oportet diafore-
tica farmaca caliditatem. Manifestum [illegible] sumpta ad principium
conveniat. Non tamen leviter aliqui tanquam in inflammatione que contingit
quum non passum [illegible] et non indigent ubi accidunt ad calidorum
simul et acrium medicaminum usum. Et que inflammationes sustinentia
et que in principio indigentia. Hec igitur oportet prius accipiamus [illegible]
sione. Deinde vero attendamus si est aliquid ad evacuationem. [illegible]
[illegible] ad hoc est non parum. Corpora enim que patiuntur in quibus
est inflammatio [illegible] quedam in magis laxa et mollia
[illegible] fuerint. Quemadmodum non stricta et spissa et dura. Corpora
[illegible] facile evacuantur. [illegible] indigent evacuationis
et hec que sunt [illegible]. Si vero et secundum multum posita sunt
profunditatem [illegible] magis hec [illegible] altera alia
patientis. Alia vero a plasmatibus et post supponatur. Quum si
illa accidit in epate [illegible] deponentem [illegible]
[illegible] humoribus aut glutinosis. [illegible]
[illegible] igitur [illegible] et temporibus spissitudinem
[illegible] plurimum et glutinositatem tenuem efficere. Secundum non [illegible]
[illegible] et angustus secundum ut in aliis corporibus. Sed et [illegible] amplas
evacuare amplissime cum sint secundum epar vene [illegible]
et plurime [illegible] non hec quidem in gibbis. Et alie hee vero
in simis ad [illegible]. Itaque iam tibi [illegible] in quibus [illegible]
[illegible] evacuare [illegible] protrahentia
[illegible] humorum [illegible] secundum eas que in simis venas
ad renes non [illegible] secundum eas que in [illegible]
venas. Aliud non nihil que [illegible] ab epate
[illegible] principio [illegible]. Quum non enim [illegible]
plurime alias [illegible] naturalem [illegible] virtutem [illegible]
[illegible] est. Et si [illegible] vigorem etiam cataplasman-
tibus [illegible] debilitare et operationem et
imbecilles omnes efficere venas. In [illegible] oportet [illegible]

aliqui firmiorum membrorum sed qui et imprimendo est penultimum di-
ssolum scepti ordine sic desiccat ab alia alta parte septem. alius
adorum est melius non supra sceptrum et firmacius stella fit et ad eum
Instans in istis duas qualitates. et frigiditatis et fortis complexio-
nis eius convenienter quare quia preter naturam in parte illas habet complexionis
humorum per naturam considerandum igitur nobis in hoc ne aliquid
complexionis qualitate immutat sic secundum aliam sicut stante
aut infrigidatum. Si non magis calefactum calidum fit et sic habet
eius distemperantiam sanatur parte sana relinquamus aliud.
Sanabimus non quam advenientes qualitate immaduimus mediis
temperantiam omnibus dictis est inquantum in omnibus calefaciens
manenti infrigidantes. Itaque hoc ratio necesse scire eam que
secundum naturam existit eius. Cognoscemus quatenus ab eo quod secundum
naturam est frigidius aut calidius aut infrigidantes cessabimus non
cognoscentes modum eius que secundum naturam caliditatis. ita neque et
frigidius fit calefaciamus non cognoscentibus. ii. modus eius que secundum
naturam frigiditatis non potest nobis invenire calefacientes convenienter
non cessare calefacientes.

C

Quoniam non debiles sufficienter dictum est talis temperantia
ad ea que secundum naturam non secundum naturaliter habet duplicia
non corporis composite differentia quibus quidem debeat particula operari
hac necesse est similes mediis naturaliter secundum quod paulo ante dixi-
mus non humidat hac abundantiam per noncatula aut per
ignem. aut per firmat caustica cum hac quod ratione fere omnia
possibile curare. Gignere non non omnia posse. Ut enim que desperate osse
ubi est ratione. Cornea non talia non posse gignere talem alterum. tamen posse
alterum. aliquid et molle parte ablata scilicet alterum secundum eundem
locum differre ab eo quod carne Cum enim que sit secundum locum et quecumque
caro. pterigia aut polipos sarchoides Et tempore procedente
indurescunt. et alimentat secundum principia sarcotica magis conve-
niens secundum non quacumque parte perdita neque eandem scilicet. Speciem neque
similem operari possimus Tertia nobis intentio aliam compositione
in medicationibus Epitheum non manibus sunt et generans
totum non quod inveniat preter naturam separatum et continuum. Corporum
compositum Qualiter enim eius hoc quod secundum naturam est illi appositum
in quo prima est intentio est ablatio. Si neque ~~[illegible]~~ in po-
sitione transposita est et in tussionibus. Contrarium non non totus par-
tium defluxit et supplendum est ab eo quod naturam continentium

quod aut genus indeficientibus · ablatio vero et purgatio quidem autem
genus indeficientibus · Ablatio vero purgatio multiplex habundantibus
est · neque innata vicis alia · neque formam medicaminum alteram
per [illegible] genus · sed ad reliqua · ad hoc genus venientium salubrium causa
et convenientem est corpori neque per positionem lapsa sunt · coniungi · ex
archimeta et intestinum · et ossa sit una [illegible] conviscata tumore
aut pulsus · sed vero contrarietate aut inepta continuis itaque ex
cenis · huius quidem contraria tumorem et in contrarium pulsus · hunc
si fiat solidum generatis operibus vero aliquis facultatibus
ea que secundum partem decernat / pecia particulae facultatis negotium
declaratum est ¶

Deinceps vero de genere secundum priorem orationem accipiebatur
corat aut ea per naturam [illegible] vero est et horum secundum magni-
tudinem dicta · prima quidem solum partem hominis · secundum autem
implete · Tertia vero [illegible] · Primum igitur genus explanatum
est negotio simpliciter [illegible] ut [illegible] est · Secundum vero
existimatus · Tertium [illegible] in humoribus vero [illegible]
consistentia sit · ex sed [illegible] quos neque glutinosos oportet esse
neque spissos neque aquosos neque multos · nec [illegible] calidos aut
frigidos · neque mordaces neque putridos aut venenosos augmentate
enim est ex [illegible] egritudinem · augmentatur vero aliis quidem
ab eadem causa que eos generavit · primum est vero quod quantitates sibi [illegible]
que secundum corporis [illegible] · Interius vero est et in hiis [illegible]
simplificat alteratio et evacuatio alteratur aut digesti corporis
[illegible] in aquis [illegible] farmaciis [illegible] · et [illegible]
aliud · [illegible] et [illegible] farmacia recipientes media [illegible]
vero [illegible] sufficienter farmaciis · et purgationibus · et
sudoribus · et vomitibus · hoc [illegible] horum omnes evacuationes · [illegible]
in loco [illegible] accipiunt [illegible] insalubribus
declaratum · Secundum autem tertium et quartum maxime nobis de labo-
ribus tractantibus et [illegible] alie adiacentes laboribus corporibus
[illegible] enim [illegible] que quidem in primis [illegible] · Cum vero
in hiis [illegible] · [illegible] vero per totam [illegible] [illegible]
[illegible] · et que per capud · aut per nares · aut per [illegible] · Cum in [illegible]
[illegible] cum tussibus · Cum vero per renes · aut vesicam [illegible]
[illegible] vero quis [illegible] ad ea que longissime est
[illegible] vero ad [illegible] · omnia igitur [illegible] salubres ·
appellantur [illegible] experientia [illegible] · [illegible] vero [illegible] ·

denominata p(rim)o. cum aliquis n(on) appellac(i)o(n)es c(aus)as o(mn)es quos sunt multi
sophistarum nec sophistes separati. rex inveniet dicam. in nominibus vero
plurium temporis considerent diversis. et in aliis adversus eos pleruma(n)ta
qui q(ui)dem scilicet artis talis resumpta et non emittendo in qualescumque
eventibus et corruptione et seminibus &c. ¶

¶ Qualis non est et sicut dictio talibus maxime cause ad id quod secundum
naturam reneatur propterea quod in aspectu facultatis licitis
terminatum et percepta dicat et non. ¶ Sic ergo dictio est talis
bonus quidem. si primus sanguinis et eo in tali appellatur. scilicet et
aliis ipse solum partes scientiores. et propter has et virtutes eorum maxi-
miores. et propter has totum corpus fuerit et salubris ea quanta est corrige-
tes corpore in uno quod capto [illegible] ut comprehendantur eorum velocitatem
et profundam diligentia operantur. ¶ Secundum partem non immoderatis
motionibus et aere et potibus et sompnis etc. nunc non dispositi-
ones motorum. et operationes et furores. et lanacia et multum
vehementer adhuc fiat. et collecta opera paulatim aestimatur aliorum
non in principio quod. (?) et bene digestibiles et non fluunt. postea vero
magis mediatres potius vero ap(ud) [illegible] ¶ Aetas non sunt
media. fere aut prima et humida aut alba aut similiter. cuius non
habet magnitudinem in aliquo. o(mn)es neque alia vehementer afferens
qualitatem neque stipticam. neque amaram. neque dulcedinem. dicimus est
autem ut modo dixi in temperata facultate. amplius consilio. nunc
non non ponere omnia particularia. nobis possibile erit solummodo
rememorari capita. ¶ In aliis enim negotiis dictimus tractantes
me et persuadens. quot sunt et qualia determinabo oratione meis.

a a

¶ Expliciunt libri tertii Johannicii ¶ Anphorismorum (Pronosticorum) liber [illegible] theophili phylacteriis de pulsibus
et Tegni ¶ Galieni finiti et conscripti per manus Jo. de Cassia
canonicus de Wesseshusen sive(?) et ceteram ¶ Anno domini M°
CCC° LXXVII° ¶ Erfordie. in sancti die Leonardi post prandium &c.

&c. ¶ Heu male finivi quia scribere non bene scivi &c.

Explicit explaisit expplunsit explanavit &c.

De cibo vero et potu patet quod nam precedenti incidenti cibi et potus spiritualior humidus
spiritualis et calor moderata siccitate intendor effectus non invenientes in quo agat
ad spirituale humiditatem se convertit in qua agendo intus tenuat vel consumit et consumpto si
cibus vel potus fuit intoxicatus humidus nimis intendor et calor naturalis quod debilitat
quia non sufficiat ad digestionem fuit tunc calor quod patet nam aliquid resolvit ex illo fu-
mositas grossa et indigesta pe-
perfluo cibo sumpto illud aut resolutum cum sit fumositas grossa et indigesta pe-
tit cerebrum et penetrandum eius in singulas seu tunicas graviter eas ledit et alium emigrare
vel aliam capitis passionem pessimam excitat ducit · alium et radices nervorum spiritualium illa fumo-
sitas malitiosa tangit et suo contactu sua fumositate ad intima ipsorum nervorum penetrans
spiritum alium ibi existentem impedit atque ledit unde et spiritum et totum corpus perturbat et singularem
rationis intellectum citius convertit pervenit ut patet ebriis motum et voluntarium sepius retardat
vel penitus delevit ut patet in comunibus et in paraliticis non · nimium · vera virtus corporis regitiva
alta et tamen nervis et multis aliis omnia sua membra corpori sic respiratione regere et erigere satis
sit et intendit sed paralysis ille acutus fumus et resultes virtute naturalem omnino corruptes
membrum tremula reprimere intus et contendit · unde existens duplici motu scilicet uno sursum et de-
orsum et tamen virtute nimia totaliter virtute re-
nate et alio reprimente membrorum tremor sepius generatur et tamen mortis totaliter virtute re-
gitiva mors vel paralysis in talibus datur et ideo optimum est consilium sapientis qui dicit Recte
est ex in mutis Item ideo ma-
ximitas in quo super omnem etatem quia in multis estis nimium mutas omnis et cetera Item ideo ma-
ximitas in quo super omnem etatem quod in sompno remittuntur virtutes et
sunt generat in corpore sompnus continuatus · Nam in sompno remittuntur virtutes et
actiones alie et interius naturales intenduntur unde clausis portis corporis infectis calor extra
secum confortatus multos humores attrahit quos quidem nec digerere potest nec consumere et tunc finaliter
te tanta superfluitate quod non potest vel respirare scilicet intus mors et suffocatio sicut est in tali sepius
in dormientibus primo accepta medicina et est diminutis In vigilantibus aut nimis · tamen
quia operatur intus nimia sit et humorum et spirituum consumptio unde et mors est et quantitas Item
causa ratio suffocationis est in nimis repletis et eadem ratio deceptionis est dicentibus
supra vires et nimium maritus Et qui nimis excitat se per nimiam caloris inflationem
humores nimis consumunt se deducunt et se consumunt · In nimis non quiescentibus cum est
tam quia tempore magna et continuata humiditatis actio et nulla superfluitas evaporata nec
spiritum spiritualis et ideo nimis humidus superflua disponit ad putrefactionem et corruptionem Item et alios
modos inferuntur qualitates elementares in suis naturalibus effectibus impediuntur sicut patet in totalibus
supradictis quas tenebrae constat in pantegni · et hec in quinto amplioris operatoris et opinion-
marum sententiae copulamus unde de hiis superseteamus et ideo ad describendas generationes
humorum qui ex hiis qualitatibus componuntur manus apponamus ex quibus constituitur omne
corpus quod spiritu spiritualiter vel toti animatur · c · v · C

Est igitur humor quedam substantia actualiter liquida ex quattuor elementis claris qualitatum
per digestionem in aliis corporis generata apta membra nutrire et eorum actiones conformare
vel actualiter impedire · Ista humor est corporum naturalis principium et primum ac
naturale vel actualiter impedire · Sunt aut humores
principium ratione nutriti in suis peragendis actionibus inclinatam · Sunt aut humores
ubi dicit in dictis constitutivis vocat ex quibus humores · eo quod omnium corporum originaliter co-
scilicet sanguis flegma colera et melancolia · qui quod respectu
libet qualitate · Sunt aut · iiii · humores · scilicet sanguis flegma colera · et melancolia · qui quod respectu
membrorum primum · simpliciores · quarum respectu elementorum quorum filii compositi determinant · hii
membrorum primum · simpliciores · quarum respectu elementorum quorum filii compositi determinantur · hii
in humores · in quantitate et qualitate equalitate proportione debita observantes omnia corpora
sanguine humida sustinet et nutrit ac custodit in debita consistentia sanitatis sic contra
eorum in qualitate sua inhertere infirmitatem generant et inducunt · Sunt aut hii · hii non
Hii ad corporis constitutionem ad ipsius regimine et conservatio ad continue reperditorum in corporibus restauratorum
Unde dicit Galenus · super amphorismorum · corporis non liberaret semper ut patet in lavabilibus et sputis et humidis

Nota quod in putatione
Nota quod ebrietas non
Nota quod perfectio est cibi quo
Nota quod ut regimen quod sed
Nota quod vero superfluitates
Nota quod est valde resistere ad dormire
Nota quod putredinem sanat mea et custodit
Nota de constitutione

ter una

39

alteratoni scilicet dissoluitur in caliditate et eius corruptioni. que ex superfluitate nimia solet exalta-
ri omnia. Ideo ergo per flegma in corpore depositi reprimitur. et mala alteratio in bona transmutetur
et per consequens corruptioni aliqualiter obuietur. necessaria fuit inter humores presentia, ut corpus aucte-
rioris ipsius medio incolume conseruetur. Modum autem humorum generatio sic habet fieri re-
cepto enim cibo in loco decoctionis primo scilicet in stomacho subtilior eius pars et liquidior a quibusdam palma-
ria notatur per quasdam venas ad epar trahitur et ibi per calorem naturalem actum in iiii humo-
res transmutatur. quorum generatio in epate simpliciter incipit. Sed non similiter fiunt. Primo enim
caloris actio quod subtile est et humidum in naturam flatus conuertit. Deinde quod calidum et humidum est in naturam san-
guinis. Est enim quod non calidum et siccum nimis colere constringit. Postea quod frigidum et siccum in suam melius se con-
ponit tali igitur est processus. Primo liquatur generatur flegma tanquam humor semidecoctus. Deinde sanguis
qui decoctus est perfecte. Tertio colera que decoctionis temperantiam excedit ultimo melia quia pars faecior et quorum
sex inest procedit unde talis ordo sic dicitur Auicena. quod colorum rubea et recipta est genus quod de aere
sit ignis et cetera. humorum autem generatio quieta est et recta. sed non recepta. De flegmate enim per decoctionem
fit sanguis et non econuerso. Similiter de sanguine fit colera per calorem nobilium siccatum humore et
subtilitate sed non econuerso. Similiter per adustionem ex colera fit melancolia et non econuerso sicut actio
ignis aduertit. sicut ex uino ut dicit Constantinus. Nam feruente uino in uase spuma superfluitas
petit. et que sicca terrea ad fundum descendit et aliquaque aquosa sed ei angustia uini in medio est
magis debile et minus calidum et quanto magis antiquatur tanto magis fit calidum propter humorum aquositatis
resolutionem. quantum est ex ui properitatis quanto decoctio est completa. sicut in humoribus est spuma leuis superiorem
petens. scilicet colera. alia uero uelud fex deorsum tendens scilicet melancolia. alia uero medietate manens
scilicet flegma. Quarta uero sanguis in sua puritate permanens a ceteris humoribus fit permixtus. unde ex secunda
permixtione speciem narrat et colorem. nam per admixtionem colere apparet rubeus a melancolia ni-
ger a flegmate aquosus et spumosus ...

Sanguis ut dicit Ysidorus a greco nomen sumpsit. eo quod sustentetur uegetat et uiuat. scilicet uitam
conseruet. Nam sanctus confirmare est dictus autem sanguis dum est in corpore. effusus uero dicitur
cruor. eo quod effusus cruento corruat. Alii autem notant sanguinem a suaui eo quod gustu et
tactu sit suauis non enim est sanguis purus et integer in membris manendum. Nam in sanguine
nimium peccat unde in membris tremor est ex defectu. Ipse autem sanguis cum possibile est in generis saciare
inuenit in uisibus. mos est unde et propter uestes et pisces flores ponitur super mortuos animositate
mortem dum erat in suo sanguine representare. hec usque ysidorus libro x c. ii. Sanguis autem secundum
constantinum inter humores laudabilior et magis amicabilior est quod eius equalem et perfectam decoctionem
sed eius calor temperatus ex ui propria et aerea. ad corporis nutrimentum est magis sanguinis secundum eundem
constantinum. alius naturalis. alius innaturalis. naturalis autem alius est contentus in arteriis alius in uenis. qui
uero est in arteriis calidior et subtilior est rubicundior clarior et in sapore dulcior alio tamen
sanguine acutior est in sapore. Est enim calidior propter cordis et spiritus uicinitatem subtilior propter
calor cordis subtilitate et rarefactione et sic in reliquiis per spiritus tenuitas arteriarum sic alteratum
possit in alia membra labi. Clarior autem est propter contentum calorem. Sanguis uero in uenis contentus est
calidus et humidus mediocris grossus et subtilis mediocris in sapore est ualde dulcis quod malo caret
odore cito coagulatur cum exierit. unde tale epar designatur temperatum. Si non fuerit subtilis
aquosus non boni odoris nec dulcis saporis commixtionem alterius humoris propter inqui-
etatis et medium. Iam enim regnat in sanguine innaturale quod sic dicitur uel quod alia generatione
sunt in se ipso corruptus autem propter commixtionem nimis extranea est generatus ex ipso humore
cum quo est commixtus. medietate autem colere uel alterius infectionis humoris mixtum est primo sanguinem
ipsum inficit et in sue qualitatis similitudinem ipsum trahit. hec usque constantinus in pantegni xxiiii c.
alias sanguinis proprietates ponit Aristoteles in libro aliquo iii dicit ii. Omne animal habens sanguinem
habet epar et cor. Non omnia animalia carentia sanguine sunt minoris corporis et animalibus
habentibus sanguinem et est absconditum dicitur caro. sanguis exit ab illa mortua fuit scilicet corrupta.

Item notandum quod bone dispositionis est sanguis mediocris. quia non nimis multus sit sicut portatus
nouum unde nec nimis paruus sit corporis quia animalia nimis carnosi corporis sunt pauci
sanguinis quia quanto augmentatur pinguedo tanto minoratur sanguis. ¶ Item omne corpus
sanguineum putrescit cito et maxime propter ossa. homo enim habet sanguinem subtilem valde respectu
aliorum animalium quorum sanguis nigrior et spissior. sanguine hominis et maxime feminarum
et aliorum et sanguis in inferiori parte corporis spissior est et nigrior est quam in superiori. ¶ Item
sanguis in generatione valde est causa egritudinis quando attenuatur et fit aquosus et propter hoc forsan
sudat homo sanguinem quod contingit est ut puto propter superfluitatem liquidi sanguinis habitaria
aqua se intendit exhonerare non intrat cicatrices eius partes aquosas ... superfluitate et eas
expellit per sudorem. ¶ Item cum homo timet est sanguis in maiori motu et non mirum
quia tunc revocatur ad interiora membra virtus naturalis ut ipsius virtutes suas paragat
actiones unde quod tunc se promittat ad interiora extremitas corporis pallida remanet
et exsanguis et propter hoc forte accidit quod si cor tormentis pungatur non exit in tantum sanguis
tunc si esset migrans. ¶ Item dicit ibidem quod si sanguis fuit bene coctus et digestus bene fit
ex eo sepum et hoc forsan quia eius untuositas per decoctionem coagulatur et dealbata in sepum
et pinguedinem transmutata. ¶ Item cum alteratur sanguis actualiter non sue et fuerit corrumpens
exibit aliquando et anarum. Item cum putrescit sanguis in aliquo membro si continuatur aliquid vel
non efficitur ex eo virus et in saniem commutatur. hic usque libro iii. Item dicit ibidem libro xii. Genus sanguinis
nala sanguinis ex quibus patet quod sanguis est ab ultimus alimentus habentis sanguinem. ¶ Item
est et sanguis animalis quod est animal carens sanguine habet pellucidum quod convenit sanguini
ut patet in omnibus et multis qui carnibus vivunt et sanguinem sugunt et in actu
sunt nutrimentum. propter hoc si animal non nutritur isto aliquando efficitur macillentum et male dispositum
et quod habet crescit et fiet bone dispositionis et quod habet crescit et fiet bone dispositionis
per talis alimenti medium et si ille sanguis bonus fit ab his fuerit clarius et bonus est corpus
sanum et si malus erit corpus infirmum. ¶ Item sanguis coagulatur aliquando propter proprium
humiditatis unde omne animal habens subtilem sanguinem et liquidum atque calidum aliis ani-
malibus habet meliorem sensum. sanguis enim multus subtilis et calidus et maioris mo-
tus intelligentior est. ¶ Item omne animal carens sanguine est maioris timoris
animali habente sanguinem et propter hoc unde sanguinem et calidus et leuem sunt in motu non in modo
propter timorem. Item sanguis tauri congelatur cito et coagulatur sanguis omnium animalium
aliorum. Sanguis enim animalium coagulatur magis et minus preter cervi et leporis
et si ibi similium quorum sanguis non coagulatur ut ceteri. sanguis taurinus sicut
dicit idem iii libro et xii maxime est coagulationis et velocis et hoc forsan propter excessum caloris
et siccitatis eius haustus ... sic venenosus. unde de quodam philosopho dicitur quod hausto
sanguine tauri deposuit. ¶ Item idem libro xiii. sanguis parte dextra calidior est
quam in sinistra et ideo propter vigorem calidi sanguinis in parte illa manus dextra est
promptior ad operandum et fortior quam sinistra. unde dicit ... libro i quod leo primo mouet
dextram quam sinistram et si ... quod mulier portans masculum subito ... ad ...
primo mouet pedem dextrum quod facit calidus sanguis qui in incipiente masculinum
complexionatum operatur. Item in eodem libro dicitur quod sanguis prima et suprema est in cordis et
... unde et cor concauum est ad sanguinem ... recipiendum et spissum ...
diligenter custodiendum et in nullo membro est sanguis sicut ... nisi in corde tantum
et de corde exit per quasdam venas ad alia loca corporis et non venit aliunde sanguis
ad cor quoniam fons est et principium sanguinis membrum primum recipiens sanguinem et hoc.

Nota de superhabundancia caueatur ...

manifestatur ex anathomia et non generatione. Et prima causa cordis apparet sanguinea. Unde dicit Aristoteles. ¶ Cor est primum sanguinis receptaculum et est in medio positum. Et cum transfundit tanquam a nido et a centro ad omnia alia membra totius animalis a quo procedit motus et sensus et vita totius animalis et est cor in omnibus habentibus sanguinem. Cum nutritio primum sanguinis est et non epar ut omnia apte dicit Aristoteles libro xiiij. Cuius depuratio sanguinis alio modo sit scriptum in libris medicorum. Sed de ista controversia mihi ad nos ac [illegible] vel opinionis nobis deservit quo ad nostram intentionem. ¶ Proprietates quas autem sententias breviter recolligere ex sanguis naturalis est et primus et calidus et humidus vitalis aliis membris virtutis naturalis conservativus. ¶ Sedes anime et ipsius continuus et innutritivus proximus complexionis alterativus vigoris cordis et spiritus conservativus. Letificativus amoris operativus seu dulcedinis indispositive corporis ipsius coloratus. Sanus et temperatus sanitatis conservativus. Corruptus corruptionis inductivus. Et patet in lepra que est sanguinis corrupti infectionibus et cum aliis humoribus admixtus. Maxime cerebri est temperatus et habitudine coloris oculorum mitigativus. Ubi dicit quod sanguis columbe vel yrundinis de ala dextra extractus oculis calidus instillatus maculas abstergit oculorum. ¶ Sanguis enim talis valde est igneus et dissolutivus. Ut ibidem dicit Constantinus in viatico in tractatu de pannis et maculis oculorum in fine.

Sunt etiam sanguinis quedam proprietates minus laudabiles alibi dictis. ¶ Sanguis dispersus natus est innaturalior et [illegible] tanto est corruptus tanto est nequandior et graviores infert corpori passiones. Nam aliorum humorum malitia sanguini admixta propter amicabilitatem eius ad naturam non se in subito manifestat et ideo ad corporis lesionem plus natura ingravans latenter operatur mali et non sentitur. Et patet in febribus continuis et aliis impuris in quibus colera rubea vel adusta sanguini admixta non in [illegible] neque vel medici medico manifestat. Et dicit ¶ Galienus super aphorismos. ¶ Item sanguis si sint in corpore superflue [illegible] in hominibus generat passiones [illegible] vel medicine [illegible] evacuetur citius. Ubi patet in sinanchie [illegible] qui propter habundantiam humiditatis et caloris indigentiam in mulieribus corpus si ultra debitum retineatur pessimas causat et per omnes passiones. ¶ Inducit enim quasi spiritualium suffocationem quasi [illegible]. Atque [illegible] sive mania causa passionum. Sicut ille sanguis corruptus nimis diu retentus ad diversas transfunditur corporis regiones sic sit in passionato. ¶ Galienus [illegible] corrumpit. Sed quia talia peccata sunt remedium est tali sanguinis corrupti contra naturam eius in retentione [illegible]. Nec mirum si sanguis sit corruptus proprium sibi sic molestat qui aliena est mirabiliter inficit et immutat. ¶ Sanguis ut dicit Ysidorus libro xi c. i. sanguis menstrualis contactu eius fruges non germinant, arescunt musta, moriuntur herbe, fetum amittunt arbores, ferrum rubigo corripit, nigrescunt era et metalla, et si canes inde comederint in rabiem efferuntur. Glutinum asphalti quod nec ferro dissolvitur nec aquis ipso pollutum sponte dispergitur. Et idem dicit Ysidorus. Unde sanguis ex superflua humiditate et debili calore in corpore mulieris generatur et ideo ne natura ex eo gravetur in matrice recolligitur tanquam in sentina aqua. ¶ Si debito modo expulsus sit corpus totum [illegible] alleviat et ipsam matricem ad conceptionem disponit et habilitat. Unde dicit Aristoteles libro x. menstruum in fine mensis in mulieribus maxime [illegible] et ideo naturaliter expellitur sanguis talis. ¶ Prima sit dicit idem libro xvi. Sanguis menstrualis non habet certum temporis [illegible] sed in maiori parte accidit circumstantie lune et [illegible]

redit quia corpora alia sunt tunc temporis frigidiora quam in illo tempore aer est siccior
et alteratur sanguis et etiam propter superfluitas menstrualis que si tamen op-
pellit talis evacuatio laudabilis est et naturalis quia si celata tempore vel propter consumptionem
sanguinis vel propter artitudinem matricis vel propter debilem expulsive virtutis retineat
multis molestiis molestias periculosis corporis in hiis aggravatur quod quidem generaliter est
scilicet a xiiii anno usque ad l quia iuvenculis incautis sunt angusti et virtutis debilis. al-
iam anno tantum sanguis minoratur et frigescit virtus debilis calor destruitur vel
deperdit. unde iste due etates a tali evacuatione sunt immunes scilicet senes vetule
et iuvencule puelle. Retinet tamen natura sanguinem menstrualem post mulierum impregna-
tionem ad nutrimentum fetus et conceptus conservationem. unde Aristoteles libro xv menstruum est sanguis non
purus sed indiget digestione operatione. hic sanguis impurus est spermaticus est
animali. unde mulier post conceptionem frequenter patitur fluxum menstrualem solet
facere abortivum aut enim debilitatur fetus aut moritur et hoc propter nutrimenti subtractionem
unde retentio sanguinis menstrualis signum est impregnationis ut iam dictum est. Quod autem
superfluit de sanguine menstruali ascendit ad mamillas. Et inde lac generatur
unde ne cum lactis est sanguis decoctus in mamillis ut dicit Aristoteles libro xv et quan-
do quidem sanguis digestus non corrumpitur. Sed et fluxus sanguinis menstrualis
actualiter sit in corpore antiqua mulier impregnetur. sicut dicit Aristoteles libro xv et quem-
admodum arbore primo florere quam fructum facere. Sed quando venit talis fluxus naturaliter
attendit in etate simili etati et virtuti gentis. Sed aves et animalia non pati-
untur tale fluxum quia talis superfluitas transit in plumas et in pilos ut dicit Aristoteles.
Sed hiis rubeus nimis expertes et sepius monentes non multum nutriuntur sed
inde emollescunt et multum sanant continue tales multa purgatione indigent. Sed quando
sanguis talis frigidi vel mali hora nona coll trigere debito modo non exiget ad
operandum aliquas vias sunt ut venas earum et emorroydas quas si clausas invenit
ad alia membra se diffundit et graviter inferunt passionem. Etiam tales interdum
debilem appetitum patiuntur. Etiam cibaria bona abhorrent plus non carbones
et lutum appetunt et similia sanguis retinentur malicolum fumus feculentus
et ponderosus generatur quo rapto ad orificium stomachi appetitum eius corrupto generat
unde et omnia talia corpora sunt maximis morbis apparata etc. ¶

Phlegma secundum Iohannem est humor semicoctus actione caloris imperfecti exfrigita et
liquida materia generatur et Aristoteles dicit libro ~~xv~~ xv. Flegma est alba superfluitas que
non digestat eadem enim est materia sanguinis et flegmatis sed differunt secundum
decoctionem maiorem vel minorem unde de flegmate fit sanguis per ampliorem
caloris actus intensionem non tamen econverso sanguis in flegma numquam transmutatur
sicut colera vertitur in melancoliam sed non econverso ut dicit Avicenna. Est autem flegma (natu)-
raliter frigidus humidus et insipidus quam natura mandat per membra et digeratur
et expulso digesto corporis nutritur. Notandum quod flegma est aliud naturale aliud
innaturale. Naturale autem est frigidum et humidum in colore album in substantia fluidum. Insipor
enim dulce vel totaliter insipidum imparte cum generatur de febre est caloris. Est (s)u-
bile et in sanguinem transmutetur et bona completa transmutatione corporis in substantiam

Flegma enim quamvis debeat esse grossum et insipidum per conversionem eius caloris ipsum immutan-
tis formae et saporis sanguinis cuius est dulcis est susceptivum. Ubi patet flegmate
et dicitur esse dulce. Unde propter vicinitatem et similitudinem quam habet cum sanguine indiget
eo omnia membra corporis et ideo natura providit ut aliud cum sanguine per venas totius
corporis transeat propter necessitatem et est propter utilitatem. Item et dicit Iohannitius: deficiente
sanguine calor digerit flegma quod inde inveniunt membra vertere et nutrire. Unde
inter nobilius est flegma colera et melancolia quod recedit non possunt ut ex eis
fiat sanguis et huius ingenium et nutriunt membra corporis omnia. Est etiam eius
presentia cum sanguine necessaria ut eius sanguinis fervor temperet et liquiditate flegmatis
spissitudo sanguinis in corpore solvatur et sic facilius et expeditius ad singula mem-
bra in venarum sanguinis deportetur. Utile et est ut victus membrorum et alie partes motus
sua liquida humiditate humectentur ne ex calore motus vel confricatione calida cau-
sis aliquo alio officio retardent aut siccitate insuper inducta impediant. ¶ Flegmatis
naturalis aut innaturalis species sunt. Est enim acetosum frigidum et siccum propter melancolicam
admixtionem. Salsum calidum et siccum non propter colere rubee infectionem. Dulce propter
sanguinis participationem. Vitreum sic dictum propter caloris vitrei assimilationem. Calore enim
omnino elongatur et ideo certis eius speciebus aliud est compactum et difficilius ad digerendum
et in sanguinem convertendum. Hic humor si corruptus fuerit diversas generat
in corpore infirmitates. Eius superhabundantia ut dicit quod cognoscitur per dulcia.
¶ Item non flegmatici est in corpore dolor grave et tardus et sompnolentia crebra inde obli-
vio. Ad carne mollis et fluidus. Similiter colore in facie. Corde timidus. Spiritus
et expirationibus multis plenus. Piger et sompnolentus. Parum appetitus. Parum
sitis nisi sit salsum. Flegma quod tunc salsus saper in ore sentitur propter calidi humoris ad-
mixtionem. Tunc molle est. Planus et laxus. Eius pulsus est mollis grossus et tardus.
Urina alba spissa cruda et distemperata stata pinguis et grossa in contrariis
urina est. Et cutis superficies plana et lenis ac aqua commeata. Sompniat
timore et terra. Eius acuis superfluit plana et lenis ac aqua commeata.
De aquarum nimium et pluviarum inundatione navigatione in aquis frigidis et
natoribus talis complexionis homines solent habere morbum sepius incurrere. Et ipso fatigari
et paupere tempore hyemali quod tunc temporis qualitates flegmatis. Scilicet
frigiditas et humiditas incedunt. Ut dicit quod superius diximus frigiditas et
siccitas et humiditas incedunt. Et dicit quod superius dixerimus. ¶ Humiditas
Colera per ylis. Dicta est eo quod in humore colerico
calor temperamentum excedit. ¶ Colera alia naturalis, alia innaturalis. Natu-
ralis est illa que naturaliter est calida et sicca et levis substantia in colore rube-
us. Clara in sapore, amara cum modica acuitate. Quanto est calidior,
tanto est in colore rubicundior et in sapore amarior quam cum ignea. Naturalis
in duas partes dividitur quarum una vadit cum sanguine et alia transmittitur ad
cistam fellis. Aliud autem quod vadit cum sanguine penetrat cum ipso causa necessitatis et
utilitatis. Necessitatis enim sunt ut sanguinem admiscere ad participandum sanguinem
sub nutrimentum membra colerica temperata et nutrienda quoniam in hoc sanguine est colera
ad membra colerica temperanda et nutrienda quoniam in hoc sanguine est colera
rubea actualiter secundum debitam proportionem huius membrorum. Iuvat etiam ut sanguis
subtilietur et facilius transeat per angustos meatus ad interiora corporis nutrienda.
Alia vero pars que ad cistam fellis transit transmittitur ad operam cum necessitatis

Nota de amaritudine ... passionis et eius ...

et inutilia. Nate enim fuit per mundificatione totius corporis et per incineracionem
spiritus fellis inmat enim stomachum et maxime calefaciendo et pungendo et
aliquando sursum se honerent. Ideo enim sepe accidit tortio et ventris dolor et colica
passio quia vena opilatur que est inter fel et intestina. Similis cola est que accidit autem per
aliquod accidens sibi commixtio cum cola rubea flatu aquosa generatur cola citrina que
ceteris est nimis calida et nociva. Si vero fuit flatu grossioris et spissioris
generatur in colera vitellina. Iste due species sunt nocive. Tertia species est colera que
dicitur prassina in colore viridis et amara acuta sicut ciba que vocatur prassium
vel marrubium vel porrus incipiat nascitur autem in stomacho illorum qui comme-
dunt herbis nimis calidis et porris cepis alleis nasturcijs et huiusmodi. Et forsi-
tan a talibus herbis viridibus et crudis in colore contrahit viriditatem et sic. Si vero
est similiter aut vero fuit ex prassina generatur ex colera vitellina que nimis aduritur
cum enim aduritur adustio inceperat nigredinem ex qua est aeruginem mixta vi-
riditas introducitur. Eruginosa non colera est quarta species que per adustionem
adustionem generatur ex prassina quam cum adurit et eius humor desiccatur tunc
declinat color eius ad albedinem qualis est color cineris et tamen calor in humido
corporis primo nigredinem efficit deinde consumpta totaliter humiditate albore
quia introducitur et est inde in lignis que prius concretum malum convertuntur
lignis vero concreta in humido esse albedinem inducto autem nigredinem operatur
hec ultima in omnibus aliis peior est et venenosior eius venenosa qualitas pessi-
mas et mortiferas inducit in corpore passiones sicut crispita et noli me tangere
et cum hic humor quod colerus rationis non excedens terminos nec est aliorum humorum
substantiarum digestiones coadunatas feras et putridas mundificatas corporis in
secundum divisione longitudinis et altitudinis dilatemus animoli et audacie
generatinus molestatis et leniatis effectus ad naturam ad appetitum cum dote optica
ter bene appetit provocat virtutis expulsive adiuvatur in esse determinatum
et acceras bene ad conferentia distribuit secundum albedinem vel nigredinem super-
ficiei sicut in colore mutatur cum coleria generaliter solet esse iracundi animo
magnanimi leves instabiles impetuosi in corpore longi tenues et macilenti
colore fusci in omnibus niger et hispidi pilis hirsuti tactu calidi pulsus fortis et
velocis eorum urina in substantia est tenuis et subtilis in colore ignea rubeo et clara
hec cola si in aliqua parte corporis fuit corrupta molestissimas infert corpori
passiones quarum hec sunt generalia signa sicut dicit Constantinus in pantegni li. xx c. v. Si
corpori dominatur colera corrupta est cutis citrina vel rubea et erit siccitas appetitus. Quinto
Amaritudo non sentitur in ore et que dulcia videntur amara et sapida insipida puncta
et ardor intestinorum extrahendo fumo pungente venas stomachi et mordicante ablacio
cum vomitu colerico cum sica linguae siccitas cum fumo calido trahitur. accidunt
et hydropsis et salivale et venas linguae et minus cum oculorum citrinitas et
huius aspectu pulsus subtilis velox et spissus urina rubea et intensa dolor
capitis. Ignis vigilia et alienatio mentis horribiles visiones in sompnis talem
enim sompniant de igne fulgure et serenitate aeris inflammatione quod sicut expedit.

firmo pectore cibi et ymaginaciua communitate

Melancolia est humor spissus et grossus ex fece et turbulencia sanguinis generatus et dicitur
a melon quod est nigrum et colera quasi humor niger. Dicitur melancolia quasi nigra colera sive
quia per has colera nigra in comparacione naturalis coloris eius declinat ad nigredinem. Est
autem melancolia alia naturalis alia innaturalis. Naturalis est frigida et sicca quae fit ex sanguine
sicut fex in vino. Hec generatur eius substancia est spissa et terrestris eius sapor inter dulcedinem
et ponticitatem consistit. Vnde avicenna dicit melancolia in duas partes hec dividitur quarum
una remanet cum sanguine per venas ad membra cum necessitate et iuvamento. Fuit
enim necesse ut cum sanguine misceretur et aptificaret sanguinem ad membra nutrienda
melancolica. Iuvat etiam sanguinem et inspissat eum ne leviter liquefiat. Subtiliat
Altera vero pars transmittitur ad splenem propter necessitatem et iuvamentum. Iuva-
mentum. Necessitas enim fuit propter mundificacionem totius corporis et propter nutrimentum
totius splenis. Iuvamentum vero est ut perfluat in os stomachi et sic ipsum
fortificet et inspisset et etiam ibi pruriat ut faciat et sic excitet famem et appetitum
ad desiderium movendi. Illud autem est melancolia quod est superfluum sanguinem transmitti
ad splenem et quod a splene egreditur. Et illud quo non indiget splen ad sui nutrimentum
et sic colera rubea iuvat stomachum ad expellendam superfluitatem inferius. Sic me-
lancolia iuvat virtutem appetitivam. Primus autem fex sanguinis pocius quam
colere vel flegmatis quia resolvitur et separatur a sanguine sic descendit ex partibus corporis
sine feculencia et liquore de flegmate non mirum. Resolvit nec descendit propter
eius viscositatem. Sed non colera propter eius subtilitatem et ideo fex colere vel
flegmatis non vocatur. Melancolia non naturalis non est ad modum partis sine
residencie et fecis sed per modum adustionis et incineracionis et hoc accidit
istis modis. Aliquando enim calor nimius in sanguinem flegmaticum ipsum adurit et
per adustionem nimiam in colorem adustam convertit et si fuit humor primo
subtilis et aquosus quando aduritur efficitur salsus et si fuit grossus efficitur ad acre-
dinem vel ponticitatem. Si vero contingat aduri vel cremari sanguinem eius fit salsus
cum quadam dulcedine. Secunda species quando melancolia naturalis aduritur illa adustio sine
cinis est. Atque sic acetosa et cum cadit in superficiem terre ebullit eius odor est acetosus
et acris sicut acetum quod muscae fugiunt propter odoris acuitatem et illa siquidem
quanto magis est acris deterior est. Prima vero melancolia quae aduritur grossioris sub-
stancie sive est. Cinis eius minoris aciditatis cum ponticitate. Secunda cadens super
terram minus ebullit et minus in membra penetrat nec est maliciosa et venenosa
quanto cito pervenit sicut prima. Sed colera nigra est valde inimica et pestifera ac mortale-
res qualitates morbos inducens incurabiles sicut cancer et lepram ...
... innaturali per adustionem nimiam fiat salsus et melancolia naturalis
melancolia innaturalis et pessima generatur et cum ... generatur
sanguinis ex sanguine putrefactionem generatur colera et ex colera non melancolia. Impossibile
est ex ea humorem alterum generari sed tamen mortificatur et ex illa mortificatur na-
turalis humor et inficientem illi humore pessimum accidentaliter paratur

ut dicit li. v. c. xxxiiii. alii humores adustos in aliquo corde sic sed sic / primo quod calor cutis mutatur in nigredinem vel livorem in ore sentitur acidus sapor et ponatur et tristitia secundum humoris qualitatem patientis quorum est timor / sic eciam secundum Constantinum. Si timor alicui incurrerit sine causa passio eius est melancolia. secundum omnes hec passiones habentes sine causa sunt timidi semper atque tristes et hec est melancolicorum humore cor constringente. Unde si tristes interroganti quid timeant vel propter quid doleant non habent non habent quod respondeant. ¶ Alii tamen sibi mortem imminere irrationabiliter putant. Alii inimicitias alicuius formidant. Alii mortem diligunt et desiderant. Unde Gal. in li. passionum. non est mirum nisi si patiens coleram nigram et adustam vel mortis suspitionem patiatur cum spiritus in corde obtenebretur. nichil sit timendum. Unde et alii obtenebri-tas est timoris melancolici. sicut tenebre noctis est timoris patientis timentibus quia tam sani quam sic patet et in sompniis turbida et tenebrosa et visum pessima et in odore fetida vel in sapore acetosa apparent omnibus melancolicis passionibus nati. ¶ Item mania et melancolie dispositionis est quando tales delectabiliter gaudent et rident cum non competit. plangunt atque dolent. ¶ Item tales proximos tacent cum oportet loquendum et insolenter loquuntur cum esset tacendum. ¶ Item alii putant se esse vas fictile et terreum timent tangi ne rumpantur atque frangantur. ¶ Item quidam putant se pugno ~~mundi~~ mundum claudere et omnia in manibus continere et ideo manus ad alium non extendunt timent quod si manus extenderent totus mundus deficeret et periret. ¶ Item quidam putant se angelum tenere mundum et propter tedio nolle mundum dimittere cadere et ideo manus extringunt et humores nocentes mundi corrumpere sustinent et multum recalcitrant quia manu et humores sufferre et medicinas cooptant. ¶ Item aliquibus videtur quod caput non habeant vel si putent se habere caput putant illud esse plumbeum vel aliquid sic aliter mirabile. ¶ Item alii audientes gallos cantare in aurora eriguntur et se feriunt et carceres se esse gallos credunt et tacent more clamantes. tanta in clamando vel muti fiunt. ¶ Item alii in suspicionem pessimam irrevocabiliter incidunt / ipsi quod amicos odiunt vituperant et molestant / primo quem feriunt et occidunt. Has et multas alias mirabiles morum melancolici passiones refert Gal. et alios. et multi alii auctores quas quod longum esset per singula enarrare et hoc tempore ad ... quod nuper accidit quod ... nobilis ad tantam despiciam melancolie modo devenisse quod mons ... nunc se probabat. Unde alias qua subiectio vero tota inhibita mentibus ... non valebit forte tali pena perturbans sive cogitationibus perversis sunt Nabugodonosor. qui per dicitur in hystoriis bestiam extremam se leonem aliquam bovem vii annorum spatio se putabat. hec autem de melancolia et de aliis humoribus naturalibus et non naturalibus. que adhuc capitulum dixisse nunc sufficiant. ¶

Postquam ampliante deo tractatum de divinis nominibus de angelorum proprietatibus necnon de homine et eius proprietatibus accidentalibus utcumque codicibus complevimus. velut ad proprietates mundi sensibilis ... nobis ... manum apponamus ut inter ... laudis expectatibus operatorum possimus eligere conditis. Inclita ... cum dicit

Per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur ut dicit apostolus. Et id aliquis mundi huius et totius
ipsius proprietates huius operis sub brevi compendio intelligere proponimus. Et per
similitudinem fabrice corporalium intellectum spiritualem et mistice facilius in divi-
nis operibus intelligere valeamus. A primo itaque in mundi inchoandum est. ¶

secundus mundus / archetipus

Mundus itaque ut dicit Ieronimus dicitur tribus modis. Nam mundus dicitur
divinus intellectus mundus vel archetipus incorporeus invisibilis et eternus
ad cuius exemplar mundus sensibilis est factus. Sic dicit Boetius. tu cuncta superno
ducis ab exemplo pulchrum pulcherrimus ipse mundum mente gerens. Dicitur secundo
et ¶ Unde mundus dicitur mundus omnia corpora que celi ambitu continent ut celum in quo
sidera lucent ignis quo alia calent aer in quo omnia vivunt et spirant et vigent
aqua que terre lata circumcingit Terra que omnia inferiora sustinet atque nutrit
de quo dicitur mundus proprie sive vere est. Tertio dicitur homo minor mundus quia totius
mundi ymaginem in se representat. Et iste primus mundus est in divina mente
eternaliter permanens. Secundus mundus perpetuus et divina voluntate est perpetuum
et originem ex nullo contrahens. Tertius vero qui est perpetuus vero qui est caducus omnem simi-
litudinem in se gerens. De primo autem mundo et [illegible] in [illegible]. Dicendum est. Primo
de mundo sensibili dicendum est quod mundus quod ut dicit Macrobius est universitas creatorum
conglobata in se ipsa modo namque mutata superficies sperica et circularis habet speciem et
figuram nec sunt ut dicit Marcianus alia figura mundo quam congrua forma
sicut orbicularis et rotunda et hoc propter universitatis perfectionem et propter illam quam habet in esse
perpetuo cum suo opifice qui fine caret et principio conformationem. Mundum autem

Nota de divisione mundi ... sensibilis

autem totum philosophi in duas partes diviserunt quarum nobilior et simplicior pars
superior et actu aetereo sive ex opticis usque ad planetarum regionem. Altera
pars est inferior passiva que a lunari globo incipit et usque ad centrum terre inferius
se protendit istum particularem mundum inferiorem describit Macrobius. Mundus igitur
est circulus ex quatuor elementis [illegible] totus in se ipso modo conglobatus terram in medio
undique describens divinus celi [illegible] ¶ De universi mundi compositione
circuit divina virtus primordialem materiam in qua velut in quadam massa erant
posita quatuor elementa non distincta sed mixta erant permixta in illa massa yle.
a Platone in Tymeo est vocata. Ex qua divina sapientia omnia creata et elementata composuit
et prius et postea qualitatibus in regionibus ordinavit ¶ Distinguit et distrixit
¶ Nam quod in illa materia calidum fuit et siccum cessit in naturam ignis quod ratione
sue levitatis divina sapientia superius collocavit. Quod non frigidum et siccum in summo fuit
cessit in naturam terre quam sua ponderositas et compactio inferius posuit. Quod autem
calidum fuit et humidum in naturam aeris cessit ¶ Quod non frigidum et humidum in naturam
aque convertit. Et hec duo elementa secundum maiorem vel minorem levitatem et variabilem
subalternitatem in medio ignis et terre collocavit. Unde istam naturam primam ylem
in Thymeo propter potuit describit sic ylem in quam [illegible] yle materia prima sine qualitate
sine quantitate sine colore sine specie sive loco sine tempore inter aliquam [illegible]
et nulla et [illegible] hec verba multum sint difficilia. Tamen sic exponuntur quod dicit fuisse sine

Nota de [illegible] / [illegible]licate
Nota de statu / elementi
Nota de terra / ordinata
Nota de qualitatibus
Nota de aere
Nota diffinitione ylem

quantitate nec quod sint determinate quantitatis quo ad nos sicut gigas. Et in inclusis(?)
quod excedit aliorum hominum quantitatem. Ideo et sine qualitate dicitur quod non sunt calidae
aliqua specialiter denominari non enim non enim plus calida quam frigida nec calida
talis de aliis. Sine colore dicitur quod non sunt aliquem colorem innatum ab aliquo celo.
sine tempore sunt quod non decurrit tempora et temporis variabilitates quamvis materia est
alta sursum et sub, quia non sunt determinatum locum plus sursum quam deorsum nec
plus in latum quam in longum. inter aliqua sensum est et nulla quod nulla sed
materialis preexistit certa sed aliqua est sensibilis qualis ut principium mundi inferioris
aut sunt alia materia individua. Sed prima materia quae ab omnibus formis et qualitatibus sunt
susceptibilis quae est sub diversis speciebus et formis conservatur. Permanet enim
sed non quo ad substantiam incorrupta quamvis variatur quo ad qualitates transmutabiles
alteratur quia ista materia quae non per rarefactionem manet sub forma ignis et est
sub igne statim per condensationem induet formam aeris et erit sub specie aeris
quae prius sub specie ignea fuit ignis ex quo patet quod prima materia ex qua naturaliter
mundus constat ingenerabilis et incorruptibilis est et a qua omnia naturalia ma-
nant et in quam redeunt tanquam ad minorem mundus est ita ex rebus multis
compositis et contrariis est compositus et tamen unus est omnis. Mundus enim unus est
unus et non plures mundi et hoc propter naturam unius [illegible] sicut est videre de celo et [illegible]
pat cum tota natura similis ibi dicitur [illegible] de mundi eternitate mundus ergo
decoris sic sequitur non est diversus secundum sensum quamvis in partibus inveniatur
contrarietas quo ad aliquam repugnantiam. Summa enim ut communiter habet mundus in suo
toto convenientiam quasi quandam musicam armoniam. quamvis in aliquibus eius
partibus propter qualitates repugnantes aliqua pati dissimilitudine videatur
Patet [illegible] dicitur super [illegible] Augustinus transibit aut mundus est quo ad istam passi[onem]
quam non habet speciem et figuram sed permanebit in eternum quo ad substantiam et naturam
Et idem asserit Augustinus et dicit glossa ubi celum et terra transibit etc. Ex quo patet
quod mundus ratione sue mutationis est sequendum admirandum. melius tamen propter [illegible]
sue nobilitatis et forme virtute et actualitate ac per quas compositionis
et generationis quia mundi opifex deus super omnia est laudandus. Nulla enim est tam
[illegible] tam infirma [illegible] mundi machina per se sine [illegible] quam tamen in materia
quam in virtute et informa non reducet laus divina. Nam et in materia
et informa mundi est quedam [illegible] cum armonia et per summa. Nulla per mundi
quae secundum naturam prior est et simplicior atque nobilior uniformem habet inclinationem
et appetitum ad nobilioris forme susceptionem et quae specialior est magis incli-
natus ad formam specialiorem. Unde in celestis simplicior est et nobiliorem recedit
recipit formam quam clarior et quanto [illegible] in celestis nobilior est et simplicior, immo
[illegible] in sole quam in luna vel in mercurio vel in marte. Aqua enim clarior
nobilior est in igne quam in aere vel in ceteris. Sed grossior est quam in terra quam
in aliis. nam ibi sunt plures partes in congregate. Secundum Aristotelem. Unde dicitur quod ex uno
pugillo terre fiunt x. aque. [illegible] materia unius [illegible] purior est in una parte quam
in alia. Sed dicit in primo metheororum. partes enim ignis superiores sunt nobiliores et simpliciores.

& partes terre convexe sunt grossiores compactiores & impuriores. cum enim partes inferiores sint ab aliis secundum quod partes elementares sunt puriores vel nobiliores sunt
mixta simpliciora vel puriora & secundum quod etiam in elementis eque est & commixt
Nobilior itaque materia mundi constituta nobiliori indiget forma & ideo celesti adipsi
materia secundum quod exigit ipsa forma. Quia si de terra diceretur fieri ignis oportet ut
nil sive grossities subtilietur & exprimetur & spiritualior & simplicior forma
scilicet ignea induatur & ut breviter dicam necesse est ut secundum forme convenientie ipsa
in partes. Considerat itaque mundi nobilitas quod sunt partes digniores & etiam
effigie nobiliores & ideo pars mundi superior reputatur dignior quia ibi manans
est purior & forma est pulchrior & ut amplior in superioribus inveniuntur. Tanto enim
mundus in omnibus pulchrior est & decentior redditur quanto deformis pars mundi inferior
superioris pulchritudine decentiori gloria insignitur. Sicut dicit Augustinus quedam
perfectionis caritatis & virtutis que in superioribus perexcellit ad perfectionem illorum
& decorationem eius se extendit quod est videtur infima pars mundi decore siue in-
amisisse. hoc recompensat in decem, gratia & virtute. Non enim minus est admiranda
herbe virtuosa fecunditas in productione herbarum florum & fructuum in generacio
varia animalium & reptilium. In varia productione metallorum gemmarum & lapidum. Quis
sit admiranda celi claritas cum diuersitate siderum orbium & altorum & quamvis
mundus tot laudibus & tot diuitiis sit & tante virtutis preconio insignitur multis cum
defectibus & sordibus miserabilibus quantum ad eius partem inferiorem sordidior est & foedior
Nam mundus est quamvis videatur esse genitor & nutritor corporum tamen cum est sepulcrum &
animarum deuastator & ceptum aeterne miseriae innumerabilium & penarum. Nam
mundus est locus erroris & transgressionis incolatus. & peregrinationis doloris. et
lacrimationis. doloris & fragationis. horroris & confusionis motus & mutationis
fluxus & alterationis. tristitie & corruptionis insolentie & perturbationis violentie
& oppressionis fraudulentie & deceptionis. In mundo nichil aliud invenitur
quam vanitas malignitas. cupiditas impietas. debilitas & vetustas
Mundus notos allicit & diligit ignotos abicit & contempnit. Mundus multis
obedit. paucis prodest. amatores suos decipit & fallit nam multa promittit
sed ad ultimum pauca soluit. contemptores colluos. admodum umbre nulla
& apprehendere non desinit. Deo suos sequaces fugere fatigat & confundit. & ideo
quos magnis diuitiis & honoribus hic extollit in fine magnis depauperare &
deicere consueuit. Ut ubi bona gaudiorum fugerit est mundus quod si nos ipsi decemus
qui ergo calamitatibus pulsatur quid aliud quam ut deserere clamat. Quod
de defectibus mundi in generali dicta sufficiant. ¶

Nunc describendas eius proprietates de celo & eius partibus quo admirare manum
narrabimus. Nam celorum angelorum & hominum bonorum locus est & habitaculum
ut dicit Beda. Celum autem secundum sanctorum traditionem aliud est visibile. aliud intellectuale.
Celum autem visibile est multiplex sicut dicit glossa super Genesim. Unum celum dicitur
quod est celum ... aereum. ethereum. olimpium. igneum. firmamentum. aqueum

empireum celum s. angelorum celum. Quartum aereum vocatur medium aeris inter-
stitium ex accollis vaporibus aque et terre non proxima est infectum. Unde illa
pars aeris purior et ab inferioribus qualibus impermixtior propter sui puritatem
et dyaphaneitatem sive [illegible] celi nomine nuncupatur sicut dicit super
Aug. xiiij. volucres celi quia medium illud. Et [illegible] celum ethereum secundum quosdam
vocatur supremum aeris interstitium ex immediacione sphere ignis est quietum
et dicitur ethereum sphera illud medium inter ignem et aerem continuum ab igne est
illuminacionis et splendoris receptivum. ethos enim grece splendor di-
latine ut dicit ysidorus. Celum non igneum secundum quosdam vocatur concava
sphere ignis propter ipsius ignis puritatem subtilitatem et summam quam habet
pre ceteris elementis actualitatem et propter alias quasdam nobiles celestibus as-
[illegible] ex vicinitate orbis planetarum [illegible] secundum quosdam super locum
illud Job. intueri celum et contemplare ethera. Et hoc nomine ethereus in-
telligitur tota regio a luna usque ad stellas fixas. in qua sunt orbes
et circuli vij. planetarum quae intra proximo titulo ethere quod super est
senciat. Marcianus. Alexander. Sic ordinat vij. celos dicens primum
celum est luminis eternum uniforme et non motum s. celum empireum. Se-
cundum est eternum luminis uniforme et motum s. aqueum sive cristallinum.
tertium luminis eternum non tamen per omnem partem luminositatis uniforme
et motum. ut celum stellatum. Quartum est receptivum luminis sine
calore s. olimpium. Quintum est receptivum luminis cum calore s. celum igneum
Sextum est receptivum luminis commixtum cum parte superiori et dicitur celum
ethereum. Septimum est receptivum luminis quietum cum parte inferiori s.
aereum. Alexander vocat olimpum regionem orbium planetarum quia illud
spatium est quietum et [illegible]. Firmamentum autem vocat celum. [illegible]
phos et etiam meos [illegible] sunt corpora siderum et stellarum
Item phi non ponunt nisi solum celum unum. ymmo ut dicit basilius in
exameron. [illegible] linguas suas corrodentes quia plures esse celos
consentire illud aut celum s. firmamentum. sicut dicit [illegible]
li. de causis elementorum. Celum inquid est elementum quintum ab elementis infe-
rioribus distinctum nature [illegible] ac distinctum neque enim [illegible] est
destruendum posset. neque leve quod forsan tunc ascenderet. quia si esset
[illegible] in composito [illegible] corruptio
[illegible] vel particulariter. ymmo ut dicit ibidem creator voluit cum
[illegible] generacionis et corrupcionis et ideo [illegible] ipsum esse in-
[illegible] et incorruptibile nec [illegible] generacionem et corrupcionem [illegible]
[illegible] absque initio. Est autem celum illud [illegible] et mobile naturale
[illegible] est [illegible] supra medium s. super axem qui stat fixus
immobiliter inter duos polos s. meridionalem et septemtrionalem
et illud celum est [illegible] ad divisionem et loca [illegible]

Nota de medio [illegible] puritate
Nota de splendore [illegible]
Nota de causa [illegible] et effectu
Nota contra [illegible]
Nota [illegible]
Nota de [illegible]

45

sempiternum est quo ad motum. Primo enim a motore mouetur primo .i. a deo qui
est sublimis et gloriosus in secula. Hunc ultra Aristoteles in li. de celo et elementorum
vocat autem polos duas stellas in luminis celi extremitatibus in ipsius
medio sursum et inferius collocatas quarum una est superius posita in medio
celi ad septentrionale et dicitur polus arthicus. Alia ex opposito est ad meri-
diem et dicitur polus antarthicus quasi contra polum articum posita. Inter istos
duos polos que inter duas sunt extremitates celum mouetur obliquo modo ab ori-
ente usque ad occidentem et ab occidente usque iterum ad orientem et hoc semper
uniformiter sicut rota mouetur circa axem. Unde axem vocat Aristoteles quandam
lineam intellectualem porrectam a polo usque ad polum dyametraliter et extendit
circa eius medium totius ambitus celi equaliter dividit. Sed dicit idem ge-
neralis celi natura dicit in li. de ce. et mundo super nonam translationem. Celum
inquid est unum compositum in in quadro continet primum aquam et celum
vocatur quod est ultimum in ambitus totius s. universi. Et sequitur Et ideo non sunt
neque fuerunt neque erunt celi multi. Celum enim est unum perfectum completum
cui non est simile neque est locus extra celum neque corpus neque vacuitas neque
plenitudo neque tempus quia est ambitus motus. Unde illic est vita firma. Et
hoc ultimum et est sempiterna quia nec desinet nec finitur et illa est vita eter-
na. Unde idem ibidem Celum nec fabricatum est neque creatum sed ipse
est eius motus est equalis in quo non est difficultas et est motus eius singularis et
circularis eius motor est ipse qui mouet illud sua voluntate et commiscet
radius celi cum radio ignis et quietus est et illa ad stabilitatem huius
permanentia vite. Firmamentum itaque vocatur celum quia solidum
est et firmum quia tantum habet incorruptibilium. Unde primitiua firmitatis
sue permanentia incorruptibilis et immutabilis tam in substantia quam in forma. Est
autem forma eius sperica et conuexa et quia concaua quo ad nos sed conuexa quo ad
ea que sunt supra celum eius motus naturaliter circulariter est et modo obliquo et con-
tinuater ab oriente in occidente. Uelociter scilicet et continuat motum simpli-
cem et uniformem infra diei et noctis spatium totum quod sub ipso est. Usque ad
ignis regionem. Unde orbes vij planetarum secum rapit et conducit se-
cundum quod sub ipso est ut dicit Rabanus. Uirtuti eius motus obedit or-
dine uniformi et imperturbato. Uirtus autem eius motiua sic ut premissum dicitur
super corpora generalia extendit se usque ad hoc inferiora elementa. Unde et
ignem superiorem aer sic et circulare conuenit motus virtutis
actu usque ad aerem et est usque ad aquas maris quo ad fluxum et refluxum
in parte maxima fiat exhalationes sed autem terra elementa sicut ac ignis ob-
edit celum motu celi sed uno modo et uno ordine ipsum imitatores
secundum maius et minus quia ex superius est et leuius et purius obedit magis
et quia minus est tale scilicet rarius et obedit minus. Tale huius celesti uirtuti et

Nota quod anima est corpus mentis contemplatione ditatur et firmatur in contemplatione et admiratione.

Nota quod anima est mouetur circa axem

Nota quod una est ad racionem omnis plures sicut corpus celi vana celum.

Nota quod non est locus sanctus extra celum

Nota quod deus mouet celum ad bonum

Nota de radia celi que supra mare. Nota de immobilitate celi et constantia anime.

Nota de contra celi atque autem

Nota de uirtute celi et anime.

Nota de obedientia celi et fertur super aquas

Nota de effectu uirtutis et de contemplatione et actiua.

motui non obediat et ab eo suscipiat localem motionem quamvis ad ponen-
das operationes species diversas suscipiat et impressiones. Habet igitur firmamentum
sicut dicit ibidem Rabanus quoad motum celerrimum uniformem ordinatum
et imperturbatum omnium tamen motuum velocissimum. Unde ne per velocitatem
motus eius machina dissolvatur retardatur ordinato motu planetarum
et sic motus eius impetuosus motu contrario moderatur motu quorundam ceterorum
quia licet in partibus moveat situm tamen in toto nec situm mutat. neque va-
riat neque locum intervallis et recessibus et inaequaliter fluctuationibus. Ce-
lum cum suis orbibus ordinis sui tenorem servat in puncto nullo te-
mporis declinans. Unde motus celi est totius temporis primum signum et mensu-
ra omnium motuum aliorum. Est etiam firmamentum mediante motu
suo generationis et corruptionis in mundo inferiori principium efficacissimum
cuius ratio est ubi dicit Rabanus quia firmamentum suis luminibus virtutem genera-
tivam efficaciam ad terram tanquam ad proprium centrum dirigit et destinat et
radios suos in terre superficie aggregat maxime et coadunat sicut
ostenditur in scientia perspectiva. Omne enim corpus sphericum concavum et luminosum
a quolibet puncto sui dirigit unam lineam radiosam in centrum illius corp-
oris luminosi scilicet ad superficiem illius centri et quanto quelibet linea radio-
sa est vicinior alteri linee exeunti ad superficiem centri tanto ex vicinitate
unius ad aliam est fortior ad imprimendum in centro efficaciam suam ex quo in-
est quod cum corpus celi sit sphericum concavum et luminosum et terra tante magnitudinis
celi non obtineat nisi vicem puncti cum sit centrum in terra necessario fit
maxima aggregatio celestium radiorum ex quorum virtute et contactu fit magna
generatio et productio rerum generabilium in terra aqua et aere ipsius firmamenti
et quamvis celum sit principium generationis tamen non recipit generationem
ullam nec corruptionem nec diminutionem nec augmentum nam celum in sua
substantia habet simplicitatem uniformitatem et puritatem nulla habens
contrarium contrarietatem neque contrarietatem et ideo nullam habet ex se potentiam
ad corruptibilitatem. Unde sic arguit Aristoteles in primo libro de celo et mundo. Omne
quod corrumpitur est ex contrariis celum autem nihil habet contrarii ergo celum non
corrumpitur. Celum et quamvis ullo modo ex se sic uniforme habet tamen accide-
ntaliter plures orbes et circulos inequales et in magnitudine longitudinis
et latitudinis differentes propter diversas mansiones quibus indigent mortales
ut dicit Aristoteles in libro de causis elementorum et alibi. Nam si esset una differentia
et mensura reciperet mundus inferiorum influentiam radiorum periret animal
mortalium et genus omnium inferiorum et ideo necessarium fuit motum celi esse obliquum
ut per elevationem et depressionem orbium nunc calor nunc frigus materiam
generaret. Unde si directe celum moveretur quoad nostrum situm vel calore
vel frigore in mundo generabilia consumerentur ut dicit Aristoteles. Nec solum accidentaliter

Marginal notes:

Nota de statu celi firmi.
Nota de puritate et tranquillitate celi.
Nota de operatione celi.
Nota de obedientia primo principio.
Nota quod celum [illegible] sine anima.
Nota quod celum est causa generationis.
Nota de effectu celi.
Nota de operatione celi.
Nota de [illegible] ad loca [illegible] quamvis loca [illegible].
Nota quod simplex et incorruptibile.
Nota de diversis officiis celi.
Nota de officiis celi.
Nota de actione et corruptione celi.

medio puritas et incorruptibilitas ex parte materie. luminositas et pulchritudo et clari-
tas ex parte forme. Dicit enim Aristoteles in libro de celo et mundo: celum ex plurimi natura
splendidum est. Et pars in partibus eius est densa. nam in stellis est maior aggre-
gatio quam in aliis partibus ipsius celi. Unde ex parte forme habet rotunditatem
cum convexitate concavitate et claritate diaphaneitate sive transparentia. Et ex parte
[illegible] uniformitatem in toto. Sed in partibus diversitatem, [illegible]
orbium et motuum [illegible] planetarum sicut sapientes dicunt concentum et armo-
nicam suavitatem. Unde Macrobius [illegible] atomis impulsum et motum [illegible] orbium
efficit. Ponunt ille qui [illegible] [illegible] temperatis [illegible] Ponunt effectum
et concentum et cetera. Propter hoc dicit in libro de celo et mundo in fine quod celum motus sui qua-
litate inflammat aliud super quod movetur. Unde et ex commotu celi ignitur
motus enim causat calorem. Unde [illegible] [illegible] et [illegible] invenitur quod ex commotu
fit calor et ex quiete frigiditas. Et ideo calor materias emollit et dissolvit
frigiditas non aggregat et constringit. Unde partes elementares motui celi
vicinius compositas ceteris partibus mundi inferioris sunt calidiores ut
patet in igne et in aere. Inferior autem [illegible] in aqua est motus debilitatus
et ideo in ea est frigiditas sed non in ultimo. Inquantum autem [illegible] terra propter
nimiam elongationem a motu celi fit [illegible] in ultimo propter caloris absentiam
et omnino frigidam. et ideo terra permanet quiescens et perhennis ut non
moveatur sic dicit Aristoteles. Ibidem [illegible] [illegible] celi attenditur in sue sub-
stantie puritate perpetuitate informe [illegible] claritate [illegible] sui [illegible]
et [illegible] orbicularitate in motus uniformitate velocitate et in [illegible]
[illegible] sublimitate quia quantum ad situm a centro terre maxime distat [illegible]
qualitates quantitate. quod eius magnitudo [illegible] rationis [illegible]
pat in [illegible] quod omnia inferiora sibi subdita regulat ordinat et mon-
strat et quod super omnia mirabile est omnia inferiora celum ordinat et
[illegible] et tamen a nullo inferiori se aliqua immutationem recipit nec [illegible]
sibi dissimile [illegible] virtute aliqua ipsi [illegible] corpori se conformat.

Secundum celum est aquaeum sive cristallinum quod [illegible].
Aquis positis super firmamentum divinitas [illegible] formatum aquas enim
esse super celos collocatas scripture divine auctoritas nobis tradit quia
sunt levigate et subtilitate quod in natura celeste sunt [illegible] et ideo permanent
ibi fixe. Beda tamen dicit quod aque ille celestes non vaporali tenui[tate] sed
glaciali soliditate virtute divina super firmamentum sunt suspense et hoc [illegible]
ad imperium firmamenti moderationem vel ad caloris [illegible] quod eius velocissimo
motu [illegible] operis enim [illegible] Bede quod celum igneum sit [illegible] posuerunt
Unde dicit Beda: Celum est [illegible] et igneum [illegible] a centro terre
equalibus spatiis collocatum. Et ideo forte Bede videbatur quod ideo fuit necesse
ibi esse aquas ut calor ille celestis ad temperantiam [illegible] et
quod ex celi inflammatione mundus inferior dissolveretur [illegible]
ex frigiditate enim naturali [illegible] aquarum super firmamentum [illegible]

posicione dicunt aliqui stellam saturni esse frigidam propter illa quia hec ratione simi-
lis cum firmamento in vicinitate dicit et ex firmamento per virtute aquarum
illarum infrigidatum orbem. Saturni ~~est frigida~~ sibi magis proximum et
vicinum. Sed qualiter istud possit fieri rationabiliter non est perspicue videre
volentibus michi. nam cum aquosa sua ratione utriusque qualitatis sunt scilicet humiditatis
et frigiditatis. sive ignee penitus sint contraria non est bene liquidum philosophia
alius qualiter inter contraria tam disparia et contraria possit unitas. aut concordia
aliqualiter reperiri et tamen scriptum est Job xxxviii qui facit concordiam in sublimi-
bus. Ideo alio modo sentiunt moderni et opinantur qui interiora phisice
speculamina perscrutantur. Ut arbitror sunt servata. Dicit enim alexander
quod aque ille que super celos sunt non sunt ibi posite sicut frigide fluxibiles et humi-
de et sic solide congelate et ponderose. iste enim proprietates sunt et inter se
habentes contrarietatem et sibi invicem repugnantes. Sed potius per ordina-
cionem sapientie que ille super firmamentum sunt sub nobilissima natura sine corrupcione
divinitus collocate propter naturam celi maxime sunt propinque. et hoc quidem
est nature proprietas perspicuitatis et transparencie que principaliter et realiter
inveniuntur in natura qua ratione cum hec convenientia. et cum celo empyreo. et
etiam cum firmamento et ideo possunt dici aquas inferiores sibi ratione frigidi
et humidi cum aliis. concordantibus nostris adgeneracione et corrupcione
Sed eadem possunt sunt et ratione perspicuitatis propter hoc sunt nostris adsimi-
litatis cognatione. Et ideo dicitur celum esse aqueum et cristallinum ratione
mobilitatis et perspicuitas. Est enim perspicuum ad modum cristalli a su-
periori celo. scilicet ab empyreo suo lucem vel luminositatis plenitudinem reca-
piens et receptum ad inferius celum effundens et effundendo. et ideo dicitur celum
quod nobis invisibile et occultum. Cristallinum non quia durum in sumo dicitur
sic cristallus. Sed quia uniforme est firmamentum et perspicuum. autem
aqueum dicitur quia ad modum aque ex sua subtilitate et mobilitate movetur
et illud motu motum celum proximum. et illud ulterius motum quod sibi magis
est propinquum. et sic illud celum est motor inferiora. inferiorum mobilium
propinquum est cognatum. ut dicit Alexander. C

Celum empyreum est primum et summum celum. locus angelorum.
regio et habitaculum hominum beatorum et dicitur empyreum a pyr quod est
ignis quia totum igneum. Sic dictum non ab ardore sed potius a lumine
et splendore ut dicit ysidorus. istud enim celum summe lucidum infundens
lucem et splendorem est super celum cristallinum sibi propinquum et proximum
Est autem celum natura uniforme sine stellis et sperice forme. Et de-
dam [illegible] et spiritum et corporum spiritualium et corporalium sit continenti-
um est enim natura quietum et motus scilicet immotum. Unde illud celum non est
tamen propter estimacionem omnium antiquorum. Sed potius ut dicit alexander

Nota de varietate et stelle bona ad mala

Nota de concordia

Nota de medio a dicentes

Nota de [illegible]

Nota de [illegible] et gratia

Nota de [illegible] qui [illegible] angelis et [illegible] anicola

Nota de perfectio bonorum

De celo empirico.

Nota de excellencia bonorum in patria et corpore [illegible]

Nota quod ipsi influunt et impetrant nobis graciam

Nota quod in patria non est maioritas Placio [illegible]

ad completionem omnium in eius corpore secundum determinata spacia ad medium
spacium aut vel opacum infimo vel celum empireum et ultimum corpus vel spacium supremum
et ultimum esse immobile et quietum [illegible] celi proprietates describit Rabanus
sicut ubi Basilius in exameron dicens hic celum empireum est corpus primum
natura simplicissimum de corporibus luminosum quia subtilissimum. Primum mundi
firmamentum quantitate maximum qualitate [illegible] ratione perspicuum
localiter supremum quia a centro et motu [illegible] ampliatum spiritum et corporum
sensibilium et insensibilium [illegible] dei luminis habitaculum. Licet enim deus sit ubique
tamen specialiter dicitur esse in celo quia ibi lucet potissime. Unde orans propheta
[illegible] dicit specialiter sedes dei quia in corporibus mundi spera celi pulchrior est
et dicitur domus et in celo divina virtus manifestius operatur. ¶

Ether grece dicitur splendor latine et vocatur ether secundum ysidorum libro [illegible] superior
regio supremi interstitii aeris et ignis ubi est purissimus splendor
luminis sive lucis. Anaxagoras autem dixit nomen etheris esse nomen
ignis et hoc putavit ubi dicit Aristoteles propter ipsius inflammationem que causatur ex velo-
citate sui motus. Unde secundum ipsius anaxagoram omne inflammans et
inflammabile vocavit hoc nomine. Martianus autem dicit quod ether est locus ab
inferiori mundo separatus immutabilis respectu inferiorum et patitur nulla
variatione. In ethere non ubi est dies purissimus nox diurno lumine
[illegible] non succedit nec omnino quia tamen ad alium locum umbra terre que noctis
causa est in ethere non ascendit secundum Aristotelem in libro methaurorum ether nichil aliud
est quam quintum corpus nec est ex elementis iiii compositum enim supra lunam et orbem
eius nec est de genere alicuius inferiorum elementorum. Unde ether nec est grave
nec leve nec rarum nec densum nec per alterum corporis permixtionem
similiter. Elevatum enim etherem nulla ingreditur corruptio vel alteratio [illegible]
vel passio quia ei accideret si ex elementis compositum originem contraxisset
Anaxagoras tamen dixit quod ether est aer inflammatus et dicit quod ignis descendit
inferius et interius occultatur. Unde propter sui subtilitatem nunc sursum nunc deor-
sum vagatur unde terremotus generantur et exeunt ethera interius collecta
occultata. Sed dicit Aristoteles. Sermo est error quoniam subtile non descendit
deorsum [illegible] si descendens [illegible] quod opacum non lucet. Secundum magistrum [illegible]
[illegible] etheris subspera celi perambit totam mundi [illegible] et refulget
Continet autem in se orbes vii planetarum qui moventur contra motum firmamenti
Inferior itaque pars etheris velocitate sui motus inflammat inferiorem
partem [illegible] ex illa inflammatione gignitur spera ignis. Sed dicit in libro de
celo et mundo in fine ex [illegible] ignita non ignem nec inflammatum
ipse ether quia ab inferioribus non recipit aliquam immutationem quamvis
inferiora ab ipso immutentur. Sequitur modo de spera sive ambitu celi etc.

Nota de sede anime [illegible] et magistri.
Nota de [illegible] corporum [illegible]
Nota de [illegible] et [illegible]
Nota de [illegible]
Nota de [illegible]
Nota de corporum contemplatione
Nota de [illegible]
Nota de [illegible]
Nota de [illegible]
Nota de [illegible]
Nota de modo [illegible]
Nota [illegible]
Nota de [illegible]
Nota de [illegible]
Nota de [illegible]

Spera celi ut dicit ysidorus est species quedam in rotundum formata ab eo que
in medio est centrum cuius terre equis spatiis equaliter renoscitur. hanc
speram neque finem neque principium habere philosophi asserunt eo quod in ea
sui circulari nisi recipiat et ubi finiat non facile apprehenditur nec fuit
aliqua figura celo conveniencior quam sperica cum propter sui ipsius simplicitatem
tum propter capacitatem tum et propter uniformitatem spera ut alibi agemus
est orbicularis superficies celestis corporis in quo stelle fixe continentur et hec spera
duobus polis revolvitur quorum unus est septentrionalis qui numquam
nobis occidit et dicitur polus articus vel borealis. alter polus est anthar-
ticus seu australis qui numquam a nobis videtur vel propter nimiam a nobis
elongacionem vel forte propter terre interposicionem inter istos duos polos quasi
inter duas mundi extremitates spera celi volvitur et movetur et cum ipsius motu
stelle in eo site ab oriente in occidentem et iterum ab occidente in orientem mo-
tu diurno et nocturno xxiiij horis spacio existente tanta autem celeritate
spera celi currit quod nisi adversum eius precipitem cursum planete occurrent
et eius impetum moderarent mundi machina solveretur et ideo ut alibi agemus.
vij orbes planetarum sunt sub spera se invicem intersecantes per quos plane-
te motu contrario incedentes rapcioni firmamenti obviant et eius velocitatem
reprimunt et retardant volvitur autem ideo spere moles obliqua circa medium eius
axem. Est autem axis quedam linea intellectualis que recte per mediam pilam
spere tendens inter duos polos se extendit circa quam celi ambitus qui tota
circa axem circulariter se revolvit cardines autem celi sunt extreme partes axis
quibus insignitur ipsius polis et sunt cardines dicti quia sicut cardo hostii in polo suo
commeatibus revolvitur. Et sunt isti cardines cenopi vel conflexi ut dicit
ysidorus spere vero celestis medietas est emisperium scilicet pars quam a nobis totaliter
videtur sed propter defectum visus nostri illius pars quam inspicere potest circulus qui finitor
orizon vel finis circus nuncupatur ut dicit ysidorus Recollige quod breviter opp-
das quod spera celi est similitudo sua linee equaliter ad centrum vel equaliter ad terram substancia
eius conveniencia est a centro terre remotissima et ideo illa in medio sunt motus
nobis propter summam distanciam videntur et singularis omni inferiorum potencia omni
inferiorum est ordinacio informacio generacionis et vegetacionis estima sibi
contrariorum et prima activa Nam motus sui molestia planetas sibi
obviantes perficit summis harmoniam et perfectissima Nam sic dicit aristoteles in libro de
celo et mundo ex coordinato spere motu et contrario planetarum occulte contingunt mor-
be levitor vel armonia unde in macrocosmo in pulsu ipsorum orbium efficiatur sonus ille
et acuta omnium generibus temperatus cum tonos varios et modos Sed propter
nimium auditus defectum et illius soni excellentem armonia illa a nobis non auditur
sic mente solem non possumus intueri quamvis clarissimo moneat Nam

radiorum claritate acies nostra non stat.

Circuli celi sunt plures quorum duo sunt visibiles s. galaxias et zodiacus
alii sunt invisibiles s. circulus equinoctialis dividens duo emisperia
tangens zodiacum in ariete vel in libra alius est circulus solsticialis esti-
valis eo quod sole in eo existente fit solsticium estivale iste circulus tangit
zodiacum in cancro et est quasi quintus nostre habitationis et tertius alius est paralellus
sub celo septentrionali sive arcticus et est quasi simplus nostre habitationis et [illegible] habitationis. Circu-
lus qui est ex parte tertia alterius habitationis zodiacum tangit in capricorno et
dicitur circulus solsticialis hyemalis eo quod sole existente in eo fit solsticium hye-
male alius est paralellus sive circulus antarticus seu australis vel circulus
australis et oppositus artico paralello. Dicuntur autem hii circuli paralelli quia
circuli eque distantes a parte quod est in medio et sese quia distans equaliter enim
distant ab invicem paralelli. Sunt preter hos duo circuli qui dicuntur coluri co-
lurus solsticialis qui incipit a polo septentrionali per cancrum et capricornum
circulariter procedens iterum redit ad locum principii. Alius est colurus austra-
lis per libram in ariete similiter redit ad locum principii et dicitur colurus
quasi colli tauri a cauda bovis silvestris qui erigit caudam arcum
facit imperfectum quia imperfecte colurus circuli in parte. Circulus est orizon
id est finitor visus quo celo quo celum et terra videntur pariter copulari. Est
et circulus meridianus de signis illa per zodiacum in qua sol meridiem
equaliter distans inter orientem et occidentem et isti duo circa circuli non
sunt in spera quia secundum diversos sunt et aspectus variantur hic usque.

Galaxias est circulus celestis ceteris circulis
celi pulchrior et candidior medius per medium celi incipiens
ab oriente usque ad septentrionem per cancrum et capricornum procedens iterum
ad punctum locum dicitur autem lacteus circulus quia inter omnes circulos celestes
nobiliorem habet claritatem. Unde et de nocte navigantes et itinerantes dirigit
et deducit quanto autem aura nocturna est serenior et frigidior
tanto melius galaxie est manifestior. Secundum opinionem autem vulgi
galaxias dicitur vestigium solis quod post se relinquit. Sol quidem erat in alio
circulo. Sed Aristoteles hic dicit esse falsum quia si esset galaxias combustione talis
solis oportet quod hec impressio esset in circulis in quibus erat sol cum aliis stellis
mobilibus et hoc videmus esse falsum quia transcendit circulos zodiaci. Ubi sol
in illa [illegible] ymaginat sic dicit illi. Metheororum ut Anaxagoras et demo-
critus dixerunt galaxiam esse repercussionem luminis ad aerem sic in
speculo. Sed hoc est falsum ut dicit Aristoteles ibidem quia si hoc esset permutaret
sic et permutatio luminis. Hoc autem est falsum quia videmus galaxiam semper
in eodem loco nec recedit ab eo dicit ergo Aristoteles sic [illegible] propinquum orbi est
inflammatur et lucidus et in locis ubi videtur galaxias sunt stelle multe prope

Nota de solsticiis et coluris.

Nota de [illegible]

Nota de galaxia

Nota de [illegible]

Nota quod [illegible] qui democritus [illegible]

Nota [illegible]

Nota de [illegible]

et involvit et in illis relucet fulgor ille et ideo apparet locus ille magis. ra
diolus nec recedit ab uno loco orbis sive olim. ar. in li. 1. methaurorum
capitulo secundo

Zodyacus est circulus obliquus in xij partes distinctus equales que
xij signa a partibus sunt vocata. nobis autem significat maiora parte
celi et planete in moventur. Sunt igitur xij signa. xij s. spatia equaliter
distincta et stellis notabilibus ab astrologis denotata quorum quodlibet
in xxx dividitur gradus. vel gradus lx dividitur minuta lx. Sed (?)
et lx. [illegible] minutum unum lx minuta gradum unum. et xxx gradus
signum unum. Sunt autem signa ista propriis nominibus appellata sic aries.
taurus et sic de aliis et vocantur animalia non quia animalia sunt de celo col
locata sed quia in suis effectibus animalium talium proprietates aliquas repre
sentant. Et post dicitur Inter ista xij signa iiij sunt cardinalia secundum
ptholomeum s. cancer in summo capricornus in imo aries et libra in medio. prima duo
dicuntur signa solsticialia quia in cancro existens sol ulterius ad nos non
accedit in capricorno remotius non recedit. In primo sunt longissimi
dies et breves noctes. In secundo econtra. In aliis vero duobus fit equinoctium in
ariete fit vernale. In libra vero fit equinoctium autumpnale et tunc utroque
tempore dies noctibus sunt equales. In istis xij signis tria sunt ignea
s. aries leo et sagittarius. tria vero sunt terrea s. taurus virgo capricornus
et tria sunt aerea s. gemini libra aquarius. et tria aquatica s. scorpio. can
cer. piscis. Et inter ista que sunt ignea et aerea sunt calida et masculina et
diurna. Que vero sunt aquatica et terrea sunt frigida et feminina et nocturna
Inter ista et iiij sunt mobilia s. iiij cardinalia s. aries. cancer. libra. capri
cornus quia in eis mutatur tempus. et quatuor sunt fixa in quibus figitur
ipsum tempus s. taurus. leo scorpius. aquarius. Et iiij sunt que mobilibus
et fixis communicant. s. gemini virgo sagittarius. ~~Et iiij sunt~~. piscis. Et
dicuntur ista signa domus quia domicilia sunt et hospitalia planetarum. et ex
hiis domibus [illegible] domus triplicitatis que exaltationis. Nam
ista signa que concordant in una natura faciunt triplicitatem et eodem nomine
nuncupantur et sic in iiij partibus celi ordinantur. Nam in oriente
sunt ignea. aries leo sagittarius terrea sunt taurus vero virgo capri
cornus in austro aerea sunt. libra gemini et aquarius in occidente aqua
tica cancer piscis scorpio in septentrione. et inter istas triplicitates dominus (?)
[illegible] sunt in suis effectibus orientales occidentales et septentrionales
australibus et in eis nobiliores planete dominantur. Nam triplicitas
orientalis que est prima habet solem de die et lunam de nocte et saturnum participantem
cum eis die et nocte. Triplicitas ergo occidentalis habet saturnum mercurium et
Jovem. Triplicitas septentrionalis habet venerem lunam et martem. australis vero

Nota de celi zodiaci et partibus (?) ... et octava
Nota de ... gradus ... minuta
Nota de ...
Nota de iiij cardinalibus ...
Nota de mathesi (?) ...
Nota de ...
Nota de ...
Nota de ...
Nota de triplicitate ...
Nota de ...

habet saturnum mercurium et solem. Omnia predicta signa domus exaltacionum quia planete
sunt magis vel minus exaltantur in signorum gradibus pluribus et certis
olimus operantur. Nam sol habet virtutem suam et exaltacionem in xix gradi
bus arietis et cadit in eodem gradu libre. Venus habet gloriam suam in piscibus
xxvii gradibus et cadit sub [illegible] suam in [illegible] signi opposita
scilicet virginis. Mercurius erigitur in virgine xv gradibus et cadit in piscibus
gradibus totidem. Luna erigitur in thauro tribus gradibus et totidem ca
dit in scorpione. Saturnus erigitur in libra xxi gradu et cadit totidem
in ariete. Mars erigitur in capricorno gradibus xxviii et totidem in cancro
Jupiter erigitur et caput draconis in geminis gradibus tribus et cadit
in sagittario totidem. Cauda eorum erigitur in sagittario tribus gradibus et
cadit in geminis. Preterea unumquodque signum dividitur in tres partes que facies
nuncupantur quarum prima est a primo gradu arietis et durat usque ad decem
secunda durat usque ad xx. tertia usque ad xxx. Prima facies arietis martis
secunda solis. Tertia veneris. Prima facies tauri est mercurii. Secunda lune
Tertia saturni. Prima geminorum est Jovis. secunda mercurii. Tertia solis.
prima cancri est veneris. secunda mercurii. tertia lune. Prima facies le
onis est saturni secunda Jovis. Tertia martis. prima virginis est solis. secunda
veneris tertia mercurii. Prima libre est lune secunda saturni. Tertia Jovis.
prima scorpionis est martis secunda solis. tertia veneris. Prima sagittarii est
mercurii secunda lune. tertia saturni. Prima capricorni est Jovis secunda martis
tertia solis Prima aquarii est veneris. secunda mercurii. tertia lune. Prima piscium
est saturni. secunda Jovis. tertia martis. Planeta igitur existens in domo propria habet
v. fortitudines in gradu exaltacionis. habet iiii. in domo triplicitatis
habet tres in facie unam aut duas et qui magis habuerit inter planetas
minus malignatur in [illegible]. Et quilibet planeta fortior est in domo sua
quam in aliena et pro fortitudine signi in quo est fortificatur et exaltatur
debilitatur sic fortis vir fortior est in equo forti quam in debili. Et ideo
astrologi in iudiciis suis ut dicit Messahala considerant domos ascendentes
vel ascensus signorum et planetarum dignitates ut signum per eorum principatus
et dominium in domibus angularibus vel ascendentibus angulis cadentibus
quantitatem iudicant [illegible] domini. iiii autem signa domus angulares
dicuntur signa cardinalia de quibus supra scilicet cancer libra capricornus et aries
Quedam domus succedentes angulis scilicet taurus qui succedit arieti
et leo qui cancro et scorpius qui libre et aquarius qui succedit capricorno
Tercia vero domus cadentes ab angulis scilicet gemini virgo sagit
tarius pisces ubi [illegible]. Sed secundum situm signorum ortus
et occasus oppositiones coniunctiones aspectus [illegible] accidunt
in hoc mundo. Nam sicut dicit idem auctor ista [illegible] et [illegible]
cum forti signo masculino ascendente et forti planeta bono est bono

Nota de effectu [illegible]
Nota de [illegible] domus
Nota de [illegible]
Nota de [illegible]
Nota de [illegible]
Nota de [illegible] vel etate hominis et quia diversa re[illegible] bona et mala
Nota de [illegible] planetarum
Nota de [illegible] bona et mala
Nota pro planetis dominorum angularibus
Nota de domibus subditis
Nota de domibus
Nota pro [illegible] planetarum [illegible] subditi et [illegible]
Nota [illegible]

50

aspectu in ipso ascendente exaltate fortis et bone. ¶Sunt dispositionis in
duo gene et 9° domus. itaque anguli prima domus est orientalis .i. signum
arietis. domus 10 celi sive septentrionalis est cancer. angulus vero
occidentalis est libra. et angulus terre est capricornus. hec signa in 4or
angularia maxime sunt virtutis et orientale plusquam occidentale et sep-
tentrionale plus quam australe. Unde angulus terre est tribus aliis minus fort-
lis. ecce dicit autor domus succedentes sunt medie essentie et virtut-
is. signum ab oriente s. 2 tam. et 5m vel 8m et 11m inter hec signa
sive domos. 8m signum peioris est operationis et significationis et is
vocatur ab astrologis domus mortis. ¶Reliqua autem signa sive domus
cadentes s. 3. 5. 6. 9. 12. sunt et debilioris essentie et peioris
signis et maxime 6m et 12m. et hinc 12 est ut dicit autor quia in 6°
domo vel signo gaudet mars et is vocatur domus infirmitatis et
debilitatis omnium rerum et in illo signo est gaudium martis et in 12 gaudium
saturni et is vocatur domus inimicitie tristitie et laboris. ¶Signa etiam
sive domus dicuntur invicem se aspicere et sunt tres aspectus principales. scilicet
sextilis. tertius et quartus. ¶Sextilis aspectus dicitur quando aliquis planeta in
aliquo signo ascendente aspicit tertium ante et tertium post se et hoc est a iij
v tertium. ¶Si aliquis planeta fuerit in signo arietis aspicit illum qui est in
capite geminorum ante se et cum qui fuerit est aquarii post se quod est signum
11. ¶Et hoc notatur sextilis eo quod teneat quartam partem celi. s. gradus
lx. et talis aspectus est laudabilis bonus et fortunatus. ¶Est enim signum dei
dilectionis medie secundum astrologos et dicit autor supradictus. ¶Tertius aspectus
est a quarto signo et 90 gradus planeta que fuerit initio arietis aspicit
cum qui fuerit in leone ante se et cum qui est in sagittario post se quod est signum
nonum. ¶Et dicitur trinus quia continet tertiam partem celi. s. c. et xx gra-
dus et hoc aspectus est optimus quod est in benigno parte amoris. Et dicit autor
¶Quartus aspectus est a quarto signo et xc gradus planeta qui fuerit in-
itio arietis aspicit illum qui est in capite cancri ante se et cum qui est
in capite capricorni post se quod est signum xm. et hic aspectus dicitur quartus
quia quartam partem celi obtinet .i. nonaginta gradus et hic aspectus est malus quod
in illo signo non est et iudicio et inimicitie et in parte. Et dicit autor predictus.
¶Coniunctio non et oppositio non sunt aspectus quia non dicuntur aspectus absolute quia non
pp signum recipit 7m. Et aries libra dicitur aspectus oppositionis et est pessimus quia
signum est parte inimicitie et precedit maxime si aspectus fuerit martis sicut
dictis. ¶Quando non planeta convenit cum planeta in eodem signo
ascendente vel in signo sibi coniuncto ante vel retro tunc dicatur coniunctio et
hoc potest esse bona si planete fuerint boni et econtra mala. ¶Si planete fuerint

Nota quod balneum et officium
Nota quod capita [illegible] et cadentes in peiori
Nota quod discordia
Nota quod amor
Nota de triplicitate aspectus
Nota de sextili prudentie
Nota de causa bonorum et prosperorum
Nota de aspectu malorum planetarum
Nota de oppositione coniunctione planetarum quod pl. pessima
Nota quod [illegible] mala

Nota de equinoctio autumpnali et primo | mali sic de aliis et hic omnia patent in figura quam ponit auctor ¶

Natura autem signorum per ordinem recolligamus ex signo arietis exordium sumentes. Aries quidem est orientale signum sic dictum quia sicut aries in iacendo ampliatus unum equaliter mutat uices sic sol existens in illa parte zodiaci que dicitur aries facit equinoctium et equales facit dies arabice atque noctes et sic dicit misahel. Aries est signum masculinum diurnum mutabile domus martis in xix gradu eius est exaltacio solis dominus eius sol de die de nocte uero iupiter et saturnus participat eis. Facies prima triplicitatis prima est facies eius martis. secunda solis. tertia ueneris. de corpore hominis dicitur capiti et faciei et multos facit in corpore capillos corporis curuam facie obliquum oculos grandes aures breues collum longum domus est mite et natiuitatis hominis qui sic hoc signum ab inferiori parte terre ad superiora ascendit et a tenebris ad lucem uadit sic natus de tenebris egreditur et in illius signi abdita comparuit ad lucem et ~~lecta~~ secta capitibus inoccultat et sic narrat albumasar in libro de motibus astrorum. Interea in quinto uel quarto gradu arietis occumbente oritur signum salire arietis. In ix gradu oritur stella que dicitur almaricch et alpheta et serenat aerem in xxv gradu occidunt pliades etc. Quando ante sol uel luna uel aliquis planetarum intrant v uel vi uel iii uel ii gradum arietis erit nubilum et uentus a unde frigus et tempestas in gradu xxix et uel xxx erit magnus calor. Taurus secundum misahel est signum terreum frigidum siccum nocturnum domus ueneris hic exaltacio lune in quarto gradu eius domus eius de die est uenus in nocte luna et mars participat cum eis de triplicitate est prima facies mercurii secunda lune. Tercia saturni ex corpore hominis dicitur collo et guture. Aliter facit amplum et curuum nasum dat grande et longinum amplas nares oculos grauios capillos elonatos et nigros collum grossum uerendum efficit hominem honeste manere et tamen uanum domus est ac et passionis acceptionis et stationis et ideo dicitur taurus quia taurus sulcando terram scindit et locupletat cum est quando sol est in tauro terra est arabilis et cetera agriculture albu. In primo gradu tauri oritur sidus pliades. In sexto oritur occidit et mutat aer. In viii oriuntur pliades et turbant aerem. In xx oriuntur hyades oriuntur et turbat aerem. Signum geminorum aereum masculinum mediocre diurnum domus mercurii exaltacio caude draconis in iii gradu eius dominus eius in die est saturnus in nocte mercurius. Iupiter participat cum eis de triplicitate eius. Tercia facies est iouis secunda martis tercia solis in corpore hominis dicitur humeris brachiis

Nota de equinoctio autumpnali et primo
Nota de parte
Nota de 3bus generibus partium
Nota de corpore humana facie et humilitate
Nota de uenia partis et corporis
Nota de exordio partis
Nota de quibusdam partibus uel defectibus de ipsis arietis et tauri partis
Nota de ... tauri

manibus mediocre efficit staturam et homines pulcros et convenientes
Cum mixtus mercurius fit sunt formatus dispositionem hominis et stile — Nota de statura vel
sunt ad statum de cognacionis et propinquitatis consilii religio
nis et fidelitatis capitum semper minor. In .x. gradu geminorum
occidente oritur pardus et mutat aerem et post archites et ethiopes — Nota de cantu vel
vel aquila xom [illegible]. Isti gemini ubi dicit ovidius secundum poetarum fabu
las fuerunt castor et pollux fratres gemini et ambo viri fortissimi quorum
alter tunc dicatur esse sol in geminis quando sole in illa parte celi conti
nuo ad quod superandum inferiora geminatur tunc et bella inter cognatos
aliquotiens. Alia fabula gemini et romuli qui castor post mortis esse
pollux fratres et liber et equus [illegible] illam fingunt quia qui
in estate et noctes sunt brevissime quando omnia post illius collo — Nota de quo [illegible] et [illegible]
cacionis occidit. Alia pars anterior oritur et ascendit et pro
tanto dicitur omnis statura ad [illegible] inferos [illegible]. Cancer
est signum aquaticum femininum mobile nocturnum domus lune exaltatio — Nota de vita [illegible]
iovis in xv gradu domus eius in die veneris in nocte martis
et luna participat cum eis de triplicitate cum marte prima facies
eius cum venere secunda martis tertia lune super cor super
pectus costas et pulmonem et facit in toto gracilitatem. Ista amore eius
facit homines gracilem incompositum atque rude corpus [illegible] dentes
[illegible] et tortos et vocatur domus patris et calidi et [illegible] et omnium — Nota [illegible] [illegible]
que crescunt super terram castrorum villarum et civitatum [illegible]
sepulture et hereditatum de hoc dicit albumasar. In [illegible] gradu cancri occi
dente oritur capricornus et mutat aerem. In x gradu oritur [illegible] et — Nota de [illegible] [illegible]
mutatur aer in caliditate. In xxix gradu oritur [illegible] cancri
et canis plenus apparet et fit magna perturbacio aeris. Dicitur — Nota de [illegible] [illegible]
autem cancer ut dicit ovidius. Nota cancri est [illegible] sic sol [illegible]
illam partem zodiaci que vocatur cancer facit retrogradacionem in omni
gradu tunc tunc et sol extollit versus [illegible] versus
[illegible] et [illegible] in terra quod non potest plus extolli et tunc retro — Nota de [illegible] [illegible]
dicitur descendendo per signa [illegible] ad capricornum. Signum leonis
[illegible]. est signum igneum masculinum [illegible] diurnum domus
solis et illius exaltacio. domus eius sol in die et nocte et par — Nota [illegible] de [illegible]
ticipat cum eis de triplicitate eius prima facies cum saturno secunda
iovis tercia martis. In hoc corpore [illegible] lateribus cordis et dorso efficit — Nota [illegible] [illegible] [illegible]
homines super [illegible] gracilem inferius [illegible] magnum et [illegible] circa
superiore substancia et dicitur filiorum et nonorum voluntatum
librorum et honorum. de hoc dicit albumasar. In iii gradu leonis aquarius
et [illegible] oritur et fit aeris mutacio. In xxix gradu oritur et occi
51 dit capricornus. Dicitur autem illud signum leo quia leo fortissimum animal

et maxime calidas partes pectoris et partes anteriores sic sol
intrans illam partem signi a eius radios imprimit quia intime
quanto ab illo signo recipit etc. ut dictum est. Virgo est signum mediocre
nocturnum domus mercurii prima et est exaltacio mercurii prima in
xv° gradu eius dominus est venus in nocte luna et mars participat
cum eis de triplicitate et secunda prima facies eius est sol. Petrus vero dicit tercia
mercurii ex parte hominis hic in parte ventris et intestina personam
pulchritudinem facit pulchros oculos faciemque decoram et mitigat co-
himitacionem domus et infirmitates servorum et ancillarum et bestiarum innutritarum
significat et mutationem de loco ad locum et hoc signum dicitur virgo
quia virgo sterilis est et sine fructu et sic sol intrans illam partem
zodiaci que vocatur virgo suo calore humorem consumit et sic terra
a fructu sterilis fit. Libra sive mizan est signum aereum masculinum in-
diurnum domus veneris prima exaltacio saturni in xxi° gradu dominus
eius venus de die saturnus de nocte mercurius et iupiter participat
cum eis de triplicitate et tercia prima facies eius est lune. Dicta Saturni et
Jovis. De corpore hominis regit inferiora ventris intestina et um-
bilicum domus est viciorum et nuptiarum et correccionis pugnarum et rapine. De hoc
albumasar. In v° gradu libre leo oritur altatur et calefit aer in xxii gradu
corona oritur et fit maxima turbacio aeris xxiii in oritur celi ...
et fit maior turbacio aeris et postea oritur virgo. Dicitur autem hoc signum li-
bra similitudine ponderandi quia sol existens in illa parte celi que dicitur
libra dies et noctibus similes efficit et equales ut dictum est. Scorpio
sive mizael signum aqueum frigidum flegmaticum et nocturnum domus prima mar-
tis nullius exaltacio. Dominus eius in die venus in nocte mars et luna
participat cum eis de triplicitate et quarta prima facies est martis. Secunda solis
quarta veneris. Ex parte hominis in suis ... ... corporibus
et nec facie dat invidiam et famam capillos multos oculos par-
vos caudam longam pedes magnos et leves facit homines et istabiles
in altitudine et fidei. Domus est mortis et timoris debiti et laboris
campi et correccionis belli calliditatis ingenii. De hoc albumasar. In ...
gradu scorpionis stelle yades oriuntur et fit magna perturbacio aeris
tempestas et postea oritur tamen in ix gradu et occidunt pliades et fit
aeris serenitas. Dicitur autem signum illud scorpio quia scorpio est animal
valde pungitivum et caude. Propterea sol existens in illa parte zodiaci que dicitur
scorpio cum destructionis et consumpcionis corporis humani quia omne
declinans nunc caloris aeris. Vero aer distemperatus in frigiditate
accedit et pungit corpus ubi ut dictum est. Sagittarius sive mizael est signum
igneum masculinum mediocre diurnum exaltacio caude in iii gradu
eius dominus est in die sol in nocte iupiter. Domus participat cum eis de
triplicitate est prima. Prima facies eius est mercurii. Secunda lune t-

Nota de ...
...

Nota de proportione
...
Nota de impregnatione
Nota de mercatoribus

Nota de ...
...
Nota de ...

Nota de ...
...

Nota de ...

Nota de malis
...

Nota de ...
...

Nota de ...
Nota ...
...

tertium corporis hominis disponit femora. longas facit coxas et curua
faciei oblongam et motum stabilem hominem facit pulchriorem retro quam
ante capillos dat subtiles uentrem magnum et timorem facit homines
delicati. Unde dicitur domus itineris fidei sapientie et magisterii et ho- — Nota de sapientia
noris commercatu sapientie altiorum et conuiuacionis sompniorum de hoc — [illegible]
dicit Albumasar in xx° gradu Sagittarii oritur Pliades statim occidunt et oritur
caput Scorpii et sic [illegible] acr[illegible] xiiii gradu [illegible] occidit et mi-
nuitur. Dicitur autem Sagittarius illud signum quia sicut sagittarius emittit
sagittam sol exiens in illa parte zodiaci ad nos emittit grandines — Nota de signis
pluuias atque niues. Capricornus signum mobile est et signum terreum frigidum — [illegible] et cor-
et instabile nocturnum Saturni primum domicilium exaltatio Martis est — rectionis. Nota de uita
in xxviii gradu eius dominus eius est de die Venus in nocte luna — mundanorum.
et Mars participat. De triplicitate est sua prima facies et [illegible] secunda
Martis tertia Solis. In corpore hominis regit genua subtilia [illegible]
[illegible] colli [illegible] facie [illegible] domus notatur dominii
et honoris regis et regni glorie et imperii et [illegible] sublimitatis.
De hoc Albumasar in x gradu Capricorni oritur canis in xxx gradu
occidit caput [illegible] et oritur caput Capricorni. Dicitur Capricornus — Nota ambitiosos
prima caper est animal cornibus petens superiora solem optinens — honores appe-
in illa parte zodiaci facit solsticium hyemale et tunc incipit ascendere — tentes.
signa [illegible] ariete [illegible] caput. Aquarius signum est mas-
culinum [illegible] diurnum domicilium Saturni [illegible] nullius est exaltacio. Dominus — Nota quod diuites
est in die Saturnus in nocte Mercurius et Jupiter participat cum eis de — et auaros.
triplicitate [illegible] prima facies eius Venus secunda Mercurii tertia Lune
[illegible] de tibiis hominis usque ad cauillam pedis facit homines glori-
antes nimia de nobilitate pulchra facit faciem et colorata et tibia facit
[illegible] domus uocatur amicicie ueritatis et fortune [illegible] — Nota quod amatores diuitiarum
[illegible] regis [illegible] aut [illegible]. De hoc Albumasar in x° gradu signi Aquarii
oritur Leo in xxii gradu stella regia et lampades occidunt et minuitur — Nota de desiderio diuitiarum
[illegible] post Capricornum et oritur caput [illegible] et Aquarii dicitur illud signum
Aquarius [illegible] primaria deorum [illegible] cor aqua [illegible] — Nota quod prodigalitatem diuitiarum
tenet [illegible] et [illegible] sol est in aquario [illegible] tempore aer [illegible] — [illegible]
[illegible] in aquas multas [illegible] et tunc pluuie plus quam in
alio tempore sit. De [illegible] Pisces signum est mobile et signum aquaticum
frigidum mediocre nocturnum domicilium Jouis et exaltacio Veneris in
xxvii gradu eius dominus eius in die [illegible] in nocte Mars et luna — Nota de otiosis.
participat cum eis de triplicitate [illegible] prima facies eius est [illegible] Jouis
tertia Martis. De corpore hominis regit pedes [illegible]
[illegible] caput. Floret barba et pulchra. Album facit homines [illegible]
[illegible] rotundis [illegible] oculis. Dicitur autem illud signum domus inimici — Nota de [illegible]
[illegible] et omnis bestie que [illegible] laborem. — malorum.

Nota quod illos quidam dicunt

lamentacionis et tristicia[m] sub[iun]ctionem et desolatione[m] molestia[m] et carcerem
de hoc alibi. In x. gradu signi piscium oritur virginis in xii gradu chele
i. libra oritur. In xix. gradu oritur cancer. In xxiiii. gradu orion et
aquarius oriuntur. Dicitur autem aliud signum piscium eo quod tunc temporis
generantur pisces et coniectatos quod calore solis ascendente humores dissol-
vente solent tunc pisces exire de semine suo. Ut dicit glossa. Habes itaque xii
signorum celi proprietates et occultas virtutes secundum astrologorum iudicium sicut
sunt opusculo intercluseris estimans utile esse legentibus eorum no-
mina inscripta tenere et pariter invenire quid de eis senserunt antiqui
et quare eis talia nomina imposuerunt. Astrologi siderum inspectores quod
secundum istorum xii signorum situm ortus et occasus et aspectus
varios mirandos actus debent inesse inferioribus unde accidit
superiora omnia immutant et alterant licet inferiora et in eis suas faci-
unt impressiones. Juxta autem duodecim signa moventur et discurrunt

Nota quod superiora disponunt inferiora

planete qui sunt sidera erratica certis ubi dicitur certa spaciis
distincta ab invicem et distincta. Quia sunt sidera erratica certis ubi dicitur
spacia spaciis distincta ab invicem et distincta quia sunt errantia non
quod errent cum certissimum habeant motum et distinctum sed ideo erratica di-
cuntur quia contra firmamentum cursum suum agere dinoscuntur. Et ideo de motu
planetarum et ipsorum situ et effectu aliqua tenere sunt dicenda tam in
generali quam in speciali etc. ¶

De duplici motu planetarum

Oportet autem omnes planetas duplici motu scilicet motu naturali et
proprio scilicet ab oriente in occidentem contra motum firmamenti et motu alie-
no scilicet ab oriente in occidentem et hic raptu firmamenti cuius
violentia singulis diebus ab ortu ad occasum rapitur. In motu autem
naturali quo nituntur contra firmamentum quedam celerius quedam tardius et hoc
propter circulorum suorum dispare quantitatem. Nam Saturnus moratur in quolibet
signo per xxx. menses et complet cursum suum in triginta annis. Jupiter moratur

Nota de dispari motu et [?] mensa

in quolibet per annum unum et xii annis complet cursum suum. Mars mo-
ratur in quolibet signo xlv. diebus et fere cursum suum in duobus annis.
Sol autem moratur in quolibet xxx. diebus et x horis et semisse et complet cur-
sum suum in trecentis lxv. diebus et vi horis et complet cursum suum
Mercurius xxxviii diebus. Venus moratur in quolibet signo xxix diebus
et complet cursum in ccc. xlviii diebus. Luna moratur in quolibet signo
~~xxviii diebus et complet cursum in ccc. xlviii~~ duobus diebus et dimidio et
vi. horis et besse unius et complet cursum suum a puncto usque ad punctum
in xxvii diebus et viii horis. Septem autem vii stellarum ingressum et
egressum per xii signa et egressum ab eisdem variantur et disponunt omnia
que in hoc mundo inferiori generantur et corrumpuntur. Unde in libro [?]

Nota quod secundum motum [?] et [?] ordinantur mores hominum

[?] phi[losophi] le[gitur] li[bro] c. v. Maxime tamen [?] ad similitudinem spere

& hec continuum laborem in circuitu eius volubiliter & tertia fixa in eius
medio nec declinante ad sinistram vel ad dexteram & possunt alia ele-
menta mobilia & hec etiam moventur per motum vii planetarum & omnes stelle
alie cooperantur planetis in suis operationibus [?]. Unde & opus plane-
tarum simile est lapidi magneti & ferro. sicut trahit ferrum ab eo
ita omnia que sunt super terram a motu planetarum efficiuntur aptatio
& destructio sic motibus & operationibus planetarum diversificatur autem
eorum operatio secundum diversitatem climatum. aliud enim operatur circa ethiopes & aliud
circa sclavos. Unde sic dicit 18 c. iiii. Accedentia [?] planetarum quando
in ipsis signis que sibi propria sunt/ coniuncti in signis aquaticis
in revolutione anni significat multitudinem pluviarum. Si in igne-
is siccitatem & famem ex excessu caloris & siccitatis. Si in aeris
multitudinem ventorum. Si in signis frigidis gravitatem frigoris
& temperamentum caloris. Et/ item in eodem viii. c. dicit quod essentie signorum
inveniuntur in operibus sive in bono sive in malo. quia si fuerint
boni planete bonum portendunt. Si fuerint mali contrarium. Nam ut
tradit idem planetarum quidam sunt malivoli diurni ponderosi frigidi
& sicci s. saturnus. Quidam boni masculini diurni temperate calidi
& humidi sic Jupiter. Mars vero masculinus nocturnus calorem & siccitatem
generat. Sol masculinus calorem & siccitatem operatur. Venus frigens [?]
nocturnus inter caliditatem & humiditatem medietas [?]. Mercurius vero
temperatus est neque diurnus neque masculinus neque femininus. Unde cir-
co vertit se ad naturam illius cui iungitur. nam est bonis bonus & cum
malis vel mediocribus similis efficitur. Luna insuper est planeta
femininus nocturnus frigidus & humidus cum excessu. Et iis secundum
astrologos. planete aliqui in suis effectibus sunt boni sic Jupiter
& venus. nulli enim nocet/ sed tam suos quam non suos adiuvat
et tuetur quantum potest. Alii sunt s. mars & saturnus qui nec suis
semper obsunt/ suis tamen plurimum. Alii vero mediocres s. sol. luna
mercurius. Nam suis bona ingerunt s. ceteris vero nec bona
nec mala & maxime secundum quod bonis planetis vel malis in diversis
signorum domibus coniunguntur. Nam cum bonis bona & cum
aliis vero mala ut sepius operantur. Hii vii planete maxima
sunt in generatione tam hominum quam animalium pertracte [?]. Unde secundum
astrologos & secundum Gal. & alios peritos medicos Saturnus materiam
in mense primo sua frigiditate & siccitate coagulat & condensat. Jupiter se-
cundo mense spiritum & membra tribuit. Tercio mense mars substanti-
at sanguinem & humores dividit & ordinat & componit. Sol
in quarto mense vitalem calorem & spiritum operatur & cordi tribuit.
venus in quinto mense organa sensibilia & officialia membra

Nota de natalitate [?] virorum

Nota de effectu bonorum & malorum planetarum qui movent ad bonum vel ad malum

Nota de concordia bona & mala.

Nota de bonitate & mala.

Nota de effectu in bono & in malo.

Nota de effectu bonorum.

Nota de mediocribus hominibus.

Nota quod est sta... [?]

Nota de vita & societate bonorum & malorum planetarum.

amorosus s(cilicet) et nasci philosophie et disponit Mercurius vi mense omnia corporis
foramina et porosa membra et linguam et nares componit. Luna enim
mense vii. suis humiditatibus membra dividit et distinguit et ideo tunc fetus
nascitur vivus et salubris. Si vero nasci distulerit usque ad octavum
mensem fetus tunc moritur et huiusmodi (?) prima causa (?) Saturnus idem tunc iterum redit qui
utramque qualitate sua frigida s(cilicet) et sicca fetum mortificat et astringit. Nono
autem mense regnat Iupiter iterum qui fetus calore non temperato removet
et custodit. Unde fetus tunc nascens vitalis est. Primum nascens in primo
et mense. Post sic salubris et vitalis quia tunc iterum regnat Mars
et calore et siccitate membra nascentis roborantur. Unde fetus calorem et
siccitatem sentiens egreditur iam robustus. Istas et multas alias habent
planete in corporibus inferioribus operationes corporales et spirituales. Maiorem
operationem in suis dominiis dominantur. Singuli enim planete habent
domos ut dicit Albumasar. Nam domus Saturni prima et propria est
Capricornus secunda et Aquarius. Domus Iovis Piscis Sagittarius. Domus Martis
Aries et Scorpius. Domus Mercurii Virgo et Gemini. Domus solis
Leo. Domus lune Cancer. In hiis duabus domibus sive signis vii
planete durant et per eas diversis motibus vagantes mire de [illegible]
operantur. In hiis autem signis moventur planete duplici motu
s(cilicet) accidentali ab oriente ad occidentem raptu firmamenti et motu natu-
rali et hic motus est duplex s(cilicet) primus et secundus. Primus motus est circulus quem
facit planeta in proprio circulo et metas et terminos inequaliter operit. Secundus
motus est quem facit sub zodiaco et lineam s(cilicet) ad zodiacum semper in equali
tempore et per equale spatium transit. Primus autem motus planete est
proprius sive in circulo qui dicitur eccentricus sic dictus eo quod non habeat terram
pro centro sicut zodiacus habet terram pro centro. Unde circulus planete
dicitur eccentricus cuius superficies cum per centrum terre transeat et terram in duas
medietates dividat centrum cum sit tamen hic extra centrum terre. Et circu-
lus eccentricus est duplex s(cilicet) differens et equalis. Nam planetis
assignantur iii circuli ut dicit Ptolomeus s(cilicet) equans differens et circulus
differens est circulus planete per cuius circumferentiam semper movetur
epiciclus ipsius planete. Deferens dicitur quia defert circulum epi-
cicli. Circulus equans dicitur super cuius centrum movetur centrum epicicli plane-
te uniformiter et dicitur equans quia ille tenet equaliter plane-
tam circa suum. Epiciclus est quidem parvus circulus quem describit planeta
motu corporis sui per cuius circumferentiam movetur corpus planete in superiori parte
enim epicicli movetur ab occidente in orientem in inferiori vero parte
movetur ab oriente versus occidentem et ideo patet quod sol et alii planete
in propriis circulis moventur et primis uniformiter quamvis in diversis
diversimode moveantur. In istis itaque circulis diversis triplex motus
planetarum est ab astrologis sapientissime deprehensus motus s(cilicet) circuli

Nota quod Saturnus ordinat suos et maxime singulorum.
Nota quod hec ... salui ... et ... [illegible]
Nota quod singuli planete singularem ... habent officia.
Nota de officio et ... planetarum.
Nota de officio ordinarii.
Nota de officio legati et subdelegati.
Nota quod planete omnia ... faciunt et ... habeat ... non in terra sed in celo.
Nota de ... quo ad se.
Nota de modo ... planeti ... ad superiora.

stacionarius et retrogradus. directus est quando movetur directe a principio
signi versus finem. retrogradus dicitur quando contra tendit a fine
signi versus principium. stacionarius est quando stat et in medio ita quod nec
principio signi videtur accedere nec fini. fit autem directio semper in parte
epicicli superiori. retrogradatio semper in parte inferiori. statio
vero fit in medio [illegible] diversitatis [illegible] a philosophis dividitur. assignatur
ista tamen retrogradatio solum in v planetis habet locum non autem in sole
nec in luna. non autem sol nec luna retrogradiuntur quamvis in epy-
ciclo moveantur. et hoc ideo ut dicunt aliqui quia radii solares sunt
causa illius retrogradationis. Nam virtus radiorum solarium aliquando illos re-
pellit et facit retrogrados quandoque eos attrahit. et sic eos quasi
stare cogit sicut dicit Alpetragius. alii autem causam assignant calorem. sed hoc non
sufficiat. Recolligitur igitur ex predictis quod planete sive stelle erratice
per suos orbes sicut sit virtute et effectu ab invicem differentes.
sicut dicit Beda in libro de naturis rerum. Sunt autem stelle causa elementorum
transmutationis omnium generabilium generationis et corruptibilium corruptionis. Sunt etiam
contrarietate sui motus impetus celestis corporis retardatores serenitatis
et tempestatis et [illegible] medicine. [illegible]
et refluxus [illegible]. Sunt autem et suarum qualitatum et virtutum adi-
nicem participantes. Nam ut dicit Beda quando aliquis planetarum
alterius circulum ingreditur aliquid participat equalitate et virtute
[illegible] et alterum et convertuntur sic suarum qualitatum et effectuum
permutatione. Nam bonitas benivole stelle per presentiam mali-
volentie [illegible] et malignitas malivole per presentiam benivole tem-
peratur ut dicit Albumasar et Ptholomeus. Sunt et insuper corporum ordinata
elevatione et depositione motuum et communicatione circulorum suorum
inter se facture sui doni et armonice generative. Sicut dicitur in libro de [illegible]
ut dicit Macrobius inter speram Saturni et lune omnes celestis musice
inveniuntur cum sole micantes sunt sine immobilitatis occultatione
et circuitu solis immutationem recipiunt quando habent alteros cir-
culos tanto tardiores sunt suis circulis complendis ac ¶

Saturnus est altissimus deus cuius uxor Ops est dicta ab opulentia
quam tribuit mortalibus ut dicit Isidorus. et maritus [illegible] dicunt
fabule. et iste depingitur mestissimus quia a filio suo fingitur
castratus fuisse cuius virilia in mare proiecta venerem creaverunt.
Est autem Saturnus planeta malivolus frigidus et siccus nocturnus
ponderosus et ideo in fabulis senex depingitur. circulus eius a ter-
ra remotissimus et tamen magis est nocivus unde propter elongationem
a terra cum xxx annos non perficit circulum suum plus nocet retrogra-
dando quam directe procedendo. unde in fabulis fingitur habere
falcem. est etiam in colore pallidus aut lividus sicut plumbum. duas

Nota de bonis perfectis et in bono permanentibus et apostatantibus.

Nota de differentia stellarum superiorum et inferiorum. Nota de [illegible]

Nota de causa retrogradationis.

Nota de actione boni et mali.

Nota de bono [illegible] et reo.

Nota de [illegible].

Nota de [illegible] et mala.

Nota de pace et concordia celestium.

Nota de musica.

De Saturno.
Nota de diffinitione Saturni a depictoribus [illegible].
Nota de [illegible] malis.
Nota de malis [illegible] qui offendunt [illegible] et bonis [illegible].
Nota quod [illegible] sedent in [illegible].
Nota [illegible].

habet qualitates mortales s. frigiditatem et siccitatem et ideo fetus
sub ipso domino natus et conceptus qualitates nativas secundum ptholomeum in libro
astrorum dat hominem esse fuscum turpem [illegible] opponere pigrum [illegible]
raro hilarem seu ridentem unde dicit idem ptholomeus ubi saturnus regnat
[illegible] in calcanea sepius patiuntur glauci sunt
eo et [illegible] in capillis et in toto corpore aspera inculti turpia . et fe-
tida non abhorret vestimenta alia diligunt fetida et immunda et vo-
diligunt [illegible] et [illegible] et in eorum complexione humor colericus
dominatur [struck] de hoc saturno dicit ptholomeus sublatino sunt . capri-
cornus et aquarius eius dominium est in libra licet in ariete regimen
abstrahit sub eo continentur multa edificiorum doctrina et loca frigidus
et siccus in medicinis significat merorem et tristitiam color eius est niger
et plumbeus et [illegible] cum enim ingreditur circulum iovis minoratur
malitia eius et mutat colorem oppositum [illegible] natalibus
sit plumbeus [illegible] iovis cum coniungitur efficitur candidus atque clarus
ut dicit ptholomeus . Iupiter qui secundum errorem gentilium et fictiones
poetarum summus deorum fuit per planeta est benivolus calidus et humi-
dus diurnus masculinus in suis qualitatibus temperatus Iuxta co-
lore est aspectus candidus clarus ac blandus et ideo in titulo Iovis cam
felicitatis antiqui philosophi posuerunt Et dicit martianus iste Iovis cir-
culus secundum [illegible] circulo mediante est confinis et ideo per altitudinem circu-
li sui xii annis perficit cursum suum hic bonitate sua repressit malitiam saturni
quando Iupiter in superiori parte circuli sui circulo saturni est coniunctus
et ideo fingitur a poetis patrem suum a regno expulisse Et dicit mar-
tianus et [illegible] quia potentia sua repressit Saturni malitiam [illegible] sicut ad
[illegible] planetis bonus bonas et [illegible] facit influentias [illegible]
inferioribus elementis et ideo dicunt astrologi quod in corpore hominis
cooperatur ad pulchritudinem et honestatem pulcrum enim dat colorem mixtum
et ruborem permixtum pulchros dat oculos et pulchros dentes
pulchros crines barbam quasi ornatam . Et dicit ptholomeus quod est enim
aereus et sanguineus atque sanguinee complexioni de hoc dicit ptholomeus
sub Iove sunt sagittarius et piscis et super domum eius regnat
in cancro et in capricorno et [illegible] regnum eius sub Iove continentur
[illegible] opinionum [illegible] in medicinis astrologi significat sa-
pientiam et [illegible] et est iudex cum quando apparet in ascendente sig-
secundum astrologos reverentiam et honestatem fidem et disciplinam et
[illegible] ad salvationem sic omnium signorum confortat bonitatem et
significat in eis bonum quando in eis inveniuntur [illegible] in duodecimo
ubi dicunt Iovem significare servitutem paupertatem et tristitiam
ex parte quadrupedum et in [illegible] familie et [illegible]

Nota quod mala vita [illegible] et subditis.
Nota de effectu saturni.
Nota quod peccatores non abhorrent [illegible]
Nota [illegible] regnat
Nota de [illegible] et peccati
Nota de [illegible]
Nota de [illegible] et eius conditionibus.
Nota de [illegible]
Nota quod [illegible] felicitatis
Nota bona [illegible] bonis quibus [illegible]
Nota quibus regnat [illegible]
Nota quod omnia bona sunt in [illegible]
Nota quod sequitur amicum [illegible]

obs. de ptholo. et multis aliis. l. xxiiij. c. a.

vi Mars deus belli a gentilibus putabatur. Est enim planeta cali-
dus et siccus masculinus nocturnus. Unde facit colere et igni
et colerice complexioni et disponit ad audaciam et animositatem
et appetitum vindicte propter quod deus bellorum vocabatur. In medio tercio sequitur
Iovem et perdit venenum et ideo continue stelle brunole [illegible]
eius nocumentis temperatur. Incolore est fulgidus et inflamans
sicut ignis ut dicit mar. Unde et maiore ordine habet calorem quam alii
planete ut dicit id. Hic planeta secundum ptholomeum disponit in homine
ex parte corporis ad longitudinem et gracilitatem et hec vene calidi et sicci
hec hoc est iuventute. Tam in senectute ex calore consumitur
et siccitate contenere disponit ad eminentiam. Ex parte mentis disponit
ad mobilitatem et levitatem ad iram et animositatem et alias cole-
ricas passiones disponit. Et et inclinat ad igneas operationes s.
ad ferrarios et fenarios [illegible]. Et inclinat ad terrarum cultores et
diversi ponderum portitores. Et insuper eos ad artes leniores
facit enim hiles ut sunt oratores [illegible] v. cambitores et
argentei tractatores scriptores et argentei tractatores [illegible]
et huiusmodi ut dicit multi secundum ptho. Et sub marte ponunt hic signa scor-
pius et aries et sunt domus eius. Regnat in capricorno sed ei tamen
est adversus regnum sed ipso continet plurima tarde et damna et signa
ira et ebrietate et timore et est rubeus et vilis et colosus morati
in quolibet signo xl. diebus et xxi. una hora. Et duobus annis co-
plet cursum suum. ✓

v Venus qui et lucifer dicitur planeta est frigida humidus fe-
mininus nocturnus in suis qualitatibus. S. in colore et humore
temperatus. Hic planeta excedit solem zodiacum in diversis
partibus ut dicit beda. Et est dicta venus quia sua caliditate
calida et humida dicitur venerem amoris excitativus ut dicit ylidorus
semper comitatur solem vel precedendo et tunc dicitur lucifer
vel sequendo et dicitur tunc vesper ut dicit beda colore candido et re-
fulgentem electe limite ut dicit mar. Inter n. o. sidera a-
candentem fulget. Unde et iubar dicitur eo quod iubar radiosi luminis
[illegible] et ipse et umbram suo aura multum est [illegible]
na. Dicitur et [illegible] ortum et medio tercio amittit et perdit ante et in
eodem signo cum sole [illegible] solis absortus secundum tunc [illegible]
ostendit quam venus et alter [illegible] tunc est illo sequitur. morte est
[illegible] cum est inferior tunc est [illegible] ut dicit mar. in tribus [illegible]
[illegible] lucrit ut dicit mar. malicia martis dominum ut dicit
ptholomeus ex parte corporis disponit ad pulchritudinem et [illegible] maculam

De marte.
Nota de potencialibus humanis
Nota quod coreccio et agnoscito malus
Nota [illegible]
Nota quod animi instabilitates
Nota de bellatoribus tercium qui sunt scorpiones
Pro [illegible] arietes [illegible] et tauro [illegible] per voluptatem
Nota de Jo. bapt. et aliis [illegible]
Nota de Jo. et Elya.
Nota de vita et consciencia
Nota [illegible]
Nota de [illegible]
Nota de [illegible]
Nota quod [illegible]

[illegible] in olfactu unguentum et in tactu [illegible] facit eos cantores et musicarum
amatores et sponsarum confectores amicicias et delicias mulierum
instructores ut ait Misael et dicit Ptholomeus. Sub Venere namque sunt libra
et taurus et hec eius domus et regnat in piscibus et in virgine
detrimentum patitur et cadit. Sub ipso continetur [illegible] et amor et amicicia
et [illegible] et [illegible] et gaudium et est [illegible] et moratur in quolibet
signo xxi et ix diebus et complet circulum suum in cccxlviii diebus.

De Mercurio

Mercurius secundum Misael est planeta. ¶
temperatus nocturnus modo masculinus modo femininus.
Cito enim se vertit ad naturam illius cui adiungitur et si cum bonis
est malus vel mediocribus mediocris. Masculinus efficitur cum in supe-
riori parte sui [illegible] miscet qualitates suas cum qualitatibus
Veneris et ideo fingitur a poetis quod cum ea fuerit fornicatus ubi dicitur [illegible]
et dicitur [illegible] quia mediocris est [illegible] inter Venerem et Solem unde in superiori
parte sui circuli coniungitur cum Venere. In inferiori vero coniungitur cum
Sole [illegible] in superiori parte sui [illegible] circulum Veneris.
In inferiori vero parte circulum intrat Solis. ¶ Quando est in superiori
parte sui circuli melius videtur et minus a Sole obumbratur. Aliquando est
ante Solis ortum, aliquando post occasum splendet et ideo ab aliquibus
vesperus nuncupatur [illegible] dicitur [illegible] unde Lucanus loquens de mer-
curio [illegible] qui [illegible] ponit aquas dicitur et a poetis deus eloquentie
et sapientie unde [illegible]. Mercurius facit studiosos et [illegible] amatores
[illegible] disponit [illegible] et [illegible] ad [illegible] calculi et compu-
tationis et ideo dicitur fuisse deus mercatorum quia mercatoribus com-
putationes [illegible] necessaria est et dicitur fuisse deus palestre ubi [illegible]
quia cum Sole luctatur quasi nolens eum superari sed iuxta Solem graditur
numquam plus distans ab eo quam xxx gradus [illegible]
semper fere sub radiis solaribus occultatur et ideo propter calorem
Solis fuscus depingitur et propter suam celeritatem cursor deorum
in fabulis nuncupatur quia [illegible] Sole aut ante aut post graditur
cum Sole [illegible] radiis solaribus proximus stare videtur et dicitur
stacionarius quando aut [illegible] retrogradus [illegible]
Ptholomeus. Sub Mercurio sunt gemini et virgo et regnat in
virgine et in piscibus regimen abscedit cum Sole semper mora-
tur uno signo ante aut uno post. Sub Mercurio continetur [illegible]
[illegible] negociaciones [illegible] et significat [illegible] et sapientiam et est
[illegible] et cum malis malus. Moratur in unoquoque
signo xxviii diebus et viii horis et [illegible] xxxviii diebus
complet circulum suum [illegible] ¶

Sol secundum Ysidorum [illegible] solus lucendo [illegible] eo quod [illegible] fons [illegible] lumi-
[illegible] radio [illegible] superiora et inferiora illustrantur.

Et ait sol secundum mesalach planeta fortunatus vel ex parte sed
ex coniunctione aliquando fit malus. massahalla dicit calidus
siccus. Sol enim omnia vivificat et rebus omnibus speciem et formam
administrat. Item ut dicit id. sol omnibus luminaribus celi maior
in quantitate et indigentia et claritate quia magis calidus et conspicuus
est luminibus maior est et potestate et essentia multiplicitate maior etiam
est in motus uniformitate quia semper movetur uno motu et
circulo proprio sub zodiaco medio semper tenens locum. transit enim
recte circulus per mediam lineam zodiaci cuius metas et terminos
non transcendit sol et ideo eius motus in circulo suo proprio est uniformis
in quantum [illegible] aliorum motum dissimili. aliter videatur circulus quorum
solis sic et zodiacus distinguitur per xij spatia sive signa quorum
quodlibet continet xxx. gradus et quilibet gradus xl. minuta et quodlibet
minutum xl. secunda et quia sol recedit de uno puncto sui circuli et
revertitur in eundem. transit per xij. signa et ille transitus circulus
anni vocatur. in die naturali fere transit gradum unum prout computat
albumasar. sed transit lix minuta viij. secunda ita quod de illis lx. minutis re-
manet n. secunda imperceptibilia unum tantum deficit quod in uno die naturali non
perficit gradum unum. sol igitur motu suo ordinato et imperturbato
cursu ordinatus et perficit universum. unde ambrosius in exameron sic nobis
describit virtutes ipsius solis. dicens sol est oculus mundi iocundi-
tas diei pulchritudo celi mensura temporum virtus et vigor omnium
nascentium dominus planetarum decor et perfectio omnium stellarum. Id. et
dicit macrobius. Sol. in quantum est fons vitae i. [illegible] rationis.
principium lucis et rex nec non mens mundi fulgor olimpi moderator
firmamenti ideo enim movetur contra firmamentum ut moderetur
et temperet motum suum ideo dicitur splendor olimpi quia ut dicit
macrobius in libro [illegible] dictum fuit platonis omnium specierum lumine est a
sole dicit enim plato in thimeo generavit deus rex genitor lucem
clarissimam quam solem vocamus cuius splendore celum et infra omnia
illustrantur et nulla existeret omnium animatorum et in li. de celis dicit
arist. sol in se habet lumen proprium stelle vero et luna lumen a sole acci-
piunt sicut paries a candela speculum ei appositum illuminatur ideo dicit mar-
tianus sol in medio sistenti [illegible] binos radios emittit quibus
ambiens superiora et inferiora illustrantur. de hiis autem solis multis
dicit beatus dionysius in li. de di. no. c. v. Sic sensibilium entitates et
qualitates multas et ~~multas~~ qualitates multas existentes et
discretas existentes ipse sol unus est et uniformis lucis illuminans
lux renovat nutrit custodit perficit et discernit unit et refovet
fecundat. facit augere mutat collocat plantat germinat et vivi-
ficat omnia. unde ex hiis verbis manifestatur proprietas ipsius solis.

Nota quare ex parte quando est malus dicitur malus
Nota de virtute eius
Nota de maioritate eius et potestate
Nota de certitudine eius et [illegible]
Nota quod licet semper ordinate movetur propriis aliter videatur malus.
Nota de divisione circuli graduum signorum minutorum et secundorum.
Nota quare imperceptibilia non computantur et quare nonalia [?] et minuta
Nota quare dicitur moderator [illegible]. Nota quare dicitur splendor olimpi [?] et temporalia
Nota quod omnia sunt dona et ad [illegible]
Nota de radiis [illegible] [illegible]
Nota quare [illegible] opus eius

in spera nostra et in suo influxu cum sol celum sua summa simplicitate. Non enim
habet ex dissimilibus vel ex contrariis partibus compositionem sicut hec inferiora
elementa vel elementata sed omnimodam habet simplicitatem et ideo habet perpe-
tuam in esse permanentiam et incorruptibilitatem quia corpus ex contrariis principiis est
corruptionis. Et dicit auctor et explicat simplicitatem summam habet secundum item
levitatem nam prius nullum compacto est principium et causa gravitatis et
explicat levitatem habet corpus solare ad motum habilitatem levia enim ad mo-
tum sunt facilia quia maxime sunt agilitatis. Ex se autem subtilitate
et mobilitate summam habet actualitatem et virtutem quia quanto res est
simplicior tanto ad diversos actus naturaliter est potentior et ideo quem-
admodum dicit Dyonisius quod sol uniformis est lux illuminans etc. Item
virtute sua illuminativa quia nisi lumine in aqua dicitur quidam
omnis lumine vel per terre vel per lune nobis interpositionem aliquid
auferri videatur habet et virtutem renovativam. Nam poros terre
aperit et virtutem latentem in radicibus ad actum producit
et terre superficiem herbis frondibus et floribus renovat et revelat
per subtilem actionem et cum virtus solaris ad penetrandum ad interiora
terre hyemali in tempore [?] in estivo tempore omni simi-
genere vigore et pulchritudine renovatur. Item virtute habet motivam
quia ad interiora radicum et seminum solaris radius subintrat
calore suo humiditatem dissolvit et eius sua [illegible] actiua [illegible] ra-
dia et simile de illa humiditate [illegible] et illud incrementum ter-
renascentium convertit. Item virtute habet [illegible] conservativam et
salvativam. Nam etiam contrarietate et mutua repugnanciam
que sunt inter ad invicem se destruerent nisi per virtutis celestis in-
fluentiam conciliarentur et sicut de debito salvarentur et dicit Alexander.
Item virtute habet perfectivam quia calor elementaris incipit agere generationem
calor solaris perficit et producit ad debitum complementum. Alexander. Item virtu-
te habet discretivam. Nam colores et [illegible] species et [illegible] que in tenebris sunt
confuse per presentiam solaris lucis agnoscuntur et ab invicem discernuntur
et ab invicem discernuntur. Item virtute habet unitivam et hoc per se et
per accidens. Per se quia unit et conciliat et concordat planetas in suis
effectibus. Conciliat et unit contraria elementa. Unde per [illegible] vel
[illegible] sol medius est inter planetas quia ad armoniam celestem
perficiendam hoc facit sol in suo circulo quod facit media cordula et
in aliquo instrumento per accidens et unit homo corpora sicut dissolvit
et heterogenea secundum enim naturam in qua agit nunc aggregat nunc dissolvit.
Item virtute habet regitivam [illegible] generandi et varias species producendi
confert istis inferioribus [illegible] enim generat hominem et sol ut dicitur
quia nichil fructificat neque crescit quod solis radius non attingit.
Item virtute habet confortativam sed cum solis ascensu super nostrum

Nota de simplicitate corporis celestis [?] anime.
Nota quare corpora [illegible]
Nota de [illegible]
Nota de clar[itate] [?]
Nota de renovatione terre per solem quam [illegible]
Nota de incremento anime et [illegible]
Nota [illegible] generationem [illegible]
Nota de [illegible]
Nota [illegible] abscondita manifestat
Nota [illegible] celestia et terrena
Nota [illegible] nichil fructificat [illegible]

orizonte venientes aliud frigore efficiuntur et eius ad medium celi augmentatur et in eius declinatione eius ad occasum propter eius elongationem debilitantur corpora in suis virtutibus et quasi in soporem resolvuntur ubi patet in floribus qui aperiuntur in ortu solis qui in occasu marcescunt quodammodo clauduntur ut dicit Alfredus. Item virtute sua temporum mutationem ordinationem et distinctionem quia descendens per signa australia septentrionalia efficit dies breviores. Ascendens vero per signa septentrionalia efficit longiores et minuit et ipsos dies et quia sol lucens super terram diem facit et secundum diversam dispositionem solis dies diversam immutationem recipit. Nam sol primo rubens in mane deinde lucet in tempore hore tertie fervet in meridie et pallet in vespere. Unde et .iiii. equos fingunt [illegible] quorum primus fuit erictheus i. rubens, secundus actheus i. splendens, tertius lampus i. ardens, quartus philogeus i. amans terram ut dicit Beda. Sol si fuerit maculosus vel sub nube latere pluviosum diem presagit. Si rubeat, si palleat tempestuosum. Si non cavus in medio videtur ita ut in medio fulgens radios emittat versus austrum tempestatem designat humidam et nebulosam. Si pallidus decadat in nubes nigras ventum aquilonem pronuntiat ut dicit Beda. Item virtute sua inferiorum est formativa. Nam ut dicit [illegible] per eius elongationem et appropinquationem facies hominum et animalium colore nigro et calore disponuntur. Unde dicit Marcianus solis constellatione homines pulchriores et agiles et ideo in fabulis cum pennatis vestigiis depinguntur a facie pueri propter quod et pulcher i. pulcher deus et dicitur. Ptolomeus: Sol facit hominem corpulentum faciem pulchram et coloratam et magnorum oculorum et habilitat ad omnia opera auri si fuerit in complexione sua, si non in contrarium ad omnia opera aeris habilitat et disponit. ¶ Item virtute sua purificativa radiorum et suorum dispersione subtiliat aerem et disgregat et consumit vaporem inficientem aerem ac dispergit et fugat omnem pestilentiam. ¶ Item cum sit fons caloris virtute sua calefactivam inflammativam et ustivam et hoc sic ex motu radiorum et eorum collisione ac reflexione in superficie ~~[illegible]~~ ubi corpus maxime si corpus fuerit speculare et politum ubi dicit in perspectiva. ¶ Item virtute sua attractiva calore cum suo attrahit fumos et vapores et tunc congelat eos in nubes et sic condensatos resolvit eos in guttas in grandines vel in pluvias vel in nives. Unde secundum [illegible] fabulose quod sol fuit in mare occeanum ab ethiopibus et aliis diis ad epulas invitatus [illegible] cum antipodi calore aquis occeanum nutriri et sic attractos vapores in nutrimentum [illegible] et ideo dicunt [illegible] plurimum calore [illegible].

Nota de [illegible] propter [illegible]

Nota quod sol dividit tempora et distinguit [illegible]

Nota quod rubor et declinatio [illegible] signa sunt [illegible]

Nota de formali [illegible]

Nota de [illegible] forma [illegible]

Nota de calore et effectu

Nota de [illegible]

Nota quod [illegible] fuerunt et [illegible]

vehementer et sic per nimiam actionem vaporis ex forti impulsione caloris radiorum in vertice sive in concavitate nubis ut dicit ar-

¶ Item vivificatiam habet virtutem ex parte per hoc quod nichil potest vivi- ficari nisi potest attingere virtus solis et ideo dicit persius in certo libro sub sole et leo et est domus eius regnat in ariete et in libra [illegible] vel sub ipso continentur species luce fortuna et [illegible] et significat spiritum et animam et est color eius albus et rubeus et est viridis et complet cursum suum diebus ccclxv et vi horis unde inter omnes plane- tas maxime disponit animalia ad animationem et vivificationem

Nota de velocitate solis

¶ Item cum sit maxime quantitatis et velocissimi motus sic velocitatis et magnitudinis est occultata. Cum enim sit decies maior tota terra ut dicit mac. propter altitudinem sui sic nisi bipedalis videtur et [illegible] incompabili maior sit quam appareat patet ex hoc quod maior videtur in suo ortu et occasu quando a nobis maxime elongatur quam in puncto meridiei quando nobis maxime appropinquat. Sicut patet ex ipsius alfra- ganus [illegible] et hoc aperte declaratur in ipsius motu quia continue movetur velocius quam sagitta et tamen motus in ipso non videtur [illegible] eius claritatis intensionem et excellentiam sic eius quantitas sic et motus velocitas subtrahitur visui nostro et ista de proprietatibus solis dicta sufficiant mihi.

Nota quod decima [illegible] in parva [illegible]

De luna et proprietatibus eius

Luna dicitur quasi luminum una vel principalis et maxima post con- solari in magnitudine et pulchritudine et ultima est dicitur ysidorus. Luna id est [illegible] et decor noctis [illegible] humoris ministra [illegible] maris et [illegible] [illegible] immutatrix aeris luminis [illegible] habens [illegible] a plenitudine solis mutuatur et acquirit [illegible] secundum appropinquationem vel elongationem a sole formam suscipit et figuram [illegible] luminis est a fontali plenitudine solis luminis receptiva. Unde dicit in libro [illegible] quod luna semper in medietate sui a sole illu- minatur et lumen receptum reflectit in terram. Luna enim habet similitudinem speculo quia propter [illegible] radios lumen recipit ab alio et quanto soli plus appropinquat tanto plus de suo lumine perdit ex parte terre sed claritate quam perdit ex parte inferiori nullo modo perdit ex parte celi immo tanto plus ex parte superiori illuminatur unde quando soli coniungitur [illegible] luna ad terram dirigit ex parte celi in plena illuminatione permanet et persistit et econverso quando soli opponatur tota ad terram et nichil ad celum illuminatur ut dicit beda et mac. Item luna est diversa forme sue [illegible] diversas [illegible] sui luminis ostendit ad terram quia nunc arcualem nunc [illegible] [illegible] nunc monoydes nunc dicoto- mos nunc amphicirtos nunc panselenos // monoydes autem quando est

Nota de [illegible]

Nota de corpore filii dei

Nota de [illegible]

Nota de glorificatione [illegible]

Nota de diversis [illegible]

prima apparet corniculata. dicotomos dicitur quia per medium secta quando est
semi. amphicirtos est quando de sua plena rotunditate est dubia
scilicet quando est xi vel xii. panselenos est quando ex toto est plena scilicet quando est
xiiii. Item luna triplicem habet statum est [illegible] quia est cum sole scilicet in con-
iunctione quando ascendit. aliud aliter quando recedit a sole vel quando ad
solem revertitur. aliud in plena oppositione quando scilicet totaliter sibi opponitur.
Quando autem recedit a sole primo apparet corniculata ad modum arcus
cornibus semper deorsum. deorsum [illegible] quando non iterum appropinquat
ad coniunctionem recipit eandem formam sed deorsum semper cornibus
ad occidentem in parte autem aversa a sole semper apparet nativa. hic in
parte autem solis nulla luce repleta. Item luna est omnium humorum
augmentativa quia per occultam naturam humectativa fluxus et refluxus aug-
mentantur. Unde in eius detrimento in ossibus medulle, cerebella in
capitibus et humores eciam in cordibus diminuuntur et in eius incremento
multiplicantur. Unde eius defectum omnia compatiuntur et eius incrementum infe-
rior est detrimentum. Et dicit mar[illegible]. Item aquarum maris est attractiva
sicut enim adamas trahit ferrum post se. sic luna movet et trahit post
se occeanum. Unde in suo ortu intumescit mare et crescit ex parte
orientali et decrescit ex parte occidentali. et econtrario quando est in occasu crescit mare
ex parte occidentis et decrescit ex parte orientis. Sed quia luna plus vel minus
participat in lumine sic plus vel minus in suo fluxu se extendit vel
retrahit ipsum mare. Et dicit mar[illegible]. mar. in li. [illegible]. occeanus
in incremento lune retinet modum istum. primo [illegible] die crescentis lune fit
copiosior solito et in [illegible] diminuit et sic descendit usque ad
diem xi. dicit [illegible] in xiiii die est tamen plenus in fluxu. Unde
in novilunio semper est mare plenissimum et in plenilunio. Item
luna est roris in aere genitiva. Et enim luce humiditatis aeri
imprimit et aere in serenis [illegible] temporibus in [illegible] rore est gignit
manifeste enim videmus quod quando luna est estivali tempore serenior
tunc humiditas roris super terram se ostendit. Item luna inter
planetas est brevissimo tempore sui cursus completiva [illegible]
enim habet circulum et in [illegible] spatium xxviii dierum per ea signa zodi-
aci evagatur. Et dicit tho. Unde de luna sic dicit tho. quod luna est
cancer et est cancer domus eius regnat in cancro sed in libra
[illegible] regni est et est planeta frigidus et humidus cum [illegible] ex-
feminine nocturna moratur autem in quolibet signo duobus diebus et
vi horis et bisse et in xxviii diebus complet cursum suum. Item luna
inter omnes stellas erraticas est magis mota et in vago motu-
[illegible] cursu [illegible]. Nam per brevitatem sui circulus nunc soli nunc
supra nunc autem nunc retro evagatur et est sol [illegible] per circulos
australes inferiores et luna per circulos boreales superiores cum
luna supponitur velut [illegible] sic sub habens coronam sed quia est sub

No. de eius [illegible] [illegible]. Nota de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in passione [illegible] [illegible] se opponit [illegible]. Nota [illegible] [illegible]. Nota de [illegible] [illegible]. Nota de humiditate [illegible] eius.

No. [illegible] [illegible] [illegible].

No. de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Nota de [illegible] [illegible].

Nota de [illegible] et [illegible].

Nota quod ... se humiliat
conplaciebitur.

Nota pro opposito quanto servat
prelatus gratia regalis
vel econverso est tanta depressio
racionis contra ...

Nota pro humilitate ...
temporalium ...
defectum spiritualium.

Nota pro talis presenti
et opposito fiet sub anno.

Nota pro divitie non sunt
in culpa sed amor
divitiarum. ...
... amor dei.

Nota pro ... de mo...
dat temporalia.

Nota de rebus ...
... relictis.

Nota quod amore mundi

Nota declaratione et
castitate ... placens

Nota quod superbia.

Nota de ...
...

Nota de debitione

Nota continentia et ...
...

sole tunc habent corpora eius terra inclinata qui vos decepit est
evecta ut dicit beda. Item quando luna recto dyametro inter nos
et solem est interposita solet fieri eclipsis id est defectus solis. Ista autem
defectio numquam potest accidere secundum naturam nisi in coniunctione solis et lune quando
de nove accenditur ipsa coniunctio in linea ecliptica celebratur. Hoc
semper est quando sol est in capite draconis et luna in cauda vel
econverso. Unde albumasar in libro de motibus planetarum. Si luna inter nos et
solem obviat defectum radiorum solis nobis facit in capite vel in cau-
da draconis quia ubi sit cauda draconis et caput post dicetur.
Item luna per interpositionem tumoris terre inter se et solem
defectus sui luminis patitur. Unde marcianus in libro astrologie. Sic dicit luna
ascendens vel descendens in solarem lineam incidit. Si fuerit
xxx quando ex toto soli est subiecta obscuritatem solis terre facit
Sed istum defectum non singulis mensibus facit nec semper est eadem
linea que inter solem et terram dyametraliter est opposita solari corpori
se opponit. Iste vero defectus fit lune cum luna soli totaliter sit opposita
scilicet quando est xv. Si enim tunc fuerit sol directe sub terra emittit solarium obu-
tumorositate terre in lineam sibi oppositam quam si corpus lune incurrit propter
umbram terre interpositam inter se et solem alieno lumine tunc privatur quia
ergo singulis mensibus luna plena non fit in linea ecliptica umbre
interposite. Ideo singulis mensibus luna non est certa obscuritatis et
obumbrationis in se contentiva et hoc propter corporis qualitatem que naturaliter
est obscura cum lumine ex se non habeat. Sed a sole vel ut dicunt alii
illa obscuritas est ex umbra terre opaca quasi macula reflectitur
in corpore lunari que ipsius lune in parte offuscat et hoc fit maxime
quando ad terram appropinquat ex eius vicinitate et nebulositate. Unde quando
sordes ascendit circulos ut dicit marcianus quando vero ad altiores circu-
los clarescit munda et nullis maculis obnoxia tunc videtur ut dicit
secundum marcianum. Item luna est mutationis temporum significativa.
Unde ut dicit beda luna si in principio rubeat ut aurum ventos ostendit
Si in summo eius corniculo maculis ambiguis nigrescit pluviosi
mensis exordium pretendit. Si vero nigrescit in medio plenilunium
serenum pretendit. Cum enim in nocturna navigatione scintillat ad
remos in brevi tempestas futura erit. Ut dicit idem beda. Item lune
motui armonia est soni gravissimi consimillima ut dicit marcianus. In circulo
enim lune fit gravis sonus sicut in supra celesti est acutus coordi-
natissimus cum sono cohibitudo motus orbium generato dulcissimus ut
dicit fit generis. Item luna est fecunditatis terre seminibus multa in-
pertit cum seminibus que deficiunt ex rore qui de corpore lune ca-
dit ut dicunt etc et ideo secundum fabulas dicitur proserpina eo quod seminum pro-
venitur in terra que dicitur esse dea agrestibus sic etiam dicitur diana

i. Siluarum dea et nemorum quia Keris senece presidna crescentibus in ne-
moribus et siluis huius siluicum administrat et ideo gentiles nomina-
uerunt lunam deam uenatorum quia uenatus fit in siluis. propter quod dianam cum arcu
depingebant eo quod uenatores arcubus utebantur. ¶ Item luna est fri-
gida et humida et ex vicinitate solaris circuli calorem recipit una (?)
¶ Item operatione solis et lune temperatur frigiditatis et humiditatis sue
excessus ne singulis mensibus in suo decursu ad terram hyemis gene-
raretur ut dicit macrobius. Item luna ut dicit albumazar est aeris media. motu-
um suo quoniam aerem rarificat et exhalat. unde si non esset motus
spere lune aer ex nocturna vaporum exalatione grossities inficeret
et corruptione non modicam generaret. ¶ Item luna sibi astrologos inter
planetas est [illegible] alteratione hominum corporis maxime praticia. ¶ Nam
ut dicit ptholomeus in libro de iudiciis astrorum. sublunaria continue egritudo
amissio timor et dampnum quod unde et humani corporis mutationem
lunaris virtus potissime operatur. et hoc accidit tam propter motus sui veloci-
tatem et propter ipsius ad nos vicinitatem propter continuam sibi naturaliter mutabilitatem
unde morborum mutationem medicus perfecte non discernit qui lunares
effectus in corporibus non cognouit. Unde ypocras in libro pronosticorum de luna
loquens ait est quoddam celeste signum in quo oportet medicum prouidere
cuius prouidentia est mirabilis et stupenda. ¶ Et galienus in quinto de diebus
creticis dicit rem certam que non fallit attendat medicus propter doctrinam
astrologorum egiptiorum quia per coniunctionem corporis lunaris cum stellis for-
tunatis fiunt egritudines terribiles ad bonum et quandoque non. quando
sunt ad malum et ideo caueat et prouideat medicus secundum doctrinam ypocratis
aspectus debet prima luna et quando est plena luminis quia tunc crescunt
humores et homines et medulle et fit incrementum in mari et in
omnibus rebus mundanis. ¶ Quando vero infirmus in lectum cadit necesse
medico est luna tunc operat de constitutione tunc cum crescit infir-
mitas quousque veniat ad oppositum gradum sui in plenilunio et tunc
si fuit cum malo planeta aut in malo signo et aspexerit dominum
domus martis qui est signum viii. i. ¶ Si aspexit martem qui dicitur
domus signi scorpionis tunc de morte timendum est. ¶ Si non fuit
cum bono planeta et in bona domo sui signo et aspexit dominum
domus vite scilicet martem qui est dominus arietis siue primi signi de infirmi-
tate speranda est et sic de aliis videndum est. ut patet in libro ypo-
cratis dicitur exposuisse de iudiciis infirmitatis per lunam.

Habet autem luna quasdam proprietates ¶ quas-
dam laudabiles tam per se quam per accidens. Habet enim
substantialem obliquitatem cum non habeat sicut alii planete lumine
a se ipsa. Habet enim maximam mutabilitatem quia nullum sidus in-
uenitur per omnes partes zodiaci sicut luna [illegible] etiam amicabi-
lis stellis et nocivis in nobilitate. ¶ Nam ut dicit ptholomeus

59

Nota quod terra re-
cipit a sole (?)
aucto(r) et luna
similiter recipit
caliditatem

Nota de motu
lune (?)

Nota de effectu lune
et terre (?)

Nota de [illegible]

Nota attendenda
est [illegible]
doctrina [illegible]

Nota de collatione
lune (?) et bonis
et malis

Nota de bonis
[illegible]

Nota quod mala
spectatum

Nota de bona
familia et bonus
[illegible]

Nota quod vagos
et instabiles
Nota quod malos sunt
et amicos

Luna est planeta femalis maliuolus. Luna inferior propria opposita
inter nos & solem aufert a nobis solaris luminis claritatem. luna
& quando incidit umbra terre perdit lumen suum & suam patitur de-
formitatem & debilitatem propter vicinitatem quam habet cum illo
aere & terra ab umbra terre vel ab infecto aere contrahit maculam
& deformitatem. Et dicit magister. Luna & quanto plus recedit a
sole tanto plus recipit de lumine versus terram & minorem
versus celum optinet claritatem & quanto plus appropinquat & accedit versus
terram plus decrescit & deficit in lumine versus celum multiplicem
etiam habet effectum malum Nam ut dicit albumasar. luna efficit hominem insta-
bilem & mutabilem de loco ad locum discurrentem. efficit enim hominem
in oculis male dispositum & inordinatum. efficit enim in homine
unum oculum alio maiorem aut facit strabonem & facit orbum in uno
oculorum. & subdit homo natus in conjunctione lunari constellatione diu
vivit visu in oculo non carebit & hoc forsan accidit propter excellenciam
lunaris humiditatis oculorum humores ad aliquam extraneam
qualitatem disponentis. dicit etiam in libro mustalacht. c. v. eclipsis
lune maxime in hyeme Si fuit in signis frigidis excellentem
significat frigiditatis & nimie constellationis in aqua & in terra
& in aere & magnis Si fuit in signis aquaticis nimiam
plagit humiditatem pluviarum Si in eius in signis aereis periculum
tempestatum pretendit & ventorum per totam dicit ptholomeus & albumasar
luna existens in sexto signo ascendens merorem designat [illegible]
tiam & ablationem [illegible] pertinentes & proventus [illegible] & in quarto in-
[illegible] & [illegible] ripam amplectitur & fugam & mutabilitatem in ipso sig-
nificat & qui tunc incipit repugnare cito deponetur In xii. autem
impedimentum rixam inimicitiam & carcerem propter amicorum. In ce-
teris autem aliis domibus sic signis bonum esse & pretendit magis
si planetis bonis fuit sociata. Secundum variam etatem lune moventur
menstruales humores in mulieribus & cerebella in animalibus
& medulle pallores [illegible] lunari in corporibus operantur Et [illegible] lunaticis
& caducis hec de effectibus lune & aliorum planetarum dicta suffi-
ciant. [illegible] unum aliud [illegible]

Sunt autem due stelle que non sunt planete sed cum eis & eorum
[illegible] inter planetarum scilicet caput draconis & cauda que
moventur [illegible] firmamento & consequuntur [illegible] firmamenti unde
a leone transeunt in cancrum & a cancro in geminos & sic de
aliis [illegible] in quolibet signo draconis xviii mensibus anno
& dimidio [illegible] & cauda. & in xviii annis complent circulum suum Et
si caput est in aliquo signo opposito erit cauda & econverso [illegible]
sicut si caput est in cancro venter erit in ariete & cauda in ca-
pricorno. Et si caput fuit in leone venter erit in [illegible]

Nota [illegible] amore [illegible]

Nota [illegible] malos [illegible]

Nota de [illegible] [illegible]

Nota [illegible] aufuiunt vel impediunt [illegible]

Nota de vitiose oculorum [illegible] & eius [illegible]

Nota [illegible] pigritia & pigros

Nota [illegible] lubricos & luxuriosos

Nota [illegible] gloriam mundi

Nota [illegible] malos amicos.

Nota de diversis [illegible] & [illegible]

Nota de [illegible] & [illegible]

Nota de [illegible] & [illegible]

et cauda in aquario. Hec de aliis et de aspectu oppositionis. Cauda
est totaliter venenosa. Habet autem caput exaltationem suam in tribus
gradibus geminorum, casum vero in sagittario gradibus totidem.
Cuius autem cauda habet exaltationem in tribus gradibus sagittarii et
cadit in tribus gradibus geminorum. Est autem hic advertendum
quod quando luna coniungitur capiti solis vel caude eius infra spacium graduum quin-
decim vel xii gradibus vel infra semper est eclipsis futura maior
vel minor secundum quod caput vel cauda magis vel minus accedit ad gradum
coniunctionis et hoc potissime habet locum in eclipsi solis. Eodem modo
de eclipsi lune hic tenendum est. Unde si luna convenit cum cauda
in aliquo signo et sol fuerit cum capite in signo opposito aut capite
erit tunc eclipsis lune et si in eodem gradu sunt vel infra xii gradibus
vel infra. Sic debet de eclipsibus videre in quibus debet fieri
solis et lune quo ad idem signum eundem gradum idem minutum et idem
signum scilicet. In opposito vero quantum signum semper et secundum idem gradus idem
minutum et id secundum hic apparet quod quoniam luna vagatur singulis men-
sibus solis et accenditur non tamen semper eclipsim facit quia non semper
in linea ecliptica se coniungunt quia non semper accedit luna in coniunctione
in eodem gradu nec etiam semper caput vel cauda in coniunctione
vel oppositione solis et lune se coniungit.

Cometa est stella quedam flammis crinita ut dicit Beda repente
nascens regni mutationem aut pestilentiam aut bella
aut ventos aut estus significans. Sunt preterea erratice stelle
alie que cum mundo moventur motu planetarum. Alie vero manent immobiles
sed fixe. Semper autem apparent ut dicit Beda in parte determinata
in celo non enim vagantur per diversas partes zodiaci sed videntur
esse in circulo lacteo sive in galaxia et sequuntur radios solis versus sep-
temtrionem numquam versus occidentem. Unde in parte occidentali non
videntur. Brevi autem spacio solent apparere scilicet per viii aut vii aut
lxxx diebus sicut dicit Beda. Ex quibus colligitur quod autem stella nascitur
cometa sive [illegible] semper in firmamento
apparet et in parte septentrionali ut dicit idem. Ex quo patet quod stella
que apparuit in ortu christi non fuit cometa quia movebatur ab orien-
te ad meridiem versus occidentem et non solet facere motus cometarum
ut dicit Crisostomus.

Stelle autem licet de [illegible] semper moveantur
semper tamen stare videntur ut dicit glosa. Et dicuntur sidera
quasi a consideratione dicta eo quod in eis navigatores consideratione
multa indicant et fingunt. Unde et alia ab aliis vel
a nautis nuncupata eo quod secundum oppositionem alicuius stelle
aut eorum in spera firmamenti sicut etiam in tota circumferentia sit
[illegible] et sic. Quidam enim est quo ad aliqua et maxime quo ad nautas.

Nota quod principium speciei est in fine quam principio.

Rubrica de capite et cauda draconis

Nota de eclipsi generali et particulari

Nota quod omnis eclipsis [illegible] vel [illegible]

Nota de stella cometali

Nota quod [illegible] non considerat finem suum.

Nota quod [illegible] stelle mutantur.

Nota de ortu christi …

Nota quod [illegible] est consideratio …

ut dicit phus et Alfraganus. Stella est luminosum aggregata in suo orbe
unde sicut pars maior et aggregatior luminis in sua stellarum corpus tanto maioris
est quantitatis, pulchrioris claritatis et amplioris potestatis ac virtutis.
Vocantur autem ab eodem stelle sive species lucis vehicula eo quod sunt lu-
minosa corpora. Solacium contra nocturnas tenebras mortalibus dulce et
mundi superficiei decorantia. Solis inde a quo recipiunt lumen
pro posse supplentia. Emissione radiorum continua aerem de-
purgantia quorum virtute aufertur a mundo inferiori ex pestilentie
exempla. Stellarum et virtute exhalant et ad concordiam revocant
sibi invicem contraria elementa earum. Sempiterno fulgore illustrant
et omnia suo calore salvant et refovent universa. Nam secundum placitos
ut dicit Beda stelle sunt ignee nature. Celum enim cum suo ornatu esse
non igneum multi antiqui posuerunt. Aristoteles autem et alii philosophi qui ponunt
celum esse quintam naturam et proprietate ab elementis inferioribus distinctum dicunt
stellas non esse calidas nec calidas formaliter seu subiective sic nec ig-
neas, sed tantummodo sunt calide effective motu enim suo continuo et sem-
piterno inflammant, id est sic movent et sic in istis inferioribus habent
inducere calorem vel algorem, radiorum vero mobilitate et collisione
in corporibus obviis corporibus (?) sunt inducere virtutem caloris. Secundo unde sunt stelle
certum est quod sunt purissime et simplicitatis nature ac incorruptibiles quo ad
formam. Quod sunt invariabiles et quo ad figuram sphericae et rotunde quo ad
etiam solide non porose quo ad superficiem plane in illatione (?) absque
vel angulositate quo ad situm sunt altissime quo ad motum velocissime
quo ad quantitatem sunt maxime quamvis propter sui distantiam videantur
esse parve quo ad diversitatem ignote illi enim soli qui stellas numerat
suo vocat (?) quo ad potestatem et effectum stelle sunt magis inter corpora
virtuose. Nam stelle sunt inferiorum generative et mutative continua-
tive radiorum suorum emissione tenebrarum noctis illuminative sicut clarius
in suis orbibus uniformiter complete in solis presentia a quo re-
cipiunt lumen sunt occultate in suo ortu et occasu sunt aeris im-
mutative quia nunc tempestates concitant nunc serenitates generant
et pronunciant ut de Beda coloris varietate et radiorum scintillacione
nunc futurorum multorum eventuum sicut mathematici sunt pronunciative.
Sunt et navigantibus per ipse itinerum maris in medio maris directive.
Ut stelle admiratione dignum sunt quedam maioris luminis et pul-
chrioris sunt et possibile ut patet in planetis et in sideribus galaxie
et quamvis tamen ostendant pulcherrime ex quadam vicinitate quia
propter sunt quedam et ... in celo appareat singule consideratur
tamen per se non apparent singulariter pulchre ... est de
... quia excedens fulgor unius per quandam refulgentiam alterius
... unde quia eum deesse ex quadam debilitate alia suppleret
que magis excellit in claritate. Item stelle propter suam distantiam

Capitulum de stellarum naturalibus proprietatibus et effectibus

Nota de aptitudine ... alios in publicis et sue plenitudo
Nota quod boni sunt ... mundi.
Nota de ... quod generant ...
Nota quomodo purgant se et alios
Nota de officio bonorum prelatorum
Nota quod boni prelati ... alios ad bonum
Nota de exemplo bonorum
Nota de simplicitate et puritate
Nota de ... suorum
Nota de virtute ...
Nota de ... magistratus
Nota quod omnia ... et ...
Nota quod prelati ... ad ... et ...
Nota de ... exemplorum
Nota de ... et concordia ...
Nota de pulchritudine ... singulari

No de / no sol

sunt hominibus dispersit sue magnitudinis est visio. Unde ut dicit
Albumasar quanto super verticem capitis nostri magis manent tanto superius
videntur et minoris quantitatis obstante nostris aspectibus magna
spera vaporum quanto plus elongantur in suo ortu. Unde habitabilis terre
sunt in occasu situato nostris oculis videntur generaliter et magis
magne et maiores videntur et in quantitate in occasu quam in ortu
ut dicit Albumasar. Sunt autem aliquando dicit et super verticem capitis
nostri quando dicitur et videntur et super caput nostrum. Sunt enim
dicit ita prope super caput est forte ratio est ut dicit [illegible] super eis
de terra ascendentes reflexionem radiorum ad oculum pervenire non
sinunt propter quod et ideo oculus ~~[illegible]~~ decipitur. Unde [illegible] aspectu quia ex cir-
cumstancia est in aere absolutus radio estimat oculus corpus splendens
videre. Sed sic dicit Algazel talis visus decipitur sicut quando lu-
ceo tangitur aliquo oculo sine obstaculo conspicitur scilicet aspiciente
[illegible] ymagine non videtur et putat decipiens oculos
non [illegible] sine [illegible] in alto non est. Sed ut ma-
[illegible] de obscuritate [illegible] supra
demum. Item stelle sunt secundum Marcianum in continuis sonis armonice
efficiunt omnes enim toni musica consonancie inter sidera invenitur
nam gravitas inferiorum dissonanciam reddit melodia superiorum
sive mediorum [illegible] acuitas deservit sonum graviorum
inferiorum ut dicit Marcianus. ¶ Item [illegible] et Isidorus stelle
[illegible] corporis celi in quo posite sunt splendide sic et circum
in quo revolvuntur. Unde omnes stelle habent lumen proprium preter
lunam sed quamvis stelle [illegible] sunt luminose ad consumationem
tamen sue lucis [illegible] recipiunt complementum ab ipso sole. Item stelle
sunt sue virtutis et [illegible] sibi invicem [illegible] una auget
claritatem alterius et bonitas unius fortificat bonitatem alte-
rius ut dicit in libro de coniunctione planetarum. Item stelle propriis circulis
[illegible] et in circulis [illegible] aliquando
[illegible] alterius propter hoc proprias sedes stelle non
deserunt nec sunt alie per quas transeunt impedimenta vel
[illegible] Item stelle quedam ut dicit Mar-
cianus orte occiduntur. Quedam tardius orte citius occiduntur. Quedam
[illegible] autem pariter oriuntur sed [illegible] varietas ortus
et occasus accidit ex diversitate altitudinis circulorum in quibus ori-
untur vel ex declinatione sive depressione climatum in quibus
occumbere videntur. Etiam secundum variam ascensionem vel descensionem
corporum celestium variis temporibus vel oriuntur vel occumbunt. Item
stelle sunt temporum anni [illegible] et dierum distinctive et
principium. Unde sic dicit in libro de proprietatibus elementorum

Nota quod [illegible] temporum

Nota quare [illegible] aliorum

Nota de [illegible] oculo [illegible]

Nota de stellis [illegible]

Nota de mutua concordia [illegible]

Nota [illegible]

Nota de [illegible]

Nota quod [illegible]

Nota [illegible]

Nota de [illegible]

Nota quod omnia sub dispositione et in ordine temporali ordinantur

Nota quod tota terra disponitur et ordinatur per celestia

Nota de ierarchia et dispositione angelica et humana

Nota quod ultimum finem omnibus [illegible]

Nota de beda [illegible]

Nota quod polus est et non est duplex

Nota pertinent [illegible]

Nota quod dicitur [illegible] polus et contemplativa

Nota quod [illegible] a polo [illegible] fixe sine [illegible]

Nota de causa [illegible] plante

Nota quod omnia [illegible]

Nota de breve [illegible]

Nota quod [illegible] terra

astrorum. Item permutacio temporis non est nisi secundum permutacionem stellarum
in signis diuersis super climata vii. nisi permutacione lune singulis
xxviii diebus aut experimentum ~~lune singularis~~ mercurii
et veneris in omnibus x mensibus vel in uno alio aut per permutacionem
solis in quolibet anno aut experimentum martis in duobus annis
aut Jouis in xii aut saturni in xxx aut ex permutacione et permutacione
triplicitatis ad triplicitatem in ducentis et l annis aut secundum permutacionem
stellarum fixarum orbis permutatur semel in c annis uno gradu quarum
accidit permutacio omnibus xxxvi milibus annorum magnum qui est ultimus
omnium rerum hic usque astrorum in corde sic. Juli autem ciceronis de mutacione
illius mutacionem anni finis est cum stelle omnes omniaque sidera a planetis
sunt accepto loco ad eundem remeauerint. Hec autem et philosophi nolunt
prius annorum xv milia parata contingunt etc. Nos autem super hoc
diuinum preter hoc certitudinaliter tenendum est. Nostrum non est
diffinire quis ultimus finis est. Hec enim solus nouit temporum
conditor qui momenta et tempora continet in sua potestate.
Sequitur nunc de polo.

Polus ut dicit beda est stella parvula aqua tota pars celi superior est. Sic beda. Duplex autem est polus sive articus
sive borealis qui semper nobis pollet et refulget nobis
aut nunquam occidit quia super nos existit. Unde polus a pollendo
est dictus quia quasi nimis pollet. Alius polus dicitur antarticus
et australis polo artico oppositus qui nobis semper est invisibilis.
Inter istos duos polos quasi inter duos mundi extremos
vertices semper voluitur firmamentum. Hii duo poli nunquam
mouentur de uno loco circulariter tamen in suo situ circulo existentes.
Axis autem a polo ad polum per medium centri terre [illegible]
dicitur et quia totius firmamenti impetus rapitur et mouetur. Hec autem
axis non est materialis, sed potius linea quedam intellectualis que
a polo usque ad polum in eo dyametro sicut linea a puncto usque ad
punctum [illegible] et tracta intelligitur. Et quia [illegible] et inter medium semper
[illegible] rapacibus voluitur firmamentum. Polus igitur est stella quo
ad situm altissima, quo ad motum velocissima, quo ad aspectum
minima quamuis sit in se valde magna, quo ad effectum
virtuosissima quia per eius situm discernitur [illegible] et terminum aliorum
siderum et celestium circulorum. Unde hec stella ab astrologis pro
stabilissime inuenitur. Est igitur stella ista breuissimum circuli celestis
propter nimiam elongacionem et distanciam a nostro situ. Est sine magnitudine
occultata propter situs sui immobilitatem est hominibus per eius aspectum maxime
certificata et ideo vocatur stella maris quia nauigancium et celestium
nauigalem habentium in mari est doctrina [illegible] medii [illegible]

cui est ostensiva per gradus thronei sibi propinquam ab aliis stellis
est distincta ac vicinitate. Polus arcticus est vocata ut dicit beda.

Arctos est signum axi stellis sitis in axe in se revolutis
constitutum ut dicit ysidorus. Habet vii stellarum circulus qui in modum
plaustri vertitur sacram cum septentrione notaverunt. Sep-
tentriones non autem occidere axis vicinitas facit eo quod stelle iste
axi et polo et stelle altissime sint vicine. Dicitur autem idem arcturus
artophilax eo quod arcton et elicem insequitur. Eundem bootem
antiqui dixerunt eo quod plaustro heret. Qui est signum spectabile multis
stellis inter quas est arcturus qui est post caudam maioris
urse positus. Unde ab hac stella tota constellatio illa arcturus est
vocata ut dicit ysidorus. Et inde dicatur arcturus ab arcto dictus
quia ex parte prima surgit frigus propter elongationem a calore solis.
Frigore vero porro terrae arctantur et constringuntur. Apparent autem vii
stelle radiose et rutilantis forme quarum iiii anteriores in modum
quadrangulari alternis lateribus ordinantur. Tres vero sequentes in
modum semicirculi dispositionem locantur. Autem sub polo et axe
cum semper teneret polum tamquam centrum ut dicit glossa. Semper
ille stelle vertuntur et apparent sicut ursa et serpente. Et ideo ille circuli
maior ursa vocatur ut dicit magister. Semper vertitur et numquam ad
yma demergitur ut dicit glossa quando tres stellas elevat minor ad
yma declinat. Et eodem cum minor sursum erigit tria ad yma deprimit
et demergit ut dicit glossa. Inter omnes circulos superiores circumstantes
arcturi est altior et polo vicinior. Hominibus aspectibus magis se offert
nec aliqua hora noctis quin videri possit nisi forsan eius aspectus
nebulis vel nubibus intercipiatur. Inter medias stellas arcturi
draco ad modum fluminis elabitur. Dicit magister hyemali tempore
in ortu suo maxime invalescit quasi cum tallium irradiatore forte
aque et terre congelationem pronunciat ut dicit magister.

Orion est alias tempore hyemali exortum aquarum et tem-
pestatum excitatrix. Est autem orion nubolius ventorum et
tempestatum generator et est orion ab ortu et inundatione
aquarum orion dictus ut dicit ysidorus. In suo autem ortu tempestates
vilat et aere inumerat ad modum armati pedes et brachia
extendentis disponitur et fere per latitudinem trium signorum
extenditur longitudo ut dicit magister maxime fulget in signo tauri
ut dicit. Est autem constellatio maxime notabilis et ratione magnitudinis
ac pulchritudinis et ratione dispositionis et virtutis ab antiquis enim usque
ad gemines se extendit ut dicit magister totum et illorum trium signorum
superficiem fulgoris sui pulchritudine clariorem reddit ut dicit
gladium militis et admirabili stellarum ordine extendit de quo

De Arcturo.
Nota de eo
modum et ...
Nota quod ... vel
anima non potest
deficere
Nota quod ... vel
... quam
... extra docetur
Nota de stellis ver-
tis et ... testis
Nota de animalibus
et pellibus ...
Nota de labore ...
Nota de statu
... prophetarum
nota de re ...
Nota quod ... se
... movet
bones.
Nota de spacio ...
vel anime
Nota de ...
Nota de mili-
tia martyrii
nota de ...
martyrii et premio

mar. Armat̄ et flagm̄ Splendebat in armis et splen-
dor tū orionis ut dī. de siḡ et fuit serenitas. Sic eq̄-
cius obscuritas fuit et plagm̄ tempestatis. Sole q̄nte in signis
orionis intrat / in geminis omnia germinat et oriunt que in cinē
recipiunt ex aquis opacie exeunt ut dī ibi. Constellacio ori-
onis sc. quedā stella q̄ dī canicula q̄ ab astrologis malnida dī
et noctua. q̄ p fabulas eo᷑ canis finḡr fuisse. ut dī ibi. Nō tn̄
qz canicula illa nocina q̄ orit in leone. q̄ma dico caniculares
a pluv̄ nuncupat̄ ut dī. 6. orion ergo in suo ortu p̄mo tem-
pestates pnosticaret. Pz pᵉ serenitatem. Sol cooptat ad terre sin-
ditate. Sole existente in tauro quasi se abscondit sub radiis
solis nec tn̄ suā manifestat inferiorib; claritatē. orit autē
mēm in iulio q̄ sol ascendit ad geminos ad cuculos ulteriores
quādo terra maximā patit distemperanciā aeris quo ad calid.
ut dī mar. &c ~~ ¶

Hyades que et tituli dicunt sūt quedā stelle pluuiales
inspiracionē pluuie multiplicat. ut dī ylid. Etiam
cum tempis vapore amari et terra p caloris solaris
molestiā forcius aliqua aestiahunt qm motu sūād
et pluuias reddunt et ideo ille stelle dicuntur hyades a. siculis.
qz aethenses humores nō velocitedes eos traxisse a fabulis confin-
gunt. ut dī ysidu̸. sunt autē hᵉ stelle sicut sunt in fronte tauri
ut dī mar. te dico expedit et sol feruencior ascendit cum hyades
p̄mo solet apparere. ut dī gg. sup Job. xx. quādo alacrimo-
nia impellunt dincellas graues tempestates ut dī zheda. in hyadū
ortu fruges ubius credunt qz cum a pluuiis irrigat pluuiales
constellatis hyadis stellas claritimas p̄cipuā ordinatas q oriunt
et fluit aere in ortu suo ut dī albu. ¶

Pliades sunt stelle a pluralitate q̄ sibi sunt vicine ab uni-
tate sunt distincte ut dī ysidu. hyemali tempore oriūt
quādo aut aura. serenior et frigidior tanto melius ab
aliis discernunt. Una inter eas. latē medet qz nec ex toto se occul-
tas. Inter geminos tauri sunt sicut ut dī ysidu. Ipse sol in mile
imus p pliades ict fac q cum aeris caliditas inualdz pluuiis
temperatur. et terra tum temptis flor pulchritudine adornat.
ut dī mar. amasse maiam quā finguntur fuisse. una de pliya-
dibus et fuit nūi mercurii q figuratū portaret. ut dī mar.
q albu. q̄ oriunt pliades i xxvi. gradu tauri cū hyadibus et
motu suo turbant aerem. ~~ ¶

Cauncula ē stella quedam feruentissima que orit̄ p albu.
in xxx. gradu cancri ortu magna fit feruor. ab hac stella
dies caniculares in quibus languorem minime nel medicina

V.

Nō q̄ zacua autū. decorat tota extm.
Nō de muta. spiali. extend. anime. a
Nō mali aln succedunt bonis in terra.
Nō q̄ deb. ornat. & caspacio moderanct.
Nō q̄ stellis mita in p̄te & ecl. sit ab.
Nō de suffragiis stellas anu. ecl.
Nō de ... pcuris & ... & terre.
Nō de pace ... affectū.
Nō q̄ ... ... gnacia.
Nō de stellis & doctū.
Nō de ... mālis.
Nō q̄ bonū ebat malos.
Nō de difficultat. quoniā stellas vel ...
Nō de pliadis stellis.
Nō de ... ...
Nō q̄ mala ebat de pluuiis bo. noctem.
Nō de pluuialis tempore aut.

nō de gemini.

[illegible] accipitur esse periculosum propter excessum distemperantie aeris
in calore. Unde ypo. in amphorismis: ante canem et post canem et
sub cane moleste sunt farmatie, i. dicit in quinto. Quando autem oritur
illius stelle et in ortu et post ortum statim periculosum est dare pociones
laxativas. Causa autem est quia aer calidus et siccus sub calido signo et ista
sita stella et alie etiam in leone cum [illegible] oriente. Unde ex [illegible]
dicta medicina corporis [illegible] fieret nimis calidum et siccum et febris forsan
sequeretur medicina que evacuaret et nimis evacuaretur corpus. Preterea dicitur
ex calore sunt apti. Dicit enim [illegible]. Item calor operationes virtutis expellit
medicine unde et aqua calida repugnat solutioni. Si calor autem
aeris sit et fortis propter quod virtus interior sit debilis propter potionem
vel minutionem plus debilitatur. Durat autem dies caniculares
a xv kl. augusti usque ad nonas

Lux ut dicit [illegible] est species forma sibi similis. De luce
autem quid sit sive vera [illegible] sive sit substantia vel actus diversi
de loquuntur auctores. Quidam autem dicunt lumen non esse corpus nec
actum corporis diffusionem. Damascenus et [illegible] lucem [illegible] qualitatem [illegible]
non sit. Ut autem bene [illegible]. Dico quod ad istam lux est sua corpore. Summe
simplex in genere corporum, summe multiplex in efficacia, summe nobilis
et absoluta, penetrationis summe resistente et summe [illegible] et
[illegible] generans et [illegible]. Summe [illegible] omnis naturalis motionis prin-
cipium et origo summe perfecta. Summe [illegible] summe [illegible]. Unde
lux in corporibus est [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible]. Est autem differentia inter lucem et lumen. Lumen
lumen est quedam defluxio a luce sive irradiatio deffluens a sua
luce. Lux autem dicitur ipsam fontale [illegible] super quod lumen [illegible]
Dicendum lux considerata in se esset alicui [illegible] [illegible] esset actus
actus [illegible] perfecte caret. [illegible] forma sine subiecto unde
si lux in aere esset actus caret. Lux [illegible] forma aeris quod esse
non potest. Prima lux mutat [illegible] quia lux naturaliter
est in oriente [illegible] in occidente et lux orientalis generat [illegible]
[illegible] in occidente. Actus enim non permittit suum
subiectum [illegible] aliud agit [illegible] quod lux non sit actus.
Prima si esset actus aeris necesse moveret aer subito [illegible]
in occidentem [illegible] motum lucis. Dicitur [illegible]
[illegible] aeri nec alicui elemento. Lux [illegible] nobilis actus
[illegible] ignobilis [illegible] quod lux non sit actus [illegible] aer [illegible]
sit ignobilior [illegible]. Sed si lux esset corpus [illegible]
[illegible] lux sic in aere vel cum aliquo corpore [illegible]
illo cum duo corpora non possunt simul esse in eodem loco non est tamen

Nota de canicularibus [illegible]

Nota de [illegible] [illegible] et [illegible]

Nota [illegible] omnia sunt [illegible]

Nota de [illegible]

inconveniens nec impossibile licet esse substantiam corpoream
et esse simul cum alio corpore. Videmus enim aquam et cinerem permi-
sceri et misceri, salva utriusque corporeitate et localitate utriusque superficie
ab alio distinguente et variis partibus infra propria superficie ab alio
distinguente. et utriusque partes infra propriam superficiem continuante quorum cum
simul immisceantur amborum permanet cum aqua in sua corporeitate per suam
suam coherentiam et continuitatem et cinis in sua nec per istam mixtionem
et unionem simul sunt duo corpora in uno loco immo quodlibet habet
suum proprium locum et cinis suum. Sic lux potest esse in aere vel in quovis
alio corpore salva utriusque corporeitate et suarum partium spiritualium continuitate. Vel
et lux luminaris ad inferiora aeris vel aque vel cristalli habet suum
locum ipsius superficie ambiente et aliam admixtam sibi corporis dissipantem
quamvis non posset ipsa simplicia. Sunt sibi visu perceptibili vel medio
immo quod mirabilius est multe lucerne pariter concurrentes in primo et tamen
unite augmentantur salvatur licet suam formam qua ab alia differt
licet nulla respectu alterius sensibilis sit vel formalis. Dicit manifeste
Boecius. et dicit Dyonisius in li. de di. no. c° 4°: sicut verba lucerna lampadarum
cum sint in domo una et unite totis sunt quia diligenter tamen sunt
aliter unite distincte. unita distinctione et unitate distincta. Videmus
enim multis ad unum lumen accensis lampadibus mixtum omnium lumina unam
claritatem indistincte relucere nec potest quis ut arbitror alicuius
corporis ab aliis aperte continere [illegible] simul. Sunt ubi [illegible]
re aut unum alio extraxit totis et totalis unite continuatio [illegible]
aut una simul et proprium lumen recederet vel secum ceterorum luminum
auferens aut de suo aliquid eis relinquens. Erat enim omnium et
[illegible] est perfecta unitas et permixta et nulla parte confusa. Sic etiam
et in hoc corpore aeris et luminis solis [illegible]. Hic usque Dyonisius magis docet
luminaria simul uniri salva cuiuslibet proprietate substantiali et accidentali in
quas deferunt sive sui accidendo sine recedendo. Item [illegible]
est umbra vel sitis aqua procedit irradiatio [illegible] et illuminatio cor-
porum aliorum. Semper enim lucet lux [illegible] et tamen non semper illuminat
sed solum quando invenit corpus [illegible] dispositum et aptum ad illuminationem
ut dicit Augustinus. Substantia enim celorum est velud [illegible] in corporibus optimum
firmum locum et tamen celum non illuminat in membris vel in nocte. Sem-
per ergo lux lucet invisibiliter et in tenebris sed non semper
illuminat visibiliter. unde virtute lucis lucentis et per ipsam omnis tacta
invisibiliter eius opera [illegible] lucis [illegible] et motum [illegible] ut dicit
in li. fontis vite [illegible] et Albu. in li. de iudiciis astrorum oportet
decenisse quod nisi stellarum lux de nocte substraxit densitatem
aeris destinet omne corpus [illegible] et tamen certum est lumen stellarum
sepius de nocte non [illegible] enim et opacitas lucis est maiestas in

Nota de unione conformitate bonorum

Nota de unitate [illegible] sanctorum in patria

Nota quod omne bonum procedit a deo

Nota quod possit se deus [illegible] omnibus et non ab omnibus percipi

Nota quod gloria dei oculus [illegible] oculo

Nota de suffragiis sanctorum

mari quam et vespere. Per applicacionem lune ad aliquem planetam
sive illuminet sive non inmisceri [illegible] que terre dum attingit lumine
virtus luminis operatur et per que in mineralibus et rebus aliis eiusdem genera-
tis. Et breviter presencia lucis necessaria est in omni corpore mixto per
modum [illegible] et in elementaribus eminet lux ipsa a summo celo empireo
usque ad centrum mundi et diffundit se in sua specie unde est radice et
principium varia tamen secundum diversitatem recipiencium. Unde sol-
dum aliorum corporum superiorum vel inferiorum que est vera species et virtus
et operaciones lucis licet non sensibiles. Hic est perfecta lux que creata fu-
it prima ut dicit Basilius [illegible] celi et ceteris celestibus iiij die
suscepit. Unde sol et [illegible] speciem primam lucis dedicata quam propter
susceptionem lucis in [illegible] sive de perfectione
ad illuminacionem potencia et perfectione [illegible] alia sunt [illegible] attingit
et omnia [illegible] magis et minus perficit et disponit. Lux que radius fu-
damentum illuminacionis [illegible] in sua qui non [illegible] actualiter ab a-
lio corporis inferioris sed magis continet omnia corpora in quo ponit
formalis licet [illegible] materialis et spiritualis [illegible] habet
potencior partem ex parte. Quia non formalis est habet actu partem
ex partem quia habet [illegible] hic forma [illegible] ex quo [illegible] est
[illegible] lux in genere corporum [illegible] habet [illegible] et maximum de forma.
[illegible] forme [illegible] in primo
racione [illegible] forme est in omni loco. Nam unumquodque habet ita moveri
ad locum se ad formam suam ut dicit Aristoteles forma [illegible] et nobilior
tanto nam sua plus extendit ut dicit Algazel. Sed forma lucis
que est nobilissima in genere formarum corporalium maxime nam [illegible] de-
stendit et [illegible] lux sui lucis sufficit [illegible] ad illuminacionem
universi [illegible] sine nobilitate [illegible] forme summa actualitate
ut dicit Algazel. Una que [illegible] simplex et uniformis in sua essencia
quamvis diversa sint luminaria [illegible] quamvis
videatur in uno actu uniformiter [illegible] nec unum huius [illegible]
[illegible] alterius [illegible] tamquam unum lumen [illegible] Non
ergo [illegible] ponere duo corpora esse simul quorum unum est
[illegible] et formale et quasi complementum respectu alterius [illegible] autem est
[illegible] Duo non corpora in eodem ut esse non possunt quia
[illegible] alterius [illegible] vel formale [illegible] glorificatum
et non glorificatum simul esse possunt [illegible] ut dicit [illegible]
Lux est ut dicit Basilius maxime [illegible] mobilis [illegible] enim
movet se et [illegible] lineariter in omnem partem se movendo et
diffundendo. Unde [illegible] dubito non. Lux enim est summe activa
et sine resistencia [illegible] rei penetrativa [illegible]

Nota de [illegible] ar.

Nota de [illegible] et [illegible]

Nota [illegible] et [illegible] effectu.

Nota de [illegible] et [illegible]

Nota de effectu [illegible]

Nota de nobilitate [illegible]

Nota [illegible] [illegible] [illegible]

Nota quomodo et dispositam quantitatem et colorem in celis et corporibus mixtis in con-
lux concordat omnia cordiam et unitatem reducta radiorum luce. Perfectore directore
intellectore contractore et refectore omnium in esse producta in esse
Nota de diffusione corporis et forma conservata vel ab esse dissoluta ut dicit Caladius super thimeum
vite et permanentie est et regitiva et super omnia. Secundo spi-
ritualiter multiplicativa. Lux enim multiplicat se gignendo
Nota quod statim replet orbem. gignit namque lux lucem et lux genita simul gignitur et generat
lucem sibi succedentem et sic in uno instanti uno puncto replet
totum orbem. Tertio lux est forma et aliorum manifestativa. Quarto per sui
incorruptam multiplicationem humidi corruptioni obstativa. et sic dicit Augustinus
Nota effectus gratie. lux tenebras expellit. memoriter [illegible]. tristicias pellit
hilaritatem parit omnem speciem. letam eorundem induit. rebus omnibus
formam et decorem tribuit et induit. quia sine luce omnia cor-
occulta remanent et ignota. Aufer ergo mundo lucem et
omnia in tenebris incognita permanebunt. Lux igitur secundum
Ambrosium et secundum Basilium est pulchritudo omnis visibilis creature
est gratia maxima et in aspectu [illegible] laudibus laudanda
Nota de pulchritudine spiritus. digna. quia ut dicit Basilius. lux est angelorum et sanctorum lumen celi que
ultima claritas. quia sine luce trinitatis per quam demonstratio ma-
nifesta. quia lux sine [illegible]. Quinta est luminositatis manifesta-
et diffusiva que multiplicata [illegible] corporis recepta non se perimit
sed admirabiliter speciem suo. Sexto lux quo ad virtutem ut dicit
[illegible]. multas alias proprietates laude dignas habet lux quo
ad suam scilicet virtutem et operationem. est sola vel convenit cum
[illegible] sordes non sordescit [illegible] virtute nichil est actualius. cum
operatione nichil [illegible] in corpore [illegible] splendor est quidam
[illegible] candens alba lucens. [illegible] autem [illegible] nature
commixtione. Unde a quo capit [illegible] ut dicit
Augustinus. quam cito est ignis tam cito est splendor. unde si ignis
esset eternus et splendor esset eternus. capit et splendor a luce sine
luce divine. Septimo [illegible] lucis [illegible] sine dilatatione
cum [illegible] manifestatione cum [illegible] multiplicatione ut dicit
Basilius. Sequitur modo de 4 ¶

Lumen differt a luce sicut species a genere. omne enim lumen
lux est sed non econverso. omnis lux est lumen. Item lumen est diffusum
quiddam album lucens in aere sive in alio dyaphono corpore
receptum et undique diffusum. Triplex autem est lumen ut
dicit auctor perspective scilicet reflexum. fractum et directum. reflexum
Nota de [illegible] dicitur a speculis et aliis politis corporibus quia retinent lumine re-
ceptum. Aliud est lumen fractum. Septimo quando lumen venit ad cor-

densum aliqualiter quod non est omnino densum vel dia- | Nota de imperfectu
phanum itaque lumen illud non tenet iter in medium sed deviat ab incessu recto
et vocatur fractio radij. Tertium lumen est densum quo non repellitur
neque invenit in aere medio inobedientiam et transit libere et facit
opacitates preter illud lumen aeris et aliorum corporum transparentium
fluunt. decoratiuum formarum et figurarum declaratiuum oculorum letifi-
catiuum / oculis lippis et infirmis est lumen odiosum et molestie | Nota unde bonitas
illatiuum sicut a compresso corpore et tetro expectatiuum. formarum et | communicantur
specierum in superficie speculi vel politi corporis impulsiuum. Ista lumen | mali detectorum
ad superficiem politam medium pertingens in angulis equalibus se reflectit | Nota quod boni in bonis
et omnium liberorum foris exprimit. Unde ex hoc est ~~probatum~~ probatum | exemplificant
in superficie speculi collectat per ymaginem et figuram. Lumen est etiam | bona
secundum dispositionem medii quam subintrat immutationis susceptiuum. Ista | Nota quod secundum
enim claritas intendit in medio perspicuo atque puro et in commixtione | dispositionem
in nebulosa medio et obscura. In medio enim dyaphano obstaculum non | aliorum communicat
invenit. Ideo per eam irradians superiores fulgores opprimit et | gratie dona
extinguit. Et dicitur experimentum quanto ipsius lumini alii perfundit tanto latius opera | Nota quod boni
refusa ad alia declinat. Accedens autem ad grossiorem naturam | communicant gratie dona
illic sicut obscuriorem distributionem apponit. Sunt enim et in crassitudine | que recepta sunt
infundit capitur in parte ex toto se effundit operibus ipsius. Unde | Nota de compunctione
in crassitudine impedit quod aliunde recepta distribuatur. In super- | superbie
ioribus quod sibi perfectis apparet et augmentatur in grossitudine
minoratur. ex quo patet quod a purissimis et subtilissimis materiis lumen
perfecte comprehendit a quo partibus non et obtusis in repulsam pati in-
venitur. Textus inicium de ... ¶ | Nota de iniustitia et de exercitatione
Radius est quedam luminosa actionis lucida defluxio quo me- | spirituali
diante lux vel lumen una parte actionem et dicitur Ibali. Radius | actiue parte
autem alius est perpendicularis et rectus qui actionis luminose emissus
recto et lineari motu sine diversitate aliqua petit centrum. Alius est
collateralis et contractus qui actionis luminose exiens et aliquod dyaphanum | Nota quod propter amor
inveniens non recto protenditur sed obliquat motum suum et in obliquo | contrarium restringit
motu radij contracto. Alius non est reflexus qui quidem a suo prin- | mistice vaciendum
cipio recte vel oblique egreditur sed a corpore denso repellitur et reportatur | Nota quod applicando
et talis repulsio vel repulsa radij flexio nuncupatur ut dicit | in prouidentiam
autor perspectiue. Radius itaque luminosus est mobilis et agilis simul | Nota de iniustitia et
et orbicularis declinatus per se non sunt perpendicularis. Contin- | iniustitia
git autem radium frangi et obliquari et ipsum ad partem oppositam pro- | Nota quod per speculum
pter dispositionem medii quam invenit vel quam tangit. Sicut radius in nube | iniustitia
tama et humida intercidens cum celo operatur in nube vel in aere | Nota de iniustitia
formas colores. figuras ut patet in coloribus arcus celestis qui | effectum
67

nichil aliud est nisi esse dicit et inflammatio radiorum in nubem aqueam et aquosam ut dicitur in li. metheo. ex subito semper motu radiorum et continuo generat aerem diffusum igni et inflammari maxime et contingit in loco fractionis radiorum. Patet radii ibi coadunati mutuo conveniunt et in hunc casum aer circumfusus sepius inflammatur ut patet in cristallo vel berillo ex parte opposita contra solares radios stuppa apposita accenditur et ignitur.

Umbra est obiectu corporis ¶ tenebrosi et opaci ad lucem. Si enim ad corpus luminosum sit corpus rotundum et aliquid est maius quam corpus obiectum aliud equale aliud minus. Si equale facit umbram equalem et rotundam et talis umbra dicitur chelindroydes id est equaliter rotunda. Si minus sit obstaculo facit umbram tunc tendentem in largum ad modum calati et talis umbra dicitur chalatoydes. Si non corpus luminosum maius sit corpore obiecto facit umbram tendentem in acutum et in quantum talis umbra dicitur conoydes sicut patet ex sole. Sol sit maior terra ipsa terra facit umbram conoydem. Contingit igitur quod terra sit opposita soli quod assignato modo in alto dirigit umbram quam luna attingit et eam intrat eclipsim lune facit. Patet ex quo sol in minori spere sit iste conus [illegible] et declinat in parte opposita et tunc luna libere apparet et illuminatur. Cum non luna directe sit opposita soli luna facit calathoydes et ideo umbra que terram dirigit et eclipsim particularem facit quia talis umbra non sufficit tegere totam terram cum a radiis solis in quibusdam partibus illuminetur et ex tali umbra accidit eclipsis in uno climate quo illuminato consistere. Sic dicit Al. Umbra non caloris est repulsiva splendoris radiorum solarium occultativa humiditatis et frigiditatis terre inductiva [illegible] amica et [illegible] nociva climatum et remanentium refrigerativa maturitatis fructuum retardativa timoris et horroris [illegible] nutritiva est non sit corpus [illegible] corporis est representativa corporis motum et quietem et similitudinem ipsius corporis. Nam moto corpore se movet et desistente requiescit fugientem est insecutiva et insequentem fugativa. Quanto est dies est longior et sol in celo stat altior tanto est umbra media et minor et econverso et ideo sole oriente vel occidente umbra maior est quam in meridie. ¶

Tenebra est lucis absentia a tenendo dicta fugat enim et tenet oculos ne solem videant seu lucem et sic nichil est

Nota de igne quid facit [illegible]
Nota quod experientia [illegible]
Nota [illegible]
Nota de [illegible]
Nota de eclipsi lune [illegible]
Nota de [illegible]
Nota de effectu [illegible]
Nota de umbra et [illegible]
Nota de tenebra [illegible]

prima prinacio. Tenebra etiam, sicut dicit Ambrosius, velut umbra
corporis, ut dicit Basilius in Exameron, qualitates et species suas genuinas
timorem incutit, colorem et pulchritudinem tollit. Vere-
cundiam minuit. Somnolentiam inducit. etc.

Postquam deo cooperante gratia completus tractatus de proprietatibus
corporum supremorum luminosorum celi, corporum intermediorum lucidorum perspi-
cuorum diaphanorum scilicet ignis, aeris et aque, ultimo restat de proprietatibus
corporis infimi et opaci, et hoc tam in generali quam in speciali. Cor-
pus autem infimum et opacum est ipsa terra, que celi decore spectatur, de
quibus aliqua sunt opusculo inserenda, et hoc quo ad eius qualitatem
et quantitatem sic enarranda. Continet autem in se ornatum omnia, videlicet
et mineralia sicut lapides et metalla, et sunt plus sensibilia et bestias
et iumenta, et vegetabilia ut herbas et plantulas et arbusta. De quibus
omnibus ponenda sunt aliqua in hoc tractatu prout de eis sacra
scriptura mentionem facit in suppletione textus. Exemplariter autem et breve
omnibus nota credimus hic per simplicibus debere sufficere, et ideo dimissis
pauca hic recitatis maiora maioribus et subtiliora subtilioribus
reservamus. Sed autem in presenti huius opusculi volumine protestari, quod parum
aut nichil de meo hic apponimus, sed autentica sanctorum et aliquorum
philosophorum dicta quemadmodum in precedentibus fecimus interstabaliter
per ordinem continuimus etc.

Terra itaque ut dicit Isidorus libro xiiii. c. i. in media mundi regione
posita ab omnibus partibus celi in modum centri equali intervallo separata,
que singulari numero totum orbem significat, in plurali vero singulas eius
partes. Est autem terra dicta, ut dicit idem, ab exteriori parte que teritur. Hu-
mus vero dicitur a mari humido sibi coniuncto. Tellus vero quia fructus
eius tollimus. Ops dicitur quia opem fert frugibus. Eadem dicitur
arida quia aratur et colitur et apta vel quia ab aque siccitate propria est distincta.
Et cum humida sit, hec ab aqua vicina nomen sortitur, sicut ibi dicit
ysidorus. Proprietates autem terre describit Basilius in Exameron. Terra inquid
est corpus infimum et medium cunctis spatiis a celo remotum et ideo celi centrum
a sapientibus est vocatum. Unde et omnium corporum est corpulentissimum, de grossitie
et simplicitate sua minimum aliorum mundi elementorum [cancelled] in manifesto corpus
sed frigiditatem et siccitatem quantitate respectu celi minimum, quamvis in se
maximum, qualitate obscurum et ex se opacum, firmitate firma et non

nisi aque continuo commixtionem sedem tocius quietum licet in suis partibus
suscipiat sepe motum omnium corporum omnium celestium hierarchiam pedes sui stabellum
dei est quia in centro mundi minima est specie et elementaris. quod apparet in eo
quod opaco positio est quod dicitur suo quasi infimo pede tangere terram quia
vero magnitudinis et pulchritudinis celi nimie medietas in centro terre
sic sepe sublimitas velut est quamvis autem terra respectu celestis corporis
sit infima tamen luminarium celestis influencie est potissime susceptiva
et ideo fecundissima est tanquam mater omnium et multarum et generum speciei
maxime productiva. ¶ Nam cum sit celi centrum in omni sua parte ab ipso
recipit influenciam et effectum. Unde quamvis nobilitatem non habet in sua sub-
stancia comparatur in effectu et virtute sua quia nobiliores producit species
aliquas quam ipsum celum quod pro ornatu habet solas insensibiles stellas.
Terra vero pro ornatu continet et producit vegetabilem sensibiles
et racionabiles creaturas ut dicit Bartholomeus. ¶ Dicit et [illegible] quod terra ut dicit
philosophus est propriis equilibrata ponderibus quelibet enim suarum partium suo pondere nititur
ad unum medium quo nititur et inclinatur. ¶ Singularum partium tota terra
centrum equilibrata suspenditur et equaliter immobilis retinetur sic scriptum
est qui fundasti terram super stabilitatem. [illegible] xii dicitur solum quia
elementum est solidum quia corporis [illegible] ponderosi sustinens totam molem
ut queque superiora sursum mota quoniam terram stabilem tangunt perma-
nent inquieta licet [illegible] pervenerint ad terram quietantur. ¶ Propter insignes autem
ipsius terre proprietates et effectus nobiles error gentilium terram deificavit
et eam diis honoribus antiquitus venerari et colere consuevit. ¶ De ter-
ra ut dicit [illegible] in tractatu de diis gencium et demonibus c. xiii. cete-
rorum deorum matrem vocaverunt antiqui terram [illegible] frugalibus sic dicta
est quia omnia alebat et nutrit omnia indigencia alimento. ¶ Nam terra
mater est fecunditatis quia nullum vegetabile potest esse nisi in terrestri
substancia radicetur. Ideo et Ops est dicta quia melior sit terre ope cultura
et opera et consequitur opes [illegible] quelibet viventis creatura. ¶ Dea est
et canestra vel quia stat in sua vel quia herbis et arboribus sit vestita
ut dicit ysidorus. Terra enim a vestimentis in hyeme colorem concipit [illegible]
in vere et in estate tunc herbis et floribus ornatur et vestitur quibus
in autumpno et in hyeme spoliatur. Insignium autem tante fecunditatis
et virtutis sua fuit magna ymago femmea alma mater nuncupata
cum tinea coronata posita super currum leones subdita [illegible]
[illegible] in una manu portabat clavem. ¶ In alia tympanum. Cimbalum
[illegible] gladios quos gestabat et
galli [illegible] sedentem [illegible] fungebantur. et terra
Mater siquidem fuit dicta terra eo quod plurima pariat et omnibus mor-
talibus alimentum [illegible]. ¶ Dicitur autem et mater alma eo quod omnia alia
alat. Est enim elementorum nutrix. Erant [illegible] coronam turritam

Nota de terre maternitate

Nota de [illegible] terre stabilitate

Nota quare terra mater dicitur alma

in capite gallie dicitur quod omnibus civitatibus spoliatis in signum
interim rotatus volvitur quod ipsa terra pendet in mobili aere in quo
sustinetur. Secundum autem moventem volubili quod cum omnia moveantur
illa sola dicitur non moveri. Et nota illi leones subditum maledictos
ostendit nullum genus esse tam ferum quod in morte non subiaceat terra
possit. aut superari quod clavis in manu cuiusque ostendit quod terra hye- Nota de sole [illegible] et [illegible] marie
me clauditur et vere naturatur surgens in v. aprilis. Et dicit aut terre
dicatorum galli ferre [illegible] quia volatilia indiget seminibus.
terre et ideo eam oportet sequi et ad eam descendere ut in ea possit semi-
nibus gratiam reperire. Sonitus autem cymbalorum designat in colendis Nota de laude et doctrina terre vel [illegible]
agris strepitus. sarculatorum vomerum et ligonum. Et ideo eneorum
quia terra antiquam in usibus eneis colebat terram antequam ferrum est
inventum ut dicit [illegible] quod cuius multi cum strictis gladiis finguntur
designat quod pro terra defendanda vel ampliandi sepe bella commit-
tuntur. hiis et aliis multis modis describunt poete sub tegumento
fabularum. sic ibidem dicitur [illegible] quamvis aut terra sit summe Nota de [illegible]
frigida et sicca secundum se sicut [illegible]. Sume [illegible] inter elementa [illegible] passibilis [illegible]
[illegible] Item quamvis sit secundum se sicca fert tamen quosdam calidos Nota de [illegible]
vapores igneos quos emittit ut patet in ethna et vulcano sicut
ibidem dicit ib. Item quamvis terra superficialiter [illegible] sit nigra
et indecora intrinsecus tamen continet multa preciosa [illegible] quandam
cum celestis influentie impressionem et in interioribus terre gemme preciose
[illegible] et nobilia metalla generantur unde et terre [illegible] sub
quadam extrinseca deformitate [illegible]. Item terra undique
mari cingitur et maris brachiis commeatur. et [illegible] sinuositates
[illegible] meatus penetratur ne [illegible] siccitatis naturalis dominio [illegible]
[illegible] redigatur in pulverem ut dicit beda. Item quamvis
in suo toto sit solida ac substantia eius [illegible] sit [illegible]
mota tamen per admixtionem ignearum partium et aerearum fit in aliquibus
[illegible] porosa cavernosa et spongiosa cuius concavitates
vapor [illegible] subintrans terre partes commovet et agitat et generat terre Nota de terremotu
motum. sic dicit aristoteles in methaurorum [illegible] terre
agitatum [illegible] illam agitationem que est terre motus [illegible] Sic
fit sonitus [illegible] in aere. Ita fit sonitus
[illegible] agitationis occultati in terra [illegible] quia
non [illegible] sonitus [illegible] audita vox [illegible] Item
ibidem dicit aristoteles. in locis in quibus fit [illegible] maris vehemens et agitatio Nota [illegible] maris
[illegible] sit vehemens terre motus sic accidit
tempore [illegible] in insulis. incepit elevari terra ad simi-
litudinem collis [illegible] est locus ille et [illegible] venit fortis qui
destruxit civitatem [illegible]. Item ibidem terre
motum [illegible] vel concomitatur tenebrositas [illegible] sole absque nube [illegible]

Nota de terremotu. ad consumptionem terre motus propter vaporem qui clauditur et antecedit
terremotum signum significans eum esse quod videtur in celo nubes longa
sicut linea recta ante occasum solis et serenitas ibidem. Et accidit quod terre motus
apud consumptionem plenilunii quia tunc calor non pervenit ad aerem ut subti-
Nota de ... liet et consumat vaporem qui est causa terre motus. Item in libro Vegetabilium
Aristotelis terremotus in locis arenosis non fit sed in locis minus caver-
nosis et exterius superficie densis. Hic fuit locus motuum quia si locus in
superficie sint rari exalat vapor paulatim et non fit tanta agitatio va-
poris ut possit movere terram. Sed si locus interius est cavernosus et spacio-
sus et exterius solidus atque densus angustiis fluxibus vaporis fit agi-
tatio fortis id est quia alii scindit terram. In locis ergo valde porosis non
accidit de facili terre motus propter vaporis continuam evaporationem nec in locis
valde densis et compactis propter privationem compressionis propter quam illas vapor plurimum
non liberatur sed accidit in locis intus cavernosis sed densis exterius et com-
pactis. Hec ille Aristotelis. Item terra cum sit elementum sub lumine solis est in
toto et in partibus. Sed tamen secundum qualitatem non est in suis partibus uniformis
Nota de terra. quoniam propter aliarum qualitatum elementorum admixtionem compositionem et non mutatur
et ideo uniformem non habet dispositionem nec calorem variat in sapore. Ista
Nota de ... et ... diversitas multas accidit secundum ... et multis modis quia composita elevata
et depressiore. Nam elevata est levior quam eminentia. Unde dicitur magis. actio
propter radiorum solis fortiorem immissionem tamen in locis depressis quam in altis
aerem enim grossiorem in vallibus quam in montanis et ideo maior fit
agitatio radiorum et est coadunatio propter reverberationem aeris grossioris In
locis non montuosis et altis qui aerem habent rariorem propter reverberationem
ad aerem grossiorum. In locis non montuosis et altis quia aerem habent ratio-
nem dispergunt radii et non ita coarctantur et ideo minor ibidem generatur calor
Item ex directa vel obliqua solis oppositione quia illa terra est sterilior que
secundum ... disposita est magis ad susceptionem concursum radiorum sola-
Nota de illis qui inveniuntur ... rium. Que ergo magis elongatur a radiis minus apta frugibus et fructibus
reperitur. Item ex ventorum diversitate. Nam terram quam ... perflat
ventus orientalis temperate calida est et inter humiditatem et siccitatem
et mediam ut dicit ... et ideo est fecunda floribus et fructibus et magis con-
gruens hominum habitationi. Occidentalis autem ventus magis accedit frigi-
Nota de ... ditati et humiditati et minus efficit terram temperatam et ideo occidentalis
terra minus est fecunda. Ventus autem septentrionalis terram desiccat et
infrigidat eiusque exteriorem partem aeris ... subtiliat et deturpat
unde in terra aquilonali homines sunt ... statura et elegantes forme ...
cum ... exterioris aeris frigiditatem pori et calor naturalis retinetur ...
... virtute et statura ampliatur et sanguinis colorem decorat. Ventus autem australis
Nota de effectu ... quia calidus est et humidus terram quam communiter perflat liberat calefacit et
impellat et mollit et ideo homines australes regionis sunt minoris statue
et fragiliores illis qui habitant in aquilone et ideo homines tales regionum ab
non sunt ita animosi sicut dicit alius sicut dicit Con... Item variatur quali

terre situm proprietas ex longitudine a mari situm ex approximatione nam terra
vicina mari meridionali calidior est et humidior terra que est vicina
septentrionali ¶ Nam vapor calidus et humidus a mari resolutus
calefacit terram que est sibi propinqua. Mare vero septentrionale et
et hoc mare ponticum dulcius est quam cetera maria sed me magis calidum
quia plus in illo vincit frigus et ideo vapor frigidus ab eo re
solutus terram infrigidat propinquam etc. ¶ Item variatur ex hominum
exercitio et opere quanto enim plus foditur et evertitur tanto ei virtus
inserta cum singulis partibus amplius permiscetur et sic aptior redditur
et ex ipsa fructus multiplicatur generatur quando non diu ociosa dimittitur et iterata
ad productionem fructuum redditur magis apta. Item bona terra si rore
fuerit perfusa aut completa mollificatur impinguatur et melioratur
Si non sabulosa fuerit aut nimis lapidosa peior efficitur quia amplius
induratur. Sequitur nunc de montibus. ¶
¶ Mons est tumor terre in altum se erigens solo pede reliqua
terram tangens unde dicuntur montes eo quod sunt super terram alia
eminentes ut dicit ysidorus ¶ Dicit et aristoteles in libro de proprietatibus elementorum quidam
dixerunt quod terra in principio sue compositionis fuit rotunda et pla-
na inqua non fuerunt montes nec valles quia erat sperica in figura sic cor-
pora superiora sed montium et vallium causa non est nisi commotio aquarum que
cavaverunt loca rara et ita sunt montes partes duriores quas non potuerunt
excavari. Loca non excavata sunt loca marium et fluviorum etc. Item et
dicit in libro metheororum montes inquit fiunt quandoque ex vehementi motu
terre unde elevatur terra et fit mons sic ex aqua diluvii autem excavata
et profunda et fit vallis ¶ Item eiusdem maris accessus et recessus
medium loca tenuat quedam extollit et fiunt montes et per mare terra
terram cooperuit deinde mollia quedam abrasit et dura relinquit et
in quibusdam locis congessit mollia etiam quedam congelata cum ablu-
derentur deliciata sunt et in montes conversa et sunt duri solidi et com-
pacti a terra velud surrecti et tamen cum terra radicati sunt
iuncti quia tamen sunt intus spongiosi et cavi et cavernosi et ideo ad se
ratione vacuitatis aquas attrahunt atque sugunt quas postquam
fuerint eorum concavitates replete eas per capita fontium emittunt
et sunt causa scaturiginum fluviorum et origo et principium fluviorum ut dicit
aristoteles ex quo patet quod montes cavernosi sunt aquarum et humorum attrac-
tivi et attractorum retentivi eminentissimi ¶ Item montes sunt metallorum
nobilium continui a profundis enim montium venis metalla nobilia
educuntur. Item montes sunt fructuum et aromatum productivi propter
puritatem enim aeris et celi in montibus herbe meliores fructus
et dulciores et nobiliores nascuntur quam in vallibus sic paucores in-
Item montes sunt causa quare valles radiorum solarium suscipiunt et sunt
per illuminationis diuturnam retentivi ¶ Item montes sunt vaporum et ex-
altationum generativi ex quorum aggregatione nubes in aere generantur

Nota causa in terra ... [illegible]

Nota de opere quo ... [illegible]

Nota quod ... [illegible]

De monte.

Nota de eminencia terra et situ ... [illegible]

Nota de vallibus.

Nota de spongia.

Nota de ... [illegible]

In altissimis tamen montibus ut in olimpo raro generantur pluvie ut
dicit auctor propter aeris subtilitatem et vaporis paucitatem. Paruo enim
vapor resoluitur et consumitur antequam ad cacumen montium attingere
videatur. Item montes ventis et turbinibus sunt expositi plus quam
valles et ideo raro ciuitates in montibus eminentibus sunt minime
collocate. Niues enim frigidis in montibus congelantur et constrin-
guntur. et ideo in montibus diutius quam in vallibus commorantur
ut patet in caucaso et in libano et in aliis similibus montibus
qui semper secundum ysidorum densissimis niuibus candidantur. Item montes

Nota de frigiditate conseruatione
sepius patiuntur ictus fulminis et fulguris quam valles patiantur
ut dicit ys. Unde et ceraunei montes a crebris fulminum ictibus nun-
cupantur. pir enim grece ignis dicitur latine ys. et ceraunei montes
a crebris fulminibus sunt dicti. grece ceraunos fulmen dicitur ut dicit
ibidem ys. Item montes quanto sunt altiores et sublimiores maxime

Nota de doctoribus et ...
cognoscuntur spectatori. Unde et aduentum hostium prouidere et procul conspiciunt
cacumina montium ascendunt et eminentia specula a remotis conspicere

Nota de securitate
consueuerunt. Item montes qui quo ad naturam et compositionem propter soliditatem
sunt et fortes ideo potissime sunt apti castrorum edificacioni. Unde man-
siones in montibus solent esse ceteris tutiores maxime quia propter emi-
nenciam diminui non possunt fodi nec propter sui altitudinem adiri non
possunt faciliter seu ascendi. Item montes qui in herbis frondibus
et palmis fecundi sunt et uberes ideo conueniunt pastui ouium et animalium
refectioni accommoda enim pascua et gramina in montibus existencia sunt

Nota de ...
salubria et inde fiunt animalia meliora quam illa que pascuntur in vallibus
quamuis sint corpulentiora pinguiora. humor enim interminabilis quo nutriuntur
herbe et gramina in montanis subtilior est et purior quam campestris
et ideo calor celestis facilius illarum humiditatem digerit et in illarum graminum
et fructuum mutat proprietatem et conuertit cum propter ipsius humoris subti-

Nota de puritate aeris
litatem tunc est propter existentes ibidem aeris puritates. Item in montibus crescunt
altiores arbores quam in vallibus et fructus densiores ideo montes
congruunt aliis agrestium habitationi et animalium siluestrium nidificationi
propter quod et fere quando persequuntur a venatoribus in valle refugiunt

Nota pro refugio et refugium ferarum
ad montes et ibi fiunt tute.

Ararat mons est armenie altissimus et requieuit ut dicit
ys. et usque hodie lignorum arche vestigia in eiusdem montis ver-
tice adhuc apparent vocatur autem idem mons diuersis nominibus.
De hoc enim monte loquitur Josephus dicit locus ... ubi est archa ...
armenii egressionem notant illic enim arche solute reliquias ...
nunc ... adhuc ostendunt. Huius enim archam ut dicit Josephus
ibidem meminit berosus caldeus narrans sic ... et nauis
que in armeniam venit circa montem cardyen adhuc aliqua pars
esse et quosdam inde bitumen radere quo maxime vtuntur ...

ad expulcionem de hoc et monte caribus et serio et egiptum et
manasses damascenus in xc vi historiarum sic dicit est mons excelsus
in armenia ambaris appellatur in quo multos confugientes sermo est
diluvii tempore liberatos et quendam simul in archa deferentem in summi-
tatem venisse lignorum quia reliquias ibi multo tempore
eas reservatas armenie et montes eius acroceraunii propter
altitudinem et fulminum crebram percussionem grece enim ceraunos
fulmen latine dicitur ut dicit ys. hii montes inter armeniam
et hyberniam incipiunt a portis caspiis usque ad fontes ubi fluvius
tigris ortum habet ut dicit ys.

a) Montes bethel sunt in iudea iuxta civitatem iherusalem ubi domus
domini fuit sub salomone edificata. Sunt autem montes bethel
nemorosi arboribus olivis ficubus et fructibus grandibus et herbis
aromaticis plenis et ideo sunt sapore et fructu fecundiores aliorum montium
cacumina sunt facti et a.

Caucasus est mons orientalis ab india usque ad taurum porr-
rectus qui pro gentium et regionum varietate diversis
nominibus nuncupatur ut dicit ys. ubi autem ad orientem in excelsiorem
surgit sublimitatem propter nivium candorem caucasus nominatur nam lingua
orientali caucasus candor dicitur id est albus et cum scithe qui huic monti sunt
vicini croucasim nominaverunt. talium enim apud eos candor vel
nix appellatur ut dicit.

a) Mons ebal est mons transiordanem in quo steterunt in ebal
post iordanis transitum ad maledicendum illis qui preceptum decalo-
gi non servaret ut patet deut. xxvii. et est mons ut dicit rabanus
et nota quod mons patiens sepius terre motum qui dicitur interpretacio
eius. Nam necnon vorago interpretatur sunt in mons maledictionis
et interpretationis in quo mala transgressoribus imprecabant et reputa-
batur autem mons inutilitatis et abiectionis unde et sex tribus ignobiliores
scilicet ancillarum filii fuerunt super montem ebal ad maledicendum populo de
precepti contemptoribus et a.

h) Hermon est mons modicus super iordanem situs qui in herbis
et palmis est fecundus nam ortum radicis eius sive ortum pedis fluentis
iordanis irrigatione imbuunt et verticem non eius seu cacumen
copioso rore perfundit et ideo nimore odoris et aque influentia deco-
ratur et insignitur propter quod ibi nutriebantur pecora que in templo debue-
runt immolari domino et offerri et que animalia odoris influentia et sibi
consimiles montis impinguata in monte syon id est in atrio templi offe-
rebantur ideo dicitur secundum hebreos per prophetam quod ros hermon descendit
in montem syon. montem hermon alter extitit minor et alter valde remotus

tunt cremato quod ros montis. Hermon dicitur delectabile in Syon quia pinguedines et adipes animalium que in monte pascebantur ad pabulum ignis altaris in Jerusalem de holocaustis offerebantur, et propterea Hermonion summe exaltatum interpretatur sic dicit glosa super psalmum, quare lumen in altari augebatur quando ignis sacrificii tali pabulo fovebatur.

Mons Ebron mons est in Judea ut Josue xiiii, in qua est sita civitas famosissima ab eodem montis nomine Ebron dicta, et vallis dicitur vallis Mambre que ab antiquo tempore ab Amorreis [?] et Eschol est possessa ut patet in Genesi. Hermons locus est solempnis ratione sepulture patriarcharum quorum corpora ibidem quasi a mundi principio requiescunt ut dicitur Genesi: ibi Adam maximus etc. Item olim in monte potentissime iure hereditario possederunt ut patet in Josue xv. c. et dicitur: delevit ex eo Caleb aliquos Enach filios scilicet Sisai et Achiman et Tholomai etc. Item in hoc monte tanquam in loco tutiori David principium regni sui instituit ut ei et illac ascenderet post mortem Saul, omnimode imperavit vii annorum spacio regnans, tandem ad totum regnum Israel assumptus fuit. Et mons ab antiquis dictus Cariath arbe fuit primitus nuncupatus, id est civitas quatuor, quia corpora nobilissimorum virorum quatuor ibi requiescunt ut dicit Jeronimus, scilicet Adam, Habraham, Ysaac et Jacob.

Montes Ethiopie dicuntur etc. ut infra. Ex quibus precipuus mons Athlans est. Ethiopia enim ut dicit Ysidorus libro xiiii c. iiii est occiduum montuosa et harenosa, a medio ad orientalem plagam deserta, que situm ab occiduo Athlantis montis usque in Egipti fines porrigitur et a meridie occeano, a septentrione Nilo flumine clauditur. Huius regionis non modica sed et plana plurimas habet gentes vultu et monstruosa specie horribiles, quorum et serpentum et ferarum multitudine. Illic cerocta bestia scilicet unicornis, illic cameli et pardi, illic basilisci et dracones ingentissimi ex quorum cerebro gemme extrahuntur. Jacinctus quoque et crisopassus ibi inveniuntur et cinamomum ibi colligitur. Illic gignuntur leones ferre ut dracones serpentes et simie et etiam elephantes. Hoc usque dicit. Est ibi inter Cyrenen et Ethiopiam est fons qui friget calore diei et calet frigore noctis contra naturam aquarum et fontium aliorum.

Ethna mons est in Sicilia ex quo erumpit ignis et sulphur, ... in chemina [?] ut dicit Ysidorus libro xiiii c. viii. Hic mons ab illa parte qua flat eurus vel africus habet speluncas plenas sulphure et usque ad mare deductas, que speluncae recipientes in se fluctus ventum qui agitatus ex sulphure ignem gignit, unde et incendium famosum ad terram abluens [?] monte saepe colluvit [?] sic dicit Ysidorus. In hoc autem monte saepe dicuntur apparere quedam fantasmata et audiuntur saepius ab incolis terre circa montem gemitus et voces querulose, unde a pluribus creditur quod ibi sunt loca penalia in quibus alique anime puniuntur, quod tamen non assero

Sed bene credo quod modus de hoc videtur tacta mentione. ¶

Mons esau id est qui est mons seyr. In hoc monte est civitas ydumea ab esau dicta vel ab esau filio ysaac quam civitatem illa primus dicitur construxisse ut dicit Jero. super abdiam. Nam esau seyr et edom appellatur et de hoc dicit glo. Deut. ii. Seyr mons est in terra edom in qua habitavit esau in regione gebalena ubi primo habitabat correus quos interfecit chodorlaomor Gen. xiiii. Et hic mons est ab esau piloso quod interpretatur seyr vel pilosus nomen accepit. Istum montem habitaverunt primo horrei homines statura gigantee et enormitate corporis horribiles. Ut dicit glo. super deut. ii. quibus expulsis atque deletis habitaverunt ibi filii esau ut dicitur deut. ii. Montes igitur terre edom altissimi sunt ita quod in altioribus partibus nubes tangere videntur. Sunt autem montes illi cavernosi et arduis et speluncis pleni ut dicit glo. super abdiam in quibus habitant homines in estate quia ibi nimius est estus solis.

Mons effraym specialiter dicebatur mons in tribu effraym in quo Josue filius nun recepit suam possessionem ut patet Josue xix. In qua edificavit civitatem habitavitque in ea. Inter alios montes regionis illius montes erat. Ut dicit adam erat mons iste herbis et arboribus insignior et fructibus fertilior sicut sublimior aspectu pulchrior aere salubrior et nobis fecundior monte in regione fertilior et ideo erat locus congruus ut in eo ipse qui dominus erat Josue habitaret ut dicit adam. In eodem monte a septentrionali parte montis Josue est sepultus ut dicitur Josue xxiiii. Erat enim mons iste vicinus Sichem que erat civitas refugii cum suburbanis suis in monte effraym ut patet Josue xx. ubi sepulta sunt ossa Joseph ut dicitur Jos. ultimo. In eodem etiam monte reposuit Josue cultros seu macheras petrinas quibus filios israel in heremo circumcidit. Ut dicit adam super Jos. super Josue xx. Item in monte effraym habitavit delbora prophetissa et sedebat sub palma que erat inter bethel et rama ut patet Judicum iiii. c. Multos enim montes particulares dicunt colles sunt mons effraym id est tribus effraym quia tota illius sors fuit plurimum montuosa et in locis plurimibus nemorosa ut patet Josue xvii. b. In eodem monte interfecti principes madian oreb et zeb quorum capita ad gedeon transtulerunt filii israel ut patet Judicum vii. c. In ramatha in supercilio montis effraym natus fuit samuel propheta i Re. i. a. et ibidem conversatus quia ab eo in eodem loco saul in regem primus est unctus ut patet i Re. x. a. In eodem in monte samuel mortuus est et sepultus i Re. xxv.

Abarim mons est maximus continens in se ¶ xxx. ¶ Se multos particulares montes nam in hoc monte sunt abbarim et nebo qui sunt colles inter quos ascendit moyses ut videret terminos terre promissionis antequam moreretur et in valle montis in campestribus moab tumulo traderetur ut patet numeri xxxiii.

et autem ubi sicut mons erat inter fines moabitarum et amonitarum di
videns terram eorum a terra amorreorum quam postea possederunt
ruben et gad et dimidia tribus manasse ut patet in deut. iii. c. ad
ce ultimus autem montis tetigerunt mare rubrum quod est mare salsum
sic dicitur deut. iii. tam in textu quam in glo. Unde isti montes dim
terebant terram quam inhabitabant moabite et amorrei a terra quam
in possessione receperant. Ab isto siquidem ubi ad verticem eiusdem
montis pervenit moyses et ex illo loco tota terra promissionis
fuit contemplata / ibi quod mortuus est et in valle eiusdem montis ubi fue
runt campestria moab sepultus est et ubi hodie occultatus. super
istum montem phasga ascendit balaam ariolus cum balaad rege mo
abitarum et maledixit populo israhelitico cui maledictionem dominus convertit
in benedictionem. ut dicitur num. xxiii. ex quo patet quod mons ille fuit mons
divisionis quod terminos malorum a bonorum terminis dividebant.
Item mons benedictionis quod inde dominus per balaam prophetiam populo israhelitico co
ferebat. Item mons fuit speculationis et contemplationis quod in mon
ses terre promissionis terminos providebat sed de hoc monte dicit
Jeronimus in li. de nominibus locorum abarim inquit est mons in quo mortuus
est moyses in terra moab. dicitur autem pisgo mihi alio phasga a quo tota regio
circumcirca dicitur phasga et ostenditur ascendentibus de libiada de me
sebon. et est idem quod et nebo etc.

Fegor est mons sive collis moabitarum et est pars montis phasga
super quem balat duxit balaam ut malediceret israel num. xxiii.
c. dicit Jeronimus in libro supradicto etc.

Galaad ut dicit Jeronimus mons est ad quem jacob venit. Gen. dicit de
tana quando fugiebat laban est a ut dicit id. ad tergum
phenicis et arabie collibus libani copulatus et extenditur
usque ultra iordanem in terra quam quondam fuit seon regis amor
reorum postea vero recedit in sortem ruben et gad et dimidie tribus ma
nasse in quo monte est civitas edificata et eiusdem nomine appellata
a galaad filio machir filii manasse. Hic inter alios est nobilis
simus quia mons est pascue et refectionis est enim fertilissimus in frugibus
in pascuis et in fontibus Item mons est medele et curationis
resina in galaad invenitur resina qua omnia sanantur. resina et omelli mor
bi sanantur ut dicitur Jer. ix. nunquid resina non est in galaad etc. Item
mons est federis et reconciliationis quod in monte galaad confederatus est
Jacob cum laban et ei totaliter reconciliatus quod in monte galaad confe
deratus est iacob cum laban et ei totaliter reconciliatus ut patet Genesis
xxxi. Item mons est testificationis ut patet ibidem dicitur enim appellatum
est nomen eius galaad i. tumulus testis Item mons fuit lucri lucri
et negotiationis. Nam in montana galaad negotiatores pluribus
aromatibus onerati sepius frequentabant ut patet Gen. xxxvii. Videntes

negociatores venientes de galaad portantes aromata in egiptum etc.

Hebal et dicit Iero' est mons ebal e regione respiciens ga-
rizim. In hiis duobus montibus benedictiones et maledictiones
pronunciatur ad bonum legis amatores per maledictores vero trans-
n. tabule decalogi transgressores cum sacerdotibus proclamat benedictiones
et eis solemnis consuetudo ut mos ille fuerat in veneracione capitis
et frequentaret tam sacrificii totam omnis unde inter iudeos et samari-
tanos fuit contencio de loco adoracionis samaritanis preferentes monte
Garizim quem ... et adorandum quam templum in Ierusalem
iudeis contra asserentibus ut patet in Ioh. iiii. ca. in textu quam in glo.

Gelboe sunt montes ut dicit Ieronimus
alienigenarum vi. miliario a Scitopoli in quibus est vicus grandis
qui Gelboes nuncupatur. In montibus istis periit Saul cum
Ionatha filio suo et corruit coram philisteis ut patet i. Reg.
ultimo. Quos indignatus David propter ruinam populi ipsius maledixit et ma-
ledicendo eos in ariditatem et sterilitatem commutare fecit sic dicit glo.
super ii. li. Reg. c. i. montes inquid nudos inquid Gelboe ubi eos
fuerunt ante maledictionem quos attamen maledictioni subiacere fecerunt
nec unquam ibi gramina crescunt.

Golgatha ut ait Iero' est mons calvarie in quo salvator noster
fuit pro salute hominum crucifixus et glo. super ... ostendit in historia
ad septentrionalem plagam montis Syon dicitur autem locus calvarie
quia ibi capita hominum dampnatorum decollabantur.

Gaas est collis in monte effraym in possessione Iosue filii Nun u-
bi mortuus fuit et sepultus in septentrionali parte eiusdem montis
ut patet Iosue c. ultimo et sepulchrum ostenditur in monte predicto
usque in presentem diem ut dicit Ieronimus in predicto li. de nominibus

Mons effron est monticulus in tribu iuda contra
septentrionem in xx. ab Helya miliario iuxta villam ... que effrata
nuncupatur ut dicit Ieronimus.

Montes isti qui montes dicuntur specialiter totius terre promissi-
onis sic fuerunt ultra Iordanem sive citra ... tribuum
per terram x. tribuum que fuit montuosa preterquam in tribu Dan. Et
effraym nam et x tribus nomine isto sibi vendicaverunt
sub Ieroboam filio qui fuit de effraym et regnavit primus in Samaria
super x. tribus ut dicit Ieronimus et patet in histor. li. iii. Reg. xii. Hii montes
multum erant pascuales uberes fructuosi et fertiles olivis et
aliis arboribus fructiferis consita erant et medicinalibus herbis et speciebus
aromaticis pleni. Unde dicit ysidorus li. xiiii. c. iiii. Samaria regio est
Palestine ab oppido quodam nomen accepit ex quo dicta est civitas
regalis in Israel que nunc ab augusto Sebastia nuncupatur. Hec regio

inde vicina est et ei contermina nam variarum optimarum divites et fructibus
fertiles aquis illustris opima balsamis unde secundum glossam clementer
modo habitat terram melle et lacte fluentem indicabat. Terra enim in
montibus propter pascuarum habundantiam animalium omnium et pecorum
greges et armenta pandebat. Apes enim innumerabiles in eisdem
mellificantes herbarum et florum suavitate dulcissima nutriebantur.
Fenum et fruges propter aeris temperiem et roris habundantiam valli-
ad maturitatem in illis montibus ducebantur. Aurum vel argentum
et cetera metallorum genera in illis montibus fodiebantur. Decurrebant fon-
tes et flumina de venis montium usque pergradiebantur. Loca nemoralia
in illis montibus edificabantur. Fere silvestres sicut tigrides et leones
in illis nemoribus montuosis conversabantur.

Hyperborei montes dicuntur montes Scithie eo quod ultra eos flat boreas
ut dicit Ysidorus libro xiiii. Sunt autem hii ut exponit Ysidorus c. iii. Terre Scithie
plures locupletes inhabitabiles tamen plures. Terra enim in plerisque locis
auro et gemmis in monte Scithie affluat gryffonum inmanitate
accessus hominum vetatur. Et in illis montibus smaragdi sunt optimi
et cristalli purissimi de Scithie montibus transmittuntur. Sunt autem
illic alpes ibi maxime que in manibus feris scilicet pardis tigribus
et pantheris sunt repleti ubi et sunt canes in magnitudine et tam
in mole feritatis ut tauros premant et leones prosternant ac occidant
et maxime in Albania et Hircania que Scithie sunt regiones que montuo-
se sunt et plurimum nemorose.

Carmelus est mons Iudee in qua est civitas dicta Carmela
et est duplex Carmelus unde in superiori parte Iudee in quo
Nabal legitur pavisse greges i Regum xxv. Alius est Carme-
lus in inferiori parte respiciens mare occidentis mons fertilis et
in pascuis fructibus et in herbis.

Mons Libani est mons Fenicie altissimus cuius meminerunt
prophete dicens. Est autem Libanus dictus ut dicit Ysidorus. Libanus
enim id est candidatus vocatur quia perpetuis nivibus semper hieme
et estate candidatur. Nullo enim tempore in nive totaliter liquescit quin
aliquid sui parte galeat vertex. Est autem Libanus fluminorum et fontium
principium et origo. Ex eius enim radice ut dicit Jeronimus oriuntur duo
fontes scilicet Jor et Dan qui simul mixti Jordanem faciunt. Libanus
est mons redolens et summe aromaticus. Terra ibi herbe odo-
rifere crescunt ibi et arbores thurifere convalescunt quarum gummi
olibanum a medicis nuncupatur ut dicit Jeronimus mons est ille summe
dictus. Terra enim propter roris habundantiam et plurimam frequentiam herbis
habundat precipue palmis uberrimis ac fructibus optimis et aro-
matibus et ideo in monte Libani nutriebantur animalia que offerebantur

in templo et in ipsius palacio conuehebat. Item mons erat eminentie
et maxime sublimitatis. Nam sicut vaba super regum omnes tales
montes eius regionis altitudinis situ libanus excedebat
et eis venientibus tirum premotam valde maris navigia se na-
vigantium oculis offerebat et quos debent remigantes petere
portus sua altitudine ostendebat ut dicit id. Item mons erat ydelica-
cionis excellentie et sempiterne suauitatis nam quamuis siccitate
pleruerit in sua superficie nobilitas tamen habundant intrinsecus venie
aque ut patet in puteis aquarum viventium quem iuxta salomonis sen-
tentia testatur solet optime cum impetu de libano emanare
ut dicitur cant. iiii. quasi puteus aquarum etc. ¶ Item mons confidentie et
securitatis. nam in libano quiescentes tuta sunt a venenosis et
serpentibus quos sua aromatica et virtute fugat tam herbe
quam arbores ibidem crescentes. nam cedri ubi crescentes
suo odore fugat omnia venenosa et ubi reptilia venenosa
esse non permittit ut dicit Ieron. ¶ Item mons est pulchritudinis
et amenitatis. Nam cedrorum et aliarum virentium arborum mira
spaciositas graminum et herbarum continua viriditas amenum florum
canora suavitas et rivulorum et fontium multiplicitas libanum
amenum efficiunt et iocundum. ¶ Item mons est medicine et sanitatis.
ibi enim species aromatice crescunt que sunt contra morbos immedicabiles
remedia et medele. ibi cedri et palme ibi cipressi et oliue quorum
liquores et resine sunt contra diuersarum infirmitatum incommoda pa-
pne medicine. Item mons letitie et iocunditatis. ¶ Nam de collibus
libani fluit habundantia vini optimi et pinguis lactis et salubritatis
maxime inductivum. Item mons honorificentie et dignitatis.
Nam inter omnes montes arabie phenicis et syrie mons li-
bani est sublimitate fertilitate amenitate et aeris salubritate
optinet principatum ut dicit ysidorus et Josephus et Jo. ¶

Moria est mons in iherusalem in quo edificatum est templum Sala-
monis. Dicitur ii. paral. iii. Hunc enim montem emit David ab orna
Iebuseo de cuius area aurei ... et in eo edificavit
altare domini quod ... holocausta et pacifica. i. paral.
xxi. c. In hoc monte immolavit David ... et oravit et exaudivit
illum dominus de celo in igne super altare holocausti. In hoc monte
obtulit abraham holocaustum pro ysaac quem dominus ipsum preceperat
immolari Gen. xxii. ut dicit glo. Jo. Super illud verbum vade in
terram visionis et off[er] eum ibi super unum montium etc. hunc montem
dicunt hebrei esse illum in quo templum postea conditum est in area
orne iebusei ... moria quod illuminans et lucens interpre-
tatur ubi est dabir i. oraculum dei et lex et spiritus qui inspirat et docet

homines vitare hoc exp(onit) Jo(hannes) in eode(m) loco erat Jacob dormi(e)n(s)
et angelor(um) ascendentium p(er) scala(m) vidit visione(m) ut p(atet) Gen(esis)
xxviii. Et dicit glo(sa) super illud ibi est q(uia) aliud n(on) domus dei et
hic dicat quia p(re)vidit templu(m) et dei cultu(m) ibide(m) futuru(m). Fuit
aut(em) ille loc(us) collis a late(re) montis syon et edificata est postea civit(as)
dd unde p(atet) ex p(re)dictis q(uod) mons moria sive mons visionis et re-
velationis mons sacrificii et orationis p(ro)phetie et instructionis
mons sinus sive illuminationis mons angelice frequentationis mons
apparitionis dic(itur) mons unc(tionis) et p(ro)pitiationis ¶
n Nebo mons est in terra moab in vertice phasga in p(ro)co de
hoc monte vidit moyses terra(m) p(ro)missionis et ibide(m) mor-
tuus est postqua(m) terra(m) viderat contemplat(us) ut dicit
Jeronim(us) et p(atet) histor(ia) anni xxxii. ¶
m Mons hor est mons in extremis finib(us) terre edom in quo
monte mortuus est aaro(n) iubente d(omi)no in anno xl. p(ost)q(uam)
egressus est de egipto cu(m) eet annor(um) c. xxiii et
nu(meri) xxxiii. Fuit aut(em) xxx mansio in qua remanserunt filii
isr(ae)l postqua(m) egressi sunt de egipto sic dicit ysi(dorus) nu(mer)o c. xx. Cu(m)
venisset caleb de cades venerunt in monte(m) hor qui est in extremis
finib(us) terre edom in hoc monte suscepit helyazar filius aaro(n)
primo sacerdotii principatum ¶
m Mons oliveti est mons in iudea iux(ta) iherusale(m) sic dictus p(ro)pter
copia(m) olivar(um) que in monte illo maxime habundant et ideo
ab aug(ustino) super Joh(annem) vocat(ur) mons olivarum et unctionis
mons. Fuit mons pinguedinis et refectionis mons medicaminis et
curationis et hoc dic(itur) p(ro)pter olivar(um) vel effectum habundantia(m) quaru(m)
fructus est unctuosus delicatus ut dic(itur) q(uia) olim olive ex radicis
amaritudine surgit in palma sive in medicamine ... et ...
... in hoc montis olivar(um) radice sive fuit torrens qui dic(itur)
torrens cedron inter cuius ripa(m) et monte(m) fuit ortus que d(omi)n(u)s orationis
et quietis gr(ati)a sepi(us) frequentavit unde et ibi captus fuit primo torto
... fugat quedam insula dicta gessemani ... in pede montis iuxta
templum ... ut dicit aug(ustinus) et ... ortus ... loc(us) d(omi)ni ...
... aut(em) mons fuit ad ... templi et ... mane
a lucidib(us) templi resplendere et de nocte illustrabat ...
... a celo et a templo lumine recipiebat ... suos dicebat tu
olei sui ... impedicabit ut dic(itur) Aug(ustinus) In hoc monte erat
... nomine bethphage qui sacerdotum erat ... mons
late erat civitas dicta bethania que fuit civitas marthe lazari

Marie ut dicit glo. super Mt. xxi. a. de hoc monte dominus ad
celos ascendit et super eundem montem descendens ad iudicium appa-
rebit ut patet in Acti. i. tam in littera quam in glosa. In hoc monte
edificavit Salamon delubra et excelsa ut patet iii. Reg. x. et ideo vocatur
est mons olim corruptionis mons offensionis iiii. Reg. xxiii.
c. quia in illis ydolis offendit Salamon dominum suum.

Olimpus est mons macedonie excelsus nimis. ita ut sub illo
nubes esse dicantur. ut dicit virg. nubes excedit olimpus
q. ololampus i. quasi celum. ysi. mons macedoniam a tracia dividit
tante autem sublimitatis est mons olimpi quod omnes excedit aeris
turbines et alias passiones unde philosophi ibi ascendentes ut cursus et situs
stellarum inspicerent vivere non poterant nisi spongias cum aqua
ferrent. et sic per aque attractionem aerem redderent grossiorem. ut dicit
magister in historiis.

Oreb mons est in regione madian ut dicit Jero. in arabia
in deserto cui coniungitur desertum quod vocatur pharan et eidem monti
oreb et syna ut dicit Jero. In hoc monte multas vidit moyses
visiones ut patet Exo. iii. c. vidit rubum ardentem et non comburentem
ibi audivit deum et multa sapientie ut patet de monte synai dicetur.

Mons parnasus est in tessalia ut dicit
ysi. in viii. lucanum qui mons duos montes habet se erigentes
et in celum elevatos in quibus quondam apollo et liber pater
colebantur forte propter locorum amenitatem et vinorum ac vinearum
maximam ubertatem.

Riphei montes sunt alpes in capite germanie ut dicit
ysi. qui a perpetuo ventorum flatu et tempestatum impetu dicuntur.
Nam riphe grece impetus dicitur in latino. autem.
alpes i. alti montes per altos pedes collium et aliorum inferiorum
montium. In his alpibus sunt perpetue nives frequentes nubes
montium et fluminum magnorum capita et origines bestie et fere
silvestres aves multiplices et maxime illius generis volucres quarum
ale denotate sunt lucentes ut dicit ysi.

Rupes sunt altissimi montes solidissimi et fortes super alterorum
aliorum montium eminentes tempestatum impetus et imbrium
fluxus continue recipientes propter quod terra superficialiter diluitur
et duriores montes et compactiores in petrea quantitate rupes in-
males aliqua efficiuntur. quamquam autem rupes corpus multum habeant
soliditatis et asperitatis inter tamen sunt aliquam porositatis unde humores
inde attracti et collati sepe per capita fontium statuunt et erumpunt
vena est et aque cavernas rupium intrat et sunt aliquando tante terre motus
terremotus violentia rupes quandoque corruunt et prorumpunt solo ambulo

et aquilis et volucribus rupium cacumina prima inveniunt rupibus
et maris littora sublimantur et ad devitia rupis undarum et fluc-
tuum impetus eliduntur loca munitionibus apta a rupibus inve-
niuntur avium et animalium stabula in rupibus construuntur nebu-
lis et nubibus capita rupium obvolvuntur radiis solaribus
in ortu solis summitates rupium perfunduntur rupes etiam
dicuntur quia ad rumpendum sunt difficiles hinc enim venti vio-
lentia rupes vastatae prodeunt et de profundis rupium
venis prodeunt lapides et metallorum varie species sepius conspiciuntur
partes autem in preruptis rupibus eminentes dicuntur scopuli a sco-
pin quod est intendere vel spectare dictum quia inde loca remotissima
speculantur. Secundum mune a ~ ¶

Sophara mons est orientis in Judea Genesis xx. 6. ut dicit Jero-
nimus quem habitavit filii Jectham filii Heber quos dicit
Josephus venisse deinde Sophora ad quem locum classis Salo-
monis cum quibusdam conviciis intra tres dies annos semel con-
venit hoc est de Tarsis terra et portus maris unde Salomonis
aurum et argentum simias et pavones et dentes elephantes elephantinos
detulerunt ut patet iii Regum x. ~ ¶

Segor est mons proximus qui et Bala dicitur est iuxta Sodomam
ut dicit Jeronimus in quo edificata fuit urbs que ad preces Loth li-
berata est ubi crescit vinea balsami in signum pristine
fertilitatis et poma palmarum eminent a mari mortuo et
fuit in eo postea positum presidium Romanorum de hac dicitur
Ysaie xv. d. de qua dicit glossa vitula notabitur quasi lascivia consternens
vel consternens quia bis conculcata est et ceruit tercium motum que re-
bulta permansit sed post liberationem non peccavit ~ ¶

Synai est mons orientis eius et est in Arabia in provincia
Madian de hoc monte dicit Josephus in libro ii. antiquitatum
Syna mons est excelsus et ad pascua ab egyptiis optimas
herbas ferens erat quia hoc optimo habitare in deum et eo sanctus i-
nemo pascebat oves quia pastores illuc ambulare minime pre-
sumebant hinc moti appropinquans Moyses prodigium vidit satis
ignem rubum comburentem et eius viriditatem et florem mellifluum
depascentem et eius ramos fructiferos nullo modo decalcantem
quamvis flamma velox et vehemens nimis esset. Vox de illo igne
dixit ad Moysen locutus est ¶ Item ibidem li. iii. ascendit Moyses
in Synai qui mons est excellentissimus in illis regionibus
et propter altitudinem et magnitudinem dixit et scopulorum preciositate non
solum est hominibus inaccessibilis verum et cum labore videri potest
et aliquorum summo erat divinitatis opinionum habitare erat terribilis et

cadibilis. Circa radices enim montis Hebrei sua tabernacula
locaverunt et ibi dominum viderunt in igne et in nube et ipsum plenaliter lo-
quentem audire meruerunt. Dicitur itaque mons Synai mons divine
visitacionis, angelice frequentacionis, mons fumi et inflammacionis,
mons nubis et caliginis, mons fulminis et vocis, mons pastine
et refeccionis, mons sapiencie et erudicionis, quia de illo monte dominus
moysen et populum instruebat et ei legem conscribebat. Mons ire
et commissionis, qui inde bona inaudita populo promittebat. Mons
mine et comminacionis, quia timorem aspicientibus incutiebat. Mons
refugii et conciliacionis. Mons tube et clangoris. Mons
amicicie et obediencie, quia mediante lege populum deus sibi ita-
mebat. Mons munditie et puritatis. Mons leticie et iocunditatis, quia
nulli ad montem accedere poterant nisi qui munde et corde mundicie erant
et qui mundi erant coram domino cum leticia comedebant et bibebant.
Mons clemencie et pietatis sine comparacione. Mons sacrificii et
oracionis, quia ibi dominus immolabatur ac per labia moysi et supplicacionibus
deum sibi placatum et propicium audiebant.

Syon mons erat in supercilio, cuius vertice erat arx sive turris
david ibi posita que decore et defensione civitatis. In eius autem
latere montis Syon erat templum quasi medium inter exteriorem
et interiorem civitatem ut supra numerato acies descendit templum
et templum cum mari contiguum civitate, et ideo sepe scriptura vocat
Ierusalem filiam Syon, quia sicut filia contigit a matre et subditur ipsi matri, sic
civitas inferior templo fuit subdita atque ana. Tante autem auctoritatis
et nobilitatis inter ceteros montes mons Syon, quod non solum civitas Ierosolima
nec et ipsa Iudea, et in tota sua terra, tam ex Iudeis quam ex gentilibus
congregata, sepius in psalmis a monte Syon denominatur. Hoc ibi binatur et
in consolacione eminencie terre mons Syon latera aquilonis civitas regis magni.
Nam mons iste fuit mons magne altitudinis et sublimitatis,
magne fortitudinis et ubertatis, magne pulchritudinis et ame-
nitatis, maxime quietis et securitatis, maxime opulencie et con-
templacionis, preter iusticie et sanctificacionis. Mons doctrine et
erudicionis, sicut scriptum est: Ysaie ii: de Syon exibit lex. Mons
prophecie et revelacionis.

Hermon est mons in tribu Effraym iuxta collinum tribus Manasse
in quo altercavit Abimelech, qui dimicavit cum Sichimitis, ut dicitur
Iosue et legitur Iudicum ix. Mons similitudinis arborum densis et
umbrosis. Psalmus: et Hermon umbra in desertat. Est et mons irriguus
aquis et nivibus, pinguis et pascuosus. Sic dicitur in psalmo: nive dealba-
buntur in Selmon, mons dei, mons pinguis.
Despicient inde de Asore qui appellatur Sophim

Sophim est mons modicus in loco qui machen vnde
oriundus fuit samuel vt dicit Ieronimus fuit autem locus in alto situs
fertilis et graciosus aquis irriguus arboribus consitus et ...
...lus satis de quo dicitur ysa. xxxiij. est mons inter montem thabor
et stagnum thiberiadis vnde et tota illa regio sarona vsque hodie est
vocata vt dicit Ieronimus omnis enim regio a cesarea palestina vsque ad
oppidum ioppe sarona dicitur iuxta montem istum campi sunt fertilissimi
et dicit glosa super ysa. xxxv. tam frugibus quam fructibus ...
... reperitur in eo et ¶

Mons seor de quo dicitur deutero. iij. c. dicitur pars montis galaad
qui extenditur per desertum vsque trans iordanem quem habitauit seon
rex amorreorum et tendit in sortem ruben et gad dimidie
tribus manasse vt dicit Ieronimus super genesim xi. et in altero galaad re-
quere supra de monte galaad. ¶

Semeron est mons de quo dicitur iij. reg. xvi. hic est mons in quo
est modo sebaste vbi reliquie Io. baptiste requiescunt vt dicit Ieronimus
In eodem quidem monte primus edificata samaria aqua et
tota regio postea samaria est vocata hec ciuitas racione montis
fuit fortissima et ad oppugnandum difficillima vnde et reges
assiriorum miris sumptibus et bellorum maximis apparatibus eam
tribus annis continue obsederunt et cum per famis angustiam contra
ipsam viribus preualere potuerunt immo vt dicit Ieronimus et Iosue et moyses
eam expugnassent si ipsius habitatores deum illum ad iracundiam prouocan-
tes plenam confidenciam habuissent deo et ipsius legem nullatenus reliquissent
istum montem commemorat que supra de montibus dicta et ibi plene describi-
Mons seir de quo sepius habetur in ea ¶
tur in scriptura et idem qui et mons edom de quo supra suffici-
enter dictum est que de monte edom sit clam. ¶
Thabor est mons in medio campo galilee vt dicit Ieronimus
super genesim c. xxxv. et est mons mira rotunditate sublimis
distans a dyocesarea x. milibus ad orientalem plagam
et fuit in confinio zabulon ysachar et neptalim hic mons
inter totius terre promissionis montes maxime est famosus ratione
sublimitatis fertilitatis amenitatis fortitudinis et firmitatis gle-
ba enim illius montis est fertilis vineis oliuis et aliis arboribus
fructiferis habundans aer ... est salubris rores frequentes et dulces imbres ...
temperancie quia feruntur mediocres ibi arbores perpetuas que non
deponunt yeme vel estate comam vel virorem est fama ibi avium multi-
generarum canora suauitas quarum voce afficitur auditus penarum
varia dulcedine ad eam alpestris prouocatur mens in ... ...

declaratur quibus et ideo multi sunt ibi anachoritae. Angelis locum illum de-
precantibus rectia et tenebras imponentes. Dicit Jo(hannes) super illum
locum Johannis iii. quia et tethe expansionem super montem Thabor etc. Sed
omnia a monte istum reddit commendabilem presentia Salvatoris qui ipsum
sua frequentia honoravit. Nam in hoc monte docuit orationes quas
pernoctavit. In hoc monte alium panem et tam spiritualem quam corporalem
pablo revelavit et himnus magistri in superiori coram discipulis suis.
Se transfigurare voluit et futurae claritatis gloriam in suo corpore discipulis
revelavit etc. ¶

Ziph mons est squalidus et umbrosus in quo latuit David qui
fugit a facie Saul et est iuxta civitatem in monte Carmeli in quo
Nabal Carmelites quondam habitabat qui fuit de stirpe Ca-
leph ut dicit Jo(?). Est autem mons ille multum nemorosus diversis
arboribus et fructibus collectis et saltuosus feris et bestiis plenus
speluncis et antris plenus et plurimum cavernosus et ideo fugitivis et latro-
nibus volentibus cognitus est et ignotis transeuntibus periculosus etc. ¶

Collis est tumor terrae brevis terrae planitiem transcendens ad
montis altitudinem non pertingens. Collis enim monte est inferior
et terra altior et dicitur tumulus quasi tumens tellus ut dicit Ysidorus.
Unde secundum morem colles dicti sunt et tamen de collibus ad montes
solemus ascendere aliquando. Et dicuntur colles a colendo quia sine magno
labore coluntur quia montes ab hominibus incoluntur et inhabitantur
plus et solari calori quam inferior terra exponuntur et ideo fructus
in collibus ad maturitatem citius perveniunt. Percipiunt imbrem et rorem
caelesti plus colles quam valles profundae et ideo fructus citius
in collibus aliquando dulciores et sapidiores inveniuntur. Item medium inter infi-
mam terrae superficiem et summam montis altitudinem tenent colles me-
dium quo ad situm et ideo aer castior et spiritualior in colle quam in monte
purior non est et salubrior quam in valle. Puriores enim et nobili-
ores recipiunt colles impressiones et influentias a superioribus
quam valles et ideo tam fructus quam commoda sunt in collibus salubriora
quam in vallibus et aliis partibus meliora ut dicit Con(stantinus). ¶ Item
colles citius recipiunt radiorum solis illuminationem quam valles et
velocius aquis humiditatem de montibus est descendunt torren-
tes et rivuli super colles et de collibus derivantur ad campestria
et ad valles. ¶

Vallis est terra declivis ac depressa in montium medio collocata
ut dicit Ysidorus. Est autem vallis aquarum et rivulis fontium defluen-
tium receptaculum et vehiculum. Unde per hoc valles a rivulis quibus

est manualibus irrigatur et ex illorum commixtione mixtionibus herbis
et fructibus fecundantur frondium et florum virore atque decorantur et
a montium et collium elongatione obumbrantur. In vallibus est fortior maior
radiorum solarium repercussio et retractio ac collisio et ideo calidiores im-
pressiones in vallibus quam in montibus generantur propter quod in vallibus acius quam
in montibus resolvuntur nives ex quarum diffusione loca convallium
humectantur ut dicit Macrobius. Et ideo valles calide sunt et humide et vapo-
rose per experientiam indicantur quarum habitatores calidis et humidis
passionibus sepius molestantur ut dicit Constantinus. Domus et edificia
in vallibus constituta ventorum et tempestatum incommodis propellunt
quam in montibus collocata. nam montium obiectu tuentur et a procellarum
immediatum impetu defensantur. terre motus tamen sepe vallium regio-
nes molestat cuius ratio est quia partes terre in vallibus residentes magis com-
primuntur et sibi invicem fortius adunantur et ideo venti illas partes difficilius
penetrant et submergunt propter quod partes ille que minime sunt porose po-
rose minime aeris subintrantem impetu agitantur
propter quod non movent ut dicit Aristoteles. Ad valles etiam confluunt sordes et sibi sedes
reservant propter quod aeris corpulentia valles est etiam quam montes grossis
et fumosis vaporibus obumbrantur et densioribus tenebris obscu-
rantur. Unde partes vallium plus quam montium profundantur ad celi
et aeris cohercentiam amplius elongantur. Item ex aquarum multiplica-
tione solum et humi aduncti obviis plurimos a inaccessibiles in vallibus
frequentissime coadunantur et loca ad transeuntes difficilia conveniunt.
Item ex humoris humiditate carices et gramina in vallibus maxime
nutriuntur salices et alie fructuose arbores in vallibus plus quam
in montibus consuevere denotantur.

Campus sicut dicit Isidorus est terre planities nec depressa ut valles
nec erecta sicut montes et ideo quia equis et peditibus campus
est vocatur a campos in greco quod breve vel equale dicitur in latino
et est campus locus planus et cultus nec vomere sulcatus nec stercore
impinguatus sed potius deambulationi seu deductioni que militari
exercitationi vix conveniens deputatur. locus sed communis et plures
omnibus aspectibus expositus omnibus et rei publice aspectus nulli penitus
sed omnium utilitatibus assignatus.

Ager ut dicit Isidorus libro XV dicitur ab agendo quod aliquid in eo agatur. Omnis autem
ager vel ad naves aut est arvus que seminalis aut consitus in
arboribus aptus aut pascuus quod herbis et pascualibus vacat
aut floreus ortus floribus et apibus aptus. Unde secundum antiquos ager
est terra culta. arvus vero terra inculta ut silva et pascua in qua
tamen pecora qua facere potest. Unde et rusticos nominat nam agricolarum
hominum sua prima et sola religio est. Unde et agrestes dicuntur agri
pastoribus qui ad cultoribus agrorum inanis pascendi gratia est

rudis sic aliunde dicitur. Ager quia paratur aliquis in agrum
redditur sic et arabilis dicitur ager qui etiam lineatim melius
non edomatur sed arte finis eius obiectu modicum a actum et in aliorum
lo et novalis ager dicitur secundum Isidorum qui alternis annis vacat et
renovet suas vires, novalia enim semel cum fructu exeunt et semel
vacua sine fructu permanebunt. Alius etiam dicitur ager squalidus q(uasi)
ex cunabulis sic dictus eo quod aculeata iam exiens sic est exsulat eo
quod a consulatu iam distractus. Alius dicitur ager uliginosus id est
semper humidus, nam uliginosus dicitur qui quasi siccatur, uligo autem est
humor terrae nullus umquam ab ea recedens sicut dicit Isidorus l. xv c.
xiii. Ager igitur locus est exercitii laboris et sudoris et circa laborem
agri excolendi ligone penetratur, fodiendo evertitur, vomere aperitur, semine
seritur, rastris tegitur, rore et imbre perfunditur, stimulis tem-
poribus commendatur et munitur hyeme gelu et frigore constringitur,
estate estu et caumate uritur. Non tamen uno tempore colitur. In
autumno collectis fructibus vacua permanet nomine et sic alternatis
laboribus continue fatigatur.

[Pratum] Pratum secundum Isidorum dicitur quasi paratum eo quod sibi aptificamus in
omnibus providetur et est ipse locus magis aptificandus in medio
agrorum suorum dominatum parat vel dicitur pratum eo quod antiquitus
agros quos bello ceperat pretio nomine possidebat ut dicit Isidorus..
Pratum est cuius herbae copia armenta tenet et veteres romani nomine
dicunt eo quod sic locus qui protinus est paratus quae cultum laborem
non requirit ut dicit Isidorus. Et ideo talia loca dicuntur prata quae ad fenum
et ad gramina sunt parata ~~quae ad fenum~~ prata siquidem fluminibus simul
et fontibus irrigantur et ideo per humores continuatur herbarum viriditas
incrementum quam multiplicatae herbis et floribus diversi generis decorat
et ideo propter iucunditatem et venustatem quam praetendunt pulchritudinem prata
ridere dicuntur. Prata etiam suo vigore delectant visum, suo odore affi-
ciunt olfactum, graminum suorum sapore reficiunt gustum pecorum,
herbae et flore mel apibus administrant, lactis copiam in armentis
et gregibus generant et augmentant, multa curant et contra diversos
morbos remedium praestant.

[Desertum] Desertum est terrae spatium sic dictum quia ab hominum habitatione et fre-
quentia deseritur, non ab hominibus colitur nec inhabitatur ut dicit
Isidorus. Et hoc contingit aliquotiens propter sterilitatem, propter aeris distemperan-
tiam, propter aquarum et fontium debilitatem, aliquando propter hostium vastitatem, unde
unde desertum est terra solitudinis horrens ac venenosis plenum reptilibus
et venenosis animalibus, praedarum bestiarum et ferarum similiter domi-
ciliorum fugitivorum et latronum habitaculum, terra sitis et ariditatis,
terra egestatis et laboris, terra vastitatis et horroris, terra denique et

78

cuoris z Nam in deserto me sunt deme colles z lenite non
sunt terre mirice z aliis incommodis [?] plenum [?]
z om̄ deserta ut dicitur quia non serunt unde loca silvarum z montium
que alenne vacua deserunt, deserta nuncupantur sicut [?] dei deserta
dicuntur loca prius inhabitata z postea a civibus desolata ut dicitur ad.

¶ Heremus autem est prima solitudo apparens et a feris z bestiis
habitata unde heremite dicuntur homines deserti solitudinis appe
tentes se ab aspectu hominum sequestrantes z dicitur heremus.
heremus heremi per contrarium ablicere heres quia pana ibi herent acquire
net vel dicatur heremus quasi herens [?] quia dura z compacta
solet esse terra que heremus vel solitudo similiter est vocata In
locis autem heremeticis z solitariis fere aliunde libius [?] in locis
aliis evagantur securius commorantur idem z propter nemorum spelunca
rum z silvarum multitudinem volucres aliunde dulcius modulantur
ibidem z nidificant z congregantur z ideo propter ferarum multitudinem
z avium frequentia loca talia quamvis solitaria aliunde a venatoribus
frequentantur ibi z aucupum laqui z retia sepius occultantur aliunde
z locorum habitatores pluribus laboribus opponuntur unde [?] aliunde
prima nec nunc nunc ymbre perfunditur vapori forsitan ala
[?] vel venatoribus inquietantur z ideo locus heremiticus quamvis inhi
bet afflictionis tedii z laboris plenum tamen optinet commodi

a Hz [?] ab [?] est [?] co [?] te [?] z [?]
nebris z horridis est suffusa ut dicitur [?] Est enim [?] bestiarum
latentium [?] in eis [?] laterales [?] inde [?] mittantur
z ideo [?] aspeculando [?] speculantur ut dicitur [?] Est autem [?] in estate frigidum in hyeme
vero calidum z [?] aliunde [?] z [?] est [?]
[?] autem z vaporibus aliunde [?] est z [?].

f Fossa a fodiendo est dicta eo quod sit terra [?] z ingenio fo
dientium profundata que quanto plus in sua superficie terra accu
mulata erigitur tanto interius amplius profundatur quanto altior
est z profundior tanto eius casus difficilior z periculosior invenitur
quia quilibet cadendo facillime ingreditur sed postea [?] de ipsa
de facili non exit ut dicitur [?]. Jo z dicit Jo[?] super eze. xix. leo
in foveis capitur. Nam facta fovea ovis vel cap[?] [?] fundo
ponitur cuius odore allectus leo foveam [?] ingreditur sed postea
cum ingressus fuit [?] ne operat detinetur fovea [?]
foveam late ad modum [?] foditur [?] pone
quadmodum [?] ex [?] de facili clauditur z difficillime aperitur
[?] ergo leo videns se non posse de ipsa fovea egredi timens vena
torum [?] latere gratia [?] fovea ingreditur z ibi [?]
adhuc [?] clauditur capitur z captivus detinetur ut dicitur [?] fovea
etiam utiles sunt z [?] quod fortallicis [?] z castra [?] hostibus

pateat munimentum collatis infra terram spacia et hiatibus terre abismate
dividuntur replenturque nichilominus fovee aquis in quibus pisces et rep-
tilia diversi generis inveniuntur. Unde et fovea a fovendo unde
aquas est dicta. Et ratione fovendi fovet et scaturit aquas unde flexibiles
in statim [illegible] subintrant torrentes et pluvie in eis cum
sint capita fontium et statim [illegible] simul aque unde sunt non et [illegible]
[illegible] et omnium munitionum fortitudo et cautela solet fovea quando in
lato et in longo et alto et in profundo ordine congruo est parata. Nam
inaccessibilis est locus sic munitus nisi a certo navigio et per talis fo-
vea traiciatur ut dicit Ysidorus c. ⁋

Spelunca est fovea subterranea a speculando dicta quia per suam
latitudinem ad conspiciendum est apta latum enim et aperte [illegible] oppo-
situm habet introitum sed in fine habet sine terminum est arctum. Unde
spelunca locus est subterraneus primo quidem eundo et videndo angustum
deinde obscurum et eundo in profundum tunc dum [illegible] et [illegible] in
angustum statim angustus aliquis potest in eam ut dicit ad idem. In locis
autem mineralibus ubi effodiuntur lapides et metalla potissime sunt
spelunce que quidem ratione extractionis lapidum seu metallorum rema-
nent vacue quibusdam tamen columpnis sive aliis apodiacionibus ne
corruant sunt fulcite sepe tamen vel nimia mole terre columpne
ille desuper aggravate sive aque vel humiditate resolute sive fundi
inferioris humore vel lapide corruunt et sic omnia in illis speluncis
existencia obruunt et confundunt. Unde in speluncis manere periculosum
est et difficile tamen quia frigide sunt et humide obscure instabiles et terribiles
tamen et quia vaporose et dure in superficie et graves et in intimo [illegible] et
profunde sunt et loca congrua occultacioni furum et habitacioni draconum et
immundiciarum depositioni serpentum et aliorum reptilium mansioni.

Caverna est terra excavata a cavando dicta eo quod partes terre cava-
verint et profundent a reptilibus et animalibus vel per partem con-
pressionem sive evaporationem et eiectionem dividuntur. In cavernis
siquidem minores reptilia et vermes suas faciunt mansiones ad quas
confugiunt quando timent vel vident sibi imminere aliquas ab extrinseco
lesiones. Ad cavernas enim tam lapidum quam arborum quandoque confugiunt
volucres columbe scilicet et turtures quando timent aquilas et accipitres
[illegible] similiter et cuniculi et lepores fugiunt ad
cavernosos lapides quando audiunt canes vel presentiunt venatores.
In cavernis etiam tam terre quam arborum mellificant sepe apes et multe
volucres latitant et in cavernis colubri et serpentes qui sepe ledunt
et perimunt venenoso morsu homines et bestias ad tales caver-
nas appropinquantes. Terra insuper tamen existens cavernosa et spongiosa
patitur sepe motum et agitacionem ex ventis subintrantibus poros suos
et replentes ex cuius agitatione generatur terre motus ut dicit a7.

panca

Ceterie aut̄ partibus ⁊ diu̇ersis p̄uinc̄ p̄quas orbis generaliter at-
tinuimus huic op̄i admirative d̄no insp̄ruit nō tamē de singlis ē
dicendum s₃ solummodo de hijs de quibȝ sacᵃ scriptura sepius inueniᵗ
facere mencionem ⁊ c̄t. Finis est.

~~Explicit liber xiiij de rerum proprietatibus~~ lunum

Luna in xxx diebȝ omnia

9 In cursum lune sciē volunt sciat primo quo sol p̄signa vadat sol
namq̄ quolibet anno p̄transit omnia signa morando in quolibet signo
xxx dies signa vero sunt duodecim scilicet aries · taurus · gemini cancer
leo · virgo · libra · scorpius · sagittarius · capricornus · aquarius · pisces · luna vero
in quolibet lunacione p̄currit xii · signa eodem modo ut sol transcurrit ea in
anno sed luna in xxx diebȝ omnia manens in uno q̄ duobȝ diebȝ
⁊ octo horis · ⁊ currendo p̄signa venit ad signum vel ad gradum in quo est
sol ⁊ tunc iuncta cum sole d₃ esse in combustione ibi de p̄stat cursum suum
¶ Cum aut̄ separat a sole dimittit solem a parte occidentis ⁊ ibi d₃ noua
quia cum separat a sole statim incipit reluc̄e · ⁊ videtur ab hominibȝ et trans-
eundo xii signa recipit lumen suum a sole · sicut omnes planete ⁊ omēs
stelle ⁊ quot si coniuncta sit an meridiem uel an media ipa die · d₃ luna
prima · si aut̄ post meridie et sequente die luna prima d₃ · ⁊ d₃ prima
dies lune · ⁊ nā quot luna hȝ semp̄ in icm̄ ab illo signo ⁊ ab illo gradu
in quo erat sol · illa ora qua se illi coniunxit ⁊ hoc ē dicē si luna renouat
a medio marcii usq₃ in medium mensem aprilis ⁊ luna hȝ in icm̄ ab illo
signo ⁊ sic de ceteris signis in quo enim p̄cipue scire in quo signo sit
luna om̄ die · quia luna ē terre proximior planetis · ideo rebȝ mundi
plus aliis p̄stat officium suum secundum nām ⁊ complexiones signorum p̄ que
transcurrit · bonum enim ē statim cognoscere lune q̄ p̄hi possint scire quid
sit bonum incipe uel facē uel non possit ⁊ scire quale opus d₃ esse na-
ture ⁊ complexionibȝ signorum · diligenter considerat ¶ Cum luna fuerit in
ariete signo orientali calido ⁊ sicco igneo colerico ⁊ masculino
bonum est itinere orientem adm̄ertandum quia it ad illam p̄tem arrip̄-
ere cito cicius complebit bonum ē remedium cum igne ut d₃ igne fit bonum
⁊ sanguinem de brachio minuē balneum intrare ⁊ omē opus incipe uel fa-
cē q̄ vis cito finire bonum ē caput lauare uel rade uel medicari uel ven-
tosas in illo ponē uel sanguinem denariis minuē uxorem ducē domum
uel castrum fundare domum de aliqua re in nouo q̄ire de cetera curare car-
cham de passione facē plura incipe uel facē que in tantum durare et
consumari ach̄ ē cū vinnas medela non incipiat ¶ Cum luna ē
in ariete que si accipiat ea enoīnē an orbȝ n · signis vinitari

abz ut aries cancer capricornus et ultima pars sagittarii post vel me
diam vero dz dari quando aliquis pro aliquo suscipit [illegible]
dom et secundis signis que recitant cum regnant ab oriente ¶ Cum
fit signum surgit ab oriente [illegible] dat calidum luna in ariete radici
capitis ut dicat ventosas manibus et toto capitis medelam fieri
prohibet vel vitari. septima et sanguinis minutio est si de bethio fiat in
[illegible] etiam balneum vale et [illegible] et signum mobile calidum sicce
quatuor et dat hominem esse mediocris statu et pulcre inter spatu
las strictas et taxas longas et langua ~~[illegible]~~ collum faciem et pedes magis
menta spale et brachia spalia et nitidos capillos et spales et e pule
[illegible] et cutim et cutim corpus et magnos oculos et os superiores den
tes maiores aliis et divisis et levem animum et honeste conuite. bonum
est facere quod pertinet ad nobilitatem manus ungulas et nova vestimenta
[illegible] et induere cum bonis mulieribus loqui petere dilectionis obviare
regibus et emere pannos rubeos et omnia [illegible] et cupreos et esse
belliquosis et rubea colores et spinas et anullas [illegible]. et bonum e
vende non [illegible] margaritas. et tandem est de capite minuere et facere
non medicans ¶ Cum luna fuit in tauro signo fixo meridionali
frigido sicco ~~melancolico~~ terreo vel fero bonum est seminare ortos facere
vineam et arbores plantare quia tunc crescent et multum durabunt
et bonum est castrum et mansiones fundare uxorem ducere et omne opus
incipe et facere quod vis durare et stabile permanere malum est medicari
collum et gulam et incipe plurimum et [illegible] ad pugnandum et incipe omne opus
quod vis tunc complexio dat frigidum et ventus dz esse [illegible] et nubes dissolvet
pacata [illegible] pluvia et medium convenit esse nebula [illegible] cum hoc signum
surgit ab oriente luna in tauro discurrens arborum et vinearum plantacionibus
valissima est tunc in. crescunt et augmentantur firmitatem edificacionem et
prisionum [illegible] opibus ligneis [illegible] e gutturis ligare colli pastor
[illegible] e medicandum in tauro est signum firmum frigidum et siccum et dat
hominem [illegible] complexio staturae inter frontem rotundum et amplam et magnum
nasum nares amplas oculos magnos capillos claros et ~~[illegible]~~
grossum collum [illegible] dentes formosas aures magnas pedes car
nosos pilosam barbam [illegible] nobile [illegible] Bonum
e facere quod ad firmitatem pertinet ut arare seminare et omnia opera rustica
alia facere ut equitare canere [illegible] et arare Bonum est edificare de
lignis et lapidibus facere tandem e [illegible] capillos et nova vestimenta
et induere et loqui mulieribus et regibus potestatibus obviare ¶
¶ Cum luna fuit in geminis signo bicorpore occidentali calido et humido ae
reo sanguineo masculino. bonum est amicicias tractare concordiam
inter litigantes facere matrimonium contrahere non [illegible] in signo firmo
bonum incipere plurimum et adpugnandum [illegible] e brachiis medicari
et ungues de manibus [illegible] de bethio minuere [illegible] generatum
et [illegible] sanguine [illegible] et [illegible] medium

homo moritur ¶ tempus dat calidum et humidum et facit bonum et quietum
vendere et bonum deponere exire et non bonum est iter incipere et gratia
si ais et in domo morbidum ... ad corpus et breviter morietur de
qualescumque infirmus recidivabit et fugitivus de medietate cito reducetur capiam
et bonum est potare vel medicinam accipere una ingenue et brachiis
non minuas et spatulas usque ad manus non mediocriter. Bonum est signum
calidum et humidum ... et dat hominem esse mediocrem habentem pectus
amplum et pulchrum personam longum collum magnum caput et faciem rotundam
os parvum et amplas spatulas nasum longum nares amplas labia labium
spatula ... dentes. barbam pulchram pedes magnos et adul
terum et fortem bonum est facere quod non scelerator si potest non in latinum sta
bile bonum est nubere cum mulieribus et bonum est discere texere et legere artem
... balem facere et bonum est incipere plantare et ire ad mediates et de nova
res querere. et ire cum salt... et emere pannos et ancillas et acomoda
re pecuniam et facere pacificationem. Malum est debitum querere et balneari
et videre principes ... manus brachia non mediocres ¶ Cum luna fuerit
in cancro signo ... septentrionali frigido et humido aqueo flavico de
... bonum est iter facere septentrionalem incipere plus et ad
pugnandum exire bonum est facere cum aqua vel que degna fuerit ne
molendinum vel aque ducta optimum est medicinam sumere quia et luna
in domo sua et gaudet in plurima humiditate humidat. Bonum est omnia
facere que fieri desiderant preter ea que notata exceperunt. Malum est
... medicinam edificare domum matrimonium firmare ... domum
novam vel possidere et operare que in igne fiunt et ... de
venit tempus dat frigidum et humidum ... dicendum cum hoc signum
surgit oriente luna ... obambulandis potantibus ...
acomodat ... pectus ... medicum ... ¶
Leo est signum ... et humide ... et dat hominem ...
... pellem corporis ... pilos magnum caput nasum
... barbam ... longam faciem spatulas ...
nares magnas. Bonum est ... nova vestimenta et induere
et ponere ... magnum et ire ad balneum et sumere medicinam et
... et ... et bonum est emere ... et pecora ...
... et emere mel et oleum et pinguia et alias res emere non
est valde ... ducere uxorem et ligare matrimonium et querere debita
et videre principes et pacificationem et plantare et edificare et vendere post
usque ad stomachum non mediocres ¶

Cum luna fuerit in leone signo frigido orientali calido et sicco
colerico in genere masculino bonum est loqui regibus et principibus et po
testatibus et operari ea que cum igne fiunt preter ea que notantur exceptis
bonum est castrum fundare vel domum et ... et ...
re aurum et ... et firmare matrimonium. Malum est iter longum
incipere ... vestem novam incidere et induere quia aut ferro
gladio aut infirmabitur in ea aut morietur et malum est ...

dicantur vel potiones sumere quia evomit ea cum sumere malum est medicare
cor operari et stomachum et omnia interiora Item dicas membris
suppositis cum hoc signum abortum fugit et dat calidum et humidum
Si cum luna fuerit [illegible] leonis [illegible] pulsus convenit et [illegible] nobis [illegible]
sum facere venam incidere nec sanguinem minuere quia exspirat pluribus et potiones
recipe quia malum est leo est signum firmum bonum est visitare reges
principes et emere servos et animalia et regere debitum leo est signum ignis
calidum et siccum et dat hominem esse pulchrum et [illegible] et [illegible] fortem corpus
[illegible] [illegible] dentes parvos faciem planam frontem
nec amplam [illegible] modicum caput pedes parvos barbam parvam
[illegible] et [illegible] oculos [illegible] manum di
[illegible] nouas vestes [illegible]
manum ponere magnum et bibe medicinas cor [illegible] stomachum
nec dorsum nec interiora medicare

Si luna fuerit in virgine signo bicorpore frigido et sicco melancolico
terreo et femineo bonum est seminare arbores et omnia plantare
telam ordiri [illegible] et omnia facere que cum terra vel dicta fuerint etiam in
quolibet signo communi vel in geminis scilicet virgine sagittario et piscibus bonum
est omnia operari que gemina desiderant malum est virginem ducere uxo
rem quia cito [illegible] vel paucos filios pariet Bonum est viduam ducere ma
lum est [illegible] operari ea que cum igne fiunt
medicari interiora medicari sumere non est [illegible] laudabile luna
in virgine [illegible] dat frigidum et siccum ventris debet esse [illegible] terram et nubes
[illegible] super aquam [illegible] modica luna in virgine semina
et agricola consulit uxorem [illegible] ducere quia [illegible] ad corrupta
[illegible] aut superbia [illegible] virgo est signum com
frigide sicce [illegible] et dat hominem esse [illegible] et faciem
planam mediocrem staturam [illegible] longum ma
[illegible] magnos dentes oculos parvos [illegible] capillos [illegible]
[illegible] religiosum timorem [illegible] loquacem [illegible]
[illegible] bonum est emere et operari omnia et novas vestes
[illegible] et facere [illegible] et sanguinem minue
[illegible] et pone manum in
[illegible] et interiora medicare

Si luna fuerit in libra signo [illegible] occidentali calido et humido
aereo [illegible] et masculino bonum est in [illegible]
[illegible] sanguinem minuere et omnia incipe que velociter finem habere de
siderant [illegible] ea que [illegible] malum est medicari [illegible]
et [illegible] incipe que cum terra et [illegible] et que non [illegible]
finem habere desiderant [illegible] dat calidum et humidum et sepe aquosum
et ventosum [illegible] et planum unde [illegible] bonum est Item di
cas in membris suppositis Cum hoc signum fugit abortum [illegible] est signum
[illegible] calidum et humide nature et dat hominem esse mediocre sta
ture [illegible] capillos et flavos et faciem oblongam parvum
caput oculos [illegible] nasum longum et acutum aures parvas bar

baz paruaz dentes magnos breuia crura frontem & rotundam paruos
pedes. emere carnem bonum est male nouas vestes & induere & emere pannos
albos & perlas & gemmas & omnes res albi coloris & equos albos & omnia or
namenta muliebria scilicet annulos & cristallos bonum est bibere medicinas & balne
are & sanguinem minuere & mederi infirmos. Cauendum est incipere que in
tam manere debent & mittere filios ad litteras & societatem facere & vnde prin
cipes desinunt & meliora veneris precium vendere non medicos ¶

Cum luna fuit in scorpione signo fixo septentrionali frigido
humido aquatico & flegmatico feico non videtur quid sit bonum incipere qua
tum luna est in eo & in scorpio sic & [illegible] est bonum ut dicitur accipere
medicinam inter [illegible] [illegible] nec arbores in montes ascendas
nauem non medicas medicinas [illegible] nec vestem facias. Idem di
cas in omnibus supradictis ¶ Cum hoc signum surgit ab oriente tempore dat frigidum
& humidum. Luna in scorpione quia in suo casu distruit signis tunc
nauem ascendit de naufragio sit sollicitus. Scorpius est signum fixum fri
gidum & humidum [illegible] ascendens & dat hominem habere breuem personam faciem
paruam & rubicundam cum albedine capillos castaneos oculos
tumidos nasum rotundum grossam barbam amplas spatulas figuram
acutam ad [illegible] mediocrem & tabulam capud nigrum bonum est sumere medicinas
querere debitum. Cauendum est male nouas vestes. loqui regibus & prelatis
mittere nuncios [illegible] minuere sanguinem [illegible] & paginam edificare
& plantare arbores vendere & visitare [illegible] & femora non medicas ¶

Cum luna fuit in sagittario signo bicorpore orientali calido & sicco
colerico & masculino bonum est ut [illegible] copulacionem facere disperdere
[illegible] sanguinem minuere matrimonium ordinare sed non perficere [illegible]
non est [illegible] in filiis bonum est balneum intrare [illegible] ire ad
mercandum & omnia in capite facere que de igne sunt bonum est pe
cunias cambire plus incipere & ea que ad ignem pertinent malum
est facere ea que cum terra sunt & medicari coxas. Idem dicas
omnibus supradictis cum hoc signum surgit ab occidente corpus dat calidum
& siccum luna in sagittario balneum ingredi salubre est capitis
rasura unguium raso & flebotomia laudatur. Sagittarius signum est
[illegible] calide & sicce nature & dat hominem esse pulcrum staturam albos
capillos longam faciem longa crura & grossa [illegible]
[illegible] venarum magnum [illegible] dentes [illegible] signum [illegible] bonum
est emere argentum & pannos [illegible] colores [illegible] bonum est obui
are regibus & nouas vestes [illegible] paginam [illegible] sanguinem
minuere ad balneum ire bellum facere in [illegible] medicari [illegible] bonum
est & omnia que ad religionem pertinent. Cauendum est requirere debitum
seminare arbores plantare & ire [illegible] & coxas non me
dicas ¶

Cum luna fuit in capricorno signo meridionali [illegible] sicco
frigido melancolico terreo & feico bonum est seminare ortos
& vineas & plantare & omnia que cum terra [illegible] sunt bonum

e iter versus meridiem incipe ad mercandum et omnia fac que cito
debent compleri preter ea que noctium excepit. Malum est
ire versus septentrionem incipe uxorem ducere et facere ea que cum
igne fiunt non est bonum minuere potionem sumere nec in ceteris est
medicandum tempus dat frigidum et siccum ventos [illegible] esse impe
tuosos et nubes discurrere pacata sine aqua et sepe solet esse ne
bula. Luna in capricorno seminatoribus et agricolis feliciter solet
videre capricornus est signum mobile frigide et sicce nature et dat homines
habere magnas personas et magnum pectus et amplum corpus et nigra et
oculos magnos et nasum grandem et latum nares amplas et len
ticulas in facie labia grossa capillos castaneos et nigros bonum
est ire per vias et ire ad mercandum. bonum est que sunt grauius nocte
ire ferrum pulmentorum emere et ligna que pertinent ad domorum
constructionem et bonum est ducere uxorem virginem ac edificare Ca
vendum est mittere nudos et caligas et medicinam bibere et
capillos incidere et sanguinem spectacionem facere et requirere debitum
genua et dentes non medicentur ¶

¶ Cum luna fuit in aquario signo firmo occidentali calido et humido
aereo sanguineo et masculino bonum est domum incipe uxorem
ducere sanguinem minuere et omnia que multum vis durare Ma
lum est curam medicinam et vel longum incipe et fac que velo
cem finem habere. Aquarius tempus dat calidum et humidum et spec
boreali ventos vel tunc [illegible] Bonum id dicas in omnibus sup
dictis cum hoc signum surgit aborti luna in aquario corpus negat
medicinam aquarius est signum firmum calidum et humide nature et
dat homines mediocris stature esse [illegible] faciem rotundam
nasum [illegible] labia [illegible] oculos pulcros faciem albam [illegible]
et [illegible] pulcram barbam dentes [illegible] et capillos [illegible]
et [illegible] et verecundia et bone obumationis. bonum est mittere
nudos et caligas et ire ad loquendum cum episcopis et abbatibus et omnibus
clericis qui habent aliquam dignitatem bonum est res emere [illegible] colores
ut pannos et carnes grossas malum bonum est plantare arbores
et requirere debitum et sanguinem minuere de brachio et edificare
que durare [illegible] et bonum est vendere [illegible] est ire per vias in [illegible]
medicari et mittere ungulas et capillos balneari et seminare cum
[illegible] admirationem non medicare ¶

¶ Cum luna fuit in [illegible] signo scorpione septentrionali frigido et
humido et nature aquose flegmatico firmo bonum est ducere uxorem
re et omnia facere que cum aqua fiunt ut molendinum vel aque
ductum [illegible] paginas incipe et maxime versus septentrionem bonum
est sumere potionem et facere [illegible] malum est medicare pedes et

tonis ptes cor et qz qe digne temp9 dat aquosum et frigidum luna
in pisscibz it in apr pomastrum e laudabile potionibz simulis ut cy
grue podagre et oibz pedum vicys quantum ad medietatem spectat
negat remedium pisces e signum frigidum et humide nature et dat homi
esse puilare statuare amplum pectus hurtum capud et puilare
barbam oculos rotundos dentes contortos labia subtilia brevia brachia
corp9 cum9 rotundum pedes pinos et habentem magnam voluntatem bo
nu est vendere navigare spectantem facere mittere mittere
De aqua ardente dicitur q fit sic vino vinum pone in alembico et in
ponatur usqz ad 3am ptem et supponatur vas aliud s. aludel et clau
dit bn et sub cauda eius ponatur ampulla vitrea in qua recipiatur aq
clarus caudus et canna stat in aqua frigida semp et dz fi igne lene
et si fortem ignem facies cito comburetur aqua eius annichilaret et sit
ligna sicca et subtilia que ardeat sine fumo et faciat flammam claram
sive sint carbones Cum aut de aqua exierit satis prima semper me
lior est Cum at deinde aq probatissima habueris in bona quantitate cum
cuato vase pone eam in vase ipso et destilla eam et si quatuor vicibz
et perfectissima probando eam sp si ardeat ut dixi et no q semp ipsa
q primo exit in qualibz sublimacione e melior e melior ultima vero
et q no accidit ardeat qmus no sit ultimum bona tn vz lavandis
manibz e et facie e servanda in modum aque rosacee dealbat n. cutem
et subtiliat et maculas abstergit illa s. que ultimo et scd q xviii vite vini
no remanebit vini vitrum aq ardent si ipsam quater distillabit ut dictum e
Et nondum q hec aq servanda est in vase vitreis ul stanneis ul cupreis sta
gneatis ul argenteis et similibz in vase lapideis ul ligneis servari no pt
ppt sua subtilitatem et penetrabilitatem et penetrat n. penetrata vasa
sic balsamus et os vasis in quo e aq dz obstrui cum cera optime ne respirare
rare possit q sine dubio ista aque resolveretur et evaporet propius aq
aeri in qua tota eius consistat si os no operiretur q quanto g est plus tanto mi9
os vasis in quo e aqua conservatur dz esse strictum et bn obstructum et in loco
humido teneat Item de quibz egritudinibz valeat hec aq primo in gne et
p9a in spe Gnaliter aut vz hec aq et efficacissima e in omnibz egritudinibz
ex frigida ca provenientibz et e in fine cura quidam egritudinum subiacet re
pat memoriam visum restaurat quartana pstea sanat hoc modo in primis
ampulla ista9 aque pone xxx tarnofolos paz contos et pone p9 v ul vi
horas de ista aqua quantum capit testa avellane cum medio ciato boni
vini et da ad bibendum paciente p duas ul p 3 horas an accessum sic
sit ter ul quater et sit paciens liberabitur Va ad epilensiam ul morbum
caducum sic modo cum modo dato posito vini n. bone tinacie et ungat posite
rior pars capitis circa detectus hecto in totum diem ieiuno stomacho Item
si quis fuit morsus a serpente ul a fera venenosa aliqua unge
locum ex hac aqua et da in potu modicum cerca Item qui lesus fuit a
fumo incurvus ul in ventre paralysim et frigiditatem sub aliis et misstibi

p hoc nunquam iubet illud cum ipa aqua et de extra aqua insuper potu cum vino
decoctionis rutee liberabitur paciens Si quis habuit loquelam impeditam
propter palisim vel per aliam infirmitatem bibat ex aqua post cum modi
co boni vini et ipsam aquam sub lingwa teneat et perfecte sanabitur si pli
es hoc fecit et loquetur expedite videlicet si hanc egritudo fuit per palisim seu
per ad altius quia si quis est mutus nullit non curare per hoc quinnis
sibi prodesse Si quis habet os distortum ex timoribus vel ex aliam egritudine
ungat faciem suam extra aqua et os et teneat eam in ore et fricat
per potum modicum et liberat ad dolorem dentium teneat extra in ore sup
gingivas illius dentis dolentis Ad dolorem intacte bombix intin
gatur in aqua et supponatur et fricat extra cum modico boni vini et libera
bitur paciens Si quis habuit tineam seu scabiem quandam in capi
te aut alibi lavet loca illa extra aqua sel in die pa... dico et curabitur
Si quis habuit tumorem et inflacionem corporis in aliqua parte ex frigida
causa inungat ex hac aqua et fricat extra quolibet die cum modico boni vini
et liberabitur Si quis habuit tinnitum tinnitum et sonum in auribus et surditatem
et mittat si modicum extra mixto cum oleo bullito tepida ponatur in
aurem et curabitur Si quis habuerit oculos lippos et lacrimantes si de ea
modicum in oculos posuerit restringit lacrimas lippam curat visum acuit
et clarificat Si etiam quis habuit in oculo pannum seu telam albuginem vel ne
bulam sive capillum obulum seu carnem superfluam si egritudo recens
fuerit cito curatur per immissionem dicte aque in oculo bis vel ter
in die et in omnibus egritudinibus oculorum et specialiter et frigida ca...
... Si etiam quis habuit dentes putridos et in dentibus fuerint cum
... aqua de albet et clarificat eos ... si in gingivis fuit flecma vel
vermes ipsum flecma abstergit et mundificat et vermes necat ibi existentes
et gingivas laxas et dolorem dentium tollit si cum ea laventur mixto ...
Si quis perdidit appetitum si fricat de aqua dicta quolibet mane cum bono
vino sup os hominis recuperat et stomachum fortificat et calefacit et facit
hominem hylarem et iocundum et in toto illo die potest gestari et cum
assumpsit ... modicum potum sp... hylaris et iocundus ydropisim et
ex frigida causa curat sillimo supra et nervos debiles confortat et fistulam
cancrum morbum regis scrophulas ulcera fraudulenta et antiquata
si in eis fuit missa seu aliquo ... curat et non permittit
in eis carnem superfluam generari et valet in omnibus ulceribus et vulneribus
et fracturis ... in fractura in qua non debet apponi quia per sua penet
rabilitatem et subtilitatem penetrat ad ... et ledat ... et ut breviter
dicam omnibus egritudinibus ex frigida causa specialiter prevenientibus valet mira
biliter De octavo et ultimo ... videlicet que et qualia ... egri
tudinem in rebus aliis operetur aqua operatur ... in rebus aliis
hoc modo vitellum ... ovi si ponatur intra decoquitur ibi et coagulatur
et si comedatur postmodum valet in omnibus in quibus ... aqua ipsum valet
Et si inde aqua posuerit cariofolos cynamonum ... seu ...

spes volues si fuerit prepare dictas spes ad putrefactionem rectificat eas et odorem
ipsarum specierum in se retinet et simplicit facit de omnibus speciebus quas ponis in ea
et virtutes ipsarum specierum et herbarum ad se trahit Unde cum volueris vinum facere apere
salviatum vel garofolatum et sic similiter pone dictas aque habebit odorem speciei vel her
be quam posuisti in aqua predicta Omnes angues immo venenose sicut serpens scor
pio bufo aranea et similia ex odore solummodo huius aque moriuntur Et ei appropin
quare non possunt Omnes carnes et omnes pisces et de corpus mortuum si
in dicta aqua fuit positum non permittit ipsum putrefieri et si ad extremum mortuo
fuerit putrefactum prius ponatur in ea in os quod malum est corrodit et consumit
quod bonum est custodit et conservat Si pannum lineum vel laneum bombicinum seu
stuppam intinxeris in ea et cum igne accenderis ardebit aqua et pannus seu bom
bex non ledunt Item si ponatur hec aqua cum oleo in ampulla vel in alio vase
aqua super natat et oleum stat in fundo Et si feceris modicum foramen in lapi
de vel ligno et modicum de ipsa aqua in eo ponas ipsum ab alio latere penetrat
Et si in musto novo ponatur statim ipsum clarificat ut videatur antiquum
Item si in vino putrefacto et corrupto ponatur ipsum rectificat et ad pristinum statum
cum redditur vinum acetosum rectificat una uncia Et pone de dicta aqua habet
et hec aqua plures alias virtutes quas cum breviter obmitto De aqua ardente recipe in
libras vini rubei sal usta mediam sulphuris vivi uncias quatuor tartari quatuor
carbones tilie ii uncias sal metest que omnia sal commisce et distilla per
alembicum sicut scis | specierum ad se trahit et herbarum nulla animalia venenosa ei
appropinquant carnes et pisces in ea servantur sicut in balsamo facit lavamentum
vinum acetosum corruptum et vilentum putridum infusum reperit
musticum reddit claram et tincam scabiem et petiginem putridum curat
omnem retentam telam granum albuginem pelliculam expalpebratam curat
dinem lacrimas sibis in die ponitur curat ebulitu rubedinem oculorum al
vat Quarta distillatio surditatem inflatam postemia fluxus humor dentes
corrosos et putrefactos curat 3a distilla· rosas maculas et postulas emendat
angelice fetidum de medio stomacho 4a distilla omnes infirmitates et ictus
in duratos infecta curat 4a distilla· operationes humorum et appetitum
et omnem passionem defrigiditate curat 6a distilla· phatam fistulam et
noli me tangere et omnem infirmitatem corrodentem carnem curat· Item
curat lepram cum aurum in ea solvitur quod distilla· nullam suspitionem in car
ne permittit quam vulneribus prodest Duodecima distilla· omnium virtutem et
effectum habet balsami si in quarta decima distillatione una gutta mitti in vinum
quod est in vase solis spumam facit magnam que spuma tollatur hec
solem purissimum et perfectum ¶

Et hec ad presens de aqua vita ardente sufficiat ¶

Sequuntur meta versus Cysiojanus cum mensium distinctionibus

A	Cysio ia nus epi / Prisca fab ang vin	Januarius	S	Brigida blasius / Juli corrige	Februarius
C	Martius translacio / Gertrud albra bene	Marcius	D	April i ambrosij / Et tiber sangtius	Aprilis
E	Phil sig crux flor goth / Mayus in hac serie	Mayus	ff	Nic marcelle bo vin / Vite q mar prothas	Junius
B	Jul process protopi / A post albo arnolphus	Julius	h	Pe steph steph / Sumptio agapithi	Augustus
L	Egidius sep habet nat / lampertus math mau	September	k	Remig franciscus / Galle lucas vel und	October
ll	Omne november leo / post hec eliza ce cle	November	d	Decembr barba / Genus ab inde thomas	Decembr

Rx tiriac mirabil ʒ iii
ligni aloes sandali al cubebe
croci castoree mirre pip macis
nuc longi pip an an ʒ i ß storax
gariofor benedicti spica sene squinant
emule campane aristol ro anacardi ellebo
ʒ silie asse fet an ʒ i ʒ i ß cassie l ʒ iii
spice ʒ iiii macis ʒ i ʒ ʒ i pimpinelle ʒ
psilli x iij absinthij ʒ i ß sil m
agarici ʒ v ... galle an ʒ
costi ʒ i ß ... ʒ i ʒ iij
scamonee ʒ iij aloes ʒ xxiiij ma
... ʒ v ... ʒ vj
gummi edere ʒ i

Virtus que bona sunt relinque mala
Nec una se nobis faciat bene
... ad ... aqua a ... sufficiat
Volat avis sine alis sedit in arbore absque ...
Venit homo sine pede comedit avem absque ...
Thu dyla ... Myla ...

64

De humana itaque corporis et partium eius proprietatibus tractaturi
ab elementis, qualitatibus et humoribus ex quibus constat
corpus est primitus inchoandum. ¶
Quatuor itaque sunt elementa et elementares qua-
litates ex quibus constituitur omne animatum corpus
humanum, quod inter omnia elementata est nobilissimum et nobilius
inter omnia composita ordinatum, ut puta spiritui rationali
organum ipsius operationibus tam naturalibus quam voluntariis deputatum.
Est itaque corpus hominis compositum ex iiii elementis scilicet ex terra, aqua,
igne et aere, et quorum quodlibet habet suas proprias qualitates.
Sunt autem iiii primae et principales scilicet caliditas et frigiditas, siccitas
et humiditas, quae dicuntur primae quia primo habentur ab elementis, et elementa-
tum et principales quia ab eis omnis variationis effectus oritur. Harum qualitatum
duae sunt activae scilicet caliditas et frigiditas, aliae vero duae scilicet siccitas et humiditas
sunt passivae. Unde ad istarum qualitatum proportionem et dominium dicuntur elementa
activa vel passiva. Dicuntur autem primae duae pure activae, non quia ille tantum
agant, una patitur similiter agunt. Nulla enim qualitas est ociosa in corpore,
sed id dicuntur hae activae quia passiones earum illae sunt inducunt vel consumunt,
nam caliditas quantum humiditatem quam siccitatem inducit, ut patet videri in carne
salsa. ¶ Calor enim talis terrestres partes dissolvit et aquosas et aereas et
sic relaxando et remolliendo inducit humiditatem. ¶ Siccitatem autem inducit
quia calor agens in humiditatem primo eam dissolvit et dissolutam consumit, et sic
siccitas quasi vicina caloris inducitur, et est consumptiva. ¶ Caliditas igitur est clarifica-
tiva qualitas omnino activa, quia post pervenire effectus eius. Dum enim agit in rem aliquam
primo eius dissolvit, quibus dissolutis res debilior efficitur quam prius erat, et
contrariam fortior fuerat et ideo actori rei agentis minus resistit. Item
caliditas est omnium generalium artifex et causa generationis et corruptionis principaliter
effectiva. Est autem duplex caliditas. Caliditas scilicet solaris sive celestis, scilicet
venerabilis, et haec est salvativa et nutritiva, unde quanto generantur ex celesti
calore in aere. ¶ Alia est clarificativa et generativa et haec est corruptiva et consumptiva,
sicut quando fit ex coadunatione fractorum radiorum in puncto. Alia caloris
species sicut si fiat coadunatio radiorum in speculo propter intercidentium simplicia
reverberatione radiorum conveniunt. Item inferiora est ad superiora reductiva.
Fiat enim motus a centro ad circumferentiam, dissolvit terrestria et aquosa
in aerea et illa in ignea et sic inferiora et media reducit sicut suis ad
superiora. ¶ Item corpora quae dura sunt compactionis et remollitiva agendo eis
ingressum scilicet eorum dissolvendo mollificat, ut patet in metallis liquefactis
calore dissolvendo non terrestria et aquosa remollit. Item mollium et liquidorum
est induratum, ut patet de ovo igni apposito quia liquidioribus et subtilioribus
partibus resolutis terrestribus partibus remanentibus indurescit. ¶ Item
densorum est subtiliativa; cum enim motus a centro ad circumferentiam sicut ei sua
res in qua agit dissolvit et sic actor extensa reddit, ut cum rem ad
simplicitatem reducere laborat per quod subtiliat. Item subtilitas qualis rei
subtilitas est quantitas ex humore propter corruptionem, ut patet in glacie quae
calore soluta subtiliatur. Item corrumpitiva est corruptiva metallorum et rubiginis
ipsorum consumptiva; nam agendo in substantiam ipsius metalli ipsum dissolvit et liquefacit.

inuenit crescentias et rubigines vaporat et consumit. Si autem fuerit
aurum vel purum. Violentia caloris quidem dissoluit et consumit
vnde aurum [illegible] deperdatur, quamuis per calorem dissoluatur non tamen in suo
pondere minoratur. Item caliditas est naturaliter corruptiua ut est
videre quia calor plus dissoluit quam consumat ipsos humores putrefacit
et corrumpit ut patet in omnibus fumigacionibus aqua calida ubi calor [illegible]
aquam resoluit et humiditatem que medulla et retentiua remollit grana
et putrefacit ac corrumpit. Item naturaliter est granum alleuiatiua quia
[illegible] humiditas per calorem resoluta soluitur ponderis minoratur et sic
[illegible] rei leuiatur propterea calore agente in humiditate fumus generatur
qui fumus alleuiatur et deprimatur et [illegible] scilicet leue et acre
mutatur et rem [illegible] reddit leuiorem hinc est quod corpora animalium
vincentium [illegible] sunt leuiora quam corpora mortuorum propter calorem
et spiritum continentium [illegible]. et inuenis sic enim corpora animalium sunt
leuiora post prandium quam ante propter caloris confortationem cum actu
est caliditas attenuatiua agendo enim in subtiliores vel leuiores et
leuiores partes soluuntur et remanentibus grossioribus fit compactio
et per consequens attenuatis per poros et appositione extrinseci caloris fit
spirituum euaporatio ex quorum presentia absentia ipsorum attenuatur. Item calidi-
tas est caloris enim euaporatiua ubi continua agit enim in [illegible]
[illegible] resoluit [illegible] et illas in aereas et igneas. Vnde combu-
stibilia ignea primum [illegible] a calore igneo [illegible]
rubificat [illegible] in [illegible] per calorem calidi humores in
corde [illegible] et ex corde diffusi per corporis superficiem calor rubi-
ficatiuus. Item actualiter est discolatiua quia per caliditatem poros et [illegible]
euanescunt ex quorum presentia habebat coloratos corporis absentia colo-
rem [illegible] sic est [illegible] a [illegible] fumo [illegible]
albescit. Item nimis intensa est naturaliter mortificatiua quia [illegible]
[illegible] motus caloris agit in [illegible] cum aduentum resoluit et
resoluendo in fine destruit et consumit. Item actualiter est viuificatiua
quia per caliditatem [illegible] motum cordi et spiritibus sic spiritum in corde
et corde [illegible] et [illegible] sic [illegible] admiscitatio
et sic [illegible] cor [illegible] et viuificatur. Recollige itaque ex predictis
quod caliditas est [illegible] ipsius sicut actiua potentia sicut mobilis
et motiua [illegible] ex motu radiorum suorum [illegible] multiplicata [illegible]
[illegible] illorum inquorum [illegible] agit in suam speciem transformatiua
illorum que frigiditate mortua sunt et destructa viuificatiua et
renouatiua ut patet in radicibus et in plantis que hyemali frigore
mortificate [illegible] calore [illegible] inferiora ad superiora
[illegible] attractiua superfluorum et [illegible] et sordium purgatiua in
[illegible] [illegible] productiua et [illegible] inuenitur [illegible]
[illegible] et remollificatiua [illegible] et [illegible] et cetera. [illegible]

et indigesta constrictiua et oppilatiua nimis et saluatiua nimis corruptiua
est et virtute propria saporum immutatiua nam acetosa et acerba con-
vertit in dulcia ut est videre in fructibus et in vinis. Frequentia autem
infectionem et excessum dulcia convertit in amara et insipida. Nam
ex calore intenso convertitur salsum sanguinis in coleram convertitur
et per eundem aqua per fortem ebullitionem subtiliores partes aereas
consumente residuis materialibus in salis speciem transsubstantiatur.
Est et caliditas ciborum et indigestorum materialium maturatiua et fructibus
celerius perficiunt unde in calidis fructus citius maturescunt quam
in frigidis et plus dulcescunt. Est et formarum et specierum potentia in materia la-
tentium exitiuum ad actum eductiua ut patet in mineralibus. Nam
ex caloris actione aurum et argentum et cetere metallice species de la-
pidibus educuntur et forma nobiliori vestiuntur per calorem et dissoluente
etiam cum et terminatas cineres vitris quiescunt. Unde patet quod calor
aeris per quem est nubes qui mediante calore nobilissime species et forme
tam aliorum quam animalium de potentia ad actum educuntur. Est insuper cali-
ditas impressionum in aere et formarum passionum ut pruina nubium chorusca-
tionum fulgurum ymbrium et huiusmodi generatiua. Nam in sua actiua attrac-
tiua vapores varios siccos et humidos ad diversa aeris interstitia
elevat quibus aggregatis et condensatis in nubes. Calor includens
eas alterat et varias species et transmutat quas diversimode tandem
dissoluit et dissolutas nunc in speciem nivis vel grandinis nunc
in speciem pruine seu ymbris ad terras emittit disspergit. Est ipsa vero ca-
liditas superiorum corporum a centro ad circumferentiam elevatiua ut patet
in elementis maxime in aere et in igne qui summa distantia
a centro terre elongatur ut patet per modo que spiritus evaporat et in aliis
omnibus in quibus naturaliter calor dominatur. Est insuper dispositio-
num qualitatum sui subiecti ostensiua ut patet in corpore ubi dominatur
calor. Nam ut dicit Constantinus li. i. c. xvi. corpus si fuerit calidum
est caro multa pinguedo pauca color rubeus pili multi
nigri vel rubei tactus calidus intellectus bonus homo multum
facundus multum mobilis audax iracundus amans et libidino-
sus et multum appetens et cito digerens velocis motus vincens
fortis et velocis pulsus ut et multa alia ponit que sunt signa
in calidi corporis sunt indicia. Et hec de calore dicta sufficiant.

Frigiditas est secunda qualitas activa effectus actiua passiuus debilior
in actione quam caliditas ipsius enim est movere continua
ad centrum et eius partes sibi in qua agit facit sibi vicinius adherere
et eo tardius et difficilius patitur in ipso effectu sicut quandoque
frigiditas naturaliter habeat infrigidare tamen accidentaliter calefacit. Videmus enim
in hyeme ex frigiditate constringente poros corporis calide fumositates
interiora petunt et eo non habentes liberum exitum quam ...

86

recedere se occultant et calefaciunt. Unde experimentum frigiditas in vinis
accidentaliter calefaciat. Item frigiditas est condensativa quia frigiditate moventur
partes ad centrum per partes subtiles coniungit partes .n. prius erant per ex-
positionem humiditatis separate a centro sic movetur sed condensata humiditate
ad centrum constringuntur. ¶ Sed quamvis reducendo partes ad centrum sic naturaliter
continua tamen actualiter est dissolutiva et partem dissolutiva sit et videtur in celebri
frigiditate aliqua corpora sicut compositiones humiditas in ea contenta comprimitur
dilatatur et porum inmensis. cerebri ... dissolvit ut patet in paraly-
ticarum corpora fricta. ¶ Item naturaliter ingrossativa quia dum partes subtiles
partes patibus maximis coadunantur tota grossius efficitur. per partes
igneas per frigiditatem comprimentes coadunantur in aereas aeree in aqueas
aque in terrestres et sic tota grossior efficitur. Est tamen frigiditas
accidentaliter subtiliativa quia quando per frigiditatem constringentem multa
sit humiditas et corpora compressa contenta que humiditas contenta in poris etiam in-
grossabat ex hoc ex illa humiditate sit eductio corpus accidentaliter
est subtiliatio. sicut patet in pelle ... et expulsa. ¶ Item quamvis expe-
rientes partem et exprimentes comprimente terra evacuationis spirituum
sit frigiditas naturaliter gravativa accidentaliter tamen levigat quia terra contenta
humiditatis que aggravabat totum sive qualitatem sit alleviatio.
¶ Item frigiditas temperata est nutritiva et rei conservativa quia dum frigiditatem
humiditas contensiva caliditatis interius retinetur unde et spatium
humiditas per poros resolvitur in calorem paulatim consumitur et sic ne calor
dissolvat etiam rei impedimentum et res ne fetea frigiditas vinculatio conser-
vatur. Unde in locis frigidis et quibus cadavera paulatim et sine fri-
giditate fetore resistere consumuntur. clauduntur enim pori frigiditate con-
stringente unde vapores putridi non exhalant oportet admittentiora
comprimuntur frigiditas in accidentaliter corruptiva est destructiva. ¶ Nam si sit
frigiditate in sensibus impeditur. fit impedita caloris naturalis actione di-
gestiva corrupta humores generantur a quibus corpus corruptum
sed corpora frigidiores corrumpuntur et hoc est videre in volneribus
potissimus frigida nimis appositio poros restringit unde recentes
frigiditates intus carne remollitur et tamen vel corruptive corro-
dentes putrefaciunt. ¶ Item naturaliter est discolorativa sic videmus
quod in hyeme calor corporis vel cordis fugiens secum contrarium
humorum et spiritum ad interiora se retrahunt et sic exteriorem
cutis superficiem calore depauperata discolorata fit ut patet
in labiis et ungwibus. Sed tamen accidentaliter est colorativa quia per frigiditatem
fit pororum constrictio et spiritum ac humorum retentio quorum presentia
fit spiritualis cutis coloratio. ¶ Item frigiditas nimia mentalis est naturaliter
mortificativa quia dum per eam nimia fit constrictio in corde spiritus de-
ficiunt ibi et sic in corde mortificatur a quo procedit aliorum
vivificatio scilicet et illorum intus mortificatio extinguitur. etiam nimis.

durante calor debilis extinguitur et sic mutabilitate non habente
motum suffocatur actio. tamen et frigiditas significata sicut est videre
in animalibus quibusdam que ex arboribus procreantur. que vocantur barnacle
quedam enim ex broto arbore nascuntur sicut quamdiu sunt in arbore
nullatenus vivificantur et hoc ut sicut dicitur quando sepe ficedula ab arbore
[illegible] porositate ligni et humiditate a cortice expellantur sicut quando
ille ex porositate materie tenaciter in aqua cadunt frigiditas poros
exterius constringente humiditates interius retinentur que qualitate ad
invicem depurantur in se [illegible] convertuntur ex qua multiplicatione et reflexione
per singulas partes ille arbore motus vivificantur et postea in quandam
avium speciem transformantur que quidem ab aliis avibus et in et
operatione multum sunt diverse. pars eius sunt de carne et non de [illegible].
et ideo ad esum non aptae ut dicitur et quantum non cum dominus laudis
solemnitatibus admittuntur. illos enim spiritualiter representant quos
quos ~~[illegible] spiritualiter~~ per singula carnis delicta in aqua baptismatis
[illegible] in quibus carnis et luxurie desideria ad humilitatem [illegible]
ficari sicut volare ad celestia totis viribus desiderant et aspirant
sicut dicitur super alias. Item frigiditas mater est albedinis et palloris sicut sic
caliditas mater est nigredinis et ruboris. Unde in calidis re-
gionibus nascuntur nigri homines et fusci sicut apparet apud Mauros. In fri-
gidis vero nascuntur albi sicut apparet apud Sclavos ut dicit Aristoteles in libro de c.
et m. et assignatur causa quia ex dominio frigiditatis in frigidis regionibus
matrices mulierum ad tale fetum disponuntur. Unde creant albos filios
pueros et longos et planos ac molles et laxos crines habentes.
contrario in calidis regionibus et procreant filios nigros crispos et
paucos habentes crines ut apparet in ethiopibus. et hoc frigiditas
sui dominio est sua manifestativa. nam in albis corporibus et dominatur et
color albus capillus mollis et laxus intellectus durus et oblivious
affectus primus et compassionis [illegible] et stellus gravis et tardus ut
dicit Constantinus li. 1. c. xvi. Hec autem supra sunt intelligenda semper
in omni [illegible] in se sicut in comparatione ad caliditatis dominantem
operationem et in comparatione regionis calide ad frigidam regionem
talia auctores retulerunt et in suis scriptis posteris reliquerunt.
Hec autem de proprietatibus frigiditatis sufficiant ad presens. ex aliis
propositis eorum que dicta sunt supra de calore.

Siccitas est quedam elementaris passiva qualitas que licet ca-
liditas habet frigiditas in se dominatur plus tamen se habet ad ca-
lorem quam ad frigiditatem cum siccitas sit lima caloris. Di-
citur autem siccitas quasi sine succo et sine humore. ut humor et sicci-
tas opponuntur in effectu et principio. Siccitas sicut humiditas et humectate
varios autem effectus habet. multos sicut inspissare exasperare motum

retardat colliquationem. destruit mortificatione siccitas itaque illa quae habet de-
siccare principaliter potius humidum ... continua ad centrum retrahit et
ne incomparabiliter ... habilitate sue siccitatis res humidas diffundit
et per obiectum se opponit sicut videmus quod ex ... maris arene
siccitas terminum posuit mari et ... terre naturalis siccitas ...
biles maris impetus ulterius procedere non permittit sicut exposuit dominus
super Job xxxviii. Circumdedi posui mare ... Dicit Jeronimus
super Jer. v. dicit unde ibi posuit arenam terminum mari ... ps. cum
exilius potius plenius siccitas igitur quia non ... tamen in ... et
et ... humorose mole nisi terminabilis terminata et
sine immutabilitatis ... immutabilis est patet ad sedem sue mutabi-
bilitatis ... in parte vel totaliter in corporalibus ...
et itaque siccitas humiditati contraria tamen in effectu humectans ...
na ... Tamen est sicut lima caloris operatur et incendit caloris ...
sine actu ... operatur dissolvit actuale vel potentiale quia ...
humiditatis que quidem dissoluta et diffusa per ... humiditatem
... humor et siccitas et qui ... quod sit motum ad centrum ...
... et constringat et sic ... humiditas quae prius
... diffusa unde videtur ... humectari ex ... siccum fuit
sic etiam videmus quod in montibus ... herbis sicca ... humida
... sicut est herba que dicitur ... cimbalaria ...
... iiii. Item siccitas quae naturaliter incendit ... mote
in sua ... hoc ... Sicut ... ad ...
... attrahit ... et ...
... repellit ... ad radices herbarum ... mo-
... motus sua sunt ... humore
... radices attrahunt et inde ... herbe humide et
... sunt. Eadem ... super ... Et dicit ... et
et ... nascuntur de montibus ... cum sint montes ... et ...
... et ... magna ... et ratione
... et ... aeris ... attrahit ... moti
... incorporatur ... siccitate et potentia humiditatis ... repellit
... ad ... sunt ... Item ...
... igitur et ... et sibi quidem ... et ...
... non ... Item siccitas et ...
... quod siccitas non ... humiditate quia ...
... Item siccitas est ...
... cum ... in ...
... Item siccitas agentis in ... nisi ... aeris ... et ... sicut videmus
... aer siccitate ... et ... Item ... [illegible]

pt ex remollitiva potentia siccitas consumit humiditatem que ex [illegible]
est conglutinatas. Exemplum. per quod primum separatis et mollificatis sic
eundem a ligno vetustissimo cum humidum placentur consumpta sic
molle redditur et in pulverem mollem tactui cedentem redigit.
Item naturaliter est aggluttinativa, nam agens in sibi eadem humiditas quam invenit consumit
insuper et quia non per totum imminat et in inducit quedam insuper-
fluus inequalitas [illegible] depilla et dimittit elevata ex qua fit
asperitas que inequalis est, quia inequalitas humidum cor actu tamen insuper
fertilicat sic quando ex siccitate acuitur calor qui suo acumine dissolvit
corpore qui dissolutum et per aliquam arteriam distillantes eam leniunt et
humectant. Item siccitas est motus tardativa. Nam per dominium
siccitatis minime partes aeree et aquose inspissantur interclusis
et sic sua grossior effecta et gravior tardior est ad motum propinquam
et siccitate opprimuntur quorum multitudine corpus moveatur velocius
unde corpus facta dominii placentur motus difficultatis est tum siccitatis
[illegible] actu motus ad inanimata quia siccitas [illegible] motum ad tempus eque
[illegible] partes [illegible] et sic primum [illegible] equaliter et
rotunditas [illegible] quia rotunditas non habet angulos [illegible] possit
impedire [illegible] mollitiei reddit quia siccitas consumendo hu-
miditatis superfluitates [illegible] albificat et depurgat et velociores reddit
eos. Nam a superfluitatibus depurgata qui corporis gravabatur ad motum
habitant corpus [illegible]. Item naturaliter est consumptiva et per hoc quod con-
sumit humores corpus evacuat et alvus [illegible] depurgat
et nervos induit. Item naturaliter est destructiva quia humiditate
salvam quam [illegible] et partes rei copulat pariter destruit
et consumit. Ea est quia res animata vel manifestata dissolvit
et destruit. Item animata corporaliter destruit [illegible] naturales
qui constat ex fumo humido dissolvit [illegible] illam humiditatem [illegible]
unde deficiente materia et spiritu corpus necessario mortificatur. Est pessima
est qualitas et mortificativa que excedit [illegible] tamen actu.
Nam humores [illegible] ad [illegible] et meatus [illegible] oppilantes
[illegible] inducere suffocationem. Siccitas autem [illegible] vel
medicina sicca agens in illos humores consumit eos et spiri-
tuales aperit. unde rei qua prius mortue [illegible] similitudo. Quamvis
igitur siccitas sit necessaria in omni corpore elementato ad superfluitatem humidi
consumptionem et ipsius humiditatis coartationem. Insuper ad ipsius caloris
[illegible] operationem mortificativa est qualitas et pessima quando
debitam excedit proportionem. Nam pessimas infirmitates
solet in corporibus inducere ut ethicas et ptisim et [illegible] et huius qui
[illegible] per medicinas [illegible] insuper [illegible] humorum
consumptionem corporis exterius cutis superficiem contrahit et corrugat
senium accelerat corpus superficialiter [illegible] et deformat

lia immoderata Huoc(?) arterias opilat et nocte impedit et
[illegible] capud et capillis spoliat et decalvat articulos manuum
et pedum contrahit et tremulat et inducere in lepram [illegible] et deo
delectat exitibus pene pertinant

Humiditas est elementaris passiva qualitas activarum qualitatum
in passionibus obediens et subdita actioni caliditatis et fri
giditatis susceptiva. Est autem humiditas omnium corporum et pa
rtium animatorum intrinseca conservativa deperditorum in corpore re
stauratiua deperditorum in corpore restauratiua. Nam humiditas et calor
omnia generant et dicuntur patres et generant intrinsecus et est [illegible] in
diabus [illegible]. Nam granum terre quodlibet primo ex profundi
humiditate aqua et aerea et [illegible] calore naturali adustio et
[illegible] et tandem actione caloris humiditas resoluta grossiore
[illegible] et terrestriorem terre [illegible] transmittit qua quidem
terra in sinus recepit virtutibus et calore intrinseco coagulat et in
radicis statum per commixtionem humidi et sicci convertit humiditas autem
illa radicalis [illegible] et in radice sibi [illegible] similiter
et et vi attractiva imperceptibili caloris sibi attrahit et attractionem
sibi sufficit in alimentum convertit. Cum autem sibi non est [illegible] per calorem
illam humiditatem [illegible] et [illegible] [illegible] transmittit
et primo in statum [illegible] deinde in statum stipitis tertio in statum
floris [illegible] et frondis sic transmissa coagulat et convertit quia
humiditas omnium illorum que vegetantur [illegible] est et [illegible] est [illegible]
vegetabilium est intrinseca et per sui diffusionem et incorporationem in latum
et in longum in altum et in spissum augmentativa. Item humiditas deper
ditorum in corporibus vegetabilibus et animalibus est restauratiua. Nam per calorem
agentem [illegible] intrinsecus et ~~exter~~ [illegible] extrinsecus corpora consumuntur et ad
[illegible] ad restaurationem humiditatis reparentur et necessarium fuit con
traria humiditatis actualis ut cremata fiat deperditum reperatur et [illegible]
debita [illegible] vel conservationem. Est etiam humiditas inferiorum conservativa.
Nam ex aggregatione radiorum continua in aere et in terra tanta
fieret caloris [illegible] et siccitatis [illegible] aer inflammaretur et terre
superficies combureretur et virtus caloris activa [illegible] et aqua humiditatis
actioni eius resisteret [illegible] debita ad temperiem reduceret et ideo
ut dicitur [illegible] opponit deus fonti caloris ut [illegible] [illegible]
calori opposita eius violentia reprimeret et [illegible] machina in
debito conservaret ~~alia~~ alioquin calore [illegible] nimis [illegible] solueretur.
Item humiditas est [illegible] terre conjunctiva tamquam [illegible] est terra
[illegible] aqua humectaretur [illegible] [illegible] ab illa dissolveretur et la
[illegible] montes [illegible] et terram [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] ut sic fieret [illegible] [illegible] aer et aque [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] sepabtur [illegible] per [illegible] sang[illegible]

aruno Arenas in corpore desiccat et renibus exsiccat rigat enim et liquefacit
et ea disponit et similitas ad frigiditatem habet aut humiditas qualitas
quatuor et ebrius et naturales qualitatem non varias et quodammodo canales sic et aliter
qualitas est cum humiditas naturaliter labilis et extensibilis nisi terminabilis
sit tamen sibi termino alieno ut dicit philosophus a contrario cum adstringit et
mota unde et de extremo sicut sunt. [illegible] dissolvuntur. Si
enim ad non obsistit ex eius extensibilitate producerentur partes ad extremum
terminaret unde videmus fluctus maris arene litoris in maris litori-
bus alio sumptu contenta et inde quomodo renovari ¶ Item naturaliter
mollitiva est partes enim in [illegible] separatas plus liberatione
et diffusione relaxat et rarificat et remollit est tamen mollitiva
activa sicut videmus in calore et in impastationibus quibusdam membris collocat
humorosis [illegible] partes humidas ad extremum reponit et dilatat
indurat et [illegible] dimissa sepius conveniunt [illegible] etiam congregat
nimio calore partes liquidiores consumit quod consumptis partes grossiores
coniunguntur fortiter et indurantur ¶ Item naturaliter est mundativa. Nam sua
remollitione et partium per poros diffunditur ad nature laxatione partes sordi-
das diminuit et diminuitas lubrificando removet et abstergit ut patet
maxime in ipsa aqua que naturaliter humectat et maxime est sordium
purgativa et hoc maxime si naturali humiditati caliditas cooperatur ut patet in utero
et in fructibus et radicibus et in vaporibus et in medulla habet et in
columnis quod omnia sordes [illegible] et totius corporis mundificat et depurat
Item quia de eius motu sic a centro sive medio ad extrema est ille motus
non sic fortis multum sit [illegible] caloris sic obtunditur et liquefacta. in [illegible]
[illegible] diffusa naturaliter non sine calore non est multum quia est de se extremitas
sed quando calor in ipsa dominatur et in ipsa obediente in humida spa-
cia in omnes partes et maxime in altum et in longum sic caloris [illegible]
dum elevatur et ipsius ad extremitates diffunditur originatur et
corpora non in quibus dominatur calor et humor temperate naturaliter et
generaliter altiora et longiora et grandiora quam illa in quibus
multa et durante calore puro et remisso operante cum grandi
innaturali et ideo homines calidi vero colerici obedientes humori
sub substantiali caloris actione sunt aliis. ut flegmatici longiores
et in omnibus corporibus extremitatibus aliis partibus et continuis quibus
humor in multa inequalitate et longitudine. a principio quando calor
multus et humor multus non tamen actionem equaliter virtutis superflui
aut diminuuntur ¶ Si concurrunt et conformantur corporum omnium dimensiones
fiunt magna longa et lata. alta enim sunt propter calorem subtiliter
partes humiditatis ad summum dilatantem. lata autem sunt et ampla propter
virtutem caloris partes grossiores humiditatis ad singulas
partes inferiores sive laterales extendendo undique diffundentem et
partem spiritus secundum concurrentiam admixtam ¶ Ideo humiditas est

naturaliter sentiatur na[tura] in generatione pro complexione rei omnes partes qualitas re-
plendo ad equalitatem partium et rei substantie complendo et adequando cum sensi-
bilitate accidentium tamen quia exalat sic quando aliquo casu sit calidi et frigidi
humores ad aliquem locum declinant et currunt calidi in corpore superfluitate et ei clenat
frigidi quorum deprimunt et sic contrariis humoribus qualitas et inequali-
tas cum asperitate quadam corporis multiplicata generatur. ¶ Item humitas si fuit
sed non exigentia in corpore quemadmodum dicit actorum anime et corporis est administra-
[tio]nem ex humoribus spiritus regitivi corporis generantur et in eo confirmant[ur]
spiritum quorum virtutes suos effectus in singulis organis corporis sensibilibus
et motivis per humorum misterium operantur et patet in virtute visiva
que mediante humore cristallino visum in oculo operatur sic virtus
gustativa nunquam sine humore salivali saporem discernere arbitratur
et sic de aliis. ¶ Nam humiditate sua destructa in corpore vel corrupta
to ac actus pariter eius impedita. Si fuit in toto corpore vel in aliqua parte cor[poris]
superfluitas humida sit habundans et non possit regi a suo principio et
materia per putrefactionis et generat in corpore gravissimas passiones
et patet in apoplexia. ¶ In qua superflua humitas sic occupat ventriculos
cerebri et non permittit per nervos sensibiles spiritum animalem ad sensificandum
et movendum descendere animam in corpore suo per actiones. ¶ Immo aufert
corpori subito sensum atque motum et tandem inducit suffocationem atque
mortem sic dicit ¶ Gal. in quinto super aforismos exponens illud solvere apoplexiam
appoplexiam fortem impossibilem debilem vero non facile et est causa cum humor
occupans totam cerebri regionem opilat meatus nervorum unde non potest
deferri spiritus animalis ad inferiora quoniam intercluditur anhelitus et
vitalis spiritus. Sed ante humitas peccat quia comparatur quandoque in qualitate
aliter cum inutilis sic anima corporis quando nociva humitas vin-
cit et in membris et non per a calore nati dissolvi et solvi nec alia ma-
teria immutari talis humitas in diversis locis corporis diversas inducit infir-
mitates ut patet in epilepsia que procedit ex vitio capitis et in ydropisi que
ex mala complexione generatur epatis. ¶ Et a cum complexio sicca dicitur a rebus
a Johan[nitio] et ¶ Gal. vocantur et est non naturales que sunt aer cibus et potus sompnus
et vigilia inanitio et repletio operatium atque quies. Sed cum omnia si fuerint
assumpta sed exigentiam non humitatem naturalem generant ac conservant et
paratam reparant et restaurant. ¶ Si non contrario modo sumpta fuerint contra
effectum sunt. Nam humitate in naturalem generant et augmentant a qua
corporum alterantur et immutantur ut patet in ut dicit ¶ Gal. in de complexionibus
corporum periculum in superfluum locum. ¶ Immutationes temporum
maxime generant morbos etc. Tempora namque anni non sunt cum mutationes
¶ Si mutationes complexionum ipsius temporis que secundum complexionem que debet
... et est ipsum in appositam immutatur sic ut complexio veris que debet
esse calida et humida efficitur sic in anticipatione frigida sicca et c...

ito de aliis. Nam si fuerit aer vernalis econtrario frigidus et siccus et precessit aer in hyeme equalis scilicet calidus et humidus necesse est mulieres inerit egritudine et etiam mulieres pregnantes occasione facili abortire et hoc est ratio. quia assignat quia ex humiditate et caliditate hyemis precedentis mulieres habebant humiditates mollioribus genitas et flatis coadunatas. Nec in tempore veris si fuerit frigidus et siccus claudit poros et non sic humores exalare unde retento calore dissolvit humiditatem istam superfluam in hyeme generatam et est calor sic debilis et non possit eam nec perfecte digerere nec ex toto consumere transmittit eam sic digestam. unde ad fetum mittatur et mittit ad embrionem que coadunata sit cum diversis passionum ut scilicet aliter descendit ad caput patet ex causa reumatis et catarri. Si vero ad intestina inducit dissinteriam et sic de aliis. Illa autem patet ex ratione absorbtus in mulieribus quia humiditas illa descendens ad matricem aggravat eam et remollit retinacula fetus ac relaxando et causa abhortiendi aliam quam eam ibi assignat auctor. Et sic de aliis passionibus aeris et temporis est intelligendum. est quod mutant humiditas qualitate vel calore immoderato nimis dissolvendo vel nimis consumendo sic calore remisso superfluitates eius non evacuando et sic intelligendum est de aere nimis frigido poros claudente humores quia plus debito constringere hec de aere frigido ad plenius hec dicta sufficiant etc.

Rexit p vacam innuerunt quatuor unam i o

VII aiiij folia

c. Rosa
c. Rapistro
c. Radice
c. Reubarbaro
c. Reupontico
c. Rubea
c. Ruta
c. Rore marino
c. Rubo
c. Resina [illegible]

Rosa frigida est et sicca in primo gradu. Rose alie sunt albe alie rubee [illegible] in usu medicine quedam colligitur [illegible] ante maturitatem [illegible] debent colligi [illegible] aliquantulum sint rubee [illegible] sint pallide aut [illegible] pallide [illegible] non sunt ponende in medicinis [illegible] supra eam ante tempus collecte [illegible]

[illegible]

pulvis de rosis [illegible] vase [illegible] aqua ru[bea] [illegible] faciunt [illegible] rosas virides [illegible] faciunt [illegible]

Oleum rosaceum sic fit. Decoquntur rose in oleo communi [illegible]

[illegible]

Rafanus [illegible] sit [illegible] radix [illegible] magis [illegible] medicine [illegible]

[illegible]

trocisci et scrupule in mane detur cum calida succo,
cottidianis et similiter in faciendo lacte carnis tale
et partem olei mollis et pone in artetagie vel alio vaco
vase et dimitte bullire donec inspissetur et dura
fiat de inde potes super marmor ut refrigeret postea
fiat in magdaliones oblongos quos commisceri
ossibus dactili in foraminibus et ano introducatur vel accipe
medullam canulis domestici et sapone et unge et
suppone vel accipe saponem album et fac in suppositorium vel accipe
sterc[us] muris et unge oleo et suppone. Ad lumbricos
fui et digiti sunt mixtos cortices radicis
infusos et melle vel aceto comedat patiens
usque ad saturitatem pro modo bibat aquam calidam
et digitis missis in ore vel penna oleo intincta
vomitus provocetur contra duritiem splenis et epatis
herba ipsa in vino et oleo cocta cataplasmetur pectori
cataplasmata statim et tussis solvit.

Radix calida est et sicca in secundo gradu. herba est et radix sibi
nomine appellata. Sunt qui mandragoram
nominant. sed ponenda est radix rafani. virtute
habet silvestris raphano et eosdem effectus valet et eodem
modo sed non est adeo efficax.

Reubarbarum calidum est et siccum in secundo gradu. Reu autem
barbarum quod sic dicitur quia in barbara regione
reperitur vel in India vel in maritimis partibus.
aliud ponticum quod fertur in pontica insula reperitur
vel quia ponticum habet saporem. Reubarbarum radix quedam dicitur
radix est cuiusdam arboris que quandam rubositatem qui
bene dicitur. est et aliud elligendum quod durum est in suo
genere et ponderosum et quod cum frangitur intus habet quasdam
venulas distinctas habet rubeas habet sed albidas
habet croceas. quod autem nimis leve est et ponderosum et
et eius nimis solidum quasi lignum et tales venas non
habet et in medio est subalbidum quod et commasticatum
non tingit quasi croceum abiciendum per annum servatur et non
plus. Virtute habet principaliter purgandi coleram et
humorem. contra medium et incisam coleram siplicem
et triplicem datur in aqua decoctionis seminum citri
melonis cucumeris et cucurbite resolvatur
cassia fistula et thamarindi. In colatura ponatur
[illegible] reubarbari. pro nocte in aere colatur et detur. Bene
et pro certitudine modo [illegible] reubarbari pulverizati
ponatur in suco fialis vel aqua pro nocte mane detur
colatum quod operatur poma in suis quantitatibus febrium
et in paucitatibus. Quidam in principio ligant in panno
subtilissimo et dimittunt in suo [illegible] set
non est sic adeo efficax et operatur apud in duplo
reubarbari vel in triplo plus quam si ponatur in suis decoc-
tionibus in quo ponitur et postea colatur si placet
non [illegible] sufficit [illegible] reubarbari contra calefactionem
epatis et opilationem splenis excalefaciendam detur reubar-
barum cum aqua calida et mellis sicut est turbitum [illegible]
conficiatur contra vetera detur cum [illegible] cum succo
eupatorii calidum est [illegible]

Raphanum [illegible] est et siccum est. Est autem silvestre reubar-
et ligni [illegible] est quod quamvis est acrimoniam [illegible]
habet venulas distinctas ut reubarbari sed non tingit
sic illud habet autem virtutem mundificandi et ponticitatem
diureticam [illegible].

Rubea calida est et sicca in secundo gradu. Est autem Rubea ma
ior et minor habet folia et est maioris
efficacie habet autem ponticitatem siccam aliquam virtutem
confortandi et diureticam [illegible] contra
debilitatem stomaci et epatis [illegible] detur vinum
decoctionis eius et maxime [illegible]
[illegible] siccitatem maxime [illegible]
[illegible] mortuum et sanandam
concuciendam radicem eius [illegible] reddat
[illegible] et superponatur sic [illegible] melle [illegible]

publice scationes [illegible] effectus melius consequitur aqua
decoctionis eius si caput inde lavetur capillos reddit ru-
fos.

Ruta calida est et sicca in secundo gradu. Et duplex est maior et minor domestica
et domestica. herbosa, bissera [illegible] ruta domestica
herba. silvestris que dicitur piganum. folia et semen
usui medicine competunt. Cum simpliciter invocatur in medicina re-
cepto rute folia debent poni. Cum recipitur receptio
semine rute semen debet poni. Cum receptio [illegible]
folia sunt apponenda. Semen collecta per v annos
folia exsiccata per annum servatur. Ruta habet virtutem
dissolvendi et consumendi contra cephaliam et epilensiam et [illegible]
in ictericia [illegible] succus eius calefactum [illegible]
que ita educit et cerebrum mundificat. Vini
decoctionis eius valet ad eadem contra epilepsiam [illegible]
provocatae [illegible] bulliant in succo ipsius rute [illegible]
to modico vino et detur patienti contra defectum [illegible]
sub ex fumositate [illegible] in dolio cum vino
ponatur cum ruta et tali vino utatur patiens.
contra dolorem ventris ruta cocta in vino cataplasmet
loco patienti. Aliud autem fuste [illegible] et exime a-
[illegible] et in gravitate dentis pone et contra
[illegible] satis [illegible] contra frigiditatem stomaci et paralesim
eius et aliorum membrorum detur vinum decoctionis
eius et castorei ad idem valet succus eius cum pulvere
castorei contra yliacam passionem [illegible] in [illegible]
bulliant gliquiritia cum melle addito succo
rute adiuvat et detur patienti contra opilationem
splenis et epatis [illegible] detur vinum de-
coctum eius et radicis feniculi vel pulvis eius cum
succo feniculi contra [illegible] ruta in vino et
oleo decocto cataplasmetur contra tenasmon ex
[illegible] cum ruta decoquatur in vino et fiat ei
[illegible] et confessio vel calefiat vinum bene et
fundatur super rutam et patiens fumum recipiat
[illegible] ex calida et aceto bene calefiat sup-
fundatur et patiens recipiat fumum per con-
ductum. Ad menstrua provocanda et fetum mor-
tuum et secundinam educendam detur [illegible]
[illegible] cum succo rute. [illegible] [illegible] succus solius [illegible]
hos datus aut pessarium aut [illegible]
eius frixe in oleo et super ponte contra dolorem [illegible]
[illegible] vel alia cum ruta calefacta [illegible]
liquore super ponatur contra lippitudinem oculorum
et ruborem pulvis cimini cum succo eius [illegible]
[illegible] et bombice in [illegible] ponatur
contra humorem oculorum cum pulvere cimini pulvis
rute [illegible] et superponatur contra venenum bibitum
rute bibere valet et contra morsum venenatorum
animalium sit cataplasmata. Si aliquis fuit [illegible]
datus totus [illegible] [illegible] accedere [illegible]
[illegible] basiliscum.

Ros marinus calidus est et siccus excessive et non [illegible]
[illegible] [illegible] quod sit frutex alii quod sit
herba flores et folia competunt usui medicine flores eius
anthos dicitur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
In locis montanis et maritimis dicitur [illegible]
[illegible] dicitur ros marinus. Cum autem recipitur in medicina [illegible]
anthos vel [illegible] debent poni flores. Cum
[illegible] vel [illegible] folia flores [illegible]
collecti et aliquantulum desiccati ad solem per annum
servantur in magna efficacia. Semen et folia [illegible] dissol-
vunt confortandi ex aromaticitate dissol-
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et cardiaca
passione detur [illegible] cum vino [illegible]
decoctio florum in vino vel aqua [illegible] [illegible]

consumit totum. Item reddit pulvis eius vulne-
ri impositus ipsum consolidat fimus eius preservat
tempore ab aceto in potu valet contra tenasmon
Dragados c. e. et s. in i. g. virtute habet diu-
retica vinum decoctionis eius et dragaga-
ganti spiritua calefacit et mundificat. Item
vinum decoctionis eius stomachum et intestina calefacit
et yliaca passioni valet et epiliptici splenetis et epaticis
Datirion c. e. et s. i. ¶ Item et differunt
in ii g. virtute habet attractivam ... pro-
pter hoc colicam adiuvat valet et contra arthe-
ticam mundes cum melle confecta colicam
confortat. Acetum tamen est si fiat confectio exilius
et dactilis capistratis et melle. Sucus
eius cum oximelle datus prodest arteticis.
Dpensa solis maba solsequi. unum cytorea
eadem est herba frigida est et humida in ii g. Valet
contra venenum valet si sit ex morsu tiriaca
vel ulnere si ponatur. Sucus eius adiuvant
valet. eradicata cum et castellotone eius ¶
Dpodium frigidum est in iiii g. os est elefantis
combustum. Elephans os habet solida non sunt
ossa dentium. Illa non comburunt sed adducuntur of-
ficina rescuant. Et illa que medula habent combu-
runt et illa dicunt spodium. Sophistitur autem ex
ossibus canis combustas ex marmore combusta
quod non minus ponderosum est. Vnde ille eligendum
est quod est subalbidum valde leve et grumum et
cum sit valde leve quam tamen conspicit partes suum
gradus bonum est et tere. Non tamen multum est efficacie
confrigiens adde frigiditatem potest pulvis
cum suco plantaginis datus valet contra dis-
sinteriam et epaticam passionem et fluxum et con-
fluxum plures eius narribus impositus sanguinem
Danucum i. daukus constringit.
Adgi est herba ca. e. et s. in ii g. Semen eius et
suis et folia operatur usum medicine. Non vocatur
herba tematicus suis ponuntur quod sic ap-
pellatur folia non ineptis et in unguentis dun-
pon[itur] Si paralisis sit lingue semen masticet
tore et sublingue teneat. Si autem in alia parte cor-
poris sit folia decocta in vino cum adjapsterium
ut ceratum semen in sacello in vino decoctum sit
quod cathaplasticum contra litteram plures sed in naribus
sufflet et hic in fiat decocto sed tritum et
suum ruete agrestis in aceto fortissimo
et in fricatur partes post capitis ipsa tam
pus vasa fomento ex foliis in vino de-
coctis provocat urinam virgati in eodem loco
ponatur folia tamen fuit eius exemplum et
soli exponit ut aliquantulum induret et
sit per duos annos postea sumenti ¶
Dtinnici c. fr. et s. i iii. g. pisces sunt
qui in fontalis ... maxime in aquis dulcibus
inveniuntur et lacertis assimilantur. Galieni
per duos annos. Sed virtute habet confortandi co-
ytum plures dant incisiva. m. 3. l. iiii. cum
calido et maxime diasatirion cum
melle et inde fiat in illa quantitate coytum
voocet ¶
Dcordion c. e. et s. herba est alium est agreste
flos eius folius medicine operatur. Aqua
vinum decoctionis eius spiritua mundificat
aflatum contra dolorem stomachi et intestina.

brankersse

Dsneo c. e. et s. in ii g. virtute habet diuretica
dificat simalia. Affir bui. quod frigida et dis. et yl-
liaca et pectoris biui defica cum inde sit eius
usus herba cocta in vino et oleo et catapla[s]mata pote-
valet contra stranguriam et dis. ut cum in potu ... pectoris
Item aqua decoctionis eius sumpta valet multum ad capie-
ylliosis omnia enecatissima usque ad obitum valet.
Dcupitum ca. et s. est. Duplex est maniece ...
inescatur quod tendit ramos suos supra circa quas
reperitur crescens bilinesen que in loco est ... priore
repete crescens bilinesen quam in loco est asserere
tamis siccus in producere flores calidis p. d. sex virtute
habet dis. ex ipsa expellendi venenum quod cadit ex illa
cum sacellis corpus herba calefacta in testa sine
liquore contra viciam pectoris ex ... fiat pultes
ex farina et aqua et ... affuso pul. serapuli dent
vinum decoctionis eius sumptum valet quod opit. splenis et epaticis
fomentum et sum ex aqua decocta cum solum stomachi dis. mist-
frenesie confortat mundificat. Cuiuslibet salvatice
multum hi firmos utuntur contra venenum et morsu ve-
nenatorum animal comedat herba ipsa in salsamento vi-
vigilis misit messores suos uti pro illo et alio quo-
sepe tempore messis purgat corpus et proillo mutet ¶
Damarisci ca. est et s. in ii g. sum quia est frutex
sum alios est arbor. Folia operatur medicine et
maxime cortices dissiccat modica est efficacie virtutis
habet diureticus et indi. specialiter maxime contra opit. splenis et epatis stomachi
dis. et yliace. Vinum decoctionis eius corticis tamaricis
sacce et ... valet in aliis et in potibus. Quod cadit vinum et in va-
se ex ... radice vel ligno facto valet confert laborantibus
duritie splenis. Frequenter superiori unum inde capiterum est
sine passione ... quam in mensa ipsius continebat.
Dsimullus c. e. et s. in iii g. herba est cuius multe sunt
species est una species que dicitur esula alia laure-
ola alia cathapucia de quibus primum est dicendum
est de ipsa specie quod enabula dicitur est. habet dis. attr. p. pu-
... in vasis colliguntur in medio vere in principio estatis
folia et radix. Lac eius colligitur. ... guttae lactis eius
... in fraginem ... simul iuncte et guttae lacti cum ...
excaliores ... in vase vitreo recipiat ... ex qua minis
colligitur lacte tangatur ex ... immensis
exsiccatur ... lactis foliis solis
... ex ... multos a ... indeo efficax
vel alius herbe fructus ... nimis vehementia
sit perfecit non debet dari quia nimis vehemens
operatur ... tamen inde pillule fiunt et pillule de
operatur acuitur tamen inde pillule acuntur ...
v. quibus ... absque omni medicina acuitur vis
sine ... ...
... amea aut ... vel laxativa ... et
... acutatne neglectis aliis me-
dicis valent. Acuitur ne gravet ut cum malaria reprimat et
acuatur hic in ... gravet ... in testa cum ut cum
... ...
aliquantulum bulliat. Ut ... in pones ... ...
... quis et laborantibus ... me-
... in ... Si quis ... sit pultes ex farina
... sit operetur pro accipi fiat pultes ex farina
... aqua addita hic ... quantitate ...
media quod fecit plateatius ¶
Dterra sigillata terra argentea terra samace
vita ... e. f. et s. ... elegenda est ... ...
est abiciendi ... ... et dicitur sigillata quia est
figures sigilli in prima ... potissimum constringendi
contra fluxum sanguinis cum naribus fiat suppositio in fronte
ex pulvere eius et albume ovi adde pul. eius cum
suco sanguinarie naribus in ... contra fluxum ventris
fiat emplastrum super ventrem ex pul. eius et toto vo. et
aceto et albumine ovi contra nocumentum colicam fiat
emplastrum in furcula pectoris ex pul. eius aceto
decoctis vero contra arthecitam ... confiat
pul. eius cum aceto et oleo eius in ... ...
cum panno stricte ligetur et sepe ... multum confert
contra casum capillorum ... pul. cum aq. ...
et post ablutio capitis confundatur et post pauca
alia aqua tepida fiat locum. Sic operatur so-
lerius et sanatius. Sophistitur terra tri-
... cum non argentea ... ... calida

192.

flatus curat.

Turbit calidum est et siccum in tercio gradu. Radix est cuiusdam arboris in India nascentis et in Arabia. Eligenda est que in medio est gummosa, secundum longitudinem non lignosa, fuste media quasi si ... extra ... in medio ... non facile pulverizatur. Flegma purgat ... per se non datur propter nimiam eius violenciam, set cum opertunis miscetur ut in ... yeralogodion ... naturaliter in passionibus ... pedagra, arteticis ... in quartana ... et confert cum aliis mediis competentibus morbis.

kenegel hyze — Tapsia calida est et sicca in tercio gradu. Radix competit usui medicine ... purgat ... ventositatem ... contra inflacionem ... cum aceto ... cum populeon et inungatur ... confert ... resolucioni ... ventositatem.

Spynwebe — Tela aranea frigida est et sicca ut ... consolidat ... vulneribus recentibus supposita consolidat.

longe lyze — Tapsus barbatus flosmus frigidus est et siccus. Unde naturaliter ... contra ... spongia ... pannis ... ex vino decocto ... herba ... fluxum ... sompnum ... decoct.

wynsteyn — Tartarum calidum est et siccum in tercio gradu. Vinum in dolio post ... ebullicionis ... adheret per xxx annos ... ut ... ad scabiem et impetiginem ... confectum pulverem litargirum in aceto ... ponatur ... oleum ... pulveris ... depositum ... ad deponendam pruriginem confectum pulverem tartari subtilissimum ... in ... cum ... pulverem masticis ... cum aliquo ... ut diapenidion et similibus ... pulverem ... ... et nobis est.

Trifolium vel herba ... calida est et sicca in primo gradu ... calefacit ... dissolvit ... diureticus ... competit adiuvans ... confortativa naturaliter ... facit emplastrum ... herba ... in vino decocta ... est.

Terebintina calida est et sicca. Gummi est cuiusdam arboris. Eligenda est alba ... et citrina vel ... et servanda per x annos ut ... matricem ... confectum terebintinam super carbones et ... in loco imposito ... fumum ... suffocacione ... matricis ... valet ... probatum est.

Viola frigida est in primo et humida in secundo gradu ... violaceum ... sirupus violaceus sic fit: violae in aqua decoquantur et colatur ... decoctio ... est ... decoquantur viole et colentur ... recentes addantur ... per xv dies ad solem et colentur ... sic ... fit ... corporis naturaliter ... calefactione.

naturaliter in unctu ... tempora et frontem dolorem capitis removet. Herba ... in primo naturaliter sompnum ... decoct ... pedes et frontem ... sompnum provocat ... viola ... decoctum ... leniendi ... electuarium ... et laxandi est.

Virga pastoris frigida est et sicca in tercio gradu. Et sic folia usui medicine competunt ut ... pulverem ... cum aceto et albumine ovi ... venenis ... fluxum naturaliter valet ... pulvis ... sompnum ... decoct ... naturaliter herba ipsa ... ad ... capite ... naturaliter.

Vitrum ... calidum in primo gradu et siccum in secundo. Ad scabiem ... naturaliter ... resolvatur ... oleum ... pulvis ... et inungatur ad ... in aqua resolvatur ... exprimatur ... pulvis ... cum flore ... pulvis ... in ... pulvis cum ... succo feniculi ... oculo ... est.

Virscela bona calida est. Radix eius ... resolvatur ... pulvis ... solvit ... radix eius ... expellit. Succus ... exprimatur ... pulchre facit colorem ... radicis eius ... est.

3 — Zinziber calidum in tercio gradu ... humidum in primo. Quedam ... radix arboris ... radice ... nascentis in ... et domestica et silvestre. Silvestre ... coloris ... saporis ... domesticum ... saporem ... ad ... quibusdam ... silvestri ... naturaliter ... decoct ... naturaliter ... dolore ... confortat ... ventositate ... exhibitum ... confert.

3 — Zedoar calida est in tercio gradu, sicca in secundo. Radix est cuiusdam herbe per x annos ... vinum decoctum ... naturaliter valet et ad dolorem stomachi et intestinorum ... ventositate vel frigiditate ... confortat matricem ... ventre ... appetitum ... digestionem ... confortat.

3 — Zuccarum calidum est et humidum ... de ... ut ... mellis ... vel ... cannis ... radicibus ... succus ... maturitatem ... absidum ... palmarum ... est.

cl 911

intus extrinsecus aqua valet. Valet et arthemesia
cocta in oleo olive vel nucis. Administratur pro-
fiat pessarium ex ea vel talis decoctio pessarizet.
Ad tenasmon ex frigiditate recipiat paciens
fumum colofonie panni posite super carbones.
Item calefiat arthemesia super testam et calefacta
ponatur super lapidem molarem et desuper sedeat
et fumum recipiat. Contra glandulas que nascuntur in ma-
millis fiat preterea vas scarificatio postea supponatur
pulvis arthemesie et marrubii. Contra
emigraneam et cephaleam detur aliqua quantitas
cum vino decoctionis arthemesie.

Acetum frigidum est et siccum in secundo gradu. Acetum in se est
subtile penetrativum, licet vero commisceatur ex
se constrictivum ex qualitatibus suis. Acetum
preterea fit hoc modo: ponatur bonum vinum in vase ita quod sit
semiplenum et discooperiatur et in sole ponatur. Si acetum
velociter facere volueris calefacias calibem
et ascinas vel lapides et pone in vino ore vasis
remanente discooperto vel ponatur vas cum vino
ad solem per duos dies vel tres. Probare debes hoc
modo acetum: pone super terram vel super ferrum. Sicut
si bulierit bonum est, si non non est bonum. Ad uomitum
et fluxum ventris bulliant in aceto cum
rose, tamarindi, galle vel cortices et in tali ace-
to calido ponatur lana vel spongia intincta
et ponatur super stomachum si sit uomitus. Si autem
sit fluxus ponatur super renes et umbilicum, valet.
Sirupus acetosus ad terciana et ad duplicem tercia-
na et ad cotidianam de salso flegmate et ad omnes acu-
tas si detur mane cum calida. Sirupus acetosus
dividitur in duo. Fit hoc modo: zuccara debet resolui in
aceto et decoquatur ut in pependio, sed ut sit in ueris.
Sirupus acetosus valet quod tollam non valet et quod
frigidum. Modus acetosi quod ex aceto et melle fit
oximel quod quandoque simplex quandoque compositum. Simplex
fit ex duabus partibus aceti et tercia mellis
simul coquantur ad spissitudinem mellis. Compositum
autem fit hoc modo. Accipe radices feniculi, apii, petrosili-
ni et ceterorum aliquamdiu per diem et noctem iaceant
in aceto secundo die coquantur simul et postea cola et in
illo aceto sic collato pone mel ad tertiam
partem et sic coque ut supra. Fit autem oximel squi-
liticum hoc modo. Accipe squillas et commicte similiter
per diem et noctem in aceto et coque et cola. Operatur
cum interiora et exteriora squille abiciantur non intra. Ad
misceatur dosin admittat mel ut supra et
si non habeas squillas accipe radices rafani et simili-
ter decoque. Sit sirupus. Sirupus acetosus datur contra
callam ... Ita oximel simplex vel compositum debet
dari ... frigidum ... contra digerit ... Acetum confortat
appetitum. Accipe salvie, petrosilli, piper, menta et contere
et distempera cum aceto tale salsamentum debet preparari
mensum ... si carnes comedantur solummodo
in aceto appetitus augmentatur. Ad sic acetum ...
... stomachum plenum et laxet ventrem. Sine
... et stringit valet contra debilitates ex
egritudine. Accipe acetum et pone in ... panem
assum et tortelli pane sit bene madefacto. Unge
os et palma et nares pacientis et uenas
pulsatiles ut in brachio et in capite super tales
uenas ligata pane assum et in aceto ma-
defacto uirtutem conforat et confortat pacientem.

valet. Et acetum contra litargiam et frenesim si fiat
fricacio extremitatum vel plantis manuum et pedum cum sale et
aceto. Ad easdem passiones valet si raso capite
per lenes excoriatio acetum et castoreum.
Illo quod contra frenesim valet catulus intrinsecus
apertus ... abiectis intestinis capiti
appositus sic quod remaneat in catulo calor
tepere et pulmo plus valet, pannis intinctis
in succo mente ad confortandum quod in aceto.

Alcanna frigida est et sicca in primo gradu sicca.
Amplecteo sicca gradu. Alcanna herba est que ad
marinis partibus et circa copiose reperitur
quam non ubique reperitur quia eam habent pulverizatam
et pulverizata per diversas regiones deportatur
pulvis similis coloris est viridis, licet confe-
cendi et colligendi valet ad cuius ditionem
cutis hoc modo. Cum vult mundificare vel attra-
mentare cutim sine in brachio sive in pectore
corporis ... vel ... ad balnea et tabula
in partibus in aqua calida distemperet alcanna
cum albumine ovi et aceto et ungatur paulo
plus partibus inveniatur item ablue cum aqua
calida et sic est vel quater. Ideo quod in prima die partes
in vente apparebunt deformes secundo minus
die tercio die lucidissime apparebunt.
Hoc est modus curandi ... morpheam
sit curabilis quod apparebit si scalpatur vel
acu puncta sanguis exierit. Ad consolidacio-
nem melius pulvis cinamomi. Sirupus inungere
ungues et capillos vel alias partes rubeo
colore distempera alcannam cum aceto vel aqua.
Si non volueris tingere nigro colore distempera
cum oleo et postea inunctum permitte desiccari
... postea recedet tinctura illa non cum succo
pomorum ... oregane.

Auripigmentum calidum est et siccum in quarto
gradu. Dissoluit attrahit mundificat. Due
sunt species auripigmenti est aureum rubeum et citrinum
quod competit usui medicine. Contra antiquam asmam ex
humiditate ponatur auripigmentum super prunas
et inclinato capite pedibus erectis paciens
recipiat fumum per embotum, embotum enim
strumentum latum inferius et strictum superius longa
habens canale et in medio bene curvum. Ex calce
viva et auripigmento fiat psilotrum. Accipe
... calcis viue et resolue in aqua
bulliente et postea adde ... partem auripigmenti
et coque. Signum decoctionis est quod penna in
missa statim excorietur. Tunc inunge membra de
pilare. Si vis extrahere pilos oportet
te esse in loco calido et unge postea illam
psilotrum postea ablue aqua tepida quod ab
excoriaret. Si frigida vel nimis calida aqua
ablueret alii et addunt cuminum et aloen
... excoriet. Auripigmentum suffitum
cum ovo sorbili iuvat asmaticos. Contra
serpiginem et impetiginem accipe duas partes
saponis spatarensis et terciam partem auri-
pigmenti et distempera et facta unctio unge
et postea abluas postea illam aqua calida et post in iunctione

ple quia si diu remanet ungentum tam bonam
carnem quam malam corroderet. Sic est vel quando ablue
tur unge sed pilos radicitus evellere. Pecia ex
oleo iusquiami et auripigmenti simul confecto
et unge et magis renascuntur. Oleum iusquiami fit
sic. Contere semen iusquiami et pone in foliis et
mitte sub cineribus calidis et coque. Preme manibus
illud oleum bonum est. Vel aliter coque semen iusquiami in
oleo communi et preme cola et usui reserva. Ad unguem
repandos accipe sanapium et misce cum pul
vere auripigmenti et oleum terre et inde
fac emplastrum et super unguem ponatur.

Aspaltum id est bitumen iudaicum. Calidum est et siccum
in iii. gradu. Et est quedam res que venit de lacu
mortuo propterea dicitur iudaicum et magis coloris est
et ponderosum. Alii dicunt quod fit de spuma aque
lacus vel in arena et induratur. In quo sunt lacu
sodoma et gomorra perierunt. Virtutem habet con
solidandi et consumendi. Unde si non venit
multum valet ad vulnera consolidanda. Si pul
verizatum et sicco vulneri supponatur et si vulnus
fuerit multum longum et latum valet et ad pas
siones matricis tam suppositum quam insertum. Si ponatur
super carbones et mulier recipiat fumum
per os matricis confortat. Spiritualia vel per inferius
cum cristere. Si in matricem evadit accipiat per
embotum fumum in vulvam. Abhominabilis
confirmans ille et ideo valet. Valet et ad pur
gandum a capite et a sonipuleticis et litargi
cis. Pulverizata aspaltum et castoreum et fac
pillulas cum succo ruthe agrestis et quotiens
petit resolve unum vel iii in succo caprifolii
iii vel in vino et fac gargarismos per hoc scilicet
cum libet. Superius quam ydropisim. Medianum
corticis ebuli et medianum corticem
sambuci et filipendule ana ℥ iii bulliant
in v ℔ in aqua. Et pulverizata et pone per noctem
in oximelle squillitico. In mane cola et cla
rifica vel si melius vis facere hoc tantum in
prima infusione et clarificari.

Anteras dicitur flos rose est ante quod totum
vel medius recipitur. Valet ante quam veniens
fluxum et vomitum et pulvis eius unde superius
unde humiditatem consumunt. Contra regia
dias supponatur pulvis antere vel cum aqua
decoctum cum aqua. Et illinitur in eundem
sunt extus et similiter fit fluxus
fiat decoctio antere in aceto vel saltem in
aqua vel fiat gargarismus. Non quod succus
rosarum viridium primum et finalis mirabile
medicamen. Contra ruborem oculorum. Si sic nature
punctum valent rose cataplasmate similiter prout est
magis contra.

Arnoglossa id est plantago frigida et sicca
in ii gradu. Valet ad vulneracionem.

desiccanda et mundificanda putridinem
carnis operi confortat repugnat inflacionem ignem
ne evaporat ambulet corporis. Valet contra emoroidas
et omnem dolorem qui est exiguus ad ustionem re
frigerat. Valet contra emoptoicas dissinteriam
et quibus fluunt menstrua vel emoroides vulnera
pulmonis curat. Radix eius in aqua
decoctionis dolorem dentium mitigat. Oculos
ex ea aqua lavet. Succus eius contra opilationem renum et matricem
valet contra opilationem renum et matricem
et obstrucciones curat et matris fluxum eius
tam sanguinis sanguine abstinet. Cruda
comestio dolorem dentium tollit. Vul
nerat oculum vel nasum. Succus eius est lacrima
per xx dies imponatur. Succus eius datus con
tinue tribus horis duas accessiones
valet vulnera recencia cum axungia curat
per ignem. Contra cutanea succus valet contra pustulas
oris que sunt in usto et cum oleo rosarum curat
ruptam fit optimum contra erisipilam.
Folia virent. Et lenit relaxantes et ad
omnem tumorem frigidum mollit. Cur
cum et ideo ad carbuncula cataplasmatis
emollit frigidum facit.

Abrotanum calidum est et siccum in ii gradu. Siccum in i. Contra
aporismata intrinsecus menstrua provocat
secundinam et mortuum fetum ejicit. Clisteres
utiles sunt. Decocta si bibitur sanant
lapides frangit. Stranguriam solvit pedi
culos et ascarides necat. Succus eius
mixtus in vino et pessarizatus dolores eius
et sciatica aptata in ea nascentia sanat.
Pulverizatum et farina ordei mixtum du
ra aptata solvit. Succus eius vel cinis cum
vetusto oleo mixtus alopiciam sanat
locis in quibus pilos ortum. Abrotanum
epithimatum rigorem febris aufert.
Succus eius bibitus et cataplasmatus san
guinem in membris allisum exsolvit vel contusionem
mundificat et educit.

Asarum calidum est et siccum in iii gradu. Menstrua et
urinam de grosso flare provocat ydro
picis sciaticis epaticis valet et vulnera
mundificat. Ydropisis purgat. Urinam provocat
ponderis et semina ponatur ad coram.

Ameos calidum est et siccum in iii gradu. Menstrua et
urinam de grosso flare constipatam pro
vocat et melle lumbricos et lumbricos et as
carides occidit. Grossa dissolvit ve
tositate lapidem frangit. Stomachum calefacit
epar et viscera. Venas renes et
vulva mundificat. Urinam et menstrua
provocat. Cum melle ex aqua
potioni cum calida datus flatuositates febrem
et morsum reptilium sanat. Assuefacta cum
vel cataplasmatis cuti citrinum colorem com
dat. Quartanam curat. Ancos torsionibus
medetur influxiones presus sedat. Imtem
confectum tenuitas tum ventris repriat
mollit additum livores detergit. Bibitum
et punctum colorem bonum reddit.

Anagallidos semen est minuta id est gonostis.
Eius succus clarificatus collirium misce contra caliginem
et dolorem dentium.

cd. 400

et figuntur terre misce omnes reliquias calamum et
fricatella terram in mola et liquorem cum fustibus
recipiunt in vasis rotundis et ponunt in angulis
domorum stratisque cooperiunt palea et super aspergunt
aquam frigidam et tunc fortius ebullit et quanto
plus aque aspergitur tanto fortius bullit sin
autem mittit ista et inferius ebullit illud in
an modico aque aspergatur remanet tantum et
aliud valet calidum cum neque incarnativus est dicitur
et desiccat mollificat duritiem et cancrum
et fumosum quod est calce superius non album
et lavabile. Item cum aceto coque tantum compatiens
formet [illegible] in agglutinatione appositum suppositum
et incarnativus quod corrosivo [illegible] [illegible]
infirmitatibus [illegible] inventi et [illegible]
ut [illegible] aqua [illegible]

Aquila medicinalis avis est. Cerebrum eius
cum melle inunctum lunaticos sanat.
Item pulmo eius in modum emplastri [illegible]
cum pedibus [illegible] [illegible] et [illegible]
optimum remedium. Item [illegible] quod
[illegible] cottum in vino et suppositum restringit [illegible]
Item fel eius mortiferum malignum [illegible]
oculorum [illegible] [illegible] tollit. Item [illegible]
[illegible] cum vino [illegible] [illegible] [illegible]
est. Item [illegible] locum [illegible] et in auribus [illegible]
[illegible] surditates [illegible]

Abel idem est quod fructus juniperi et [illegible]
fructus eius cum melle [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] ablatum [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] passione
[illegible] vinum decoctionis et loco eius [illegible]
et demum [illegible] folius eius.

Auricula muris [illegible] [illegible] extrahit spinas
et [illegible] et [illegible] plagas et [illegible]
bibita [illegible] Item [illegible] [illegible] vehementer
mundificat cerebrum. Item fructus eius cum melle et aloe

Anetum [illegible] clarificat visum
omnibus avibus domesticis pinguedo eius
[illegible] sedat dolorem et [illegible] melior [illegible]
[illegible] [illegible] et eius [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] stomachus est [illegible] [illegible] eius
pinguedo clarificat colorem et [illegible] in [illegible]

Avellana [illegible] et [illegible] clarificat
est aliquando calida et sicca temperata
[illegible] colera [illegible] dicitur [illegible] avellane
[illegible] [illegible] et [illegible] quod est adustum
cum ea [illegible] capillos cum oleo facit [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] cum pane [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] avellana [illegible]
[illegible] augmentum si comeditur cum aqua mellis [illegible]
[illegible] et est [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] tarde [illegible] digestionis est [illegible]
et cum ficubus [illegible] [illegible]

Aqua mellis sic fit. Recipe mellis partem unam
aque partes [illegible] et decoque lento igne et
[illegible] [illegible] eius [illegible] donec remaneat
[illegible] [illegible] et deponatur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et est [illegible] [illegible]
doloris pectoris et epatis.

Anchusa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
cum melle [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sanguinis [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] et sedat nauseam [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] bonum [illegible] [illegible] comeditur et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] adbibitum cum vino et [illegible]
lapidem frangit et [illegible] mundificat renes et vesicam
et est necessitate et [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] in aquis [illegible] [illegible] vinum ve
nenosorum si quis [illegible] [illegible] vinum de
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] in
doleo vini tale vinum [illegible] [illegible] [illegible]

Adeps anate [illegible] calidior et [illegible] est adipe galline
adeps ursi et anseris conferunt allopicie. Adeps
asini [illegible] vestigia [illegible]. Adeps anseris [illegible]
[illegible] et labiorum et faciei. Adeps leonis resolvit
duritiem apostematum. Adeps porci [illegible] adustionem
ignis. Adeps [illegible] et [illegible] sedant dolorem auris.
Adeps [illegible] cum melle [illegible] [illegible] valde. Adeps
[illegible] est ut pili non nascantur. [illegible]
[illegible] [illegible] pilis [illegible] de palpebris cum san
guine vespertilionis [illegible] [illegible] palpebras et
nunquam reddibunt. Adeps [illegible] si recens fuit est
[illegible]. Adeps [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] adipe anseris et galline [illegible] cum oleo la
[illegible] et [illegible] [illegible] dolorem mitigat [illegible]
[illegible] ventrem laxat.

Altea [illegible] est cum equalitate. Semen eius cum aceto
[illegible] super morpheam est [illegible] [illegible]
est et mollificat [illegible] [illegible] scrophulis
super posita est. Item cum adipe anseris sedat dolorem
[illegible] et resolvit tumorem et inflationem que sunt in
palpebris. Eius folia conferunt [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
eius [illegible] sive decocto radicis eius potata
est ardorem urine et [illegible] et cum vino po
tata est urine et lapidi. Item semen eius et [illegible]
retinet ventrem [illegible] [illegible]. Item semen eius cum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] coctus aut in vino [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dolorem mitigat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relaxat
et sola in aqua decocta et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sanabit expertum est et [illegible] [illegible] aut
[illegible] [illegible] [illegible] fecit [illegible]. Item [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] podagram [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] auctores. [illegible] eius
[illegible] [illegible] [illegible] aut radicis [illegible] cum
vino bibita ad dissenteriam [illegible] [illegible] et
est sanguinem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dolorem dentium cum aceto et cocto
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible] cum aceto et oleo tritum [illegible]
[illegible] tollit [illegible] [illegible]. Item omnes [illegible]
[illegible] et duritias [illegible] [illegible] [illegible]
cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] eius dissenteriis et sanguine
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] venena [illegible] [illegible].

Aspion [illegible] [illegible] est quod lucet de nocte [illegible]
[illegible] ignorant cum de nocte vident eam
credunt se videre fantasma [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] tunc [illegible] fabulosum esse videtur quod tunc
[illegible] forte [illegible] [illegible].

Butyrum [illegible] [illegible] [illegible] eius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et impinguat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] est tussi [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] facit [illegible] et maturat [illegible] [illegible]
et [illegible] cum eo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

cum melle fit et ex eo clistere ad ... tala et dura
in intestinis nutrice et testiculis. Resistit venenis
... cum lumbricis morsibus vipere. Ventris constrictionem
debilitat. Emplastrum ex eo fiat ... ... moll-
ificat. Cum autem ex eo ... pulvis fiat fla-
tus patientes ... cum ... omnibus
... et maiores virtutis ut dicit ...

Cananeus luni minuti gustu et ... et in
succo capsi barbati tinctum et ... compositum
sanat ... carne corrodunt. ¶

beynwelle

Consolida minor que secundum Dyas dicitur antigalli
... secundum Dyas salubre prestat effectum.
... eius dolorem dentium ... si pede
... dente ... ... Fiat ...
... succus cum melle cocto et despumato adhibitus
... oculorum tollit morsibus venenatis
bibitus medicatur ... vomitus ... et
... ... auxilium sit succus naribus
infusus putredinem capitis purgat et ...
... cataplasmata ... et ... carni
... cum ... bibitus ... de-
... ut dicit Dyas contra fistulam. Radicis eius
... ... vi. ... ii. adipe vulpis
... iii. ... trita in panno lineo ponatur in
fistulas mirabilem effectum eius. ¶

Castanee calide sunt in secundo ... digerunt et magis
stant nutrimentum quam glandes ut dicit ... tussi-
entibus non multum nocive sunt nisi ... tussiendo
nocent. Si frequenter sumantur inflationem generant et
capitis dolorem faciunt propter digestionis difficultatem ...
fumum in se ... sed ... non faciunt
si assate sumantur ... eius corpus ...
... siccitate et ... ... si ad ... in
... quia ex aqua ... humidi ...
... ... Ideoque bonos in corpore generant
humores. ... cum succo ... ...
... cum melle ... et ... ...
restringunt. Si cum modico sale et melle ...
... morsum canis rabidi et humani.
Si autem cum vino et ... sit ut in ...
... forum ... sanguinem ...
fluere et ... restringunt ¶

Caro vaccina generat lepram et mala ...
... et ... et varices. Caro vipere
confert lepram. Caro ... confert albugini oculi. Car-
nes ... ... et ... confe-
runt oculo et confortant ipsum. Caro leporis assa-
ta bona est ulceribus intestinorum. Caro asini sil-
vestris cum oleo ... decocta confert est bona
dolori renum et dorsi. Carnes ... assate
... assate constringunt ventrem. Caro ...
... vostra et ... est bona
... Caro ... combusta vino
bibita confert morsui ... scorpionis et ca-
nis rabidi ¶

Ciconium ... retinet sudorem mul-
titudo ... eius ... dolorem
... ... confert dilatationem anhelitus
... et ... sanguinis et ...
eius ... confert ... gutturis et ...
... pulmonis. ... ...
... ... confert ...
... et sedat sitim et confortat stomachum ...
... ... Summe ...
confortat ... ... et retinet fluxum
... confert ... ... qui ...
... succus eius aut oleum ... et assumptum

post cibum solvit ventrem. ... ...
ad ... et ... ... sit ...
... ... rotunda et odorifera ut ...
... debent ... et ... et ...
... ... ponitur ...
... ... et ... ... et comedi
sit cum ... ... si accidit
ca ... ... ad comedendum pati-
enti ... ... Sanat ...

Cassia fistula calida est et humida in primo gradu. ... liber est
... ... appellatum ... eius ... ...
... et ... ... flatus capitis purgat ...
... ...
... eius ... ...
... ... cum melle ... ...
... ... et ... Fiat unguentum ex eo ...
fiat ... ... ¶

Sandalus frigidus est in tertio gradu. Sicut in ii. ...
... lignum. Sandali alii sunt albi alii
rubei alii citrini. Isti alijs melius magis
sunt aromatici et meliores ... ...
... in ... ...
... ... constringunt ... ...
... ... febrile ... ... fiat ...
... fiat decoctio pulvis ... ...
... fiat ... in fine decoctionis
... ... pulvis in ipso ... ...
... ... calefactionem ... pulvis ... ...
... ... et aceto ... ...
... et ... ...
cum ... ...
cum fiat decoctio ... ... et aqua ...
et spongia ... ...
... ... pulvis eius ... ...
... ... et ... ... dolo-
lenti ... ¶

Cedrus calida et sicca. Arbor est nascentibus in
confinio Arabie et Babilonie ...
usui medicine ... ...
... ...
... ...
... cum ... ...
... ...
... ...
et ... ...
... ...
... ...
et ... ... ut aqua decoctionis ...
vel ... fiat ... et ... ...
splenis ¶ ¶ ¶ ¶

Circa instans negocium in simplicibus
medicinis ... ...
... ... ut
... ... et ... ...
... ...
... ... abicitis
... ...
ex succo ... ... effi-
cit quod ... ...
posite inveniuntur ... ...
compositis ... et ... ...
... ... morbi ... ...
... ... morbi ... ...
... ...

aut ex [illegible] aut ex debilitate virtutis aut ex alteratione qualitatum aut ex solutione continuitatis. Innuente medicina simplex repletionem solvit et inanitionem restaurat, constrictum fluxum [illegible] debilitatem confortat, alterationem immutat, continuitatis solutionem consolidat. Solo contrario medicine [illegible] [illegible] violentia medicine contra morbi cum violentia [illegible] morborum membrorum [illegible] dispositio. Nobilitas membri, violentia medicine contra morbi cum violentia ut in apoplexia, epilensia [illegible] medicine et minus et magis [illegible] oportet. Itaque [illegible] oportet ut [illegible] [illegible] [illegible] olente. Ceterum in morbis [illegible] ut febre et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] alphabeti [illegible] [illegible] tractatio.

De aloen	De [illegible]	De abr[illegible]
De ligno aloes	De aneto	De [illegible]
De auro	De affodillis	De aceto
De ferro	De allio	De alcanna
De [illegible] vino	De aceto	De auripigmento
De agno casto	De amoniaco	De aspalto
De alumine	De aniso	De [illegible]
De apio	De absinthio	De abrotano
De amido	De anacardis	De asaro
De antimonio	De amigdalis	De ameos
De agarico	De aristologia	De anagallide

Aloen est succus cuiusdam herbe que herba aloen appellatur. Calide et sicce complexionis est in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colore est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aloes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aloe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quousque [illegible] non [illegible] in [illegible] [illegible]

iste tres maneries aloes sunt [illegible] diverse, nec in [illegible] sed in bonitate [illegible] sunt vero differentie. Optimum autem aloe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] clara [illegible] autem [illegible] colore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colore caballinum [illegible] [illegible]

[illegible]

Aloen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

aloes quinus ut aloes sit amarior eo quo dulce
sit scito. Unde dicitur Ghogostoma .i. amarum os per
tergostomaco .i. dulce scito. Contra dolorem capitis
naturalis yera pigra G. Ad visum clarificandum
detur aloe simplex et yera Galieni que intitulatur
ad visum clarificandum. Detur aloe et naturalis magis
operatur aloe ponatur ad visum clarificandum. Detur aloe
simplex vel cum involvatur corticis vel cum succo cum
suo cortice et emitheato et confecto detur ʒ .ii.
aloes et ʒ .i. masticis vel dragaganti addito
suo et aqua tepida expertum est ad visum cla-
rificandum. Contra oppilationem et capitis sumatur aloe cum
calido succo apii in decoctione radicis fe-
niculi apii petrosilini brusci. Sed ponatur
ʒ .ii. vel .iii. ʒ aloes ʒ .i. vel ℈ masticum et detur
bis vel ter in septimana calidis .n. decocto mixta educit
suppositorium factum ex ferro cum aqua et cum pulvere
aloes et masticis mixta provocat. Si facto supposi-
torio ex ferro magna pulvis super aspergatur
et supponatur. Contra discoloracionem corporis que fit a
vel precedente egritudine et maxime si fuit ex opilacione
epatis detur ʒ .i. aloes .i. ℈ ʒ masticis et ʒ .i.
succi absinthii mane et bis in septimana. Si .n. per
purgat corpus ad ydropicum et ydropice in principio
valet. Si probatum pulvis eius cum melle datus
lumbricos interficit. Cum succo persicarie auribus in
stillatus vermes necat. Contra allopiciam et casum
capillorum in fortissimo aceto bulliat radix ne-
piste olive postea tolletur et in colatura ponatur
due partes farine lupinorum amarorum et .iii.
p. aloes simul confitiantur et addatur pulvis fa-
psi et ysopi bardane et .iii. inungatur caput per
disseminatione. Contra antracem detur cum succo
bardane. Contra scabiem et pruriginem pudendorum
aloe cum aceto confectum et in ictu naturalis. Contra tumorem
gingivarum et dentium fundatur ipsa gingiva et inter
ponatur tenue et pica asset [illegible] et
extrahatur calida supponatur mirabiliter prodest.
¶ Aloen optime pulverizatum cum vino albo vel aq-
ua vel cum lacte mixtis naturalis [illegible]
aclorum. Contra scabiem de salso flegmate fit ungu-
entum de calce vivi et oleo communi et pulvere aloes [illegible]
Aloe si sepe sumatur [illegible] i costiva
[illegible] oportet ut cum eo admisceatur mastix aut
[illegible] aut bdellium. Aloe cum melle [illegible]
quod [illegible] aufert recenciam [illegible]
consolidat et mundificat eius pulvis [illegible]
quod fuit de gingivarum aloe per .xx. annos [illegible]
in multa efficacia

Lignum aloes c. et s. est in .ii. gradu. Reperitur autem in magno
flumine superioris babilonie quod coniungitur
flumini paradisi. Unde quidam dicunt quod in pulsione
fluminis ab arboribus terrestris paradisi conducitur.
Nullus enim fertur huius arboris vidisse originem.
Alii vero dicunt quod in [illegible] nocivum [illegible] lo-
corum [illegible] locum existuentem cadatur lignum
quod expulsum venti et temporis inconstancie
cadit in flumen currentes. Et circa flumen [illegible]
mobilibus remotissimi in ponunt recia in flumine
et sic lignum recipiunt. Sunt autem [illegible] lignum aloes
ut dicit Constantinus. Est autem unum quod reperitur in insula
que dicitur [illegible] et est [illegible] laudabilius. Est aliud
quod reperitur in insula que dicitur [illegible] et est minus la-
udabile. Est tercium quod reperitur in terra et insula
que dicitur [illegible] et illud precipue est. Primum [illegible]
optimum est quod est [illegible] quod est ponderosum
et quod nodosum est [illegible] et quod valde aromaticum

est. Et reformare saporis et quod aromaticum est et co-
loris [illegible] seu subrufi et quod cortici [illegible] non omnino
resistit. Sed ut masticatur statim odor aromaticus
videtur attingere cerebrum et totum os replere. Quod
autem est minus ponderosum et odore aromatico [illegible]
[illegible] mediocre. Tercium quod pallidum
leve valde non [illegible] vino quod nullius saporis
nec aromaticum nisi sit artificio quod apponitur
et dicitur [illegible]. Sophisticatur autem sic: In montibus
amalfie reperitur quoddam lignum ligno aloes valde
simile ponderosum nodosum et modice aromaticum
quod ab rudibus lignum aloes silvestre dicitur. Si autem placet
vel sanguine confricatum et intinguitur color ad
dictum [illegible] ut amarum fiat et
aliquantulum rufum per tantos ponatur in vino
decoctione pulveris optimi ligni aloes ad-
dito modico musco ut fiat valde aro-
maticum. Sed et sic ut vix a [illegible] discernatur
ab optimo discernitur tamen quod durissimum est et
dentium duriciem non resistit et quod minus simile dum
masticatur sentitur amarum. Lignum autem aloes
stomachum confortat digestionem parat quod debilitate cordis
et cerebri quod cardiaca passio quod mistrione
tione et quod omnes passiones et debilitates cordis
ex frigiditate provenientes valet. Vinum decoctionis
ligni aloes digestionem confortat stomachum in frigidum
calefacit et si fuit abhominabile ponatur parum ligni
aloes integrum in vino per noctem mane vinum
exhibeatur. Item decoctio ligni aloes gariofili
lis et masticis digestionem parat et cerebrum confortat
et stomachum valde debilitatis. Si modus fiat ponatur ʒ .ii.
ligni aloes et gariofili et dimittatur per noctem in
vino et mane sumatur vinum cum aqua rosarum et de
vino dum potus confunde vinum [illegible] in
vinum [illegible] lignum aloes. Contra sincopim et debilitatem cor-
dis [illegible] in quod pulvis ligni aloes
cum decoctione [illegible] et gariofilorum et rosarum de
[illegible] fuit addito [illegible] et pulveres pre-
dicti est siropo [illegible] et [illegible]
Fumigium ligni aloes receptum in [illegible]
[illegible] mostrua provocat et suffo-
cacionem matricis [illegible] modice sit tamen [illegible]
[illegible] coquatur ne fumus [illegible]
attingat quod sic et [illegible]
[illegible] cum vino decoctionis ligni aloes cum fum-
per nares receptus cerebrum in frigidum calefacit
debilitatem confortat et ut [illegible] laudes
valde confortat et membra totius corporis debilitata.
Pulverizata ligni aloes folia gariofilorum [illegible]
[illegible] cum [illegible] et [illegible] capud [illegible]
[illegible] illa et mortem non [illegible] quod per [illegible]
[illegible] lignum aloes [illegible]

Aurum temperatum est in [illegible] est [illegible]
[illegible] calidiores [illegible] modice est et co-
[illegible] in alio [illegible] colorem [illegible]
[illegible] fit [illegible] quod
[illegible] cadmia [illegible]
[illegible] ad [illegible] quod et [illegible]
sunt [illegible] valde [illegible] quod ad
nos [illegible] venit [illegible] confortandum et
depurandum unde valet [illegible] elefanciam cardiacam
passionem et sincopim [illegible] et [illegible] In
natura [illegible] quod elefanciam [illegible]
[illegible] depurando [illegible]

fundo. Si autem dentes quod habent passionem est yera ligi-
pigra vel teod. anacardi in potu semel vel
bis in septimana. Et nichil valet ad pasmum tunc
tempore leprosum. Exhibita liniatura est scutellate boraginis
quibus autem est puluis ossis de corde cervi et zuccarum. Sic eo
preparandum anacardi vel sirupo de succo boraginis
et zucaro apposito puluere ossis de corde cervi et
cum talis siro datur liniatura autem et sic his non habentibus
detur cum aqua sirupo. Vinum in quo extincte fuerint
lamine auree candentes splendidas nimis
qui sunt parati sunt i. azur. Ferrum quocumque fiat
cum in fundamento satis detur sibi cuius liniatura
in vino vel albo cum autem ustive fuit. Si quis exeat
reo in instrumento fit meliores sunt que extatio
metallo puluis cathinie more coloris vel
siphi odis imponatur maculas oculorum corrodit
detur que autem oportet est aqua non aurum in corpore
vel membra nutriat. Adhuc dicitur quod corporis confortat alia
confortant membra repellendo tamen super ventositatem aromatica
alia restaurando membra ut cibus et potus alia
constringendo membra relaxata sicut epitimum ex masticet
factum alia alterando qualitate distemperata de
bilitate membra sicut dialtea vel emplastrum de sto
race liquida exposito et forte debilitato appositum
alia confortant comprimendo. Si philonium confortando
debilitatem sicut mirabolani et multa alia de
pendentia. Quo aurum confortat dum aspiratur sine
detegit superfluum. ¶

Assa fetida calida est et sicca in iiii gradu. Gummi ar-
boris est in ultramarinis partibus nascentis. Est
non tempore collecta et quod male fetet extra uel habet
tamen assa fetida dum absque corruptione fuit in
loco mediocri sicco conservatur. Et non est quod quanto est
fetidior tanto est melior. Virtutem habet dissolvendi at-
trahendi et consumendi. Contra pulle expressa formate
super in triono scabilis in vero exhibitae confortatis
constrictio ca laborantibus mixtus per se vel cum suo
molito dentem. Contra quartanam frigidam precedente
tempore et assa fetida coquatur in vino in ipso in una
lo ere cornuato et colatur addito melle vel zucaro
in hora accessionis detur patienti denudati melius
suppositorium ex assa fetida et galbano factum vel
ex assa et armoniaco et serapino vel ex sola assa in
vinum cum oleo vel melle vel butiro ne ledat in
tiora anum non mistura et femina educit. Unge
tum ex assa fetida et armoniaco et cera et oleo splenem
mollificat et lac in mamillis coagulatum
solvit. Assa fortem dentibus immissa dolorem
placat. Gengivarum fetum exsiccat et
ad decoctionis assa et vino stare una tumefactas
constringit. Contra paralisim et podagram artheticam
et epilepsiam et hoc ut vidi fere non. Accipe assa
fetida et serapinum vel resoluantur in aqua iuxta
addita liquore apponatur pulveres castorei
et euforbii sulphuris vivi et addita cera
fiat unguentum et loco patienti superponatur vel unge
tum fiat et locus patientis in unguento. Contra
epilepsiam vero capitis et post illa inungatur. Contra
ranco in forti pennam et ungatur in fiole dicitur al
tas extendentes inungentur simili loca patientia.

Anglicum adpodagram ciragram et artheticam
sciaticam et contra morbum ad ex psila
pro et neruo ... psille ruite sticados acrimonie
radices brance ursine ana ℥ ii. olei veteris
℔ i. aque marine coque ut redeat in dimidium
olium et libras pice et de cere ℥ ii. et sit pul
vere subtilissimum de nitro et euforbio ad-
dere pipe bacca lauri ℥ ii. et sic mitte super dicta
in ipso vaso ut oleum et argenti et pulvis se miscuerint
sit sic mitte galbanum et bdellium ana ℥ ii. et agi-
tando ut bene inter se misceantur. Et sic tolle ab igne
et cum opus fuerit hoc unguento perungere debebit, vel ut
mirabiliter in ... effectum omnem dolorem in vino
mitigat inmedie ex superfluitate. ¶

Argentum vivum calidum et humidum est in iiii gradu et quidem dicit
liberis reperitur quod sit frigidum in iiii gradu excessu
et dum experiatur quod dissolvit in aditu penetrat
et quod est actualiter valde frigidum. Frigidum at ...
de quod est actualiter valde frigidum. Frigidum autem...
indicatur dum autem quidam argentum vivum de
vena terre per excoctionem fieri quod fumus est quod extrahe
renus facile extenuatur in fumum. Contrarie autem
terram tale quale apparet extra quod aqua fluens
perveniat diutissime conservatur. Inveniuntur autem solidus
vel intus conservatur et in loco sicco ut hoc vehemens
sumat dissolvendi et penetrandi. Contra lupinorum
amaritudinem decoquantur in aceto fortissimo usque
ad spissitudinem et addita ℥ ii. argenti vivi
extincti et fiat unguento et toto patientis ex
habundantia pediculorum inungatur postremo
lic i. greue capitis extinguitur et est saliua
vel ieiuni vel confortatur est cum et saliua et est capitis
et saliua et est pulvis ossis sepie vel saliua ac
mich... aut exiguum et alij res possit ab
miscere ... sic extingitur ipsum ad aliud
non fiet in misto non in re actualiter calide ponere
non esse argentum vivum quod extenuatur et i fu
mum fumus autem argenti vivi assumentibus obest
quod remolliendo nervos paralisi operatur. Ore
receptum auribus et ingestum occidit dissipando
membra... si autem fuit ore receptum detur lac caprinum
in multa quantitate et patiens sit in motu vel detur
vinum decoctionis ysopi et absinthii. Hoc autem sit
ad salutem remedia. Contra scabiem et pruritum
oleo nucis parum calefacto admisce aceti
deinde lectus et cerusa pulverizata si habeas
in eadem quantitate bulias ad spissitudinem mell-
et refrigeratis in pone argentum vivum et
misce et usui reserva. Argentum vivum et argen-
tum galmaria et cerusa conficiatur. Et ex his
facies in vetra clarificatur et de albatur vel sic
... neruos et oleum ro. et cerusa
et has adipe gallinacem resolutam admisce
et colatum pdicis appone et vltio argentum vivum
mortificatum cum tanta et sputo commisce et
usui reserva. ¶

Agnus castus calidus et siccus est in iii gradu. Frutex sive
arbor cuius folia usui medicine competunt et
non radices flores et magis flos autem appellatur
agnus castus. Regulam vero quamvis dat sali
ter marini dum cui in nemine recepto agni
casti debemus ponere florem cuius si tempore viridis
sit in nemore et magis in aquis locis mixtus vel in
siccis eius flores in ne colligit per annum durando
amplius in multa efficacia conservatur. Viridis
aut agnus castus est minoris efficacie quam ex-
aut agnus castus ... libidinem re
siccandum. Dicitur autem agnus castus quia libidinem re
stringendo castum reddit ut agnum lectus quod
ex eo facit libidinem reprimit. Feminae autem
generaliter ex aqua decoctionis eius, unde et po
tus in iniuctio... decoquatur in aceto modicum
castorei et detur in potu cum agnorum flores
vel folia decoquatur in aceto addito castoreo

si nimis recaptiter genitalia. Nota quod quedam extin-
guunt s. libidinem inspissando sperma ut semen
lactuce psillium citruli melo. cu. cuc. portu-
lace scariolis et aceto vel succo vue agrestis
sumatur camphora et filia [illegible] et anetum [illegible]
fundo sperma ut ruta nasturcium agnus
castus cuminum calamentum anetum. Sunt etiam
ista calida aperitiva et viscositatem solvunt. In stricto
agni casti semine fracti et esule ana ℥ iii in deco-
quantur mane detur colatura [illegible]
vinum et decoctionis agni casti multum confert ei.
Agnus castus dimittatur in [illegible] olei ut
putrescat fiat et addito vino forti fiat decoctio
coletur et addita cera et oleo fiat unguentum quod
unguentum splenis duritiem remollit. Fomentum
factum ex aqua decoctionis agni casti matricis
exsiccat id est exsolvit superfluitates corporis [illegible]
[illegible] id est augmentat orificium. Ad constrictionem [illegible]
tendam fiat fomentum ex aqua decoctionis [illegible]
et [illegible] galli. Contra litargiam [illegible] agnum castum
et apium et salviam et fiat decoctio in aqua sal-
sa et fricetur fortiter per totum corpus capitis. ¶

Alumen calidum est et siccum in iiii gradu. Alumen est tri-
plex. manieres sunt quedam [illegible] alios [illegible]
[illegible] quod primum [illegible] coloris et album co-
lore [illegible] et constringit alumen [illegible]
[illegible] caloris [illegible] et [illegible] sulphur-
reas [illegible] quod album est aliud [illegible] est
[illegible] et [illegible] in [illegible]. Et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] absque
corruptione [illegible] [illegible]
[illegible] superflua [illegible] vel [illegible]
membri corrodit. Contra cancrum [illegible]
aluminis et [illegible] confert cum [illegible]
in [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] confert in [illegible] orificio fistule in
[illegible] in [illegible] melle [illegible]
aluminis [illegible] [illegible] leniter [illegible] cum
aceto in [illegible] [illegible] sanat [illegible]
ore [illegible] [illegible] [illegible] ex alumine et aceto
fiat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vel sit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] deinde laventur [illegible] ex aceto
decocto aluminis gallarum et [illegible] laventur
[illegible] et vel [illegible] mane in [illegible] aceto [illegible]
laventur usque ad quatuor dies [illegible]
[illegible] sulphur vivum et [illegible] et alumine
vel [illegible] sulphur bulliant in aceto
et [illegible] oleo [illegible] et ungere ad balneum
id est in balneo et ablue [illegible] aqua calida [illegible]
in unge. Balneum aque aluminose confert [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fiat artificiale [illegible] [illegible]
alumine bulliat in aqua [illegible] lapidibus
fundo [illegible] in [illegible] super [illegible] aqua
calida [illegible] in medio [illegible] sedens sudet
et [illegible] ex aqua lavetur. [illegible] quod alumine
[illegible] [illegible] [illegible] sunt. ¶

Apium quod est calidum et siccum in iii gradu [illegible] in medio
[illegible] herba est [illegible] semen
[illegible] est efficacie sicut radix [illegible] radix
[illegible] herba [illegible] [illegible] in medicina [illegible] apii. In

[illegible] [illegible] [illegible] apponendum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] apium [illegible] [illegible] fuerit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mane [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aque [illegible] succo
apii addita zuccara [illegible] mane detur cum
[illegible] [illegible] apii et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Contra [illegible] [illegible] [illegible] radicis apii
feniculi et petrosilini fit oxipilone [illegible]
fiat [illegible] ex succo apii et [illegible] detur cum
calida. Contra [illegible] [illegible] fit ex [illegible] [illegible]
[illegible] radix apii et feniculi bulliat in succo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] addito zuccaro fiat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fiat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] labor [illegible]
Quod [illegible] succi apii [illegible] succi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
addito zuccaro fiat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pluries [illegible] pluries [illegible]
[illegible] mane cum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] apii [illegible] vel aceto [illegible] [illegible]
vel [illegible] [illegible] bulliat [illegible] ad
[illegible] [illegible] calido [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] succo apii in pomo
coloquintide vel in malo [illegible] [illegible]
decocto detur patienti [illegible] [illegible]
Nota quod apium nocet frequenter [illegible]
[illegible] dissolvit materiam et movet
[illegible] epilenticis obest quia
dissolvit materiam et movet accessionem
et movet ad superiora. Nocet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] debilitationem et [illegible] [illegible]
[illegible] ad epilensiam. Et lactantes abstine-
ant ab apio ne pueri fiant epilentici. Sunt
et alie manieres apii. s. apium [illegible] vel [illegible]
et apium [illegible] et apium emoroidarum. Apium [illegible]
[illegible] in vino coctum [illegible] et [illegible]
[illegible] et pectini [illegible] [illegible] ad dolorem
liberat [illegible] mitigat. [illegible]
apium quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in locis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] locis [illegible]
[illegible] dolorem [illegible] mitigat [illegible]
[illegible] colatura [illegible] cocti in aqua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Contra [illegible] splenis
ex succo eius et cera [illegible] fiat [illegible]
et [illegible] apium [illegible] in vino [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et addita cera fiat unguentum
splenaticis valde confert. [illegible] apium [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] abundantem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sequitur [illegible] [illegible]
apium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] apium [illegible] decoctum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] decocto [illegible]

Expe merti [illegible]

cadh contipon in ead decoctione datur contra
q[ui] ex ... receptum hominem nec indo occidit
... canem se vidisse testatur p[ro] q[uo]d in uno
loco fortioris est qualitatis quam in alio. Ego
quem platearius qui dedi ... receptione
magnam habuit ... passionem
in ... est dico ... cum ... pectori plana
apponatur. Ad menstrua et nocturna fiat
fumigium vel succus eius tepidus in ... ...
emorroidarum in uno tantum naribus ... ...
emoroidas in ... de ... ...
tamen est ne eas ... ... si fit ...
fluxu cum tumore dolore et extrusione illarum
... dolorem mitigat et tumorem sol-
vit pulvis huius ... exuste et melle in-
mixtus et suppositus emoroidas desiccat
et ... apud emoroidarum ...

Amilum calidum est et humidum temperate. Fit hoc modo:
frumentum in aqua fusa ponatur et ibi per diem
et noctem moretur et de die in diem renovetur
aqua quousque frumentum videatur com-
pressum. Postmodum removeatur aqua, contere
contritum et sic addatur eadem aqua, exprimatur
et exprimatur ... et soli exponatur usque
ad aque consumptionem et ... fiat
aqua fiat usque ad albatum ... ...
... ...
... quod sine mola fit ex grano nudato
... ...
... ... cum aqua ordei
... cum lacte amigdalarum additis pe-
nidiis.

Antimonium calidum est et siccum ...
... ... et metallis
assimilatur stagno ... ...
... antimonium ... ...
... ... pulvis
antimonii cum ... ... vel ...
... fistule
... pulvis ... commedenti
... aut ... superflue ... est re-
medium. Contra polipum ... ex
... ... pulvis antimo-
nii naribus inmittatur ... ...
fiat collirium ex pulvere antimonii ...
... ...
... aqua rosea vel pone ... ...
cum pulvere antimonii. Contra fluxum sanguinis ...
... bombax intincta in succo sanguinarie
et pulvis antimonii naribus inmittatur.
Pulvis antimonii cum succo ... barbasti
... bombix intincta supponatur ad emoro-
idas desiccandas. Aliud ... succum pe-
ucedani ... ... si sunt exte-
riores pulvis ... ... pulvis
... cum calamo in posito in vesica ...
pulvis ... ...
... pulvis antimonii.

Acacia frigida est et sicca in tertio gradu. Est autem acha-
cia succus prunellarum immaturarum ... ...
... tempore maturitatis colliguntur prunelle
et succus eorum extrahitur et ad solem desiccatur.
Hic succus desiccatus vocatur acacia. Hec

aut virtute constringendi et confortandi ...
Contra vomitum colitum ... ...
... ...
mastice ... ... et albumine
ovi et fiat emplastrum super furculam pectoris vel
fiat inde ... ... et ...
... ...
... ... et succo
sanguinarie fiat suppositorium ... ...
... Contra fluxum ventris ... acacia ...
... ...
... et ... Contra fluxum sanguinis ... ...
... ... et succo sanguinarie fiat emplastrum.
Aliud contra fluxum ... ...
... ... et fiat suppositorium
... ... ventris ...
... ...
acacia sanguine draconis mastice oleo ro-
saceo ... ...
et albumine ovi. Contra apostema ... ...
distemperata cum succo plantaginis aut succo ...
... ...
... ...

Agaricus calidus est in secundo gradu et siccus in primo.
Agaricus est quidam fungus qui crescit circa radi-
ces arboris et maxime in Longobardia. Sunt
autem due species: alius est masculinus, alius est femina.
Femina melior est; que rotundam habet formam
... et fit albissimus ... ...
oblongam habet formam et non est adeo albus. Femina
est albus levis fragilis ... quasdam ...
... et quandam ... ... non
... ... non est adeo fragilis ...
... ...
... ...
... facile pulverizatur et fit ... ...
... ...
... efficaciam ... ...
... ... ponatur
agaricus in decoctione ... ... febricitan-
tium ... ...
... si febris ... ... agari-
ci ... ... et ...
... et ... patienti ante horam ...
... accessionis ... ...
... ...
... ... mollificativis ... ...
fiat ... ... agarici ...
... et melle ... alia mitigativa ...
... ... Contra ... ... saxifraga ...
... ... pone
... patienti. Contra fistulam ... ...
... ... et agaricus ... pulvere subtilissimo
... cum melle ... ...
ossa fracta extrahit ... ...
... et fistulam sanat. Contra emoroidas
... subtilissimum pulverem agarici et ...
... ...
cum succo ... ... supponatur
... ... bombace ... ...
Contra morpheam ... pulverem ... ...
... agarici ... ...
... ... pulverem decocto agarici
... ... dolorem capitis ...
... ... et
confortat ... ...
... ... opatur

reyn var

tanensirim

Acatia p fluxu sag:-

87

Anetum calidum est et siccum in secundo gradu. Anetum est
herba cuius semen principaliter competit usui medicine
[illegible] radix. Cum herba viridis invenitur in ve-
re tempore anetum de semine cuius cum multitudine
tumescat debet colligi. Semen in ipsa herba desiccatum
anetum quod per triennium in magna efficacia
melius tamen est si singulis annis renovetur. Ra-
dix vero exsiccata. Sunt nullius vel modice est
efficacie. Herba vero ipsa diuretica est. Anetum
tortionem et inflationem mitigat, ventositatem
extrahit, [illegible] calorem confert. Singultum
ex plenitudine reprimit, decoctum in oleo et capitibus
sompnum provocat et mollit matricem, [illegible]
cum assiduitate secundum usum desiccatur. Aneti flos
aufert dolorem capitis coctus in vino. Intes-
tinis laborantibus et ventris dolori
prodest decoctio cuius valet quod stringit dis-
senteriam data. Et licontepon valet ad idem
[illegible] fiat ex decoctione cuius et [illegible] detur
[illegible] decoctione aneti. Pulvis valet vel fiat
cataplasma cum semine de aneto cocto in vino
toto. Contra dolorem vesice bulliat duo fas-
ciculi aneti in vino et cataplasmetur vel fiomentum cuius
bulliant in vino et fiat suppositorium et sit
exigit [illegible] si fuerit [illegible] eduxit
[illegible] provocat. Contra vicium pectoris [illegible]
ponderis [illegible] sicte vel ius [illegible] nocte
in succo aneti addito mane [illegible]
vini et bulliant bene et detur colatum. Contra
emorroidas accipe pulverem urtice et
urtiscelle et pulverem aneti [illegible] cum melle
et emorroidas inunge vel semen aneti et [illegible]
id est semen urtice exsiccata et pulveriza et sic pul-
verem impone vel sic [illegible] suppone. Si fluat
emorroide appone pulverem tantum [illegible] quod
stringit. Si fuerit nimis inflate [illegible] cum
pulvere et melle et albumine ovi et appone
valet et quod fiat suppositorium secundum si sit [illegible]
[illegible] decoctio aneti et [illegible] valet
quod [illegible] ex [illegible] valet quod singultum
[illegible] appositum vel [illegible] cum carne
coctum vel potatum confortat [illegible] et stomachum.

swerdil

Affodilli centum capita albucum dicitur
herba est et calida et sicca in secundo gradu. Folia
cuius similia sunt foliis porrorum. Radix
magis competit usui medicine quam folia [illegible]
melior est quam sicca. Diuretica habet virtutem
consumendi desiccandi et attrahendi. Valet ad podagram
et coxarum [illegible]. Excepto quod valet ad morpheam et
allopiciam sit. Accipe [illegible] combustas et earum
pulveres commisce cum succo affodilli et [illegible]
unguentum conveniens quod potest. Contra [illegible] et [illegible]
[illegible] succi affodillorum resolve [illegible]
[illegible] pulverizate [illegible] solis et
bulliant usque ad consumptionem duarum partium
et da pacienti colatum cum zucara. Contra ydropisim
mediane cortice ebuli et mediane cortice
sabuci [illegible] bulliant
in [illegible] succi affodillorum et detur quod [illegible]
flaciat [illegible] mella et [illegible]
dolor [illegible] et [illegible] bulliant
in libris [illegible] boni vini et rubei vel [illegible] succi affo-
dillorum usque ad consumptionem medie partis et re-
ponatur ad solem per plures dies ut ad [illegible]

reductam inmasse [illegible] de pomi. [illegible] in pessa-
rio cum tali collirio illuminatur valet et quod [illegible]
ubi [illegible] et mallopaca.

Allium calidum et siccum est in medio quarti gradus. Allium aliud
domesticum, aliud silvestre quod stordeon ap-
pellatur. Silvestre calidum et siccum. [illegible] do-
mesticum [illegible] detrimentum [illegible]
in quo [illegible] excessus mediocri tamen
operatur et in receptionibus ponitur [illegible] et non
domesticum. Quare in pectore aperit illud. Allium
autem silvestris floribus utimur et debent colli-
gi in fine veris et in umbra suspendi et de-
siccari, per biennium servari in magna efficacia
melius tamen in singulis annis renovetur. Allium
domesticum [illegible] utimur [illegible] dissolvendi
[illegible] et expellendi venenum. Allium [illegible]
[illegible] et cum rubea [illegible] flatus [illegible]
et [illegible] quod morsu venenatorum vene-
natum. [illegible] allia [illegible] et cataplasma
[illegible] et corpori [illegible] receptum [illegible] vene-
[illegible] tiriaca [illegible] de [illegible]. Allia et [illegible]
[illegible] petrosilinum [illegible] et [illegible] et [illegible] in
falsamento mitigat patiens cibum et [illegible]
[illegible] ad aperiendum vias [illegible] et urinales
[illegible] fiat [illegible] falsamentum in vino et succo
[illegible] diureticum [illegible] lapidem quod stringit
et [illegible] et dolorem [illegible]. Allia [illegible]
in oleo et fiat [illegible] impone [illegible]
et ungere et ad dolentia loca [illegible] valet [illegible]
[illegible] allii et [illegible] contra
[illegible] in [illegible] provocat [illegible]
[illegible] coquuntur [illegible]
[illegible] mulier usque ad [illegible] et bulliant
allia [illegible] et fiat suppositorium [illegible] in fine
morphea [illegible] et [illegible] cum [illegible]
cataplasma [illegible] allium
capitis [illegible] et fiat emplas-
tram [illegible] quod desiccat
et [illegible] corpori nocet. [illegible] modum sumitur
quod desiccat et [illegible] lepram. Apoplexiam
[illegible] et [illegible] flores [illegible] silvestri
[illegible] in [illegible] vel [illegible]
[illegible] valent quod [illegible] et [illegible]
quod allium domesticum [illegible]
[illegible] recipit allium silvestre
[illegible] confectis [illegible] [illegible]
[illegible] pugnum [illegible]
minuit dolorem dentium.

Acorus calidus est et siccus in [illegible] gradu.
Acorus est radix gladioli qui non tamen magno
[illegible] in [illegible] et [illegible] contra
[illegible] valet quod dolorem lateris [illegible] et
pectoris [illegible] radicis cuius oculos [illegible]
[illegible] acorus [illegible] estatis debet colligi
[illegible] et [illegible] findi [illegible]
[illegible] superfluitatibus cum cultello et ad
solem desiccari ne sit humiditate sua [illegible]
[illegible] putrescat [illegible] servari in multa
efficacia per triennium habet virtutem diureticam
aperitivam dissolutivam. Contra duritiem [illegible] et
splenis [illegible] aceti [illegible] et [illegible]
[illegible] per [illegible] dies et [illegible] noctem
[illegible] coquatur ad modum aceti et [illegible] colet

dent(ur) pacienti vel exsucco florum et aqua rosacea prius
exsiccato pastinace addito et zuccaro fiat opiata
sin(apism)us et apponatur pulvis ossis de corde
cervi et croci cum dyaphenic(on) contra debilitatem et frigiditate(m)
cerebri fiat ei decoctio in vino et paciens
cooperto capite fumum recipiat contra humiditatem
dentis vel vinum decoctionis eius gargarizet
contra frigiditatem stomachi et ad digestionem confortandam dentur
dyanthos vel vinum decoctionis eius et masticetur
contra dolorem stomachi ex ventositate et ex ventositate
detur vinum decoctionis eius et cimini contra
stranguriam et dissuriam flores vel saltem folia decocta
in vino pectini catheplentur ad menstrua
educenda et mundificanda et conceptum
confirmandum fiat fomentum circa pudenda
ex aqua decoctionis eius cum licet et salvia
flores in oleo mustelino decoquntur et decocto
sibi supponitur

Rubus calidus est et siccus ut quidam dicunt constant
tamen dicunt humiditates ei esse stipticas
et ponitur contra estuationes et contra calida apostemata
urticarum quod sit frigidum et siccum contra ruborem
oculorum turiones eius cum vitello ovi conterantur
et addito croco super oculis supponatur confert contra
combusturas cera mundissima resol-
vatur postea addatur oleum rosaceum post succus
turionum in maiori quantitate post oleum decoquitur
quod sit sit coque ova magis ut dura fiant
et accipe vitella ovorum et pone in sartagine
supra ignem et move continue et fiet oleum pone
vitella multa quia parum inde fluet oleum et confert
contra calida apostemata folia summitatum trita cum
aqua rosacea posita contra dissinteriam succus turionum
cum aqua eadem per clisterem iniciatur vel ex turionibus
tritis cum albedine ovi et aceto fiat emplastrum
super pectine et renes sic fiat unico in(ferius?)
[illegible] unico siruper lenticula infusio eius

aliquorum exposita dicta ad memoriam reducendum

de spica	de sarcocolla	de sego	de salice
de spongio	de sticados	de scamunea	de sambuco
de sagapino	de sponsa solis	de saxifraga	de squilla
de sp(er)ma [illegible]	de satirion	de sale	de storace
de siselio	de spodio	de sisimbrio	de sumac
de sulphure	de senicio	de salvia	de staphi(sagria)
de sanguine draconis	de sumac	de scabiosa	de sandali
de squinanto	de scordion	de squinanto	de solatro
de sinapi	de sapone	de serpentaria	de satureia

Spica calida est in tertio gradu sicca in secundo. Spica duplex
est scilicet spica nardi et spica celtica. Est flos
cuiusdam arboris spica nardi ut dicunt quidam quod fraudulenter
invenitur aut spica circa radices cuiusdam arboris
est enim eligenda que odore suavis in gustu acuta
et aliquantulum sit amara huius aliud ponderata
et que sit meliore ruffa. Cum autem ponitur
in medicinis albacedum est album quod est in medio et quod est extra
quod circa radices et folia eius puram ponitur
in qua quantitate que sub auctoribus decantata est
per x annos servatur in loco sicco et non humido. Quidam medici
tamen dicunt spica celtica esse plumbeam
et cum spica celtica similis spice nardi et in sep-
tentrionali plaga reperitur sed poni pro sil-
vatica spica nardi quantum vera est vel tercia
non dyta ponitur in medicinis hec ad virtute confortandi
ex aromaticitate et potentiam diureticam ex
qualitatibus et amaritudine sicca contra syncopim et
cardiacam passionem supplet vinum pacientis et

aqua rosacea decoctionis ipsius vel exeat aqua addito siccamine
cerebro fit succus contra debilitatem cerebri et nervis
applicetur contra frigiditatem renum spice et pulvis de
coquatur et oleum mustelinum vel saltem commune et cum di-
gito nervibus supponatur hoc oleum in tantum confert contra
sincopim. Ex spica eadem et contra putredinem aurium ponatur
contra frigiditatem stomachi et indigestionem et opilationes epatis
et splenis ex frigida humore detur vinum decoctionis
eius contra putredinem gingivarum supponatur pulvis
eius ad menstrua provocanda et mundificanda
et conceptum iuvandum pulvis eius cum aqua calida in
panno lineo vel sacculo formato ad modum
digiti ponatur et sit in oleo mustelino vel saltem
commune dum bulliat cum pulvis et bombice sibi
ponatur contra tenesmon ex frigida causa pulvis eius
cum bombice ano exterius excepte supponatur
oleum fit ex spica nardi et optimum est contra paralisim
epilepsiam arteticam podagram spasmum post
vel in ventum. Quidam diminuunt pulverem eius
in oleo per xx dies postea bulliunt et sic colant
et reservant. Alii dicunt quod saraceni faciunt
hoc oleum ex spica nardi. Iudei dicunt
quod preciosissimum oleum sit sic. Accipiunt spice
nardi libras .l. et ponunt in olla tenui obtu-
rant os eius et tale ollam infodunt in terram
et affundo superioris olle descendit calamus
ad inferiorem circa superiorem ollam faciunt ignem
et resolvitur spica nardi et in oleum effluit
in inferiorem ollam per calamum et de .l. libris spice nardi
non fuit nisi sex aut septem libras olei nardini. naptist fetha ten

Dorigium solatrum morella idem est frigidum et siccum
in secundo gradu. Est autem aliquantulum diureticum ut
viridis et sicca folia et fructus valent et efficacia
ex sicitate modice acuitate et frigiditate ad opilationem
splenis et epatis et maxime contra hepaticam quando
epilatur et furiose postius tristis fellis detur
succus eius in potu vel exsucco eius fiat sirupus
addito zuccaro sed melius est dominus. Contra vel succus
eius cum oximelle contra ictericos et epatici vel et intestinis
vel inepatice detur succus eius cum aqua ordei dia-
sco? ... valde laudatur contra calefactionem epatis ponatur
et trita in succo eius supponatur idem contra podagram
calidam vel herba ipsa trita ponatur super post
vel melius sit succo eius addatur acetum vel aqua
fiat et oleum rosaceum contra calida apostemata et ericipilam
et matricis herba ipsa supponatur

Sagapinum calidum est et siccum in tertio gradu. Dicunt quidam
arboris in tribus maritimis partibus sed ignorant
natura eius de qua humiditas quedam effluentis circa
arborem induratur ita quod quamquam absque aliqua parte
arboris vel corticis auelli non possit dum siccatur in loco
sicco. Virtute dehumidi dissolvendi consumendi et relaxandi
suffumigium eius positum super carbones cum comi-
timo valet litargiis ... provocat et
cerebrum confortando flatum mundificat tres
scrupuli eius mundati ubi debeant asmaticis
laborantibus ex humiditate valent potantibus
cum mollificantibus et digerentibus in ali-
gentianis magis ordei decoquantur et quod cola-
tura sagapinum dissolvatur et detur pacienti
suffumigium factum ex eo vel super valet contra pre-
fectionem matricis. Quidam factum ex eo menstrua
provocat fetum mortuum et vim educit
ut dicit Dioscorides fumus eius per os et nares
susceptus valet contra suffocationem matricis. Contra spasmum
diureticum fiat unguentum vel cerotum ex eo posito
per noctem in aceto et mane decocto et
collato et addita cera vel oleo fiat unguentum
vel cerotum

Spica nardi

F P

no[ta] atib[us]

[S]emperviva herba est que sic dicitur quia semper viridis est; frigida est in iii gradu et sicca in ii. Viridis est melior et efficacior in medicina; debet poni exsiccata non. Virtutem habet infrigidandi et restringendi. Plagelle intincte in succo eius vel aceto vel decoctione eius supposite valent contra calefactionem. [illegible] herba ipsa trita et supposita valet contra calefactionem epatis, impinguatur et ad repercussionem materie [illegible] obest. Contra combustionem ex aqua calida vel igne fiat unguentum de succo eius et oleo rosarum et cera; [illegible] in primis tribus diebus [illegible] ut [illegible] fiat [illegible] cum unguento ad lenimentum. Contra fluxum sanguinis narium et ebullitionem sanguinis in capite et in vulneribus fiat in estate plagelle intincte in succo eius et aqua rosarum et fronti et temporibus et gutturi supponantur; [illegible] proficit et ex sola aqua fiat epithimata.

[S]iseleos sive siler montanum calidum est et siccum in ii gradu. Semen eius colligitur [illegible] et potest per iii annos servari. Herba virtutem habet diureticam, dissolvendi et consumendi. Contra asma ex frigiditate detur vinum decoctionis eius et ficuum siccarum, vel detur succus eius cum ficubus siccis et assatis. Contra opilationem splenis et epatis et vomitum et vesice stranguriam et dissuriam detur vinum decoctionis eius; fumigium fiat ex aqua decoctionis ipsius herbe, et ducit menstrua et valet contra stranguriam et dissuriam. Herba ipsa in vino et oleo cocta pectini [illegible] supponatur.

[S]ulphur calidum est et siccum in iiii gradu; dissolvit. [illegible] quedam est que arte calorem [illegible] ta in natura sulphuris minime a[illegible] in partibus ignitis [illegible]. Est enim [illegible] quod [illegible] producitur [illegible] sive mortuum quod artificiose paratur et in calamis [illegible] fundit. Est [illegible] eligendum quod est viride [illegible] colore [illegible] album est vel nigrum vel colore [illegible] non est ponendum in medicinis. [illegible] virtutem habet dissolvendi [illegible] Contra asma [illegible] ex [illegible] humore procedentibus in [illegible] quibus mollificat [illegible] in medicinis [illegible] carbones in [illegible] capite [illegible] dissolutum [illegible] non sit minus [illegible] ne [illegible] desiccetur. [illegible] fiat [illegible] et [illegible] fiat [illegible] et addito [illegible] sulphure et [illegible] fiat unguentum [illegible] ponatur [illegible] pluribus [illegible] contra scabiem valet [illegible] balneum sulphureum [illegible] omnibus [illegible] contra scabiem [illegible] cum aceto [illegible] et addito pulvere sulphuris et oleo [illegible] fiat unguentum.

[S]anguis draconis frigidus est et siccus in ii gradu. Dicitur quidam quod sit succus herbe que [illegible] est. [illegible] arboris in India nascentis [illegible]. Sanguis [illegible] est [illegible] qui [illegible] clarus [illegible] sophisticatur [illegible] cum [illegible] succo [illegible] per xx annos [illegible]

[illegible] fluxum sanguinis [illegible] pulvis eius [illegible] plus [illegible] fiat [illegible] et albumine ovi et aqua rosarum [illegible] et tempora quia [illegible] passio [illegible] tenebit [illegible] cum aqua ordei [illegible] dragaganti [illegible] fiat [illegible] cum succo plantaginis. Sic [illegible] dissinteria [illegible] fiat [illegible] cum succo plantaginis et aqua ordei [illegible] fiat [illegible] et albumine ovi et aceto [illegible] et succo sanguinarie valet contra fluxum.

[S]quinantum sive palea camelorum [illegible] calidum est et siccum in ii gradu [illegible] reperitur [illegible] eligendum est quod est [illegible] quedam sunt [illegible] lignum [illegible] virtutem habet purgandi [illegible] ponitur [illegible] cum [illegible] ut polipodio et coloquintida [illegible] in quantitate [illegible] diaspermaton [illegible] decoctum in vino [illegible] provocandi menstrua [illegible] mundificat [illegible] et dissuriam solvit.

[S]inapis calidum est et siccum in medio quarti gradus [illegible] herba [illegible] semen [illegible] potest [illegible] in medicina [illegible] sinapis vel napea vel napeos semen ponitur [illegible] virtutem habet dissolvendi [illegible] Contra paralisim lingue [illegible] masticatum [illegible] valet contra paralisim [illegible] ponatur in sacello et coquatur in vino et super locum [illegible] ponatur [illegible] pulvis eius [illegible] in [illegible] vinum decoctionis eius et ficuum siccarum [illegible] asma ex [illegible] humore [illegible] splenis et epatis [illegible] aqua cum radicibus [illegible] addito melle [illegible] splenis [illegible] herba ipsa in vino decocta [illegible] herba ipsa [illegible] ponatur [illegible] decoctione eius [illegible] herba ipsa decocta in vino et oleo [illegible] solvit stranguriam et dissuriam. Vinum decoctionis eius et dragaganti [illegible] desiccat [illegible] ponatur [illegible]

[S]arcocolla calida est et sicca in i gradu. [illegible] arboris in partibus maritimis [illegible] reperitur. Eligenda est que alba est vel [illegible] que [illegible] in [illegible] valet [illegible] sophisticatur [illegible] vel albugine ovi valet ad fluxum [illegible] sanguinis per nares plus [illegible] cum aqua rosarum et soli exsiccetur [illegible] cum aqua rosarum ponatur in oculo [illegible]

cd 92

colatur addatur mel et iterum coquatur ad consumptionem aceti. Istud est oximel. Detur cotidie patienti in vino mane cum decoctione acori. Addatur etiam ℞. acori succi ℔ s. aceti et olei ʒ s. i. amomi m... iii. serapini ℥ i. et dimitte iacere per noctem unam. Mane coque usque ad consumptionem medietatis, deinde appone pulverem ipsius acori. Et si talis unguento splen et epar mala... malaxando manibus inunge. Et si vis facere circa decoctionem appone ceram et extrahe... cerotum inunge vel supponatur in modum emplastri. Vinum et decoctio eius valet. Adde ... tu non ... dari febricitanti. Deinde ... coquatur radix acori magis et colatur et in colatura coquatur ... rubeum et detur patienti summum remedium est si fiat sine febre. Si vero cum febre fiat eis balneum de radice acori si ... vel si non habetur copia ponatur pulvis acori in balneo infacto post potus vel si decoquatur acorus in magna quantitate in aqua ponatur in balneo postea patiens sedeat magis undique bene coopertus ut sudet. Tali desudatio optime purgat colam. Contra pannum oculi succus acori et succus fœni ... ponatur in vase et soli exponatur ut humiditas consumatur et postea ponatur pulvis aloe et parum bulliat ad ignem et cola ... postea pone in vase ereo et cum ... succus fiunt et pannum post in oculis ... folia ... pannum ... et mire ... fortitate ... infrigidat.

Amomacum calidum est in iii gradu siccum in ii est autem amomatum gummi cuiusdam arboris que sic nuncupatur i. appellatur et rami in superficie ... incidunt estivis temporibus inde ... que distillat ... ibi desiccatur et induratur. Et dicitur amomatum. Illud eligendum est quod est album et purum et cum terra non admiscetur bonum. Assimilatur albumini ovi bene cocto. Habet autem virtutem relaxandi et dissolvendi. Contra amomaci ʒ i. potata cum oximelle splenetico datum emplastrum ex eo et aceto factum super splene durum et epar positum. Mortificat duritiem. Curat albedines oculorum detergit et asperitates palpebrarum lenit. Pure ... cum pondere mixta. Contra tussim antiquam humiditate et asma ex grosso et viscoso flate tres gutte vel due amomaci accipiantur in ovo sorbili vel distemperentur cum melle et teneantur vel fiant pille ex eo et melle pectore cum ... molli ... cum dialtea vel butiro vel ... in fine. Contra scrofulas in principio detur. Amomaci sagimi ... succi ... rubij et cera resolve et inunge. Contra ... splenis detur amomaci et galbani equaliter ... et resolve in aceto et inunctiones ... et in mane resolve cum cera additis pulveribus costi absinthij et facias unguentum ... cerotum admixta ... amomaco fiat suppositorium vel suffumigium vel de amomaco galbano et assafetida fiat suppositorium. Contra lumbricos detur amomacum cum succo absinthij vel persicarie addito melle primus ... dandum detur amomacum et succum absinthij persicarie et resolve in aceto et fac emplastrum super umbilicum.

Anisum calidum est et siccum in iii gradu alio nomine dicitur ciminum dulce. Semen eius habere quere ... appellatur. Virtute consumendi et dissolvendi contra ventositatem et indigestionem et acidam eructuationem. Detur vinum decoctionis seminis eius feniculi cum ... masticatum et vinum decoctionis eius cum costo masticatum vel pulvis istorum addito pulvere cinnamomi et masticis. Valet contra indigestionem et dolorem ylii et intestinorum ex frigiditate vel aliquo calido quod prouenit indigestione detur cum ... decoctione. Valet contra dolorem et ventositatem appositum tepidum cum ... contra dolorem aurium et maxime si sit ex frigiditate et humiditate fiat decoctio eius in ... et porri et olo ... tepidum et auribus instilletur. Contra humorem ... masticis extra cum ... in ... cum decoctione anisi. Hec decoctio anisi cum aliis herbis diureticis solvit oppilationem splenis et epatis. Contra humorem sic sit ... ... si sit in ... circa ... anisum cum cimino ... supponatur cum cera calida. Ad augmentationem lactis ... valet pulvis anisi superius ... vel potu ... si ... meatus cum lactis quod ... colore suo.

Absinthium calidum est in i gradu siccum in ii. Absinthii duo sunt genera unum quod dicitur ponticum quia in ponto insula reperitur vel quia ponticum habet saporem colorem habet viridem et amarissimum saporem. Aliud reperitur subalbidum et minus amarum et tale minoris est efficacie. In fine veris colligitur et in umbra desiccatur et per annum servatur. Absinthium habet duas contrarias virtutes scilicet laxativam et constrictivam ex grossitudine substantie et ponticitate laxativam ex caliditate et tenuitudine. Habet ... ponticitate et amaritudine ... si ponticum et ... amarum ... ex ... vertente ... reddit ... per ... et caliditatem suam ... dissolvit et sic ... reddit digestioni ... et digestionem ... ut dissoluta ponticitate sua ... expellit. ... ex absinthio ... sic ... fomentum cum oleo coctum ... contra ... dolore ... expellit appetitum ... et ... repugnat ... curat. Contra lumbricos et inferiores ... intestinis existentes detur succus absinthij cum pulvere betonice vel centaurie vel persicarie vel nucleorum persicorum vel foliorum. Contra oppilationem splenis et epatis detur succus eius cum pulvere ... ... valet. ... oppilatione ... cum ... ... dolorem ... mitigat ... in testinorum que est ... ventositate et humiditate ... duritie splenis solvit. Succus eius auribus instillatus humiditate ... desiccat cum felle ... et ... auribus in ... sonum ... expellit. ... oppilatione ... detur succus eius ... ... cum calida ... persa ... succus eius vel fiat suppositorium ex

absinthio et artemesia coctis in oleo comuni
vel in vino vel in musilagine que melius est. Contra dolorem
capitis ex actuum(?) fumositate stoma-
chi fiat ex suco eius cum aceto et cathaplasmetur. Contra ebrietatem
bibatur succus eius cum tela et melle. Contra suffocationem
ex fungis detur succus eius cum aceto et tela. Contra
duritiem splenis absinthium in oleo coctum ca-
taplasmetur vel inungatur unguento facto ex succo
eius et aceto armoniaco cera et oleo et in-
ungatur ad solem vel adigne. Mala generanda
membra. Contra dolorem et humorem rubeorum ex
percussione ex succo absinthii et pulvere cumini
et melle fiat emplastrum. Contra vermes aurium succus
eius auri instilletur. Succus eius potatus visum
clarificat et oculis impositus ruborem et pannum
removet. Libros et pannos armariorum cus-
todit tutos teste Dyascoride et Macro.

Anacardi calidi sunt et sicci in iiii gradu. Sunt
autem fructus cuiusdam arboris in India
nascentis. Quidam dicunt quod sunt peduculi elepha-
tis quod falsum est. Ponderosi et humiosi meliores
sunt. Durant per spatium fere per xxx annos. Non ponantur
in nimis humido vel nimis sicco loco. Ana-
cardi prosunt super morte vel lepram inducunt.
Contra oblivionem decoquatur castoreum in forti
aceto. Postea adde humorositate anacardorum
abiectis exterioribus et inungatur posterior pars cerebri.
Procedente stranfrede(?). Contra sanguinem et pecti-
ginem confice auripigmentum cum succo anacardorum
et abluto loco paciente cum aqua calida superpone
illud unguentum. Caveas tamen ne diu dimittatur
quia nimiam faceret incisionem. Sed illo remo-
to ablue iterum cum calida aqua et iterum inunge et sic
facies multotiens abluendo et inungendo. Contra
morsea(?) Salvia et absinthium et mitiora co-
loquintide pulverizata confice cum succo anacardorum
et superpone vel sic conficiantur cum aceto et fiat de
cocto et exillis sic coctis fiat emplastrum. Theo-
doricon anacardinum contra oblivionem valet
et curat lepram.

Amigdale amare calide sunt et sicce
in ii gradu. Amare competunt usui medicine in dul-
ces cum. Contra asma et tussim ex frigiditate
cuiuslibet amigdale commiscentur et addito zucaro
ad reprimendum malum saporem fiant pulves
contra sanitate(?) teneatur ac tunc ponatur in ore sub
foliis scarne fervententissimo ferventissimo ex primatur
et illud oleum quod in effluit instilletur auribus
cum aliquis humor impedit auditum et auricule
fumes. Contra lumbricos conficiatur abstractum
oleo et farina lupinorum amarorum et cetera
et ex hiis fiat emplastrum et ponatur super umbilicum
ad menstrua provocanda extrahi oleo pessarium illiniatur
vel cotton(?) cum aqua et cum hoc oleo fiat ex sopposito rum.

Aristologie due sunt species longa et rotun-
da. Utraque calida et sicca in ii gradu contemdit
quod si in iii gradu rotunda magis competit usui
medicine sed magis radix quam folia. In tempore au-
tumpni debent colligi per biennium durat. Radix
colli autem procuratione florum foliorum cum floribus
et notandum quod omnis radix que debet colli-

in hyeme debet colli folia in medio veris
florum per biennium durant durat. Habet dissolvendi
et consumendi et expellendi venenum.
Valet anelitum oris et singultum oris et ap-
plicatur diversis humoribus proficit. Rigorem latentium
febrium et lateris dolorem aufert. Et aqua
bibatur aristologie in aceto et ieiunus(?) cum
aqua cum vino vino proficiat mundificat
menstruum provocat. Aristologia cum aqua bibita
epilenticis proficit. Et specialiter in humoribus
frigidis et contra venenum et morsum
animalium venenosorum pulvis eius cum succo rute et pulvis
cinamomi contra vulnus corrosivum sive
sit in mulieribus sive in fistula formica
vel ... cum melle et uncta
apponatur pulvis aristologie in vitro ad expel-
lendum fetum mortuum coquantur radices in vino
et oleo et fiat fomentum. Contra asma humida due par-
tes pulvis aristologie et dimidia gentiane
conficiantur cum melle et detur ... de
epilentia. Aristologia rotunda euforbium castoreum sul-
phur vivum fiat decoctio in pectore et nitchino(?) et
salvia in oleo communi vel oleo olive et inungatur spina a
collo inferius. Hoc et pulvis ante accessionem et
asma curat.

Ambra calida et sicca in ii gradu. Ambra dicitur esse sperma
ceti. Alii dicunt quod sit resina que per patrum
emittitur. Sed falsum est quod illud impurum est et sanguineum
habet colorem ambre. Et si inveniatur subalbidi co-
loris melior est. Et sit de dessinatione (?) cera vel
ad confortandum sophisticatur cum pulvere ligni aloe
et storace calamita et laudano resolu-
tis addito musco soluto in aqua rosacea et fiant
inde pilule. Apposita ambra in modica quantitate
cognoscitur an sit sophisticata quia sophisticata mala
... non terra vera et ambra non per ...
sicut fiant pilule ex ʒ i ambre ʒ i ligni
aloes ʒ ii ossis de corde cervi quarta vero
... in aqua rosacea et fiant inde pilule. Contra epilensiam
pone ambram et cor cervi in vase super car-
bones et paciens recipiat fumum per na-
res et os et multum valet. Contra suffocationem
matricis cum comprimunt spiritualia ponatur in va-
se super prunas cum aliis aromaticis vel sola
et recipiat fumum per os vel ulnac feudatum(?) naribus
apponatur. Sit bamium(?) oleo intinctum et incensum
et tercitum et naribus appositum. Solum vel lenticu-
lam(?) madefactam in oleo calido extincto et naribus
apposito matrice iocbes(?) placearius liberavit quod
notabile est quod casu matricis debent poni in
fetidis fetida super aromatica. Sed contra suffocationem
matricis e converso.

Arthemesia calida et sicca in ii gradu. Folia magis
competunt usui medicine quam radices nota hanc
sterilitatem ex humiditate matricis sicut et ex
siccitate obest. Sed in ventre sit ex ... compo-
sitione, incitans sit pingues vel macilenta ...
pulverizatur arthemesia cum herba que dicitur bistorta
et ... sit hic in ea quantitate conficiatur
cum melle vel cum sirupo simplici et detur in mo-
dum ... mane et sero cum vino decoctionis ar-
themesie prodest cum si dalucatur in aqua in qua
decocta sit arthemesia vel folia lauri vel si fomentetur

cl. 93

c balsamo	c brionia	c baucia
c bolo	c brancha ur.	c borace
c balaustiis	c berberis	c borio
c borragine	c bdellio ur.	c bedegar
& betonica	c bistorta	c butiro

Balsamus arbor est ut quidam dicunt. l' frutex
q' ut est testante dyascoride. et ill' qui
quin uiderunt q' nuq' crescit in magni
tudine istorum cubitorum. Amplius circa babi
loniam reperitur in quodam campo. ubi sunt vii.
fontes. Si aut alias transferatur non flores nec
fructus facit. Interpore aut estiuo incidunt
ramum aliquantulum cultello vno ferreus, post
guttatim manans colligitur in uase uitro sollicite
suspensio. In primo anno colligitur xl. libre illius
succi q' dr opobalsamum. Frutex dr balsamus. post
rami et sicci aliquantulum colliguntur et desiccantur et dicun-
tur xilobalsamum. Frutex l' fructus q' incorrupte reperitur
dr carpobalsamum q' non p' sua uirtute amplius non p' t
mi. annos. postea incipit putrefieri. est g' illud
bonum q' est recens. l' q' non perforatur. licet sit uet'
Sic aut sit perforatum significat uetustate esse corruptum
xilobalsamum per duos annos seruatur post incipit
putrefieri. est g' eligendum q' est fortuitus habet odorem
remositatis inter sitas ... in media solidum non mitu-
lum. Si non puluisatur q' si l' sit significat uetus
tate esse corruptum. Ista tria sc' xilobalsamum et carpo
balsamum ut hz calefaciendi et confortandi
Opobalsamum c. est in iiii. gradu. et in ii. g. opobal'
est succus balsami et potentissime ht uirtutem
dissoluendi et cons. ... q' carissimum est uerissimum
multis modis sophisticatur. Quidam uendunt tereben
tinam pro opobalsamo. quidam admiscent partem bal
sami terebentine et ita ht odorem balsami. et
similitudinem. alii accipiunt succum biunculi l' fo
liorum eius et admiscent terebentine addito eo
orientali. alii et admiscent oleum narde in
terebentinum. Quidam auctores dicunt q' si sit dic
imus q' si ponatur in sole puteo et attendatur. ... q'
trahi terebentina. Dyascorides dicit q' si gutta
opobalsami ponatur in lacte et ... lac coa
gulatur et gutta descendit ad fundum. est in ista
alia cognitura. Alii dicunt q' pannus subtilissimus
madefactus opob' et ablui si in nulla parte sui
remanserit infectus purum fuit opobalsamum
est et opobal' eligendum s'. est citrinum et ualde
clarum. distinguitur aut sic a sophisticato. Si in stilo
suo ponatur in superiori parte aq' ibi remanet
si in medio et remanet. Si in inferiori et ibi
remanet bonum est. est et alia probacio. Ponite aq'
in aliquo uase et in illa aq' ponatur opobalsamum
postea moueatur aliquo ligno. si sit sophisticatum
l' terebentinum. tabatur. Si non sit purum opobalsamum
non tabatur. Alia probacio. Abluemini cuiusque pottie
post aq' in uase in uase ereo l' eneo. post
postea pone opobal' in panno mundissimo et subtilissimo
pondero p' opobal' in uase. et postea pone in
uase illo abluendo illud q' purum est in una parte
aggrabi. ... uinum ... Si id quinum
ibi fuit remanebit in parte alia l' q' si alia
sophisticato fuit et si pannus fuit purus non
inficietur. sz et eadem ponderis erit cu' pannus
fuit. Alia probacio p' opobal' in uase et postea
deponatur eiusdem ponderis terebentina et eod'
pondere. si fuit purum opobal' ponderabit in duplo
in duplo plus q' terebentina. Si aut non plus l' par
plus constat esse sophisticatum. Dicunt et quidam q' si posit'
in uolis manuum et pedum penetrat uolas inter et
pe. q' sui est. Sed si purum opobal' ponatur in pe
lato tabe ita calefacit q' uidetur succedi ut.
hz uehementer dissoluendi. cons. et calefaciendi. Admini
strationem uirtutis. ... opobal' datum cu' uino
fetum mortuum et secundinam educit. Condensa pucat
bombace in opobal' et tinctura et supposita. gerit
strictura. Dissoluta l' lapide nocitur si et opilo
fuit ex humore frigido. datum cu' uino l' aqua prius
in aqua et circita et inflatura mitigatur cum
oleo muscelino prouincialium unguitur et locans
eorum opilat opobalsamo l' muscelinus l' olo nar
dino contra dolorem ... l' stomachum frigidum ex
frigida ca. datur omodium opobalsamum cu' uino
tepido. et aliq' opiata alia passione illa cogit
contra omnes pass. capitis uniuersalitatis datur cum
opiata alia passione qua est contra ciaticos
remouitas, marificat contra opobal'. et q'
natur sup' cuturie per dies q' a tertia petiam
tertiam ... et s' per xl. dies fiat sincere
fuit q' cottidianum quartanam sed ... grauc
cum uino datur contra morem aurium. ex humore
frigida instilletur. contra uiam tenem ex humore frigido
et repete dolente. aliud inducere in lacte Corp'
mortuorum incorrupta seruatur que quilicium
Bolus [illegible] dissoluit omnia consumendo
frigidus est et siccus in ii. g. Bolus quidam
uere est. i. que portatur de armenia et uocatur
ut dr bolus armenicus. Veritatem constituit
hz non sophisticatur sed ... eius cop'am
p. c. annos seruatur. Est in eligendis qui
sit rubeus et per omnes partes non habeus colores
distinctos aliquantulum frigabilis est boli sit
talis usus. contra temporibus ... fluxus
sanguinis l' uomitum pos. ... incio ... puluis
incoratorum confice pillulas expulsiue bonum et cum
... et ponderiorum cum aq' ordei in infusione
... q' fit ... ordei pone ... p'
noctem et fiat sicut ... dissolue
et ... ad hospitalia. Si ... nutrimenta
eius plus. cu' puluere ... aab' ... tu
fcs cu' succo plantaginis potui detur q'
dissinteria et fluxu uentris sanguineum ... iuste
puluerem boli cu' albumine oui l' cu' toto ouo
et fiat espellas et de ... ... et 5 l' s. ... confice
et fiat ... uel ... boli cu' succo plantaginis ... pos ... l' ...
boli cu' succo plantaginis ... pos ... l' ...
... fiat p' ... si sit ... ... cestino
panni. Si ex superiori pos fiat et ... confice
puluerem boli cu' albumine oui et ... aceto
... si ... fit inferioribus pone supr' umbilicum. Si
cum in inferioribus pone super renes et ... q'
fluxus uentris ... iuste boli cu' succo pla
taginis. et ... de bombace ... minutis
supponatur. q' fluxus sanguinis ... modo
confice boli cu' succo sanguinarie et fac similiter
et pone naribus l' pulus solius cu' bombace
immittatur l' fac liquidum scilicet de bolo et succo
sanguinarie et ... naribus fit et ... empla
confice puluerem boli cu' albumine oui et succo sanguinarie
et facto emplastro super capud ponatur.

Balaustia frigida est et stiptica in secundo gradu. Balaustia
flos caducus mali granati silvestris. Arbor debet
producere flores in quadam tuberositate continentes
et tamen ab arbore cadunt qui sumuntur. Possunt autem
servari in magna efficacia per duos annos. Psidia
est cortex mali granati et habent easdem virtutes
cum pomo et in medicinis [illegible] ad omnia
valent ad que bolus et spica. Ad vomitum colericum
psidia et balaustia terantur. Ad fluxum ventris
ex debilitate virtutis retentive contra
vomitum colericum [illegible] psidia cortex et balaustia
et flos tamen melius et coquantur in aceto et spongia
in aceto super furculam pectoris ponatur. Contra fluxum
ventris ex defectu virtutis retentive eodem modo
coquatur in aqua pluviali et fiat fomentum. Pulvis
balaustie [illegible] consolidat. Nota quod in loco boli
potest poni pulvis balaustie. Et generale sit
in omnibus quod aliqua species ponatur melius
recepte [illegible] non imponatur sicca potius

Borago calida est et humida in secundo gradu. Et habere
debet [illegible] herba [illegible]
[illegible] folia que dum viridia sunt frequentiori
competunt usui medicine; consicca non. Semina
virtutem habent generandi bonum sanguinem unde valet
convalescentibus ab egritudine et sincopizantibus
cardiacis [illegible] cum carnibus [illegible]
condita et sanguine contra sincopim talis sit usus ex
succo boraginis et zuccaro addito pulvere de
corde cervi. Fiat sirupus contra cardiacam passionem et
epilepsiam. Fiat sirupus ex succo eius et zuccaro addito
pulvere ossis de corde cervi contra melancolicam passionem et ep-
[illegible] cum succo eius fiat decoctio sene et mirabolanorum
fiat sirupus sicce herba semine decoquatur in aqua. [illegible]
colatur. Fiat sirupus in magna colatura. Nota quod semina
possunt per duos annos in magna efficacia servari.
Radix non competit usui medicine. Herba viridis cum
[illegible] bonum sanguinem generat contra [illegible]
[illegible] [illegible] cum carnibus cocta et succo eius
[illegible] patiens imponi valet.

Baucia calida est in medio secundi gradus humida
in principio secundi [illegible] huius herbe duplex
est maneries: domestica scilicet et agrestis. Herba alia
nomine pastinaca [illegible] plus competit cibo quam
medicine. Virtutem habet generandi [illegible]
sanguinem [illegible] melioris est efficacie [illegible]
[illegible] [illegible] unde augmentat libidinem contra
valescentibus et [illegible] valet [illegible] cocta
[illegible] non [illegible] fiat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] radices [illegible] quibus cortex
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quibus addatur mel despumatum
[illegible] [illegible] spissitudinem [illegible]
[illegible] ne adhereat caccabo. In medio decoctionis
ponantur [illegible] amigdalas [illegible]
[illegible] [illegible] species
aromaticas [illegible] Galange piperis modicum
[illegible] [illegible] et alias species aromaticas.

Bdellium [illegible] [illegible]
est autem gummi cuiusdam arboris [illegible]
[illegible] [illegible] nascentis. In estate ef-
fluit [illegible] pura ab arbore
illa [illegible] caloris [illegible]

[illegible] Effluit et quoddam impurum
quod aliquantulum molle est [illegible]
quasi [illegible] aliquantulum [illegible] est quod
est album lucidum et durum et clarum [illegible]
[illegible] superfluitates [illegible] virtutem habet absorbendi
et mundificandi, constringendi [illegible]
[illegible] clarificandum et pannum removendum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
solis pulvis eius conficiatur cum aqua rosacea
et [illegible] illuminatur ad faciendum [illegible]
[illegible] [illegible] conficiatur [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cum pulvere boracis
[illegible] [illegible] Nota quod [illegible]
[illegible] possunt [illegible] [illegible]
ponatur [illegible] boracis administratur [illegible]
fetum educendum et ad [illegible] fiat suppositorium
ex boracio succo et [illegible]

Betonica calida est et sicca in tertio gradu.
Cuius folia [illegible] congruunt
usui medicine [illegible] [illegible] est efficacie
[illegible] [illegible] [illegible] ponenda
sunt folia. Ad dolorem capitis frigidum ex [illegible]
[illegible] fiat gargarismus cum
decoctione betonice cum staphisagria [illegible]
si fiat [illegible] stomachi [illegible]
decoctionis betonice contra dolorem frigidum [illegible]
[illegible] valet [illegible] [illegible] [illegible]
eius in succo absinthii cum [illegible]
vehementer constringitur [illegible] passio
[illegible] [illegible] fiat [illegible]
[illegible] mundificandam et ad [illegible]
[illegible] fiat fomentum ex [illegible]
betonice fiat et suppositorium detur et [illegible]

Borax [illegible] [illegible] pulvis eius [illegible]
est et sicca in [illegible] gradu. Est autem
gummi [illegible] in arboribus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
effluit [illegible] caloris [illegible]
et [illegible] [illegible] tres sunt species quedam
[illegible] coloris est quedam [illegible] quedam
[illegible] quamquam sit [illegible] modo sit lucida
et clara eligenda est. Virtutem habet [illegible]
[illegible] clarificandi et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] alios [illegible] colores ponunt [illegible]
et alios [illegible] colores [illegible]
[illegible] talis est contra fluxum sanguinis
[illegible] pulvis eius conficiatur cum albu-
mine ovi temporibus et fronti supponatur
[illegible] quod fit ex [illegible]
[illegible] pulvis [illegible] [illegible]
contra vomitum colericum fiat [illegible]
[illegible] et boli cum albumine ovi et [illegible]
pectoris supponatur. Pulvis eius [illegible]
[illegible] contra dissinteriam [illegible]
[illegible] suppositorium [illegible] pulvis [illegible]
[illegible] sorbilis [illegible] sorbilia valet contra
[illegible] colericam et dissinteriam valet [illegible]
pulvis eius contra [illegible]

dolore ad declarandum faciem mulieris
saliunce apponitur pulverem eius facie
et nota quod bene [illegible] ciclamen nervorum

B
retracti [illegible] Capud unum id est fit
[illegible] et h. in primo gradu [illegible]
maturandi mollificandi et lenificandi [illegible]
conventum fiat apostema [illegible] valens est
cuius usus hic modus [illegible] tertianam
cum unguento porcina [illegible] et supponatur
contra splenis duritiem [illegible] fiat unguentum
[illegible] [illegible] [illegible] dum in oleo
[illegible] cera et fiat unguentum [illegible]
[illegible] Nota quod semper folia recentia sunt ponenda

B
erberis frigidum est et siccum. in unguentis
in ii. gradu. Sunt autem fructus cuiusdam arbo
ris [illegible] et aliquantulum longi et aliquantulum
[illegible] eligendi sunt [illegible] et [illegible] valent
contra febrem [illegible] [illegible] fiat cum
decoctio [illegible] et addito succo [illegible] fiat
[illegible] calefactum [illegible] pulvis cum succo so
latri [illegible] supponatur contra dolorem ca
pitis ex calliditate tota nocte dimittatur
mane [illegible] mane [illegible] potui [illegible] [illegible]

B
[illegible] marinum frigidum est et [illegible]
et siccum [illegible] cum excessus non determinatur ab
auctoribus. Sunt autem que umbilici [illegible] litora
maris reperiuntur. In unguentis ad faciem mu
lierum [illegible] ponuntur [illegible] in unguento citrino [illegible]
et talis sit usus ad faciem clarificandam
pulvis cum [illegible] resolvatur cum [illegible]
[illegible] [illegible] resoluta et fiat
unguentum [illegible] quod dum prius fuerit

B
istorta. c. et s. [illegible] eius excessus non
determinatur ab auctoribus [illegible] experientiae
[illegible] [illegible] [illegible] in iii gradu. Virtute
habet constringendi et consolandi et confortandi [illegible]
[illegible] nocivum ex debilitate vel ex fluxu [illegible]
pulvis eius conficiatur cum albumine ovi et sup
[illegible] decoquatur [illegible] ad comedendum
pacienti contra dissinteria decoctio cum succo plan
taginis [illegible] provocanda [illegible]
[illegible] pulvis eius fiat fomentum [illegible] fistula
fomentum de aqua pluviali decoctio pulvis
eius fiat [illegible] ad vomitum fiat [illegible]
[illegible] bistorte [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fiat et [illegible]
fomentum bistorta [illegible] [illegible]
[illegible] confortat [illegible] matris pulvis
bistorte [illegible] consolidat et conglutinat. Et
nota quod bistorta [illegible] radix bistor
[illegible] appellatur [illegible] [illegible] galange
[illegible] armeniaca

B
dellium calidum est in ii gradu [illegible]
[illegible] partibus reperitur [illegible]
[illegible] quod reperitur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] fit [illegible]
[illegible] virtute constringendi
[illegible] dissinterie [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sa
[illegible] frangit tussim mitigat mor
[illegible] [illegible] [illegible] cum aceto et
[illegible] [illegible] vesicularum sanat confortat stom
[illegible] [illegible]

B
[illegible] c. est in i. g. et mediocriter [illegible]
mitigat [illegible] spasmo qui fit ex
[illegible] [illegible] masticata [illegible] morsum [illegible]

repositum [illegible] dolorem mitigat. Radix eius
contra fluxum sanguinis [illegible] [illegible] cataplasmata
[illegible] confortat [illegible] expellit humorem [illegible]
[illegible] [illegible] dissolvit [illegible] [illegible]
si [illegible] [illegible] dolorem dentium mitigat
[illegible] arboris cortex [illegible] est c. et s. in i. g. cum
[illegible] cum aceto pulverizatus [illegible] [illegible]
et plagas curat [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible]
potum [illegible] ventositates flatus [illegible] cum
aceto [illegible] [illegible] morphea [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] super fracturam positum [illegible]

De ciclamine	De croco
De camphora	De cicuta
De colloquintida	De cipo
De cassiafistula	De calamo
De centaurea i. podagra	De corallo
De cardamomo	De cataputia
De cuscuta	De cretano
De cappare	De costo
De calamento	De cinnabrio
De centaurea	De colophonia
De cassia lignea	De cucurbita
De castoreum	De celidonia
De cubebe	De coriandro
De capillis veneris	De camepiteos
De cupresso i. cipresso	De calce
De cinnamomo	De coleta
De camedreos	De canapo
De carvi	
De cimino	

Ciclamen calidum est et siccum in iii gradu. quod et cassamum
panis porcinus [illegible] appellatur. Radix
eius proprie ciclamen appellatur quedam habet tubo
sitates quedam [illegible] sunt minores tamen sunt efficaciores
radix non recens et exsiccata magnam habet effi
caciam recens minorem [illegible] [illegible] fine autumpni col
ligitur et in quatuor partes findi et [illegible]
in umbroso loco et ad solem [illegible] [illegible]
vel [illegible] in magna efficacia durat. Virtute
[illegible] habet dissolvendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et non fluentes et exterius apparere
[illegible] pulvis eius vel [illegible] ex succo eius
[illegible] [illegible] pulvis [illegible] [illegible] et rosarum cum
aceto [illegible] et locis [illegible] [illegible] dolorem
tollit. Alopiciam curat [illegible] et reddit capilli.
Et si [illegible] [illegible] [illegible] in modica quantitate
[illegible] vel suppositorium [illegible] pulvis [illegible]
[illegible] [illegible] Ponatur pulvis eius [illegible] [illegible] in
[illegible] cum [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] probatum quod
pulvis eius [illegible] [illegible] fit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] succo eius [illegible] [illegible]
[illegible] et matricem mundificandam [illegible] [illegible]
[illegible] resolve in oleo [illegible] vel [illegible] et bulliat
[illegible] et ciclamine [illegible] in eo [illegible]
fiat suppositorium contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
radicis in oleo [illegible] in ipso pomo bulliat [illegible]
[illegible] supponatur contra [illegible] splenis [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per xv. dies
in uno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] addatur
cera et modicum aceti et fiat decoctio usque.

de appostematibus procedentibus aliis mollificativis li-
efficacie est si per se inungatur vel cum succo eius vel pulvis
si recens sit fiat confectio cum oleo ro(sato) pulvis eius et cera
in modum unguenti sepe probatum est si inungatur per
[illegible] et salicine in ultimo die iovis
luna decrescente accepit quidam calidum et po-
suit super splenem et cum secum madidum et tres
pueros dicentes ter quid madidus et patiens
respondit madeat ipsum non splenem et
postea suspenderunt in fumo ad desiccandum
dicentes sicut desiccatur pueris iste calida-
mus vel desiccatur splen et post in longitudinem
[illegible] pro eo contra apostemata calida causa
que non possunt rumpi propter spissitudinem
eius primum ponunt ipsum contritum et modico
bulliat multum et calidum supponatur tam ex
interiori parte quam exteriori contra fistulam
[illegible] facta imponatur os amplifi-
cat os et si [illegible] attrahit et quod
melius est cum tenaculis extrahi pulvis eius
attrahit superfluum corrodit quod polipum ipsis
eius appositum sive ad tuellum quod naribus
eius imponatur et [illegible]

Camphora frigida est et sicca in tertio gradu.
Dicunt autem quidam quod camphora
est gummi cuiusdam arboris quod sem-
per [illegible] cuiusdam [illegible] distemperare
[illegible] et multis aliis quod camphora dicatur
hic autem [illegible] est [illegible] camphore
[illegible] est aromatica [illegible]
[illegible] et [illegible] eius exprimit
post quod [illegible] est et residet [illegible]
[illegible] quod [illegible] remittitur
soli exponitur et desiccatur [illegible]
camphora [illegible] consu-
[illegible] et [illegible]
[illegible] confectione [illegible]
[illegible] camphore
[illegible] camphore [illegible]
[illegible] solida
[illegible] camphora [illegible]
[illegible] manibus [illegible]
[illegible] camphora [illegible] pote-
[illegible] aromatica [illegible] fumosi-
[illegible] resolvitur in [illegible] potest
[illegible] in vase marmoreo [illegible]
[illegible] in multis [illegible] psillii vel lini
vel [illegible] per xl annos contra gonorream et involunta-
riam spermatis emissionem pulvis camphore
[illegible] cum [illegible] psillii [illegible] vel cum
succo solatri [illegible] in plagellis [illegible]
supponatur [illegible] prudenda [illegible] diabetes
[illegible] fiat et [illegible] supponatur lamina [illegible]
[illegible] plumbea contra calefactionem [illegible] pulvis
[illegible] cum succo solatri [illegible] plagelle [illegible]
[illegible] supponatur contra fluxum sanguinis [illegible]
[illegible] exprimitur [illegible]
[illegible] cum succo
[illegible] et naribus imponatur [illegible] fiat
sanguinis fluxus [illegible] vel [illegible]
[illegible] pulvis camphore [illegible] pla-
gelle infuse [illegible] et [illegible] super

ponatur contra maculas oculi [illegible] fiat usus confectio pulvis
eius cum aqua ro(sata) et addito albo puro melle
et mundissimo et ponitur in vase eneo et oculi illinantur
contra pannum [illegible] et ad [illegible] efficitur
rosata addito melle albo et mundissimo
[illegible] odorem camphore [illegible] camphore
[illegible] castorei odore [illegible] Nota quod [illegible]
[illegible] ponitur in [illegible] contra acutas [illegible]
et non quod [illegible]
si pulvis eius [illegible] cum oleo ro(sato) et ponitur
in [illegible] et [illegible]
et in aliis acutis febribus [illegible]
calore [illegible] ad dolorem et ruborem
et ardorem oculorum.

Coloquintida calida est et sicca in [illegible] gradu [illegible]
[illegible] nascentis [illegible] regione
[illegible] alexandrina [illegible]
appellatur [illegible] quod [illegible] fructus
ponitur coloquintida appellatur quod non sola reperitur
mortifera est [illegible] quod sola reperitur teste v(?)
et in hec medulla seminum et [illegible] medulla
potentissima est [illegible] sed [illegible]
[illegible] hec [illegible] efficacia vel modica unde
si [illegible] pomum semina
cum medulla [illegible] coloquintida eligenda [illegible]
medulla [illegible] et multa alba et [illegible]
[illegible] medulle [illegible] est adiciendum quod [illegible]
[illegible] in vomitum [illegible]
cum [illegible] sine [illegible] si facile pulverizatur
est [illegible] abicienda [illegible] per viii annos
[illegible] impono [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] coloqui-
[illegible] vel [illegible] impono
coloquintide [illegible]
patienti in [illegible] accessione procedentibus
[illegible] si post
[illegible] remansit accessio [illegible]
[illegible] decoctione [illegible]
impono coloquintide [illegible]
coloquintida [illegible] decoctio [illegible]
[illegible] hora accessionis [illegible] patienti
procedentibus [illegible] si post
purgationem febris remansit [illegible]
modo [illegible] et ad [illegible]
[illegible] dolorem [illegible] fiat gargarismus
ex aceto decoctionis [illegible] coloquintide contra
lumbricos pulvis eius cum melle confectus pa-
tienti offeratur [illegible]
[illegible] eius [illegible] absinthii
contra [illegible] pulvis cum succo
[illegible] splenis [illegible]
[illegible] fomentum decoctionis [illegible] colo-
quintide vel [illegible] pulvis [illegible] succo [illegible]
mundificandum [illegible] fiat fomentum
ex aqua decoctionis [illegible] coloquintide [illegible]
[illegible] fiat suppositorium. Ad emoroidas
coquatur oleum nucis in pomo coloquintide
tingatur bombax et supponatur [illegible]

Cassia fistula calida est et humida in [illegible]
[illegible] competens est [illegible] omnem [illegible]
quia [illegible] est eius excessus [illegible]
[illegible] est [illegible] fructus cuiusdam arboris [illegible]

longa ponderosa que preciosa succedunt eligantur
et in quassatione non sonant. Exteriora nigri-
tate et actione coloris condensata. medulla
nigra existente inuenta copula. Inuenitur
xxx. uel xl. simul in fistula consueuerunt. Ver-
dissima aqua gule dissoluit uel fermentum
si misceatur cum succo strigni. Eligenda est
cassia que cum multa significat humiditate et
nigra multum quia significat maturitatem quod est
contrarium. non sonat multum. Que sonat signum
est humiditate consumpta. Medulla
potest esse suauis per breuem et nouam que est in
uenis. Cassia fistula in decoctione aliqua
ab auctoribus confecta in quantitate .ii. ℥. uel .iii.
nisi alia dicatur ponderanda est medulla et sine
seminibus si potest. Sed quia non peccant
apotecarii apponatur secunda .ii. Si debeat
confici aliqua medicina cum succo in quo debeat
resolui. Cassia fistula non bulliat cum
eo sed infundatur uel in tepida aqua resol-
uatur cum manibus quousque tota resoluta
fuerit. postea premetur semina cum cortice. Et si
conficiatur medicina cum aliis in uenis in decoctione
medicinis debent ponderari cum cortice postea
resoluatur sola medulla in succo aliquo
ab incolentibus sanguinem postea imponatur pulueris
reubarbari uel mirobalani uel cum quo dicitur fistula
hec autem valet lenienda et mundificanda
furore sanguinis inflammati mitigat co-
leram et a colera sanguinem depurat. Valet
in acutis febribus cum aqua data cassia
ad potum uel per se in febribus acutis autem sanguine ventrem
mollit et tempori sanguini reddit.

Cuscute c. e. in i°. gradu. s. in ii°. Est autem cauda
podagra lini que adheret lino cum
floribus debet colligi. per duos annos potest seruari
hec a uentre principaliter purgandi melancoliam et fle-
ma. Valet contra epaticam pas. in decoctionibus
purgantibus melancoliam et flegma. Aqua decoctionis eius
valet contra stranguriam dissuria si est potestis habe-
liber in multa quantitate cum licorice
decocta est vino tolo. et renibus et pectini
talis per se dolentibus cathaplasmetur.

Cardomomum c. e. et s. in ii. gradu.
Est autem fructus cuiusdam arboris uel potius
semen arbor est in Indie nemoris fructus produ-
cens quosdam tuberositates facit siliques semen
uero. siliques nigris in quibus semina concludunt
Due sunt maniere. s. maius et minus maius
est quod dicitur domesticum minus quod dicitur cardomomum
siluestre. Cardomomum. Quanto melius est
quo magis est aromaticum. Est et aliud eligendum
cardomomum quod maius est et in colore subrufum
et aliquantulum acuminis et dulcedinis
immixta habens. cum et ponitur in medicinis debet
abici semen. et est cum pannis debet conseruari
ad pulueres abiciuntur fuscos per x. an. potest seruari
valet ad confortandum exaromaticitate et
solidum. consumit ex ... calefactoribus. si coqui
et cum decocta pas. Ex succo eius fiat decoctio
eius in vino odorifero. addita aqua ro-
sarum et datur pacienti ad debilitatem stomachi et ad corrum-
pendum confortanda pulueris cardamomi est satis cum

uino mixtus. ad appetitum prouocandum. Et in cibo ... nomine
ex succo eius cum puluere eius cum succo mente conficiatur et
albi in tunicis ubi offensione fiat et si puluis car-
domomi cum menta miscetur uel siccata macerato et
aqua salmatica coquatur et spongia intincta
super stomachum supponatur quod debilitate laborant plus
eius naribus applicetur. Item fiat relinquia po-
natur puluis eius cum oleo muscelino in testa oui
super cineres calidos usque dum bulliat. postea
in vngatur caput. ¶

Cerusa f. e. et s. in ii. gradu. Cerusa flos blubi
sui genera appellatur. Fit autem sic. Accipe lami-
nas plumbeas quadratas unius quasi in quan-
titate libre et imple in vase tecto superius me-
diocre angusta in latitudine pedum iiiior.
et sensus vasibus cum postea impleris aceto for-
tissimo postea pone baculos sic dispositi
vasis ab una extremitate vasis ad aliam
extremitatem et suspende laminas plumbeas
perforatas per spacium iiii. digitorum ab aceto
cum filis. et postea cooperi orificium duas siliceas
et fenu uel stramine propter et pone in loco ob-
scuro et claude ostium. et ita dimitte per iii.
menses uel iiii. In fine quorum inuenis aquam hostium
vel vas aceti exalet. et iterum in die disto
quod vasa in fortius aceti exalet et inuenies
quasdam tuberositates et muciliaginoses
circa plumba que inuenit in maiori quantitate
quam postea fuit illas cum cultello abrade et pone
in vase magno et appone aquam et pedibus
malaxa postea aquam illam abice et pone sub
illa que remanet in vase aliquantulum contrito
et exposita aqua soli expone aquam autem
illa consumpta aliam appone et ita facies quousque
usque sit albissima deponatur et ab illo
vase motivo. Unde et cerusa rotunda dicitur.
Notandum quod licet qui cerusam faciunt sepius
mouerit apoplexiam epilepsiam paralisim arte-
ticam. postea fricatam aceti dissoluere et macu-
lificante valet ad vulnera sanandum et bonam
carnem creandam et superfluam corrodit. In
collirio mixta ... palmis odorem. Cerusa
hec vero mundificandi et exsiccandi super-
fluitate. Unde quidam mulieres cum ea niue
postea faciem abluunt. postea puluerem sbalem
ceruse subtilissime circa sanciebat sup-
ponunt. Alie autem melius faciunt quod cerusam
aliquantulum tenuatam confiriunt cerusam cum
aqua rosarum et exponunt soli maxime in estate
quod consumpta aliam apponunt et sic faciunt donec
albissima fiat et aliquantulum aromaticam
postea informant pillulas et faciem apponunt.
Alie et apponunt puluerem boracis uel camphore
uel ut dicitur et belliculi marini et melius operatur.
Et non quod ille quod longo tempore utuntur adhibere
ceruse dolorem dentium incurrunt et putrefactione
oris et fetorem. ¶

Capparus sive capparis. c. e. et s. in ii. gradu.
Est autem capparis ut quidam dicunt herba. alii
dicunt quod frutex sit in ultra marinis partibus
reperitur et in apulia et in aliis locis reperitur.
Corticem radicis folia et flores usum medicine
competunt sed precipue cortices. dicitur et cortex

colligitur in principio veris et in umbroso suspendatur
et desiccatur vel ad solem per viii dies. per v annos potest in multa
efficacia. Est autem eligendus cortex qui cum frangitur
non pulverizatur et qui aliquantulum stringit
et flores autem eius cum adhuc sunt in boccis in
debilitate dicitur colli ex eo cum debilitantes flo
res non valent. Conficiuntur cum sale et aceto
et sic diu conservantur per annum vel per duos. Virtutem
habet extenuandi apperiendi et minore [illegible] stomachi
[illegible] digerendi stomachum confortant infrigidatum
calefaciunt. [illegible] Contra splenis vitium
et epatis duritiem valet decoctio capparis. fiat et
hoc unguentum quod potentissimum est [illegible]
[illegible] pulvis eius in magna quantitate conficiatur cum
succo [illegible] permodicum addito vino et oleo
fiat decoctio usque ad consumptionem addatur aliquantulum
cere decocta et fiat unguentum. valet et ad idem
[illegible] quod dicitur diacapparis [illegible] et hoc
[illegible] pulvis radicis corticis capparis [illegible]
[illegible] pulvis corticis [illegible] conficiatur
cum melle decoctionis corticis radicis [illegible]
[illegible] et decoque. succus foliorum capparis auribus
immissus vermes necat vel pulvis corticis in oleo
coque colatur auribus instilletur non solum vermes
necat sed et surditati succurrit et auribus fistu
losis. Ad lumbricos pulvis eius cum melle confectus
detur paciente [illegible] novellas. detur aqua
decoctionis corticis radicis capparis [illegible] et ipsa
[illegible] unguentum hoc [illegible]
[illegible] tempore et eandem [illegible]
[illegible] pone in olla inferius perforata minima
in illa olla et aliam ollam integram ponatur ita
quod fundus olle perforate sit in confinio ore alte
olle [illegible] imponatur in caldario aqua plena
ebulliat diu ut ex calore aque resolvatur
[illegible] pinguedo ad inferiorem ollam de
fluens [illegible] aqua [illegible] consumpta [illegible]
[illegible] pulvis radicis corticis capparis
fiat unguentum quod ungendo [illegible] scrophule novelle
[illegible] et patientes [illegible] potione cum aqua potata valet
[illegible] ad yliacam passionem et arthetica [illegible] radicis
corticis capparis [illegible] in succo corticis
radicis [illegible] addatur [illegible] fiat [illegible]
[illegible] bis in septimana [illegible] cum [illegible]
[illegible] cortex ra
dicis eius debet poni.

Calamentum calidum est et siccum in iii gradu. Est autem herba que
alio nomine nepita dicitur. Calamentum montanum
melius est [illegible] cum flores producit
tunc debet colligi per annum potest servari in umbroso loco
suspensum [illegible] Virtutem habet dissolvendi et
consumendi. Contra fleuma tussim et [illegible] licet
antiquam valet decoctio in vino decoctio pulvis eius
et liquiricie vel vini decoctio eius et uve passe vel vini
decoctio. pulvis eius [illegible] valet et
electuarium quod dicitur diacalamentum [illegible] et quod recipit
pulverem calamenti in magna quantitate [illegible]
[illegible] vel loco eius [illegible]
[illegible] cum melle conficiatur potentissimum est [illegible]

dentur et pulvis eius in ovo sorbili [illegible] et fiat
[illegible] contra [illegible] dolorem stomachi ex frigiditate
[illegible] pulvis in cibis [illegible]
cum vino decoctio eius. Contra [illegible] ungatur
pacientis [illegible] cum melle decoctionis pulvis eius
[illegible] fiat [illegible] ex pulvere eius calefacto
in olla [illegible] vel [illegible] herba [illegible] calamentum
cataplasmatum super morsus reptilium ab
[illegible] venenum [illegible] succus
eius auribus instillatus vermes occidit [illegible]
modo [illegible] exigit [illegible]
[illegible] in vino cocta et super maculas
ponatur eas mundificat. Contra relaxationem uve
fiat gargarismus ex aceto decoctionis pulvis
rose et calamenti [illegible] cum [illegible]
[illegible] Contra tenasmon ex [illegible] vel [illegible]
[illegible] in [illegible] cum melle solo vel
cum melle decocto. pulvis eius [illegible]
pulvis colophonie [illegible] et calamenti
et [illegible] in panno aliquo ligentur et non sub
fumigio [illegible] colophonie [illegible] pulvis
eius cum bombace [illegible] supponatur [illegible] et
magister matheus [illegible] magister
platearius. Ad exsiccandam superfluitatem et
humiditatem matricis fiat fomentum ex aqua decoctionis
calamenti [illegible] testantur [illegible] valet

Centaurea calida est et sicca in iii gradu. Est autem cen
taurea herba amarissima. unde alio nomine
fel terre appellatur. Est autem centaurea maior
et minor [illegible] efficacie [illegible] minoris est
efficacie [illegible] quod [illegible] minor
[illegible] calida est et sicca in ii gradu [illegible] amaritudine
cum quadam dulcedine [illegible] ponticitate unde vim
habet conglutinandi [illegible] ex amaritudine [illegible]
[illegible] centaurea minor [illegible]
[illegible] folia et flores unde cum incipit flores
producere debet colligi et in umbroso loco suspendi et
desiccari per annum in multa efficacia per v annos [illegible]
virtute [illegible] attractivam et consumptivam [illegible]
[illegible] centaurea [illegible] minor [illegible]
dolorem [illegible] et [illegible] decoctionis [illegible]
decoctio [illegible] succus eius cum melle [illegible]
[illegible] obscuritatem clarificat. Contra oppilationem splenis
et epatis [illegible] et [illegible]
[illegible] decoctione centauree addito
succo herba et ipsa in vino et oleo decocta [illegible]
[illegible] cataplasmata et [illegible]
[illegible] ex pulvere eius et [illegible]
et oleo addita cera valet contra splenem. Ad [illegible]
splenis duritiem fiat [illegible] In succo
centauree coquatur radices feniculi petrosilini et
apii quibus decoctis cola colature addatur succus
et fiat sirupus valens [illegible] splenetici [illegible]
longe [illegible] si non [illegible] feniculi apii
petrosilini [illegible] pone pulveres [illegible]
[illegible] fiat sirupus contra yliacam passionem
[illegible] pulvis eius cum [illegible] oleo [illegible]
[illegible] mollificando
[illegible] pulvis eius [illegible]

bidem in aqua calida. Coquatur in . dec. palust. et iuncis
dum in ... succus eius cum succo porro
nis uel tamen ... ualet contra lubricos
ventris et pulvis cum melle. Admixtum clari
ficandis succus radicis centaurie maioris et
aqua cum rosea commixta et illinitur oculis. Ad uulnera
consolidanda radix centaurie maioris cum aqua
trita superponatur quia consolidat. Et uere argumentum
est quod si apponatur in carne aliquantulum incisa ut
dicitur consolidat. Ad maculas fiat col
lirium de pulvere eius et aqua rosacea. Hoc etiam ualet
si magna sit macula. Si autem sit parua uel de ... ap
ponatur quia consumit sordes oculi. Contra emorroidas
supponatur bombace in tincto oleo nucellino
cum admixto sit pulvis eius. Ad mundificandum pectus
et succum centaurie et aqua in qua pinguis
ammomi ... et dat in usum. Si hic cum fuit
cum ... predictis calidis et nectambus
... primo. Item sagapinum et calefacit et digerit
... pulverem centaurie ... aggluntinet
in sagapinum id est sagapino et ... tingue
in succo centaurie et fiat suppositorium uel fiat
suppositorium. Excitatur pulvis cum aurea oleo confectum. Ad
... pessarium cum felle tauri resoluto
in succo centaurie menstrua prouocat et secundinas
et mortuum fetum expellit. Ad idem ualet aqua
decoctionis eius ... q. h. aq. et saga
pinum ... decoctum ... consolidat. Centauri
... exagium unum ... cum uino dolori
uentris et ... de ... in morbis et ...
uentositati ... Succus eius cum melle mixtus
oculis clarificat obscuritatem.

Cassia lignea calida est et sicca in secundo gradu. Est autem
cassia lignea cortex cuiusdam arboris
... nascentis iuxta confinia babilonie.
Cassie lignee duplex est maneries: cassia fistula
et cassia lignea. Cum autem inuenitur cassia simplici
intelligenda est cassia lignea uel xilocassia. Quod
... due sunt species: una que est similis cina
momo quod non sorbiculata est et rotunda et non ...
solidam habet substantiam et fracta non duplicatur
... resistit. Acutum et saporem dul
cedini admixtum cum aromaticitate et hec est
melior. Non tamen ... alia species est
que sorbiculata est per longum habens colores distinctos
... et non facile frangitur ... ph
... frangitur colores ... albidos
et distinctos habet et plures sorbiculos. Saporem
habet acutum dulcedini immixtum cum aroma
ticitate per ... Sophisticatur autem cum
... corticis ... cappari ...
sic discernitur quia cortex capparis ...
saporis est habet ... diuretica ...
... expectorans ... confortatiuam
... aromaticitate quod ... uel alios
... et epilentica ... pille
expulsiue cassie lignee et laudano ... confecte
cum succo absinthii ... confortant ...
fiat ... pulvis cassie uel ...
carbones ... ponatur et aqua
uel ... et recipiat fumum patiens

... et dissuri renum et uesice ... decoc
tionis eius ... patienti. Cassie lignee et plus
in oleo ... uel ... exquo in ungat
... et partes dolentes ... contra
... dissolutio
... ualet ... splenis et epatis renum et
uesice ualet si in aliquibus ... pulvis
ponatur quia fricatur ... et ... passiones
ualet uinum decoctionis eius et masticis et seminis
feniculi ieiuno detur ... et ... cum melle
et uino ... decocta sit cassia lignea stomachum
infrigidatum calefacit et digestionem adiuuat. Contra
fetorem oris fiant pille expulsiue cassie lignee
et storacis calamite quia storax calamita bona
... malaxari. Contra ... ad omnem
dolorem ... exsiccat et ... ualent
contra fetorem ... et corruptionem gingiuarum
... abluantur ... loco ... et uino et
aqua uel cum decoctione pulvis cassie lignee contra corruptionem
gingiuarum fiat gargarismus expeditus contra
fetorem oris cassia lignea commasticata fe
torem oris tollit aut palliat. Ad ...
et matricem confortandam fiat suppositorium ex bombace
intincto in oleo nucellino uel ... pl
... cassie lignee. Cortex ... bullita cum
oleo ... et in ... suppositum menstrua prouocat
contra ... splenis ... in ipso oleo ...
... tollit ... et sup
posita tenasmo medetur ... inueniente
contra cardiacam passionem et sincopin ualet sirupus
confectus ex pulvere eius et rosarum et ossis de
corde cerui cum melle et ... aqua
dissoluuntur ...

Castoreum calidum est et siccum in ... Castoreum
autem est testiculus eiusdem animalis quod castor uel beuer
appellatur. ... quod ... de
uenatores cum insequuntur suos testiculos ...
quod falsum est abscidit dentibus ... eos
uenatoribus testiculos ... quod falsum
est non ... castoreum ... uenatores ...
... cum ... pelle ... testiculos
... uenatores testiculos abscidunt. Testicu
... in umbroso loco suspensi desiccantur ...
... quod inueniuntur castorei testiculi ... sit
efficacie hoc semus. Ille autem testiculus desiccatus
albus est et mollis. Si autem sit testiculus castorei
et in iuuentute existentis uel ... iuuentute
... Illud est optimum. Si sit castoreis
in decrepita etate existentis non est tante effi
cacie. ... sic accipiunt pellem ...
... habent odorem castorei castoreum uel aliam
pelliculam ... uel ... testiculos ... et im
plent sanguine ... cum modico pulvere casto
rei ... habet odorem castorei. Alii apponunt
... Alii ... sophisticant ... apponunt
sanguinem sagapinum et ... ut sit
acuti saporis. Eligendum est autem quod mediocriter habet
acutum saporem quia si habet nimis acutum saporem
et sit ... sophisticatum est et si non habet ...
... bonum est. Bonum autem castoreum saporem habet

mediocrit(er) acutu(m) (et) glutinosu(m) e(st) (et) mult(um) horri
bile h(abe)t saporem (et) intus h(abe)t meatus (et) pelliculas
adherentes (et) quemcu(m)q(ue) ad alia(m) extremitate(m)
p(er) vii a(nnos) p(otest) s(ervari) i(n) magna efficacia. Cu(m) clausa tu(m)
e(st) cito corrumpit(ur). Si in me(dicinis) d(e)z poni, abiecto ex
teriori illud q(uod) inte(riu)s d(e)z ponderari i(n) me(dicinis) poni.
Virtute(m) h(abe)t dissolvendi consumendi (et) attenuandi
(et) mag(is) co(n)fortat. Unde (contra) in(fir)mitates cerebri (contra) epilensiam
(et) alias frigidas capitis passiones dec(oc)t(io) castoreu(m)
et m(ul)tiplicate. Z(uccarum) ... contra paralisim lingue
pulvis eius sub lingua ponatur. Item resol
uti(on)e (et) co(n)sumeret ... paralisim totius corporis
dec(oc)tio ... vini decoctio eius (et) rute (et) salvie. Co(ntra)
paralisim ... fiat vomitu(m) ... pectinem
ex vino eius decoctio frequenter (et) sup(er) cath
aplasma ... contra gonorream fiat decoctio eius
cu(m) succo ... ad dicta medica ...
(et) catha(p)lasme(n) postea sic ... venenis ...
... contra ... fiat ... ad
... cerebri (et) co(m)movet (et) confortat
... cu(m) melle (et) succo rute (et) ...
aceto ... occipicio ... bene ...
(et) cathaplasme(n) pulvis eius cu(m) succo rute ...
... ut fumu(m) ... recipiat ...

Cubebe cal(ide) e(t) sicce su(n)t in sc(undo) gradu. Est aute(m)
fructus ... subtili ... h(abe)t ...
... e(st) multe efficacie ...
non potest sicc(ar)i ...
calefacione ... decoctionis ...
ex ... (et) zucc(ar)o ... fiat ...
... mali ...
... succo ... ut ...
... cum ... bibitur veneno
... ad stomachi fluctibus resistit. Ca
thaplasma ... alopicie ...
... capite loco ... postulas ...

Cypressus calida (et) sicca ... dicitur.
Est aut(em) ... arbor ... poma
ligna (et) folia ... fluxum ...
ex debilitate virtutis retentive ...
... vel pulvis
... bibant ...
... passione fiat decoctio
... pluviali ...
... cathaplasme(n) vel ex illa decoctione
...
... pulvis eius ...
... cu(m) vino ...
... passione
... decoctio ... foliorum eius ...
aceto ...
... fiat fomentu(m) ...
pluviali ... foliis (et) ...
aqua ... pulvis
...

Cinnamomum ... ad ...
...
cinamomi ...
quod cortex ... arboris (et) subtile quod
...
arboris ...
Quod ... est ... nominis ...
(et) quod subtile est melius me(lius) eligendum
(et) illud quod subtile (et) ... h(abe)t saporem ...
dulcedini mixtum cu(m) multa aromaticitate

(et) cu(m) ...
... eligendum est (et) quod ... est ...
... abiciendum est ... est ...
... colore ...
... (et) ...
... gustu ...
... malu(m) ... abicitur. Bon(um) ...
... ex aromaticitate ...
glutinositate ... debilitate ...
... debilitatu(m) ... pulvis ...
cinamomi (et) pulvis ...
...
ex ... (et) ...
salvia (et) modico aceto (et) pulveribus ...
fiat ...
siccat. Et ...
...
... corrumpit ...
calidorum ...
dissolvit. ... putrefactio. Cinamomu(m)
... dissolvat. Est aut(em)
... cinamomi ...
... pulvis eius ...
... fiat ...
... corruptio ... fiat lotura cu(m)
...
...
... decoctione (et) pulvis ...
... pulvis ex ...
... cinamomi ... vino ...
... passione dec(oc)t(io) pulvis
eius (et) pulvis ...
... No(tandum) ...
...
... stomachum (et) confortat. ...
... cinamomi ...
... collirijs
...
...
...
...
...
...

Camedreos cal(ida) e(st) (et) s(icca) i(n) iii gradu.
... camedreos ...
maior ... camepiteos ... appellat(ur)
...
...
... flores ... colligi ...
floribus abiectis radicibus in umbra siccari
debent ...
(et) ...
... decocta
...
(et) ... decoctionis ... pulvis
...
...

urinalium mouet. liber in uino toto decocte super
locum cataplasmetur. Item contra quod confectum ex melle
et omnibus partibus puluis. utitur ut alias et
una parte lapidis lincis uel saxifrage contra strangu-
riam et dissuriam et contra lapidem non operabitur. contra
litargirum uel cinamomi [illegible] contra [illegible] est
contra duras species potissime contra duritiem splenis et capitis
fiat decoctio puluis utitur uel alias in toto corpore
et spleni superponatur. Si uero liberis [illegible]
ponatur in uino per xx dies ut in conquiescat postea
bulliat usque ad consumationem fere uini postea
exprimatur per pannum solidum et forte ut tota
humiditas exeat postea ex illa humiditate et alia
cera fiat unguentum et ad [illegible] et ad
splenem contra nocitum frigidum exempla. uel aliquis cum sua
coquatur ipse liber uel plures [illegible] in aqua
salmacia uel alia salsa et addito oleo et modico
aceto fiat cataplasma super pectus [illegible]
remedium contra quibus nocitum quod fit ex frigida causa
puluis et [illegible] cum melle [illegible] [illegible]
contra catarrum ponatur puluis capitis in sacello et
capiti superponatur optimum remedium est. contra fur-
furiscas capitis uel barbe farina lupinorum
[illegible] decoquatur in aqua salsa. addito
aceto et colata ponito puluere utitur uel
alias cum [illegible] capitis lauetur [illegible]
in uino liber decocte loco dolenti supponatur
ulcera et [illegible] consolidat. Item puluis super
aspersus. Ad matricem mundificandam et menstrua
prouocanda et ad matricem [illegible] ex suffumi-
gationibus [illegible] calefacienda coquatur ipse
liber in aqua diu et [illegible] et liber ipse
cataplasmetur superponenda puluis capitis in oleo
decoquatur et [illegible] superponatur uel puluis
conficiatur cum succo [illegible] et superponatur [illegible]
[illegible] circa [illegible] quod mundificat et calefacit
et liber superponenda cataplasmentur.

Camepiteos c. et s. i. in iii. gradu. [illegible]
et splenem dissoluit laxatiuum est et [illegible]
[illegible] attenuatiuum et [illegible] [illegible]
[illegible] et splenis [illegible] et [illegible] [illegible] et
[illegible] prouocat. [illegible] si duo
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] extirpat. [illegible] cum
uino [illegible] [illegible] et testium [illegible]
[illegible] bibitum cum melle dolorem fe-
morum et [illegible] mitigat [illegible] [illegible]
consolidat. loca [illegible] cataplasmata. [illegible]
duritiem mamillarum dissoluit et [illegible]

Ciminum ca. est et s. i. in iii. gradu. ciminum [illegible]
et semen appellatur. [illegible] p.
[illegible] et in [illegible] et multa [illegible]
p. v. a. p. [illegible] [illegible] diuretica. [illegible]
decoctionis eius [illegible] et dissuriam confert
et puluis eius in cibis [illegible] digestionem confor-
tat. [illegible] excludit. [illegible] [illegible]
[illegible] prouocat. [illegible] [illegible]

Cinamomum c. est et s. i. in ii. gradu. [illegible]
est et semen liber in magna quantitate

uentositatis. Non sophisticatur [illegible] ipsi [illegible] [illegible]
p. v. a. p. [illegible] diuretica et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
et [illegible] indigestione confortat. Vinum decoc-
tionis eius et seminis feniculi dolorem stomachi et intestinorum
ex uentositate mitigat. contra [illegible] dec-
tionum decoctionis cimini et feniculi [illegible]
[illegible] et confectum ex cimino et semine feniculi
[illegible] et melle ualet. contra [illegible] tussim non
oportet [illegible] [illegible] uel [illegible] [illegible]
cimini. cataplasma cum farina ordei [illegible]
et dolorem [illegible] inflatam curat. Cimi-
num in aceto infusum [illegible] [illegible]
[illegible] liquidos [illegible] constringit. ciminum
cum aceto et aqua bibitum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] prouocat [illegible]
[illegible] [illegible] constringit contra dolorem
et tumorem [illegible] ciminum [illegible]
[illegible] et in uino decocte et in [illegible]
super locum dolorem ponitur. contra [illegible]
puluis et [illegible] [illegible] simul [illegible]
testa calefacta et in sacellis ponatur
et [illegible] supponatur. contra [illegible] et dissuriam et dolorem
stomachi et alios dolores ex frigiditate ciminum
in uino uel aceto decoctum super cataplasmetur
[illegible] supponatur. [illegible] puluis cimini
cum albumine oui confectum [illegible] coquatur [illegible]
[illegible] [illegible] medietates [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et cimini et [illegible]
[illegible] et [illegible] et melle contra [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ciminum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible] uel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] est remedium. Non ex [illegible]
[illegible] cimini fit [illegible].

Crocus ca. est et s. i. in i. gradu. Croci due sunt species
ortensis ab ortis dictus [illegible] nascitur et
orientalis quia in oriente nascitur [illegible] appellatur
[illegible] [illegible] [illegible] crocus [illegible] est flores
[illegible] ortensis [illegible] [illegible] in orto [illegible]
in medio florum iii uel iiii [illegible] flores [illegible]
[illegible]. Eligendus est [illegible] uel [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] p. v. a. p. [illegible]
confortandi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] talis sit usus [illegible] [illegible] super
ponatur. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
uel [illegible] coquatur in aqua uel uino et aceto [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] si fiat [illegible] eius usus
[illegible] facit colico [illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible] prouocat. Ad [illegible] oculorum ex
sanguine et [illegible] fiat puluis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] superponatur
Crocus ortensis non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] passione [illegible]

et dissu fiat decoctio et mediocriter calida locis
dolentibus cataplasetur.

Cicuta calida est et sicca in iii gradu. virtutem habet dissolvendi
consumendi et attrahendi. est autem nitendum in interioribus quia
venenosa est ipsa et in qualitatibus suis dis-
solvit. extra tamen quod [illegible] exquorum in an-
tice vibrat mortificatur. Antiqui autem eam
in medicinis ponebant quod corpus erat fortiora.
Cicuta virtutem habet potentissimam. sed radices
[illegible] sed folia minorem sed semen quod fructum
est et fructum. Vnde semen eius in medicinis ponitur contra
morbum splenis talis sit usus. cocta libra i. cum
aceto et ℥ v. armoniaci per x dies mace-
retur. decimo die bulliat adiungente quousque
bene resolutum fuit armoniacum. postea coletur
per forte pannum. Illa liquorositas iterum ad
ignem bulliat bene et addita cera et oleo
fiat unguentum. hoc unguentum cicute potentissimum
est contra splenis tumorem duritiam apostema. etiam
et splenaticis testante constantino. contra ethe-
ticam et podagram coquantur radices cicute
in posca. postea radices ipse fisse per medium
ponantur super articulum. certissimum remedium
est contra yliacam passionem contra stranguriam. dissu fiat eius
decoctio in vino forti et oleo loca dolentia
cataplasentur. Ad matricem mundificandam ex frigido et
glutinoso humore et menstrua provocanda fiat
fomentum ex vino et aqua salsa decoctionis eius.
contra scrophulas precedente usu diureticorum
liberativorum fiat cataplasma ex duabus partibus cicute
et tertia scabiose. Recipe xxiiii ℥ cicute et viii
libras aque vel vini quousque tertia pars consumatur
sub lento igne coquantur. fit optimum apozima
splenaticis. si quarta die x ℥ ex eo accipiat
quousque xl dies compleantur. hoc et apozima
datum mulieribus non diu concipere valentibus in
semel. donum concipiendi eas confirmat. Signum
tamen eis presentiale in frigidioribus tale est vomi-
tum. et illud apozima provocat quod mulieres
concipere valent et non quod est cicuta alba et
cicuta nigra que mortifera indicatur.

Ciperus calidus est et siccus in ii gradu. est autem ciperus sua
quedam modica communis et tuberosa. est autem
radix iunci triangularis que in locis maritimis
partibus nascitur. melior autem est maior et publico
[illegible] in nostris regionibus nascitur
magis est et non est tante efficacie. per annum ser-
vatur. Eligendus est autem non rarinosus et qui cum
frangitur interius cinereum pretendat colorem et
non facile pulverizatur. virtutem autem habet diureticam
ex spissitate sed in [illegible] tempore post colligi et
reponi. sed propter [illegible] diebus
soli debet exponi ne ex humiditate sua putrefiat
postea in umbroso loco ponatur. contra stranguriam et dissu-
riam in multa quantitate quassatur in oleo bene
decoquatur. postea per [illegible] cataplasmati
pecto provocat urinam humores dissolvit
contra lapidem [illegible] bene [illegible] in oleo [illegible]
bulliat aliquantum et liquor coletur et constringat
iniciatur et lapidem frangit. contra dolorem stomachi
et intestinorum ex frigiditate vel ventositate natum

predictum cataplasma quod fit super [illegible] dissu fiat [illegible]
quod [illegible] est decoctione eius [illegible]
[illegible] vel ex aqua decoctionis eius [illegible]
[illegible] digerit confortat. Ad id fiat cum
cum vino datus dolorem stomachi expellit vel necesse
et intestinorum tollit. contra [illegible] bene [illegible]
oleo ferre usque ad consumationem bulliat. postea illud
totum super carbones ponatur et fumum recipiat
patiens per [illegible]. optimum est ad mundificandum
vulnus pulvis eius vulneribus impositus putredinem
tollit ablata putredine non est ponendus quia
corrodit. sed ponendus est conglutinativa. Nota quod
ciperus qui habet album colorem vel citrinum vel pallidum

Calamus aromaticus calidus est
et siccus in ii gradu. est autem radix cuiusdam fruticis
calamo assimilatur et valde aromaticus [illegible]
est quod cum colligitur extirpatur quoddam lignum me-
dium existens. cum geminus reperitur non sit [illegible]
ponderis duplicis [illegible] est [illegible]
[illegible] est et ideo non [illegible] in media reperitur
quod subalbidus est et ideo [illegible]. Eligendus
quod subalbidi coloris qui cum frangitur non
facile pulverizatur. per [illegible] servatur. virtutem habet
confortandi contra dolorem stomachi ex [illegible] expellit
vel ventositate [illegible] est remedium pulvis eius
in quantitate [illegible] conficiatur cum succo absinthii
et addito vino calido detur patienti. Ad [illegible]
non confortandum detur pulvis eius cum pulvere [illegible]
[illegible] cardiace passioni contra [illegible]
passi decoquatur calamus aromaticus in [illegible]
et [illegible] patientis [illegible] contra [illegible]
[illegible] pulvis eius cum bolo armenico
[illegible] exterius [illegible] supponatur.

Corallus frigidus est et siccus in ii gradu. est autem quedam species
que reperitur in locis maritimis et maxime
in [illegible] in mari [illegible]
[illegible] glutinositas lapidibus adhe-
rens ex siccitate [illegible] caliditate
sit [illegible] in speciem lapideam transmutatur. Qui
habet maiorem partem ignis fit rubeus. Qui
maiorem liquorositatem vel aquositatem fit albus
albus [illegible] rubeus [illegible]
[illegible] albus quam rubeus [illegible]
debet albus [illegible] ponitur in medicinis [illegible]
[illegible] corallus rubeus debet poni [illegible]
[illegible] fit [illegible] coralli albi et rubei. Est quod
eligendus rubeus qui grossus est et planus et clarius
et quanto plus accedit ad ruborem tanto melior
et qui nulla habet foramina vel pauca. albus eligendus
qui est planus et qui est grossus et quanto magis
tendit ad albedinem tanto melior. quod [illegible]
non est perforatus pluribus foraminibus [illegible]
[illegible] ponendus est in medicinis adsit [illegible]
est in medicinis [illegible] non est [illegible]
[illegible] sit albus [illegible]
[illegible] virtutem habet confortandi [illegible]
[illegible] habet [illegible]
[illegible] rubeus [illegible]
[illegible] impositus pulvis vel [illegible]
coralli rubei cum bolo armenico vel [illegible] pulvis
eius cum succo sanguinarie [illegible]
inponatur contra emoptoicam passionem [illegible]

stringuentum si fiat inde spuitum ex duobus partibus coralli subtilissime pulverizati conficiatur cum aqua rosarum et fistulis digeratur. et fiant pillule que patientes diu teneant in ore et postea dissolutas transglutiant. Generale est quod ea que dantur contra sputum sanguinis, prius in ore teneri et cum saliva propter remollitionem ad spiritualia transducuntur. Item fiat inde mitigatorium imbrorum detur pulvis eius cum succo plantaginis. Eodem modo valet contra dissinteriam fluxum menstruorum detur in pulvis eius cum ovo sorbili. Item fiat inde et florum et cetera et pulvis cum succo plantaginis contra fluxum menstruorum pulvis cum athanasia et succo plantaginis conficiatur et fiat suppositorium vel cum solo succo plantaginis. vel solus pulvis cum bombace immittatur et cetera constringet. Contra corrosionem gingivarum et oris sic fiat lotio et aqua salmacia vel aluminosa addendo predicto pulvere de duabus partibus coralli et tertia rosarum et postea fricentur gingive. Contra fluxum sanguinis exiguum pulvis coralli flos rose et antera et si fuerit vel cum melle conficiatur et illinitur gingive ad consolidanda ulcera pulvis coralli impositus conglutinat. valet oculorum dolori et obscuritati pannos earum minuit et desiccat et etiam si in collirio mittatur dentes fricatus clarificat gingivas putridas sanat et cetera Corallus niger qui in arabe invenitur et cum aqua fricatus potatur sanguinis fluxum arcet.

[C]atapucia ca. e. & hu. in i° gr. Est autem catapucia fructus vel semen cuiusdam herbe que silvestris appellatur. Cum in decoctione reperitur fructus eius expoliendus in libra remoto cortice exteriori et fructus quantitate debita per annum servatur et multa efficacia. Eligenda est catapucia que intus non est perforata non lucida sed alba et munda hec principaliter virtutem purgandi fleuma sed coleram et melancoliam hec et virtutem purgandi provisiora ex vi compositionis et levitatis unde quidam dant semina ad quantitatem semiunciis. Contra egritudinem remonitionem contra cottidianam ex falso flate et scabie talis sit usus. Conterantur catapucie et multa quantitate et postea folius camerum involute sumantur coquantur diu donec extrahantur et exprimantur oleum quod destillat recipiatur. Cum fuit necesse ponatur in cibis patientis vel aliquid aliud nec sit nimis potest recipi. Aliud fiat clarerum hoc modo catapucie bene contere cum melle decoquatur et cetera cum melle et vino fiat claretum et nota quod in xx libris vini sufficit libra una catapuciarum et xx .ʒ. catapucia potest fieri modo aut clarerii sive iure in pisarum vel ciceris vel aliorum ciborum possunt poni catapucie contrite contra molestie et nimium nocent et semine ceteras predicto modo date contra cottidianam ex flate falso semina atriplicis rape et radicis lauree et aqua fructi addita tunc parte ʒ. catapuciarum et cetera est sumere tectoso. Contra cottidianam de flate nimio prestitis dulcissimis bulliat .ʒ. iii vel iiii castoreum in vino fortissimo et addatur tunc parte ʒ. catapuciarum mundatarum et cetera postea coletur colata cum oximelle detur. Contra yliacam passionem bulliat radices feniculi et apii et illa aqua addatur tunc parte ʒ. catapuciarum et cetera pro predicto cum vel alius mollificatio clistere. Contra arthreticam et paralisim tosis dividite sipulatis cum vino hoc modo distillato et tunc parte ʒ. catapuciarum

detur ad purgationem sanitatis fructus catapucie mundos si posset hoc bene mundati et cum ovo mixti in vitello ponatur sine molestia purgat vel catapucie bene mundate cum offula ponantur in vino vel brodio vel vitello et detur addito cinamomo et aliis speciebus odoriferis. Ad motum provocandum si mulier fuerit frigida et in ore stomachi et in semine et in ore catapucie bene contrite in oleo sinamino et cum tumeris digestis conficiantur et super os stomachi ponatur vomitum provocat. Nota quod olim probatum quod fit ex eis per annum. Item catapucie bene distemperentur cum aqua et postea colentur ex illa aqua et omnis fit bro autem item conficiatur cum dragagantum et cum diapendion fit laxativum ad libram electuarii .i. sufficit ʒ. i. carpe nota quod catapucie faciunt ventositatem ideo quidam competentia ventositati apponuntur.

[C]eterach ca. e. & sic. in iii° gr. herba est que in maritimis partibus reperitur virtutem habet diureticam maxime lapidis cum subtili sua contra stranguriam dissuriam et maxime lapidem et yliacam passionem herba in multa quantitate bulliat in aqua salsa vel vino et oleo et illa sedeat patiens usque ad umbelicum. Si autem non possis habere in tanta quantitate cataplasmetur super loca dolentia herba autem comesta vel vinum decoctionis eius in potu datum urinam provocat. Contra yliacam passionem herba decoquatur in aqua salsa ex qua addito melle et oleo fiat clistere precedente alio clistere mollificativo.

[C]ostus calidus et siccus complexionis est in iii° gr. Est autem radix cuiusdam arboris in india nascentis que silvestris appellatur et est costus duplicis maneriei scilicet indicus qui subrufus est et est ponderosus quia non levis et arabicus dicitur qui scilicet albus est et tenuior. quo ponitur eligendus est costus albus qui est frangitur non facile pulverizatur niger melius habet minuta fortia et lividus est habet saporem amarum ponticitati mixtum ille qui et habet saporem amarum ponticitatem et qui cum lingue apponitur ponticitate deficit et quod cum lingue apponitur qui cum amaritudine levis et maior minuta fortia abiciendus est per x annos potest servari. Vehementem habet confortandi, expellendi, aperiendi et diuretica et ex qualitatibus suis et a tactate et diureticam amaritudine dissolvit ponticitate confortando. Contra duriciem splenis et epatis ex frigida causa detur vinum decoctionis eius cum quo dyacostum. Si valet ad splenem dicitur Egredo eo in eius hoc modo si autem conficiatur splenis ex oleo decoctum vel unguentum fiat confectio splenis ex oleo decoctum vel unguentum fiat contra ventositatem et hoc modo contra rubium ponatur cera et pulvis fiat et hoc modo contrarubium ponatur cera et pulvis fiat. Contra frigiditatem vel p. xv. dies in vino et oleo et aceto macerentur vel p. xv. dies postea fiat decoctio usque ad medietatem deinde colatum addita cera et pulvere costi fiat unguentum. Ad contrarium multiplicandum pulvis costi in oleo muscelino vel salviae cum conficiatur et bombax in tinctus supponatur. Accipiat et fumum probatum. Contra nudificationem et calefactionem contra dolorem stomachi ex frigida causa fiat emplastrum ex pulvere mastice et olibanum et pulvis costi contra caliditatem speciebus oleo vino et muscelino si potest et cera ex isto supponatur si fit ʒ. iii oleo et cere fit iii ʒ. Contra caducam addiderunt spatam et nucem muscatam gariofilis et similiter. Contra dolorem capitis ex frigida causa id est cephalea detur vinum decoctionis costi. Contra lumbricos detur pulvis eius conficiatur cum melle.

[C]anabus calidum est et siccum. semen est cuiusdam herbe id est semen canapi et diaforeticum et magis caliditatem dissolvit aquam reddit mitigativam et humiditatem. dum aqua illa

weysen klyen

minimum et liquida indicatur quod yliaca passio sit
dissinteria talis sit usus conficiatur cum vino scilicet
et albo mediocri itaque ita quod nimis sit spissus
nec nimis tenue post hec decoquitur diu deinde
superpositum panno loco dolenti apponatur et sepius
removeatur perfecte medetur. Idem et valet contra dolorem
stomachi ex frigida causa vel ventositate hoc et experimento cu
ravit magister platearius quemdam qui habebat
punctionem circa umbilicum et dolorem quod
non poterat se erigere quod contingit ex ventositate
quod cognovit quia pulsus eius satis erat temperatus
Idem fit si cantabrum cum vino decoquitur et pannum
calida et modo epithimatis suppositum. melius operatur contra
yliacam passionem. Iuvatur cuius colatura per clisterem
conficiatur et satis habet in aqua mollificata
cum virtute competenti quam alia mollificativa non
possumus habere. Contra tussim siccam et siccitatem et pleu
resim et peripleumoniam et similia fiat hec decoctio
decoctionis ordei bene mundati et ficuum et colature
dissolvatur cantabrum et iterum coletur et apponatur
igni et bulliat aliquantulum et talis aqua te
pida vel aliquantulum calida detur patienti.

Colophonia calida est et sicca in secundo gradu. Gummi est
arborum quarumdam in multis partibus
in quarta reperitur sed tunc propter grecam dicitur et in aliis locis
fit. Eligenda est nigra et nitida et que bene lucida
hec et quam admixtione terre venditur hec ca
hec et quam admixtione terre venditur hec ca
lefaciendi et agummositatis consumendi quod
dissintera fiat suffumigium ex eius pulvere su
per carbones posito contra tenasmon ex fri
ca ex pulvere colophonie et pulvere nasturcii
permixtis fiat appositio super renes contra re
nes frigidos calo melle in retis et tamen facta
ligetur. Ex colophonia et fiat suffumigium infer
ius per dolores removendos et facie te
albanda talis sit usus accipe ʒ. iiii. colopho
nie et ʒ. i. masticis et modicum armoniaci
purissimi et resolue in vase vitreo mundo et
novo post colophoniam et masticem adulterinum
appone guttam armoniaci purissimi et cola
super aquam firmam collige et malaxa manibus
post cum habetur magis postea extremitate ma
nuum reddit album. Cum autem volueris pilos
tollere resolve ad ignem parvum et aliquantulum
in frigidis pone super faciem per horam unam
vel duas postea remove pilos ipsos et si locus
fuerit tenui posueris super locum parum cum digito
madefacto pone ut melius adhereat pilos
removet faciem et depurat. Informatur
quidam totum in modum faciei et ... super
faciem induunt excludentes os et nares
et dolores tenuet cum vetula tegatur. Illud
est dericis potest apponi et ... quod tale epitima
durat per duos annos. Contra asma ex frigida causa
vel existente dissoluta et digesta accipia
at paciens fumum eius et in elimetariis
facit prodest plus in multa quantitate

Cucurbita et citrulli frigide et humide sunt in fine secundi gradus. Sunt et in aliquibus calidis regionibus ... reperiuntur. Sed cum a
artificiose eis in terra et in aqua ... herba
... que fruentes perducentur et fructus

ubis et melius competunt. Et prima semina attrita
et cucurbite cum maturitate colliguntur ...
citrulli crudi cum maturitate ... conser
vantur. Cucurbita non cruda sed cocta vel as
sata. Semina et durniora sunt ... Semina
sunt et prima melius competunt quia ... de
que ventum et vesice ... ad opera ... pectoris
valent. Semina et bene mundata ... a corticibus
exterioribus bene contundantur et in aqua ordei ... ali
quantulum coquantur in ... vel abluantur quia
illa detur patienti. Si autem non potest accipere aquam
illam fiat syrupus ex ea et detur. Nota quod maiorem
habent efficaciam si non bulliant sed abla
cientur. Nota quod a corticibus mundata de
poni in medicinis in duplum in talibus quantitate quam
exigunt vel saltem dupliciter quantitas. In acu
tissimis et febribus detur aqua vel potus fac
tus ex aqua cucurbite cocte et ... Contra acutissi
mas vel calidas ... sanis acutis
febricitantibus clyster cucurbite cum aliquo
condimento vel est assate cum agresta dacte et ...
sicut cibus et melius ... cum aliqua ... in pasta bene
quod bene cocte dissolvantur in aqua et ex aqua
illa et zuccara fiat syrupus optimus est ad febri
tas acutissimas ... ethicos et ... et
... quia autem indigesta bene digeruntur et
purgat per urinam et aliquantulum laxat. Contra calefa
ctionem ... cucurbite colliga et
suspendatur et ... et ad solem
desiccetur et loco sicco conservetur ne propter humi
ditatem corrumpatur per .iii. annos. Nota si in aliis
... ista semina ... non possit accipiatur sa
... dulcium et eodem modo desiccetur sa
... competunt.

Celidonia calida est et sicca in quarto gradu. Nota quod
due maneries sunt celidonie scilicet maior
que maioris est efficacie et ... habet radicem
est alia que in minus partibus reperitur et minoris est
efficacie ... una pars ... poni ... quod
... hec non
... radix per .iii. annos ... super ...
in ... equalitatibus et ... virtute
hec dissolutiva ... contra dolorem ... ex
... radix aliquantulum ... dolente
dolente et dente superpositum et suppositum ... radix
... cum ... aliquanto in ...
repleta et ... radices bene ... in
vino decoquatur et patiens per fumum
recipiat postea ex vino ... in ore
sibi faciat gargarismum ... desiccat et ...
purgat. Contra coliticam passionem herba ... et in vino
decocta suppomatur vel spongia infusa in
vino decoctionis vel pulvis radicis
eius ... supponatur ... proicit
... modificanda fiat fomentum
... ex aqua decoctionis eius ...
... vel exterior pulvis
radicis eius cum pulvere ... conficiatur
cum aceto et decoquatur usque ad mediocrem
spissitudinem ad modum ... et
ungantur ... nota quod
fistula pulvis eius cum ... conficiatur

in cuello ori fistule et mittatur.
Coriandrum c. e. et s. in iii gradu. Gumma est satis
gummis ponitur in receptionibus poni debet
quia in nature eius receptio et aliqua medicina
detur per ii annos postea fiat in iii esse. Decoctum habet
confor(tandi) exqualitatibus suis et ex conculcatione
aromaticitate ad digestionem confortandam
que dolorem stomachi ex ventositate datur pulvis
eius super carnes assatas carnes sepoalas
vel sit l' semen eius in cibis vel vinum decoc-
tionis datur.
Calx ca. e. et s. in iiii gradu. Conficitur cum sepo
et olio postulas et pruritum capitis lentes in-
nat. vulnera et omnine et tisionem habet confo.
Cicer calidum. Dicit G. esse. Claudat
album valet est species et album ceteris
est tamen illud debilior est nec aliquod adproprietate
medicina fortior est. Cicer cum aproximitate ab
similiter potata necessitate stomachi capitis et
splenis destruit et dicitur iuvat cum aceto
bibita et splenis calida dissolvit confortatum
et dolorem renum et vesice placat. Decoctum et
bibita petrosa vesice et splenis et pulvis
vel et vulnera mundificat et urinam et
menstrua provocat.
Dyagridium ca. e. et siccum | c. diagridio
in iii gradu. Est autem succus | c. dyagaganto
cuiusdam herbe nascentis in | c. dauco
transmarinis partibus que est | c. gruggranto
similis camalli. Dicunt autem plerique | c. diaptamno
spes (?) in canicularibus diebus
inciditur illius herbe lac effluens colligitur
in vasis prius quod sole exponitur et desiccatur
et sic diagridium efficitur. Cum fit quandoque so-
phisticatur ex admixtione alicuius titimalli et ter-
tiam operatur. Quod bonum et est fiant laudabile
est sophisticatur. Nam quandoque ex admixtione sotilis
pulvis colophonie que prius contrita. Cum
et frustra colophonie medicina diagridium ne-
dimus per diagridium est autem illud diagridium
eligendum quod album est vel nigrum vel subnigrum in
colore et tum est sicut pro clarum et fragibile licet
colophonia facile frangatur non tamen ita cito
Quod et sic ubi amaritudinem habet saporem aliquem cum vultu
abhominabile. Est et abhominabile, habet sa-
porem sophisticatum ex lactis admixtione. Est
et in splendum vel multum habet saporem ex admixtione
colophonie est. Est et quidam prout habet clarit(atem)
quandam obscuram abradendum est. Est et illud
eligendum quod cum sputo humectetur quoniam
et album colorem convertit et ad v. titimalli
queritur. Grossum et est eligendum et minus pondo
sit pulvis et ex admixtione colophonie
est sophisticatum facile et non ita diu servatur quod
diu servatur grossum. Grossum et servatur per annos
xl. In medicina potest ad attrahendas humores medicinas
et in parva quantitate postea attrahere alias medicinas
cuius et violente ducit et quod multum facit
abhominatione magis per se datur. Nota quod in dosi
sufficiunt ʒ ii pulvis vel ad plus in libra
una ʒ i et ʒ s. Licet licet sit virtus motu
medicinis eius violentiam reprimimus. Cum et
attrahere voluerimus sic est faciendum. Accipe
scamonee ʒ ii vel iii et pulveriza sed nolo

arbore vel terre sicut alias species quod ex spissitu-
dine viscositate sua nullis stomachi adheret
postea dum adque (?) medicina calidum est cum oleo impone
addito pulvere masticis et minori quantitate
et sic pulvis(?) pulvis diagridium vel sca-
monee quod id est. Mittatur et quoniam moveatur
ne et misceatur quod si ponderatur totum simul comi-
scetur scamonea in calido ponitur quod per
colorem reprimitur eius malicia et molicia
sed hoc tale cum non potest dari nisi xv vel xx dies
vel sic accipe ʒ ii vel iii vel iiii. Hoc dico quod plus
operatur ʒ i in calida regione et in calido tempore
quod duo vel iii in frigida regione et in frigido tempore
pulverizetur subtilissime et ponatur in aqua calida
per totam noctem et in aqua illa attrahatur medicina vel
colata prius aque decoctione si debilis sit paciens
sic et potest dari delicatis sine molestia et
timore quibusdam et acute febricitantibus. Item
nota quod scamonea in minori quantitate ponenda
est quam alio modo aqua et sit tepida vel frigida
sed et eam dandum non est nisi viii vel x die. Item
quod cognoscitur saepe dare medicinas et oportet nos attrahere
in ipso die sic est faciendum. Pulveriza ʒ ii vel
iii diagridium sed non multum subtiliter et plus de
masticis et attrahe medicinas sed non ipso die danda est
medicina aliqua et sic quod postea fit dari medicina in ipso die
accipe scamoneam integram et pone in pasta vel
pomo granato et coque bene ut sic reprimatur eius
molicia postea pulverizetur et modicum masti-
cis addatur et tunc attrahatur medicina. Et nota quod diag-
ridio principaliter masticis admiscetur. Sed bdellium
etiam gummi arabicum. Dantur cum pulvere colocinthe sa-
ne frigidam et melia purgat. Nota quod magis medicina sca-
moneata cum stomachum iuvat et cura
si potest laxare panis et fructus laxatis. Cum
aut sit decretum vel necesse medicinas alias species post
scamonea pulverizatur et addito mastice
et ponatur in pasta et coquatur et sic fiat panis la-
xativus. Scamonea integra in arbore fixa
non usus erat multum sed in medio ponatur
in quantitate minus libre vel semine et pannis
circumponatur et cortex desuper et bene ligetur
planta illa viridiositas et arboris et
medicina sursum tendens efficacia scamo-
nee secum fert ad ramos unde fructus fit
laxativus et nota quod est diagridium principaliter
purgat coleram. Sed flegma et melancoliam cum diversis
medicinis potest diversos humores principaliter pur-
gat. Sed ut ponatur cum oxilaxato vel oleo
sed vel cum rosa principaliter purgat coleram
sed ut cum blacta vel bdellium flegma purgat. Cum
theodoricon anacardinum vel diasene purgat
melancoliam. Et nota quod diutius servatur quam prius cum
oleo confecto cum melle quod magis per ii
vel iii annos adplus quam si ponatur cum oleo quod
consumitur cum sero. Et nota quod si fricatur scamonea
cum oleo violacio bene addito mastice et attrahatur
medicina in ipso die vel postea dari.
Dragagantum frigidum est et humidum in secundo gradu. Est primo
est autem gummi cuiusdam arboris in ultramarinis

partibus nascentibus humiditas .x. efficiens exca(lefactione) caloris condensatur et in gummi solidam mutatur. Eius .ii. species
sunt: mollis s(cilicet) dragagantum album quod melius est, si clarum
sit et purum; est et subrufum et citrinum quod non est adeo
bonum. Cognoscitur quod non est obscurum sed clarum vel tre-
mule admixtum. In eo quod album in fine medicinis sub
rufum et citrinum in calidis debet poni. per .xl. annos seruatur.
Virtutem habet mitigandi et mundificandi et conglutinandi. Ex
frigiditate infrigidandi, ex lenitate humectandi, ex
viscositate conglutinandi. Contra siccitatem pectoris
talis sit usus: aqua ordei decoctionis dragaganti
et gummi arabici detur patienti. Contra calorem et siccitatem
tussi detur aqua ordei decoctionis succi liquiritie in qua
fuit dissolutum dragagantum, ponatur nocte. Item
in aqua ordei dissolvatur dragagantum per noctem vna
et panum exprimatur et cum viscositate ipsius conficiantur
pulueres ipsius dragaganti et fiant pillule quas sub lingua
teneat patiens. Que ita dissolute tussi conglutinandum
valent. Et contra sitim ex calore spiritualium et etiam
confectum ex omnibus predictis dragaganti et tria liquiritie
est. Sirupus simplex multum valet contra predictam tussim
contra sitim detur aqua decoctionis ordei dragaganti ipsius
per magis dissolutum fuit dragagantum per noctem
vnam. Fiat et sirupus ex aqua ordei in qua dragagan-
tum dissolutum fuit quod conueniat passis datur
in acutis febribus dragagantum. Et si sub lingua te-
neatur valet. Contra fissuram labiorum et oris et pa-
lati vlcera et omni l(et) excoriationes magis vesica
dissoluatur dragagantum et panum exprimatur. Cum
glutinositate conficiatur puluis amidi in tigelle
ponatur et illinantur lingua vel labia sepius.
Ad faciem dealbandam et panum superfi-
cium remouendum ponitur in vase dragagantum
in aqua rosacea mane exprimitur addita boracee
vel camphora in qua continue faciem fricet. Illinitur
contra calorem epatis in prima exprimatur succus vmi-
bilicus et in eo dissoluatur dragagantum per noctem
et quod patiens incutit sit calidum epar et prius ponatur
Eodem in arthiticos dolores ex colica ... Eodem
modo contra constipationes ... die. Vna primo
die in constipatiuis debet poni actualiter calida
et non actualiter frigida vt fumositates exalet
vnde quia in vnguentum primo sapone contra dissinteria
in aqua pluuiali dissoluatur dragagantum et in ea decoquatur
pullus quod detur patienti. Eadem aqua clisteri-
zetur tepida in intestino ... si sit excoriatio
interiorum intestinorum. Et excoriatio ... detur
succus plantaginis in quo per noctem iacuit et disso-
lutum fuit dragagantum. Nota quod est ponitur in
medicinis ... quia ... resistit. ... ...
cum aliis speciebus ... dissoluitur
alie species quam dragagantum ... in dragaga-
ganto ... alie species

Daucus creticus calidus est et siccus in tertio gradu
et sicut in fine datur herba est satis medi-
cinalis flores magis competunt medicine quam folia vel
radix minime. Duo autem sunt genera s(cilicet) daucus cre-
ticus et daucus asininus quod reperitur in cibis et
semen datur asininus ... ...
prima est ... magna efficacia
herba cum floribus nulla est tamen modica. ...
... creticus magis competit medicine debet

herba cum floribus colligi cum flores producat
abiectis radicibus et in vmbroso loco desic-
cari. per annum in magna efficacia seruatur. Virtutem
habet contra ... ventositates ... attenuandi dis-
soluendi ... exsiccandi ... et diureticam ex
subtilitate ... ... asma et ...
et humidam tussim detur vinum decoctionis eius
et frigidum siccum ... contra ... saccellet ...
ex puluere facto ex ipsa herba et calefacto ...
sit ... ... ex fri(gida) cum sine febre detur
talis decoctio ... ... vel et detur ...
sim et in succo dauci ... ...
... et fiat decoctio. Contra dolorem stomachi ex ventositate
vel fri(giditate) ... et dissuria colica et yliaca passio
detur vinum decoctionis eius herba et ipsa in multa
quantitate in vino et olio cocta super locum dolentem
ponatur. Contra stranguriam et dissuriam et ... la-
pidis et ... ex frigida causa et ydropisim fiat sirupus
ex succo feniculi decoctionis eius. Contra ...
... matricis et yliaca passione ...
... fiat ... ...
et ... et dauci simul coquantur in vino et ...
contra ... splenis et epatis et ydropisim ex frigida
causa fiat sirupus ex succo apii feniculi et decoctione
dauci et detur sirupus cum aqua decoctionis dauci.
Contra duritiem splenis et epatis ponatur herba in
multa quantitate in vino et olio et maceretur .i. per .v.
dies in decoctione die decoquatur usque dum reducatur
ad olium ... exprimatur herba et bene colet
colata ponatur ad ignem et ponatur cera
et fiat ceratum. Contra duritiem et ... ...
satis competit. Item matricem mundificat et ex ...
... asmaticus sint molestia ... super ...
... et puluis dauci vel et dauci et ...
... bulliat in olio et fiat suff(umigium).

Dragantum ... est quod ... ca(lidum) est et s(iccum)
in iii gradu. Duo autem sunt maniere dragan-
ti s(cilicet) indicum quod in India reperitur et est album et
aromaticum. Est et cyprinum quod in Cypro insula
reperitur et est viridis coloris. Est et tertia spe-
cies s(cilicet) ... quod in Gallia reperitur. Illud
est eligendum quod est viridis coloris et clarum quod
est ... et ... quod ... Frigidum ...
viridis quod melius reperitur debet poni in medicinis ...
... ... per .x. annos seruatur. Virtutem habet
dissoluendi consumendi et corrodendi. Contra fistulam talis fit
... puluis ipsius cum duabus partibus farine
fabe ... et ... vel sapone gallicano
conficiatur ... ... fistulam in
ponatur. ... si fracta fuerint ...
... ... carnem superfluam
corrodit ... Contra polipum ...
... fiat ... vel exbebatte aqua ...
... puluis ... ...
... Ad carnem superfluam ...
... contra fluxum sanguinis ... puluis
ipsius ... puluis ... ...
mastice conficiatur cum succo ... ...
lapis ... ...
... ponatur
dragantum ... sine ... ponatur
super carbones et sit fiat ... ...

colore. Contra fluxum mulierum fiat suppositorium ex eis con-
fectis cum succo plantaginis cum quo confectus
fuit lapis emathites. Unde .xi. [illegible] ca-
dissoluit et constringit adeo dicitur quod artificio con-
[illegible] et tamdiu ad [illegible] valet in
combustione ut exadustione in [illegible] et cle-
[illegible] contra emoroidas. Exemplum. Fiat suppositorium
fluentes et constringit inflacionem desiccat
[illegible] cum succo capsi barbasti. In [illegible]
quamvis sit calidum constringit [illegible] cum [illegible]
calor eius suffocatur et extinguitur et in [illegible]
[illegible] Unde est siccus constringit [illegible]
[illegible] et aliorum demergit.

Dipteamnus sive diptamnus calidum et siccum
est in .iii. gradu. Est autem herba cuius radix
[illegible] et in locis calidis et siccis et [illegible]
[illegible] reperitur radix minoris est efficacie
quam herba. Radix in medicinis [illegible]
[illegible] et viridis desiccata [illegible]
[illegible] efficacie. [illegible] eligitur que [illegible] solidum
[illegible] et non perforata que [illegible] frangitur
non pulverizatur. Virtutem habet consumendi dissolvendi
venenum et expellendi. Contra morsum venenosorum
animalium et contra venenum ipsa herba [illegible]
[illegible] supponatur. Item succus detur potui. In [illegible]
[illegible] succus pulvis eius conficiatur cum
succo [illegible] et supponatur et in potu ponatur
[illegible] Nota quod [illegible] est tale quod habet
virtutem tiriace [illegible] addito pulvere
[illegible] costi aristologie [illegible]
[illegible] pulvis [illegible] ad modum tiriace
[illegible] per [illegible]
Nota [illegible] non est in tiriaca
non [illegible] per [illegible] annos [illegible]
[illegible] decoctione pulvis
[illegible] ficus sicce [illegible]
[illegible] bullientes in vino forti. Colentur [illegible]
Nota [illegible] pulvis dipteamni [illegible]
si sit difficultas inspirandi [illegible]
ad [illegible] mortuum [illegible] educenda
fiat [illegible] pulvis eius [illegible] cum succo
[illegible] epilepsia [illegible]
[illegible] cum pulvere castorei et cum succo rute [illegible]
[illegible] et detur [illegible] et colatura [illegible]
[illegible] cum succo [illegible] et detur potui [illegible]
[illegible] confectione calefactiva [illegible] et [illegible]

e eupatorio	e ere usto
e cimbilis	e electuario
e endivia	e elleboro
e enula	e esula
e epithimo	e eruca
e euforbio	e emathite
e epatica	e ebulo

Eupatorium calidum est in primo gradu siccum in .ii.
[illegible] salvia agrestis [illegible]
[illegible] efficacie [illegible] sicca. Valet contra
[illegible] paralisim et paraliticis [illegible] talis sit usus
[illegible] bulliat in succo salvie agrestis et succo
[illegible] agrestis pulverizata [illegible]
[illegible] ponatur [illegible] fiat [illegible]
[illegible] decoctione istarum specierum [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] salvia agrestis [illegible]

febribus [illegible] valet [illegible]
si fiat ex [illegible] splenis et epatis talis sit usus
[illegible] salvie agrestis bulliat [illegible]
[illegible] et detur talis decoctio [illegible]
[illegible] cum succo salvie agrestis valent.

Ebuli fructus sunt [illegible]
purgat [illegible] valent contra [illegible]
[illegible] ex calidis humoribus provenientes [illegible]
[illegible] apponatur [illegible] in decoctione
valent contra emoroidas si pulvis [illegible] cum
succo capsi barbasti et supponatur. Item contra casum
capillorum pulvis [illegible] pulvere aloes
[illegible] cadunt pili
ex [illegible] pororum ex calididitate multum valet
quia [illegible] poros.

Endivia frigida est et sicca in primo gradu. [illegible] alio — Endivia
nomine [illegible] dicitur [illegible] et folia [illegible] — Scariola idem
usui medicine. Folia et usui ciborum [illegible] radice
nulla [illegible] folia viridia magne sunt
efficacie sicca nullius [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] confortandi [illegible]
[illegible] valent contra [illegible] splenis et epatis
ex calida causa. Contra yctericiam et simplicem et duplicem
[illegible] contra calefactionem epatis [illegible]
valet. Contra [illegible] valent [illegible]
[illegible] aqua calida [illegible] valet. Succus
eius [illegible] cum calida detur contra [illegible]
[illegible] et simplicem et duplicem [illegible] ex
[illegible] digesta et contra calefactionem epatis et [illegible]
contra yctericiam [illegible] fiat [illegible] ex
succo eius [illegible] sicut
[illegible] bulliat succus
scariole [illegible] quod [illegible]
[illegible] cola [illegible]
[illegible] et non [illegible] succus et ex
illa colatura [illegible] addito zucaro
fiat sirupus clarus. [illegible]
appone album ovi [illegible] valet contra febres
[illegible] et calorem epatis. Aut si volueris facere
laxativum [illegible] decoctionis [illegible] plus
[illegible] et cola [illegible]
[illegible] sed non est tante effi-
cacie [illegible] si non colentur contra febres [illegible]
[illegible] dicta [illegible] ad febres ex
[illegible] ad [illegible] valet
[illegible] succus eius [illegible] est [illegible]
calefactione epatis [illegible] valet [illegible] herba
contrita et supposita [illegible] succus [illegible]
Nota quod [illegible] folia [illegible] semine [illegible]
[illegible] semine [illegible]
[illegible] ad colore [illegible]
[illegible] et [illegible]

Enula campana [illegible] in .ii.
[illegible] enula [illegible] magis [illegible]
[illegible] usum medicine [illegible] folia et [illegible]
[illegible] duplex est [illegible]
[illegible] quoniam [illegible] est
efficacie [illegible] folia [illegible] radices. Unde radix in
medicinis [illegible] herba [illegible] colligitur [illegible]

in principio estatis sole exsiccatur, nec humiditas
corrumpatur. per biennium potest servari et per pro
ximum temperate virtutem, scilicet incidendi et min
dificandi. Virtutem naturaliter contra humores indignatos
ex siccitate, quia dolorem stomachi et indigestionem
ex frigiditate aut ventositate. Decoctio eius
cum radicibus vel pulveris radicis item facit contra
dolorem splenis ex frigiditate aut ventositate.
Decoctio in vino illud cum liquiritia et ysopo
dat pro cordiaca, sicut contra frigidam tussim. Vinum
decoctionis eius cum pulvere ciminum delicatis
et solvit ventositatem et dolorem stomachi. Herba tota
cum foliis si habeatur post decocta in vino et oleo et
cataplasmata posita tollit dolorem passis stomachi. Contra dissin.
quod fiunt asma decoquatur optime ordeum ut fiat
spissa aqua sicut tipsana et in aqua illa de
coquatur optime pulvis radicis et detur patienti.

Epithimum calidum est et siccum in tertio gradu.
Est autem herba frequens in calidis locis crescens
herba autem quedam utilis circa thymum et flos eius
autem dicitur epithimum. Qui super crescens flos autem
non herba. In medicinis non ponitur per se, potius quedam cuscu
te cum ponuntur flores. Flores colliguntur. Hec autem
virtute principaliter purgandi melancoliam. Virtutem naturaliter
contra quartanam habet, ut fiat decoctio in aqua ʒ 1 et 5
epithimi. Donec modicum aqua remaneat et in
colatura dentur. Lapides lazuli vel lapid
armeniaci pulverizati optime loti et di
armoniaci pulverizati, multum libantur. Non
gestu in deti patienti. Valet patientibus eo
quod eas decoctio purgando valet patientibus eo
quod melancolie passionibus ex melancolico sanguine. Contra melancolicam passi
onem ex decoctione eius cum pruna fiat ex fu
mi decoctione et in melancolia fiat sirupus ex aqua decoctionis
vinum faciat melancolia fiat sirupus ex aqua decoctionis
sene et epithimi folia et eius ut dicit constantinus
splenem cataplasma splenem extenuat. Eodem in vino
et oleo decocta et cataplasma stranguriam solvit.

Euforbium calidum est et siccum in quarto gradu. Gummi arboris
est in india nascentis, que in tempore estivo
quandam emittit gummositatem. Que circa arborem congelu
tur et mittitur euforbium. Eius autem quedam
pars in terram cadit et terre habet admixtionem. Ali
quando est multum abiciendum est. Quod purum est bon
non est quod terre habet admixtionem. Eligendum est quod gummi
est clarum et purum in colore et in substantia subruffum
vel citrinum. Quod albidum est abiciendum est. Per xl annos
servatur. Quamvis sophisticatur quandoque ex admixtione
quod dragagantum, vulgari. Virtute habet attrahendi consumendi et
dragagantum, virtute attrahendi consumendi et
attrahendi et principaliter purgat flegma. Et ideo melius
et a remotis partibus cuius scilicet a iuncturis et a quibus
et a remotis partibus cuius scilicet a iuncturis, contra
arteticam, sciaticam, podagram, cyragram et
arthetica passione sit habetur. Sed ex frigida causa adiuvatur
vlicata passione si habetur. Sed ex frigida causa adiuvatur
bdellium ex tribus ʒ 1 vel 11 euforbii et tribus
3. bdellii. vel masticis et detur bdellium cum aqua
decoctione seminis feniculi et radicis eius.
Et quod ylliaca passio in iacet cum pelle seu aliquo
liquore mane valet si predicte passiones
ex flegmatico humore fiant. Contra cephalargiam et epileps.
ex flegmatico humore. Poco in mane vel in accidit vel ierapigra
vel blanca et detur patienti ad purgationem vel post
ad purgationem. Contra letargiam provocetur sternutatio cum pulvere
eius naribus immisso vel expulvere eius in panno
subtili et vino posito et percusso digito ad
nares. Quando ex non possunt excitari. Unguentum
conficiatur pulvis eius cum oleo vo. et in unguento
penna et nares inungantur. Unguentum in emplastrum
eodem modo procedit stranutationem. Contra epilepsiam
in ipsa arte. Contra litargiam et epilepsiam fiat unguentum
ex pulvere euforbii et castorei cum oleo
vetere vel salte quinque. Contra apoplexiam predicta
partes inungantur. Tota spina lumborum alba
datur totum occipicium et inungatur. Et unguentum fiat
admonentia vecupanda fiat etiam quod fit
ex diversis partibus, lignum aloes et cassie ligno
et tota parte euforbii et masticis contra dolorem conficiatur
cum melle et detur mane quantitas castanee scilicet ʒ 1. Adde
alius fit usus radatur occipicium et bene ab
luatur cum vino calido et pecia scarificetur et
statim fiat emplastrum et ex decoctione euforbii
et in interius fiat autem eodem in sueto pigamum
vel rute agrestis. Contra asma ex flate detur cum
euforbium cum pulvere masticis in ovo sorbili.
Contra mala splenis adiuvatur diascene ex euforbio
addito mastice et detur patienti predictis
tibi cum aliis digestivus pulvis euforbii
carnem superfluam corrodit.

Epatica frigida est et sicca in primo gradu. Est autem quaedam
herba que in aquosis locis et precipue
lapidosis crescit. In multa habens folia circa
et lapidibus adherentia. Est autem maiora habens
folia melior est et dicitur epatica quia precipue epatis
est medicina. Habet autem virtutem infrigidandi, ex sua
virtute et confortandi et domini. Virtutem naturaliter contra
oppilatione epatis et splenis ex calida causa et quod epatis
calore et ictericiam scilicet cum aqua decoctionis eius
et ferri. Dentur item fiat ex aqua decoctionis eius
addito reubarbaro infusio decoctionis
optima est contra ictericiam. Valet autem omnibus aquis
et sitis quod fiunt contra calefactionem epatis. Dicunt ponunt
epatica multum valet contra calidam epatica ita
supponatur epati contra ardorem. vel percussionem.

Esula calida est et sicca in quarto gradu et alio nomine
titimallus maior appellatur. Eius radix quoddam
accipiatur et eius virtus non posset pulverizari, in olla
sit terrena ponatur eo in vitro. Illud scilicet quod
necessarium est. Quanto non notus tanto melius
et si fabes prius fabricatum est et in fornace ubi sit
continuus ignis per v dies ponatur predicta pul
vis. Et in decoctione in minima augmentum
partes terrestres et diminuitur. Alia virtute habet
dissolvendi consumendi et melius humorem purgandi et parte
incidendi. Virtutem competentem ponitur in emplastris
maturatis ut aphiton et in emplastris contra splenem.
carnem superfluam corrodit. Contra fistulam consu
matur pulvis cum melle vel cum sapone saracenico
vel gallico et penna in tinta imponatur eo fistulam
elargat et est cat. Contra polipum fiat sternutatio pulvis
de aphiton vel arroto superaspergatur pulvis
eius et naribus immittatur. Ad eos qui in splenis
lorum sit exhibitione multa humorem et splenis
vel extremis humoribus et specie ex dominatione
quibus talis sit usus pulvis eius ... de
tres vel plures admodum lapidis lazuli
laventur et detur cum succo feniculi vel ex mellis
in aqua calida. Multum humorem purgat sed molestia
et angustiose purgat.

Elacteriu͂ ca. ē et s. in iii. g. Aliud ē lactides
et aliud ē elactides. Lactides est succus cataputie. elactides cucumis agrestis. aliud elacterium.
Elacteriu͂ ē succus cucumeris agrestis. Inveni
cularibus diebus colliguntur fructus cucumeris
agrestis conterunt. Succus expressus soli exponitur
et desiccatur. Quidam decoquunt succum cum melle
fere usque ad consumationem succi et in modum elec
tuarii dant laxat. fortis purgat inferiora et superiora. per
x annos potest servari in sua efficacia. postea deficit vir
tus. habet enim virtutem purgandi principaliter flegma. Pro me
dicina contra artheticam. ciragram. podagram. et yli
acam passionem pulverizetur et misceatur cum 3.
iii. et fiant pillule cum oleo ro. dentur postea cum succo
feniculi calido. In iliaca cum passione pre
dat. ad clistere mollificativum. et postea illud ex
aqua malvarum oleo et melle et 3. v. vel vi.
elacterii. addita mastice cum aqua ca. liberat et
ypa si levi post cenat. aliquantulum decocta in vino
et oleo et loco dolenti supponatur spongia. yliosis
artheticis et podagricis convenit. Ad menstrua
provocanda pulvis elacterii conficiatur cum oleo
mellino vel cum bombace in menstruo supponatur.
Ad apostemata matura[n]da elacterii 3. v.
vel vi. et farina ordei conficiantur cum mellito
ovi et supponatur. Id valet contra calida apostemata. si
necesse fuerit multum calida non debet poni in principio. Ad apostemata
rumpenda fit optimum ruptorium ex elacterio et
terebentina. Ad vermes aurium conficiatur elacterium
in succo ... v. cum modico aceto et in fun
datur tepidum. Ad omnem dolorem stomachi extra ca
inungatur ex fecibus elacterii et aceti. Ad lenti
gines faciei et cum suffumigatione removentur
... aceti ... et camphora et elacterium in ...
illorum duorum conficiantur cum aceto in modum
unguenti in mortario plumbeo et cum pistello
plumbeo. et ponatur in vase vitreo per xv dies
et postea in eodem mortario et pistello
moveatur addito aceto. Quando unum sit
et ungatur facies. omnem abstergit pannum et

[E]lleborus calidus est et siccus in tertio gradu
in medio gradu. Duplex est eius maneries scilicet albus
et niger. albus dicitur quia radicem habet albam vel quia
albos purgat humores scilicet flegma. Niger quia radicem
habet nigram vel quia nigros purgat humores scilicet
melancoliam. Cum in medicinis recipitur eius receptio in ca
dere debet poni. Antiquitus in purgationibus utebantur
elleboro sicut nos utimur scamonea. quia et con
tra fortiora. et violencia eius et potera et
tollerare sine dolore. Nunc autem corpora debi
lia sunt et eius violenciam tollerare non possunt
... cum summa cautela danda est medicina que
recipit elleborum illa que recipit elleborum album
purgat flegma. et non competit constipatis pectus
strictum et macilentum non debet dari quia nocivum
provocat. et superiora purgat forti et fatale
vomitu potest dari contra cotidianam ex flegmate
et flegmate mixto et artheticam podagram et cy
ragram. valet oximel factum de radice elleboris
albi. Fit autem oximel. sit prius radicem feniculi
vel raphanum cum spa. et in mitte radicem elleboris
albi circa affossa circa radicem. tamen tunc ...

rumpatur radix et sic paratur per xiii radices
postea coopertura ... et sic sint per xxx vel xl dies
ut accipiant radices virtutem ellebori. postea
accipiantur radices et radicibus elleboris abiectis. alie
radices conterantur et ponantur in aceto per iii dies
vel iiii. postea fiat decoctio ex tali aceto et
melle fiat oximel optimum. potest etiam
oximel fieri de radicibus elleboris nigri. Precipue
eodem modo valet ad melancoliam purgandam et quartana
... non debet dari in existente materia digesta
et. Nota quia elleborus albus violencius purgat quam niger.
Contra artheticam podagram et ciragram fiat
decoctio ipsius vel ... salsa et fomentetur
partes ille et ipsa cataplasmetur. Ad vermes aurium
conficiatur modicum pulvis ellebori cum succo per
sicarie et auribus imponatur statim exeunt
pulvis eius suppositus. carnem superfluam
corrodit. Contra furfures capitis et pediculos
bulliat farina lupinorum ... in
aceto postea coletur. Colature ad misceatur
pulvis ellebori ut fiat quasi suppositum. Ungatur
caput predis seminatio. ... lavetur cum
aqua calida. Contra scabiem fiat pulvis ex
elleboro albo bene trito 3. i. litargiro bene trito
3. ii. olim quarum vel olim ... in patella co
quatur ... conficiatur bene cocta cum aceto
et ponatur in oleo illo. Ad ultimum pulvis ellebori
et in ungatur paciens in balneo. multum valet
contra litargiam et epilempsiam provocet sternutacio
ex pulvere naribus in misso vel panno posito
et naribus repercusso. Diascorides dicit quod
si pulvis ellebori cum farina et aqua conficiatur
et fiat torcellus. mures occidit. si eos
comederint ¶

[E]sula ca. ē et s. in iii. g. Frutex est cuius
radicis cortices tantum competunt usui
medicine. Inverne colliguntur. per biennium in multa
efficatia servatur. Cortex vero est in singulis annis
renovetur. Virtutem habet purgandi flatum humorem
principaliter. Unde valet contra ydropisim ex flegmate et
nota quia medicina que purgant suo acumine possit
scamonea. utilior est esula. et securius potest
dari. Nota vero est multum abhominabilis contra coti
dianam de flegmate alii artheticam. podagram
ciragram. paralisi. yliaca passione. et leucoflantiam
detur pulvis eius iste per ... qui fit ex v.
3. esule modico cinamomi. seminis feniculi
anisi masticis seminis flaticis. ad confectionem
et contra predictas passiones valet cum vino calido
vel aqua ca. vel ovo sorbili detur. vel cum brodio. vel cum
in scello. Benedicta autem acuata ex esula valet
contra predictas passiones et maxime contra yliacam passi.
In iciatur autem per clistere cum aqua salsa et oleo
et melle optimum est. Contra leucoflemanciam proprie
talis sit usus bulliat succus feniculi aliquantulum
postea residat. aqua clara que supernatat ac.
et addito pulvere et predicto detur. vel fiat sirupus
multum competens delicatis qui abhorrent medicinas
ponatur pulvis eius de coctionibus. vel cortex cum
carnibus terrimes quiescant. et brodium
accipiat contra predictas passiones valet. Fiat

et clericum expulit eius de domo. et mellis
et aliis speciebus. non est nisi valde abhominabile
theodoricus amator. et yeralogodion potente acuitur
excusila prodita ¶

Eruca calida est et sicca in in gradu. est autem domestica
et silvestris. domestica minoris est
efficacie. silvestris maioris. usui medicine
competit semen eius folia vero et
confundit et choleram excitandi. stringit. et dissi-
milat et adpalisin valet contra podagram. decocta
cum carnibus pulvis seminis eius cum cepis
decoquatur contra podagram valet. herba ipsa decocta
et renibus cataplasmata libidinem mitiga. de
decocto eius in vino pectini apposito urinam
provocat pulvis seminis cum vino et melle
confectus. cataplasmatus renibus libidinem incitat.

Ematites frigida et sicca compilonis est
est autem lapis qui in occidentali et
orientali parte reperitur dictissime
natura habet autem virtutem constringendi sanguinem
unde dicitur ethymatites emathites ab ema quod
est sanguis et tites quod est sistens contra fluxum
sanguinis e naribus fricetur emathites cum
succo sanguinarie super cotem vel marmor
et in tali confricatio bombix intinctus na-
ribus imponatur contra emoptoicam passionem fiat
inde sternutatorium. fricetur cum aqua rosacea et infu-
sionis dragaganti super marmor et cum
tali confectione conficiatur pulvis draganti arabici
et fiant pillule quas teneat patiens
sub lingua et dissolvat dissolutas contra fluxum
menstruorum fricetur cum succo planta-
ginis addito pulvere simplici. detur patienti
contra dissinteriam ideo fit usus et si prius incipiat
per clisterem fiat et hoc cum albumine ovi
olo. ro. et aceto et pulvere eius super renes
et pectine fiat simpasma contra fluxum menstruorum
fricetur cum succo plantaginis addito
pulvere bistorte. supponatur ¶

Ebulus calidus et siccus est cuius radices cor-
tices et turiones sepius competunt
usui medicine. cortices radicis in vere
colliguntur soli exsiccantur per annum sunt
habiles autem duratione. dissol. humorum et pur-
gandi principaliter flegma contra cotidianam
de flate naturali. arthetica cyragricam
podagram. detur succus radicis eius cum
pulvere cinle addito zuccaro vel saltem
succus turionum eius cum predictis vel pulvis
radicis eius cum succo feniculi et sepius
valent si contra leucoflegmanciam contra tumorem
ex humiditatibus fiat fomentum de aqua sal-
sa decoctionis ipsius herbe valet contra arthe-
ticam leucoflegmanciam. — ß. Ð. G.

ed. 111 r

Aries in marcio quia sicut aries est fortior
in prima parte quam in fine ita in primo parte
signi sol est fortior quam in sequenti ¶ Secundum signum
est taurus quia sicut taurus est ad est fortius
trahere ita sol in eo existens in eo fortior est ¶ Tercium
signum est gemini quia sicut gemini depinguntur in-
vicem amplectentes se et quando sol est in illa par-
te celi quasi circumferentiam amplectitur se in
hybe ¶ Quartum signum est cancer quia sicut cancer
est animal retrogradum et sol existens in illa
parte celi incipit retrogradi ¶ Quintum signum
est leo quia sicut leo est implacabilis ita ipse
sol existens in illa parte celi ardentissimus et fer-
vidissimus est. unde curt propter defectum sanguinis
minimi non ab eo ¶ Sextum signum est virgo quia
sicut virgo est sterilis et nichil producit ita in illa parte
illius sterile est et nichil producit sed producta
maturat ¶ Septimum signum est libra quia cum
libretur dies artificiales et noctes et post
equinoctium autumpnale et dies noctibus sunt
equales ¶ Octavum signum est scorpio quia sicut scorpio
est ad cum lingua lambens et cum cauda pungens
sic accidit de sole ¶ Nonum signum est sagitta-
rius et est sagittarium grandinibus et pluvi-
is. ¶ Decimum signum est capricornus. sicut ca-
pra impellendo se erigit ita sol est ab in-
ferior ascensu versus nos ascendit
quasi supra. unde hoc signum dicitur est con-
tra solsticium hyemale ¶ Undecimum signum est aqua-
rius propter habundanciam aque aquarius dici-
tur ab aquosa aere glaciali ¶ Duodecimum
signum dicitur pisces propter habundanciam piscium quia
mense illo dicitur habundare piscibus ¶ Primum signum
est in marcio secundum in aprili tercium in maio quartum in iu-
nio quintum in iulio sextum in augusto septimum in septem-
bri octavum in octobri nonum in novembri decimum
in decembri undecimum in ianuario duodecimum
in februario ¶

Incipit commentum Averroys super de morte et vita

In hoc tractatu perscrutatur de causis longi-
tudinis vite ¶ Dicimus quod necessarium est
perscrutari cum causas universales inter duobus contrariis
tibus et quod accidunt alii de regione et
corpore et diminucione sompno et vigilia
et aliis de omnibus consimilibus. sed accidunt
in quatuor qualitatibus scilicet calido frigido sicco
humido. non quod accidunt aliqua qualitas vel commu-
nicatur et albedinis et hoc declaratum est
in libro de regione corporis ¶ Longitudo quoque
brevitas vite hominis quatuor qualitatibus et causa
sunt potentia et dicamus quod longitudo et brevitas
vite diversimode ¶ Quantum sunt comparacione
ad genus. verbi gracia quod ut aliquid sit longioris
vite quam aliud ¶ Quantum sunt comparatione ad speciem
verbi gracia quod homo est longioris vite quam aliud
et palma est longioris quam ficus ¶ Quantum sunt

comparatio ad aliquem modum. verbi gratia habitantes in regi-
onibus calidis et humidis sunt longioris vite quam ha-
bitantes in regionibus siccis et frigidis ¶ Aut
per comparationem ad individuum. ubi grecus [illegible] elon-
gioris vite quam plato ¶ Hic ponendo dictum quid
declaratum est in 4° methaurorum quod quando est quod vir-
tutes active dominantur super passivas et econ-
verso si passive dominantur et hoc fit quia calor
in sui virtute cum frigore dicitur [illegible] formam na-
lem [illegible] in quo [illegible] est illa forma et humiditas
in sui virtute cum sit recipit formam ¶ Cum ergo
in ente naturali habent dominium due virtutes active
super passivas [illegible] sunt et [illegible] debilitan-
tur dantibus super illas virtutes. alie active
[illegible] alii contra et sic corrumpitur illud cuius [illegible]
[illegible] calor naturalis est in sui virtute cum humore non
accidit putrefactio [illegible] fuit debiliter adurgendo
[illegible] humores illos [illegible] fuit nimis in [illegible]
accidit illis calor extraneus et econtra [illegible] quando
ex parte naturalis que est [illegible] virtutes activas
et passivas [illegible] fuit destructa.
¶ Et ideo fuit ex parte ista melior [illegible]
illud erit remotum [illegible] et ideo [illegible]
[illegible] corrumpitur et ideo [illegible]
[illegible] et [illegible] super [illegible]
[illegible] sunt longioris vite [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] sunt fortiores active [illegible]
[illegible] ¶ Et [illegible] et aere sunt passive [illegible]
[illegible] longe [illegible]
[illegible] non destruuntur in eo [illegible]
[illegible] ¶ Ex parte cum naturalis [illegible] virtutes ac-
tivas et passivas [illegible] fuit [illegible] et [illegible]
[illegible] cum [illegible] non putrefactio quod fit ex
debilitate virtutum activarum et passivarum et [illegible]
[illegible] complexio [illegible] et [illegible] humiditas
[illegible] humores [illegible] complexio [illegible]
in [illegible] naturali que est [illegible] virtutes activas
et passivas ¶ Cum ergo [illegible] frigida fuit [illegible]
[illegible] humores et [illegible] calida fuit
[illegible] accidit indigestio et cruditas ¶ [illegible]
[illegible] prosperas [illegible] longioris
vite quam alia et [illegible] passiones et
[illegible] ¶ [illegible] ex parte naturalis [illegible]
duas virtutes activas [illegible] et duas
passivas [illegible] in aliquo genere [illegible]
aliqua specie aut aliquo modo aut aliquo
individuo sit [illegible] quam in alio genere aut
alia specie aut alio individuo et ideo [illegible]
[illegible] animalia et vegetabilia [illegible]
ut melior sit calor frigore et humiditas
[illegible] ¶ Animalia ergo et vegetabilia
in quibus [illegible] calor et humor et [illegible]
tutes active sunt longe vite [illegible] animalibus
et vegetabilibus [illegible] [illegible]
[illegible] ex parte aut [illegible] quando ipse
due virtutes active debilitantur accidit

cum [illegible] dissolvatur non fuit [illegible]
[illegible] digestionis [illegible] et [illegible]
humiditas non fuit [illegible] in eis accidit cum quod
animalia et vegetabilia desiccantur cito ¶ Calor
cum naturalis in natura est consumens humiditatem cum sit
quod [illegible] et nutrimentum illius et cum humiditas erit
consumpta calor corrumpitur et [illegible] humiditas
et sic quanto magis humiditas consumetur tanto magis do-
minabitur siccitas et frigiditas. [illegible] cum
[illegible] frigiditas sit humidum calidum
¶ Modi ergo animalium non diversificantur in longitu-
dine in prolixitate corporis in caliditate et humiditate et in dominio
virtutum activarum et passivarum et per hec duas
eis diversificantur modi hominum et individua
corporum in [illegible] ¶ Corruptio autem accidit et individuis
duobus modis [illegible] naturali [illegible] calor naturalis
[illegible] humiditatem naturalem qui est in illo individuo et
[illegible] in eo frigiditas et sic [illegible] que
[illegible] in eis [illegible] digestionis quod non
potest [illegible] digerere et sic accidit eis in
[illegible] et illis non dominantur virtutes active su-
per passivas quam virtutes active naturales habent
dominium in aliquo individuo super virtutes pas-
sivas et tunc accidit magis eam extinguere quam
[illegible] quod sit in natura [illegible] complexio
[illegible] est et corpus illius [illegible] individui
sit naturalis ¶ Et postea [illegible] naturales di-
versificantur per diversitatem in caliditate et humiditate cum
[illegible] complexio
qui [illegible] virtutes activas et passivas [illegible]
[illegible] homines [illegible]
[illegible] fortiores virtutes [illegible]
[illegible] naturales et [illegible]
[illegible] et inde alios [illegible] virtutis
[illegible] venire ad [illegible]
corporis sit [illegible] longioris
vite est [illegible] calorem et humiditatem cum
dominio caliditatis super humiditatem [illegible] virtutum
activarum super passivas [illegible]
[illegible] frigiditas et siccitas [illegible]
[illegible] frigiditatis et siccitatis [illegible]
humiditas [illegible] complexio [illegible] est
caliditas et humiditas [illegible] frigiditas et siccitas et
[illegible] quod qui [illegible] plus vivunt
[illegible] quam non [illegible]
qui non [illegible] plus quam [illegible]
[illegible] caliditas et humiditas et
pro paucitate [illegible] vivunt plus [illegible]
[illegible] et femine plus quam [illegible]
qui habitant in regionibus calidis et humidis
sunt longioris vite et accidit per [illegible]
pro paucitate [illegible]
[illegible] calidi et humidi sunt longioris vite
[illegible] quod [illegible] alii qui sunt
in locis frigidis et siccis aut calidis et sic
[illegible] homines habitantes in [illegible]
sunt longioris vite quam in agrestis et [illegible]
[illegible] est calida et humida ¶ [illegible]

annuitatis propter hoc quod est habundancia calidi et humidi in
sua complexione et dominium activarum super passivas
¶ Et non convenientes ymmo ab extrinseco sicut moram
in civitate quiescio et potus quando istis utitur
homo habens illa quod habet in sua complexione
illa duo predicta scilicet quod descriptum est in terre
conveniendi secundum annivitate vitae prolongabitur
sicut vita et non accidet ei nisi mors naturalis
cuius causa est frigiditas et siccitas. Et si vivit eis secundum
quod oportet forte morietur per dominium venenosi passivarum
super activas quod est causa egritudinis innaturalis et
forte morietur forte innaturali quando humor qui
sunt in corpore non fuit valde malus et
accidit multis hominibus quod appetitus eorum habent
sunt complexionibus quae propter vitae eorum prolongantur
isti et in quibus virtutes activae non
dominantur super passivas morientur non naturaliter
et mirare qui vivunt regibus non quiescente
et vero qui caret hiis duobus predictis debet
habere vitam brevem et corrupcio eius accipit
cum duabus de causis quarum una est complexio
naturalis scilicet caliditatis vel humiditatis quae est in corpore et dominium
frigiditatis et siccitatis in eis et hoc erit quando dominantur rebus
extrinsecis et contrariis et intrinsecis accidit eis cum
mors naturalis per superfluitates quantitatis in eis et debi-
litatem activarum. Et non quod complexio quae narrata
nimis = propter hoc longe vitae nisi inveniuntur in
duae contrarie partes autem est ignorata in arte
medicine ¶ Et difficile scire et scilicet = per se naturam
medicorum medici longe et brevis vitae et complexionis
medici quam ponit Galienus non est ista ¶ Sed
scire istam complexionem simpliciter valde difficile est et magis
non est per id quod per sensum et propter ista proprio
est ignota naturaliter inveniemus quod quando vivunt
in suis multis et multi homines hoc certe mori-
untur iuvenes et diversitas hominum in natura
secundum diversitatem eorum in hac propria complexione et
in istis duobus scilicet in habundancia calidi et humidi
et in dominio virtutum activarum et in magis ¶ Et
in causa vel causa quae facit longitudinem vitae ut corruptio
patitur et crescat aliis partibus scilicet est defectus
vocatus aliquis possit generari alius et cum
hoc acquirit calorem naturalem qui est
in eo a sole postquam dictum. et causa hic est multe
aquositatis et pinguium foris simplicium ¶ Causa
causa foris compositam fuit magis remota a foris
simplicium componentium causa magis generata erit
illis foris ¶ Unde propter hoc simplicium fa-
cilior erit in eis ¶ Idem est de causis longitudinis
et brevitatis. Sed et consideravit naturalia alii non at-
tribuunt longitudinem et brevitatem vitae causis
accidentalibus ¶ Quidam non dicunt quod causa longitudinis

vitae est locus calidus et siccus et quidam magnitudinis
corporis et quidam multitudinem sanguinis loci vel calidi
et sicci est conveniens et habitus humorem naturalem
et ideo impossibile est ut sit causa longitudinis vitae in
parte quia putrefactio quae accidit per humiditatem
morantium in tali loco et ideo loca frigida et sicca
magis indicant = causa longe vitae quam calida
et sicca quia caret putrefactione quae fit ex humiditate
et putrefactione quae fit ex calidum et ideo propter hoc est in istis
regionibus quia mors quae accidit ex putre-
factione raro accidit in eis et sic magnitudo cor-
poris est causa longe vitae quia magnitudo ex
multitudine est humidi et non super habundan-
tis terrestris in eis licet aliquando sit parvi corporis
et longioris vitae multum animalibus quam
magni corporis et semper multitudo sanguinis
etiam est causa per accidens multitudo enim sanguinis
accidit aliis ex superhabundancia calidi et
humidi ¶ Idem est de causis longitudinis et brevi-
tatis vitae secundum nostrum intellectum et posse.

Explicit commentum Averroys super de vita et morte. Incipit tractatus de urina ::

Urina naturalis est aqua ex quo urina ipsa
in colore mutatur hoc est propter ad-
mixtionem humorum secundum quales erunt
humores qui generantur in epate talis erit urina
¶ Et quales sunt humores epatis tale erit totum
corpus quia simile mittit per simile. Et si
complexio sit sanguinea sanguis erit vel
et rubeus qui in epate generatur et urina
russa et spissa non sit sanguis in toto. Et si
erit accidens ad colorem sanguis. Et si
corpus sit colericum sanguis erit colericus
quod cum urine admiscetur erit urina citrina
tenuis splendens admodum ignis. Et si
complexio sit flegmatica sanguis erit frigidus et
humidus et urina pallida et spissa admodum
flegmatis. ~~urina pallida cum spissa mediocris~~
~~associatur flegmatice ... in propriis~~
~~...~~ Et si complexio sit melancolica sanguis erit frigidus
et siccus et urina glauca et tenuis et splendens
ad modum cornu :. Incipit phisonomia Aristotelis

Diverse membrorum dispositiones secundum artem
phisonomie diversos affectus in homine
ad mores indicant. non tamen quod
ista signa nomina imponunt moribus hominum
sed ostendunt inclinaciones naturae quae cum ratione
possunt freno rationis regi. Et ergo in hoc ...

magnos auctores huius artis p(er) ar(istotile)m. Auicenna
constantinum philomonem loyum et ceteros alios
nis ¶ Item melancolici graciles et tristes dicuntur
et agneos non hominum oppo(siti) videntur. ¶ Item cole
rici faciles sunt et irati et flegmatici pigri et
somnolenti ¶ Phenonomia sexus et masculinus
vehementis animi et ad impetus studiosus et
animosus ¶ Femine vero timorides et timide sunt
¶ Capilli molles et rari humores et genus plo
quis ¶ Item capilli crispi pronunciant timide
et lucri cupidum ¶ Item capilli depressi nimium
et frontem in minentes ferum animi indicant
et hys concordat ursa ¶ Item capilli flaui et
crassi albi indociles indicantur ¶ Capilli
vero longi et moderate tenues bonos in
dicant mores et bonam hominis compositionem
¶ Capud nimis magnum stolidum indicat.
¶ Capud vero globosum et breue est sine sapiencia
et memoria ¶ Item capud humile superius
et planum insolencie et dissolucionis dat in
dicium. ¶ Item capud oblongum et malleo simile
hominem circumspectum indicat et prudentem. ¶ Frons
angusta virum indocilem et voracem decla
rat ¶ Frons lata signat prudentie discrecio
nis ¶ Item rotunda signat iracundiam et vo(luptatem)
mentitur et ira ¶ Item quadrata et mediocris
magnitudine magne sapiencie et magnanimitatis
est indicium ¶ Supercilia arcualia usque ad
tempora nasi signant superbiam et studiosum in
omnibus operibus suis ¶ Que vero iuxta nasum coheunt
iste homo separans sapiente decmnat. ¶ Que vero
curiositas declinat et ad gibbositatem
generant signant nequicie ¶ Item supercilia si sint
longa et multorum pilorum signant ferum et mult(um)
medicantem ¶ Oculi qui tamquam guttule
membra micando relucent mortalitatis et
corporis signant audacem pungentem ad mal(um)
nati ¶ Oculi magis trementes et obscuri de
signant vini potatorem et intemperanciam
venus ¶ Oculi parue magis signant imbecille
et fin(e) uerite animum et lucri cupidum. qui autem
ibi sunt guttule rubentes aliquantulum et cum
magis apparent signant hominem iustum probitate et
prudentem ingeniosum ¶ Ubi vero in nigris oculis
guttule velut rubent et aliqua tendunt
ad quadraturam et quedam sunt pallide quasi
glaucae et oculi quidam visceris ambiunt pupil
las sunt sanguinolenti et sunt magis oculi et maiores
pupille moueantur in mouendo palpebra
tiles magis signant eum qui omnes excedit

motu feritate qui et in sensu cogitationis pro talibus
oculis est penetrabilibus non est ad domestico cons
sabunt signo ¶ Oculi nimium eminentes signant
declarat essentiam et cor inmitabile ¶ Oculi autem
arduentes ac si sint humidi indicat hominem indiuiduum
in tuentes ac si sint humidi indicat hominem industrium
et magnanimis velocem et ipsius. ¶ Oculi qui sunt clau
dentes in agendis velocem et ipsius. imbecille declarat.
durum trospectum timidum et imbecille declarant.
¶ Oli mile cricis signant stulticiam et verecundiam
et qui clausi sunt signant ignominiam et in pace in
omnibus factis suis ¶ Aures prominentes et magne
valde signant stolidum et garrulum et impudentiam et
valde parue sunt mali signi indicant ¶ Aures nimium
rotunde indociles signant ¶ Aures oblonge et angu(ste)
te inuide signant ¶ Aures iacentes et sine cap
applicantes pigritiam signant. ¶ Auricule tenues
gracilitatem et violenciam. ¶ Nimium est tenues ma
gnanimi et violencia ¶ Na
sus ¶ Breuis rotunde in modum angustiis ¶ Na
res patule elacionem et fortitudinem dat indicium
¶ Longe vero et tenues mobilitatis lenitatis dant
indicium ¶ Nasum qui posi non sit altum nec
humile. Et cum linea descendit uile signum est et
ostendit ac prudenciam demonstrat ¶ Nares vero
res debito finibus assignantur ¶ Os vero
sit plenum et latus ignauum et voluptatis deditos
signant ¶ Os depressum dependens cogitacionem stolidum signat
¶ Labia tenuia in ore maiora si superius aliquantulum
super inferius magnanimum indicat et forte ¶ Labia
vero vel lapide labia prius crus in bestiis anim
mult vero lapide labia prius crus in bestiis anim
et insutum indicat ¶ Labia soluta et abore aliquantulum
depedent mente communicant nam in asinis
et equis ouide hoc signum iniecit ¶ Os paruum et uicit
tum volubus mitiu qui officialis ¶ Os quod vltra
modum dilatatur voracem indicat et impium talis
est oris rictus ¶ Dentes
plures aliquantulum tenuem nimis et clauo ipse
¶ Dentium paruum metum et brevis habent
a mites sunt et indiscretos et plo ad spenentes ve
ferebat. ¶ Vultum metu est quasi ad ad
quadratum attendens ¶ Mentum si longum sit
et plures dicere dolis assuetum indicat ¶ Vox ex
istens filis notam omnium et capax stulticie humi
indicium. ¶ Vox in modo tum note credunt de
falli sunt leues ¶ Vox tenebrosa et si lugubris
tristem indicat et suspiciosum ¶ Vox tremula in
nes tria pronunciat consonam indicat et mali
uoli sunt ac maliis aliorum gaudentes ¶ Ceruix
longa et tenuis signat eos que malignos mutat
¶ Rotunda ceruix probat leuitate animi et corporis
habitudine ¶ Ceruix breuis indicium est eius qui
temerarie audax est. ¶ Ceruix nimie curta
et recta insolente et tumide dicit. ¶ Pectus et
multis carnibus cum indociles indicat et ig
notos ¶ Pectus vero longum est quod nec ponce
signat ¶ Pectus si cum veteri in medio pilose te
gitur signat hominem instabilem et sui regione
et pietate ¶ Quod vero solum profert capillos fer
entis designat. ¶ Humeri tenues et qui in femine ex
recti sunt in fundo sunt in indicat ¶ Brachii qui in
tanta pluralitate extendunt ut erecto corpore extrem
medij digiti appropinquat ad genua si forte
minima. Quod digitis deficiat abilis audit homines
et fortes cum et si protractis adferam desinit ...

petra ul' dilat homines melanicolos et malis aliorum
gaudentes. ¶ Manus nimium breves et ex igni for
tes demonstrant et sagaces ¶ Grasse manus et
digitos breves ulterius modum hunc declinant furio
vel et studiosum et furem ¶ Manus et corte et tenues
longe signant et nocere. Ungues plani albi
et molles et tenues et subrubentes et bonum lucidi
optime ingenium indicant. ¶ Ungues in flexo et
in parentes signant et rapaces. Ungues breves
nimium declarant malignum ¶ Digiti collecti et
globati avarum dicunt et maliciosum. Digiti per
et tenues stultum demonstrant ¶ Digiti breves
et crassi in modum dicit et audacem ¶ Latera
tenuia et angusta et depilata timiditatem in
dicant ¶ Latera refecta carnibus in duritia
ostendunt hominem indocile. hic et adversas sic pla
tone referunt ¶ Pars cruris que sigeniu
de qua nocte sint que plena est et cum gravida est
in experientia homine ... et in prudentem. Molles
fines affectus significant ¶ Pedes crassi et mali
breves infirmi iudicant ¶ Pedes nimium plexi
ad hominem dolorosum referunt ¶ Pedes breves et
tenues pravum hominem malignum ¶ Cum longis
passibus incedit magnanimum et solet et ef
ficaces ¶ Cum celeriter incedendo se comprimit
et voltum se reducit atque totum corpus significat
timidum pravum et usurum ¶ Cum breves
passus hic incedit accelerat maliciosus ... dicit
in bestiis ¶ Color cutis niger ... in ...
... color albus cum pallore defectum virtutis
signat ... nimia victoria fleumatis ¶ Color
igneus lucentibus oculis ad iracundiam
vergit ¶ Color medius inter albun et in
gr... qui declinat in bonum si clarius ...
ostendit virum boni ingenii et bonorum mo...

Explicit phisonomia Aristotilis.

Luna 9 | 10 | 12 | 28 | 30 | ...
adhibi flebotomum ... kl. julii
usque ad nonas septembris non fiat flebot...
si fiunt poto solucionem ¶ Item sunt tres dies
in anno in quibus non debemus minui nec
pocionem accipere. scilicet primo aug. ultimo septembris
et 12 kl septembris qui in hiis tribus diebus
homo sic pecius minuerit mala morte
... homo ... ¶ Item qui minuerit in dextro brachio
... ¶ Item qui minuerit ... die marcii et 2° die aprilis nunquam lumen
... amittit ¶ Item qui in fine maii ...
... amittit ... febrim habebit. Et qui
die minuerit nunquam ... nec
... tribus diebus atque noctibus
s. 6° et 7° kl februarii et 3° ydus eiusdem
... putrescet usque ... ¶ Alibi
legi qui ... fuit ... nunquam puts...
... usum scrupulo ... uncia ... dragmas 4
... Modus ... dyacitoniton
... libra ... et 2 lib. mellis.
¶ ... libras ... 29 ... cynamomo l'
... zinziberis 4. loc ...
galanga ... ...
... plus ... de quolibet unum
... ¶ Flores muscatiti cubebe ... aloes

... sequitur ... locorum ¶ ... depill. ...
... modicum ... dragmas
... et modicum ... ¶ Et ...
pill. et ... ¶ Item ... sunt
... ... et ... valent ... ...
semel ... ¶ ... de ...
... cum ... et ...
... ¶ ... barba
... diebus ... bal...
aceto ... et remisso calore ...
... ¶ ...
diebus per quindecim ... cum vino. et post ...
balneatorem ... pannis lineis ...
... ... dyalchea ...
... membra ... balnea ...
bis in die scilicet de mane et vespere ¶ Pillule
... ...
... ...
... ... rugas ... ...
et qui assiduat ... diebus singulis ...
... ... passionibus ...
... dolore capitis occupabit ... ...
... ...
et malancolicis et ... ...
et in ... interiorum ... ...
dragma. ... aloes electissimi. dragmas ...
... dragmas ... cum ...
... ¶ Pillule ad ... ... aloes
epatici ... masticis ... ... Cariophili ...
... ... rosarum ... ...
cum succo absinthii et ... cocti ... pil
lule ... ...
... ... post ...
... ... fabe ... et ...
bibe ... semel vel bis ...
... ... septimana bis
¶ loc. ... ¶ Dyacitoniton et dyapenidion
sunt ... cum ...
sunt ... ... ¶ Pro
... ...
vespere et possunt ... duo vel tres dragme ...
... ...
mederi ... ... ¶ ...
dyapenidion ... 1 ... dragma
... ¶ ... ... laxativum ...
... ¶ Pillule ... ... quibus
... cotidie Alexander ... ¶ ...
... Andree ...
... ...
... totum corpus ... et ...
... ...
diebus ... ...
Calami aromatici. Cubebe. Cynamomi ...
... spice nardi ... Carpobalsami ...
... ... masticis ... ...
... ... agarici ... uncia ...
aloes ... ...
... cum melle despumato ...
... ...
... ... et ...

c. flammula | c. filipendula
c. ferrugine | c. fraxino
c. fumo terre | c. feniculo
c. fo[illegible] | c. fenugreco

Flammula calida est et sicca in iii° gradu. flammula dicitur quia habet acuminatam virtutem urendi in modo ignis. [illegible] efficacie ex[illegible] multis ad [illegible] super locum ponatur dimittatur [illegible] [illegible]

[illegible]

Ferrugo et squama ferri [illegible] Ferrugo calida est et sicca in [illegible] [illegible]

[illegible]

Fumus terre calida est [illegible] in fervida [illegible]

[illegible]

ponatur pulvis [illegible] addito aceto et succo fumi terre [illegible]

[illegible]

F[illegible] calida est [illegible] alio nomine dicitur valeriana [illegible] [illegible] baldrian

Valeriana

[illegible]

Filipendula calida est et sicca in [illegible] alio nomine dicitur [illegible]

[illegible]

quia supra carbones uel fumum recipiatur per
[illegible] ¶ [illegible]
[A]garicus calidus est in ii gradu. Est cortex ex
uiscositate quedam quedam fungi que super certas
excrescit. operatur usum nec [illegible] fluxum uentris li
[illegible] et difficilem procedente [illegible] fiat
fomentum ex aqua pluuiali decoctionis corticis uel fungi
[illegible] cum [illegible] et aqua pluuiali ualet
contra uomitum ex debilitate [illegible]
uel humorum [illegible] corticis uel fungi in decoctione
[illegible] et [illegible] super stomachum ponatur
[A]enicul[us] calidus est et siccus in ii gradu. Ex subtili
[illegible] et [illegible] sunt [illegible] diuretica
etiam [illegible] cuius folia cortices radicum usui
[illegible] Cum in receptionibus inuenitur recipe
[illegible] debet poni semen eius In electuariis succus
radicis eius uel foliorum [illegible] cortices radicum
in pomis [illegible] semen in [illegible] autumpni
colligitur in [illegible] efficaciam per [illegible] annos
Cortices radicum colligunt [illegible]
[illegible] contra oppilationem splenis et epatis stomachi
et dissenteriam [illegible] lapidis ex calidis humoribus
detur aqua decoctionis corticis feniculi [illegible] ex frigiditate
detur uinum decoctionis eius [illegible] ualet
contra [illegible] aqua uel uinum soluat dolorem stomachi
ex frigiditate uel uentositate digestionem [illegible]
fortificat [illegible] plurimis [illegible] cum [illegible]
[illegible] fiat decoctio in succo radicis feniculi
[illegible] in [illegible] colentur et [illegible] detur
in [illegible] non [illegible] in mane [illegible]
contra [illegible] radicis
feniculi in uase eneo per xv dies ad solem
ponatur et more collirii in oculis ponatur contra
[illegible] oculorum experimentum conficiatur modicum
aloes optimi cum succo feniculi et ponatur
in uase eneo ad solem per xv dies ponatur in
[F]enugrecum calidum est ¶ [illegible] collirii
[illegible] substantie glutinose
[illegible] maturandi glutinandi [illegible]
laxandi ad [illegible] maturandum [illegible]
[illegible] conficiatur et si ponatur ma
[illegible] et [illegible] ad maturandum [illegible]
conficiatur cum [illegible] et superponatur maturat
et rumpit [illegible]
maturat ad [illegible]
et uino decoctum uel [illegible] dies
optime [illegible] in [illegible] et
fenugrecum et fiat [illegible] optimum est et ad [illegible]
maturandum ad [illegible]
[illegible] in [illegible] et decoctum cum aqua [illegible]
[illegible] superponatur ad [illegible]
[illegible] fenugreci et aqua [illegible]
[illegible] superponatur [illegible] ualere
[illegible] calidis [illegible]

c Gariofilis	c gummi arabico	c gallitrico
c Genciana	c gariofilata	c galla
c Galanga	c Git	c genestra
c Galbano	c grana solis	c gallia muscata

[G]ariofili calidi et sicci sunt in ii gradu. Quidam
dicunt quod in secundo [illegible] quod [illegible]
[illegible] ex [illegible] et [illegible] sunt
et alii sunt calidi et sicci in ii gradu. Gariofili
sunt fructus [illegible] in india nascenti
estiuo tempore colliguntur et [illegible] sunt
per v annos seruantur in [illegible] efficaciam et
sine corruptione in loco non multum sicco uel multum
humido seruantur quia si multum humido putrescunt
si in multum sicco [illegible] et corrugantur
[illegible] eligendi qui in superficie aliquantulum
sunt [illegible] quecumque [illegible]
[illegible] et [illegible] aliquantulum
[illegible] sunt meliores [illegible]
acutum saporem et qui ex [illegible] humi
ditate aliquantulum emittunt [illegible]
[illegible] sic ponunt gariofilos in uasis
[illegible] humido et ligant [illegible]
et ponunt aliquantulum sub [illegible] quod nocte
[illegible] ut humiditas illa at
[illegible] Dinoscuntur tamen ex sapore
et [illegible] humiditate emittunt [illegible]
[illegible] sunt [illegible] alio
[illegible] et subtili [illegible] gariofilos
electos subtilissime [illegible] in [illegible]
fortissimo addito modico uino [illegible]
et in panno ligant in [illegible] gariofilos
[illegible] quod nocte ex [illegible] uino
[illegible] humiditate ex gariofilis [illegible]
[illegible] dinoscuntur [illegible]
dinoscuntur tamen quia illo [illegible] est
in [illegible] Interiores
[illegible] lingue applicata modicum [illegible]
[illegible] non
[illegible] per xx dies et habent uirtutem
confortandi et [illegible] dissoluendi
ex [illegible] ad digestionem confortandam
detur uinum decoctionis gariofilorum et [illegible]
[illegible] et mastice [illegible] ad dolorem stomachi
ex frigiditate uel uentositate detur uinum decoctionis
eius [illegible] contra [illegible] in asmate aqua ordei
[illegible] ponatur [illegible] et [illegible]
[illegible] conficiatur puluis gariofilorum et
gummi arabici [illegible]
[illegible]
ad [illegible] puluis gariofilorum
conficiatur cum uino [illegible] et [illegible]
[illegible]
ad [illegible] uinum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

colicam in aqua illa mittatur plenaria aque uo bul-
liat. vnum l. xx gariof(ilorum) cum mastice et mediate
tepidum det(ur) patienti. Contra sincopam et cardiacam det(ur)
etiam pulueris gariofilorum cum succo borag(inis).

Genciana calida est et sicca in iii. gradu.

Est in medio gradu. Genciana est radix,
eodem nomine appellatur. Radix est in usu medicine, superfi-
cies radicis non habet in medicina. De hac pomi. In fine
ueris colligitur et siccatur. Per v. annos
in multa est. Debet autem eligi que solida est et compacta
et nimis clara et citrina, que non est
perforata nec frangibilis in puluere resoluitur.
Que autem per multitudinem obtinet est
est et eligenda que amaritudine multa habet.
Habet uirtutem attractiuam, dissolutiuam, consumptiuam et aperitiuam.
Est autem diureticam. Contra antiquam asmatem detur pulu-
is eius cum uino in quo bullierit aqua. Cardiaci addatur
fiat emplastrum de puluere eius et unde succi
liqui et melle. Ad idem precordialibus inue-
teratis detur semel digestione. Detur eius
confectus cum dialacca et uino bibitur et spectinia
na. Superficie liberari liberabit. Ad idem detur in aqua
uel cum plantagine calida. Epil. detur succus eius cum succo
pigami. Contra morsum reptilium alium pulueris
eius super uulnus aspergatur et superponatur frustum
genciane et pulueris eius cum succo misceat.
Contra retentionem menstruorum et nocumenta et fetum
mortuum educendum et secundinam educendam confert
puluis eius cum succo arthemisie et fiat
suppositorium uel in radice et pessarium uel conficiatur cum
uino et decoctione superponatur.

Galanga calida est et sicca in iii. gradu. Dicunt
quidam quod arbor est. Alii quod frutex
sit. Dioscorides dicit quod radix est et reperi-
tur quedam arboris in partibus quod patet ex
eo quod inueniuntur radices quedam et terra
ei adheret [illegible]. Est autem sine
corruptione. Est autem eligenda que bruscata
est in sui natura ponderosa et acuta habet
saporem. Que autem sub albida est et leuem
mulcam et fere nullum habet saporem et que
forata est et facile in puluere resoluitur ab-
iecienda est. Habet autem uirtutem confortatiuam aromatica
dissolutiuam et consumendi ex quibus quamuis solet autem
sophisticari et commixtione cuiusdam que est radix
nec habet radicem in latus sed tortuosa et in ad-
mixtione bistorte. Sed monstrum quod inuenitur
in superficie sine saliua habet saporem Galanga
aromaticum et acutum. Alii sophisticant hoc modo
pulmonant optimam galangam et piper
frumentum et aceto et imponitur a teste uel
de nocte et efficitur acuti saporis exterius sed
demonstratur quod interius in superficie sapore est
galanga acuti acuitate forti trahit
et dolorem stomachi ex frigiditate uel uentositate
detur uinum decoctionis eius ad acciditatem confortando
mem applicetur naribus. Ad cardiacam
et sincopam detur puluis eius cum succo boraginis
et liquiritie. Dicitur quod gariofili folia et lingua et
galanga idem sunt effectu. Sed gariofilorum
maior est. Folia salvia galanga et lingua
gariofilorum plurimum quod gariofilis possunt.

Galbanum est gumma cuiusdam herbe.
Est calidum in iii. gradu. Dicunt quidam quod
sit gumma arboris. Dioscorides dicit quod lacrima
est cuiusdam fruticis similis ferule. In estate
erumpit liquor a frutice quem frutice
condempsat quidam et fundunt frutice
[illegible] magis effluat. Sophisticant quidam ex
[illegible] mixtione innumerabilium liquorum. Aliud
resoluitur optimum galbanum quod admisceat puluis
[illegible] et multa quantitate et fabas
fractas abiectis corticibus. Est autem eligendum
quod purum est et album quod purius et quietius habet et
quod purius est aromaticas et ad durissime frangi-
tur aromaticitatis que ad dimittenum sunt uiri
Habet autem uirtutem attractiuam dissolutiuam consumptiuam
et laxatiuam. Contra asma frigidum detur in
galbanum cum uino uel solubili uel aqua ordei. Ad
litargiam ponatur super cerebrum et recipiatur
per tactum fumus. Contra suffocationem menstruorum
in aceto per iii. noctes primo fiat de
tutto coletur primo et fiat emplastrum colatura
item in uase mundo ponatur addito oleo
et oleo et picula et fiat emplastrum super uentrem
uel cerotum superponatur uel apponatur
superius. Oleo sed mel fiat emplastrum
quod accedat ad cerotum. Ad menstrua et fetum
mortuum et secundinam educendam fiat
ex coctione in oleo. Ad podagram et paralysim
matricis superponatur. Ad dolorem dentium
conficiatur ex eo et tenui superponatur et modo
quo est de pomi medicine debes colligere super
[illegible] liquefiat in testa et fundatur
et aqua et [illegible] cortices et lapillus uel ut
uel uidetur cum pura colet. [illegible] Decoquat
fiat et puri galbanum colet. [illegible]
in aqua frigida ponatur et coquitur fundum
colligat quod sumitur. Abiecto uel potest
in panno lineo superponatur in aqua ualde calida
uel aqua feruenti superpositum
uel ponatur in aqua feruenti. Cum autem galbanum ex calore resoluitur
colligatur quod primum effluit quod purius est. Utile
ad lumbricos occidendos. Sed et pillule
ex galbano in uentre exmollient.

Gummi arabicum est calidum in ii. gradu
Galien Serapion [illegible]
nominant ab auctoribus. Gummi arabicum
dicitur quod in Arabia inuenitur uel quod in magna
quantitate inuenitur. Gummi arabicum omnium

explex e dissipat. album q(uod) melius e(st) et est
eligendum q(uo)d durum e(st) (et) rasure me(dicina)s ponit(ur)
et q(ui)p(pe) ponit(ur) i(n) d(r)agaganto e(st) [illegible]
a s(e) i(n)fusu(m) q(uo)n(iam) pilis clarus s(i)t eligendu(m)
eligendu(m) s(ecundu)m e(st) i(n) collis ponendam. Cum
arab(ic)e q(uo)d g(um)m(i) s(ecundu)m vocam(us) d(icitu)r si(c)ut p(ro)
e(st) r(e)p(er)it(ur) [illegible] gu(m)mi. [illegible]
po(n)it(ur) h(ab)e(n)t v(ir)tute(m) laxa(n)di (et) [illegible]
[illegible] (et) lenif(icandi) c(ontra) asp(er)itate(m) lingue po(n)at(ur)
i(n) aq(ua) d(etu)r (con)glutinate (et) exteri (con)glutinat
[illegible] ligat (et) s(i)c i(n) [illegible]
[illegible] pulu(er)e [illegible] i(n) aq(ua) po(n)it(ur) (et) exc(oquitur)
[illegible] c(ontra) vomitu(m) ex debilitate
v(ir)tutis (con)tentiue d(etu)r pul(uis) eius c(um) pluribus [illegible]
[illegible] (con)tra emoptoicam passione(m) ex spon(gi)
alib(us) puluis eius subtilissimus (con)ficiat(ur) c(um)
succo pla(n)taginis l(ibet) aq(ua) i(n)fusionis
d(r)agag(anti) addito puluere amidi l(ibet) ponidi
[illegible] (et) fiat i(n) pillule q(ue) teneat paciens
sub lingua [illegible] donec [illegible]
[illegible] (et) [illegible] (con)tra fluxu(m) ex uit(iis)
[illegible] d(etu)r puluis eius c(um) succo pla(n)tagi-
nis l(ibet) aq(ua) i(n)fusa d(r)agaganto (con)tra dissinteria(m)
d(etu)r de c(er)to puluis eius c(um) aqua ro(sacea) l(ibet)
pluuiali l(ibet) d(etu)r pul(uis) eius c(um) pul(uere) [illegible]
i(n) cibis. Ad id(em) g(um)m(i) arab(icum) (et) [illegible] l(ibet) [illegible]
[illegible] (con)ueniat (et) pul(uis) cor(um) d(etu)r paci-
enti i(n) cibis si fiat [illegible] i(n) [illegible]
[illegible] i(n) [illegible] c(um) aq(ua) [illegible] mollificat
l(ibet) (con)fect(um) (con)tra fluxu(m) me(n)struor(um) d(etu)r pul(uis)
eius c(um) pul(uere) sa(n)guinis draconis i(n) aq(ua) ro(sacea) [illegible]
fiat [illegible] suppo(sitorium) l(ibet) i(n)iciat(ur) p(er) pessarium
Idem in cad(em) naribus i(n)iectu(m) sistit fluxu(m)
sa(n)guinis [illegible] l(ibet) fiat in [illegible]
[illegible] Ad ide(m) valet pul(uis) eius et
[illegible] naribus i(n) posit(us) (con)tra [illegible]
i(n) [illegible] d(etu)r aq(ua) [illegible] de
decoctione pulue(r)e eius. ¶

Gariofilata l(ibet) gariofilatu(m) cal(ida) est
(et) s(icca) i(n) s(ecundo) g(radu). Gariofilata q(uasi) di-
c(t)a e(st) q(uia) ex gariofilis fit. Gariofi-
lata s(ecundu)m [illegible] e(st) [illegible] h(ab)et effi-
caciam s(ecundu)m folia q(ua)m s(ecundu)m radices [illegible] fo-
lia i(n) radices i(n) me(dicina)s poni debent [illegible]
[illegible] maioris e(st) efficacie q(ua)m ex [illegible]
[illegible] p(er) an(n)u(m) [illegible] h(ab)et v(ir)tute(m)
dissol(uendi) (con)su(mendi) (et) [illegible] Gariofilata d(icitu)r [illegible]
h(ab)et odore(m) s(imi)le(m) gariofilis l(ibet) aroma l(ibet)
sapore l(ibet) effe(c)tu(m) [illegible] fiat
fome(n)tu(m) ex vino decoctionis eius fiat (et) supp(ositorium).

Gariofilata(?) ca(lida) e(st) (et) s(icca) i(n) s(ecundo) g(radu) [illegible]
[illegible] (et) [illegible]
(et) [illegible] aliq(ua)ntula h(ab)et amaritu-
dine(m) [illegible] h(ab)et dissol(uendi) (con)su-
(mendi) (con)tra opilatione(m) splenis (et) epatis [illegible]
[illegible] passio(ne)m (et) dolore(m) [illegible] ex [illegible]
[illegible] d(etu)r vinu(m) decoctionis eius (et) pul(uis)
eius i(n) cibis (con)tra [illegible] fiat
de [illegible] puluis eius (et) [illegible]
[illegible] (con)tra [illegible] d(etu)r
pul(uis) eius c(um) melle fiat (et) [illegible] ex pul(uere)
eius (et) succo absinthii [illegible]
[illegible] (con)ficiat(ur) c(um) succo [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] r(e)p(er)it(ur) [illegible]

Granu(m) solis cal(idum) e(st) (et) s(iccum) i(n) s(ecundo) g(radu) [illegible]
e(st) [illegible] d(icitu)r g(ra)nu(m) solis q(uasi) m-
[illegible] (et) [illegible] sudi [illegible]
h(ab)et [illegible] vinu(m) decoctionis eius
(et) pul(uis) eius i(n) cibis [illegible] soluit [illegible] (et)
dissol(uit) (et) [illegible] passione(m). ¶

Gallitricu(m) cal(idum) e(st) (et) s(iccum). Alio no(m)i(n)e [illegible]
galli d(icitu)r. Fome(n)tu(m) [illegible] decoc-
t(ionis) eius [illegible] optime mollificat (et) [illegible]

Galla frigida e(st) (et) s(icca). ¶ [illegible]
i(n) s(ecundo) g(radu). Fruct(us) e(st) [illegible]
[illegible] (et) [illegible] modic(um) [illegible]
alie r(e)p(er)it(ur) i(n) Affrica (et) [illegible]
[illegible] no(n) [illegible]
[illegible] magis valet h(ab)et v(ir)tute(m) con-
stringe(n)di (con)tra fluxu(m) ve(n)tris fiat e(m)pl(astru)m ex
puluere galla(rum) [illegible] albu(m) ou(i) (et) aceto
s(upe)r pectine (et) renes fiat fome(n)tu(m) ex aq(ua)
decoctionis galla(rum) (et) [illegible] i(n) potu d(etu)r [illegible] fiat
(con)tra dissinteria(m) si fiat [illegible] cu(m) aqua
[illegible] cu(m) [illegible] puluis eius [illegible]
[illegible] v(ir)tutis [illegible] l(ibet) ad
[illegible] galla(rum) puluis [illegible]
aq(ua) [illegible] (et) spongia infusa [illegible] suppo(sitorium)
(con)tra fluxu(m) [illegible] fiat fomentu(m) ex aq(ua)
pluuiali decoctionis galla(rum) puluis (et) cu(m)
succo pla(n)taginis p(er) pessariu(m) i(n)iciat(ur) [illegible]
aliquod solidu(m) i(n) fiat (et) supponat(ur) [illegible]
(con)tra fluxu(m) sa(n)guinis [illegible] puluis
eius cu(m) succo sa(n)guinarie (con)ficiat(ur) [illegible]
[illegible] in [illegible] naribus [illegible]
[illegible] (et) [illegible] ex pulue(r)e galla(rum)
(et) albumi(n)e [illegible] puluis
galle [illegible] (con)solidat
ad capillos albos (et) [illegible] de nigre(n)dos
[illegible] usus [illegible] gallas [illegible]
[illegible] mol(lientur) [illegible]
[illegible] cu(m) [illegible]
[illegible] quo [illegible]
[illegible] (et) [illegible] puluere(m) subtilissimu(m)
(et) [illegible] (et) [illegible]

[illegible] et confert. Eadem aqua pluviali et aceto
addito pulvere gallarum et exterior confectio
ungatur capillos et barbas et restituit. Item
predicta ablutio cum aqua calida nec cum aceto
mixto et fetida.

Genestra similis fere et sicca complexionis
est. Similis est genestre similiter mirice
et habet stipites minutos et nodositates et
facit florem album. Genesta virtute constrictiva
virtute habet constringendi et mistrum. Contra
fluxum valet fomentum ex aqua decoctionis eius
supra umbilicum vel pectinem. Ex plantaginis et succo
plantaginis semine contra dissinteriam et potum
fomentum valet.

Galla nascitur calida et sicca complexionis est
dicitur quod est quercus fructus et quercus est.
Est autem quedam costrictiva extremitatis et
nodos et iuncture capitis tempore ad confortandum
stomachum et quod dolorem stomachi ex frigiditate ventris.

Hermodactili calidi et sicci sunt in tertio gradu
sunt radices cuiusdam herbe
tuberositates in ingentes quos colligunt autem
et usui reservantur et in mense ... iuventute
colligunt et desiccant et multe efficacie per
annum servantur. Similes autem reperiuntur
propterea. Sunt autem ... quod albi sunt et aliter
et nigri ... sunt corrupti. Qui autem
sunt ... et rugosi corrupti interius
sunt et non sunt dissol. Qui autem ...
autem purgant fleuma ... arteticam podagram
podagram et ypotriam passionem et quod morbos
flatus febre ... autem
... hermodactilis ... ypericon
... theodoricon ... Contra artheticam ...
... fenugreci cum
melle decoquantur et cum tali melle detur ... ʒ. n.
hermod. Contra podagricam passionem fiat decoctio
mell. addita aqua ... ponatur in mel ex
... et ne mel ... ex illo melle
addito ʒ. n. hermod. et ... i. seminis feniculi
et ... fiat elect. ... et ... inter
... ʒ. n. hermodactili pul
ver hermod. carnem superfluam corrodit.
Pulvis eius confectus cum sapone gallico
et ... fistule et ponatur
... pulvis eius ... confert et
aliter ... confortate ... et fecula
de bombice ... et mittatur
in ... fortiter polipum corrodit.

c iusquiamo	c yvi
c ysopo	c ypoquistidos
c yreos	c iunipero

Iusquiamus calidus est et siccus in tertio gradu. Herba est cuius
... in semine ... semine et ... et
... ista herba vocatur cassillago. Semine eius
quod est triplex ... album et rufum ...
... usus ... Et non ... recepcione
... repperiri si sit in ... Est autem et ...
apponendum et semen ... ipsa herba ...
... efficacie ... ipsa herba
virtute constringendi mortificandi et sompnum
inducendi. Ad sompnum provocandum in ...
et febre ... fiat fomentum ex
aqua ... decoctionis et ipsius herbe ... pedes et
fronte et tempora et fiat ablutio. Fiat ... modo
... pulvis ... albumine ovi et
lacte mulieris et cum modico aceto confectum et
fronti et temporibus apponatur. Ad lacrimas
... fiat ... addito modico
olibani ... fiat ...
ex ipsa herba ... et ... cum
et albumine ovi et modico aceto et supposita
ponatur. Ad dolorem stomachi ex ... in ...
... medicamentum ipsa herba ...
... et supposita dolorem tollit. Ad dolorem
... ipsa herba ... in ... dentes
teneat ... medicamentum ...
super carbones ponatur et fumum ...
... ponatur ... et ...
... suppositum ...
in ... dolorem
tollit et non ... est.

Ysopus calidus est et siccus in tertio gradu. Herba satis ...
... habet folia et flores ... radice
... et flores ... colligit et ...
loco ... fumoso suspendit ad desiccandum ...
... folia et flores ...
... durant ... annis ...
... diureticam dissol. ...
... contra ... tussim valet vinum decoctionis
... et ... valet ... quod fit
ex ... decoctionis eius et seminis
feniculi. Dolorem stomachi et intestinorum solvit fomentum
... decoctionis eius ... superfluitatibus
et ... humoribus ... et abstersive ...
... supra ... eius et ...
... eius et ... herba ... calefacta et ...
... in ... et capiti ... valet
contra ... et ... caput ...
... fiat ... et ... decoctio ...
capitis et ... cum ... superposito
pulvere floris ... herba in vino decocta
... dolorem tollit ... cum ...

anus calī et sicce oportet est in iii gradu. [illegible] alio nomine barba aaron. et est permutat[illegible] apposita ulceribus humidis et siccis et mortuis et pleniis [illegible] mundificat et mollificat malignantem habet efficaciam per folia [illegible] per radices maximam per tuberositatem quamdam que est in radice reperitur ille tub[erositates] colliguntur fiunt et desiccatur per annum [illegible] habet et virtute dissoluta laxandi attenuandi contra [illegible] humorum reperitur [illegible] decoquitur cum tuberositatibus in vino et oleo addito [illegible] fiat [illegible] emplastrum [illegible] supponatur contra [illegible] tuberositatibus cum [illegible] postmodum [illegible] supponatur contra [illegible] [illegible] si potest haberi [illegible] et supponatur [illegible] si recentes sunt contra [illegible] [illegible] vel sic [illegible] decoquitur in [illegible] et fiat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] de tuberositatibus de siccatis fiat pulvis pul. [illegible] sicc[illegible] cum aqua ro. ad solem ponatur [illegible] [illegible] ita fiat ter vel quater vel amplius et ex illo solo pulvere vel confecto cum aqua rosacea illinitur [illegible] [illegible] [illegible] pulvis [illegible]

V[irga] pastoris calide et sicce. ¶ [illegible]

[illegible] in ii gradu. [illegible] [illegible] folijs et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colligitur de [illegible] per ii annos [illegible] [illegible] radice [illegible] [illegible] virtute [illegible] unde dissolvit et [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] et [illegible] et dolorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colliriu[m] ex pulvere cum

I[ ]poquistidos sic. ¶ [illegible] aq. ro.

[illegible] et sicce [illegible] in ii gradu. ypoquistidos [illegible] [illegible] reperitur [illegible] [illegible] [illegible] colligitur [illegible] ex [illegible] [illegible] ex siccitate et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtute constringendi [illegible] fluxum ventris ex colera rubea vel debilitate virtutis [illegible] cum aqua ro. et [illegible] [illegible] fiat [illegible] ex ypoquistidos

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fiat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ypoquistidos et [illegible] et [illegible]

I[uniperus] calide et sicce complexionis in [illegible] [illegible] reperitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colligitur [illegible] [illegible] virtute dissol. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fiat [illegible] [illegible] in aqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fit oleum [illegible]

c Laudano	Lingua avis	c Lentisco
c Liquiricia	c Lapacio	c Lencado
c Lapide lazuli	c Litargiro	c Lavendula
c Lilio	c Lactuca	c Levistico
c Licio	c Lupino	c Lapide
c Lichiti	c Lauro	magnetis

H[ ]edamitra [illegible] in i gradu. [illegible] dolorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

quod de melancolia p[ro]. Illud est quod minus
magis est et auctoritate medicinis p[ro]illis
[illegible] sigillat[ur] ne [illegible] [illegible] [illegible]
de sophisticatu[m] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ex [illegible] [illegible] informat[ur] [illegible] in
[illegible] [illegible] lavatur et vase [illegible] bulliant
[illegible] [illegible] obtusio bn [illegible] vasis [illegible]
[illegible] aliquantulum recipiat [illegible]
fiunt [illegible] et [illegible] in aqua lavantur [illegible]
[illegible] confortant in [illegible] [illegible]
[illegible] lavatur [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in frigiditate
et suffocatione recipiunt [illegible] fiunt
[illegible] [illegible] et in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] confortare et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
recipiat [illegible] fiunt cum [illegible] [illegible]
colore [illegible] ex [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pulvis costi et [illegible]

[L]ignum aloes [illegible] [illegible] supponatur
[illegible] et [illegible] dicunt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
alius [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
et in pulverizatur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est
et [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est
[illegible] [illegible] [illegible] et magis bulliat et decoquatur
[illegible] usque ad aqueam consumptionem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formatur
Alii faciunt sophisticatum [illegible] modo pulverem
ligni [illegible] et bonum [illegible] pulvis [illegible]
decoquitur magis et addunt mel et [illegible]
ut supra diximus [illegible] iste [illegible] [illegible]
[illegible] est et [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] corporis [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporis
[illegible] contra tussim [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible]
et mellis [illegible]

[L]apidis lazuli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] lapis lapis armenicus [illegible]
cor [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] lapis armenicus et [illegible] armenicus quia
armenicus [illegible] et armenia [illegible] in
[illegible]. Est autem lapis lazuli [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

corrumpunt lapides armenicos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
melancoliam [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
melancoliam. [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
pulvis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] passiones [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] pulvis et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] modus abluendi lapidis
lazuli et armeniaci et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in alio vase [illegible] [illegible] [illegible]
pulvis [illegible] ponatur [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] fiat et aqua [illegible] illa aqua in [illegible]
et illa [illegible] abiciatur et sic fiat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] medici [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] lapis
lazuli [illegible] [illegible] [illegible]

[L]ilium est [illegible] [illegible] aliud est domesticum aliud
silvestre [illegible] silvestre aliud [illegible] [illegible]
florem [illegible] aliud [illegible] florem [illegible] ad
[illegible] [illegible] lilium domesticum et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] supponatur [illegible] [illegible]
radices lilii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] ponatur in vino et oleo [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] et oleo fiat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
lilii [illegible] [illegible] et de [illegible] pulvis in [illegible]
[illegible] et aqua [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pulverem [illegible] et aqua [illegible]
ducatur super faciem. [illegible] et ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] si [illegible] [illegible] et [illegible] pulverem
[illegible] et pulverem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] argentum vivum extinctum [illegible]

[L]iciacet [illegible] [illegible] fructus et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] appellatur [illegible]
[illegible] colligitur [illegible] et ex [illegible] [illegible] [illegible]
ponitur et desiccatur et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] glutinositatem et [illegible]
et [illegible] molle et [illegible] et abiciendum [illegible]
[illegible] [illegible] alio nomine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] reddit [illegible] [illegible] melancoliam [illegible]
[illegible] et [illegible] lippitudine [illegible] fit [illegible] ex
[illegible] [illegible] [illegible] pulverizetur [illegible] et [illegible]
aqua [illegible] et sic [illegible] [illegible] fiat [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et pulvis [illegible] et
aqua [illegible] [illegible] ponatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

apponatur. Aqua decoctionis lini et confricatur
cum succo fumiterre. In naso [illegible] ponatur odor
clarificat et valet contra aportaciones. Contra fissuras
frigore et labiorum et oris ulceraciones pulvis
lini cum aniso et pomidiis cum aqua ro[sacea] conficiatur
et ulceribus illiniatur. Datus potui contra lumbricos
factus in matris. Ex lino vinum suppositum et in arcu
febre valet de siccitate stomachi. Dissolvit contra
tumorem gingivarum facta fricatione lotaria
et in testiculo [illegible] ex decocto in aqua velo[cius]
lucem fit lini. Contra lentigines fiat unguentum
ex lino et cerusa in eadem quantitate et tere
simul pulverizatis. Contra vicium matricis ut
formetur suppositorium cum [illegible] magis et si [illegible]
pulverem lini qui superfluos humores humectat in
matrice. Valet quod purgat et desiccat in [illegible]

Lichenis id est muscus. Calidus est et humidus. Comprimit
Lichenis cum testiculo cocta ad colonem
[illegible] valet confortat et ex succo eius vel
aqua decoctionis et oleo et melle et sale fit clistere
educens humores et solvit.

Lingua avis calida est et humida in primo gradu. Herba est
quedam, folia habens parva acuta et confor-
mia lingue avis, viridis valde. Cum efficacia
ex siccitate nullius virtute habet incitandi libidinem
et humectandi. Herba ipsa cocta cum carnibus vel
condita cum oleo vel pigmentum et comesta libidinem
incitat. Adversus valet clinge[?] sectum ex testiculis
satirionis et succo lingue avis. Ad idem
valet cum [illegible] ex carnibus dactilorum et
nucleorum fistice et succo lingue avis vel foliis
eius cum aliis confectis addito melle. Herba ipsa de-
cocta in aqua ordei prodest ethicis et consumptis
valet et decocto succi lingue avis addito
zuccaro contra siccitatem pectoris detur aqua decoctio-
nis eius addito zuccaro magis valet.

Lapacium calidum est et siccum in tertio gradu. Duplex est
lapacium, scilicet acutum quod acuta habet folia et efficacius
est, lapacium rotundum quod rotunda habet folia et mi-
nus efficax. Est lapacium domesticum quod folia habet
aliquantulum lata et magis competit usui me[dicine].
Habet virtutem dissolvendi, relaxandi, aperiendi et ex-
tenuandi. Contra scabiem succi lapacii acuti oleum
nucum et pix liquida simul bulliant, colentur
et in colatura ponatur pulvis [illegible] et fuliginis
et fiat unguentum. Solum confectus scabiosis, impetigi-
ni et serpigini. Contra serpiginem et impetiginem fiat
confectio ex succo lapacii acuti et auripigmento
ad aptam inciciandum [illegible] lapacium rotundum cum
et in oleo decoctum vel cum axungia supponatur [illegible]
[illegible] ad [illegible] lapacium acutum
contra splenis duriciem lapacii acuti [illegible] liquida
et armoniaca et acetum [illegible] et [illegible]

fortibus quarta fiat de cocto et coletur
colature addatur cera et oleo fiat unguentum contra scia-
ticam dolorem. Fiat lapacii in vino et oleo et [illegible]
supponatur [illegible] quod nocet in multa quantitate
[illegible] decoctionis eius solvit oppilationem
splenis et epatis. Contra leucoflegmanciam confectio ex
[illegible] succi lapacii et [illegible] addito mel[le]
et fiat aliquantulum decoctio et detur paciente. Contra
scrophulas novellas fiat emplastrum ex lapacio
acuto et axungia [illegible] contra lumbricos
valet succus eius datus cum melle. Contra [illegible]
in cerebro succus eius cum succo rute in modica quan-
titate naribus iniciatur. In calido aere sicut
in balneo [illegible] fac ex lapacio valent
asmaticis ex [illegible] lapacium acutum crudum
comestum valet scabiosis.

Litargirum temperatum est in frigiditate et siccitate
secundum quosdam frigidum est in primo gradu. Temperate non
frigidum et siccum quod comitatur ex illis ipsius dictis.
Litargirum frigidum est et stipticum. Quod stipticum
est communiter, quod siccum et [illegible] in qualitatibus suis
temperatum est, excessivus non determinat ab auctoribus
quod non sensum determinabilis litargiri multi-
plex est differentia. Est enim litargirum quoddam quod est
spuma et est stringit in ea sicut est aurum et
hoc colore aliquantulum attinet et [illegible]
[illegible] Est aliud litargirum quod est spuma ar-
genti quod fit per excoctionem in igne est separa-
cionem eius puro et istud magis attinet
frigiditati et humiditati. Est et litargirum quo
communiter utimur scilicet fex stagni quod fit per excoctionem
est fit stagnum ex vena terre et istud frigidum
est et stipticum [illegible] quod fit litargirum
quod est fex plumbi litargirum quo communiter utimur
scilicet fex stagni virtutem habet constringendi et consolidandi
et recipiendi ex dulcedine vini consolidandi pulvis
litargiri ulceribus in [illegible] consumit
et ulcera consolidat. Contra scabiem preparate fiat
ex [illegible] coletur fiat decoctio [illegible]
[illegible] olei vini pulvis [illegible] litargiri cum
aceto [illegible] et [illegible] addatur oleum vini
calidum et [illegible] conficiatur. Contra [illegible]
[illegible] litargirum in [illegible]
[illegible] ponatur quod [illegible]
cum aceto sepius [illegible] pulvis [illegible]
quod [illegible] et cum oleo rosaceo et aqua ordei
[illegible] valet. Contra ulceracionem virge [illegible]
cum oleo rosaceo et iungatur [illegible] consumit et
ulcera consolidat. Contra fluores [illegible]
erisipila conficiatur litargirum et cerusa cum
aqua rosacea et [illegible] iungatur. Litargirum quod est
spuma auri et [illegible] pulverizetur
subtilissime et abluatur cum aqua rosacea [illegible]

separetur vel decoctio aque in qua fiat ex pulvere illo pulvis in modum collirii vel sol. vel cum aqua ro[illegible] et ponatur ad faciendum [illegible] et [illegible] superfluum removendum que sunt [illegible] mulieres post partum [illegible] gallinacea [illegible] [illegible] liquefiat et addito pulvere [illegible] et oleo ro. fiat unguentum.

Lactuca frigida est et humida [illegible] ac [illegible] ipsa herba [illegible] [illegible] nomine [illegible] ab auctoribus. Ipsa herba usui ciborum competit. [illegible] usui medicine magis competit lactuca que ab auctoribus omnium herbarum aptissima iudicatur bonum ac sanguinem generat et lactis copiam. Cibus [illegible] herba ipsa cruda vel cocta comesta in febribus multum valet. Elixata vel cruda cocta cum aceto addito oleo solvit opilationem splenis et epatis. Ad somnum provocandum semen eius conficiatur cum lacte mulieris et albumine ovi et fiat emplastrum ad tempora. Pulvis et semen cum lacte datum provocat somnum. Idem facit [illegible] datus cum aqua calida [illegible] in principio conficiatur semen cum oleo ro. et superponatur.

Lupinum calidum est et siccum [illegible]. Lupinum alium amarum quod [illegible] amarum est et ille proprie medicine competit. Alium dulce [illegible] multa mora in aqua dulce sic et [illegible] lumbricos [illegible] lupinorum amarorum cum melle confecta [illegible] valet [illegible] ex farina lupinorum amarorum et succo absinthii vel aqua [illegible] ad idem valet. [illegible] epilenticis emplastrum [illegible] ex farina lupinorum et succo absinthii positum super stomachum et umbilicum et si addatur modicum aloes. Eadem confecto cum aloe solvit opilationem splenis et epatis et ydropicis valet. Confectio sic fit: ex farina lupinorum et succo absinthii [illegible] ex eadem farina lupinorum et succo [illegible] eadem farina cum succo porri [illegible] mundificat. Eadem farina cum oleo confecta [illegible] maculas et rupias.

Laurus calida et sicca est [illegible] et folia in usum medicine competunt. Folia maiorem habent [illegible] ex [illegible] non dissolvuntur. Folia collecta et exsiccata in loco umbroso et non fumoso suspensa per annum in multa efficacia servantur. Fructus [illegible] fomentum factum ex aqua decoctionis foliorum lauri [illegible] mundificat et confortat [illegible] ex frigiditate [illegible] calore fiat fomentum ex vino decoctionis lauri

contra [illegible] fiat emplastrum [illegible] et [illegible] ex [illegible] lauri decoctis in vino. Idem facit [illegible] vomitum [illegible] lauri [illegible] folia lauri et [illegible] opilata et [illegible] lauri et [illegible] pulvis calefiat in testa et ponatur in sacello et [illegible] removendum [illegible] superfluas [illegible] quas vocant [illegible]. Bacce lauri recentes [illegible] ut cortex corrugetur [illegible] remoto cortice [illegible] ex [illegible] pulvis [illegible] cum melle [illegible] balneo multum [illegible] mulieres post partum conficiatur pulvis cum felle et [illegible] cum melle et pulvis conficiatur [illegible] ex baccis lauri [illegible] dolore [illegible] lauri recentes [illegible] oleo [illegible] et colentur [illegible] oleum laurinum [illegible] foliorum lauri [illegible] folia debent poni [illegible] bacce lauri vel dafni [illegible]

Lentiscus calidus et siccus est [illegible] debent poni [illegible] fluxum [illegible] dissinteria et vomitum [illegible] ex foliis eius decoquuntur in aceto [illegible] vomitum [illegible] et fiat inde pulvis et in cibis vel in potibus [illegible] ex foliis eius super testam calefactam [illegible] et pulverizata [illegible] foliorum eius in aceto et fiat [illegible]

Lenticula frigida et sicca est [illegible] competit [illegible] constringendi unde [illegible] dissinteria [illegible]

fit ut lenticula in aceto decoquatur usque
ad aliquantulam decoctionem et oi[?] inmit-
tatur percocti iemino[?] sto ad comedendum
et sic cortice ablato coquatur in illa aceta
sed addatur melior est ad digerendum et addi-
tione polita refrenanda fortior. Item si
lenticula cum cortice coquatur in aqua aqua illa
colata et cum sale mixta fiat potus stip-
tico dabis et si aqua post cretam bene de-
coquatur aliud salone minuit

Laureola c. est et s. in iii. est frutex est
dictum l. fructus usum m. et fert et
appellatur coconidium cum granum est ut cum
cortex s. laureole l. coconidij fructus
di. pomi p. v. ad p. i o. eff. s. hic de
virtute purgandi fleuma et cole. vm
et scabie[?] lapis et a. cg[?] n. n[?] febricitan
tibus p. da. acuatur in baudela l. zyo alo-
gadio. ad fleuma purgandum oxi l. teriaca ad colera
purganda adpius in quantitate. z. v. addi[?]
mastice l. bdellio l. gum arabica ad repressio-
ne[?] amnis o[?]m movet per superiora et in-
feriora pulvis coconidium sed talis bibat
cum oleo dm et extrahit olei nigre pectine p.
i z. stu[?] et dissu[?] nige rance p. tenasmone ex
fl[?]o et glutinoso humore adherente intesti-
nis fiat suppositorium exhibere in dicto diebus in
mittatur per superditur si fiat ex humore i.
existente scrupulo si fluctuate et sumit

Lentiscum est c. et s. in ii. gradu et est
lentiscus appellatur semen in herba l. radix
in medicinis dabis pomi est inveniuntur cum cortice
cio p. m. d. q. s. hic de virtute diuretica
aperiendi et extenuandi unde decoctionis
clauditur opilationem splenis et epatis dolore
stomachi et intestinorum ex ventositate fem. pul-
vis est pulvis cinamomi datur in cibis valet

Lapis magnetes
c. est et s. in i. g. dicitur hic adamanti
fit[?] unde dicitur inventus in victoribus[?] in-
venitur in dic et occiden[?] montibus sunt excel-
libus lapidibus unde navis clavis ferreis facte
et appropinquante attrahit et dissolvit. est et al-
gundus[?] q. p. quantitate sui lapidis magni
l. parum ferale attrahit et in n. attraxerit est
lapis dignus fit et fer et plombi est
lapis vocatur valet contra ydropisim
pulvis eius si fiat cum oplatione et stu-
cliuis in fe[?] mulieri in ponatur ferreum

aliquantulum extrahit pulvis et cum dec.
albo et quod[?] et mel cum succo feniculi
et salide melior est valet et pulvis in quanti-
tate z. n. datur cum succo feniculi contra ydropisim
et splenem et allopiciam et capitis flegma et melancoliam

c. cor[?] tuto	c. ma[?]goia	c. contra mo[?]
c. ma[?]mina	c. mo[?]	c. [?]nobolitionem
c. mellilo[?]	c. mal. acomis[?]	c. mea
c. malua	c. mal. matrice	c. mur[?]
c. mastice	c. mal. genitalis	c. [?]
c. menta	c. ma[?]rubio	c. [?]
c. margalita	c. malabatro	c. [?]
c. mumia	c. melle	

Mirtus sunt mirta ut dicit ipsi
c. et s. in i. g. s. et in ii. mirta frutex est
cuius fructus est mirtilli papaiem[?] et fert
folia et flores fructus quod indicat dicitur cortex
et nulla efficacia per brevissimum fructus et folia et
dicitur flores fructus. Et nota quod quecumque
recentiores sunt fructus et folia tanto meliores
sunt ad virtutem stringendi ex ponticitate
fortiori extra. hinc confert fluxu ventris et p. fluxum
mulierum et vomitum ex debilitate virtu-
tis et receptiva l. expressiva. aqua dent folia
ipsa ad ... l. succus ex pressus de
eis l. fiat succus ex succo eorum addito zu-
caro optima est. fit pocio qui p. ... sed
si bene decoquatur sunt sin n. tres z. in...
ne mel et fiat melior de succo ne
mel admittitur contra istud n. tam valet
dicitur per succi contra vomitum ex fructibus
g[?] ta[?] l. ex pulvis eorum et albumine ovi
et capitum ... dissinteriam dicitur
ventris et picam et ubi fluxu p. fluxum
... pectine et i. ... foliorum fiat de
decoctio foliorum fiat de cocto in aqua pluvi-
ali et fomentum fiat et in ... p. dissinteriam
et p. fluxum fiat fomentum et semen ex aqua ipsi
... et capita et pedes quod nocet sopnum
in febre acuta subtiliter ... et fomen-
tum ad frontem et capita fiat p. ... et ...
... ex calore ... extenuat ...
de coquitur et aqua pluviali et per fomentum ...
ponatur p. fluxum ventris si ... et
renes et ubi ... ventris ...
febre ... dolorem ... ex ...
dissolutionem ... febre ex ... valet
pocio aqua et decoctionis foliorum valet
aqua et ... aqua pluviali ...
... valet contra ... ad ...
... pulvis et folia

[illegible] i albis [illegible] valet [illegible]
et suppositus [illegible] ulceribus vulnera et
ulcera consolidat

Manna est calida et humida in temperamento [illegible]
ad modum [illegible] sicut [illegible] est
[illegible] cadit
[illegible] tempore [illegible] in die et [illegible]
colligitur [illegible] mel [illegible] in [illegible]
[illegible] sophisticatur [illegible] magne est effi-
cacie [illegible] facium mel [illegible] faciunt ma-
nam sophisticatam [illegible] mellis [illegible]
[illegible] et melle [illegible]
[illegible] manne [illegible] [illegible] quod
[illegible] manna [illegible] albida et [illegible]
[illegible] velud [illegible] et [illegible] dulcis in
[illegible] dulcis [illegible] manna sophisticata est
dulcis et [illegible] si [illegible] sophisticatum
fuit [illegible] abominacionem si [illegible]
[illegible] manna [illegible] et mundificandi
sanguinem [illegible] valet in acutis febribus et [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] in de-
coctione [illegible] in aqua [illegible] dissolui [illegible]
[illegible] et [illegible] manna
ponitur in decoctionem [illegible]
[illegible] in febribus [illegible]
[illegible] ex melle admixtione [illegible]

beyn fuge

Mellilotum est calidum [illegible] mellilotum
[illegible] est [illegible] nomine appellatum
et [illegible] [illegible] semi-
[illegible] semen est [illegible] colligitur [illegible]
[illegible] semen [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] extrema et [illegible]
[illegible] decoctionis eius digestione
[illegible] ventositatem [illegible]
ventrem et vesicam [illegible] semen eius in [illegible] et
[illegible] et [illegible] optime [illegible]
[illegible] eos reddit

Malva [illegible] est [illegible] in [illegible] duplex est
[illegible] malva et domestica [illegible]
[illegible] [illegible] vero [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] et mol-
[illegible] malua [illegible] malua [illegible]
[illegible] folia et [illegible]
[illegible] folia et [illegible]
[illegible] folia
malue [illegible] et si ponatur [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et si [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] et
[illegible] fomentum et [illegible] ex aqua decoctionis.

[illegible] valet ad [illegible]
in febribus acutis [illegible] malue
[illegible] ventrem valet in febribus acutis [illegible]
[illegible] [illegible] ex aqua et [illegible]
[illegible] mollitiem [illegible] ad [illegible]
[illegible] digiti [illegible] et [illegible]
longior [illegible] aliquantulum [illegible]
[illegible] aliquantulum [illegible] et [illegible]
[illegible] radice [illegible] si [illegible]
est molle [illegible] mollificat et [illegible]
[illegible] folia [illegible] et [illegible] cum
[illegible] aliquantulum [illegible] et si ponatur
[illegible] duriciem relaxat [illegible]
[illegible] [illegible] decoctionem
[illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] si [illegible] [illegible]
duriciem relaxat et mollificat [illegible]
aqua et [illegible] et oleo fiat [illegible]
[illegible] aqua decoctionis [illegible]
et [illegible] valet [illegible] tussim et [illegible]
est [illegible] et [illegible]
duriciem soluit et mollificat

Mastix est calida et sicca in [illegible] [illegible]
[illegible] mastix [illegible]
[illegible] versus [illegible] corticem ma-
[illegible] et [illegible] et subsequente
[illegible] quedam [illegible]
facta ne liquor [illegible] effluat [illegible]
[illegible] mastix [illegible] que clara est et alba que
[illegible] [illegible] et [illegible] est [illegible]
[illegible] confortat [illegible] consoli[illegible]
humores defluentes [illegible] ad oculos et
dentes et dolorem [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] pulvis masticis
cum vino [illegible] et albo et albumine ovi [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] ex mastice et la-
dano et [illegible] dentes et [illegible]
[illegible] confirmat [illegible]
[illegible] humores superfluos consumit [illegible]
mastix [illegible] dentes confirmat et
superfluitates [illegible] consumit [illegible] superflu-
[illegible] in magna quantitate
[illegible] mastix [illegible] et [illegible] et
[illegible] in [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] colericum
[illegible] [illegible] [illegible]
digestione et [illegible] debilitatem [illegible]
ut [illegible] [illegible] pulvis ad
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible] et cum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] decoctionis
masticis [illegible] digestione confortat
[illegible] corroborat et relaxat ad [illegible]

feruidi uel tepidi [illegible] excludit [illegible] semen
ex masticatione. Item. Et ualet contra [illegible] ex acetositate
[illegible] potum uomitum cohibet
et constringit. Potum [illegible] et uentris fluxum
uentris colicum constringit aqua pluuialis decoctionis eius
tepida. Ad idem ualet fluxum uentris
ex acumine medicine uiolente constringit et non quod
mastix [illegible] decoctum. Nec est ut [illegible]
[illegible] tepida [illegible] constringit [illegible]
aqua mastices fiat. Plus ualet quod [illegible]
[illegible] plus ualet tepida quam [illegible]
aqua pluuialis uel [illegible] decoctionis [illegible]
[illegible] tepida uomitum et fluxum uentris ex
acumine uiolente firmiter constringit.

Menta calida est et sicca in [illegible] gradu. Est quedam domestica,
quedam silvestris. Menta ortolana dicitur et hec mediocriter
calefacit et confortat. Et alia silvestris que mentastrum
dicitur et melior est uentri calefaciendo. Et menta
que longiora et acutiora habet folia et latiora et hec
menta romana sine saracenica appellatur [illegible]
magis diuretica quam alie que competit ex acumine
uel ex malitia [illegible] menta domestica magis
competit usui medicine [illegible] et ex siccitate
magne est efficatie, debet autem exsiccari in umbroso
loco [illegible] [illegible] efficatia [illegible]
[illegible] confortatiuam [illegible]
[illegible] fetore oris et putredine gingiuarum [illegible]
[illegible] gingiue et os ex aceto [illegible]
[illegible] pulue menta sicca uel
menta sicca [illegible] ad appetitum prouocandum
et [illegible] ex frigiditate [illegible]
[illegible] ex menta et aceto et mo-
dico cinamomo et [illegible] uomitum firmiter ex
debilitate [illegible] decoctio [illegible]
decocto menta in aqua [illegible] et aceto [illegible]
[illegible] [illegible] decocta.
menta et comedat patiens [illegible] debili-
tate in febribus et sine febribus [illegible] uel [illegible]
[illegible] menta cum aceto et modico [illegible]
si sit sine febre [illegible] febre cum aceto solo et [illegible]
[illegible] [illegible] ponatur in illo ace-
to et dimittatur aliquandiu ubi [illegible] et
applicetur naribus et in [illegible] labia [illegible]
[illegible] et dentes [illegible] et ligetur superius
pulsatiles [illegible] et [illegible] et masticetur [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]. Ad matricem
mundificandam [illegible] menta decoquitur
in uino et fiat suffumigium uel [illegible] et renibus [illegible]
[illegible] colica passione [illegible] menta in uino et
[illegible] decoquatur et pectini et renibus [illegible]

[illegible] coagulationem lactis in mamillis [illegible] cum
[illegible] uino et oleo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] uenenum [illegible]
[illegible] [illegible] menta [illegible]
uenenum [illegible] in uino decoctionis eius [illegible]
[illegible] menta uomitum [illegible]
decoctionis eius uel [illegible] cum melle [illegible]
ualet contra [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] decoctione in uino et oleo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] decoquatur in uino et [illegible]
[illegible] tussim [illegible] decoctionis uel puluis [illegible]
[illegible] confortat stomachum [illegible] aqua decoc-
tionis eius [illegible] calefacit [illegible]
[illegible] ex puluere eius [illegible]
[illegible] constringit. Item. Menta romana [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
masticetur et [illegible] [illegible]
et [illegible] omnes [illegible]

Margarita frigida et sicca est. Est autem lapis
qui in quibusdam piscibus reperitur [illegible]
[illegible] artificio et non [illegible]
ubi meliores in medicina debent poni alie uero
sunt perforate et peiores quas ponimus [illegible]
[illegible] in medicina. Cum uero margarite [illegible]
in medicina perforate debent poni [illegible]
tunc non perforate [illegible] perforatis. [illegible]
[illegible] [illegible] albe et clare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
medicine uirtute sunt confortatiue [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
constringendo [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] et fluxum uentris [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de pulue [illegible] [illegible]

Mumia calida est et sicca [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] consolidatiua est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] constringit est autem
mumia quedam species que in sepulcris
mortuorum reperitur [illegible] [illegible]
mortuorum corpora [illegible] balsamo [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
babilonia ubi [illegible] balsamum
[illegible] cerebrum et [illegible]
[illegible] cerebrum [illegible] balsamum [illegible]
[illegible] [illegible] cerebrum [illegible] et [illegible]
et [illegible] mumia [illegible] [illegible]
[illegible] mumia [illegible] est autem [illegible]

quemadmodum est et liquida et spissa que et
soluta est. Sophisticatur et adulteratur ut fecis
que facit confundi abicienda est. Virtutem
habet constringendi. Pulvis eius superspersus consolidat
[illegible] ex succo sanguinarie et pulvere eius
[illegible] sanguinem restringit. Emplastrum factum ex
pulvere eius et albumine ovi fronti et temporibus
ponatur. Vomitus [illegible] reprimit [illegible]
[illegible] pillule facte ex pulvere eius
et addito modico mastice et aqua in infusione
[illegible] Si vero mit-
[illegible] detur pulvis eius cum ovo sorbili vel succo
plantaginis. Contra dissinteriam detur pulvis eius
cum pulvere gummi arabici [illegible] cum aqua vel
succo plantaginis et [illegible] papaver valet. Si fiat
[illegible] in testiculorum. Si fiat [illegible] in
[illegible] pulvis eius cum aqua
[illegible] in infusione [illegible] fiat emplastrum ex [illegible]
[illegible] aceto et albumine ovi. Si fiat
[illegible] ponatur super pectus et renes.
Si fiat [illegible] super umbilicum ponatur.
Contra fluxum [illegible] detur [illegible] cum pulvere
[illegible] fiat [illegible] ex pulvere eius et [illegible]
[illegible] pulvis eius cum [illegible] consolidat.

Mandragora frigida est et sicca. Excessus vero
eius non determinatur ab auctoribus. Eius due
sunt species, masculina et femina. Femina habet folia
[illegible] magis usui
[illegible] In differentia non utimur. [illegible] dicunt
formatam esse ad modum mulieris et ad formam
masculi. [illegible] ad formam masculi [illegible]
[illegible] formas [illegible]
Radix eius et cortex principaliter usui competit
[illegible] pomum [illegible] folia. Cortex [illegible]
[illegible] collecti per iiii annos servatur in [illegible]
[illegible] Virtutem habet constringendi et infrigidandi et aliquantulum
mortificandi. Virtutem habet narcoticam, id est soporiferam.
[illegible] ad soporem provocandum in acutis
febribus, pulvis corticis eius cum [illegible] lacte mu-
lieris et albumine ovi et in [illegible] fronti et temporibus.
Contra dolorem capitis ex calididitate folia ipsius
[illegible] super caput ponantur. In unguento et oleo
[illegible] quod sic fit. Poma mandragore
[illegible] in oleo communi diu macerentur [illegible]
fiat aliquantulum decoctio et coletur et illud dicitur
mandragoratum [illegible] quod valet ad soporem pro-
vocandum et dolorem capitis ex calidis [illegible]
[illegible] si frons et tempora inungantur. [illegible]
[illegible] calorem reprimit [illegible] Contra calorem [illegible]
[illegible] unguento ex ipso oleo in principio [illegible]
[illegible] folia super [illegible] apponantur

[illegible] cum succo [illegible]
fluxum [illegible] ex [illegible] colere [illegible]
[illegible] et [illegible] Et modicum [illegible]
cum aliquibus distere.

Menta calida est et sicca in ii gradu. Alia [illegible]
Mentastrum appellatur et proprie usui competit
[illegible] in [illegible] per annum. [illegible]
Virtutem habet diureticam, expulsivam [illegible]
et consumptivam, exsiccativam [illegible]
[illegible] solvit opilationem splenis et epatis [illegible]
[illegible] contra [illegible] in estate
[illegible] et [illegible] pulvis [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] solvit et digestionem confortat
[illegible] vomitum decoctio [illegible]
[illegible] pulvis eius [illegible]
[illegible] cum melle [illegible]

Mala citonia frigida sunt et sicca [illegible] collecta
et ligata cum [illegible] suspensa per annum servari
in [illegible] regione. In cibo vero [illegible]
Virtutem habet constringendi et confortandi [illegible]
[illegible] nomina [illegible] vomitum
et fluxum ventris ex calefactione vel debilitate [illegible]
[illegible] cocta ad comedendum. Contra
vomitum [illegible] Contra fluxum ventris [illegible]
[illegible] decoque in aqua pluviali [illegible]
[illegible] ponatur super renes et pectinem. Contra dissin-
teriam [illegible] ex [illegible] in [illegible]
umbilicum. Contra vomitum [illegible]
[illegible] cum [illegible] et in succo illo decoque pulvis
[illegible] Contra [illegible] et [illegible] pulvis
si comedatur appetitum provocat, confortat con-
stringendo [illegible]
[illegible] decoque [illegible] in aqua [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ponatur [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] melius [illegible]
[illegible] moveatur. Signum
[illegible] super lignum [illegible]
[illegible] appone [illegible]
[illegible] statim [illegible]
[illegible] et si [illegible] appone [illegible]
[illegible] dissolve in aqua [illegible] vel [illegible] in vino et si [illegible]
[illegible] et vinum [illegible] aliud
appone [illegible] ab alio odore [illegible]
[illegible] potest [illegible]
[illegible] et [illegible] more aliorum et [illegible]
[illegible] et [illegible] ponunt [illegible]
et deponunt [illegible] cum [illegible]
ex [illegible] et apponebatur [illegible]

quantitate et decoquantur mediocriter. Postea in grosso mittantur pulveres et ab igne removeatur et ille dicitur diacitonite compositum. Diacitonite confortat digestionem et multum confert quando ex frigiditate venit ab egritudine. Decoctio citoniorum habet virtutem remouendi et humectandi. Cum succus corticum valet contra sitim et sudores (?) confectis conferunt. Pulvis corticum contra aspiritationem (?) lingue fricetur (?) ponatur in panno subtili et ponatur in aqua. Nota quod per singulis et abluatur lingua et illinatur. Nota quod n. 3. pulveris ad duas libras specierum sicut fecerit diacitonite sufficiunt.

Malorum granatorum alia dulcia et illa sunt temperata. Alia sunt acetosa et illa sunt frigida et sicca. Suspensa possunt servari per annum. Mala granata dulcia sunt que plus valent cum sint minus convenienter dant dolorem et febricitantibus ex colera plus non quando sunt humiditas vel ponere calorem quam calidiras sua intenderet. Mala granata acetosa plus competunt usui medicine. Contra sincopen quomodo et solus vel cum succo granatorum dulcium febricitantibus ex colera confert. Contra vomitum et cor debile conferunt cum manu cum cultello digestione mala ex succo et cor et zuccaro fit sirupus ad modum sirupi acetosi. Oxizacara dicitur sirupus qui fit ex aceto et zuccaro quod simile. Oxizacara vero fit ex aceto et zuccaro sirupus acetosus ex eisdem et speciebus fit in antidotario reperitur. Flores et cortex balustie dicuntur. Debent colligi cum fructus tubrisicatos (?). Cortices tempore maturitatis debent colligi quia per sidere dicuntur. Flores et cortices per annum possunt servari. Contra vomitum coloris et dissinteriam pulvis corticum subtilis decoctio cum aceto. Habent virtutem constringendi et spongia intincta ori stomachi superponatur. Contra vomitum super pectinem et renes ponatur. Contra dissinteriam decoctio et pulvis corticum ovo sorbili. Contra fluxum sanguinis e naribus in posterum pulvis cum sol vel cum succo plantaginis naribus. Contra fluxum mulierum superponatur pulvis cum confectione succo plantaginis.

Mala maciana i. mala silvestria frigida et sicca. Virtutem habent constringendi. Valent contra vomitum et fluxum ventris. Quandoque fit usus qui datur cum diacitonite et contra coleram ponuntur dulcia. Quia per se dulcia vel acetosa fiunt causa in stipticitate magis competunt cum debent ad cibum pro album febricitantibus et calida cum coctis magis competunt. Competunt et quando ex egritudine labarantibus ex indigestione stomachi per circuitum.

fundatur per medium a decoctionibus medicinarum ab eis fiat quod circuitus in medio et superponatur pulvis mali mattice, mastic., gariofili, aliquando pulvis cimini vel piperis ponitur et assatur. Et ita patienti detur post album.

Marrubium calidum est et siccum in secundo gradu. Herba quedam que alio nomine prassium dicitur. Folia papire competunt. Medicine cortex radicis sed raro. Herba super scrofas in umbroso loco per annum suis (?) manet in efficacia. Virtutem habet dissolvendi, consumendi ex qualitatibus suis ex amaritudine virtute diureticam habet. Dissolvit et attenuat. Contra vicium pectoris scilicet asma ex frigido humore et viscoso. Detur decoctio ipsius quod ab eo nomen accepit vel fiat electuarium ex radice et succo eius et melle despumato et fiat decoctio aliquantula spissitudine postea imponatur pulvis de zingibere (?) liquiricie bonum. Contra predicta vel fiat pulvis eius cum melle despumato addito pulvere liquiricie. Contra tussim ex frigida causa valet vinum decoctionis eius et frigida siccitate. Contra stomachi et dissinteriam datur vinum decoctionis eius vel fiat et hec emplastrum ex herba decocta in vino super pectinem posita. Item et fiat contra colicam passionem ex frigida causa. Contra emoroides inflatas et non fluentes fiat encaustum (?) ex aqua salsa et vino decoctionis eius herba fiat postea super ex pulvere cum confectione et pulvere et melle vel fiat decoctio pulvis eius vel succus in tellino et bobis in tactus superponatur. Contra tubercula detur pulvis cum melle. Contra ulcera aurium succus cum vitello aceribus. Contra duritiam splenis cortice radicis et ipsa herba maceratur per xv dies in vino et oleo postmodum fiat decoctio postea coletur et colature addatur cera et oleum et fiat unguentum quod predictum valet.

Malabatrum quod folium. Optimum est in paradiso est vel folium album dicitur calidum et siccum et valet contra ventrem sic illo ei lect (?) quoniam locum ponimus folium gariofili vel spicam.

Mel calidum et siccum in secundo gradu. Quidam dicunt mel artificiose componitur ab apibus in puriori parte florum sugendo attrahunt in ore parte consumuntur et submittuntur et que prius propriora parte consumuntur alias et de cera et melle favum componunt artificiose. Est autem domesticum mel quod fit a rusticis quod a de lingua componunt in quibus apes colligunt. Et tale mel vel album vel subrufum dicitur. Album in fine subrufum non tale ponitur et in medicinis per centum annos. Preterea est et aliud mel silvestre quod attitum (?) dicitur. Sed illud in silvis reperitur cum non sit tamen et non multum valet. Est autem mel diureticum et in medicinis

compositum ponitur. Est autem mel artificiale
quod fit de floribus cere et illud est sub amarum et in
medicinis diureticis ponendum est. Aliud consuetudo
et mundificatio. In medicinis autem amaritudo cere
in specie reprimatur et ut permaneat dulce
dicitur medicinis. Aggregandus humorum scilicet medi
ocris et quantum quibus et miscendum est sicut
in sua efficacia. Contra fluxus humorum in stomacho dicto
mulsa scilicet confecto melle cum aqua calida. Contra debili
tatem et sincopim. Ad confortationem detur mulsa
cum aqua frigida. Contra sanie stomachi detur mel vel sal
cum melle et cum aqua frigida. Ex ergo enim bene ex
solvit. Contra pannum faciei et et quod patitur et
camphore et mirra, medicinis cum melle confectis et ste
tur per in. dies postea in igne faciens. Ad
idem valet fel taurinum cum melle mixtum. Ad
id. et ad fetorem et clarificatum valet lavare
cum melle et aqua. Bullitum in febribus. Aliud super
testa novata vel aliquantulum ingrossetur. Tunc
appone pulverem salis et cum infunde et pone
super lapidem et in formetur supponitur ad modum digiti.

Muscus calidus est et siccus et subpone
in secundo gradu. Confortationis humectatis quod est. que
in partibus quibusdam quandam bestiam reperitur. Sunt enim
quedam animalia in india et in desertis capreolis
similia. In quorum inguinibus sunt quedam concavitates
in quibus colliguntur humores et accidit per maturitatem
et motum rumpuntur et collisione et segregatione
cum pelle apparet. Inveniuntur musci in tali pelle
cum pilis. Habet multum albos. Reperitur sicut cum pelle est
cum maturitate. Est enim unus aliis magis et ille minus
est laudabilis. Ad subruffum colorem accedens lau
dabilior est. Est et muscus qui subruffus est et aliis
accedens ad colorem spice nardi quasi laudabi
lissimus est. Datur autem talis muscus hic a ballis
animalibus quod sicut in spicenardi in eis et spicam
nutriunt. Cum nutrimentum spice transducit ad
ad partes predictas et fit muscus similis spice nar-
di. Est ergo musci dignus est subruffus. Talis
enim vix potest sophisticari. Et quicumque sub amaritudine saporis
et gustum percipit statim tales repletur. Cerebrum
aroma. Et quia non cito dissolvitur et nullo resistit
quia et non est clarum modo. Inveniuntur quidam gene-
ra lacca sicut et pectorum equalia quod optimum in
dicitur admodum ex locutione. Sophisticatur
autem minus et maius magis et magis subruffum
colorem accedens ex commixtione panis assi
vel sanguine hircini assi sed vix discernitur. Ponitur
enim. 2. 3. musci. et 1 vel 4. 3. Spicas pulveris
discernitur. Ex panibus assi cito frangitur. Sanguis
hircinus est frangitur et liquatur et non incur
rat et recedit cum ipsis pellicule et sophisticari
potest conglutinari ex predictis pulveribus. Inveniuntur

enim pellicula sicut vacua et inde venditur et bonum
musci extrahitur et sophisticatum imponitur post ea con-
glutinatur vero pellicule vel non apparet. Omnis
cum autem sophisticatur ex pulvere in duplum pon-
derat illud quod non est sophisticatum. Sophisticatur enim sic:
accipe sanguinem columbarum et coque et sicca et pul
verisa et accipe aloem epaticum et coque et coque et
sanguinem ovi et sicca et pulveriza et cum vase
misce totum et parum musci admisce. Quod autem dimi
sum in vase vitreo et spisso. Ore bene clauso
observato musci non in vase plumbeo in firitate
et humiditate plumbi musci consumitur in alio vase.
Si consumitur apponatur duobus in gena plumbi in
musci consumitur. Aliquando debet consumi cum aliis aroma-
ticis et aromaticitate sua amittit. Si non amisit
in alia parte ore aperto suspendatur in cloaca et aro
maticitatem recipiet. Munus habet virtutem confor-
tandi ex aromaticitate dissolvendi et confortandi ex glutinositate
suis. Contra sincopim et omnem corporis debilitatem
sive in maior vel in omnibus vel epilepsia et dolorem stomachi ex frigi-
ditate stomachi cum vino vel cum diamargariton vel
plures aromaticos ad plus in quantitate enim.
generum. Contra debilitatem cerebri et pariter medicinis
cum naribus applicetur. Contra suffocationem matricis
subfumigetur ex eo. Ad menstrua educenda et
mortuum fetum educendum et conceptum impediendum
ex frigiditate admodum est efficacia magna. Suppositum
et femina ex frigiditate sterilitatem sanabitur et valet
multum valet. Ad idem musci resolvitur cum oleo musce
lino et bombace in eius supponatur. Contra fetorem oris
musci parum palliat fetorem. Contra fetorem sub ascellis
quidam viri elevantur sub ascella et fetorem palliat
fetorem. Non quidam medicorum est notum omnem musci
obturat nares ne odorem et iubet disco
operiri musci et cuivis obtuitatis naribus et statim
revertitur admodum vertigine. Legendis et attribuitur
aere propos et nares et si sentiunt odorem
musci emunt et valde probatum.

Mirobolani omnes frigidi sunt et sicci. Ematili
catum sicut in sicci in in. gradu. Mirobolani
fructus sunt in india cuius materia sunt sicut puta-
tis generis. Sed sunt diversitatem formarum et diversorum
effectuum. Mirobolanorum species sunt quinque scilicet citri-
ni, kebuli, bellirici, emblici, indi. Citrini
eligendi sunt quod grossiores sunt et ponderosi et ceterorum
sunt medici. Est gummosi. Per. xx. et. Sed keb[illegible]
et bellirici eligantur kebuli non sicut eligi poterant.
bellirici et emblici et indi dum sunt non est
curandum de electione eblicorum et indorum. Dant
autem quod omnes mirobolani possunt colligi
propter hoc quod plus quodcumque minus kebuli principalis

pla parv. celam Indi principali [illegible] indiam.
ro colam. emblica & bellirica [illegible] & colam.
cum autem ponitur mirob. cetrini quod parvitas in me
ab auctoribus positis debet corticibus cu
mo ponderari. et in decoctionibus debet pon
derari cum nucleis & nuclei post ea abici &
cortices poni debet. Subl. & kebli. alii non
debet cum nucleis poni. vel quia non possunt a nucleis
separari vel quia pauci sunt nuclei. attendendum est quod qu
tas & modus. mirob. cetrini in quantitate ʒ. ii.
& s. ad plus debet poni [illegible] ponitur h mo.
plurimum ponimus in aqua calida non tamen fluente quia q
[illegible] gummositas que purgat membra
[illegible] ut melius exsolvat gummositatem in
mane colamus & dam. Alie decoctio datur c
pectore in febribus acutis quia non calefacit sed sum
me purgat & ista [illegible] valet contra difficultatem
[illegible] cum cassia fistula & thamarin
dis resolvatur per cassiam [illegible]
Si quod det cum cassia fistula & thamarindis re
solvatur per cassiam & thamarindis in aqua per [illegible]
& colet. & in colatura ponatur mirobolanorum in
sero in mane det & colet. Et notandum quod
omnes decoctiones mirobolanorum possunt dari quod purgat
in mane vel in matutinis horis. decoctio [illegible]
lor & melior operatio dat in sero. [illegible]
bus stomachi frigidi mirob. decoctio dari debet [illegible]
quidam calida quia [illegible] sic
at h mo. decoctio colata [illegible] ponatur in
vase vitreo vel argenteo. Ille vas ponatur in
alio vase aque [illegible] pleno [illegible] calefiat.
& post aliquantulum calida det. Iste modus [illegible]
decoctione mirobolanorum cetrinorum data debi
dari. in potu [illegible] actuali [illegible]
he. vel cum aqua frigida [illegible] in estate & in vere & non
in hyeme. & si vult velle tamen [illegible]
aqua [illegible] calida post decoctionem aliorum mirobola
norum data in estate det sive cum calida vel saltem
cum frigida. In hyeme non [illegible] cum calida. Alii vero
mirob. non in certa quantitate ponunt quod numquam
[illegible] ponunt [illegible] ponat [illegible] ponunt
ad [illegible] odorem [illegible] faciunt [illegible] pul
verem de nucleis & in ponunt [illegible] alii conficiunt
aqua ro. & [illegible] ponunt [illegible] consumatur. Sic
faciunt [illegible] ponunt [illegible]
[illegible] aut aqua rosea in ponunt. debe
[illegible] faciunt [illegible] mirob. conditos h mo. post
[illegible] accipiunt & ponunt
[illegible] per .ix. vel .iii. dies h mo [illegible] in aqua resolvunt
cassiam & thamarindos & mannam & colant
& colature apponunt zuccarum & faciunt sirupum
& in [illegible] ponunt kebulos [illegible] & ex
[illegible] & ingrossatur [illegible] ʒ. xx.

[illegible] illi mirobolanum condita [illegible]
[illegible] & debilitatem [illegible]
[illegible] valet & [illegible]
[illegible] & [illegible]
[illegible]
[illegible] sive in [illegible] ponit [illegible]
[illegible] Non [illegible]
abstinere abstinere [illegible] est
[illegible] bonus mi
robolanus [illegible]
[illegible] Quidam accipiunt ke
bulos veteres & ponunt in [illegible]
[illegible] & [illegible] dies [illegible]
& calefaciunt [illegible] & [illegible]
ti sunt. faciunt [illegible] & in ponunt &
[illegible] usque [illegible]
[illegible] & singulis diebus [illegible]
ponunt [illegible] in [illegible] illo
[illegible] album [illegible]
[illegible] bonus [illegible] si non
[illegible] bonus quia [illegible] album [illegible] omnes
mirob. & recentes & veteres [illegible]
[illegible]
[illegible] bonus [illegible]
[illegible] & [illegible] gustat [illegible]
[illegible] dulcedine [illegible] & [illegible]
[illegible] album vel [illegible] album [illegible]
[illegible] & [illegible] dulcedine.

Nuces [illegible] & sicce in [illegible]
[illegible] dicitur [illegible] flos [illegible]
[illegible] flores [illegible]
& [illegible] autem [illegible]
[illegible] cortex [illegible]
[illegible] cortex [illegible]
[illegible] autem [illegible]
[illegible] Eligenda autem [illegible]
[illegible] vel [illegible] & [illegible] saporem
cum aliquantula amaritudine. Nigri autem
& [illegible] saporem [illegible]
[illegible] stomachi [illegible] valet
omni [illegible] & [illegible]
[illegible] debilitate stomachi & [illegible]
& [illegible] pulvis [illegible]
[illegible] & [illegible] debitum
[illegible]
& [illegible] ubi [illegible]
resoluta [illegible] & [illegible]
[illegible] debilitatem stomachi et [illegible]
& [illegible] & [illegible]
[illegible] & [illegible]
[illegible] & [illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible] colat & col
[illegible] pulvis & [illegible] in [illegible]

Nux [illegible] est & sicca [illegible]
in [illegible] est [illegible]

arboris que reperitur in diuersis regionibus. Que cum estiuo tempore quandam gummositatem producit ex se que ab arbore [illegible] actione caloris in modum mirre consumitur. Est autem alia [illegible] subrussa in qua aliquantulum lucida grossa et leuis [illegible] alia minuta [illegible] et illa [illegible] vocatur trocliten vel [illegible] ut dicit [illegible] dicitur trocliten. Virtutem habet confortandi ex glutinositate vel gummositate conducendo [illegible] dissoluendi et consumendi mediocriter ex qualitatibus suis [illegible] consolidat. Quoniam dissoluit eam consumit [illegible] antiquorum corpora fuerunt murrata ut conseruarentur [illegible] per c annos [illegible] fiant pillule ex mirra [illegible] calamenta alume et dente [illegible] valet ad digestionem confortandam et quod [illegible] in tussicula et quod asma et [illegible] pectoris [illegible] vinum de decoctione cum mirra et [illegible] vel [illegible] vel vinum decoctionis mirre et ficuum siccarum. Solum vinum decoctionis mirre valet ad digestionem confortandam et quod fetorem oris qui venit ex fumositate ascendente de stomacho et quod [illegible] gignuntur [illegible] ex puluere mirre putredinem consumit et consolidat. Puluis mirre vulneribus impositus putredinem consumit et [illegible] consolidat. Fumigium mirre receptum per os cerebrum confortat. Receptum [illegible] cerebri [illegible] confortat superfluitates ex [illegible] consumit [illegible] conceptum adiuuat. Receptum fumigium [illegible]

Maiorana calida est et sicca in ii gradu. Alio nomine [illegible] dicitur. Cuius flores et folia competunt usui medicine. Colligitur in estate cum floribus et in umbroso loco desiccatur per annum seruatur. Virtutem habet confortandi [illegible] dissoluendi consumendi et mundificandi ex qualitatibus suis. Puluis maiorane [illegible] et vinum decoctionis cum stomachum [illegible] calefacit et digestionem confortat [illegible] cerebrum confortat. Flores et folia in testa calefacta [illegible] sacello posita et loco dolenti superposita dolorem stomachi ex ventositate soluunt. [illegible] ventositatem optime [illegible] capiti superposita valet [illegible] ex aqua decoctionis maiorane [illegible] mundificat et si fluxum consumit.

Melissa est calida et sicca in ii gradu. Alio nomine herba citraria dicitur. Viridis et sicca [illegible] est efficacie [illegible] ad solem [illegible] in umbra [illegible] per annum. Virtutem habet confortandi dissoluendi consumendi [illegible] similem habet effectum maiorane et quod [illegible] cum [illegible] ex [illegible] decocto in aqua [illegible] matricem mundificat confortat et conceptum adiuuat.

[illegible] vinum decoctionis cuius valet [illegible] de cocta in vino oleo et cataplasmata [illegible] valet duritiem splenis et epatis relaxat et dissoluit.

Mora celsi calida sunt et sicca quasi domestica [illegible] sicomora [illegible] in corporibus [illegible] debet. Siluestria [illegible] sunt et sicca fructus [illegible] rubi cum [illegible] sunt colliguntur. Virtutem habent dissoluendi consumendi et mundificandi [illegible] relaxatiua [illegible] valet [illegible] quod dyamoron dicitur [illegible] aliquantulum in vino modico et aceto et fiat gargarismus [illegible] ex succo et melle despumato simul decoctis aliquantulum per x annos [illegible] in loco dyamoron ponitur. [illegible] cum aliquantulum [illegible] soluit ventrem si sit constipatus [illegible] corticis vel puluis cum melle [illegible] necat vinum decoctionis cum corticis mundificat in [illegible]. Cortex enim [illegible] dissoluendi consumendi et mundificandi [illegible] ex [illegible] dentes [illegible] dolore [illegible] mora siluestra virtutem habent aliquantulum [illegible] ex qualitatibus et [illegible] ex [illegible]

c nasturtio	c nuce muscata
c mero	c nuce indica
c nenufare	c nuce vomica
c nigella	

Nasturtium est calidum et siccum in iiii gradu. [illegible] reperitur [illegible] usui medicine. [illegible] reperitur nasturtium [illegible] debet [illegible] semen [illegible] efficacie per v annos [illegible] herba viridis [illegible] efficacie [illegible] modice. Virtutem habet consumendi dissoluendi ex qualitatibus suis [illegible] replent [illegible] ex humiditate [illegible] semen nasturtii masticatum [illegible] et [illegible] semen cum [illegible] positum et in vino decoctum loco dolenti supponatur. Herba et [illegible] cum [illegible] decocta valet [illegible] superfluitate humiditatis [illegible] producit [illegible] ex puluere seminis [illegible] relaxationem [illegible] fiat gargarismus ex decocto [illegible] cum et ficuum siccarum [illegible] yliacam et colicam passionem [illegible] semen cum [illegible] in vino decoctum [illegible] valet [illegible] herba in vino et oleo decocta [illegible] cum [illegible] puluis [illegible] et [illegible] melle [illegible] puluis seminis cum [illegible] et colophonia

Nenufar [illegible] frigidum est et humidum in [illegible] gradu [illegible] in [illegible] locis reperitur [illegible] album [illegible] citrinum [illegible] dissoluendi [illegible] ex [illegible] et [illegible] ex puluere [illegible] oleo et melle [illegible]

fiat et superaddatur pulvis nitri cum melle conficiatur et in fronte inungatur. Contra saniem stomachi et testiculorum ex [illegible] apponatur, valet pulvis nitri cum aqua calida vel mellicrato cum melle. Contra capitis furfures ulcera et pediculos pulvis eius cum melle et oleo conficiatur et abluto capite cum aqua salsa et aceto decoctionis staphisagrie predicta inungatur ex predicto unguento et post primam horam abluatur caput cum aqua calida. Item fiat ... vel pluries si necesse fuerit. Pulvis eius cum succo absinthii confectus et auribus immissus vermes aurium necat et saniem educit et purgat.

Nenufar frigidum est et humidum in secundo gradu. Herba est habens lata folia in aquosis locis reperitur et in calidis et frigidis regionibus. Duplex est: in calidis regionibus nenufar proprium cum croceo flore quod medicinale, et aliud quod album florem habet quod non est adeo bonum. Flos competit usui medicine. In septembre colligitur; per duos annos servatur in multa efficacia. Flos quod melius est qui in calidis regionibus reperitur. Ex floribus proprie fit sirupus contra acutas febres et contra calefactionem et caliditatis distemperantias. Flores decoquantur in aqua et tali aqua addito zuccaro fiat sirupus. Contra dolorem capitis ex calefactione [illegible] ponantur flores per noctem in aqua et mane talem aquam bibat et flores naribus applicet.

Nigella calida est et sicca in tertio gradu. Semen est herbe que in locis [illegible] reperitur et ... Per decem annos potest servari. Est autem rotundum et planum [illegible]. Virtutem habet diureticam ex attenuatione, dissolvendi et consumendi ex glutinosis humoribus. Emplastrum factum de farina nigelle et succo absinthii [illegible] lumbricos necat. Aliud: fiat cum melle et [illegible] farina nigelle confecta cum aceto tepido et in [illegible] auribus immissa necat [illegible]. Contra dissuriam et yliacam passionem detur vinum infusionis nigelle per noctem in vino [illegible] quod molestum fieret [illegible]. Nigella in multa quantitate sumpta occidit. Si autem in multa quantitate [illegible] in sacculo et fiat decoctio in vino et oleo et superponatur renibus et pectini [illegible]. Contra [illegible] pulvis nigelle in multa quantitate fiat decoctio in forti aceto usque ad aliquam spissitudinem et tunc addito oleo nucis fiat quasi unguentum. Bonum est contra albuginem et impetiginem et lentigines faciei et colli.

Nux muscata calida et sicca in secundo gradu. Fructus est arboris in India nascentis. Tempore maturitatis colligitur; per septem annos servatur. Eligatur que plena est et in suo genere gravis [illegible] [illegible] [illegible]

vel caliditatibus stomachi. Contra frigiditatem stomachi et dissolutionem ex frigiditate detur nux muscata vel in cibo si est pura. Contra indigestionem stomachi et intestinorum detur vinum decoctionis nucis muscate [illegible] cum [illegible] vinum decoctionis eius et masticetur. [illegible] dolorem stomachi ex ventositate tollit. Et intestinorum [illegible] frigiditate. Ad confortationem spiritualium detur vinum decoctionis eius et masticetur. Talibus applicata nux muscata cerebrum confortat et spiritualia.

Nux indica calida et sicca. Alia dicitur que est calida et humida que confortat coitum [illegible] sanguinem bonum per caliditatem et siccitatem [illegible] [illegible] confortat [illegible] calidiorem [illegible] exsiccativa [illegible] [illegible] Nux indica [illegible] magna est et [illegible] [illegible] [illegible] duos [illegible] [illegible] confortandi coitum [illegible] coitum. Detur pulvis cum pulvere cinnamomi in cibo. Item ponitur iste pulvis in diatrion [illegible] et in talibus [illegible] detur [illegible] pulvis eius et [illegible] cum melle [illegible] [illegible] [illegible] in vino [illegible] et succo [illegible] [illegible] dolore [illegible] detur pulvis nucis indice.

Nux vomica calida et sicca. In [illegible] [illegible] [illegible] corticem [illegible] [illegible] vomitum et purgat flegma et coleram [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sic [illegible] [illegible] decoctio [illegible] [illegible] cum aqua [illegible] feniculi et [illegible] flegma detur [illegible] aqua cum oximelle contra coleram cum [illegible]

cum ozimo	cum cordeo
cum opopanace	cum osse cordis cervi
cum opio	cum ossibus sepie
cum origano	cum olibano
cum oxifenicia	

Ozimum calidum et siccum quod alio nomine basilicon [illegible] appellatur. Duplex est: maius [illegible] gariofilatum et citrinum. Gariofilatum dicitur quod habet odorem similem gariofilo et minuta folia habet. Citrinum non habet longa folia [illegible] [illegible]. Gariofilatum maioris est efficacie quam citrinum. Gariofilatum calidum et siccum in secundo gradu. Citrinum calidum et siccum in primo gradu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] basilicon herba [illegible] [illegible] habet aliquantulam virtutem constringendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si ponatur in aqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtutem habet [illegible]

bazillic

explicatiuis similiter dissol. consumptiua extergendi et mundi
ficandi. Semen autem collectum per .iij. annos. simplex
contra stranguriam et calculosam passionem. decoctio aque radicis. de
coctio ipsius herbe. Ad idem valet vinum in quo herba
ipsa decoquitur per noctem. Ipsa herba trita in melle quantum
caute data et vino valet contra stranguriam herbe
in melle est in modo et post decoctionem addatur
vinum album in melle quantum sufficit. tale vinum est
calidum confortatiuum et vomitiuum valet contra pondus
stomachi et digestionem confortat. Vinum et decoctio ipsius
herbe confortat digestionem. Contra fluxum ventris ex fri
gido humore. modicum pulueris addatur decoctioni
in aqua pluuiali et detur aqua decoctionis patienti. Ad mundificandum
mundificandas et mestruum prouocandum fiat de
coctio ipsius herbe in aqua pluuiali et fiat fomentum et
suffumigium. Ex ceteris ipsius herbe decoctio proderit contra
stricturam dicitur quod ipsius herbe succus pulueri mixtus mat
ricem mundificat conceptum adiuuat et multum
prouocat. Herba ipsa in vino et oleo decocta ue
ribus emplastrata valet contra colicum dolorem renum
emplastrata valet et contra tenasmon.

Opopanac calidum est et siccum in .ij. gradu. Est autem
succus. opos. n. succus. Herba est herba similis
ferule. In opopanac succus valeat. In ea
aut estiuo findatur radix. tunc remota
terra et fossa liquor emanat. qui excoctione caloris
solis in durescit. postea et conteritur cum cultello et
contrite. vnum et incumbitur corticibus. Eligi
debet quod clarum est foris et quod conseruat guttas
est clarum et colore est sub russo accedit
ad citrinum colorem. Cum autem debet poni in medicinis
debet poni in primo et suspendi per diem sine
ut non corrumpatur. effluit quod lutulentum re
manet et quod debet poni in quantitatibus ab
auctore determinatis. Per autem diu seruari sine
corruptione. Virtutem habet dissol. consumendi attractiuam
Suffumigium factum ex opopanace valet contra litar
giam. Cum non dissoluit et euacuat in multa
quantitate et in pilulis. pillule facte ex gutta
et valet contra asma. detur simpliciter vel cum ouo
sorbili. Ad idem aliud optimum. Opopanac in
succo marrubij ponatur per noctem mane
dissoluatur et addito zucaro vel melle fiat
electuarium. Contra reumata ex flegmate et frigore pro
diuturne febris in succo corticis sambuci ia
ceat per noctem mane dissoluatur colatur et
addito zucaro detur patienti. Contra colicam et yli
acam dolorem. In succo feniculi iaceat per noctem
mane dissoluatur colatur. et addito zucaro de
malua cum clistere producatur. Ideo quod opopa
nac ad plures morbos valet. ℥ .j. debet dari
ad mestrua prouocanda et fetum mortuum et secundinam
educendam fiat suppositorium ex opopanace dissoluto
pessarium femininum. Dissoluto cum oleo vel
addito succo arthemisie plus valet. Opopa
nac cum melle et succo absinthij detur. Lumbricos

necat. Emplastrum solum ex opopanace valet
contra passionem lateris et lacertorum.

Opium frigidum est in .iiij. gradu. siccum in .ij. Opium
aliud thebaicum. quod sit. et thebais fit
proprie vel in cismarinis partibus. aliud quod vene
tum. quod a ciuitate dicitur vel lasertum quod idem est. Opium
quod ciuitas fertur. Justitia tempore in maturitatis capitulis
sic fit. In estate tempore in capitulis quod est in capitulis
et capitulis papaueris et in foliis quod est in capitulis
est scarpello. i. est cultello et lac emanans
colligitur in testa et abraditur cum cultello
et in vase et siccatur et sic opium thebaicum di
mittitur et ualet. Et sic opium thebaicum di
cuntur est opium tertie virtutis et quod est in
tum valet cum autem eligendum optimum thebai
cum quod ualde est horribile et non ualde durum
non nimium molle. sed quod magis accedit ad citrinum
colorem. melius est. opium thebaicum durum est
et colore est russum. Opium tercium mollius est et
durius per .x. annos in simplicibus et mixtis corrumpitur
In medicinis ponitur non repungnando virtute eius quod
vim illam medicine equitat. Virtutem habet consumendi et
mortificandi sed in medicinis aliis non consequitur
effectum per calidas species. Virtutem habet constrictiuam
.i. soporiferam. Ad prouocandum sompnum fiat e
emplastrum ex opio resoluto in lacte mulieris addito
pulueris corticis mandragore. Contra calidam apostema
non cataplasma confectum opium cum succo corrigiole
vel iusquiami et fiat emplastrum contra dolorem calidam fiat
emplastrum ex opio confecto cum lacte mulieris et oleo ro
sarum. Ad dolorem mitigandum locum mortificando quod
nocet quia mitigat. Consulatur quod datur quod opium in me
dicinis sit ex alio genere opij et eodem modo fit sed
mercantur quod non datur durior ex eo fit ex opio
opium thebaicum. Reperitur tamen opium thebaicum tertie
et sic est succus. Et formatur in magdaleonibus
et similiter aliter opium frigidum est et humidum et valet
contra disinteriam in ... et tertianis febribus.

Origanum calidum est et siccum in .iij. gradu. Alio nomine di
citur. Et est duplex. domesticum et montanum. scilicet origanum
siluestre et latior habet folia. et fortior operatur
aliud est domesticum quod in ortis reperitur minoris
est et virtutis operatur et sic in medicinis. Commendatur
colligi autem in estate quando incipit florere. Cum floribus
in umbra suspenditur et desiccatur. Folia et flores habet
ab stipitibus in medicinis debet poni. per .iij. annos. Eius
singulis annis debet renouari. Virtutem habet
attractiuam dissol. consumptiuam et relaxatiuam. Contra frigiditatem et
et floribus in cista super lapidem bene calefactum in scutello po
natur caput patientis superponatur et capud et bene
contra capitis superponatur reumata capitis
capitis ut fiat vinum decoctionis gargarismi
sanguinem et faucium consumit hu
morem ... et cum si ponitur humorem consumit
et tuos pulueres. et cum inde decoctionis ... et fiat
contra frigidam asma detur vinum decoctionis eius et fiat
sirupus cum pulueribus eius confectis cum melle detur. Et et detur
cum vino decoctionis eius confortat digestionem de
colore ... et in ventre exclusit passiones ... sanitatem

Gba ho a vel...

cum libra decocta in vino et superposita ventribus sangui-
nem solvit et dissinteriam. Contra thenasmo ex frigida
causa et adhuc ariis est calidis pulvis eius panno
vel stupha superposita ano supponatur. Herba viridis
in vino et oleo decocta et umbilico cataplasmata
cum diuretica solvit. Fomentum factum ex aqua decoc-
tionis matricem mundificat et menstrua provocat.
Quod melius est si comitatur ipsi herbe viridis.

Oxifenicia frigida est et sicca in secundo gradu. Subponitur
in iiii°. gradu. athenorie dicitur simicon indi dactuli
indi. thamarindi. Fructus est cuiusdam arboris in in-
dia nascentis que assimilatur dactilis. Eligendus est
thimarindus qui non multum durus est nec multum mollis
vel humidus quia tunc corruptus est tunc infectus. Eligen-
dus quamvis coloris est et saporis habet aliquantulum acu-
tum. In medicinis tempore colli. Confortat cum spoliis
ad nos transducitur. Cortice habet tenerrimum et su-
mitur inter quod non sit ponendus in medicinis per x annos. Si
virtutem habet purgandi coleram mundificandi sangui-
nem et eius furorem reprimendi et nihil in febribus
colericis ponitur. Nimium decoquitur quia ideo cortice
aliorum resolvitur. Cum manibus exprimitur et in colatura
ipsius et cassiafistule ponitur pulvis mirobola-
norum et colatura datur in mane cum aqua et ipse nimium
resolvitur valet febricitantibus quia in febre acuta in.

Ordeum frigidum est et siccum in ii° gradu. Dicitur
ex ordeo medicina fit quia componitur ipsum. Medicine sunt
polenta et farina et farina. Polenta fit cum exstirpatum
et aqua ... sic fit. Ordeum mundatum in mola ponitur
et conteritur mola aliquantulum solventia non quasi consistat operatur.
farina. Farina in aqua diu decocta cibus est
in semibus. Febricitantibus et laborantibus apostemate spiritua-
lium et cibus datur semper tepidus. Ordeum munda-
tum in aqua sit decoctum usque dum accedat ad su-
brusseum colorem et ad spissitudinem. Hec aqua opti-
ma est et polenta. Et plures opinantur febri-
citantibus et apostemata in spiritualibus materie in auctoritate.
Apostemata et optimum nutrimentum fit contra cetera apostemata.
In principio fiat emplastrum de ea repercussione et farina
ordei et aceto que est repercussivum et desiccativum.
Ad maturitatem eorum conficiatur cum vitello ovi. Ad
fracta aperienda maturanda fiat emplastrum ex eius farina
et axungia liquida vel farina et melle vel terebentina.

Os de corde cervi. Frigidum et siccum est. Compositis est
complexionis. In corde cervi os quoddam reperitur
in quo firmiter pars cordis est que continetur ad quem
splen habet repugnationem et emittit superfluitatem
quam in sua siccitate et cordis mutescit in osseositatem
ventriculum et est illud quod cartilagineum et aliquantulum habet
de corde de carne cordis est ac sicut russum de
sanguine cordis. Adiscunt cartilaginem quod
quod reperitur in pectoribus caprarum quam apothecarii
emittunt tortuosa. Sed ergo nihil hic caro nec non
subrusseum quod album et molle. Os de corde cervi per xx
annos servari. Debet primo aliquantulum desiccari. Virtutem habet
confortandi cum melius et purgandi sanguinem melancolicum
contra sincopim et cardiacam passionem. Detur pulvis de
osse cervi cordis et succo borraginis vel fiat pulvis

cum decoctum a vino in quo decoquatur diamargariton.
Diamargariton distemperatur contra melius sanguine
et melancolia passionis. Et contra fluxum melancolie sangui-
nis per emoroidas. Detur pulvis cum cu-
mino decoctionis seminis anisi. Confortatur cum

Os sepie frigidum et siccum. Dicitur siccum et dicitur
est os illud quod invenitur super sepie reperitur. Ad
dentes dealbandos pulvis eius subtilis in
panno lineo subtili ponitur et dentes fricantur.
Ad faciem et albedinem pulvis
confortatur est cum et ullamas facit. Aliter fac
pulverem de radice fenestre de scordio
est. Adiunge pulverem ossis sepie et aqua rosa-
rum mitte facies sicut fecto. Que vel pluribus apponere
facere more cerusse.

Olibanum calidum est et siccum in ii° gradu. Id est quod thus
Gummi est cuiusdam arboris in terra Allexandrina
nascentis quod dicitur Allexandrinum. Et est purum et
melius. Adsistit interius et inveniuntur de masculo et de
masculum dicitur sed non est adeo purum. Invenitur
genus quod thus masculum dicitur fictum olibanum
quod debet poni in medicinis. Cum invenitur receptum
thuris masculum olibanum ponatur. Invenitur
et minuto quod granis dicitur. Adhibet poni in
medicinis. Cum in medicinis recipitur eligendum est
eligendum est quod clarum et album. Quod per annos custodire
abiciatur. Dum fiunt. Virtutem habet confortandi
constringendi. Facit in quotidianis fluxus consolidandi
et constringendi ex gummositate facit quod fluxui hemorroidarum
et dolorem deponit et fluxum fluxus capitis
et scapule vel exteriores venas superficiei
fiat emplastrum de eo et pulvere eius cum vino albo
et albumine ovi quod velociter inde masticare
olibanum hoc masticando prohibet fluxum humorum
a capite ad spiritualia. Contra fistulas naris
est ruborem. Ex fluxum humorum a capite de capite
virtute decoctionis cum lavetur pelle ex eo ma-
num et super vinum detur et in stercora quam vadit dominus
intus. Contra indignationem et ardorem virtutem vel ita
levent pelle et hoc habeat experimentum didicis
ad confortandum matricem et mundificandum et
conceptum adiuvandum fiat fumigium ex eo
ad eorum ventris supponitur cum olo vel nicchino
et melius est quod est magna et oleo mitte. Hunc
ad conceptum adiuvandum. Olibani pulvis cum
fecis cum vino calefacto aliquantulum et gram
in tam pectine supponitur fetui. Mulierum
confortat matricem. Ad mamillas et vallandas
conficiatur pulvis eius cum aceto et pannum
tinctum mamillis supponatur.

c piretro
c pipere
c pionia
c papavere
c peucedano
c petrosilino
c politrico
c pinea
c prunis
c pendyge

c psilio
c polipodio
c petroleo
c paritaria
c portulaca
c pulegio
c piris
c pomis citrinis
c passulis
c pistaciis

c plumbo
c pollio
c pice

Piretrum calidum et siccum est in iii gradu. Herba est cuius radix in medicina ponitur. In hyeme colligitur radix et per v annos servatur. Est autem eligenda que optime est acuta et solida et continua et non perforata et que cito frangitur non pulverizatur. [illegible] que acumen primo in statim [illegible] et debet aliquantulum masticari et teneri in ore. Hec autem [illegible] propter calorem [illegible] solidatatem habet autem virtutem dissolvendi attrahendi et consumendi. Gargarismus factus ex decoctione eius et ficuum siccarum vel dulci vino [illegible] fluentes flaccida depurat et humiditatem nimiam consumit. Item dentes masticatum dolorem dentium tollit et in cum gargarismus [illegible] collo [illegible] paralisi lingue tollit. Item [illegible] decoctio in vino et oleo [illegible] paralitico [illegible] caleacto catarrhum [illegible]. Item pulvis [illegible] in vino [illegible] dies. Postea bulliat bene et coletur addito [illegible] et oleo optimum unguentum fit [illegible].

Piper calidum est et siccum in iiii gradu. Piper [illegible] in medio [illegible] et triplex est in maniebus est nigrum quod in [illegible] piper dicitur et piper album quod [illegible] piper dicitur. Est et longum piper quod [illegible] piper dicitur. Quidam autem dicunt quod sit [illegible] diversarum arborum. Quidam [illegible] dicunt quod sit fructus eiusdem arboris in India nascentis. Dicunt et quidam quod piper sit nigrum [illegible] cum non debet colligi [illegible] serpentes glomerantur et fugiant sed [illegible] fructus arboris [illegible] in [illegible] redigunt. Et longum [illegible] piper longum [illegible] fructus quod album piper dicitur [illegible] piper non habet [illegible] piper non est [illegible] piper [illegible] maior [illegible] debet [illegible] piper autem [illegible] maturitatis colligitur. [illegible] ponitur in [illegible] dicitur [illegible] et [illegible]. Est autem piper nigrum efficacius quam album vel piper longum [illegible] piper [illegible] per xl annos album [illegible] diu longum piper xx annis. Piper nigrum habet virtutem dissolvendi consumendi. Pulvis eius [illegible] fomentatione [illegible] et debet [illegible] flaccida mundificat. Vinum decoctionis eius et ficuum siccarum [illegible] mundificat [illegible] [illegible] pulvis [illegible] [illegible] valet pulvis in cibis datus digestionem confortat [illegible] ut supra diximus cum pulvere eius et [illegible] cum pulvere [illegible] digestione [illegible] digestione [illegible] pulvis [illegible]

[illegible] abiecto cortice et [illegible] sub [illegible] et [illegible] more collirii oculis [illegible] tollit. Album [illegible] pro longo. [illegible] longum piper [illegible] sanguineis et colericis non est utendum [illegible] dissolvit [illegible] pulvis [illegible] convenit.

Pomum [illegible] calidum et siccum in ii gradu. Herba est cuius radix [illegible] nomine appellatur [illegible] in medicina ponitur. In hyeme colligitur [illegible] eligenda que [illegible] et non perforata [illegible] et que cito frangitur non pulverizatur [illegible] virtutem habet dissolvendi [illegible] virtute habet [illegible] collo [illegible] collo suspensa [illegible] pulvis [illegible] in vino decoctionis [illegible] valet [illegible] pulvis [illegible] cum vino decoctio [illegible] pulvis [illegible] fumigatio [illegible] valet [illegible] vino decoct. pulvis eius supponatur [illegible] pulvis eius supponatur.

Papaver frigidum et siccum [illegible] est autem [illegible] et duplex est in maniebus. Est autem papaver album quod [illegible] et nigrum quod est [illegible] mortificat. [illegible] colligitur [illegible] in medicina ponitur et [illegible] xx annis servatur. [illegible] papaver [illegible] debet [illegible] papaver [illegible] album vel nigrum [illegible] virtutem inducendi [illegible] mortificandi [illegible] cum lacte mulieris [illegible] et albumine ovi [illegible] papaveris [illegible] herba albi [illegible] mor[illegible] [illegible] papaveris [illegible] cum oleo [illegible] [illegible] liberat [illegible] fiat [illegible] papaveris albi [illegible] in [illegible] pectoris [illegible] principaliter valet et [illegible] ex succo [illegible] papaveris albi mixtum [illegible] et [illegible] fumigio

Peucedanum [illegible] herba est [illegible] alio nomine ospuyle feniculus porcinus dicitur. [illegible] autem in [illegible] in medicina [illegible] radix debet [illegible] ex succo [illegible] [illegible] cum vino decoctionis [illegible] cum [illegible] et oleo [illegible] herba [illegible] in vino et oleo [illegible] [illegible] emollit [illegible].

[illegible] humores [illegible] spiritualibus existentes decoctio [illegible] ordei decoctionis [illegible] [illegible] multe [illegible] humectationis [illegible] vinum decoctionis eius [illegible] sufficit [illegible] ex vino decoctionis eius [illegible]

Petrosilinum calidum et siccum in iii° gradu. Est autem duplex, domesticum et silvestre quod simonium dicitur [illegible] usui medicine [illegible] simonium [illegible] valet [illegible] valet [illegible] domestico [illegible]

Policaria calida et sicca in [illegible] gradu. Cum duplex sit, maior et minor et media [illegible] usui medicine [illegible] debet autem colligi [illegible] in medicina [illegible] decoctionis [illegible] valet ad mundificationem [illegible] valet [illegible]

Pinea calida et humida. Cum autem debent poma in medicinis poni [illegible] [illegible] valet [illegible] valet [illegible] [illegible]

Pruna frigida et humida [illegible] valent [illegible] decoctionis [illegible] valet [illegible]

Pira [illegible] frigida et humida [illegible] quamvis [illegible]

[illegible] valet [illegible] decoctionis [illegible] valet [illegible]

Psillium frigidum et humidum in ii° gradu [illegible] [illegible] valet [illegible] decoctionis [illegible]

Polipodium calidum et siccum in ii° gradu [illegible]

attrahendi dissol. et purgandi flegma et coleram nigram et melancolicum humorem. Competunt quoque in decoctione et medicinis, utpote in febribus acutis et flaccidis et in medicinis dentium, et ad hoc in decoctione polipodium debet esse appositum, et non in decoctione. Polipodium debet esse appositum ex eius utilitate, ut in eius natura dictum est. Et semen fenuculi et cuminum, quia polipodium solvit humores cum mitigatione et subtilitate. Contra attritionem et plantarum passionem, allopiciam et dolorem articulorum, contra quas quidem polipodium ʒ iii, ʒ i, ʒ i, et aliquibus sit multum laxativum, et fiat decoctio cum aqua ... et addito prunis et iuiubis et sebesten sic, et semine fenuculi vel anisi in melle quantitate et cola. Semen enim fenuculi et anisi datur cum melle vel zuccaro pro eo quod ... confert et fiat decoctio cum aqua seminis fenuculi vel cum aqua ... siccati, et pulvis ... et tunc in aqua fiat mixtum vel decoquatur cum prunis et addantur species odoriferae et zuccarum ... Consulitur sic salutifere de quo inter genera prunorum ... polipodium et species. Fiat et in ... decoctum et addantur ... addatur species aliud ... et fiat pigmentum, addantur species odoriferae. Rustici autem contundunt bene radicem et addunt farinam et ova et faciunt ... et pulveres de polipodio bulliat ... et decoctio polipodii ... et fiant ... cum addantur ... semen fenuculi in aqua vel cum ... pulvis et ... hermodactilorum ... ʒ ii.

P[etr]oleum c. et s. in iiii° gradu. Est autem ... oleum quod invenitur circa ... sub ... petrae. Invenitur autem in quibusdam montibus ... et pinguedine ... quia actione caloris ... pinguedo ... invenitur autem super lapides ... videtur ... et super mare ... illud est ... colore ... et decoctione fit albini coloris ... et in ... et ... lapides ... et in ... vase ... eligendum est quod ... coloris ... et ... ad ... oleum ... reddit ... vel ... lapidem ... dissolvendi, attrahendi ... podagram ... et ... plagam ... et dissi. ... dolentis. Contra ... podagram ... ʒ i vel ad ... ʒ ii ... consolidat ... dolorem ... ceteris ... colica ... debilitas ... in ... podagram ... plaga ... colica ... lapidis ... vel ... pulvis lapidis ... remedium ... cum pulvere lapidis ... colatis ... ungatur ... lapide ... frangitur ... et ... ad ... vel ... aceto ... et ... valet ... ad ... et ... cum ... aqua ... ventris ... huiusmodi ... ʒ i ... vel ... et ... suffocatione ... matricis ... ventositate ... provenientes ...

... recipiat contra ... matricis fiat suppositorium ... in petroleo ... quod qui dat ... ad ... et humidum ... et humidum leniter.

Parietaria c. et s. in i° gradu. Quae alio nomine dicitur vitreola, quia optime ... in ... Parietaria invenitur. Est virtutis ... effectus ... sicut virtutis dissolvendi et ... et ... et dolorem ... contra ... et ... et dissi. Parietaria calefacta in testa vel ... et ... loco ... et decocta in vino ... et ... aliquantulum aceti, et decocta in sulphure ... et albumine ... contra ... et dissi. ... in aqua salsa et oleo et ... vel ... cocta et comesta valet contra dolorem ... et ... ex frigiditate vel ventositate. Conveniunt ... sal ... faciunt ex ... et ... contra ...

Portulaca frigida et humida est in ii° gradu, ... virtutis est efficaciae. Est ... in ... remedium ... et ... comesta ... coleram ... et ... in ... contra ... portulaca ... et ... et ... in ... dissi. ... contra ... stupefactionem ... portulaca ... laxat ... humectat ... et ... vel ... et fiat ...

Pulegium c. et s. in iii° gradu. In ... florum colligitur ... foliis et floribus ... sunt ... virtutis dissol. et ... valet ... pulegio calefacto ... valet ... vinum ... et ... decoctionis pulegii ... valet contra ... ex ... vel ... dolorem ... ex frigiditate vel ventositate ... expellit ... et ... valet ... et ... et decoctio cum ... valet ... cum ... ventositates ...

Pira frigida et sicca sunt ... comestibilia ... Poma ... humectant ... cocta ... comesta ... et ... cibum ... stringunt ventrem ... cocta ... et ... stringunt ventrem ... stringunt.

Pomum citrinum diversae est naturae. Cortex enim ... c. et s. ... interior substantia f. et ... et humida. Cortex autem ...

dissoluendi et confortandi. exterius autem sunt in
pluribus eius usus. ponitur pulvis eius cum cor-
tice arid. quae in est digestione confortat et ap-
petitum concitat. Medicamen
quidam cum melle comedunt contra malam digestionem
[illegible] si decoctum [illegible] usui. [illegible]
[illegible] cum [illegible] vel pessariis apponatur
[illegible] existente cum ob
[illegible] ponitur in [illegible] ut facili
[illegible]. [illegible] calida sunt et sicca [illegible]
[illegible] in [illegible] et
sicca [illegible] in [illegible]
in [illegible] dum [illegible]
[illegible] sunt contra epilenciam
[illegible] et [illegible] aq. decoc-
[illegible] illorum.

Passule. calide sunt et humide [illegible]
[illegible] dimittunt [illegible] in
arbore et postea desiccantur ad solem. [illegible]
in [illegible] eligunt maiora grana et desiccant [illegible].
sole [illegible] in furno [illegible] in vino dulci et
super aspergunt pulverem cimini et aliarum specierum
aromaticarum in foliis ficuum et [illegible] [illegible]
per ii. annos. sunt [illegible]. passule
[illegible] decoctionis eorum contra [illegible]
[illegible] valet. passule cocte in vino [illegible]
[illegible] valet contra [illegible] et dolorem stomachi [illegible]
[illegible] frigiditate. [illegible] in [illegible] pulvis
[illegible] ad solem. [illegible]
[illegible] arida cum [illegible] soli desiccate
et in pulvis [illegible] valet contra vo-
mitum coleram et fluxum ventris [illegible]
[illegible] stomachi. valet contra vomitum. [illegible] cont-
ra fluxum ventris.

Pistacee calide sunt et sicce fructus arboris
[illegible] similes
[illegible] in [illegible]. [illegible]
[illegible] calefacta [illegible] et [illegible] contra siccitatem
pectoris valent [illegible] amigdale
[illegible] sic [illegible] cum melle
[illegible] addito pulvere [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible]
confortat coitum.

Plumbum frigidum est et humidum in ii. gradu.
[illegible] actione ignis dissolvitur.
[illegible] fiat [illegible] et [illegible]
ponatur oleum ro. vel mel. et moveatur usque
[illegible] ad [illegible] spissitudinis. [illegible]
[illegible] addito oleo ro. [illegible]
multum moveatur postea ponatur in aliquo
vase [illegible] unguentum [illegible] contra combusturam
[illegible] vel aq. et contra [illegible] et ex
[illegible] caliditate et contra herpatem
[illegible]. fit autem plumbum usum [illegible]
[illegible] ponatur plumbum in aliquo

vase [illegible] et imponatur [illegible]
[illegible] vel [illegible] vel [illegible]
imponatur. et moveatur cum [illegible] vel [illegible]
lo [illegible] redigatur ad quasdam massas que
postea pulverizari possunt.

Polium diversa sunt genera. [illegible] mo
[illegible] usui medicine competit. unde
[illegible] simpliciter [illegible] montanum pon
[illegible] in me. cum flores producit [illegible] colligitur et
[illegible] [illegible] dissol. [illegible]
[illegible] decoctionis [illegible]
et passularum valet contra frigiditatem intestinorum
pectoris. [illegible] valet
contra dolorem stomachi et frigiditatem intestinorum contra
dolorem ex frigiditate et ventositate. et contra [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] et contra dol. stomachi ex ventositate.

Pix alia navalis. alia liquida.
[illegible] picula dicitur et est ca. et s. in [illegible]
navalis [illegible] autem quidam
quod pix liquida sit fex picis navalis dum
excoquitur pix navalis. pix liquida quasi
fex residet [illegible]. fiunt [illegible]
arboribus [illegible] in vasis [illegible]
excoquitur [illegible] in alia vasa [illegible]
sunt posita [illegible] effluit [illegible]
residens. pix liquida [illegible] dissol.
[illegible] laxandi contra scabiem fiat unguentum ex
picula resoluta cum aceto et oleo [illegible]
ponatur [illegible] in aceto per noctem. mane
in picula resoluta addito oleo. ex illa confec-
tione fiat unguentum contra [illegible] et impetiginem
pulvis [illegible] cum picula resoluatur
addito sapone gallico et fiat unguentum. [illegible]
tinea fiat capellum. ex picula. et pice na-
vali et colophonia. contra splenem fiat emplastrum
ex picula resoluta in oleo et cera fiat
[illegible] contra [illegible]. pix navalis in
emplastris ponatur.

Nota [illegible] [illegible] fit aqua [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible]
in [illegible]
[illegible]
[illegible]
ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] cum pulverizata [illegible]
[illegible]
pulverizata [illegible] bulliant [illegible]
[illegible]

ftius

Incipiunt interpretationes sompniorum secundum danielem prophetam ¶

In diebus nabugodonosor regis qui petebat a prin-
cipibus civitatis babilonie populo ut eis sompnia
que videbant indicarent. Fuit daniel propheta qui omnia
suscepit et eis ad legendum tradidit dicens Ego
sum daniel propheta unus filius de captivitate ducti sunt de
iherusalem civitate [illegible] ab domino facta sunt [illegible] in primis
A. [illegible] videri vel sustuli [illegible] ideo vel decepi ¶ Aves
in sompnis videre et cum eis pugnare litem significat ¶ Aves
in sompno capere lucrum ¶ Se aves rapuisse dampnum
¶ Se arma portare tristitiam ¶ Apes ha-
bentes videre mellis locucionem ¶ Arbores cum
fructu portare vel videre lucrum ¶ Arbores
ascendere securum [illegible] ¶ Albeseyt qui se vid-
[illegible] ab [illegible] [illegible] ¶ Arcum tenere vel
sagittas mittere anxietates ¶ Argentum vel
aurum tractare feliciorem gaudium ¶ Absinteum bi-
bere litem significat ¶ Alba vel polita veste indui
iocunditatem ¶ [illegible] que se videt laborem ¶ [illegible]
re que se videt languescere ¶ [illegible] que se [illegible]
re iracundiam ¶ Agnum vel [illegible] habere consolationem
Arma perdere aut frangere dampnum ¶ Aves
perdere dampnum ¶ Aere lapideum videre expectationem
aliquorum periculis ¶ Aere turbido videre vel
nebulosum periculum aliquid significat ¶ Arietem tenere
B. videre cum principibus [illegible] ¶ Ad [illegible] ascendere
vel [illegible] leticiam ¶ Barba prolixa habere
fortitudinem ¶ Barbam radere dampnum ¶ Bellua magna habere
potestatem et [illegible] ¶ Brachia pura habere
dissolucionem ¶ Beluas vel elefantes videre de-
C. mare molestiam significat ¶ Coronam accipere ho-
nores ¶ Celum ardens videre in [illegible] orbi
[illegible] ¶ Clamide vestiri consolacionem ¶ Celum se
videre in [illegible] cadere ¶ Currere se non posse in-
firmitatem ¶ Cibos se videre [illegible] et candelabra
[illegible] gaudium ¶ Cum mortuo loqui
¶ Cum [illegible] videre anxietatem [illegible] ¶ Codices le-
gere vel legentes videre bonum [illegible] ¶ Cum [illegible]
tore vel rege loqui dignitatem [illegible] ¶ Cytharas
vel cymbala audire [illegible] ¶ Columbas
videre [illegible] ¶ Capillos [illegible] videre dampnum
¶ Capud album vel calciamenta nova habere lucrum
¶ [illegible] dampnum ¶ [illegible]
[illegible] ¶ Carnes [illegible]
[illegible] se [illegible] ¶ Carnes videre [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] videre [illegible]
[illegible] ¶ Currere se videre [illegible]
[illegible] ¶ Cum [illegible] dampnum
D. ¶ Cum [illegible] ¶ [illegible] videre
[illegible] ¶ Dentes [illegible] videre aliquis de pa-
rentibus suis morietur ¶ Decolari se videre
[illegible] ¶ Dentes [illegible] vel videre [illegible]
[illegible] plures perire [illegible] ¶ Domum
suam edificare consolacionem ¶ Domum suam deserere
vel cadere dampnum ¶ Domum suam ardere videre
E. scandalum vel periculum ¶ [illegible] videre [illegible]
¶ Dyadema habere lucrum ¶ Equum album videre
se sedere iocunditatem ¶ [illegible] vel [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] vel falconem [illegible]

[illegible] cum dampno vel detrimento ¶ [illegible]
se videre molestiam magnam ¶ Ebrium se videre
infirmitatem ¶ Expoliatum se videre dampnum ¶ Esse
F. regione qui se videt anxietatem ¶ Eunuchum
se videre dampnum ¶ Faciem vel caput se videre [illegible]
longam ¶ Faciem [illegible] lebrosam [illegible] [illegible] op-
primi ¶ Fontes [illegible] se videre negotia [illegible]
habere ¶ Flumine turbido videre offensiones
¶ Fossa videre et in eam cadere calumpniam ¶ Flumine
in domum suam intrare [illegible] ¶ Folia [illegible]
videre [illegible] ¶ Ferro se videre percussum
dampnum ¶ Faciem suam videre formosam [illegible]
¶ Flumine limpido vel pacifico transire securitatem
fontes in domo sua videre et [illegible] eis bibere
G. consolacionem ¶ Gaudere in sompnis [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] vel [illegible] videre dampnum ¶ Gladiatorem
se videre [illegible] deceptionem ¶ Gladiatores videre
et cum eis ambulare angustias significat ¶ Gentiles
videre pugnare litem magnam ¶ [illegible] videre
[illegible] vel corpora laborem ¶ [illegible] vel [illegible]
H. tes videre habundanciam ¶ Porcum [illegible]
[illegible] ¶ Egrotum se videre aliquid [illegible]
I. ¶ Hostes [illegible] habere anxietatem ¶ In hoste
aut [illegible] ambulare angustias ¶ In [illegible]
[illegible] se videre deceptionem ¶ In fonte lavari a-
[illegible] flumine leticiam ¶ In fonte sordido
aut [illegible] lavari [illegible] dampnum
[illegible] ¶ In balneo se lavari anxietatem ¶ In
[illegible] se pingi videre vitam longam ¶ In
[illegible] videre pericula [illegible] ¶ Imperatorem se
[illegible] videre dignitatem [illegible] ¶ In palatio ambulare
anxietatem ¶ In flumine videre angustiam ¶ In
mari lavari leticiam ¶ In piscina lavari
[illegible] ¶ In mari cecidisse gaudium vel lucrum
L. ¶ In piscinam cecidisse gaudium ¶ Luna clara videre
[illegible] ¶ Lunam [illegible] cadere laborem
¶ [illegible] videre in [illegible] ¶ Lunam [illegible]
videre dampnum ¶ Lardum tractare et [illegible]
[illegible] suis morietur ¶ Lineo [illegible] [illegible]
¶ [illegible] colores [illegible] dampnum ¶ Lunam albam
videre dampnum ¶ Ligatum se videre impedimentum
¶ Lapides [illegible] ¶ Litigare in sompnis [illegible]
O. ¶ [illegible] ¶ Orare [illegible]
[illegible] felicioram [illegible] designat ¶ Oves videre
[illegible] dampnum ¶ Organum audire [illegible]
[illegible] ¶ Ossa videre mortuorum in [illegible]
[illegible] ¶ Opera [illegible] vel tractare in [illegible]
[illegible] significat ¶ Olivas colligere lucrum ¶ [illegible]
M. dampnum ¶ Manus suas in [illegible] videre dampnum
¶ Matrem mortuam videre gaudium ¶ [illegible]
[illegible] videre [illegible]
¶ [illegible] se videre deceptionem ¶ Mortuum videre gaudium
[illegible] ¶ [illegible] videre
[illegible] anxietatem ¶ Messes colligere [illegible]
¶ Mare [illegible] videre expectationem ¶ Manus [illegible]
[illegible] videre anxietatem ¶ Mulier que se [illegible]
[illegible] significat languorem ¶ Manus se lavare
videre [illegible] se [illegible] ¶ Minorem vel [illegible]
N. [illegible] se videre [illegible] potestatem ¶ [illegible]
videre [illegible] bonum ¶ Natare se videre impedimentum

¶ Si videt dum in verum negocium ...
¶ Si videt videre leticiam magnam ¶ Si nupcias facere vel cantatrices audire ¶ Si nebulas videre negligencia nudis pedibus ambulare vel se nudum videre estricia et laborem ¶ Si flumina videre est leticiam ¶ Si pulsum se videre periculum
P. ¶ Si puteum videre vel ieiunium cadere calumpnia ¶ Si panem candidum accipe accusacio ¶ Si plorare in sompnis gaudium ¶ Si palmam accipere honorem ¶ Si panem ordeaceum manducare leticiam ¶ Si montem tenere securitatem. Et cetera :— . — . — . — . —

Incipit prima et generalis introductio ad iudicia astronomie quantum pertinet ad medicum introducendum tantum de signis generalis et in facere quam decarius secundum quod tempus optimum in ipsis est ponendum.

Circa signa universalia distribucionem non teram quantum sed influencie celestis quorum sunt inquirenda. ¶ Primum est de circulo in quo sunt et de numero et ordine eorum in eodem. ¶ Secundum est de triplicitatibus signorum et mobilitate et immobilitate et masculinitate et femininitate. ¶ Tercium est cuiusmodi signum quod membrum in corpore respiciat ¶ Quartum est quo triplicitas signorum quantum parte mundi et et cuiusmodi complexionem consideret et que signa sunt vociferancia et que non et que sterilia vel que fecunda et quedam alia circa hec. ¶ Circa primum tria sunt notanda ¶ Primum est. Quid sit zodiacus qui dicitur orbis signorum vel circulus obliquus ab aristotile dicitur quod latio solis in obliquo circulo vel ablatio facit transmutationes elementorum et elementatorum. ¶ Secundum erit de numero signorum et nominibus eorundem ¶ Tercium est de ordine et opere signorum ¶ De primo apparet quod circulus est ex spera qui zodiacus dicitur animalium circulus propter animalia in ipso descripta. Vel dicitur obliquus quia non est eque distans ab equinoctiali sed intersecat eum ad angulos obliquos

et in partibus vero obliquus nuncupatur et illa intersectio fit in duobus locis qui dicuntur puncta equinoctialia quia quando sol est in duobus punctis illis tunc est equinoctium in omni terra. ¶ Primum punctus vel prima intersectio est ubi sol incipit accedere ad nos et circa equinoctiale et dies incipit augeri super noctem. Alius punctus est in descensu ubi quando sol est nox incipit augeri super diem et sol incipit recedere ultra equinoctiale quando sol est in puncto primo intersectionis vel in prima intersectione tunc est principium veris et equinoctium vernale. Sed quando est in puncto secunde intersectionis tunc est principium autumpni secundum astronomos et est equinoctium autumpnale ¶ Sunt autem duo puncta in zodiaco que dicuntur solsticiorum non propter hoc quod sol stet in illis quia semper movetur ab oriente in occidente et econverso motu tamen proprio ergo et primo modo motu primi mobilis ¶ Movetur et motu accessus et recessus ad nos secundum dispositionem signorum in zodiaco. ¶ Sed dicitur solsticium quia in ea parte orizontis videtur sol orari apud homines illius regionis in duobus diebus ¶ Primum istorum duorum punctorum est ubi sol incipit recedere a nobis completo itinere quando cum accessit quod non potest amplius accedere sicut accidit forte 13. kal. Julii. et tunc incipit estas et est sol circa estivale et ubi tangit zodiacus tropicum estivale qui dicitur conversio vel reversio estivalis quia sol incipit primo reverti in estate et dicitur tropicus cancri quia ibi est principium eiusdem signi quod dicitur cancer ¶ Alius punctus dicitur propter tropicus hiemalis ubi est conversio hiemalis scilicet quando sol recessit a nobis quantum potest sed incipit primo accedere tunc dicitur solsticium hiemale sicut forte accidit 13. kal. Januarii. et tunc incipit hiems secundum astronomos et sic istis 4 punctis in zodiaco distinguitur motus solis in eodem per 4 porciones equales que faciunt 4 quartas anni quia tempus motus solis in zodiaco est annus ¶ Et sciendum quod in

omnes circulos describit sol in zodiaco. hic latitudinem
Alii autem omnes stelle erratice sub zodiaco habent
xii gradus in latitudine ita quod sol movetur
semper in medio eius et dividitur vi gradus
versus septentrionem et vi versus meridiem
et illa via solis dicitur ecliptica quia quando sol
et luna sub ea obviant sub illa linea in eodem
puncto tunc est eclipsis solis et quando in punctis
oppositis se aspiciunt tunc est eclipsis lune.
¶ Sunt autem planete alii a sole declinant
ab illa linea sed tamen moventur versus unam
partem extremitatem zodiaci modo versus aliam
[illegible] in medio sit via solis.

De nominibus signorum et numero eorum

Et sciendum quod in zodiaco sunt xii signa
[illegible] signa vel formas animalium
vel quia stelle ibi existentes sic sunt figurate
Vel quia planete existentes in illis signis
influunt nobis effectus similes operationibus
illorum animalium. ¶ Item quodlibet signum dividitur
in xxx gradus et xii sunt signa ergo in
toto zodiaco sunt duodecies xxx gradus
et hii sunt ccclx. Et similiter accidit in
omni circulo dividente speram in duas partes
equales qui dicuntur circuli maiores in spera
¶ Nomina autem signorum sunt ista. Aries.
Taurus. Gemini. Cancer. Leo. Virgo. Li
bra. Scorpius. Sagittarius. Capricornus.
Aquarius. Pisces. ¶ Principium arietis
est ubi sol intersecat equinoctialem in puncto
equinoctii vernalis. ver ubi dicuntur primorum
solis ad tempus mensurans motum solis
per hec tria Aries Taurus Gemini et
principium cancri est in puncto solsticii esti
valis et ideo circulus descriptus a sole
circa terram quando est in isto puncto dicitur tropicus
cancri et est principium estatis quod dividit
per tempus mensurans primorum solis per hec
tria signa Cancer Leo Virgo. ¶ Et au
tumpnus dividit per tres mensuras mo
tus solis a principio libre quod est punctus equi
noctii autumpnalis et procedit scorpione
et procedit Sagittarium ¶ Yemps autem
dividit per tres residuas mensuras
motus solis a principio Capricorni quod
est punctus solsticii hyemalis et procedit

Aquarium et pisces. **De ordine et oppositione signorum**

Et etiam sciendum de ordine et oppositione signorum
satis patet predictis quia primum signum
est Aries. secundum est Taurus. tertium est Gemini
quartum est Cancer. quintum est Leo. sextum est
Virgo. et hec sex sunt septentrionalia
quia sunt circa equinoctialem versus septen
trionem et quando sol fertur sub ipsis semper dies
maior est nocte ¶ Septimum est signum Libra.
Octavum Scorpius. Nonum Sagittarius.
Decimum Capricornus. Undecimum Aquarius. Duo
decimum Pisces. et ista sex que sunt a
libra et deinceps dicuntur hyemalia et me
ridionalia. Sed hyemalia sunt quia quando sol fer
tur sub ipsis noctes sunt semper longiores diebus
quod maxime contingit in hyeme ¶ Dicuntur
meridionalia quia sunt ultra equinoctialem
versus polum meridianum ¶ Opponuntur
autem signa non secundum contrarietates sed secundum
situm oppositum et maxime distantes sunt.
Aries et libra. Taurus et Scorpius et sic
semper primum septimo ¶ Nomina autem
et ordo signorum apparet per hos versus. Sunt
Aries. Taurus. Gemini. Cancer. Leo. Virgo
Libraque. Scorpius. Architenens. Caper.
Amphora. Pisces. ¶ Similiter oppositio
signorum ipsorum apparet per hunc versum
Est. Ar. li. scor. tau. sa. gem. capri.
can. le. aq. pis. vir. Exponitur versus dicendo
se apparet quia ponitur prima sillaba vel
due prime sillabe nominis signi pro toto
nomine ipsius. Hoc sic dictum de primo
eorum signum considerando.

De triplicitatibus signorum et mobilitate et immobilitate et cetera

Nunc sciendum principaliter circa signa est co
siderandum et notandum. Primum
est de triplicitate signorum quid sit trip
licitas. Secundum est de mobilitate vel
stabilitate et medietate quid sit dicendum
triplicitas. Tertium est de signis masculinis
et femininis et de vocalibus et non vocalibus
vel semivocalibus dimidiantibus voce.

De triplicitatibus signorum quid sit triplicitas

Et primo sciendum est quod omne movens
mobile indiget admovente non mo
to nec mobile aliud esse processus in infinitum

in moventibus et motus ut probatur a philo-
sopho in 8 phisicorum. Sed omne infrigidativum
et calefactivum in elementis et in elementatis
est ab alio infrigidabile et calefactibile
ut patet in generatione corporum quod reducuntur ad
infrigidans infrigidabile et calefaci-
ens calefactibile. Talia sunt corpora celestia
ideo sunt frigida et calida et similiter
humida et sicca. Sed non sunt talia for-
maliter sicut ignis vel aqua. Sed sunt talia
virtute non autem in potentia reducibili
ad actum. Sic propter calefacit quia patitur
a calido, dirigente. Sed sunt talia per acci-
dentalem que semper agit dispositio pa-
tiente sicut assimilat. Dicunt firmum super
absque eo quod aliquid ab alio patiatur. Sicut
sol calefacit etc. Saturnus infrigidat
per virtutes eius debitas semper non fiat
aliqua actione vel passione in eis.
Reperitur enim complexio in signis virtualiter
que facit complexionem fortiter in
istis inferioribus. Quod transmutatio
rerum complexionatarum in celo penes
situm facit transmutationem in istis
inferioribus penes formas. Sunt
ergo quedam signa calida sicca
ut ignis et hec sunt tria scilicet Aries
Leo et Sagittarius. Alia tria sunt fri-
gida sicca ut terra sicut Taurus
Virgo et Capricornus. Alia tria
sunt calida humida sicut aer ut
Gemini Libra Aquarius. Reliqua tria
sunt humida frigida ut aqua ut Cancer
Scorpius Pisces. Et iste sunt quatuor
triplicitates que in signis reperi-
untur ita quod illa signa que sunt
eiusdem complexionis dicuntur eiusdem
triplicitatis. Et hoc sciverunt antiqui per
experimentum quia cum planeta calidus in-
traverit signum calidum augetur sua caliditas
et si planeta erat frigidus humiditas
eius erit de signis frigidis et hoc consi-
deraverunt antiqui per longa tempora.

De mobilitate vel stabilitate vel mediocri-
tate signorum que pertinet ad eorum triplicitates

Secundo notandum quod sunt quedam signa mobi-
lia ut Aries. Cancer. Libra. Capricornus

et dicuntur mobilia quia cum sol fertur sub aliquo
horum tempus variabile est penes qualitates
suas. Alia sunt fixa seu stabilia. sicut
Taurus. Leo. Scorpius. Aquarius. Quia cum
sol fertur sub aliquo eorum vel sub eis totum
tempus est stabile et fixum penes suas
qualitates. Alia sunt mediocria. sicut
Gemini. Virgo. Sagittarius. Pisces. Quia
cum sol est in aliquo horum mediocriter se
habet tempus. Et non solum veris et de dispo-
sitione temporis sed planeta habens aspectum ad aliquem
effectum cum est in signo mobili reddit com-
plexiones et effectus mobiles. Et sic de aliis
suo modo ut videbitur magis infra.

De masculinitate et feminitate et de signis diurnis
et nocturnis vel desertibus dictis
rotem.

Tertio notandum quod sunt quedam signa
masculina. Quedam femina. Dicuntur
talia quia cum signa masculina habent aspectum
super aliquem aspectum effectum reddunt ipsum
fortiorem et quando illud est super quod aspi-
ciunt habet sexum masculinum tunc fetus
conceptus erit masculus. Signum femininum in-
ducit similiter suum sexum. Masculina
sunt Aries. Gemini et cetera. In uno
in pari ordine naturali disposita et masculina
dicuntur diurna quia magis influunt de die.
Alia dicuntur nocturna que sunt feminina
que plus influunt de nocte sicut
Taurus. Cancer et sic de aliis in uno pari
ordine naturali sunt vel situatis. Item quedam
habent vocem ut Aries Taurus. Gemini
Leo. Libra. Sagittarius. Quedam habent
dimidiam ut Virgo Capricornus Aquarius
Quedam non habent vocem sicut Cancer
Scorpius Pisces. Item quedam sunt in generatione
filiorum mediocria nec omnino sterilia
nec omnino generativa ut Taurus Gemini
et Aquarius. Quedam sunt plures filios
generantia sicut Cancer Scorpius et Pisces. Que-
dam sunt sterilia ut Aries Leo Virgo
Libra Sagittarius et Capricornus. Quedam
sunt bicorpora sicut Gemini Virgo Sagitta-
rius Pisces. Alia unicorpora. Item quedam
sunt quadrupedia ut Aries Capricornus
Leo et finis Sagittarii. Alia sunt poli-
pedia ut Cancer Scorpius. Alia bipedia
de signis

aries et leo sagittarius sicut calidi sicci ... taurus virgo cum
capricornus frigida sicca ... calida sunt humida ... aqua ... ut
aquarius libra vel aer ... frigida sunt humida cancer scorpius et pisces

ut Virgo Gemini Libra Aquarius. ¶ Alia sine pedibus ut pisces. ¶ Et quedam vocantur ut Cancer et omnia ordinate consequenter usque in fine Sagittarii et ista oriuntur de die in estate. ¶ Dicitur autem signum recte oriri quod oritur in duabus horis equalibus aut maiori tempore. ¶ Alia oriuntur oblique scilicet alia sex sicut Capricornus Aquarius Pisces Aries Taurus Gemini. ¶ Dicitur autem oriri oblique illud quodcumque oritur in minori tempore quam in duabus horis equalibus. Et omnes iste distinctiones signorum dantur hic quia faciunt ad industriam astronomie.

Quod signum quale membrum in corpore humano respiciat

[illegible] principale speculandum quod Aries quod est principium et caput signorum habet [illegible] aspectum [illegible] sicut tota [illegible] [illegible] est [illegible] ¶ Taurus respicit collum et guttur et scapulas que in illis partibus [illegible] [illegible] valde robustus ¶ Gemini respiciunt brachia manus et ulnas et ascellas quia Gemini dicuntur duo iuvenes amplectentes se et brachiis amplexus est in illis partibus ¶ Cancer respicit pectus et partes circa ipsum vel ipsum componentes quia Cancer habet pectus valde robustum et non caput in medietate ¶ Leo respicit cor os stomachi et pulmonem epar et [illegible] quia totus vigor leonis est a corde et ab istis membris ¶ Virgo respicit intestina et fundum stomachi et umbilicum quia victoria virginis ab hoc descendit ¶ Libra respicit renes nates et pelliculas circa illas et [illegible] et earum partes vicinas ¶ Scorpius respicit membra genitalia sicut [illegible] [illegible] sicut testiculos et bursam [illegible] quia tota virtus scorpionis est in cauda et hec sunt quasi caudalia hominis. ¶ Sagittarius respicit coxas et musculos eius et [illegible]. ¶ Capricornus genua ¶ Aquarius crura ut tibias ¶ Pisces considerant pedes. Et sic patet quod signum cuiusmodi membrum respiciat et hoc multum valet ad medicinam

Quartum et ultimum principale est de triplicitatibus signorum et de complexionibus eorum

Circa quartum principale notandum quod sunt quatuor triplicitates signorum ¶ Prima est calida sicca ut visum est et respicit de partibus mundi orientem et de complexionibus colericum hominem et de etatibus iuventutem ¶ Secunda triplicitas est frigida sicca et habet de partibus mundi meridiem et respicit de complexionibus melancolicum ¶ Tertia triplicitas est calida humida et habet de partibus mundi occidentem et de complexionibus sanguineum de etatibus pueritiam. ¶ Quarta triplicitas est frigida humida et habet de partibus mundi septentrionem et de complexionibus flegmaticum et de etatibus senium. Prime triplicitatis dominus est sol in die Iupiter in nocte et eorum particeps est Saturnus. Secunde triplicitatis domina est in die Venus in nocte Luna et utriusque particeps est Mars. ¶ Tertie triplicitatis dominus in die est Saturnus in nocte Mercurius et Iupiter est particeps. Quarte triplicitatis in die domina est Venus ~~Martis~~ Mars in nocte quorum particeps est Luna. Per hec patent ea que de signis fuerunt proposita. **De planetis**

Circa planetas considerandum est primo de numero et motu eorum ¶ Secundo de virtutibus eorum in influendo ¶ Tertio de aspectibus et oppositionibus eorundem in diversis locis.

Circa primum. **Quare dicantur sic**

Intelligendum est quod .7. sunt planete scilicet Saturnus Iupiter Mars Sol Venus Mercurius Luna ¶ Unde sciendum quod hee stelle dicuntur planete quia errantes sunt respectu stellarum fixarum que licet in suis circulis uniformiter moveantur non tamen uniformiter moventur respectu firmamenti unde planetes grece error latine dicitur. ¶ Uniformiter quilibet istorum planetarum movetur diversis motibus uno ab oriente in occidentem per motum primi mobilis ¶ Alio contra ab occidente in orientem per motum proprie spere ¶ Item omnis planeta preter solem aliquando est retrogradus aliquando directivus aliquando stationarius et hoc propter diversum eius motum in epiciclo. In quo directivus est fortior in fluxu et quando retrogradus debilior et quando stationarius mediocriter. Circa statio ut directio seu retrogradatio accidit in planetis penes motum ipsorum proprium qui est ab occidente in orientem

De virtutibus planetarum in influendo Nota quinque proprietates planetarum et quos.

Aries sic cancer virgo libra sagitta aquarius [illegible] pisces [illegible] venus [illegible]

126

e sciendum notandum quod Saturnus est planeta
frigidus et siccus vite contrarius ne
inimicus in motu suo proprio naturali versus occi
dentem est valde tardus et est proprius pla
neta virorum macrorum nigrorum fictorum
potosorum tristium et maliuolorum habentium
rara barba et libenter maculant
cum vestes suas De Joue homines respiciente
Jupiter est planeta calidus humidus
beniuolus in motu suo proprio aliquan
tulum tardus et est proprius planeta vi
rorum vel illorum qui sunt benigni grossi
religiosi reuerendi inter omnes et hij
habent barbam spissam et subrubeam
nec sunt calui De marte
Mars est tauus planeta qui est
calidus siccus maliuolus me
diocris in suo motu proprio nec mul
tum tardus nec multum velox et est
planeta iracundorum tyrannorum furio
sorum caluorum vel crispiorum maliuolorum
Sol est De sole et supptorum
calidus siccus beniuolus influens
lumen et vitam omnibus virtutibus naturalibus
In motu mediocris et est planeta pul
chrorum splendidorum et reuerendorum in
facie et in omnibus gestibus et qui liben
ter cum magnis et nobilibus conuersantur
Venus est planeta De venere et
frigidus et humidus temperate beni
uolus et motus eius est fere sicut
motus solis et non est differentia nisi
epicicli sui sicut est de mo
tu mercurij Venus aspicit
iuuenes lasciuos comatos scilicet
pectinatos luxuriosos libenter fa
cientes opera mulierum et cum eis conuersantes
Mercurius est temperate De mercurio
complexionis beniuolus et libenter
communicans dispositionem suam illi plane
te cui coniungitur sive bono sive ma
lo et motus eius est sicut motus so
lis nec est differentia nisi in epiciclo
sicut dictum est de venere Aspicit autem
homines bene dentatos facundos sa
pientes et leuis moris non ma
gni corporis flaui coloris De luna
Luna est planeta infimus fri

gidus et humidus beniuolus et ipse regit
omne humidum cuius motus proprius est
velocissimus ut in xxvij diebus et viij ho
ris perficit ipsum cum parvis temporis fra
ctionibus Aspicit autem homines flegma
ticos ydropicos epylempticos et apople
ticos sciaticos podagricos arthriticos et
breuiter omnes patientes de causa humo
ralis cum ipse omnes humores habeat regere
Isti sunt generales proprietates planetarum quorum
duo dicuntur infortune sicut Saturnus et
Mars et duo ipse dicuntur fortune sicut
Jupiter et venus licet alij fortunas
influant tamen in istis contingit sepius
Sol et luna dicuntur luminaria quia
plus illuminant nos quam alia astra
Mercurius est communis sue dispositionis
in alios quibus coniungitur et bonis et malis
De aspectibus planetarum et operationibus eorundem
Vnde etiam notandum est quod planete
sunt in signo sicut anima in corpo
re quod secundum dispositionem signi sicut anima
secundum dispositionem corporis operatur. Vnde pla
neta calidus plus calefacit quando
est in signo calido et frigidus minus in
frigidat et contrario contingit in signo
frigido. Sciendum quod influentia
alicuius planete potest fortificari iiij modis
et isti quinque modi dicuntur v fortitudines
planetarum vel testimonia que sunt
domus exaltatio triplicitas terminus
facies Domus dat planete v forti
tudines et est planeta in domo sua
sicut rex in summa arce sua et in ex
celso solio glorie sue Planeta est in
exaltatione sua sicut rex qui coronatur
vel sicut miles non tamen in summo et excel
so suo throno. Planeta in triplicitate
sua est sicut rex in honore et inter exer
citatores suos. Planeta in termino suo
est sicut homo inter cognatos et notos
Facies dat planete quod locus magistri
dat magistro. Vnde facies dat
solum vnam fortitudinem. Terminus duas
Triplicitas tres. Exaltatio. 4. et domus
dat v. fortitudines Omnis plane
te vel signi habet binas domos preter

Diuisio locis

sole et luna quorum unus habet unam et alius aliam. Domus solis est Leo quia in ipso dicitur esse creatus et est signum calidum sicut et sol. Domus lune est Cancer quia est signum frigidum humidum ut luna. Virgo est domus Mercurii. Libra domus veneris. Scorpius autem domus Martis. Sagittarius vero domus Jovis. Capricornus quoque domus Saturni. Et sic descendendo de planetis. Aquarius iterum domus Saturni. Pisces vero domus Jovis. Aries quidem domus Martis. Taurus quoque domus veneris. Sed gemini sunt domus Mercurii. Sed prime domus istorum sunt essentiales et pre alie vero sunt accidentales et secundarie.

Quis planeta in quo signo exaltetur et in quo deprimatur

Sciendum est quod sol exaltatur in ariete et deprimitur in libra. Luna exaltatur in tauro et deprimitur in scorpione et sic semper si aliquis planeta exaltatur in aliquo signo semper deprimitur in opposito. Saturnus exaltatur in libra et deprimitur in ariete. Jupiter exaltatur in cancro et cadit in capricorno. Ejusdem de marte quia exaltatur in capricorno et ruit in cancro. Venus exaltatur in piscibus et cadit in virgine. Ejusdem de Mercurio. Et iste sunt exaltationes planetarum. Quid sit triplicitas

Triplicitas planete est ista qui signum aliquod est eiusdem complexionis cum planeta ut sol cum est in ariete et sagittario est in sua triplicitate et luna in piscibus et in scorpione et sic de aliis. Vel forte planeta est in sua triplicitate quando est in signo eiusdem complexionis et eiusdem triplicitatis cum signo quod est domus eius. Preterea sicut sol in ariete et saturnus in tauro et venus in capricorno et facies signorum et planetarum secundarie sic sumitur. Quia cum quodlibet signum habeat 30 gradus et partiatur per tres partes quelibet portio continebit 10 gradus qui dicuntur facies alicuius planete ut prima facies arietis hoc est 10 primi gradus sunt facies Martis. Secunda facies est 10 est 10 alii gradus sunt facies solis et 10 ultimi gradus sunt facies veneris et sic similiter de aliis. Item prima gradus tauri sunt Mercurii et 10 sequentes lune et 10 ultimi sunt Saturni et 10 primi geminorum sunt Martis et sic de aliis secundum ordinem signorum et planetarum sive successionem utriusque eorum.

cuius De aspectu planetarum. De unius

planetarum non est vis faciendum quia non multum confert propter hoc fortitudo alicuius planete et tamen difficiles sunt ad inveniendum nisi per figuram disponantur sicut dicit alcabicius. Sciendum est quod planete habent fortitudines per horas in quibus dominantur quia semper planeta dominatur in hora sua. Ut Saturnus prima die sabbati. Jupiter in secunda. Mars tertia. Sol in 4. Venus in 5. Mercurius in 6. Luna in 7 et iterum revertendo Saturnus in 8 et secundum ordinem planetarum procedendo Luna in 9 et revertendo Saturnus in 15 et 22 et Jupiter 23. Mars vero 24 et sic similiter dies naturalis 24 horarum cum plures non sunt hore in die naturali. Relinquitur ergo quod in prima hora diei dominice dominatur sol a quo dicitur dies solis. In secunda venus et sic de aliis. Per hanc regulam potest sciri quis planeta dominatur in qualibet hora diei cuiuslibet. Et non quod dies semper denominatur a planeta que dominatur in prima eius hora ut saturnus in prima hora sabbati et sol in prima diei dominice et luna in prima diei lune et cetera.

Vero omis. De aspectu planetarum

Dicto de perfectionibus et fortitudinibus est alia fortitudo vel perfectio que dicitur aspectus. Et iste aspectus planetarum est relatio planetarum secundum suos situs. Isti aspectus principaliter sunt 2 uno

ut abusione vocabuli coniunctio sit aspectus ¶ Et secundus dicitur sextilis ¶ Tercius dicitur quartus aspectus sed ex quarto ¶ Quartus dicitur oppositio ¶ Secundum autem quod coniunctio inter planetas fit quando approximat sibi per minorem distantiam quam .12. gradum et unus cadit sub radiis alterius. Tunc soli dicitur iunctus planeta quando appropinquat ei per .12. gradus et dicitur tunc omnis planeta combustus propter splendorem solis et tunc libentius generantur pluvie. Sicut videmus quod luna existente cum sole in fine mensis lunaris fiunt pluvie et ideo tunc melius fluit ¶ Iste aspectus inter planetas est amicitie manifeste et benivolentie ut quando bonus coniungitur bono augetur et stabilitur bonitas eorum Et si bonus malo coniungatur stabilitur malitia illius et debilitatur mediocriter bonitas illius ¶ Et qui bene vult incipere aliquid laudabile aliquod opus bonum debet capere lunam ut sit iuncta benivolis planetis vel saltem separata a malis Et qui vult maleficium puta de veneno ut aliquid huiusmodi facere debet eligere tempus in quo ipsa sit iuncta malis vel separata a bonis ¶ Secundus aspectus est sextilis hoc est quando planete distant per sextam partem zodiaci sic per duo signa vel per 60 gradus ut unus ponatur esse in principio arietis alius in principio geminorum vel unus in medio unius et alter in medio alterius et sic de aliis et talis aspectus est amicitie non manifeste sed occulte et benivolentie occulte ¶ Tercius aspectus est quartus quando planeta aspicit planetam per distantiam trium signorum que distantia est quarta pars zodiaci totius sicut si unus planeta esset in principio arietis et alius in principio cancri aut si unus in medio vel in fine unius et alius similiter in alio Et talis aspectus est occulte inimicitie et odii

occulte et perditionis ¶ Quartus aspectus est oppositionis quando planeta distat ab alio per dimidium totius zodiaci puta per 6. signa ita ut planeta in principio arietis vel in medio aut in fine opponatur planete existenti in principio libre vel in medio vel in fine et sic de aliis similiter per spatium dimidii zodiaci distantibus. Talis autem aspectus est inimicitie manifeste et belli et nocumenti evidentis ut quando aliquis planeta est in uno situ manifeste et evidenter impugnat alterum planetam existentem in situ opposito *De .12. domibus quibus planetis ibi existentibus dant suas fortitudines et propter quasdam influentias sine quibus non potest bene iudicari*

Visis proprietatibus signorum et fortitudinibus planetarum oportet iterum considerare de .12. domibus que planetis ibi existentibus dant suas fortitudines et propter quasdam influentias sine istis non potest bene iudicari nec grosse nec subtiliter ¶ Unde sciendum quod domus est portio .12. zodiaci. per 12. partes secundum existentiam signi orientis divisi. Unde domus non sunt semper equales Ex illo quod sunt quando oriuntur signa meridionalia sunt minores illis que sunt tunc quando oriuntur signa septentrionalia et econverso quando oriuntur signa meridionalia. Tres domus sunt ascendentes subtus terram ut ab angulo terre usque ad punctum orientis scilicet prima secunda tertia. Tres vero ascendentes super terram. puta que sunt a puncto orientis usque ad lineam medii celi ut .12. 11. 10. Similiter sunt 6. descendentes opposite hiis ut patet in figura.

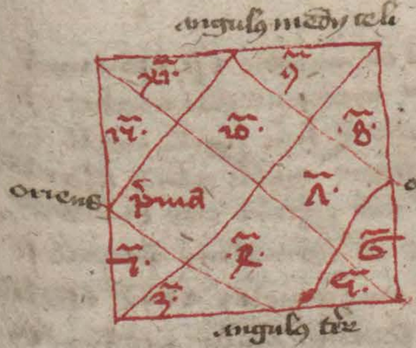

Prima domus est cuius principium est
in parte zodiaci que contingit orien
tem in parte orienti celi et dicitur domus
ascendentis. et significat super vitam omnium que
incipiuntur ex parte incipientium sicut
nativitatum itinerum rumorum medio
cationum et omnium motuum ¶ Secunda do
mus dicitur domus spei et acquisitus et minis
trorum et significat finem ante vite et fine
iuventutis. ¶ Tercia domus est fratrum
sororum cognatorum conviciorum et parve
tum ex parte amicorum et brevius itineris
et mutationum et questus et sompniorum
et religionis et ministrorum religionis.
¶ Quarta domus est patrum et hereditatis et
verum immobilium ville in qua manens
et in qua natus est et thesauri absco
diti et est hora post mortem ¶ Quinta do
mus est filiorum nunciorum cibi potus
ludorum lucrorum pigmentum et vasorum
pictorum et monetarum ¶ Sexta domus
est infirmitatum servorum animalium
domesticorum et captivorum ¶ Septima
domus est uxoris et nuptiarum contentionum
et contractuum et omnium oppositorum et significat
medium finis vite et sociorum et latro
num ¶ Octava domus est domus de
domus mortis timoris divitiarum hereditatum
dictarum. mortuorum et finis annorum
vite ¶ Nona domus est peregrinationum
et itinerum fidei et religionibus sapientie
et philosophie. librorum rumorum et sompniorum
¶ Decima domus est regie exalta
tionis et sublimationis regum et

memorie magistri atque matrum et dominium
annorum vite ¶ Undecima domus est fiducie
et fortune et laudum amicorum et ministrorum
et auxiliatorum et amoris fine ¶ Duode
cima domus est domus inimicorum et laborum
pugne et tristicie in nidie incarceratio
nis in gemorum et bestiarum et significat fine
vitem. et quod accidit ex ceptione inimicibus
¶ Hec sunt significationes quatuor domorum xii.
¶ Sed .x. que sunt in .x. punctis principaliter
sunt fortiores in significando ut prima .x. vii.
et .x. Et dicuntur angulares. Secunda
v. viii. et .xi. dicuntur succedentes angulis
et disponuntur ad bonum et ad fortunam. Tercia
et .vi. et .ix. et .xii. dicuntur ab angulis cade
ntes et quo adhoc ad malum disponuntur.
¶ Planete quoque habent fortitudines quasdam
in domibus istis que dicuntur gaudia.
Unde Mercurius gaudet in ascendente
Luna in iii. Venus in v. Mars in vi. Sol
in ix. Jupiter in xi. Saturnus in xii. Et quia
multa dimitto etiam hoc adhoc conside
randa. De aspectu signorum ad singu
ula membra corporis

Sciendum autem quod luna cum habeat
potestatem movendi et regendi humidum
manifestum est quod ipsa in qualibet signo re
spicit quodlibet membrum hominis ita quod
quando luna est ibi non est bonum ledere
ut in medicari illud membrum. Unde
aries cum habeat aspectum ad caput si
aliquis ledatur in capite luna existente
in ariete licet modicum sit vulnus non
bene inde potest adpleurum sine pena
curari ¶ Similiter est de collo quod est
in thauro. et de brachiis quod est in
geminis. unde tunc non competit flebotho
mari. quia de his partibus aut sanguinis
non extrahendus nisi ad malum et sic opus
considerare in aliis. De incepcione opis
tum non quod mobile est in ipsa bona vel mala
aliquid opus quod sit mobile luna existente
in signo stabili. ut ne impregnatione
luna existente in thauro vel scorpione
vel leone ¶ Si aliquis novas vestes

in domo ut fecerit tunc opus in eis aut
moriet aut ad mortem ledet ¶ Similiter
malum est opus stabile incipere luna
existente in signo mobili. puta fundare
domum quando luna est in ariete vel cancro etc.
**In quibus signis luna est fortunata vel
non fortunata.**
No de fortuna [margin]
Tercio luna est infortunata in fine libre
et in principio scorpionis et hoc ante partem
tum illam et post. per 12. gradus inquibus
12. gradibus dicitur esse in via combusta
propter hoc in istis locis. quia luna et dominus
ascendentis fortissime operantur in
inchoatione operum omnium et ideo semper scito
quod primo a iudicibus est locus lune et
aspectus eius attendendus deinde
domini ascendentis ¶ Nunc dicta
de iudiciis particularibus pertinentibus solum
ad mediciniam pertinentibus. **De iudiciis
solum que faciunt ad medicinam**
De iudiciis autem particularibus que
faciunt ad medicinam nondum
primo quod ad perfectum iudicium oportet
scire rem. de qua queritur quia domus habet
rem significare et ascendens et dominus
eius et signum quod est in domo rei que
sit et dominum eius et quomodo se habet ad
dominum ascendentis et ad lunam ¶ Et
ascendens et dominus eius significant infirmum
medium celi et dominus eius significant me
dicum et .7. domus et dominus eius significant
infirmitatem. et .4. domus cum domino suo
significant medicinam. Itaque si malus
est in ascendente vel dominus eius malus
est ipse patiens sibi ipsi nocebit. Si
vero fuerit ibi bonus. econtrario contingit. Si-
militer in .10. domo que est in medio celi
si fuerit bonus bene perficiet ea medicus
Si vero ibi fuerit malus tunc ledet
a medico patiens. Si vero fuerit for-
tuna in .7. patiens cito curabitur
Si autem ibi fuerit malus tunc patiens
cum sibi de egritudine in egritudinem
¶ Similiter si in .4. signo fortuna fuerit

medicina cum iuvabit et si infortunium
erit ibi medicina sibi nocebit. Et
si ascendens fuerit signum mobile et luna
fuerit in signo mobili et dominus ascendentis
similiter tunc egritudo cito mutabitur
ad bonum vel ad malum precipue si
luna est in cursu velox et dominus ascendentis
et dominus septimi fuerint pessimi. Si
autem hoc contrario acciderint significa-
bunt egritudinis longitudinem
precipue cum fuerint in signo fixo. Sed
si dominus ascendentis fuerit bonus et fuerit
liber a malis. et luna similiter tunc egritudo
mutabitur ad bonum precipue si hoc non
amittabitur respiciunt dominum domus
mortis que est .8. domus. Sed si luna
vel dominus ascendentis aut dominus domus
infirmitatis que est .6. ab ascendente
fuerint combusti et retrogradi aut dominus
ascendentis fuerit in domo mortis quia
metus mentis et dementia tunc non spe
rabis ¶ Et si luna fuerit iuncta domino as
cendentis pessimo et luna fuerit aucta
lumine et ambo fuerint expedita ab in
fortuniis tunc patiens cito curabitur.
¶ Sed si luna fuerit iuncta domino domus
mortis et impedita significat mortem. Unde
quotiens luna et dominus ascendentis impe
diuntur malum significat et timor de longa
infirmitate aut de morte vel de eius
dimicatione. Sed quando fortunati sunt et in
fortitudinibus bene dispositi tunc bonum
est et ad vitam ¶ Sed quando dominus domus
mortis et dominus domus infirmitatis vel
dominus domus .4. fortificatur per situm aut per
aspectum precipue quando impediunt lunam et
hoc est malum significat et ad mortem. Sed quando
impediuntur et debilitantur est bonum significat
¶ Et bonum est considerandum ad dominum in
firmitatis patientis hoc per almutam
qui fuerit dominus super alios in nativitate
patientis et ille fuerit qui plura habuit
testimonia fortitudinis. Si igitur dominus

nativitatis illius bene se habuit nec
combustus nec retrogradus nec aliter impe
ditus fuerit paciens fortificabitur et cura
detur. Sed si fuerit alio modo signum erit
infortune et debilitacionis pacientis et
et mortis. ¶ Item sciendum quod dies .xi.
in egritudine est forcioris virtutis quo
ad crisim bonam quia cum signa sint
opposita et qualitatibus habeant duas qualita
tes sibi contrarias tunc luna in .xi. die
semper est in signo sibi opposito in ambabus
qualitatibus aut saltem in activis
qualitatibus oppositis illi signo in quo
cepit egritudo quia sicut apparet per
medium motum lune luna in .xi. die
mutat signa quartum. Verbi gratia. Si egritudo
alicuius incepit luna existente in ariete
in .xi. die erit in cancro in simili gradu
sicut in ariete fuerit. ut si fuerit
in primo arietis erit in primo cancri et
sic de aliis ¶ Aries autem cum sit calidus
et siccus opponitur cancro qui est frigidus
et humidus in utraque qualitate. Similiter
si in prima die egritudinis fuerit in tha
uro in .xi. erit in leone quamvis non
opponantur in utraque qualitate opponuntur
tamen in qualitatibus activis. Iterum quod
si egritudo causatur ex frigido iuvatur
natura ab influencia corporis celestis
luna existente in signo calido ut in
proposito exemplo ¶ Similiter est si in prin
cipio egritudinis fuerit in geminis in .xi. die
erit in virgine que sibi opponitur in
utraque qualitate et sic de ceteris. Unde si
fuerit luna impedita vel debilitata
semper in talibus fit melior crisis vel
saltem forcior in .9. die quantum est de virtute
corporis celestis quod licet in .10. die sit
luna in signo opposito quo ad situm
non tamen est ita oppositum quo ad formam
sicut quartum signum quod septimum signum
semper est oppositum in una sola qualitate
scilicet passiva. ut patet aries est calidus

Nota de virtute signorum

siccus libra calida humida in sola siccitate
et humiditate opponuntur. Similiter taurus et
scorpius opponuntur in eisdem qualitatibus.
Similiter gemini et sagittarius. Ideo non
est ita fortis crisis in .7. die quia septimum signum
ad primum sicut quartum ad decimum primum. Sic
sicut non ita opponitur cancer humidus sicut
calidus et frigidum ¶ Item est decimus
forcior est .xi. quia in .10. die semper occupat
luna signum quod priori opponitur in activa qualitate
semper sed illa est sola. Sed in .xi. die luna
semper est in signo in utraque qualitate priori
opposito ut in .6. signo. Verbi gratia aries
est calidus et siccus virgo frigida sicca in activis
solum opponuntur. Taurus et libra in utraque
Gemini et scorpius in activis solum. Propter hoc patet
quod compositio in aliis diebus creticis qui
meliores sunt vel forciores. Sed de aliis
creticis diebus breviter et indiscusse
pertransseo quod non habeo intencionem nisi
ostendere quod medicus optimus potest iuvari
in opere et in pronosticacione per scienciam astrorum et
quod multi incurrunt errores intollerabiles
qui ad hoc non consideraverunt. Quoniam autem
medicus peritus non semper potest habere certa
loca planetarum ut omnia particularia
circa hoc consideret et cum luna maiorem
efficaciam quo ad motum humorum et egritudinum
habeat ideo dicam quosdam canones novi ex
sola dispositione lune preter alios planetas
precipue ¶ Secundum ... quod sicut
virtus activa indiget per calidum sicut in
corpore ... et ... sic debet
confortari quando indiget calidis vel melo
ut quando luna est in signo calido sicco. Et
similiter digestio debet confortari quando luna
est in signo calido humido ¶ Item est quod
expulsiva adiuvari debet dari quando
luna est in frigido humido signo. Et qui
hec negligenter aspiciet non curat morbos

Nota

Nota ad expulsivam

in eo potest virtus celi virtutem operabitur ut feliciter quod confortabit expulsivam secundum medicinam laxativam virtus celi per influentiam hanc operatur adiectivam fortificationem istam in aliis. Et ideo verum est quod dico de talibus influentiis celestibus aliquid laus est turpe est vel dispice velle

Nota

Ideo quod si aliquis voluit proponere vel operationem medicorum confortare virtutem retentivam tempore secundum quod luna sit in signo frigido sicco sicut in thauro vel in virgine. Aut tamen in scitando signum frigidum siccum sit ascendens. Et si potest fieri cum confectio in signum constellatione certo efficacius et melius operabitur. Unde sicut secundum thebit ymagines sunt habentes virtutes lapidum preciosorum nec ab aliquo habent virtutem nisi ab aspectu planetarum in tempore quo artificiantur cum materia illarum sit terrea vel metallina tunc ex parte materie non natura possunt acquirere virtutes sed solum ex virtute celesti que sit in tempore factionis earum irradiatur. Sic et de confectionibus et medicinis compositis patulum habent virtutes ex parte compositionis in illo componentur quam ex parte materie ex qua componitur.

Nota de confectionibus

Unde confectiones facientes confortationem retentive debent fieri in dictis constellationibus sicut zuccara rosarum diacitonitum diaprunis et cetera.

Nota in scitanda laxativa signis

Si autem aliquis velit confortare virtutem expulsivam secundum medicinam sua primitate luna existente in signo frigido et humido vel saltem humido et quod tale signum sit ascendens ut cum luna est in cancro aut in scorpione et in piscibus nisi aliud quid dicatur. Similiter confectiones adiutorie valentes debent componi in constellatione sibi ut omnes medicine laxative ut non solum virtus operatur earum sed ex materia sed et celestis virtutibus influenciam.

Sed cum divisi planete diversos humores respiciant operatur attende quod semper cum humorem aliquem secundum evacuari secundum eligi tempus in quo planeta illum humorem aspiciens male se habeat aut debilitetur

Quis planeta in medicina laxativa debet debilitari et quis non

Unde notandum quod Saturnus respicit melancoliam quod illam generat et tamen sit et ideo multa emathia fractura dum Mars respicit coleram quam generat et auget nutritat et sol. Jupiter et venus habent respectum ad sanguinem. Sed luna aspicit flegma. Sic igitur patet quis planeta in medicina laxativa secundum debilitari et quis non. Similiter suo modo est faciendum in omni alia operatione confortativa aut in opere omni faciendo secundum quod planete habent potestatem in signis talibus et talibus. Sicut aliqua diversimode operatur sed quod est in signo diversimode dispositi. Ideo etiam quod cum luna est in signo retrogrado bonum est dare medicinam vomitivam ut in cancro Et cum dare medicinam stante luna in leone tunc nocet stomacho et gutturi vel quod facit vomere sanguinem. Nec etiam tunc bonum est flebotomari. Nec cum luna est in ora obviationis sicut infine libre et in principio scorpionis in vero per 12 gradus. Item quedam signa sunt ut aries. Thaurus capricornus in quibus cum luna existit si dederis medicinam tunc cito evomet eam ille qui accepit. Unde tunc non secundum dare medicinam secessivam sed vomitivam.

Qualiter sit tempus electum ad medicandum

Quarto sciendum est intelligendum est quod tempus electum ad medicandum est cum dominus ascendentis est liber a malis et luna nec aliud earum impeditum est a malo

Sed est domus .10. bene disposita. et tunc
bene potest medicus ministrare medicinam
¶ Alio modo si etiam administret non conside
rando ad huius fortia et debilia et negli
git hic propter consideraciones ad mutabilia
magis que sunt partes constitucionis si sciuntur
hoc est accidentaliter nec est eius domini sed domi
nacie. **Quid tenendum sit in medicando**

Lune autem debemus cavere in me
dicando quando luna est in malo aspec
tu martis vel cum saturno. ¶ Item si ipsius
constitucionis luna fuerit in signo mobili
¶ Item si est variabilis et cito permutabi
lis ¶ Si autem fuerit in signo stabili sic
est in infirmitate stabilit in uno statu. Sed
in signo mediocri mediocriter se habet.

Quid sit optimum tempus medendi

Primum autem tempus medendi tercio pa
ribus est quando luna est in prosperis non
impedita. ¶ Hec talia plurima parti
cularia de singulis infirmitatum certe
dicendo sed hic prosequendo sunt notanda non
quia dent perfectam aut completam doc
trinam sed quia philosophi sciant et intelligant
tamen aliquis plebeus et idiota habeat
aliquid sive scintillam quia multi deli
ciantur se que non noverunt et quando in
eis per inquisitiones perfunditur omnis
vani ac non facti reperiuntur. ¶ Hec
phisica pura ac generalis introductio
ad iudicia astronomie circa partem
ad medicinam introducendum ea designans
generaliter et sufficientius quam de curis
secundum quod tempus optimum in ipsis est perti
gendum. **De consideracione dierum**

Ad intellectum **creticorum**
dierum creticorum supponendum est
quod licet in celo non sit contrarietas proprie
propter motum circularem ut ostendit
in de celo et mundo tamen ibi est principium
et remocius ut habetur ... q
hinc quedam proprie ad naturam contrariorum. [illegible]
di. scilicet philosophorum celum est causa contrariorum
propter contrarias disposiciones in ipso contingentes

Maior autem remocio que possibilis est
inter corpora divina et celestia quod dyametra
lis opposicio propter quod dixerunt philosophi astrorum oppo
sitionem esse fortissimum aspectum contrarietatis et
inimicitie quod est medietas eius quarum aspec
tum consequenter medietatem huius medi
etatis et hic non accepti sunt aspectus contrarie
tatem influentes. Et hoc testatur pto
lomeus in proemio centilogii et suus co
mentator. ¶ Secundo supponendum est secundum
sententiam astrorum quod aspectus partilis semper
fortior est quam accessionis ad ipsum vel
applicacionis. ¶ Dies quoque cretici depen
dent ab hiis lune aspectibus ac corporum propriis
partibus ¶ Ratio autem lune in principio morbi
consenciens est morbo. [illegible] ipsa ibidem
existente producitur ad esse fortitudinem morbi
et facit insultum super naturam et in [illegible]
eam. Unde locus lune in principio morbi apparet
morbo sicut a [illegible] Motus
lune apparet illi [illegible] tamquam propter con
figurationis stellarum illum effectum
ordinantis et confirmantis luna quando perve
niens ad aspectum contrarium illi loco de
necessitate desinit virtute contrarium illi mor
bo contrarium potest et debilitat naturam morbi
proposita suo. Et hic est aspectus. et. sive
oppositus ut patet ex prima suppositione ¶ Cum
quoque natura et morbum sit in invicem
rebellio necesse est naturam fortificari cum
luna pervenit ad aspectum morbo contrarium
Luna autem hic non potest facere secundum mensem
consecutionis neque secundum [illegible] mensis
manifeste apparicionis. neque secundum
mensem aliquem ymaginatum cum non eius
non sit causa cuius aliquis. Restat hoc
solum fieri secundum mensem realem quem pera
gracionis appellant et hoc convenit. In
dies et causa fiunt dies partium secundum motum
lune equalem sive medium. Ex
hiis autem patet potest summi numerus dierum cre
ticorum ¶ Primum quoque salvari debet quod
.xx. dies sit cretica et ad hoc salvandum
oportet scire quod computatio non debet fieri secundum
integrum numerum dierum ut vult ypocras.

et hor. patet ex predictis. Item illa dies dicitur
cretica in qua luna pervenit ad aspectum contra-
rium aut proprie attendit respectu loci in quo
fuit principium morbi. Unde frequentius fit
in 20 die quam in 21 quam diem antiqui
Grecis opinatus est esse creticum secundum
quartam. Sed ad hoc contingit 20
die declaratur sit in 27 diebus cum circula-
tio lune totum pertransit zodiacum de ne-
cessitate in medietate medietatem temporis
pertransit medietatem spatii. Medietas
autem temporis est 13 dies et 16 hore et
in hoc tempore luna secundum motum equalem
ad oppositum loci pervenit in quo fuit
principium morbi et sic pervenit ad quartum aspectum
perfecte in 6 diebus et 20 horis ad
secundarium vero aspectum quartum pervenit habet
vero in 20 diebus et 11 horis et hoc
modo dies 21 esset cretica. Sed et
secundum supposita patet quod stella attendet
ad aspectum dummodo sit infra terminos
eiusdem faciat effectum anticipatum et ideo
dies 20 frequentius fit cretica quam
21 propter latitudinem terminis aspectus.
Quod prius luna consequitur quam ad punctum pre-
cise sive perfecte perveniat. Sic ergo
ut frequentius contingit. Unde Galienus
dicit esse mensem hunc medicinalem
quia medius est inter mensem lune proprie
et mense manifeste apparitionis anti-
cipantis particulariter mensem cum qua ne-
[illegible] modo dicto. Sequitur patet quod
mensis apparitionis caret terminis in-
fluentes crises perfecte. A loco namque
ubi incorporatur cum luna usque ad punctum
dyakotomie non est quartus aspectus circuli sive
aspectus quartus. Sic patet quod neque a loco eodem
loco ubi incorporatur fuit usque ad
pleniluniium non est aspectus oppositus
sed est defectus magnus a 180 gra-
dibus ita quod aliquando ascendit defectus
iste [illegible] motus uni diei eo
respondente vel plus et consimilis error
esset in aliis figuris nunc addendo vel
aspectus quem mentes nunc diminuendo sed
quod [illegible] patet considerantibus et attendere ut
plurimum dies creticus 6 die et in aliis
non competentibus hoc autem sequitur ex hoc
quod [illegible] tantis mensis esse minus perfecta
quia non est nisi 26 dierum in diebus. Se-
cundum autem quod licet verus motus lune
non sit uniformis sive equalis tamen dies
cretici possunt uniformiter numerari. Licet
enim difformitatis accipiatur medium quod
ut frequentius declinat dies cretici ad
medium inter extremitates velocitatis
et tarditatis motus lune quam ad extremi-
tates et quoniam ut in pluribus hoc observantur
tamen crises secundum sequitur motum lune sive
velox fuerit sive tardus. Unde x theo-
rice pantegni scriptum est. Oportet quod
intelligi quod luna tardum et velocem
habet motum. Usus autem non est ut semper
moveatur secundum motum altissimum
uterque namque quo festinat in sua actione
aut motu aut propter similitudinem veneris
naturalis et propter subtilitatem et levitatem
materie fit motus et actio super lune zo-
diacum in 27 diebus complente et si
natura tardetur autem ex defectu sua aut
ex grossitudine et gravitate materie fit
motus et actio eius secundum lunam a qua
zodiacus in 27 diebus peragitur. Bene
ergo intelligimus quod diversitates motuum
crisis fiunt secundum diversitatem motuum
nature in velocitate et tarditate sicut
inutiles figure lune in velocitate
et tarditate et hac via patet attendere
quod dies 6 erit cretica ad bonum propter
velocitatem motus lune licet hoc accidat
raro propter quod non dicitur eius crisis esse
certa sive salubris et recidivam patiens
inter cadentes 20 dierum creticorum et
Galienus dicit quod consuetudine ypocra-
tis fuit ut diceret illud verbum quod
multociens attendere videtur et numquam in aliquo

suo sermone quod accidit raro. ¶ Quidam
tamen Galienus 3° libri crisis dicit quod
6. dies licet non sit ex diebus crisis quia
evenit per paroxismos tamen multociens recipit
crisim et exponit consequenter quando hoc
potest fieri secundum causas concurrentes que utique
ordine cause superioris in inferiorem
et licet multociens in 6. die fiat crisis
raro tamen est ad bonum. ¶ Avicenna
4. canonis fen secunda capitulo de crisi et
signis quod cum ergo venit crisis et multe
ex 6. et 7. et tamen cum verificatur
principium egritudinis non bone crisis
raro fit in 6. potest tamen medium ad
bonum accidere motu lune veloci
existente ut dictum est. Verum quia motus
lune verus diminuitur minus diversi-
ficatur a medio motu quam adversita-
tibus reliquis ut dictum est. Et ideo diversi-
tatis motus ut plurimum quidem mutuo
recompensare faciunt quod si motus velox
sit in una parte erit tardus in alia
secundo contra sinus inhibitat cumulationes
dierum equali sive medio motu lune
tamen illud quod in anteriori parte premiquum
est vitari in qualibet medicus contra-
ire potest. ¶ Porro dictum fuit supra quod
propter latitudinem aspectus quo crisis
accelerantur antequam ad punctum aspectus
lunam pervenire pervenerat quare ad sciendam
horam crisis estimatione veritati
proximiore necesse habemus uti temporis quo
tertiate a minori fit quantitate missis
lune prima quarta dierum criticum apparen-
tiori invenimus. ¶ Ad hoc autem sta-
tus parte pertingit consuetudo Galieni
sicut prius in tabulla parata ad hoc
ordinata secundum computationem mensis Galieni
autem in more modico numquam ponuntur
dies critici cum suis medietatibus. Co-
stantinus autem et haly accipiunt dies
criticos non secundum causam propriam sed

secundum figuras illuminationis lune. Sed quia
ex hoc sentibus aduci potest quod a motu lune
dependent. Sicut quidam alii effectus lune
ut fluxus maris et consimiles secundum il-
lius figuras apparet magister. Vir visus. Hinc
capitulum de prima crisi videtur declaratio
sua quare ad proprium lune motum tamquam
illud quod prius dixerat de figuris illumina-
tionis manuductum sit ad causam
veram non quod in figuris illius status sit
tamquam in causa quasita prima. Eodem
modo facit Galienus primo de diebus criticorum.
¶ Est tamen advertendum quod ille figura-
tiones ad bonitatem crisis magis confe-
runt alias quam dies crisis coincidit tempori
illarum figurationum et sic conferunt ad
crisim ille figurationes. ¶ Illud autem quod
Avicenna dicit 4. canonis et capitulo
de causis dierum et paroxismorum dicit quod
lune non est spacio in diebus quietationis
eius a sole. Unde in principio in thori-
ce capitulo scilicet supradicto scribitur quod
quidem facit lunam a sole accipere quia
lumen suum non est novum nisi cum a sole
separatur non potest intelligi absolute immo
corrupta est et truncata quia sed
quod littera iacet nullo modo verificari potest
¶ Est autem littera sua talis. Dixit propterea
quod revolutio lune est in 29. diebus et
3ª fere diminutis diebus quietationis ex
eis propterea quod lune non est spacio quasi fe-
re duo dies et medietas et sic quod
fere remanet 26. et medietas eius erit
13. dies et 4. diei et tercia. Si enim
per revolutionem lune intelligimus mensem
eius primum de quo dictum est supra manifes-
tum est quod ille 29. dies non conti-
net sed 27. et tertiam diei fere atque
diebus quietationis quietem fieri assumit
relinquuntur 12. dies et medietas
diei qui ad propositum non valent.

¶ Si vero mensem famosum lunarem
intelligat ille melior est. Iterum continet
29 dies cum dimidio et amplius et durat
dies certas et adhuc plus secundum arabes
de quibus ipse fuit. Et intelligo dimidio
cum medio secundum quod consuetum est dici
vii et usualiter due lunationes 59
dies continent et adhuc amplius quod
perficit embolismum. Quare litera illa cor
rupta est et truncata. ¶ Et non loquitur avi
cenna ibi secundum opinionem propriam sed
recitat dicta aliorum. Quare autem dicit
lunam non operari in diebus creticis
videtur dicendum non secundum opinionem propriam. Verum
secundum ipsum quod vehementior fit apparitio
diversitatis cum vehementia apparitionis
diversitatis in dispositione et fit vehementius
illud cum luna est secundum oppositionem dispositionis in
qua fuit. Deinde secundum quadraturam et
hoc propter dictam revolutionem ad medie
tatem medietatis ¶ Sed cum dictum
infirmi est degradatio annualium
et Galienus ut supra dicitur lunam esse
quasi alium solem et operari lumine recep
to a sole quomodo quando luna exiens sub
radiis solis per hunc effectum respectu
creticis ¶ Ad quod sciendum. Secundo dicendum
est quod secundum omnes astronomos tanta
est amicitia inter solem et lunam et simili
tudo naturalis quod proprietate sed mu
tuo fovent et confovent virtutibus suis
ad invicem convenientis et similitudinis et quod
cum luna effectum sibi competentem perficere
nequit soli tamquam fautori committit
et tamquam amico validiori cedit
secundum quod exemplo visum est in ada
mante et magnete secundum naturalis
cum deus eorum talis est ut magnes
in adamantis absentia ferro sibi ap
proximato dispositionem adimplet movendi
instituat in presentia vero adamantis
non facit hoc cedit adamanti non
consequens actionem illam sed ipse quidem eam sibi tunc
assumit si fuerit verus et naturalis et non sophisticus
habet tamen actionem non competit in magnetis
absentia. Assimili dicunt astronomi lunam
a sole confirmari etiam ab omni figura competenti
aspectus sit convenientibus. Unde dicit avenezre
in suo electionum libro quod omnis aspectus
solis ad lunam bonus est quia lumen a sole re
cipit ¶ Idem quoque dicit in libro nativita
tum. Dicto quod aspectus solis ad lunam
sive sextilis sive trinus et quartus fuerit
melior est quam aspectus Jovis et veneris.
Et cum saturnus et mars coniuncti cum
luna fortitudo aspectus solis impedimen
tum repelleret utrumque. ¶ Ex hiis quod
patet avicenna cum galieno pacificari.
Luna enim ministra fuit cum sole
operatione sua et virtute. Hac ratione
luminis hoc mutuati a sole soli co
mittit et cedit eadem quando vigor
inveterato non obedit aut bellum
regit ipso parte. Verum sunt tunc in
luna et similiter ita quod hic effectus ad
esse producitur ministratione solis et lune
secundum Galienum. Sed luna non facit hoc
per se secundum avicennam sed sol mediante
adminiculo lunaris communibus. Verum secundum
Galienum 3 dierum creticis luna indiget
sole in omnibus quod agit in talibus ad
invicem communicatur est inquietus secundum
quod in tantum etc. ¶ De diebus autem creticis
ulterius notandum est de operatione ipsorum ad
invicem secundum fortitudinem et debilitatem
in quibus considerato dicta duo consistunt
quorum unum est secundum verum fortitudinis
aspectuum lune et debilitatem eorum ex parte
virtute precedentis ¶ Aliud eorum con
sideratio est secundum quod ad materiam re
fertur morbi ¶ Sic dictum est supra aspec
tus fortissimus est oppositus deinde medie
tas eius quod est aspectus 2 et consequens medietatis

medietas · partes neque secundum medie
tate sunt totum participientes naturalem
totius proportionem nisi retinent
quicunque partes alie secundum proportionem
aliam sunt tot dicentes · Unde Iacob
alkindi dicit equalitatem nunquam posse
reperiri nisi secundum proportionem que est secundum
dupli et resolutionem et non posse
nisi in proportione dupli · Et dicit pro
portione dupli existere proportionem nature
cum ducat ad equalitatem · Omne
enim quod in equale resolvitur in proportione
dupli existit. Ipsa ergo proportio dupli
inter omnes est quietior · hec enim secundum
musicos est omnibus gloriosior proportio
scilicet dupli et sesquidupli que secundum ipsos
dyapason vocatur. ¶ Insuper enim
musice scribitur quod sit numerus capud
est unitas ita proportionum omnium prin
cipium est equalitas quo circa hoc modo
arismetica medietas ab equalitate
nascitur. ¶ Primum autem inequalitatis genus
equalitati proximum est dupla proportio
cum sit prima multiplex ad simplicitatem
attendens maxime · que secundum hunc
proportionem res disposita minorem recipit
ypertrofiate et similitudine cum ipsa res non
que secundum aliam quamcunque proportio ¶ Amplius
cum omnium celestium quietas ad concordiam
et proportionalitatem reducatur unde est · d · aspec
tum in quietate sequitur oppositum · quod · d ·
magis verum est eadem duobus locis oppositi
et similiter unitur hinc quibus medietas
medietatis unde illius sapit cuius
est medietas ¶ Angulorum quoque proportionalitas
hoc idem convincit ut patet intuenti per
tes geometrie · Unde dicit ptolomeus
· 60 · proportione tetralogi et sunt quincunque

quod crise laudabiles sunt in oppositione huius
dolorum principium consuetudinis. Deinde secundum
et aspectum. Deinde secundum figuram orthogo
nam autem secundum sedecagonam · ita quod
dies figurationum debiliores veritatis in
dictum sunt respectu fortiores et hoc innuit
auctoritas capitulo de crisis dierum Ypocras
· d · Et nichilominus sit illud quod hic est
secundum oppositum dispositionis nunquam fuit · dom
sed quantitatione et hic per dictum vel motionis
ad medietatem medietatis ¶ Ad hoc ergo
respiciendo fortior omnium dierum crisis est
· 14 · deinde · 7 · et · 20 · et sit per ordinem
aspectus et fortitudine maiore et minore
¶ Et sciendo quod · 7 · et · 20 · equales sunt fortitu
dinis quantum est de se aspectus nisi quod
unus illas aliquid illa fortior et unquam
minor angulus hiis et hiis propinquior
ut earum hoc fuit et quicunque ¶ Patet
ergo quod · 14 · primus veniens aspectus oppositi
fortior est aliis · 20 · ad oppositum loci re
uenit in quo fuit in principio morbi primus quod
ypocras dixit duobus fecit mentionem
dicens in amphorismis · In particularitate
consuetudinis · in · 14 · diebus indicantur et
hoc loquendo de virtutis absoluto nomine
ut fatetur Gal. ¶ Tertium prima propositi
tot particula ¶ Sunt homines est in fortitudine
naturali consuetudine que cum febre est cum
cum est · in · 20 · diebus et hoc quantum
ad aliquas tropicas ut ibi habetur videri
¶ Circa vero dies reliquos per ordinem ab
hac diminuunt fortitudine secundum or
dinem medietationis aspectuum · hoc
est quod dicitur capitulo prescripto allegato
nisi sit · Considera tu quomodo cadat
quod ipse fecit de distinctione quatuor et
septem non quantum indicibus crisis
meliusque veniens fortis usque ad · 20 · diem
deinde aduenit veniens septimus usque ad 40 ·

132

lum quod est in egritudine cronica preclusit,
.20. aut attende. septenos ¶ Idem vero
vult Gal. 3. particula pronosticorum quartum
aut summant penes mediatos aspectus.
.7. et sunt debiliores septenis qui penes
.7. summuntur aspectum et hec quod quanto sup
tante refundo dies creticos adveniunt supra
que tamen non respiciendo morbi initium
¶ Isto lateat autem nos dicit .20. inter creticos
esse ponitur ab ypocrate inquantum quidem luna
ad locum quem in morbi principio possidebat re
vertitur ex quo aliquis posset opinari contra
eius quod dictum est supra quod luna in loco suo
principii existens non debet ad crisim
movere nam si hoc verum esset non fieret crisis
in .20. die ¶ Et si .20. die luna ad principium
radiens ad crisim movet eadem ratione
et in .27. facere debet et multo magis. dies
critici procedunt tamen magis debilitantur
coram indicium ut dicitur. Avicenna et Gal. primo
dierum creticorum inquiens. Dies autem crisis
qui post .20. omnes sunt debiles motus naturales.
Idem vult primo de crisi et .2. crisi. .20.
alimassorias et convenabile est hoc tamen crisis
non fiat sine reluctatione nec quam morbum
et contra morbum fortiorem tamen nam debilior
non est autem dies .27. inter dies creticos com
putata propter quod intelligendum est aliis
decernisis .20. diem esse creticum ¶ Primo
namque advertendum est quod sit acutarum egri
tudinum quartanarum infra .20. dies crimina
cum crises a luna dependent sic et ro
metrum a sole sed. Avicenna. Gal. et alios
auctores quam propter crises .20. dierum fundata
est potius a sole quam a luna et hoc ratione
acceptum esse videtur in illa namque sol in
gradu latitudine sive applicationem appli
catum aspectus sui et respectu loci in quo

fuit sol in morbi principio. sicut luna in die
.7. et hoc modo multum in consequentiis sequuntur
ordinis. ¶ Preterea eadem crisis potest
evenire et hec propter duas causas principiorum egri
tudinis et multiplicitate accidentis. Principium
namque egritudinis innovatur aliquando propter re
cidivationem aliquando propter mutationem materie
morbi sed quod dicit Gal. in .3. de diebus
crisis cum consenciit Avicenna .7. cap. ulti
fen .1. Dicit in Gal. quod quedam egritudi
nes incipiunt primo motu tardo et sunt
quasi sepulte deinde movetur motu egri
tudinum acutarum certarum … certarum in
.7. diebus primis et quedam certarum in .7.
secundis deinde perveniunt ad .14. aut ad
.20. et crisis earum non fit nisi in .27.
vel etiam quod est quarta egritudo quam incipit
tamen acutitate ab ipso die .7. deinde fit
crisis in .14. autem ipsa non preclusit .27.
hec enim dyocles et omnes antiquiores
senserunt ut dicit … exemplum
… fit et Avicenna. … ¶ Hoc
nondum quod oportet principium morbi conside
rare difficile enim hoc est in morbis
cronicis propter sui confusionem et difficile
est accipi precise sed Gal. in illa particula
in quibus valitudinibus … est
puta .20. .3. particula prognosticorum ¶ Et propter
confusionem eius crisis … in hora
crisis precise nec quod dubium est cui dies
sit attribuenda. vero. Gal. in dierum
crisis dicit quod dies crisis qui sunt
post .20. omnes sunt debiles motus naturales
et solutio egritudinis in eis fit per digestionem
et excretionem per quam penetrationem ¶ Fit
autem et crisis in .20. … quoque crisis
penetratum sed illud fit raro. et in
plurimo terminatur crisis … dies
… ut dicit. que autem fiunt in …
… pre principiis … et que
raro fiunt etiam non sunt …
quam fiunt in plurimo. Vero si in .20. crisis

accidat cum circuitatione et motu vehementi
operandum est hoc fortassis accidere propter
mutationem morbi tempore principii proportionis
in novitate quantitatis tamen accidentale relata
principium hora crisis in dispositione sit
morbi prius directive influente ut si
principium egritudinis proportionum huiusmodi a
40 die totius decubitus accipiatur cetera in
illo proveniat mutationes renovata. Sed
ergo crisis 40 dierum reducitur ad aliam
causam quod adveniat hunc ad locum prin-
cipium morbi forte cum causa videtur
esse sol ¶ Aliam et causam in mundi
auctores medicine et est quod in pluribus
morbis crises fiunt aliquando secundum
proportionem mensium ad dies et aliquando
secundum proportionem annorum et hoc spectat ad
astrologum vel secundum meliorem et minorem
fortitudinem stelle bone dispositionem
influentis vel male. Proveniunt effectus
proportionales permanentes secundum revolu-
tiones quasdam nunc secundum annos
nunc secundum menses nunc secundum dies
quousque divus earum revolucionum suum
cursum explere possit continuum.

Tertio considerandus est quomodo per-
iodi egritudinum in causis
superiores proprietate reducuntur. Supe-
riores enim movent per motum proprium mo-
tum aliquem alterius corporis celestis inni-
tendo. ¶ Unde ergo martis dicta facit
periodum in duobus annis qui videlicet
superduxit proportionem cum proportione duobus
diebus mensurata videlicet gerentibus duabus
solis revolutionum perambulationes neque
solis diurnales cum aliorum revolutiones
comparantur mensurate quia due revolutiones
diurne duabus revolutionibus annis
proportionalibus correspondeant quamvis
fit motus materie colerice ad dies

spatiis per regionem duplicis regionis
revolutionis diurne. ¶ Unde hic non fit motus
cuius tertio mentitur. Nam cum die primo fit
paroxismum non redit revolutio diurna diur-
na proportionalis sive periodo annualis sed
quod totum pertransit zodiacum nisi per secundam
revolutionem et fit videlicet in 3° et hoc die
fit motus colere tertio mentitur. Consimiliter
fit motus melancolie de 4 in 4 proportio-
natur diurne statum cuius revolutio totum
perficiens zodiacum in fere 30 annos
completur sicut autem minus annorum 30 dies
proportionantur et 10 similiter mercurius et
3 quatuor valde respondent hic cum sit
periodi particulares quaternitissima totum
periodum proportione mensurantes. De-
narius enim perfectum in triplicatus
tricenarium constituit et eius quaternarius
quadragenarium ideo facit sicut hic dicitur
hic non magistrum mathematicum sed in
quantum medicus sit numeri. ¶ Sed anus cum
inquibus annis 10 pervenit ad signum eidem
quinus et consimiliter influere que ab
astrologis signum eidem oppositum vocatur quia
in medio se aspiciunt aspectu magne
amicitie et unitatis non habet ergo decem
periodus tercius per 10 magne virtutis
et in materiis grossis et multe proportiona-
lis. Unde autem 4 ea decemtrisis dierum
a periodorum dicitur quod revolutio detrenorum
est magis completa quam omnis 40 cum
et 60 et ergo omnes illi dies sunt terni
et intelligendum est materie existente grossa
¶ Iste quod denarius tante dignitatis
trinitatio proportionatur secundum quaternarium
et mensurat quaternus ternarium per
denarium quia proportionatur eidem
in movendo videlicet secundum diurnas
revolutiones proportionales et accidunt
ex hoc quod mensura movetur de 4 in
4 sicut colera de 3 in 3. ¶ Secundum

aut ultimus quod sicut inde .2. redit
paroxismus .2. quartanarius cum super de-
natum ibi aggregatur qui si durant in se
in mente constituunt [illegible] cuius de
secundum auctores medicine et non modica
est et sic ultimus secundum ordinem proportio-
num etc. quo investigatur causa motus
melancolie de .2. in .2. ¶ Motus vero materie
flegmatice ad saturnum reducte secundum
quod dictum est de sic secundum revolutionem saturni
diurnam et revolutio que cum sole similiter
participat. Talis enim motus huius materie
convenientissimus erit cum in ea omnes huius-
modi res annales se habent et in annalibus similiter
huius minus recedat a media sanguinis
in suo qualitatibus est eidem ideo conveniens
est tempore in motu suo motori sanguinis
qui est sol ut dictum est aliquantulum adherere
¶ Duplicis autem quartane periodus per-
tam secundum revolutionem saturni diurnam proprie
materie sufficienciam ad duos paroxis-
mos continuitudines tertium retinet per
iodum proprium que est de .2. in .2. ¶
¶ De periodo vero quartane, sextane, septe-
ne et nonene dicetur autem quod prius patuit
materie tarde movetur et proprie consuetudine
eius ex quo accidit quod paroxismus
quarti reciprocatur ut usque ad .6. diem
vel ad sequentes unde dicit quod melan-
colica non facit pro hoc quod ipsa est
multa et non proprie quod ipsa est pauca
consueta et hec causa sufficit de medico
magistri medicis et capit ad hoc unde dicit
autem. ¶ Verum adhuc restat quo-
niam considerat secundum medicine et causa
ordinis illarum periodorum materia nunquam
de se confusa est et indeterminata ut dicitur
etc. Unde Gal. secundo dierum creticorum c. 4.
similiter. vult quod materia est causa diversitatis
et permutationis nec est adherens ordi-
nem nisi de vi [illegible] proprie quod requirit aliquod

celeste ordinationem cum si debeat ordinem
observare ¶ Et quia causas horum perio-
dorum convenientes possemus recitare proprie
quod licet huiusmodi febres sint de
attentionibus vero ad extractionem tamen aliquos
aliquantulum declinans dicemus ¶ Dicimus ergo quod
tamen huius febrium motus ad saturnum reducere
ut dictum est et quemadmodum est in saturni
periodos aliter huius febrium periodi ad
illos reduci possunt secundum quod declinans
executi sumus ¶ Ut ergo declinans brevius
expediamus si proportio insuper annorum
materie periodi saturni a minori annorum
periodo consideremus in nonum proportionem
correspondentem febri nonene. Consimili-
ter si consideremus proportione insuper annis
medietatis annorum materie periodi sa-
turni a minori in decimum proportionem correspon-
dentem quintane ¶ Est autem saturni
maximum periodus annorum .467. annorum
quidem est annorum 30. ¶ Periodi vero sex-
tane et septene investigari possunt
ex quartario et senario numeris tertio
naturali quantum super diximus de investi-
gatione quartane ex denario et sena-
rio. ¶ Sed non investigatur aliquid super huiusmodi
periodorum investigatione licet enim est
modus traditus ab auctoribus
astrologie sed quod testatur avenezre
in libro coniunctionum prima parte et Hali ubi
de periodis determinat planetarum et
albumazar in libro de revolutionibus annorum
nativitatum ¶ Secundo est quod quando quartana
per quod saturnus agit actione corporis
quantum corrumpere magis quam virtus vite
quia martis quartanis ideo necessarium
fuit principium illud vite quod est sol fortem
esse et vigorosum ut fortius et efficacius
resistere possit saturno quam illud
principium quod resistit marti quod

cum luna ¶ Saturnus cum sit excedentis frigiditatis et stella mortifera quam propter solem naturaliter calidum et humidum eum temperat. Mars autem excedentis caliditatis et inimicus vite cuius malicia frigiditate lune temperatur.

Incipit sexta particula de signis et eorum effectu [?]

Nunc videamus omnium signorum influentiam in particulari lune in eis. De ariete

Cum infirmitas acciderit cuique luna existente in ariete cum Marte aut sole erit infirmitas in capite propter caliditatem solis et dolebit ei pulsus capitis. Habet quoque febres calidas et non vadit calitas ab eo pacientisque augmentabitur locus. Jupiter quia nimium calorem patitur et dolorem in pulmone ... vehementissimum pulsum. ¶ Mars erit ei nimius sanguis de vena cordis ... uti rebus frigidis in potu et cibo et calorem minuentibus. Et hec infirmitas deveniet in frenesim. ¶ Et si cum eo fuerit Mars aut Saturnus morietur ex hac infirmitate infra 10 dies. Die quo fuit luna cum sole per ... aspectum et hoc est si luna fuit in augmento.

Si luna fuit in ariete et in principio infirmitatis aspexit eam ex quadrato aut opposito ¶ Si fuit Saturnus erit infirmitas in principio ... eum ex ... et infirmabitur. Et nunc crescet nunc minuetur infirmitas et similiter illi qui videre non possunt. Et si astronomicis nescius non poteris causam scire infirmitatis. Et si fuit luna in diminutione luminis aut quadrantem qui revertatur ad primum aspectum Saturni. Id est quando diminuit et post alium aspectum eam aspexit durabit infirmitas in bono sive in malo quod si aspexit aliqua infortuna morietur et si non aspexit melior rabitur quando luna dimisit istos aspectus de quibus diximus quod debet cum ... donec ... perfecit aspectum ... ... adgravatione infirmitas stabit super eum donec luna veniat in aspectum aut oppositum solis et si istos non invenerit in ... mortuum morietur. Et si invenit Martem meliorabitur. Et hec infirmitas erit ex aliquo flegmate albo. ¶ Et quando infirmus primum senserit infirmitatem si crescat luna in lumine et ... et Mars ... sol erit in ariete erit infirmitas in capite et ... et nascatur ei apostema in capite de flegmate albo et erit signum de ... Et oportet uti frigidis et oportet ei facere medicamen ... apostema minuatur. Et si fuit luna cum Mercurio in loco solis cadet infirmus sed primo habebit magnum periculum. Itaque Mercurius concordat cum Marte in bono ... Et Mars non facit sic cum Saturno et morietur quando Saturnus est in loco solis. ¶ Sed si fuit Jupiter cum ea ibidem vel Mercurius aut Venus habebit infirmitatem diversam. Si aspexit eam Mars vel Saturnus aliquo aspectu oportet ut des lenem ei medicinam et lene dietam et quoque sedeat quamque se volueret pone eum sedere in alto loco ut possit ... videre et balneo utatur. Sedeat et dormiat plane et bibat aquam frigidam et comedat quod vult. Et quando sic est aspectus non est opus ei dare medicinam nisi ... ... sicut volet.

Si quando accidit De thauro

infirmitas et luna est in thauro et aspicit eam Mars ab opposito vel quadrato infirmitas hec est ex sanguine et senciet caliditatem et sitim et ... de nocte et non potest dormire et voluntatem bibendi vinum aut res frigidas et est ei necessarium minuere sanguinem et dare ei medicinam quam ... cum frigido et humido. ¶ Et si fuit in thauro Saturnus cum luna aut Venus ... et in ... fortuna morietur usque ad dies 9 cum primo cepit eum infirmitas. Si luna fuit ... suo lumine ... et aspexit eam Mars ex ... vel ... et luna venit ad Saturnum

et inventum cum ea erit hec infirmitas ex fri
giditate et simpliciter et erit totus frigidus
et dividus et vix pauca loqui poterit
et stomachus erit impotens digerere et in
terius calorem habebit et tamen laxativa
est ei necessaria quia hec infirmitas est
de colera alba. ¶ Aspice lunam cum venit
ad oppositum loci in quo fuit quia tunc
habebit maximum periculum et laborem et
morietur. Si non invenit lunam aliqua
fortuna in uno signo et si invenit
fortunam cum ea usque ad 19 dies eva
det. Habebit hanc infirmitatem de nocte in
pectore et lingua erit sibi combusta
et habebit maximum calorem in ore et
oculis videbit cum candelam et bal
buciet et habet febres ex sanguine et
nimiam sitim patietur et est ei opus
medicina laxativa et sanguinis mi
nutione et mundities quantum vult
et bibat frigidam. Et aspice quando luna
fuit in trino aspectu a sole si mi
nuitur infirmitas evadet. Si vero
est contra morietur quando luna est in oppositione
solis. Sed si invenit Iovem vel Vene
rem evadet. De Geminis

Si fuerit luna in Geminis quando aliquem
acciderit infirmitas et aspexerit eam
Mars vel Saturnus ex 4 vel 8 illa
infirmitas est quia perdidit sompnum et
quia habuit indignationem et iram vel nimiam
cogitationem de aliquo negotio et dolebit
totum corpus et durabit hec infirmitas
10 diebus. Postea habebit calorem in
corpore et tamen iacet de nocte se infra
excedet et dolorem habebit in capite.
Sed si cum luna non fuerit una ex for
tunis morietur usque ad dies
20. ¶ Cum autem fuerit luna in Geminis
addens in suo lumine et gradibus

Sed quod accidit alicui infirmitas et luna fuit et Saturnus et Sol cum ea

et Mars aspexerit eam ex 4 vel 7 erit hec
infirmitas ex colera rubea et febres habet et
pulsus est vehemens. Minuat itaque sibi
sanguinem et frigida utatur cibi. Si fuerit Saturnus
in isto aspectu et nulla fortuna fuerit cum luna
morietur quando luna venit in oppositum ab illo
in quo erat quando infirmitas eum accepit. Et
si aliqua fortuna aspexerit eam evadet
sed magnum habebit periculum. ¶ Si fuerit
luna in Geminis hec infirmitas est ex frigiditate
et si fuerit Saturnus cum ea erit hec infirmi
tas in parte capitis. ¶ Cave ne minuas
ei sanguinem et non utatur humidis nec frigidis
sed dentur ei res calidas. ¶ Aspice quando luna
venit in oppositum solis si invenit aliquam
fortunam aspicientem ipsam evadet alioquin
morietur.

Si vero sit luna in Geminis et aspexerit
eam aliquis bonorum fortunarum bono aspectu
evadet. Sed minuetur hec infirmitas cum alia luna
Sed quando dimiserit ista fortuna et non in
venit aliam fortunam quousque venit in
oppositum locus in quo erat non poterit scire
medicus quid infirmitatis habebit. Sed tunc evadet
cum luna fuerit in oppositione predicta.

Si autem luna fuerit in Geminis et cum ea
Sol et Mars est hec infirmitas magna et unus
oculus ei lacrimabitur et veniet infirmitas
et melancolia est ei timor et timet multum
et apparent ei cum diverse figure. Et eius plus
non invenies pulsus capitis dolet. Ca
ve ergo ne minuas ei et da ei cibum
levem calidum sed fac eum iacere in quieto
loco. ¶ Aspice ergo quando luna fuerit ad aspectum
4 loci in quo fuit et tunc morietur in
finis. ¶ Sed cum luna fuerit cum Sole et
Marte et aspexerit ea fortuna ex bono
aspectu et luna est addens lumen et
gradu evadet cum luna venit
ad 4 aspectum in quo prius fuit.
¶ Vide ne des ei potionem
sed utatur levi cibo et balneo

et in alto sedebit. **De Cancro**

Si fuerit luna in Cancro quando alicui infirmitas acciderit et aspexerit eam Saturnus ex quarto vel .x. aspectu infirmitas quoque exierit de balneo frigido cum intraverit et nullum sentit dolorem, dolebit circa pectus et stomachum habet et pectus habet calorem, pulsus quoque non invenit non modicum dolent ei lumbi et opus est ei medicina ad pectus mundificandas et tussim removenda. ¶ Si vero non fuerit cum luna vel non aspexerit eam aliqua fortuna donec venerit ad quartum locum solis aspectum antequam fuerit quando tempore cum infirmitas et oppositum habet mori usque ad dies .10. Sed si aspexerit eam fortuna evadet sed magnam fatigationem habet. ¶ Sed si eam Mars aspexerit ex quarto vel .x. infirmus primum vomit et malum stomachum habuit. opus est ei medicina frigida et stomachum restaurativa. Si non aspexerit eam aliqua fortuna in ipso loco morietur antequam veniat ad quartum aspectum. ¶ Si vero cursu vacua est in Cancro luna infirmitas est ex nimio potu habet dolorem in nocte et volens sedendi in alto et discooperit se et loquitur audire non vult vocem atque rebus quaerit quod eum infrigidant. ¶ Cum autem venit luna ad oppositum Cancri eius est. ¶ Sed si invenerit planetam Martem generatur infirmitas ad febres calidas pulsus non invenitur uno vel secundo. Est tamen minime necessaria et dicit sanum infirmum. ¶ Si fuerit ut diximus de loco ubi fuit ad .20. gradum. Si autem invenit .90. usque ad oppositum habet autem malum videre in nocte aut clamat et nimium fatigatur sed quando venit ad .x. aspectum evadet. ¶ Sed si invenit in illo loco fortunam recidiva erit infirmitas in alia et evadet quando luna fuerit reversa ad locum in quo erat quando infirmitas eum accepit et si fortuna non invenit morietur et si fortuna aspexerit eam bono aspectu evadet. ¶ Si vero luna

fuit in Cancro et Saturnus et Jupiter cum ea habebit morbum ex frigido per .3. dies et vincet. Si autem luna fuerit in Cancro et Saturnus et Mercurius et venerit cum ea erit infirmitas ex fatigatione itineris et quando venit nimium cursu cum vulnere et sit multum debilis et non minuatur ei sed cum cibo confortativo sicut carne assata et pullis et nec des ei res frigidas et cum exierit de loco illo et venerit ad oppositum loci in quo erat si fortuna invenit cito evadet et si infortunium invenit crescit infirmitas et morietur. Si autem luna fuerit in Cancro et Mars et Mercurius cum ea infirmitas est ex nimio labore scribendi et legendi et cetera. Decola[?] ... dicit medicina purgatione colerae nigrae. ¶ Cum fuerit egressa de loco illo et invenerit fortunam evadet cum luna venerit ad quartum aspectum illius fortunae. Sed si invenit infortunam habet mori quando erit in quarto aspectu illius infortunae. Sed si non invenit aliquem planetam cum ea dicit dum venit ad oppositum loci in quo stat. ¶ Sed si invenit in fortunam durabit ei infirmitas usque dum venit ad locum in quo primum fuit et evadet. Sed si invenit infortunam prandium aspectum quando venit ad oppositum efficitur mente captus. ¶ Si vero fortuna invenit cum venit cadet in aliam infirmitatem et evadet.

De Leone

Quando luna fuerit in Leone et aspexerit eam Saturnus ex quarto vel oppositione erit infirmitas ex albo flegmate et dolorem habebit in capite ita quod vomet et intestinum et habebit febres multas et nimium durabit et si infirmitas maior erit inclinus quam extunc et nimium erit stupidus et si nullam fortuna aspexerit morietur dum venit ad septimum aspectum loci omnis. ¶ Sed si fortuna aspexerit evadet dum venit ad quartum aspectum. Si vero luna est in Leone et aspexerit eam Mars ex quarto vel .x. erit infirmitas ex hemitritea sanguinis et calorem nimium patietur et cum duae febres acceperint bibat quando res frigidas et siccas. Sed

si aspexerit eam aliqua fortuna ex bono aspectu euadet post fatigationem magnam. Sed si fortuna non aspexerit morietur quando luna uenerit ad oppositum loci in quo fuerat tempore infirmitatis incipientis. ¶ Si uero primum infortuna aspexerit primum morietur quando uenerit ad quartum aspectum loci in quo fuerat. Si autem luna sit in leone in principio egritudinis et aspiciat eam mars aut sol ex quadrato aspectu habebit nimium calorem intus in pectore et pedes et manus frigidas dolorem in capite. Oportet ei minuere sanguinem si potest quando luna est in illo signo. Sed si in illo signo non potest minuere diminuere eum donec ueniat in medietatem sui luminis. ¶ Ungantur sibi pedes continue quod tollat frigiditatem. Sed si mars uel sol cum ea in uno signo fuerint erit hec infirmitas ex dolore cordis. ¶ Quando uero luna uenerit ad quartum aspectum loci in quo fuerat euadet. ¶ Cum luna uenerit de uno ex locis quos diximus et uenerit Jouem in itinere aut uenerem antequam uenerit ad quartum aspectum oportet eum ponere in balneo et in alto loco sedere. ¶ Si uero saturnum inuenerit contra hec infirmitas ad uitium uertitur euadet. Quando luna uenerit ad locum in quo fuerat primum et quando luna inuenerit solem uel martem et fuerint cum saturno uel mercurio erit infirmitas sic dicamus de dolore cordis et erit longa et timendum est ne ueniat in mentis obliuionem. Vtatur rebus frigidis simplicibus et ne iaceat in loco lucido. ¶ Aspice quando luna uenerit uel fuerit in quarto aspectu loci in quo fuerat si infirmitas creuerit morietur si minuetur euadet quando luna uenerit in oppositione. Sed si inuenerit fortunam non euadet donec luna perueniat tamen quando ad locum in quo erat quando infirmitas eum arripuit. De uirgine

Cum luna fuerit in uirgine et saturnus aspexerit eam ex quarto uel oppositione infirmitas erit ex qua habebit dolorem stomachi uentris et ele[...] sustinebit intestinorum et intus habebit apostema de felle albo. In intus quoque calore patietur et debilis pulsus est ei et in memoria potest astringi debet

infirmitatis pro cognoscere. ¶ Vtatur rebus frigidis et humidis. Oportet est ei ut sumat aquam calidam quae non egreditur. Ista enim infirmitas futura est longa. ¶ Si non fortuna eam aspexerit euadet post multos dies et si infortuna eam aspexerit morietur ad dies 20. ¶ Cum fuerit luna in uirgine die 10. quarto uel in ea erit infirmitas cum magno calore intus et nimium assellabit et minuet sanguinem et pulsus est fortis habet malum stomachum et ei medicina uentris constipatiua uentris rebus lenibus. ¶ Sed si non aspexerit eam fortuna morietur usque ad dies 30 et si aspexerit eam fortuna uiuet. De uirgine

Cum luna fuerit in uirgine cursu uacua habebit fluxum uentris et quando facit urinam pungit eum urina in uesica et urina non facit. ¶ Sed si fuerit cum ea mars uel mercurius uel sol erit infirmitas maior et nimis longa. Oportet ei medicina quod fluxum uentris restringit. Habebit maius periculum quando uenerit luna ad oppositum loci in quo fuerat. Sed si aspexerit eam fortuna uiuet et si non morietur. Et si fuerit sic et inuenerit saturnum cum ea uel mercurium et uenerem uel Jouem infirmitas erit longa et habebit dolorem cum pectus et non euadet donec luna uenerit ad locum ubi erat quando infirmitas eum cepit.

Cum luna fuerit in libra De libra et uenerit ad quartum aspectum et saturnus aspexerit eam ex quarto uel oppositione erit hec infirmitas ex nimia potatione et maior erit infirmitas quando luna erit in diminutione luminis et egrotum in oculo capitis et capita dolent pectus est strictum tussit et habet flemmam album in pulmone et sternutat multum. Habet febres leues. Oportet est ei medicina temperata et cibo temperato leni uentris. ¶ Si non aspexerit eam mars ex malo aspectu morietur et si non aspexerit uiuet quando luna uenerit ad oppositum loci in quo primum fuit. ¶ Si autem luna fuerit in libra et aspexerit eam mars ex quarto uel in ea erit hec infirmitas extinguere et habebit magnas febres et pulsus sunt uelocentes. In nocte autem uidet pessimas uisiones et non potest dormire et habet aquam crassam albo et est ei necessarium minuere et opus

ei medicina temperata. Si vero aspexerit eam fortuna
morietur usque ad dies .12. [al. 20] Et si aspexerit eam alia
fortuna evadet dum luna venit ad oppositum loci
in quo fuerat ¶ Cum luna fuit pegna in libra
erit hec infirmitas ex dolore pedum et manuum in
tus habet calorem et coleras generat que sunt vinolentos.
et balbuciunt [al. balbuciat] cum loquuntur medicina que necesse est ei et
digesta frigida et humida et minuto sanguinis.
Cum autem luna exierit de loco illo et venerit for
tunam que fuit cum ea evadet cum luna venit
ad .4. a significante morietur. Cum autem luna fuit
in libra et mars et sol in oppositione eius erit hec in
firmitas incipiente valde magna. Sed si
fuit e contrario cum luna erit dolor incipiente
et [illegible] ei laxativa et minuto est ei necesse et
medicina laxativa. Et si luna non venit vene
rem aut Jovem quando exierit de loco illo evadet
si minime morietur.

De scorpione

Cum luna fuit in scorpione et aspexerit
eam saturnus ex quarta vel oppositione erit hec infirmitas
ex sanguine putrido et debenti ¶ Et fuit luna
in diminutione luminis et fuit [illegible] et non aspexerit
eam fortuna morietur et si fuit addens lumen
et [illegible] et fortuna eam aspexerit vivet. Cum
autem luna fuit in scorpione et mars cum ea
et Jupiter aspexerit eam ex quarta postea habebit febrem
valde necesse est ei medicina laxativa temperata dum
exierit luna de loco illo et iungeret se Jovi eva
det ¶ Cum autem luna fuit in scorpione pegna
erit hec infirmitas que primum incipit esse
levis et paulatim [illegible] et [illegible] et mittit
[illegible] manu postea non patietur [illegible] et pus
[illegible] ei [illegible] in naribus. Cum autem luna ve
nerit in tertium aspectum loci in quo [al. fuit] erat patietur
febres calidas et cum luna invenit solem et
non invenit fortunam morietur. Si autem in
venit fortunam evadet et [illegible] ei [illegible] melius
[illegible] et vivet et est ei opus medicina ad
illam infirmitatem ut [illegible] et in balneo
[illegible] in loco aeque calido vel frigido. Cum
autem luna fuit in scorpione et cum ea mars
et saturnus [illegible] in fine habebit febres calidas
et alias frigidas et est ei necesse medicina
et res que minuunt
[illegible] et [illegible] ut [illegible]
dat [illegible] et non
minuat sanguinem. Cum
vero luna exierit de illo
loco et aspexerit eam

fortuna evadet usque ad dies .12. Et si eam
non aspexerit durabit usque ad diem decimum [al. 20].
Cum autem fuit

De sagittario

luna in sagittario et aspexerit eam saturnus
ex quarta vel .7.a erit infirmitas ex flegmate habebit
quoque calorem in toto corpore pedesque ei erunt
frigidi. Durabitque hec infirmitas quousque
iungetur luna saturno bis. Sed si in
venit fortunam non durabit amplius
infirmitas quousque venit luna ad oppositum
loci in quo fuit ¶ Cum vero luna fuit in
sagittario et aspexerit eam mars ex quarta vel
.7.a et addiderit suo lumini et gradibus est
infirmitas hec quam medici scire non possunt [possunt agnoscere]
quia nunquam dicit quod dolet ei caput et totum prop
terea aliud ei accidit quam fuit in balneo
et nimium calefecerit se et nimium frigidus
in [illegible] in [illegible] suum et incepit [illegible]
[illegible] multum et [illegible] opus est ei medicinis
constipativa sed [al. leni] [illegible] dicta et lenitivi
syrupo post acetosum. // Cum vero luna
exierit de loco illo et invenit saturnum
morietur. Sed si invenerit fortunam vivet
sed magnam fatigationem habebit ¶ Cum
luna fuit in sagittario ex Jove vel
venere erit infirmitas ex tussi et dolo
rem habebit in pectore et cum exierit de
illo loco et aspexerit sagittarium ex
quarta evadet et est ei necesse medicina mollificati
va. Caveat ne se balneet

Cum luna

De capricorno

fuit in capricorno et aspexerit eam saturnus
ex quarta vel .7.a et fuit in diminutione luminis
et gradium est infirmitas ex fatigatione su
doris et frigore cum accepit [illegible] est
clausus et multum [illegible] fides
[illegible] et pectus ei dolent habebit febres
ex sanguine ¶ [illegible] cum [illegible] et syru
po temperato ¶ Cum autem luna aspexerit
fortunam evadet sed habebit magnam
fatigationem. Si vero [al. fortuna] non aspexerit morietur
usque ad dies .20. ¶ Cum autem luna fuit
in capricorno et aspexerit eam mars ex quarta
vel .7.a erit hec infirmitas ex vomitu mul
tis coloribus et habet fluxum ventris ardet
ei multum stomachus et fiat hec magna fe
bris et sudat multum et pulsus semper
non inveniuntur [illegible] opus est
ei medicina frigida ¶ Si autem luna
aspexerit fortunam evadet et si non mo
rietur ad dies quinque

¶ Cum autem luna fuerit in capricorno cum
marte et sole erit infirmitas ex nimia
fatigatione et collectione et dolore et habet
febrem ex colera citrina. Caveat a balneo
et se non infundat aqua frigida sed
quando exierit luna evadet usque ad .x.
dies.

De aquario

Cum luna fuerit in aquario addens in
suo lumine et gradibus et aspexerit eam saturnus
ex q. v. r. erit hec infirmitas ex nimio
labore et perdit sanguinem et quandoque est ex ista
et quandoque minuitur et timendum est de eo. ¶ Et
preter quandoque venit ad oppositum si meliorabitur
vivet. Sin autem morietur usque ad
diem .xi. ¶ Cum luna fuerit in aquario
post gutta primum habebit malum et dolebit
intus habebit febres calidas et generabit
multum et habebit magnam angustiam. Sed
quando luna venit cum sole habebit melius.
Aspice quando egreditur a sole si in veniet for-
tuna antequam veniat ad locum in quo
cepit infirmari infirmus evadet. Si
autem non invenit morietur. ¶ Cum autem
luna fuerit in aquario cum saturno vel
mercurio est infirmitas ex colera nigra
et si luna addit suo lumine et gradibus
et invenit eam fortuna antequam sit in
opposito loci in quo erat evadet. Sin
autem morietur.

De piscibus

Cum vero luna fuerit in piscibus
addens suo lumine et gradibus et saturnus
eam aspexerit ex q. v. r. hec infirmi-
tas est ex frigore quod eum accepit
et habet dolorem in capite et in ventre
et est ei opus medicina calida que frigus
expellat. Si aspexerit fortuna vivet
sed post evadet nemo et nodi do-
lebunt ei. ¶ Cum autem luna est
in piscibus addens suo lumine et gradibus
et aspexerit eam mars a q. v. r. erit
infirmitas ex nimio cibo et ex nimio
sanguine et colera opus est ei sanguinem
minuere et maiorem dolorem habebit in
nocte quam in die. Sed si non aspe-
xerit eam fortuna in ipso loco in quo
incepit infirmitas morietur. Si autem
aspexerit evadet quando venit ad locum
in quo erat quando incepit infirmari.
¶ Cum autem luna fuerit in piscibus

et iupiter et venus cum ea fuerint erit infirmus
quia sudavit et bibit aquam et habet dolorem
moturum et habebit febrem cum frigore
post cum calore. opus est ei medicina
laxativa coloris expulsiva. Et quando
luna venit ad oppositum illius loci evadet.
¶ Cum luna fuerit in piscibus et mars
cum ea est infirmitas ex sanguine opus
est ei ut minuat sanguinem. Et si for-
tuna aspexerit eam vivet. Sin autem
morietur. Et non quando est et aspexerit ea fortuna ...
intelligi in ...

De aspectu planetarum

... quod tuo est melius
... planeta qui est in ascendente
... si est bonus vel malus sit
significat sicut dominus ascendentis. Quandoque aquarius
est leone fortior quia eius dominus significat
in rebus finis. Leo tamen quia ipse dominus
suus est dignior venere. Tamen radio scorpionis
quia eius dominus est velocioris operationis
quam venus. ¶ Mars si est in sua virtute
eius aspectus quadratus est melior quam
trinus si est in suo occasu. Sed cum malus
fuerit planeta est dominus ascendentis vel
almuten est melius si est virtuosus.
Si autem in coniunctione vel aspectu est melius illa
hella dicit quod cum iupiter est in primo
capricorni partibus .3. gradibus et est retrogradus
est melior quam si est rectus nam re-
cedit a suo detrimento et vadit ad
suum decorem.

Astrologi dicunt quod omnis planeta in
capite draconis et cauda ... bonum vel
malum sequentia signo quod est ingressus
postquam est progressus .xii. gradibus an-
tecedentis. Ut si iupiter esset in .xii. gra-
dibus aquarii tam fortunat capite et piscis
a beo. et est melius ut planeta tam perveniet
.3. v. q. gradibus quam ... solum. et ... sit
ei virtus usque ad medietatem. Sed est melius
ut planeta sit infortune mali in gressum
suam virtutem quam si esset fuerit sue vir-
tutis ingressurus malum. R. G. cd. 6.
Pro adulterio est malum ut in ascende-
te vel ingressu sit iupiter vel saturnus vel
venus non destruet malum. Sed si
est ibi mars vel saturnus
est melius si in omni me-
li inceptione

Pro longitudine vel
colore considerandum est
dominus faciei si videt

iiij

ascensionum terminat[ur] dies .3. vel minimum vel
honorem secundum quod videt ascensus alicuius s[a]n[ctu]m
est ut luna sit ingressa quoniam separet de
malis. ¶ Saturnus significat longum
si est in ascendente super mediocre. Ma
rs longum. Venus breve. Mercurius
Luna mediocre. Sol magnum. Sed sa
pientes dixerunt quod sol et luna parte significant
ver[u]s[?] morum sexu naturali significat libi
dine[m] si est cum marte luxuriosus si
cum saturno castus. ¶ Nonumquam est receptio
nisi inferiores sint imperante superioris
¶ Ideo saturno os. Veneri. medulla. Jovi
caro. Lune vene. Soli artic[ulationes]. Mercurio
nervi. Pannicli marti contingunt. ¶
In receptione planetis .4. ducentes sunt consi
derande ¶ Primum est cum vis orientalis
vel occidentalis ne sit combustus a sole
nam tres superiores cum sunt orientales
sunt fortiores semper occidentalibus
orientales sunt cum infra .6. signa
ante solem. occidentales cum infra
totidem post solem. Quoniam sciat[ur]
alens singulis. [nativitates]

Ante scire nam, nativitatis considera
coniunctionem solis et lune vel oppositionem
que est ante primum sol intret arietem
considera in quo signo sit saturnus
tunc et si sit in signo igneo annus
erit calidus si sit in frigido erit
talis. Et in humido vel sicco erit talis
et consimiliter ut signum nam, tunc in
quo est saturnus et natura eius consi
dera ministeriisque cum saturno natas planetarum que
sibi associantur eumque aspiciunt. Sic indica
bis de Jove cum suis associabus. sole vel et
in opposito cum sol intret alia signorum
mobilium aliorum capricorni sive cancri sic
Si indicium Veneris et mercurii in quolibet
mense in tempore coniunctionis solis et lune vel
oppositionis in inicium mensis si in coniunctione
fuit ascendens et portans aspectos
sic sol et lune cum saturno vel eorum aspectus
ad saturnum Jovis et saturni et eodem modo
cum mercurium Veneris cum marte et Ven
us significat humiditate et madefactiones et pluvi
as mercurius ventos. Quando fit

tur a [...] o alexandre. Flebotomandum
ne medicinam assumas vel venam capias sine
licentia scientie astrorum quia ex astris scitur
medicine ¶ Si volueris flebotomari non accip
ies donec novi luminum [...] [...] recedat
a sole et cave ne sit luna in tauro vel
pisce. Et precave de aspectu sol ad luna asce
dente et similiter cum fuit luna in gemini vel tertio
tuus in signo aquoso ¶ Tunc cave ne fuit
mercurium in constellatione ascendente vel sibi
opposit[us] et similiter dico de saturno ¶ Et utilior
horarum ad optionem vene est in dolenti me
dietate mensis lunaris ita quod luna sit lu
mine diminuta. et quod sit luna in libra vel
scorpione et cum motu stelle in ea non respi
ciunt quia tunc est luna deterior. cum fuit in seda
medietate repleta est vel nocturna ¶ Preterea
in diminutione sanguinis non appone bonum
sed per scarificationem cum fuit luna accessens
in lumine nec respiciat ad eam stelle no
cive hec est opposita marti et quod luna sit cum
Venere vel respiciat ipsam Venus vel mercu
rius. Cum non luna fuit in constellatione asce
dente tunc hic dominum vel potestam super eodem
loco in corpore. Quando sit sumenda medicina

Cum volueris sumere laxativam
laxativam medicinam consistat luna in
scorpione vel libra vel pisce ¶ Sed precave
de approximatione lune ad saturnum quia tunc
facit congelare humorem et medicinam in corpore
et quanto magis elongatur luna a saturno tanto
melius est ¶ Et fiet est tunc cum fuit in mercu
rio itaque principium tui operis secundum bonam
constellationem lune et eius absentiam a noctivis
stellis et eius prosperitate in ascensu ¶ Cum ergo
dare volueris medicinam vide in quo signo
sit sol quia si sit in signo colerico opor[tet] plus
dare medicinam In melico plurimum. Si autem
in flatico modicum [...] [...] et tamen signi cum
sol prolabit[ur] constringitur veneris [...] [...]
[...] diligere est attendendum ut luna sit in
signo colerico. Aut melico. Aut flegmatico
si autem ambo luminaria incolerant signus se re
spiciunt vel receptiunt tunc medicina data
parum movebit. Si non in melico. Aut omnino
nichil et valde parum accipietur solutio
Si autem in flegmaticis facile medicina

No seminim
Fag[...]

137

simpeti stacet ducet et perpue si luna fuit in
augmento:—

No

Docet quod luna existente in aliquo signo
non est utile incidere membra que
illud signum regit. Attendendum est ergo in incisi
tio cyrurgie et medicine facte incisiones
vel medicinas in membris luna existente in
signo habente signum et dominium super illud vel
habente aspectum ad illud:—

Hec est figura extractionis occultorum
secundum hylles et veneriu (?) rectum occul
ta et quadrante mutu dei. ¶ Si bene
sciuit caltuor (?) equare ascendens et sciuit
quomodo perambulauit unusquisque planetarum
in signo in quo est ex gradibus necstricitus (?)
preterea signum et veniet pre sed non inveniet
locum et hic est regula. ¶ Aspicies ascendens
et dominum eius et dominum hore et vide si quis
horum melius aspiciat ascendens et ipsum
constitue significatorem et aspice ubi sit
qui si fuit in ascendente erit illud occultum
ex parte in medio orientis et si fuit in angulo

ascendente erit in ipsa linea orientali in ea
ditante et si fuit in medio erit versus mundi
ad dextram tuam dum aspexeris oriente.
¶ Si autem inveneris significatorem inter quartum
et ascendens erit inter oriente et septen
trione. Et si fuit in medio ab ascendente
erit prius orienti quam septentrioni ¶ Si vero
fuit in medio ab ascendente erit prius
septentrioni quam orienti. Et si inveneris signi
ficatorem inter quartum et septimum erit
inter septentrione et occidente et facias
diminutionem in eisdem ut supra. Et si in
veneris significatorem inter quartum et as
cendens erit inter medium et occidente
et facias diminutionem ut supra. Sed
ante hec omnia debes inspicere scilicet
luna utrum inspiciat ascendens vel
significatorem vel fortunas simul
quia si aspexerit unum ex hiis significabit
celeritatem inventionis et si non aspe
xerit ascendens significabit tarditatem
inventionis ¶ Si autem illud occultum
fuit in domo scito quod signa aera
significant tectum terrea vero pavimentum
domus ¶ Scito ergo cum inter sit ascendens
et quartum in eo sinistri loco est hic in quarto
occulta et invenies si deus voluit. Et
scito quod si significator sit inter duo signa
[illegible] inter fine unius signi et principium
alterius res illa non fuit furata
neque nec abscondita sed casu ce
cidit—

Capitulum de occultatione cuiuslibet
rei in domo vel quolibet alio
loco sit inveniens. Constitue
ascendens [illegible] ut melius poteris
et eius locum per. x. partes. post hec
aspice ubi sit dominus ascendentis qui
si fuit in signo orientali erit in x.
orientali. tunc accipe ipsam quartam et
divide ipsam per x. partes et dimitte re
liquas quartas. post hec aspice dominum predicti
signi orientalis in quo inveniris dominum
ascendentis quod si fuit in signo sep
tentrionali erit septentrionale eius
divisione et aspice ubi sit dominus

eiusdem signi si cum fuerit in signo occidentali. aut partem occidentalem et dimitte
reliquas et aspice ubi sit dominus eiusdem signi
qui si fuerit in signo meridionali erit in parte
quarta meridianam et dimitte reliquas
et aspice ubi sit dominus eiusdem signi
meridiani et similiter divides ipsam quartam
per .4. donec venies ad locum occultatum
et invenies si deus voluit. Et cum
te interrogaverit aliquis de re amissa
vel occulta an eam inveniat vel
non. aspice ascendens et dominum lune
si fuerit dominus ascendentis vel dominus hore
in angulis inveniet rem suam. Si vero fuerit
in domibus tenebrosis id est in domibus
que non aspiciunt ascendens non inveniet
eam. et si dominus hore vel ascenden-
tis fuerit in ascendente res eius apparebit.
cum est et non est amissa. Si autem utrique
cadentes vel ambo fuerint in .10. invenient
eam post aliquot dies. et si dominus
hore vel ascendentis aspexerit solem
inveniet eam. et si cum hoc aspexerit
lunam erit melius. et ubicumque fuerit
dominus hore ibi erit res intelligere.

Modo secundum interrogatus de
occulto. Primum aspice signum
.4. ab ascendente in quo si inveneris
fortunas scito quod in eodem loco sit
aliquid occultum. Similiter aspice in
angulo terre id est in .4. ab ascendente
in quo si fuerit fortuna aliqua scito
quod ibi sit aliquid sepultum quod
si fuerit in domo et volueris scire ubi
sit aspice solem et lunam qui si as-
pexerint in domo in medio domus
erit positum. aspice dominum hore qui
si fuerit in ascendente erit super
portam domus et si fuerit dominus hore
in medio celi erit in medio domus
et si fuerit in .7. erit in occidentali
parte domus et si fuerit domus .4. erit
versus septentrionem. Si autem dominus
hore fuerit orientalis erit illud no-
vum sepultum. et si fuerit occi-
dentalis erit antiquius sepultum.
Aspice .4. dominum qui si fuerit in as-
cendente erit sepultum in terra et si fuerit
vero in ascendente erit in lecto. et si in .4.
fuerit in ascendente erit in pariete. et si saturnus
erit in loco fetido et tenebroso aut in domo
deserta et destructa vel forsan in latrina. et si
sol in meliori loco domus. et si luna erit in loco
aque vel vini. et si mars erit in igne
vel furno vel coquina. vel in loco ubi sit
ignis et si fuerit caput in ascendente erit
in loco altiori excelsiori ut in ascensu
et si cauda est in ascendente erit in loco
fetido tenebroso et humido. Post hec
aspice planetas scilicet solem et lunam et si
fuerit in ascendente vel aspexerint eam ambo
vel alter eorum significabit celeritatem inventionis
illius rei. Aspice .4. et utrum sit aliquis
planeta in .4. quia ipse erit significator
illius rei occulte id est ipse indicabit quid
sit. Post hec divide domum illam vel locum
in .4. partes scilicet orientalem. occidentalem
septentrionalem et meridionalem aspice quantum
ambulavit dominus hore in signo in quo
fuerit ex gradibus et multiplica eos in .12.
et quod collectum fuerit divide per signa dando
unicuique signo .30. gradus incipiens
ab ascendente donec finiatur numerus. postea
aspice signum quale ubi terminatur numerus scilicet
utrum orientale vel occidentale vel septentrio-
nale vel meridianum quia in eadem quarta
erit si deus voluit. Scito quod si in aliqua parte est
invenietur numerus quem multiplicasti in .12. et scito
quia in eadem parte erit si deus voluit.
Post hec divide ipsam partem per .4. partes et
aspice ubi dominus sit signum in quo occiden-
talis numerus et quantum ambulavit de signo et
gradibus et divide eos per signa. dans unicuique
.4. gradus et dimidium incipiendo a signo
in quo est planeta et ubi finietur numerus vide
utrum illud signum sit orientale vel occidentale
etc. et scito quod sit in eadem parte post hec divide
ipsam partem in .4. partes et aspice dominum signi
in quo occiderit numerus tuus in eius domo
sit et quantum ambulavit dominus eiusdem domus
ex gradibus in signo in quo est et divide eos per signa
dans unicuique .4. gradus et dimidium incipiendo
partes a signo in quo est et ubi finietur fuerit numerus

dixit quod signum fit scilicet vtrum orientale etc.
Et scito quod medicum pte erit. Hoc nunc
operare quod volueris donec reddatur locus in quo sunt
domus tabule in sua longitudine et latitudine
et inuenies si deus voluerit et hoc est dicere esse sciencia
gorgij secundum quosdam qui est dicit vt questum
pte rei occulte in parte fortune et domino eius
id est si fuerit isti morientibus signis erit
moriente etc. ¶ Dicit etiam vt questum quid
sit res occulta aspiciat domum et dominum eius.
Item dicit quod sit si dominus ascendentis et
luna fuerint in bono loco fortes et fortunati
erit aliquid sepultum in loco si deus voluerit. Et
secundum ptolomeum sic si aspexerit significator
ascendens erit genus rei occulte ex natura
ascendentis. Et si non aspexerit eum erit natura
loci significatoris et domus. Tunc significat eius eo
locum locus quod tunc significat caput eius quod si fuerit
super terram erit nomine sepulta et si fuerit sub
terra erit aquatica et dominus partis fortune significat
longitudo vel breuitas eiusdem rei i. longitu
dine vel breuitate rei cum assumpta est et dominus
tunc gradus quanti et dominus tunc gradus medij
celi de eo scilicet qui fuerit exitus in angulo
a quo dominus tunc tunc scitur natura eius
Commentum ptolomei. Volt hic intelligi significator
iste quod dicit ptolomeus non est dominus ascendentis
nec luna nec ille qui fuerit dignior in ascen
dente tamen sed ille cui coniungimus fortune plures
ille scilicet qui habuerit dignitates in locis luminarum
et nulli fuerit iunctus id est non commiserit dispositionem
suam alteri et fuerit fortis in loco suo aut fortasse
iungatur alteri et fuerit in loco suo fortis iste
talis erit significator intencionis et cogitacionis
et locus in quo fuerit significabit intencionem et
cogitacionem id est si fuerit in domo regali erit
intencio de rege et si in domo peregrinacionis
erit peregrinacione et sit de certis domibus ante
augmentum quod fortitudinis huius significatoris
alie auctoritates quas dicit sunt vt scilicet
habeat dignitatem in gradu coniunctionis
siue preuencionis que fuerit ante interrogacionem
et in ascendente eiusdem coniunctionis siue
preuencionis quod cum fortior erit. Et nota
quod est verum habeat plures siue dignitates
in ascendente reuolucionis eiusdem
anni non et in ascendente coniunctionis ante
eius inmediate i. saturni et iouis
parte et in signo et quod preuenit preter
eiusdem anni. Hic talis sic si fuerit
fortis in figura i. si fuerit directus
et liber ab omni impedimento et fuerit
in angulo habuerit ibi que aliquam dignitatem
et ascendente illi fueritque in ecclesia
ce sum collaudabilis et fortunatus
erit fortior omnibus planetis figure
or figure preterite quod si hic omnia
hic non potuit eo quod valde raro
i ueniatur talis habeat saltem parte ex
eis i. habeat partem in ascendente
reuolucionis anni vel in ascendente
interrogacionis et in locis luminarum
et in ascendente vel gradu coniunctionis
vel preuencionis consilitate et sit fortis
in loco suo figure i. sit directus
et fortis sit in fortitudine planete
et dicitur et careat omni debilitate
et sit in angulo et habeat de his duo
fortitudinibus quas dixi i. habeat
partem in ascendente et in locis
luminarum vel in ascendente reuo
lucionis anni aut in ascendente
proxime coniunctionis i. saturni et iouis
et sit dominus coniunctionis et preuencionis
consilitate. Dominus coniunctionis vel pre
uencionis dicitur qui habet dignitatem
in gradu coniunctionis vel preuencionis
¶ Iste eum ut dicunt dicunt philosophi hic
auctoritates in omnibus que fuerit
coniunctione vel preuencione et quidam
de expertis astrologorum cum in eorum
ret istum forte in angulo nullum
dabant ei participem sed iudicabant
per ipsum solum et vera fiebant
eorum iudicia. Hic igitur talis cum inuenta
fuerit de predictis auctoritatibus
due vel plures et fuerit hora inter
rogacionis in bono esse ut supra
dictum est erit significator qui dictus est.

arboris figuratorum philosophorum et non est
dubitatio moribus indicens quod polluitur
indicatur et scito quod hec est defectus
astrologie et occultabant antiqui
sapientes astrologorum arcanis qui
in habitu arte animi docti erant

~~Explicit liber primus domini~~

Omnipotens sempiterne deus respice propicius ad preces ecclesie tue et da nobis fidem
rectam spem certam karitatem perfectam humilitatem veram corporum pacem
et cordium aeris temperiem terre ~~ferti~~ fertilitatem et concede ut in nobis sit simplex
affectus paciencia fortis obediencia perseverans pax perpetua mens pura rectum et
mundum cor compunctio spiritualis virtus anime vita immaculata consummacio
irreprehensibilis ut viriliter currentes in tuum mereamur regnum feliciter introire amen

renibus fit una

Dicitur urina quod fit renibus una

id est demonstrare

Aut ab urin grece quod demonstrare sonat

Aut quia quod tangit mordet desiccatque urit.

Ut de lacte serum sic limpidus eliquat humor — sicut a lacte serum sic a sanguine urina

Sic liquor urine de massa sanguinis exit

Sanguinis est urina serum subtile liquamen

Humorum quos confit ars veritura sede

Et princeps operis dum fit cribratio verum

Dum fit ab impuris pure discretio partis

color substantia contentum quod sit in albedine qui ibi essentia / sibi / tenax / clara clara

Qualis quid sit tunc quod in hoc contineat quo tractus sibi quam prima et secunda ideo urina quia prima digestio

complexio / regiat demonstrat aliter fit aliquando

Etas natura sexus labor ira dieta / sudacina

et balnea

Cura fames motus lavacrum cibus unctio potus

Debent artifici certa ratione notari

valet modicum de hiis consultare

Si cupit urine iudex consultus haberi

// [illegible] lapsu [illegible]

Quattuor ex [illegible] cum [illegible] [illegible]

Debet iudicium potior sententia sumi

debilitas
Integritas lapsus vicium virtus minus aut plus

Et status his medius sit ab hoc examine certus

alba [illegible] lactis
[illegible] glauca [illegible]
[illegible] color
Bis denos urinam possunt variare colores

Quos ex subscriptis poteris prendere formis

signat indigestionem

pallida [illegible]

Rigidior urine facies incommoda febris

Quartane solvit mortem portendit adurit

de nigra urina
Si nigri ad fundum sic residens depinxit humor

rufa [illegible]
rubea [illegible]

Matrix purgatur [illegible] sentitur fluxus [illegible]

sine morte in febre
In febre [illegible] mortem nigra fetida paucula pinguis

rubicunda [illegible]
ex casu digestionis
Vestre vicio [illegible] renum [illegible]

Nubila dic certo quam nigra et pendula nubes

signat adustionem
Largius obfuscat sedimen sed [illegible] naturale erit

[illegible]

Rursus oppressi turbatur parte saporis

Sanguineum fluxum dicit de nare futurum

Et si signa mali concurrant sunt soluti

Judicio mortis dampnant vel liberant egros

Congruit mixture cum spisso federe spumans

Subtilis cogitur (mesfinis) refugit ingressus liquoris

Ut tenuem tolleat qui nec sibi equalor ~~herer~~ heret

Impetrat eventus casus quod fortie violentum

Non obtusa (par) parem deductio clausa maris

De colore livido — Livida si fuit livor vel particularis

Vel totalis erit partium livida membri

Aut membri nature humore mortificatum

Aut sursum livens vel incommodata causa

cavitatis cum opposita ex ea. a fine.

Partum emittente medius morbusque caducus

Hesthicus synochus bene inpetuus catarrus

Erragbona lapsus matricis passio fluctus fluxus

Coste pulmonis vicium dolor articularis

Corrupta tussis bis extinctum caloris

Sunt tibi livoris cause quas collige signis

Paralisis vix matura livens oleacia morte

Stranguria mictu livida pauca frequens

Livor cum guttis se vincet atque intus

Constanter loquitur speciale malum

Lividitas hethomosa malum probat articulature

Est quoque venenata nimia sudet mali

Feriebit si matrix oppresserit aut dyafragma

Insiat urine liuidus erit color

Fellis subtilis urine longeuit color

Splen ydropem crapulam nessim dyabetem

Aretrict coleram que nigra | pedes scotomia

Epatis algorem febris cammote mortem

In sene urini fragilem vel defectu puerilem

Inllesis humidos et colli lipothomiam

Quod quartane declaret et amphymerine

Matricis varias mittit in muliere querelas

Hemoroides et dylomatem que signet

Et se iudicii [fallax] fautorem misceat errore

Talis audit potest aut indigesta nocti

Spissi subsapiens [generat] gignit nulla liquoris

Est in iudicio claucus color emulus [albo] aster

Terminus offendit nativi iuxta coloris

Si fuit tenuis mediocriter aut mediocris

Glauca vel alba notat excessum [flegmatis] ~~flebile~~ [acre] ~~acre~~

Glauca melancolice est consita [vitis] vene

[Lactea] Lactea sub[cerinis]denique in certe [cammate] cometa febris

Dampnat et accusat patientem crimine mortis

Lucis in ingressu signis adiecta sinistris

Fallitur urine sententia sit tibi certo

Servetur ordine quod sit in ethica signat

Mens | sapor | affatus | bone inspiro | virtus

Lactea subtenuis cum larga fossa liquore

Fine mali vomens de vertescente colore

Solvit et a mortis laqueis emancipat egrum

In febre quam replicat typicus quam intercollat error

Lactea subtenuis dictat quod causa fit eius

Frigida pressuram longi factura laboris

Lactea subtenuis febre declinante salute

Impetitur et corpus relevat vitam que reformat

Albescens catrophos vel lactea spissa figurat

Vorogysim colicam lapidem capitis est dolorem

Fleumatis excessum membrorum venatque fluxum

Talis apostasias tamen expulsio solvit

Sepe fit urine distans substancia dispar

Supra pars pertinet capiti . pars media vero cordi ac al

Inferior pars renibus testiculis ac aliis .. in fibulis partibus

citrus

Tinctus ut a medio vel supremo (supina) dissipat urinam (ymen)

Summus superficies mediante vel infime spissa

yposarcha est sigillo lanceo flaccas

Summus vel medius vel preter gaudet ymenam

Et similis sibi regio fuit regioni

In reliquis est et similis ratio generalis

11 ¶ pallida cum pingui vel subcitrina colore

(flammee)
falsitate nuntiat procedere frigora febris

pallida cum tenui colera declarat adustam

pallida subtenuis (ex aquo) cum flegmate febrem

pallida (cui) cum spissum mediocriter associatum

flegmatice calidus nec febres fida notatur

Si male disposito procedit corpore glauca

lactea vel karopos et pallida postnum videtur

Signo pallores sucos nõ resumit resūt

Et reddit decoctum vix digestum tenere

In febre continua lente sub pallida claret

Pondus apostasias in dextra parte futurum

Indicat effectum consistente vigente vigore

Si pluries absentet ventris nec visceris temptet

livens
Pallida spumosa pigris lenis amosa

i. pref.
Paramela sit pectus pustule nõ absone testis

Si plures accedit mors venit vix recedit

i. ydropis · i. repilacō · venis · prisi
Arida & cufrion fluxus constipatio pancam

Indicat iliacam recto contracta mictam

Est multum tenuis citrina i. vel recte figuris

nigr · afficiat
Flegmaticum invenies vel que nigri efficiat humor

i. terciana · tercio · affectat
Condempnet tercio duplici semis impetit annos

nimia cui fel.
Continuat pingu[is] iuvene auffert ductum

Protendit sanum prodoque contractio signat

.i. erratica
Talem constituit quartana planetica febris

Autumpno proavus et sub brumalibus horis

quis
// Thoracis splenis quibus delicta fatetur

intus
Pectoris offensam semet obsistit fine

Splene si mitis viridis virgetur corroset

sicut innuat
Sitit carpit effusio largit litoris liquoris

limina
// In febre continua sic morbi limine certis

salutis
Prolixando metu fit decrementa rigoris

nota .i. morbi
In medio frenesim mortis sub fine duelli

Designat arctice famam fede petris

conficit
// Flatus et colere quam consumit humo reddit

Citrinam tenuem [illegible] at contingit humor

Plus tenuem audus tenuem (quam) resolutus urinam

In acensem cum febre magis sine febre remissam

i. similis

In russum mergens purui color emulus auri

Equalis purus medius cum se liquor unit

i. sani et fortis

Corporis exercicia validique denudat ictus

paracismus terciane

In puero iuvene sene flegmaticus inducit

Russa manens tenuis notat hic incomoda febris

[illegible] · cottidiana · terciana

Continuum terciam duplicem si tempore longo

Spaciis offensam vel febrem quartanam

Principio tamen dum sit noua semina morbi

Russa parum tenuis similis (aut) quam regionem

Nubes rarea et motu gravia caloris

i. falsam · quartanam

In falsam capitam succedit flatu febrem

i. terciana

Et tertium morbo iam recedente figurat

tenuis

Spissa parum iam non fit tenui magis indiciosa

Iudicat ex salso vel dulci flegmate febrem

humor brevis

Flegmatis at salsi mordax exuberat humor

pruritum et scabie

Et sine febre facit enormes excitat artus

Exesas pungens faciens acumine partes

i. fumosa ydropisis

Si sub rufa parum tenuis non nubila fiat

Et talem faciat constantia quae formam

Ydropicus elis pretendit exitialis

tenues

Rufa parum pinguis cum urinula nubis

Indicat ardentem febrem cum flegmate dulci

stat

Insita si subidat color sub constat

Flegmatis excessus dulcis sine febre notatur

Rufa parum tenuis vel pinguis limpida constans

Membra quibus fuerit spumosa flegmate dulci

dea

Vel salso monstrat ratione quartanam

passio matris

In muliere magis pretendit yera moueri

Si color est rufus pinguis sub febrem

Signat continuam de flegmate varia tenentem

Debile ... membrorum ... quieta

dispositum potius pinguis ruffique coloris

Si sit tamen veteris et summum livor obumbret

imminet — apostema pulmonis

aut minor immineat aut pleuresis insinuetur

vel — species passionis ethice

Eme tisithites magis aut emptoica notat

Si spumosa magis fiat citrinique coloris

lineas

Et multa distincte lineas sub ruffa remissa

Ad loca pulmonis morbos laterisque colorat

Ad loca pulmonis morbi lateris peregrinat

sit — citrinis i.

11 Pinguis ruffa parum livens oleagine urinis tinis

Obsessa fit febris ethice ligata fidelis

11 Clara rubens tenuem duplicat fel epar calefactum

Quartanam que facit insinuans typum

aut — quantitas minime vel sive

Sit mora vel brevitas nubes quam status etas

si affligit — regio

Sit plurima infirmum passio forma locus

Ut pede procedat stabili sententia sit hec

Omnia judicio discutienda tuo

2 Turbida spissa parum rubeo perfusa colore

Tertiani tenui notat acuta datum

= Si summum livor obtenebrat vel fumidat nubes

.i. capa pulmonis
Pretendit medium plenitudinem vel inanem

Spissa rubens synochum si sumitur humor abundat

Spissa rubens synocham depicto humore figurat

Causonidem si plus tenuis quam spissa rubescat

Synochide causon subtili signat in urina

Certior est testis rubitudinis forma coloris

Hic color est tempus fit determinatio salutis

In febre gemina minus est sine febre venendi

Itaque venas vel cerebri succendit causticus humor

Aut est ruptum tectis antefracto vase vescendus

Menstruus eliciatur mulieribus tempore sanguis

Talem disposuit in sano tempore saltus

Aut nimius cogitatus cursus labor immoderatus

Ita est dignatus Cyrenens a lege priori

Agnitatum proximum maiore dicimus merito

Indicat urina prassino tincta colore

Sepius arte fite deludit forma coloris

Et fortitudinem plerumque bidem censura liquoris
Est in contentis ~~vitta~~ vitta lex discreta certa
Judicii constant vel vera fides
Certa postponens nec consulus auctor
Hinc ypocras veri seriem flumina trahat
In contentorum secretum forma notetur
Et teneat quos significata modos
Circulus | ampulla | granum | nubecula | spuma
Pus | pinguedo | chimos | sanguis | arena | pilos
Furfura | crinoides | squame | partes | athomosas
Sperma | cinis | sedimen | sit alia petens
Spissus in urina si circulus est et aquosus
Flegmate posterior cellula plena dolet
Purpureos spissos affligit sanguine partem (dolet)
Livet felle nigro pallidus et tenuis (dolet)
Desperat parte colere fiunt flientes dampne
Si tenuis fuit circulus atque nubes

Insinuat fervens radicem mortificatam

Phlebicos et nudos hinc nocumento dat

Refluente prius si post rubeus fidatur

Exurgit cerebri natura vigor reparatur

Informis causam in febre vicoris adaptat

Fallens ad motum frenesim attingit humorem

lingant

Si tremulus fiunt similia membra gravatur

Si niger exstat vel mortificat vel aburit

Inveniens livor aut livor distinguit utrumque

Nos residens ampulla tumens veteres coherens

Morbi crudificat causam morbumque protegit

Et nefresim generat tales quasi dolore molestat

ora granula significat fluxum renum

Tremula reumatice si sunt mala cause

i. capuli

In serum fere si granula fixa tenentur

si granula stercula se q[uasi] renum declarat

In cerebro fetretea latet confusio morbi

Si substant et pressa partium nec mota regressa

Accelerant capiti loca proxima pariter humor

prior
Pucor ad partem sit fluxus debiliorem

Corporis atque imbecilla spiritualis

Indicat offense vicia pectoris ex calorem

Est ventosa vel intensa tibi spuma caloris

Flatus particulis commixta fluit ~~hic plate brume~~

Hic plate brume calor et post spume

ventositas
Que ingrossat attenuat ex color

Intacta manens quius distincta minuet

i. debilia nimis ferit
Non robusta quia reumate membra ferat

Indicat yctericiam vel epar prendit adustum

Si nigra ut videas vel quasi tincta croco

Vlcera vesice sanies effusa fatetur facit — cola ex cingiosa vetitia

Aut renum scabiem si grauis assit odor

epatis
Ex ~~renum~~ regione fluit sedimen saniosum

Hic dolor et partis atque lesa datur

Tendens olei forma resolutio pinguis

Cum febre dissolvit totum lubos sine febre

in regiones in urina capitis
regio ... sta ...
3a ... ...

medio infimus
Humor in urina fit summus pendiculus ymus

Membra quod supma ledit mediana vel yma

vesica signat renes signat tenasmon
Stringuitur nefresim residens statim est tisanno

... qui ... sagittari ...

Strictura signat medius dyafragma supmum

Spumo generis tribuitur uncturam caloris

3 ... ... restringi

bilis
Restat et venia bene [illegible] sit tibi planum

Pinde signorum doctrina stat reliquorum

Fudit trumbosum liescit [illegible] metallosum

Et subsistente mediter fetoris [illegible]

Spumo fit purus bilis [illegible] crepitura

Et dolor affine [illegible] tertius septima spine

Si fluit a lubis purus manet et sine turbis

Stenium testatur sit putto quod quittatur

Hepatis dolor arguat ut pluribus ab epate fiat

Et sanguis purus manat fomite dextro

Renum vesice lapidem testatur arene

Renis si rubee sed vesice magis albe

Emula contenti sit forme sua retinenti

Forma pilo similis vel cute de caseo carnis

humoris — si [illegible]

Aut per liquoris lima siccitatis caloris

corporis

Inde probas renum vel totius nocumentum

Per squamas tenues et furfura multe nota

hec vim si sit febre

Per squamas tenues et furfura multa nota

Vesice scabies aut si febris committatur

Totius plurat integritas corporis arguatur

ethice

Certa fides per athomos quod ethica febris

[illegible]

Est vesice species in urinibus latebris

Innuitur gutta regnare minuta per alba

Simile sunt non alterutrum albi decrevit

Qui vel corpus assit languor vel in cipitus

Matrix stat bene sequitur retentio fluxus

Distolor affectus (affectus) dominatus compressio virge

~~Manne~~ m

Menstrue grossities et perturbata ventris

Ex mellicrato corpus signa [illegible]

no si inter / mas pue — Corpus maris insinuat splendor statim

vt fera3 g'e — Membrorum lenitas spissum quieto lactis — si lac stet si pellucida / spissum mas. alia si / fe.

A tergo tumor ventris in dextra parte rotundus

Femineum fetum generat signa figurent

Firmatis in sanguine (uniis) bonis urina fatetur

Infectivas cogitus genitalia membra gravis
Fomentum veneris ludibria bene saporis
Unde gonorream vel inde fieri resolutum
Sub forma tenens corpuscula pissa deorsum
Insulis membra notat morbi languore gravis
Ex lateris emoroides splenis tumore
Sepius apparent ut quod menstruus humor
temporibus certis sua respiracula versat
In formant sedimen color colligat sola quia
Forma locus color est albus sola grupus
permutant sius conid sua forma figurat
Inferior fundo locus est conservat quia
Albumque continuo residens constans pinceatur p^a digo 9 r m st bi
Si sedimen fiat bene sit digestio virtus

Fortis nature triplici viget actio motu

Albificat mundat cumulat condensat et urit

Ventosum calor extenuat sorbetque liquorem

Virtus que bona sunt retinet que mala repellit

Aer natura sucos secat cum inspissat crassos

Hys clavat signis consilio certa salutis

embriaton

Fuitta febris est discanto morbi

Cedit et infestat sedimen quoque porum

Dissonus et varius facit distincta motus

Quattuor reliquis partes si pendet cum petit altum

Plenitudo ventosa digestio lesa probatur

Albus inest loco sudat lege coloris

Vis ventosa movet sedimine ad partem salutem

Sanguineum quam de sanguine constat aquosa

Est penis rubeo quamuis vicinus albo

Designat [tribus] frx longat sit [adsit] cuiuis febris

Cum sit causa mali nature filios quorum

Lenis & extogitans resolubilis & moderatque

// Nature fimestat opus columenque vigoris

Claus cucurat sedimen nigre speciei

quod summum tenet ante medium inque est vicadsum

Hoc tamen offendit in pluribus illud in uno

Plus nimio prestat nephilis nigra non ideo plus

Plus prestat sedimen nigrum sed non nimio plus

De stam nimi cause violencias presumat

Cogitet ~~ete~~ & cumulet mala circumstancias aliquam

Finito libro sit laus et gloria cristo & marie

~~Incipit liber moralium de regimine dominorum qui alio nomine dicitur Secretum secretorum editus ab Aristotile ad Alexandrum et distinguitur in [illegible]~~

Domino suo excellentissimo et in cultu christiane religionis strenuissimo Guidoni vere de Valencia civitatis Tripolis glorioso pontifici Philippus suorum minimus clericorum se ipsum et fidele devocionis obsequium. Quantum luna ceteris stellis lucidior et solis radius luciditate lune fulgencior tantum in ingenii vestri claritudo. utique sciencie plenitudinis [?] cunctos tua [?] mare modum nos instruere [?] natura exuberavit tam barbaros quam latinos. Licet quod alique sint mortalium quisquam sive [?] valeat refragari. Quantum tu laudator graciarum a quo cuncta bona procedunt singula suis dona distribuit tibi soli videtur dona graciarum cumulasse et scienciarum. In te namque reperitur sanctorum gracia universe. Hoc predicat Abrahe fidelitas. Ysaac consideracio. Jacob longanimitas. Moysi liberalitas. Josue stabilitas. Helye devocio. Helisei perfectio. David benignitas. sapiencia Salomonis. Job paciencia. castitas Danielis. Ysaie facundia. Preeminere [?] cum Jeremie cum ceteris sanctorum virtutibus in vestra plenissime habitant sanctitate. Et hec vos in scienciis liberalibus litteratissimus. in ecclesiasticis et legalibus peritissimus. in divinis et moralibus doctissimus. Ideo dignum fuit ut haberet vestra clemencia librum preciosum in quo de omnibus scienciis aliquid utile contineatur.

Cum igitur essem vobiscum apud Antiochiam reperta hac preciosissima philosophie margarita placuit vestre donacioni ut transferretur de lingua arabica in latinam. Pareo vestro mandato cupiens humiliter obedire. et voluntati vestre sicut teneor deservire. Hunc librum quo carebant latini eo quod apud paucissimos arabes invenitur transtuli cum magno labore de arabico ydiomate in latinum. ad vestram gloriam et honorem. clarens [?] quandoque litteram explicans quandoque sensum et sensum cum alius sit modus loquendi apud arabes. alius apud latinos. Hunc librum peritissimus princeps philosophorum Aristotiles composuit ad peticionem regis Alexandri discipuli sui qui postulavit ab eo quod aut ad ipsum veniret aut secretum quarundam arcium sibi fideliter revelaret. videlicet motum. operacionem et potestatem astrorum in astronomia arte alkimie in natura [?] et arte cognoscendi naturas et operandi in incantacionibus nigromancia et geomancia. Hunc quidem vero non potuit propter etatem et quia vires [?] secreta predictarum scienciarum occultare moris [?] omnibus proposuerat. tamen voluntati ac postulacioni tanti domini nec ausus fuit nec debuit contraire. Volens itaque imperare [?] secreta arcium occultare. Hunc librum edidit loquens enigmatibus et exemplis et figurativis locucionibus docens exterius litteram tenus philosophicam doctrinam pertinentem ad dominium dominorum ad sanitatem corporis observandam. et in ad effabilem utilitatem cognicionis corporum celestium acquirendam. In intellectu [?] vero medullari maxime enigmatice et sciencie Alexandro principaliter expositum quod ab eodem instantissime postulaverat. Dividens itaque predictum codicem in distinctiones vel libros decem. quorum quilibet continet in se capitula et particulas de titulis. Ut non sit vobis necesse querere in primo ac omnis inveniat quod querit. ego ad utilitatem legencium in huius libri principio collegi et descripsi librorum principia et omnia capitula titulorum.

Sustineat [?] igitur prudencie vestre clementissime devocio nostra opus quod ad vestram transtuli gloriam et honorem. ut mea memoria firmius apud vos maneat et appareat erga vestrum obsequium devocio mentis mee supplicans humiliter et devote. ut si quid in hoc opere reperiat utile et acceptum

cuius deo referatur qui in contulit gratiam
diserendi et applicationem componendi. Si quid autem
minus recte in dictatum velim conveniens
appositum hoc meae impericie et solitudini
magis imputet quam maliciae. Attamen
vestra facultas quam novi certissime in
distinctione in predicatione et loquendo pericia
fertilis habundare supplenda suppleat et
corrigat corrigenda et divina clementia
vos custodiat sanum et incolumem ad fide-
lium gloriam et honorem et post longissima
temporis spacia concedat nobis ad eterne beati-
tudinis gaudia feliciter pervenire.

De prologo cuiusdam doctoris in commenda-
tione Aristotelis. De prologo Iohannis qui
transtulit istum librum. De regibus et modis
eorum circa largitatem et avariciam. De
largitate et avaricia et aliis virtutibus
De doctrina Aristotelis in virtutibus et viciis
De intencione finali quam debent habere
reges De malis que sequuntur ex carnali
appetitu De epistola Aristotelis missa
ad peticionem Alexandri. De regis sapientia
De regis religione De regis prudentia
De regis ornatu De regis continencia
De regis consideratione De regis iusticia
De regis castitate De regis solacio
De regis discretione De reverencia.
De probitate De regis solicitudine.
De [illegible] De [illegible] De fide servata
De studio et monitione De corporis custo-
dia De hora eligenda in astronomia
De observancia sanitatis Quod medicus
sanitas conficit De utilissima epistola in
conservacione [illegible] ad servandam sanitatem
et normam vivendi De modo dormiendi
De consuetudine servanda De quatuor
anni temporibus De qualitate et divisione de
hyeme De vere De estate De autumpno
De cognitione quatuor membrorum princi-
palium De malo capitis et eius remedio
De malo pectoris et eius remedio De

De infirmitate oculorum et eorum remedio
De malo genitalium et eorum medicina
De cognitione ciborum De cognitione
aquarum De cognitione generibus
vini De balneis. De hiis que corpus
impinguant De hiis que corpus mace-
rant De dispositione balnei De arte
conficiendi mel quo componitur
medicina De summa medicinae
De secunda. De tercia. De quarta De quinta
De sexta De septima De octava
De nona et ultima et finali De
flebotomia De minucione sanguinis
et de horis competentibus ad hoc De
arte cognoscendi qualitates hominum
De capillis. De oculis De superciliis
De naso De ore De facie De tempori-
bus De voce De motu corporis
De gutture De ventre De dorso
De humeris De brachiis et palmis
De gambis et de planta pedis et de
ingressu et de incessu. De qualitate
et qualitate hominis. De iusticia De bonis
qui sequuntur ex ipsa De celo et ex-
emplo [illegible]

Deus omnipotens custodiat regem
nostrum ad gloriam credencium et con-
firmet regnum suum ad tuendum
legem divinam suam et perduret
faciat ipsum ad exaltandum honorem
et laudem. Ego sum servus
exercui summum mandatum in michi
et dedi operam ad inquirendum
librum moralium in regimine domini
qui nominatur secretum secretorum quem
edidit princeps philosophorum Aristoteles
filius Nichomachi de Macedonia
discipulo suo magno imperatori Ale-
xandro filio Philippi regis Grecorum
[illegible] Alexandri [illegible]
[illegible] hunc quidem librum composuit in

senectute et virtutum corporalium de-
bilitate. Postquam non poterat cot-
tidianos labores et vias difficiles
tolerare nec regalia negocia exer-
cere. Alexander constituerat eum
prepositum et magistrum quem elegerat et
dilexerat multum eo quod erat vir
sani consilii et magne literature pene-
trabilis intellectus vigilans in legalibus
studiis. magnanimus moribus et spiri-
tualibus sciencijs contemplatus. discretus
humilis amator iusticie. relator veritatis.
Et propter hoc multi philosophorum reputabant
eum de numero prophetarum. Invenitur etiam
in antiquis codicibus grecorum quod
deus excelsus suum angelum destinavit
ad ipsum dicens: Vocabis te potius
angelum quam hominem. Plane multa hec
prodigia magna miracula et extranea
opera que nimis longum esset dicta
per ordinem enarrare. Unde in morte
sua diverse sunt opiniones.

~~De morte aristotilis~~

Quedam enim secta que dicitur philippa-
thetica asserit ipsum sursum ascen-
disse ad empyreum celum in columpna
ignis. Per huius regimen consilium
alexander per observacionem sui sani consilii
et imitacionem precepti et ideo subiugavit
civitates et triumphas acquisivit
cuncta regna et tocius mundi solus
tenuit monarchiam et in oriente et occidente
expandit fama sua. Et pervenit ad climata
mundi omnes gentes et diverse naciones
se subiciebant suo imperio et preceptis
Arabes atque Persae nec fuit gens
aliqua que sibi auderet resistere
in facto vel iudicio. Porro multas
morales epistolas composuit Aristoteles
per delectacionem cordium. Et similiter scitur
una ex epistolis suis et hec quam dixit
alexandro. Quando cum alexander subiuga-
vit persas et captivavit magnates dixit
aristoteli sub hac forma. ~~Epistola alexandri ad eundem~~

O doctor egregie rector iusticie significo
tue prudencie me invenisse in terra per-
sarum quosdam homines habundantes racione in-
tellectu penetrabilem studentes super alios
dominari et regnum acquirere. Quicquid ergo
super hec decreveris nobis significet tuus
scriptus. Cui aristoteles sic rescripsit. ~~Rescriptum eiusdem~~

Si potes mutare ipsius terre aerem et
aquam et insuper disposicionem civitatum
in ple tunc propositum tuum. Sin autem dominare
super eos cum bonitate et exaudi eos cum
benignitate. Quod si feceris fiduciam
gero quod tu dei adiutorio erunt omnes subditi
in tuum beneplacitum et preceptum. Et propter amorem
quem habebunt in te dominaberis in eis pacifice
cum triumpho. Alexander ergo recepta epistola ad-
implevit suum consilium diligenter et erant
persae magis suo imperio subiecti quam omnes
alie naciones.

Johannes qui transtulit librum istum filius
patricii linguarum interpretator peritissimus
et fidelissimus inquit. Non relinqui locum
nec templum in quibus philosophi consueverunt
componere et deponere sua opera secreta quod
non visitavi nec aliquem peritissimum quem
credidi aliquam habere noticiam de scripturis
philosophicis quem non exquisivi. quousque veni ad
oraculum solis quod construxit Esculapides
ipse. In quo inveni quendam virum ab-
stinencie solitarium in philosophia peritissimum. cui
me humiliavi quantum potui summa diligencia
et supplicavi devote. ut mihi ostenderet secreta
scripta illius oraculi. Qui libenter tradidit
et inter cetera opus desideratum inveni propter
quod ad illud eram et propter longissimo laboravi
quo habito. cum gaudio ad propria veneram
In referens grates altissimo multimodas
acceptavi. et ad peticionem regis illustrissimi
laboravi. studium transtuli ipsum primum
de greca lingua in caldaicam. et de hac

in arabicam. Imprimis ergo sicut Magistro inveni
codice transtuli librum utilissimum autem in quo
continetur ad reges

Alexandri petitionem

Fili gloriosissime iustissime imperator
confirmet te deus in via cognoscendi
et in semita veritatis et reprimat appetitus
bestiales et corroboret tuum regnum et
illuminet tuum ingenium ad suum servitium et
honorem. Epistolam siquidem tuam recepi
honorifice sicut decet et plene intellexi
quod habebas desiderium de mea persona ut
tecum esset et mirare qualiter possum abstinere
arguens me de tuis operibus per te auctore.
Porro habeo de causa propositum et festinavi facere
rationem tue clementie. Quia erit tibi liber
clementie ponderans cuncta tua opera et supplens
vices meas et regula certissima ad
omnia que volueris et que ostensurus
essem si presens essem tecum. Non deberes sic
me arguere cum scias vel scire debeas quod
non ob incuriam venire ad tuam clarissimam
gloriam propter contemptum quia gravitas et debilitas
corporis me cum venerunt et reddunt
me ponderosum atque inhabilem ad eundum.
Propterea quod interrogasti et scire desideras
est archanum tale quod humana pectora
vix poterunt tollerare. Quomodo ergo possunt
in mortalibus pellibus depingi. Ad illud
quod teneris inquirere cum in licitum est
tractare me oportet et teneor ex debito
respondere sicut tu teneris ex debito
discretionis non exigere a me amplius
ex hoc secreto quam tibi tradidi in hoc
libro quem si attente et studiose legeris
et intellexeris ad plenum scinveris que
in ipso continentur indubitanter credo
quod non erit visus in te illud quod scire de-
sideras aliquod obstaculum quia tantam
gloriam tibi deus contulit et intellectum
et velocitatem ingenii et libertatem
scientie. Insuper premissam doctrinam pre-
cedentem quam tibi tradidi quod per te ipsum

poteris apprehendere et figurative intelligere
totum illud quod postulas eo quod multum
desiderium intuens voluntatis apparet
tibi viam ad tuum propositum obtinendum
et perducet te ad finem optatum domino
concedente. Causa quidem ipsius est quare
tibi figurative revelo secretum meum
loquens tecum exemplis enigmatibus et
signis quia timeo nimium ne liber
perveniat ad manus deveniat in infidelium
et ad potestatem arrogantium. Et si perve-
niret ad illos bonum et archanum divi-
num ad quod summus deus illos iudicavit
immeritos et indignos ego sane transgressor
essem divine gratie et fractor
celestis secreti et occulte revelationis.
Tibi igitur sub attestatione divini iudicii
istud secretum patefacio eo modo quo
mihi est revelatum. Quicumque igitur qui
occulta detegit et archana revelat
ipsum in proximo multa infortunia co-
sequentur a quibus esse non poterit
adversitatibus et malis futuris. Dominus
igitur custodiat te et me a similibus et ab
omni opere inhonesto. Post hoc autem
omnia ad tuam reduco memoriam
illud salutiferum documentum quod tibi sepe
consuetus sum exponere et tuam no-
bilissimam animam informare et hoc erit
tuum solatium et speculum salutare. Oportet
autem quemlibet regem de necessitate
habere duo in quibus sustinetur regnum
suum unum quorum fortitudo virorum quibus
tuetur et confortabitur regnum suum et non
habebit hoc nisi quando concordant in rectis et
dominator subditis dominetur et ipsi subditi communi-
ter obediunt dominanti. Sicut est
in obedientia subditorum debilitatem et sibi
persona dominantis et regalibus et subditi
dominantis et est ordinatum tibi causam propter quam
in dominatur subditi obedire dominantia causa
quidem duplex una extrinseca et alia
intrinseca dicitur est nuper declaratum tibi ex-
trinsecam scilicet ut dispensat opes suas

divicias sapiencie et artes per quas exaltat ci-
vitatem retribuendo unicuique singulorum et
cum isto toto oportet reges habere etiam
cautelam de qua faciam tibi in subsequenti-
bus mencionem scilicet in capitulo de diviciis
et iuvenibus ... et inducere eos ad
operaciones et istud procedit ex et in primo
gradu. Et illud similiter duas habet causas in
extrinsecam. Causa extrinseca est ut rex
iusticiam exaltat et possessiones et
questas pecunias providendo et conservando.
Causa vero intrinseca est secretum aliquorum
philosophorum et aliorum quos gloriosus deus pre-
elegit et eis suam scienciam concedavit.
Et ego concedo tibi istud secretum cum
quibusdam aliis que invenies in di-
versis articulis huius libri. In quibus extracte
maximam partem invenies et doctrinam.
Intrinseca vero est finalis que in credito
continetur. Item et tamen principale
propositum et finale sunt in significaciones
secretorum et enigmata exemplorum quorum
cum plene ac perfecte desideratum proposit(um)
consequeris. Deus itaque sapientissimus
et gloriosus tuam illuminet racionem et declaret
intellectum ad capiendum istius sciencie
secretum. ut in ea fieri merearis meos
heres et successor fidelis ipso auxiliante
qui suas plenius habundanter divicias
in artes sapiencie et studentibus elevat
graciam cognoscendi rem mobilem et diffi-
cilem. sine quo mobile et possibile possidetur

De regibus et eorum largitate. C

Reges sunt quatuor. Rex largus
sibi et largus est et largus subditis
et rex avarus est et avarus propriis et rex
avarus est et largus subditis. et rex
largus est et avarus subditis. Indi vero
dixerunt non esse vicium in rege si est
avarus est et largus subditis et bonus.
Persi autem asserentes contrarium et contra
dicentes Indis dixerunt nichilominus
rex qui non est largus est et subditis est in
omnibus in eorum iudicio peior et rep-
robandus qui est largus est et subditis et avarus

quia regnum ipsius toto tempore destruitur. Oportet
itaque scire in quo de istis virtutibus et viciis
et cognoscere quid sit largitas et quid sit avaricia
et ubi error largitatis et quid mali sequatur
in absencia largitatis. Patet si quidem quod quali-
tas reprobanda que multum discrepat a medio.
Scimus quod observacio largitatis difficilis est et e contra transgressio
facilis et cum tibi est facile avariciam et prodigalitatem
exercere et difficile largitatem attingere. Si vis ergo
virtutem acquirere largitatis considera posse tuum
tempora necessitatis et merita hominum. Debes
ergo largiri dona iuxta posse tuum in mensura
hominibus indigentibus atque dignis. Qui ergo dat
aliter peccat et regulam transgreditur largitatis.
quia qui largitur dona sua non indigentibus
nullam acquirit laudem et quicquid datur indignis
perditur. Et qui fundit ultra modum suas
divicias. veniet cito ad amara litora
paupertatis et assimilatur illi qui super se dat suis
victoriam inimicis. Qui ergo dat de bonis
suis tempore necessitatis hominibus indigentibus talis
rex est largus sibi et subditis eius regnum prosperabitur
eius mandatum observabitur talemque regem
laudaverunt antiqui tales dixerunt virtuosius
largus et moderatus. Qui vero fundit in-
ordinate bona regni sui et indignis
et non indigentibus talis est depopulator
rei publice. destructor regni et inco-
petens regimini. Unde prodigus appellatur
eo quod procul a regno est sua providencia.
Nomen vero avaricie multum dedecet
regem et dissonum est regie maiestati.
Si igitur aliquis regum aliquod istorum viciorum
habuerit ut avariciam vel prodigalitatem. si vult
esse consilium. Debet cum summa diligencia pro-
videre unum fidelem discretum et electum
de multis cui debet committere res publicas
dispensandas. et regni divicias gubernandas.

O Alexander fili. Dico tibi quod C. Commendabis
quisquis regum qui super plus commutat
donaciones ultraque suum regnum valeat
sustinere talis rex procul dubio destruitur
et destruet. Dico ergo iterum quod nunquam

cessam dice clementie tue quod declinatio prodigalitatis
et avaricie tamquam largitas est ista regnum et pe-
tuitas regnorum et hoc fit quando rex fit abstinens
se se et retrahit manum a rebus et possessionibus
subditorum unde inveni scriptum in precepto magni
doctoris hermogenis quod summa et vera bonitas
claritas intellectus et plenitudo legis ac signum
perfectionis in rege est abstinentia pecunie et
a possessionibus subditorum que fuit causa destructionis
regni indie quia superfluitas expensarum superabat
redditus civitatum et sic deficientibus redditibus et ex-
pensis reges extenderunt manus suas ad
res et redditus aliorum subditi vero propter iniu-
riam clamaverunt ad deum excelsum et gloriosum
qui venit inimicos tali dum affligit populum
et eos et nomen eorum penitus deleta eleverunt(?)
et non deus gloriosus subvenisset eis et dimisisset
quod misit destructum fuisset penitus regnum
sicut itaque quod divitie sunt causa durationis
vite animalis et sunt quasi ignis et non potest du-
rare anima si talis vita destruatur laudo
exhausti itaque nimis a superfluitate et si habundantia
expensarum ut ergo largitas et temperantia
ac vere stulta et superflua ducto(?) et incondite(?)
dissipantia largitatem et virtutem diminuet(?)
non reducit ad memoriam donativa Amice(?)
de genere bonorum et debita virtutum et remunerare
merentes remunerare in iuriam honorandos
honorare venerandos venerare subveni
simplicibus supple defectus innocentium(?)
salutantibus responde linguam refrena
iniuriam ad tempus dissimulare et stulta stultam(?)
finge ignorare O clemens rex quem semper solebam
docere et in tuo pectore scire Servetur
fiducia quia primo documentum erit in vita et opibus
claritate semper lucens et sufficiens sanctam(?)
ad tuum regimen toto tempore vite tue verum
pertamen(?) dico tibi sapientiam phisionomiam ab
veritatem(?) et si nichil dixissem tibi in sequentibus
documentum sufficere deberet tibi in omnibus
O operibus tuis in hoc seculo et futuro sitas itaque
iro valde ley(?) intellectus est caput regiminis salus anime
salvator virtutum speculator vitiorum in
quo posiquidem(?) speculum fugiendorum

proprium eligimus eligenda ipse est origo vir-
tutum radix omnium bonorum laudabilium
et honorabilium et primum instrumentum(?)
intellectus est desiderium bone fame
quia qui vere desiderat bonam famam
famosus erit et gloriosus et qui ficte desi-
derat per infamiam confunditur fama
ergo quod principaliter et per se propter appetitur
in regimine quia regnum non appetitur propter se
sed propter bonam famam Initium ergo sapientie et
intellectus est desiderium bone fame quia
per regnum et dominium acquirit ergo alia de-
est dominium ut regnum acquirit ut desiderat
non erit fame acquisitio sed invidie
~~deum videtur~~

Invidia vero generat mendacium quod est
radix reprobabilium et materia vitiorum
Invidia generat detractionem detractio autem
generat odium odium generat iniuriam iniuria
generat pertinaciam pertinacia generat iracundiam
iracundia generat repugnantiam repug-
nantia generat inimicitiam inimicitia generat
bellum Bellum vero dissolvit legem
et destruit civitates et ideo et quia mis(?)
est et quod repugnat nature destruit opus
Studeas itaque et dilige desiderium bone
fame quia in recto desiderium bone fame
eliciat veritatem veritas est radix laudabilium
et materia omnium bonorum quia est contrarium
mendacio et generat desiderium iustitie
Iustitia generat confidentiam confidentia
largitatem largitas facit familiaritatem
familiaritas amicitiam amicitia vero generat
consilium et iuvamen Per hoc fidus orbis est
fuit constructus et leges hominibus constitute
et hoc totum convenit et nature patet ergo
quod desiderium regiminis propter bonam famam est
durabile bonum et laudabile

O Alexander declina ordina conatus bestialium
quia corruptibiles sunt et carnales
Appetitus vero inclinat animum ad
corruptibiles voluptates sine bestiales
nulla discretione perpendita et in corpus
letabit et contristabit intellectus

Voluptates

voluptas

Luxuriam ergo quod conatus voluptatis generat carnalem amorem. Carnalis amor generat avariciam. Avaricia generat desiderium divitiarum. Desiderium vero divitiarum generat inverecundiam. Inverecundia presumpcionem. Presumpcio infidelitatem. Infidelitas latrocinium latrocinium vituperacionem ex qua nascitur captivitas que ducit ad detrimentum legis et destruccionem familiarum et ad ruinam tocius corporis. Et contrarium hec per oppositum.

De dispositione regali et reverencia regum

Primo principaliter convenit regi quantum ad se ipsum quod fama sui nominis divulgetur in laudabili sapiencia eloquencie et quod cum sibi contineat sapientes quia tunc laudatur et honoratur inde timetur ab hominibus qui vident eum in sua sapientia eloquentem et operibus prudenter agentem. Porro de levi potest sciri et probari signa apprehendi an in rege sapiencia sit in sapiencia ducatur. Rex quicunque subponit regnum suum divine legi. Dignus est regnare et honorifice dominari. Rex vero in servitutem redigit suam legem subiectis regno suo et imperio transgressor est veritatis et contemptor sue legis. Rex vero contempnit legem suam ab omnibus contempnetur quia contempnatur et in lege. Dico iterum illud quod sapientes philosophi et divinitus loquentes dixerunt quod videlicet in primo decet regiam maiestatem obtemperare legalibus in statutis non in ficta apparencia sed in facti evidencia. ut cognoscat omnis ipsum timere deum excelsum et positum sub districtum divine potestatis. Tunc enim solent reveri et timere dominum. Si itaque tantum in apparencia se religiosum ostendat. et in operibus sit malefactor. cum difficile sit nephanda opera celare et aput populum agnosci adeo reputabitur ab hominibus et contempnetur. in famulatibus et factum diminuet eius imperium et sic carebit honore. Et ergo plura dicam honorem et precium non et thesaurus quod bona fama perdere redimere. Insuper decet regem legisferos honorare. Religiosos venerari. Sapientes sublimare et cum sibi viris aut movere dubitabiles questiones honeste interrogare ac discrete audire sapienciores ac honestiores et nobiliores magis honorare secundum quod decet statum universalium. Oportet insuper regem futura cogitare et futuris casibus prudenter occurrere. ut possit adversa levius tollerare. Decet eciam ipsum pietatem habere animum et motus animi retardare ne in precipitacione ingrediatur in actum sine deliberacione errorem sui racionabiliter recognoscere et sapienter revocare. quia summa sapiencia est in rege semper regere. Cum vero rex viderit aliquid bonum vel utile faciendum faciat cum discrecione nec nimis tarde nec nimis cito ne videatur vel remissus vel impetuosus. Multum convenit regie dignitati honorifice induti et semper cum pulchro apparatu apparere et excellere alios in decore. Vestibus ergo debet caris pulchris et extraneis induere. Dicas et siquidem regem cum quadam prerogativa omnes alios superare ut per hoc dignitas decoretur potestas non ledatur. et debita reverencia tribuatur. Decet utique regem facundum esse affabilem claram vocem habere. que multum prodest cum pluribus. Et Alexander quam preciosum est et honorificum regi abstinere a multiloquio nisi necessitas id exposcat. Melius est enim quod aures hominum sint semper sitibunde ad eius eloquia quam sint affatibus saciate. quia saciatis auribus animi eciam saciantur nec multum libenter videt regem. Dicet eciam rege absentiore et non multum frequentare consorcia subditorum et maxime vilium personarum quia nimia familiaritas hominum parit honoris contemptum. De consuetudine Indorum

Est hoc pulchra et consuetudo indorum in dispositione regni et ordinatione regis qui statuerunt quod rex tantum semel in anno coram omnibus appareat cum regali apparatu et armato exercitu sedens nobilissime

156

in suo desiderato ornatu decorem pulcritudinis decantatus. Et stare faciunt in agris aliquantulum carnem nobiles viri et barones totum ipsum tunc solet ardua negocia expedire varios et peritos viri-euntes declarare curam et operam quam circa rem publicam et fideliter gessere dicere. Consueuit siquidem nulla die donata clarior non minus de auctoribus emanante gratia onerata opere finito sermone sedebit rex et quamvis assurget unus de collateralibus prudentioribus pluribus qui sapientior et facundior omnibus reputatur. et ratiocinabitur ad regis honorem et commendationem gratias referens glorioso deo qui ita bene ordinavit regnum et tam sapienti rege patriam decorauit quod laudabilem populum in deum obedientem et unanimem conformauit. Et post laudes diuinas et commendationes regales vitae se ad laudem populi conuertentes bonos mores capitanio beniuolentiae inducens eos exemplis et rationibus ad humilitatem et obedientiam et reuerentiam et dilectionem regis. Quo facto omnis populus studebat regis laudes extollere sua bona opera commendare. per regis vitam dominum exorare paritatem et familias regis opera et sapientiam enarrare et post docent pueros suos ab infantia et inducunt ad reges amorem honorem obedientiam et timorem. Hoc igitur modo publicatur et dilatatur fama regis in secreto et aperto. Consueuerunt et tali tempore malefactores et sceleratos punire et de medio tollere ut presumptoribus via non detur preclusa. et etiam contingit solet etiam tributa tali tempore alemannis cum mercatoribus dispensare propterea quod de redditibus remittere ipsos in suis mercibus diligenter defendere et custodire et et hic quod natio populosa sicut in India et illuc ubique concurrunt libenter mercatores ibi bene recipiuntur et lucrantur diuites et pauperes. ciues et forenses. Inde et theolonia et redditus augmentantur. Laudantes igitur ab iniuria et offensa mercatorum et ipsi quod sunt laudatores famam hominum referentes per vniuersum orbem. Vnicuique ergo reddendum et quod suum et quod sic muniuit ciuitates in aplicia

reditus accrescat regis honor et gloria sic commendatur et compescunt iniuria sic vivunt reges pacifice et secure sic consequi voluerunt ~~Alexander appete quod est operatum ut relinque~~

Alexander noli appetere quod est corruptibile et transitorium et quod te oportet cito relinquere. Pete diuinas incorruptibiles vitam immutabilem regnum eternum et durabilem et stabilem gloriam. Dirige tuas cogitationes in bonum super reddere te virilem et gloriosum. Vita vias bonum et bestiarum. in studiis in mulieribus noli te ardentis et inflexibilis ad perdendum hiis delictis victoriam. Iniusta cogita de futuris et accidentibus casibus qua vestes quod fuerit dies paratura sic noli tua desideria mittere in potu cum iniustus semper. O clemens imperator noli te inclinare ad coitum mulierum. quod coitus et quod proprietas porcorum. Que gloria est ut tu sectaris viciosum irrationabilium bestiarum et actus brutorum. Crede mihi indubitanter quod coitus est destructio corporis abbreuiatio vite corrupcio virtutum legis transgressio femineos mores generat. Et ultimo inducit illum qui perpetuum decet imperatorem et maiestatem priuatos hic fideles cum quibus delectabitur cum variis instrumentis et quibus cum suis theorosis organorum. Anima. n. quando talis in talibus delectatur requiescat solicitudine corporis et curiositas euanescit totum corpus vigorat. Si tu igitur volueris in talibus delectari ad plus per seuera in tali vita diebus tribus vel quatuor semper quam tu videris expedire et semper fiat priuatim. Cum ita fuerit in ipso solacio abstine te a potu et permitte alios ad libitum epotare et finge te talem sem animo quam te potens ultra secreta

prope et audire et hoc non fiat frequenter sed
bis vel ter in anno. Debes eciam habere
de tua familia speciales qui tibi referant
ea que fiunt et dicuntur per regnum tuum. Cum
fueris inter bonos barones honora sapi-
entes et quos tu videris merito hono-
randos. Tene quemlibet in suo statu
In vita hodie unum cras alium secundum quod
decet gaudium universaliter honora ipsum
Nullus sit dectus nobilibus qui non sen-
ciat tuam largitatem. Pareat omnibus cle-
mencia magestatis et nobilitas animi
liberalis. Dicit itaque regem multum
Discrecionem habere et temperanciam in risu
multum abstinere qui frequens risus tollit
reverenciam, generat senectutem. Insuper
debes scire quod magis tenetur rex hono-
rare homines in sua curia et suo consisto-
rio quam alibi quia ibi sua in est
Si quis aliquam iniuriam fecit puniendus
est secundum qualitatem sue persone. Ut timeant
alii et distant ab iniuriis. Abstine
itaque enim puniendus et nobilis et excelsus
et alius popularis et abiectus. Dominum
rigore et temperanciam observare. Ut
sicut mater regem et subditos distincte per-
sonarum. Nam sepius in libro esculapiorum
quod ille rex est laudabilis et amandus
qui assimilatur aquile dominanti inter
aves non est qui assimilatur uni avium
subiectarum. Vides quoque in auctoritate in principat
regimine magestatis persistat in iniuriam.
Precavere. Ut offensam facere consideratus
est quo animo istud fecit. an ludendo ut
tibi placeat et animos ad gaudia provocet.
an in contemptu et dedecoracionem tue
dignitatis. Si primo voluit puniatur si
vero secundo morte moriatur. ¶ O alexander
obediencia dominatoris in quatuor
modis cognoscitur. scilicet in religiositate in
dileccione cordiali et reverencia

O alexander adduc ad te animos subditorum colli-
ge in iniurias et in iusticias ab eis. Noli dare hominibus
contrarie materiam obloquendi quia vulgus qui
potest dicere de homine potest facere. Contineto igitur ita
quod nichil contra te possit dicere et per hoc evitabis
eorum facta. Insuper scias quod discrecionem maturitatis
et gloria dignitatis et reverenciam domino et exaltacionem
regni. Summa siquidem prudencia est ut eius
reverenciam habeat in cordibus subditorum magis
quam dileccio ¶

2 Legitur et quod rex est in regno sicut pluvia
in terra que est dei gracia celi beneficium terre vita
viventium munimentum. Sed tamen in pluvia
fiunt tonitrua, cadunt fulmina torrentes in-
tumescunt. Fremunt maria et multa mala
per que multa mala inducant perimunt homines
tamen accidencia mala non impediunt. Quin
laudent homines gloriosum deum in sua maie-
state considerantes signa sue gracie. Dona-
ntur. quia per pluviam vivificabit nascencia
vegetabilia pullulant et auctis viribus
infundit benediccio et ideo referunt homines
laudes deo et obliviscuntur mala preterita que
super eos evenerunt. Per exemplum regis qui
venit exemplo ventorum. quos deus ex
celsus emittit et extendit de thesauro
sue misericordie et per ipsos deducit nubes crescunt
segetes fructus arbor maturantur. Resumunt
vires ipsorum aqua desiderata recipit. Itaque
navigantibus apperiunt. et multa alia bona
fiunt deducti. tamen impedimenta et dura
pericula inferunt tam in mari quam
in terra. Dolores intrinsecos ad interio-
ra cordium inducunt divicias hominum in
pocius dissipant et dispergunt. Per eos
corrupciones aeris generantur venena mor-
tifera nutriunt et multa alia inconve-
niencia afferunt. Et tamen implorant in ferocis
creature clemenciam creatoris ut tollat ab eis
ista mala. ipse nichilominus sustinet ventos

deduce cursum suum et tene ordinem quem
statuit eis qui cuncta sua sapientia equali
pondere certo ordine destinavit et statuit
servis suis ea ut fluant et hoc opinit opin
mensa mea fuit et in enarrabili bonitate

Hec siquidem eadem parabola est in hyeme
et estate quorum frigora et calores sunt pro ut
ea in variabiliter et immutabiliter stabiliunt ad gene
rationem propagationem et durabilitatem rerum naturalium et
tamen inde inconvenientia et mortalia pendi
la proveniunt de frigore hyemis et calore estatis
Sic autem accidit in rege o rex siquidem sol
ab ipso comoda proveniunt quemsuis sed diis dispensa
et molestie fierunt tamen eis impiis maxima
utilitas imminebit Alexander magna demen
tia et necessitate miserabilium et debilium personarum
soluerit in digentibus in sua indigentia de tua
clementia Elige tibi hominem sapientem corporis lingua
et eloquentem misericordiam amantem ut [illegible]
tuam supplere valeat et eos misericordie rege
et amare In hoc et legis observantia hominum
lenitatem. Complacatur creatoris Alexander thesau
rizabitur in tuum de leguminibus et granis vallibus ad veste
dum que tue tue sufficiant in tempore famis et in
digentie ut cum venerit sicut solet accidere
annus famis et inopie valeat tuis hominibus
tua prudentia subvenire In tempore necessitatis
succurrendum et civitatibus et tunc debes aperire
cellaria tua publicare per regnum tuum et civitates
frumenta et grana tesaurizata Hoc est magna
cautela maxima prudentia munimen regni
salus populi custodia civitatum tunc tuum perhibit
propositum tunc tuum prosperabitur regnum et declara
bitur prudentia vivente et populi fidelitatem apparebit
tunc clementia et decebit tuam ostendere ma
iestatem O Alexander frequenter monui et ad
huc moneo te quod tu meam custodias doc
trinam quam si servaveris tuum propositum
consequeris et regnum tuum durabile permane
bit videlicet preter sanguinem humanum cuius effusio
soli deo convenit qui novit occulta et
secreta hominum Noli ergo assumere tibi divinum
officium quod non est datum tibi scire archanum divinum
Cave ergo quantum potes sanguinem effundere

humanum quia doctor egregius hermes
eos scripsit dicens Cum creatura in
efficit creaturam similem virtutes celorum
clamant ad divinam maiestatem dicentes
Domine domine servus tuus vult tibi esse similis
Quod si iniuste interfecerit cum responde
bit creator occulsus permitte eum quia
interfecit et interficiet in vindictam et
ego retribuam Sic loquentes virtutes
celorum representabunt in suis laudibus
mortem interfecti donec vindictam sumat
De interficiente qui est unus de pos
terentibus in penis Alexander
in omnibus penis habeas notitiam ultima
genita maiorum progenitorum tuorum ista edu
cas ad memoriam gesta parentum
annales patrum discute inde poteris
multa bona exempla contrahere facta
cum pacta dat documenta in futuris
Sinorem ne contempnas quia minor
et utilis sicut solet accidere poterit esse
ascendere ad honores et divitias et aut
erit validior et potentior ad nocendum
Caveas ne infringas fidem datam et
et federa confirmata quia hoc convenit in
fidelibus mulieribus et meretricibus Serva
fideliter fidem datam quia omnem in
fidelitatem consequitur finis malus Si in
fideret in frangenda aliquod bonum eve
niat tamen opera sua et mala exitum
regibus degenerare maiorum Servas itaque
quod per fidem fit hominum congregatio civitatum
inhabitatio virorum communio regum
dominatio per fidem castra tenentur civitates
servantur reges dominantur Si quidem tollas
fidem cuncti homines ad statum pristinum veni
tent videlicet ad instar brutorum et simi
litudinem bestiarum Cave ergo fidelissime
rex infringere fidem datam Serva sanctis
iuramenta tua et federa certa si sunt quia
Memento quod de te et hominibus duo sunt spiritus
qui te custodiunt quorum unus stat ad
dexteram alius ad sinistram custodientes
et scientes opera tua et scientes creatorem quod

tu decreuisti faciendum. In ueritate solum
hec te deberet a quibuslibet retrahere et
retrahere ab omni opere inhonesto. Quis
te compellit tam frequenter iurare? Periurium hoc
faciendum non est magna necessitate. Rex
uero multum rogatus et frequenter requisitus
non debet iurare. Perpendas quod non conuenit
dignitati et decori regali honori quamuis
subditorum et seruorum iurare. Et si quis
querens que est fuit destructio regni
Genbodorum et Scitarum, inuenerit tibi quod
reges eorum utebantur iuramentis ad frau
dem et deceptionem hominum et proximorum
ciuitatum, frangentes federa que fuerunt
stabilita ad salutem et humani generis uti
litatem. Quamquam illi et infelices abutebantur
iuramentis ad subuersionem proximorum et [illegible]
equitatis iustissimi iudicis non potuit
amplius sustinere. O dulcissime fili
Alexander, scire te uolo quod in ordinatione
imperii et regiminis sunt quedam documenta
specialissima ualde moralitate pertinentia
ad personam familiarem et communem potius regis,
sed non habent hic locum. Tamen tradam tibi et
in alio loco huius libri, et erunt tibi documen
ta salutifera [illegible] et ualde utilia
in quorum obseruancia prosperaberis [illegible]
docendi. Noli permittere [illegible]
[illegible] re. Quoniam hoc est opus debilium
mulierum. Manifestam probitatem [illegible]
[illegible]tatem corporis et bonitatem in hoc
[illegible] regni destructio minima. Perpe
ra gymnasia statuenda in ciuitatibus
tui regni et precipe [illegible] tuis hominibus
ut doceant filios suos studio litterarum
et faciant eos studere nobilibus et libera
libus scienciis, et tua debet prouidencia
in necessariis subuenire. Fac aliquam
prerogatiuam bene studentibus et proficientibus
ut per hoc prestes aliis scolaribus exemplum et motiuum
vigilandi. Exaudi peticiones eorum, epistolas
recipe et attende. Collauda collaudandos
et remunera remunerandos. In hoc ex
citabis litteratos ad tua preconia ex
colenda et ad gesta tua in scripturis perpe
tuanda. Talis modus commendandi [illegible]

prenda collaudanda. Quia hoc honorauit imperium,
decorauit totum regnum, illuminauit curia; annales
et gesta regalia memorie melius commendantur.
Quis sublimauit regnum grecorum? Quis eorum
gesta per totum mundum perpetualiter diffamauit?
Hoc certe diligencia studencium et probitas sapiencium
qui summas sciencias dilexerunt, et propter talia
meruerunt. Caue puella in [illegible] pessima (?)
[illegible] ex nimio studio faciebat cursum anni festa
[illegible] solempnizabantur in estu cursus planetarum, causas
ad uentacionis diei et noctis reuolucionem [illegible]
et hostes celi, dierum signa stellarum, influencias
et [illegible] infinita que pertinet ad actum superiorum. O
Alexander, nequaquam confidas in operibus et seruiciis
mulierum, ne committas te illis. Et si necessitas
exigit, illi te committas que fidelis et dilecta erit
et tibi, quia dum mulier tractat tuam personam
fas te esse quoddam depositum et commissum apud
eam, qui in suis manibus est uita tua. Caue uenena
mortifera. Non enim de nouo incipit homines
uenenare. Notum est quanta multitudo regum
et dominorum anticipauit diem mortis ex occupacionibus
uenenorum. O Alexander, memento medicum ne
[illegible] quamuis unus medicus potens est ad nocen
dum, et de facili audet nephas committere
et scelus deducere ad effectum. Si uero potest fieri
quod sint decem, non sint minus. Sed fac eos omnes
conuenire, et si sumenda sit medicina noli
sumere nisi de consilio multorum. Et eciam debent
hic uiri fidelem cognoscentes naturam specierum qui
decet omnia que necessaria sunt in composicione
colligere et de consilio medicorum in certo pondere
et mensura, et totum considerare sicut decet. O Ale
xander, recole facta regine Indorum quando tibi
mandauit et amicicie multa exennia et inter cetera
uenusta. Inter que missa fuit illa uenustissima
puella que ab infancia imbuta et nutrita
fuit ueneno serpentum, itaque sua natura uersa fuit in
naturam serpentum. Et nisi illa hora sagaciter inspexis
sem in ipsam et arte magica iudicassem, eo quod
tam audacter, horribiliter et incessabiliter in uultu
suum figebat uisum in facies hominum, perpendi
siquidem quod interficeret homines solo uisu, quod tu
experimento postea probasti. Et nisi hoc certissime

oudivissem mores tuos fuisses in ardore virtutis consecutus
O alexander fuit enim nobilissima et natura superiore
et angelica quam commendavit et tibi non ut deponere
scient. sed ut glorietur. non sic de condicione et grege in
mulierum. sed de numero sapientum. O rex clementis-
sime si fieri potest non surgas nec sedeas. nec co-
medas. nec bibas et nichil penitus facias
sine consilio viri periti in arte astrorum. Scias vero
pro certo quod nichil fecit deus gloriosus vanum et
otiosum in natura. sed omnia facta sunt probabili
de causa in certissima ratione et per istam viam et inquisi-
tionem cognovit peritissimus doctor in naturam per re-
cum compositionem ex contrariis qualitatibus et coloribus
in sua generatione procreatam ad res corporeas
et per hoc scivit statum de speciebus et rebus formatis
Ne credas credere fidem dictus in spiritualia qui
dicunt scientiam planetarum difficilem esse quod nemo po-
terit ad ipsam pervenire. Ista nesciunt quid dicunt
quia apud potentiam intellectus nichil est difficile et
cuncta sunt stabilita certa via rationis. Sunt et alii
nimis stulti qui dicunt deum omnia providisse et
preordinasse ab eterno. Unde dicunt non prodest futura
precognoscere ex quo debent necessario evenire.
Quod igitur valeat scientia stellarum. Ista simili-
ter male errant. Dico igitur quod licet quedam sint
necessario ventura tamen si prescianter levius
tollerabit preterminatus declinant. et sic quidam
evitantur: quia eo ipso quo futura sunt in mente
notantur. et premissa recipiunt provide et disparte
et transeunt sine molestia et in maxima lesione
verbi gratia. Cum hyeme sperat nimis frigida
homines preparant hospicia calida provident in
diversa carbones et ligna acquirunt et se de aliis
vestibus premuniunt. et propter hoc veniente hyeme a frigore
non ledunt. Hoc est facere in estivo calore
per frigida cum cibaria et vestimenta [illegible] evadunt
fervore estatis. Similiter qui precavere possint
annos famis et indigentie per conservationem
frumentorum et providentiam [illegible] minus molestie
ac levius sustinent tempore famis. Confert quoque
multum futura prescire quia declinant melius
et quod possunt homines que ventura prenosciunt de-
sanationem excelsum et precibus operantur quod
sua potentia futura ab eis avertat et aliter
ordinabit. Non enim ita predestinavit
quod sic potentie in aliquo derogaret.
Possunt siquidem homines per magnam clementiam
deprecari orationibus precibus devotionibus ieiu-
niis sacrificiis. elemosinis et multis aliis
bonis de commissis veniam postulantes
et de peccatis penitentes. et ait veri-
simile est quod deus omnipotens avertat ab eis
que trepidant et formidant

Vlterius igitur ad temptum sermonem
Sciendum igitur quod astronomia dividitur
in tres partes videlicet in ordinatione
celorum et spherarum. in dispositione planetarum
in divisione signorum et eorum elongatione
et de suis motibus. et ista pars astronomie
vocatur scientia. Secunda pars est de qualitate et
de modo cognoscendi motum firmamenti.
ortum signorum super rebus certibus an quando
fiunt secundum firmamento lune et hec secunda pars
dicitur astrologia sive scientia iudiciorum et digna
pars astronomie et scientia de certibus rebus videlicet
de speciebus planetarum et signis. Scias quod quod
sex planete sunt et .xxix. de quibus
tractabo tibi ad plenum in quadam parte
Nunc vero tibi prius dicere [illegible] istius libri
Volo mediantem doctrinam et que-
dam alia secreta. que tibi sufficiant in con-
servatione sanitatis ut non indigeas aliquo
medico qui conservatione sanitatis et salutis
melior est et prosperior omnium. medicatio
valde est tibi necessaria ad regendum homi-
num. Sciendum itaque quod non est via ad
rem aliquam comprehendam nisi per potentiam
et non est potentia nisi per sanitatem et non est sanitas
nisi per equalitatem complexionum et non est
equalitas nisi per temperantiam humorum et
conservatione sanitatis. et ad plura alia
acquirenda. et revelavit ea scientie prophetis
suis sanctis et iustis prophetis et quibusdam
aliis quos preelegit illustravit spiritu divine
scientie et sapientie et dotavit eos
dono scientie. Et istis sequaces philosophie
principium et originem habuerunt indi et
latini perse et greci ab istis ex hauserunt
et scripserunt artium principia et secreta quod
in scriptis eorum nichil fatuum vel reprobum

in venit sit a sapientibus approbatum. Amen.
et ipsi ea predicens et intellectus eius aliis
causam predicationis prestabit quod illud eligimus quod amamus et illud querimus quod inuenimus.
Scire tamen debes quod gloriosus deus inter
ceteros philosophos maxime grecos
illuminat ad scientias et apprehendas et in
naturalium genera cognoscenda voluit tibi
tuas sedem suam. Unde si possibile
possumus procedere in hoc libro deo concedente.

Conuenerunt itaque philosophi sapientes
et philosophi naturales quod homo
compositus ex oppositis elementis et ex quatuor
contrariis humoribus que semper indigent alimentis et potibus quibus si caret homo
corrumpitur eius substancia et si habet super-
flue vertitur ad diminutionem incurrit debilitatem
et infirmitatem et alia inconueniencia multa.
Si vero vtitur temperate inveniet iuvamentum
vite corporis fortitudinem et totius substancie
sue salutem. Conuenerunt ergo unanimiter
quod qui transgreditur debitum modum in pleno
et in vacuo in sompno et in vigilia in motu
et quiete in dissolucione et in retencione
ventris in subtractione sanguinis non po-
terit eadem sui de egritudinibus et molesti-
as infirmitatis de quibus omnibus docet manifeste
sum succinctis breuitate tradendo doctrinam certissimam de quibus egritudinis et de
remedijs earum. Conuenerunt itaque uni-
uersi quod qui cauet a superfluitate et indigencia
conseruando equalitatem et temperantiam
iste perpetuam sanitatem salutiferam et longeuitatem
dierum. Ergo si quidem non inueni aliquem
philosophorum discrepantem ab hac sentencia
videlicet quod omnia delectabilia huius
mundi siue sint diuicie siue delicie
siue honores siue voluptates vni-
uersa sunt per durabilitatem. Cum igitur appetat
vite ac durare studeat acquirere que du-
rabilitati conueniunt et vitam confluent de-
serere proprie voluntatis nec comestionem
comestioni superaddat. Audiui de Ypo-
crate corporis sustinebat quod conseruabant dietas
per quibus debilitatem corporis sustinebant. Cum inde re-
sius discipulus: Doctor egregie si velles
bene comedere non sustineres tantam corporis debilitatem.
Cui Ypocras dixit: fili ego comedo ut viuam et
non viuo ut comedam. Alimentum enim quod durabilitati
querendum et non durabilitas propter alimentum. Sane
multos noui qui diminuerunt de alimento et com-
estione abstinentes se a suis appetitibus propter
gule vincentes temperate predietas qui fuerunt
propter hoc sanissimi corporis melioris operacionis lon-
gioris vite boni appetitus et leuioris motus
et hoc tamen in mortalibus et sepe curabitur per dietam
et iaceret longam hoc et ego manifestum argumentum
quod abstinencia a nimia comestione et superfluitatem
purgare est sanitas. Alexander in
mediana genet certissimum documentum
quod conseruacio sanitatis in duobus principaliter ex-
sistat. Primum est quod homo vtatur alimentis conuenientibus
sue etati et tempori in quo est et consuetudine
nature videlicet ut vtatur cibis et potibus quibus
nutriri consueuit et suam formam confirmauit.
Secundum est quod purget se ab eo quod generat corru-
ptionem et corruptis humoribus. Sciendum ergo
quod corpus humanum quod sunt receptaculum tibi corporis
diminuitur et resoluitur tamen ipsa corporis
recipientia quam ipsa alimenta recipiunt. Re-
soluitur in quam in primis per calorem naturalem qui
desiccat humiditatem corporis et nutrit ac pascit
eadem humiditate. Resoluitur et per calorem naturalem
solis et venti qui desiccant humiditatem omnium
temporum et pascuntur etiam ex humiditate corporis
[illegible] calidum vaporabile
valent et grossa cibaria quam illud quod dissoluit
et emendatur de tali corpore est in [illegible] quantitatis
et grossis per nimium calorem et vaporem corporis
[illegible] corpus et sensus et frequens valent sibi
cibaria et liquida cibaria quam id quod dissoluit de tali
corpore est pro quantitate per sudores pars meatus.
Oportet itaque et documentum ad seruandum sanitatem
quod homo vtatur cibis conuenientibus et sue complexioni
in sanitate. Ubi fuerit frigidus et calide nature co-
ueniunt ei calida cibaria competunt. Si vero frigi-
de sue complexionem ueniunt frigida temperata
eorum ponendo dico in sicco et humido corpore frigi-
calor augmentat et inflammet nimia in-
flamatione aut per calida cibaria et forcia
aut per calorem exstancium. Dominancium

et vincetur tuo oportet et contraria iuvant. scilicet frigi-
da. Cum vero fuerit stomachus calidus et fortis et bonus
calido stomacho meliora sunt forcia cibaria et gros-
sa. quia talis stomachus est velut ignis validus
potens comburere grossa ligna. Cum vero sto-
machus frigidus et debilis tunc meliora sunt subtilia
et levia. quia talis comparatur igni comburenti carinas
et subtilia ligna. Signa itaque boni stomachi
sunt hec: levitas corporis claritas intellectus
motus appetitus. Signa vero mali stomachi
et debilis digestionis sunt hec. gravitas corporis mo-
llicies. pigricies. inflacio faciei. oris frequ-
ens apertio. gravitas oculorum. turpis et mala
eructuatio. quia si eructat acer vel insipidum
aut amarum aut aquosum. aut fetidum et propter
hec generantur ventositates et inflaciones in
ventre et diminuitur appetitus. Sunt vero res in
natura parte ex hiis provenit gravitas extensi-
ones extremitatum reflexiones membrorum
tremores corporis oscitaciones oris et quedam
alia mala que omnia contraria sunt sanitati
destabilia corporis corruptibilia. ideo debes
ergo clementissime te ipsum diligenter custodire
in convenientibus supradictis. ~~De tempore~~ ¶

Cum hoc corpus corruptibile sit et ei accidat
corruptio ex oppositione copulacionum nature
complexionum et humorum qui sunt in eo visum
est michi presenti opere scribere quedam utilia et
omnino necessaria ex secretis artis medicine
quibus contentus sis et maxime cum sit inhonestum
nec appareat medicos cuncta in secretis regis.
Si autem hoc exemplare in speculis et iuxta hunc
ordinem perfectissime custodieris non indigebis medico
nisi in egritudinibus. exceptis hiis accidentibus
bellicis et aliis que omnino vitari non possunt.
Oportet te Alexander cum a sompno surrexeris
mediocriter deambulare et membra tua equaliter
extendere et caput pectinare quia membrorum exte-
nsio corpus corroborat. et pectinacio capitis vapores
ad ipsum ascendentes quos dormiens a stomacho
educit. In estate lavare in aqua frigida quia
hoc constringit et retinet calorem capitis et ex hoc
erit tibi excitacio desiderii comedendi. Deinde
induere te vestimentis optimis et orna te indu-
mento pulcherrimo. quia anima tua naturaliter delec-
tatur in huiusmodi aspectu et pulchritudine et videbis
splendidum te confortabilem et delectabilem. Deinde
Deinde fricabis dentes et gingivas cum
corticibus arboris calide et sicce amari saporis

hoc siquidem mundum iuvat dentes cum
mundificat et disserat linguam et oris
vicium liquefacit clarificat loquelam in-
super excitat desiderium comedendi.
Deinde fumigabis te sub fumigiis
odoriferis convenientibus tempori hoc enim
valde prestat aperit enim clausuram cerebri
et grossa reddit colla et brachia et pin-
guia facit clarificat faciem atque visum
et tardare facit canitiem corroborat
sensum. Post vero unguentis optimis
atque odoriferis tempori tamen competentibus
convenientibus in quo fueris. quia non odor
tunc reficiat anima et omnis odor et ex suavitate
odoribus et cum refecta fuerit anima et firmata
quies et corpus dilatata corroborabitur. cor
gaudebit. sanguis in venis incipiet
currere exsultans. Post hoc accipiet
electuarium .i. electuarium ligni aloes quod
in libris medicinalibus invenies. et ex
roant .i. ex reobarbaro pondus
iiii denariorum argenteorum quia hoc valde
prestat. Extrahit enim flegma a bore sto-
machi. excitat calorem corporis fugat
ventositatem et bonum reddit saporem.
Deinde cum nobilibus sedeas et cum sapientibus
loquere secundum consuetudinem eorum
Cumque voluntas fuerit comedendi
horam consuetudinis nunc labore aliquo
medico scilicet equitando vel deambulando
vel aliquid tale faciendo. quia hoc corpus multum
iuvat fugat ventositates corpus aptat
corroborat et atque alleviat et calorem
stomachi accendit constringit compages
et liquefacit superfluos humores et residuum
et flegma descendere facit ad stomachum
cibos in tensum et calidum nimis
ex siccatum reficiat. Ponantur tibi
te et comedes ex illis quos eliges
iuxta desiderium tuum cum pane aliquali
levato qui est perfecte fermentatus et
pone cibos quos preponere debes ubi
Si superfuerit homo in uno prandio
pulmentum molle molliens ventrem
et aliud retinens sicut sint prius mollia
possent leviter fiat digestionem

retinens an̄ comederit et poste molle
consumet varijs Similiter si sumpserit
homo plura pulmenta mollia que cito
digeri possint quia ut aliqui procedat ven
tus in fundo stomachi. quia profunditas
stomachi calidior ac fortior ad demo
lendum eo quod in ea parte sunt partes ce
nose. Et viandi cepati extremitatis calor
Ex quocumque causa et comestione debes
gere manum et cessare a comestione.
Quum ad hoc voluntas seu desiderium
sit comedendi. quia ex superfluitate
ubi angustiatur stomachus grauatur corpus et
leditur anima et cibus remanet in deci
in fundamento stomachi ponderosus
et nociuus Similiter anima tamen aperta
tione aque retine super cibum Ponce
in consuetudinem tibi nocet quia potatio
aque frigide super cibum. stomachum re
frigidat et extinguit calorem digesti
uum et cibum confundit et in pedimentum
generat si multum bibat. quo incholeit
deterius corpori Si non necesse fuit
non aqua sumat. ut propter calidos corpus
ut propter calorem stomachi ut et propter calo
rem aeris fiat modica et frigida tibi
sit Cum tu non refectus fuis in
cede super strata mollia deinde tem
perate dormi et requiescite una
hora super latus dextrum Deinde ad
sinistrum vertere et super illud dormiendo
perfice quia latus sinistrum frigidum et ad
modum digestio et calefactione Si senties
grauitatem in stomacho et in ventre
aut mediana et pone tibi super ven
trem. camisiam calidam ponderosam
aut amplectere puellam calidam spe
ciosam Si non senties eructationem acer
bam signum et frigiditas stomachi
vomitum prouocandum Sumas vero
mediana et bibe aquam calidam
cum sirupo et mox vomite. quia in mora
ratio cibi corrupta in ventre vali
de et corpus destruitur Et mora an
prandium excitat calorem stomachi.

Et fit prandium et noxia corpus descendit
cibus inde ad pedes in ferioris stomachi
et extremitates generat inclusiones et alia multa Grauc
aut quod ante prandium dormiat maturant
reddit corpus et destruit humiditatem Post
refectionem autem impleat corroborat atque
nutrit quia cum dormit homo quiescat corpus
et tunc trahit caliditas naturalis diffusa et partes
corporis ad stomachum ad interiora stomachi
et corroborat stomachus super decoctione
cibi cum quieto naturalis fuerit quietatur
et propter hoc dixerunt quidam plus quod magis
vespertina prestat comestio quam meridiana
quia meridiana comestio recipit calo
rem diei quia sensus operantur et anima verum
propter ea que audit homo et ad verum
et propter cogitationem et propter plurima maxime
que corpus continuum ex calore et motu
et propter hoc in hora meridiana diffunditur ca
liditas naturalis per exteriora corporis sed
et multum debilitatur et stomachus et fit
impotens ad quecumque cibum Verum
tamen in cena fit totum contrarium quia
tunc accidit corpori tranquillitas laboris
et cetera et requies sensibus et cetera et frigidi
tas noctis que ducat calorem naturalem
ad interiora stomachi Item ignorare
non debes quod qui consueuit comedere bis
in die. si ieiunauerit si ad unum certum
cuomet et non animetur sicut cuemo
illi qui consueuit semel comedere in die et
incepit bis comedere. quia cuius stoma
chus nequit cibum digerere et indigne
stum remanet nutrimentum. et qui consue
uit una hora certa comedere et trans
ferre suas comestiones in aliam horam
cito quod capiet quod sue nature non conferat
multum efficiat. quia consuetudo est alia natura
Sed ex aliqua necessitate que legem non
habet compellit ad hoc quod consuetudo
mutetur debet hoc fieri discrete et succes
sive ut fiat consuetudinis mutatio paulatim

[illegible] vite pt abiam et cum dei auxilio bene conficit. Et amone iam comedere donec eo acutissime agnoveris stomachum esse vacuum vel purgatum a primo cibo et hoc cognosces per desiderium vel cum voluntate comedendi hora temporis per subtilitatem salive ad os decurrentis. quia si quis cibum sumpserit absque corporis necessitate id est comedendi voluntate invenit calorem naturalem velud ignem accensum. Et tunc corporis hora voluntatem comedendi debes statim comedere quia nisi cito comederis statim stomachus implebitur humoribus pessimis quos contrahit ad se de superfluitatibus corporis qui totum habitu cerebrum vapore pessimo. et cum afficitur cibus fit tepidus et non prosit corpori

~~De iiii^or temporibus anni~~

Ob intencionem vite breviter in hoc loco determinabo de iiii^or temporibus anni. de qualitate. De proprietate uniuscuiusque temporis et de diversitate eorundem. Quatuor sunt anni tempora que sic distinguuntur. Ver incipit quando sol ingreditur signum arietis et est initium veris et durat per xc. iii. dies et xxiii. horis et quartam partem hore. Hoc est a decimo die exeunte marcio usque ad vicesimum quartum diem iunii. In hoc tempore nox et dies adequantur in suis regionibus. dulcescit tempus nitescit aer. sufflant venti. Dissolvuntur nives currunt torrentes montes scaturizant. fontes extollunt humiditates ad summitates arborum et capita ramorum. semina surgunt. crescunt segetes. virescunt prata. pulcrescunt et colorantur flores. induuntur novis foliis arbores ornatur terra graminibus generantur animalia parant pascua. cicade resumunt vires. cantant aves resonat philomena. tellus recipit integre ornatum suum et pulcritudinem suam et fit sicut sponsa pulcherrima ornata variis coloribus ut appareat hominibus in festo nuptiarum. Ver est calidum humidum et temperatum aeri simile et operatur in eo sanguis et diffunditur per universa membra corporis et competit in eo corporibus equalis complexionis id est temperatis et talia in eo comedantur ut sint pulli gallinarum et ova non supra quinque et usque ad sex et lactuce agrestes quas rustici scariolas vocant et lac caprinum. Et nullum in tempore melius est ut tale ad minucionem et competat in eo usus et motus corporis et solucio ventris et motus balnei et sudoris et species potaciones ad digerendum a purgationibus accipiende. Quicquid autem per digestionem sive per minuciones accidit hoc tempus sua humiditate restaurat.

Estas tunc incipit quando sol ingreditur primum punctum cancri et durat xc. ii. dies et xxiii. horas et terciam partem hore. Hoc est a vicesimo quarto die iunii usque ad vicesimum quintum diem septembris. In hoc tempore elongantur dies abreviantur noctes. In omnibus regionibus crescunt calores inflammatur aer tranquillitas est in mari serenitas in aere. Desiccantur segetes nascuntur serpentes fundunt venena corroboratur corporum virtutes et fit mundus quasi sponsa corpore plena etate perfecta calore inflammata. Estivum tempus calidum est et siccum in quo excitatur colera rubea. Oportet in eo cavere ab omni quod sunt calide et sicce complexionis excitat colera rubea. abstine quoque a potacione a nimia saturitate abstinendum est ne calor naturalis extinguatur. Comedas in eo que sunt frigide et humide complexionis sicut carnes vituline cum aceto et cucurbite pulli saginati. pulmentum quoque ex farina ordei et fructus acris saporis et mala acra et venus penitus preteratur et ab omni minucione abstineas nisi necesse fuerit. In organis et motus corporis sine balnea habeant parce.

Autumpnus autem incipit quando sol intrat primum gradum in libre et durat .l. xxxviii. dies et .xxvi. horas et horas tres quadrantes. Hoc est a vicesimo quinto die septembris usque ad nonum diem novembris. In hoc tempore adequantur dies et noctes secunda vice. In hoc est nox propinquat et tollit de die. aer frigescit. et venti septentrionales movent tempora decrescunt flamma. diminuuntur fontes. marcescunt virida desinunt fructus. Facies terre caret sua pulcritudine. volatilia querunt

calidas regiones animalia suas appetunt
cavernas serpentes foveabunt ubi colligunt
metu per hiemem et mundus comparatur
femine plene etatis indigenti vestibus
que recessit ab ea iuventus et festinat
senectus dicitur prima et tempus frigidum
et siccum in quo colera nigra consurgit.
Oportet quod in eo tempore sumantur calida et
humida, ut sunt pulli et agni vinum vetus
et uve dulces. Abstineat ab omnibus cole-
ram nigram generantibus motus
corporis et usus veneris magis quam
in estate. Balneum quoque et purgatio
si necesse fuerit. In hoc tempore si homo indiget
vomitu fiat in meridie et in calidiori
hora diei, quando in ea tibia(?) humorum superflui-
tates congregantur in hora purgationis.
Venaris debet fieri in tempore propter multa pericula
et aggravationem et propter omnia que colligunt
nigram coleram et reprimunt humores
vicinum. De hyeme

Hyemps vero intrat in apice quando
sol intrat primum signum gradum
capricorni et durat lxxxix dies et
xxiiii horas. Hoc est a vicesimo tertio
die novembris usque ad xxi diem marcii.
In hoc tempore nox elongatur dies abbre-
viatur. Invalescunt frigora exasperantur
venti cadunt arborum folia moriuntur pro maiori
parte virentia et indurantur quasi
lapis. Absconduntur plura animalium in cavernis
terre et in cavernis montium propter nimium frigus
et nimia humiditate absconduntur. Obscuratur
aer et nigrescunt tempora, contremiscunt
pecora et animalia debilitantur,
vacuantur campi et mundus quasi
vetula gravida etate decrepita in
dumetis nuda morti propinqua.

Hyemps est tempus frigidum et
humidum in quo gustationem oportet
flecti id est reverti ad calidas et ad
materias calidas ut sunt pulli gallinarum
et arietina caro et assature et vinum pri-
ma calida ficus quoque et nuces
et vinum rubeum optimum et sumantur electuaria
calida. Abstineat etiam a solutione venaris et
minucione sanguinis neque ventris neque habi-
tandum venis ne digestio debilitetur. Ungatur
corpus tamen unguentis calidis et in balneis
nimis potus et venus nocent. Hoc tempore
non nimia comestio quia hoc tempore propter nimium
frigorem naturalis calor colligitur et ingreditur
in interiora corporis et ideo melior est digestio
in hyeme quam in vere et estate vento et frigore
et quia hyems per calorem et diffundit calor
naturalis per omnes partes corporis et propter paucitatem
caloris stomachi digestio imperficitur et humores
commovet. Et tamen ignis hoc et omnis te conficit valde.

O Alexander hanc dietam preciosam et
prefixam custodi naturalem colorem
conservando qui quamdiu calor temperatus
in homine perseveraverit, sanitatis temporibus
longis custoditur. Iam in duobus moritur
homo. Accidat mors scilicet naturalis debito nature
sicut per consenectutem que minat in corpore
et destruit quod corpus. Aut accidentalis scilicet per in-
firmitatibus et aliis causis pessimis. Hec omnia
impinguant et humectant corpus quietes et
securitas. Esus ciborum dulcium et dulciorum
et potatio dulcis et lactis et calida potatio
dulcis vini et dormitio post comestionem
super stramina mollia et odorifera refecta
locis ac temporibus convenientibus et in quolibet
balneorum dulcium aquarum et in illis sessio
modica ne corpus debilitetur per diuturnitatem
balnei odorem sentiens herbe odoriferum
ac caliditate bonorum odoris sunt unicuique tempori
congruum. Unde in hyeme altaquammus quod
quorundam florum species et calide nature.
Rosa siquidem et viole et quid quod frigidum
sunt in estate et oportet vomere ad semel
quoque in uno mense maxime in estate vo-
mitus ut lavat corpus et stomachum et pur-
gat cum ab humoribus pessimis et putridis et
si pauca fuerint humores in stomacho con-
portabitur ad digerendum calor corporis in plebe

Humiditate et pinguedine et multo utilius si cum hoc dispositione contingat habere gaudium et securitatem et honorem et gloriam et honorem de inimicis abundantiam et honores spem ad quam fiduciam implebit sua. et in histrionibus delectari et facies pulchras aspicere. et libros delectabiles audire vestimentis optimis et varietate cuiuslibet indui et ungentis ungi temporibus congruis. Contrario hoc corpus macerant ac debilitant et desiccant comedere modicum et bibere. et multum laborare ac frequenter ad solem stare et opera mensuram deambulare et dormire ante prandium super stramina. Curam nimiam sollicitudine in animo et balneo aque sulphuree in [illegible] et comedere salsos cibos vinum vetus multum potare multum coire. et sanguinem minuendo necesse est excedere et cogitationes pessimas et tristitias habere. Regula ypocratis. Si quis repletus habuerit constipatus in [illegible] in balneo illi dolorem aut in [illegible] tertiane in mane potest. Si quis comedens venatione repleto [illegible] in [illegible] non post cibum quis [illegible] ut in [illegible] [illegible]. Cum simul lac et pisces comeduntur lepram incurrunt. vinum et lac similiter operantur.

Corpus dividitur in quatuor partes scilicet prima pars est caput. Cum ergo in eo congregantur superfluitates potes scire per hec signa quod sit tenebrositas oculorum. gravitas superciliorum repercussiones temporum tinnitus aurium in [illegible]. Si quis autem sentit in se hoc accidere accipiat [illegible] et decoquat ipsum in vino dulci et cum radicibus pulegii et dimittat mediatas et teneat in ore ipsum qualibet mane donec senciat se profuisse et comedat in cibo suo grano synapis [illegible] in pondere unius dragme cum pulvere confecto [illegible] [illegible] et hoc in dormitione sua. Quod si obmiserit hoc et neglexerit. timere potest periculosas infirmitates videlicet corruptionem visus dolorem cerebri et multas alias egritudines.

Pectus est secunda pars Pectus. Cum ergo in eo superfluitates hec signa faciunt. Lingua fit ponderosa os salsum. mordicatio cibum acerbum sentit homo et dolor tussis. Oportet ergo diminuere de comestione et in vomitum. et post vomitum sumere aliquid [illegible]. cum ligno aloes masticare et post comestionem sumere ad magnitudinem nucis unius. Electuario magno [illegible] quod [illegible] [illegible] ex ligno aloes et [illegible]. Cum quis hoc non fecerit. Dolorem potest in [illegible] dolorem in membris et febris et alias multas egritudines. Hec extra patiens hec signa procedunt. Capitis et pectoris sudor cum tussis lingua solito spissior. scapule gravantur. cingulum et [illegible] sic nocturna in sompnis [illegible]. difficilior anhelitus [illegible]. [illegible] sentitur in pectore tremitus [illegible] brachia et manus [illegible] et [illegible] tussis. Si quis ad usus hec [illegible] quotidianas [illegible] faciet [illegible] vomat cum pleno cibo potu quam medullis fuerint nec maceratam simul flegmatis. et [illegible] comedat. [illegible] vomitus [illegible] sunt quibus [illegible] humor [illegible] [illegible] extrahit. Radices raphani manducet et cardamomum. aut synapis folia teneret aut [illegible]. aut nasturcium. ut huiusmodi [illegible] et [illegible] aquam [illegible] atque vomitus [illegible]. Tunc omnis humor nocivus ut [illegible] ad [illegible] sentiet [illegible] pectus [illegible]. Cum si vomere non potest ne stomachus ledat vomitus tota die ac si necessarium fuerit et altero die ut [illegible] desiccant. Cum autem [illegible] melancoliam patiet [illegible] febris [illegible] [illegible] dolore lateris [illegible]. pulmonum labor [illegible] acute febres patitur.

Tercia pars corporis est venter. Cum ergo [illegible] ventrem in [illegible] surgit que [illegible] [illegible]. [illegible] torquet [illegible] cibos in portune [illegible]. potus in visceribus [illegible] [illegible] dolet. dum [illegible] genua desiccant [illegible] [illegible] patitur

quent ventrem mollibus medicaminibus
purgari lavacre de consilio phisici bibat
et per omnem olus sepe mundo sumat. aut caulis
decocti succum oppressus. et ad modum yeralitarum
commixtum in sale et melle mixtis.
potum datus mixtus venam commode purgat
Nam et mezerealis herba que vulgus
vocatur et digestionem satis accomoda huius igitur ne-
gligentes. hec etiam in valitudinis sentit
[illegible] aliam desinencia i. colera hoc sine
fine fluctus. qui ventris solutionis [illegible]
unt. desinencia colli doloris in nascitur
apoplexia inde oritur. ~~De vesica~~

no. Vesica quia per corporis Quando vero
per causam vesice infirmitudo nascitur
hec medicina prodest. Vesica plurimum
venosa committit intensa quod sentit in spacio
[illegible] color pallidus cuius semper
urina fetida et livida. ac plerumque diffi-
cilis ut premons verenda [illegible]
[illegible]. huius cognitis talis est medicina
Feniculi radices cum veteri et optimo
vino maceratis quolibet [illegible]
cum aque calide et ieiuno sorbeant. Et
radicis asparagi [illegible] similiter cum
vino decocta utilissima est. hec qui negle-
xerit aut ydropicus fiet. aut iecoris
dolore vexabitur frenesis quod sequitur
et lateris dolor et urine difficultas
stranguiria suffusio ventris existit et calcu-
lus fiet ~~De testiculis~~ CXIC

Si vero in testiculis superfluitates congre-
gantur hec signa sentit. Tepet appetitus
Oportet quod ille qui sentit hec faciat ut
herbam accipiat que dicitur bachen. et
arrances et de capparis radicibus. et ponat
radices et herbas in vino albo boni
odoris et sumat ex eo quolibet mane
ita quod sit temperatum cum aqua et melle.
et abstineat omnia comestione quod sic
cum fecerit hac medicina tamen poterit
dolorem testiculorum et pulmonis et
periculi lapidis ~~De capite~~ CA

Quando dolor aliquis sentitur in capite
purgari debet caput nullo gravi me-
dicamine Salvia radicum et ysopi

coma. in mulsa mellissima debet infundi
atque illic macerata fuerint. et sic cum fuerit
ieiuno decoctum tepidum gargarizetur. Hoc qui
neglexerit. huiusmodi incommodis subiacebit
Gravatur auditu et fiet surdus et exprimetur aurium
per humorem plurimumque erumpit lippitudo quoque oculorum
et divisa via oritur. constrictio colli in cerebro
pulsus. et suffocatio sanguinis in gutture. inde strophe
nascitur. quas greci alopicias vocant inde una
[illegible] morbosque plurimos facit capilli defluunt.
consequitur et dentium dolor inde pessimum vicium
capitis i. ulcera sequitur. prodest si semen sinapis
optime tritum et cribratum pingui mixtum admisceas
et ieiuno maxime in balneo gargarizetur

Legitur siquidem in historiis antiquorum. quod
quidam rex potentis congregavit medicos
meliores indorum grecorum et medorum et iniunxit
eisdem ut quilibet eorum studeat sibi talem medi-
cinam qua putatur homo conservabit et non indigeat
alia medicina. Sane greci medicamus et dixit
quod sumat in quolibet mane aquam pleno orebis
faciat hominem sanum et non indiget alia medicina
Medus vero affirmavit quod ieiuno stomacho prodest
multum sumere de granis milii. Ego vero dico quod ille
qui tenuit decernit quod in ventre ponderositatem
non habet. Et non timeat. id est quilibet et qui
comedit quolibet mane xii dragmas racemi
passi bone dulcedinis non timebit aliquo
modo de infirmitatibus flegmaticis eius
memoria commendat intellectus illuminat
et qui in tempore convenienti sic consumpserit
utitur decimum in pedimento scorpionis erit et non
timebit febrem quartanam et. Et qui co-
mederit nuces cum ficubus et paucas folias
rute venenum eadem die ei non nocebit.

O sume rex studeas modis omnibus custodire
et tenere calorem naturalem quia quamdiu
caliditas temperata in homine et [illegible]
naturalis. calor temperat et roborat quia sanitas
in duobus consistat Secundum et in hoc [illegible]
quod destructio et corruptio corporis proveniunt ex
duabus causis una naturalis alia contra naturam
Naturalis provenit ex contrarium qualitatum
repugnantia et contradictione quas talis sanitas
[illegible] in corpore corruptio non contra naturam
provenit ex aliqua causa accidentali sine ex

sive ex offensione ad lapidem sive ex aliis sonat ias causis sive ex infirmitate et malo consilio ~~De carnibus~~

Corporum quedam subtilia quedam media quedam grossa. Subtilia sunt illa que generant sanguinem clarum et bonum ut sunt ut frumentum pulli gallinarum et ova perdices fasiani gallocorum testiculi ... aucelle anseres. Corpora licet multa sunt qualitatis corporum tamen parum sunt mistura nutrimenti. Grossa non cibaria valeat calidis hominibus et laborantibus nocumento et tormento post prandium que licet parve sunt quantitatis multum tamen nutrimentum dant corpori. Q uccelli aut cibaria non generant inflationem ut superfluitatem sed secundum suam quantitatem corporis nutriunt ut carnes agnine arietine et castratine et omnes que sunt calide humide tamen videtur falle in hiis carnibus quando assantur quoniam inde acquirunt durum cum caliditatem et siccitatem. Et ideo tales carnes assantur aut comedantur et ut laudabiles sunt quoniam in eis suaves species apponuntur. Quedam vero cibaria sunt que generant melancoliam sicut bubali vacce et boves et omnes que sunt grosse. Sic et aspere animalia vero ex hiis tibi species tales carnes que pascunt et nutriunt in aquosis humidis et umbrosis locis corporis carnes sunt meliores et sapidiores ~~De piscibus~~

Sciendum est quod pisces parve sive et subtili pelle et facilis masticationis quoniam nutriti sunt in aquis salmaris aurenabus tales et meliores et leviores quam ille qui nascuntur in mari ut in dulci aqua. Porro quod cavendum ab illis piscibus qui sunt magne substantie dure pellis quod talis sol et venenosius et hec de piscibus ad presens sufficiant quia in libro quem composui de pulmento et medicamine in venenis habundanter de ista materia terminatum.

De generibus aquarum

Scire debes quod aque sunt utiles cuilibet viventi tam animalibus quam vegetabilibus et memento quod dicam tibi sufficienter de aquis et audi tibi quod omnes aque tam dulces quam amare originem trahunt a mari vel quod sicut tibi determinatur manifestam ... et superficiem. Quod leviores et sanitores sunt aque ille que sunt pre aliis et currentes. Que non sunt terra pura et a rupibus non habundant fumositatibus aqua illius loca et levis et optima et laudabilis. Sed aqua illa nascens in terra lapidosa que habundant in fumositatibus et humus in fine et notabilis et in aqua sunt reptile et serpentes et alia animalia venenosa et in fine sicut sunt aque paludes. Sed igitur hec bonarum sunt levitas claritas absque odore. Quoniam sicut cito calefiunt et sic cito frigescunt. In talibus delectabilis sit. Si que vero falsse et amare fumose sunt et ideo de stomacho venter et dissolvunt. Aque autem maris sunt calide et graves quia stant et non movent et quia sol diu durat super ipsos et ideo generant colera et faciunt arsesplen et pulmonem. Aque diu sancizantes duabus diebus sunt calide in fine quod generant particulas terreas. Et potatio aque frigide stomacho ieiuno dum prandium nec corpori et extinguit ignem stomachi potatio vero eius post prandium calefacit corpus et generat flecma et si multum sumantur corrumpunt cibum in stomacho. Debes itaque bibere aquam frigidam in estate et calidam in hyeme et non et contrario quia potatio aque calefacte in estate mollificat stomachum et debilitat et destruit appetitum. Sicut potatio aque frigide in hyeme extinguit calorem et destruit in frumenta pectoris nos pulmonum et multa generat nocumenta.

De generibus vini

Sciendo quod vinum cuius naturam narrabo sunt in morte expositos soli et siccitati nature. Quoniam illud nascitur in plano in locis madidis et umbrosis sed vinum nos frigidis et humidis habundantibus humiditate et flecmate. Nocet vero iuvenibus et calidis hominibus. Primum quod calefacit et liberat a superfluitatibus frigidis et grossis et vinum quanto rubeum ledens et superfluit est tanto magis generat sanguinem calidum quando et fortius fortem amaricitudinis et dicitur firmus sanguinis et primum nutrimentum et ... nam potationis et mediante superflui

dyuretice nocet. Hoc autem vinum quod
est et dulce nocet stomacho generat ven-
tositates et inflationes laudabilius
et suavius omni vino ad omnes complexi-
ones est illud quod nascitur in terra optima sita
inter montes et valles cuius racemi sunt
bone dulcedinis perfecte maturitatis
et valde solis. qui non vindemiatur donec
egressa fuerit fortitudo sue substancie
humiditas corticis spissitudo paulatim
et granorum. cuius color est aureus vide-
licet medius inter rubeum et citrinum
cuius sapor acutus et delectabilis
cuius odor in perfunditur ipsa cuius partes
subtiles sunt et clarificate. Cum
autem tale repertum fuerit de ipso tempe-
rate iuxta etatem corporis et temporis
quantitatem quod confortat stomachum
calorem corroborat naturalem
iuvat digestionem conservat corru-
pcionem preparat cibum et decoquit ipsum
et perducit purificacionem ad omnia
membra que regit. Et decoquit
ipsum cibum in eisdem membris do-
nec convertatur in sanguinem substancia-
lem et descendit ad ... cali-
de temperat et reddit caput securum
ob infortunatis casibus. Insuper cor
letificat lingwam reddit expedi-
tam liberat animum et hominem
facit audacem. et operatur ad omnem
appetitum. Et multa alia bona facit.
Vinum autem si sumitur habundanter in
magna quantitate. tunc hec mala facit
tunc. Primo obscurat intellectum. impe-
dit sensum. et turbat cerebrum
debilitat virtutem naturalem et calorem.
generat oblivionem turbaciones
v. sensuum quibus regitur et disponitur tota
operacio corporalis. fugat appetitum
debilitatque racionales corporis et natu-
rales. generat tremorem membrorum
et lippitudinem oculorum accendit co-
leram destruit epar quia reddit
eius sanguinem grossiorem

et ardens ... de ingratitudine quod inde provenit
timor et horror et tremor. sompnum lascivia
fantastice visiones corrupcio coloris debili-
tacio genitalium destructio seminis. ab hoc calo-
stomachi dissipat complexionem generat corporis
grossitudinem. et quod deterius lepram inducit
et est et degite venenorum. Caveas ergo ne
ultra modum sumatur quia vinum imitatur
naturam et complexionem roborat que et vicii
operatur. et hic apparent utilitates que continentur
in libris medicinalibus. et in ... ypo-
crabarbarum et quedam venenum mortiferum
Unde videlicet illis qui ultra modum operantur
sumunt et transgrediuntur certa quantitate
mensuram. Vinum et comparat naturam et serpentem
ex quibus antidotum conficit electiones
maxime pro corpore medicinam optime
Venenum omnibus notum et quod venenum mortiferum
ipse gerit.

O Alexander nullo modo tedeat te
mane sumere syrupum acetosum ieiuno
stomacho et non ieiuno quia sic convalescunt
humiditates et habundant et fleuma dominatur
quia valde sanativum. Et Sapiens siquidem
ab aristomides bonum vinum mirabiliter
commendavit ubi dixit. Vinum est bone
qualitatis potest in fine ut mane cum cibus
et panis optimi frumenti et carnes come-
stibiles cum potu et vinum bone vite
et ... vite temperate abstinendo secun-
dam comestionem. potum coitum et laborem
quando hunc homini accidit egritudinem. Oportet
siquidem illum qui inebriatur vino ultra modum
sumpto. ut abluat se cum aqua calida et
sedeat super fluentes aquarum currencium
et habeat salices et mirtos. et ungat
corpus suum cum sandel confecto et fumiga-
te cum in vestibus frigidis et odoriferis hic
est quod scilicet ebrietas optima medicina
Siquis potu vini ut ... toto relinque
potum vini ab potu uve passe desistere et op-
timum adiungere aquam paulatim una vice

post aliud donec veniat ad puritatem aque et
et postea ordine fiat complexio nature
egrotantibus egritudinibus
Post hec sciendum quod quedam corpus
corroborant et impinguant scilicet alimenta
suavia et levia et sine nimium continuatione que sumuntur
tempore competenti et in hora necessitatis
sicut prediximus Et ergo quod bene corpus tuum sanius
ut crescat et observa meum consilium cum hoc
quod magis valet solacium et divicias habere
reverenciam super inimicos acquirere. delicate
vivere. solaciari in instrumentis musicorum videre
et delectari et in rebus formosis. audire
cantica leticie cum amicis dilectis. induere
fulgentibus et speciosissimis vestibus et confer-
re cum sapientibus querendo de rebus pre-
teritis et futuris confortare virtutes vinales
ungentibus convenientibus tempori in quo est
Hec sunt que macerant corpus Primo ieiunium et
et potus frequentatio exercicium et labor in calore
et sole longa vigilia dormicio cum prandium
super duris lectis quia caliditas impedit
corpus nimiam humiditatem que in est corpori
in aquis sulphureis et salsis et dissolvit frigi-
dis et calidissimis fames frequens purgatio
ventris nimius usus veneris paupertas solli-
citudo timor doloris frequentes accidentes et mala
eventus Balneum et utique unum de miraculis
huius mundi quia edificatum est secundum quattuor
tempora. quia frigidum attribuit hyemi.
tepidum veri calidum estati siccum autumpno
Electio est prudencia et fac in balneo in quattuor
mansiones ordinatum ita ut prima sit frig-
ida. secunda tepida. tercia sicca. quarta calida Et
tunc quis ingredi voluerit. debet primo ali-
quantulum in prima stare deinde in secun-
dam et ibi parum morari. et postea in terciam
et ita parumper moram faciat postmodum in
ingrediendo quartam similiter faciat et cum
fuerit exire debet eundem modum sicut
faciendo morulas in qualibet camerarum
ne exeat de nimio calore ad nimium

balneum

frigus aut de nimio frigore ad nimium
calorem et sit balneum edificatum in alto
et in loco ventoso et habeat fornaces
magnas reddentes flammas latas dul-
ces et utendum est in eo caloribus conve-
nientibus tempori instanti scilicet modice in
estate utendum est triplicato et quad-
ruplicato in autumpno in hyeme frequens
et duplicato Deinde sedendum est super
sedilia aquis refertis imbuta et postea
faciat se tegere in linteamine albo
mundo de lino una vice post aliam
Postquam itaque complevit omnia hec et deli-
cate ablutus fuerit expectat ad alias
mansiones statim et utatur sequentibus
odoramentis et unguentis Et hec ad calorem
pertinet se et utatur ungento
purificato convenienti tempori Et in
vere et estate debet uti ungento de
minuta confecto ex succo herbe
que dicitur blitis. et quod super capud
artificiales aquas et temperatas.
Deinde debet ablui et fricari
corpus donec fuerit bene lotum et
mundum Deinde ungat corpus
quibusdam unguentis que conveniunt
temporibus suis Deinde gradatim
exeat sicut ~~dictum~~ determinatum est in precedenti-
bus Deinde tergat se donec
alleviatur Et ita fiat bibat
siruppum rosatum et sumat de electu-
ario cum muscato. Deinde tendat
brachia sua aliquantulum deinde
post modicam horam sumat parum
cibum cum tranquillitate et bibat de
bono vino temperato cum tanto de
aqua et secundum quod consuevit bibere
et non sumat in tantum. sed moderate
Deinde fumigabit se in terrenis
convenientibus illi tempori Deinde
requiescat in lectis delicatis et
accipiat de sompno bonam partem
et hoc multum iuvat. Deinde

continuatim debet residuum diei in gau
dio et quiete. Iste siquidem ordo sanitatis
minutiones et corporis. Cum vero est
senex vel qui superat a frigiditate et humidi
tate caveat multum morari in balneis.
Debet siquidem tamen stare in balneo
donec corpus suum sumat de humiditate
balnei et madificatur aquam vero
temperatam proiciat super se in tantum
cito quantum voluerit. Oportet quod
flegmaticum non intrare balneum
nisi ieiuno stomacho et ungere se
ungentis calidis. Cum vero sunt
calide nec teneat precedente sedere

O alexander quando congre... Item
vocis satis ornamentum et quod
complemens te non indigere medico
omnibus diebus vite tue nisi ad
minorio faciendum et vitare quod fluct
infirmitates que generantur
ex caliditate. exprodis et cum subtiliter
cognoscunt an sint breues vel lon
gerie et et ex signis precedentibus
agnoscit atque finem debeant cuiuslibet.
Et ideo decaute sedulitate et ostendi bene
divisiones et cognitiones in firmitatis
et in aqua sudore et propter sanatum signum in
hiis rebus. Et precedencia signa sunt
meliora et veriora sicut determinavi
tam in libro de aquis et hoc signa
sufficiunt illi scilicet qui bene tenet in
memoria doctrinam illius libri.
Sicut et continet in libro quem
fecit de medicamine operis et in
proportionibus extra statuta in ongere...
confectis et complexionis secundum
dominem et doctrinam grecorum et yeali
corporis et yndorum. Et precentum in quibus
nullum experimentum fuit fallax.
Cui ergo securitas erat ... valida et
sepultura eo quod ignorabant non in
veniebant usquequaque. Ideo digni

= et decem sit tamen laterent clementia
Digni vatque et vt teneas magnam me
dicinam que dei gratia inestimabilis que et
vocatur thezaurus philosophorum. Ergo siquidem
proporciones numquam nec vetitat nomquis et
inveniunt. Quidam enim asserunt quod
adam fuerit eius inventor. Alii dicunt quod
esaupades. et homo generis cedius et hiusdem et
donasaos et naalcos. et ebicos et dyons et
caranos glosi philosophy qui fecit eos quibus datum nessi
scarcat sacrauerit que lateat omnis hominis
ista sint qui in questionibus et disputaverunt de
hiis que sunt super nam de pleno de vacuo
definito et infinito et concordiam convenerunt in
secrete huius medicine inestimabilis quod
diuisserunt in .xiiii. partes. Quidam siquidem
affirmat quod enoch nomine hoc secretum
per visionem voluit et dicit quod enoch fuit imm...
hermogenes quem greci multum commendat et
laudant. et attribuit omnem scientiam secretam
et celestem. ~~De arte confitiendi mel quod~~
~~componuntur medicine~~ IIII.

Quomodo dei benedictione summe sicut mali gra
nati dulces per xxv. rotulas et de succo
mali granati acris .x. rotulas et de succo pomo
rum dulcium .x. rotulas et de succo dulcis
citri .v. rotulas et de nectario aldo
et mundo .x. rotulas. Hec omnia apponantur
in vase. ita quod sit ad medietatem. et cum
dissolutione coquatur super lenem ignem et permit
tere sine fumo. et tollat totam spumam et
tunc decoquatur usque efficiatur sicut mel spis
sum. Hoc siquidem est mel optimum quod
fiunt medicine. Debes quod vero sicut pre
dixi et curatur cum dei benedictione et adiu
torio de rosis .i. rotula et de mellis granatis
pro rotule et omnia ponantur in .x. rotule
aque dulcis post quam in eo apponitur
sunt de aqua. et toreta media pro rotu
le de aqua mente viridis medietas
rotule. de aqua mazefegos quarta pro
rotule et de aqua lingue bovine. Cum
istis colligant omnia illa et decoquantur
cum vna vice. de cinlegy arcan :—

de garofolo . et hec omnia debent stare
super ignem viii dies et noctes donec egre-
diatur tota vis corporum . deinde ponatur
super ignem suavem donec diminuatur
tercia pars aque deinde permittatur clarescere
deinde ponatur in eo de zuccaro et melle tres
rotule et postea decoquatur quousque spissum fiat
deinde ponatur in eo una dragma et dimidia
de musco bono et una dragma de ambre
et tres dragme de ligno aloes et hec modo
est prima mediana siue potio cuius effectus
est confortare stomachum cor et cerebrum. ℞ Su-
mat de marbola galendam cabeli citri-
no [illegible] rotl . et medulla carrobie de
babilonia quarta pars unius ℞ . et de ligna
sine cortice bono que est citrini coloris due
uncie et de granis maturis . deinde coquantur
in sero quo due uncie contineantur bene et
hec omnia ponantur in decem rotulas aque
dulcis per unum diem et unam noctem deinde
decoquatur suaviter donec deficiat medietas
aque deinde misceat et colet donec fiat
clarum et postea ponatur in eo de melle purificato
due rotule et tunc decoquatur donec iterum
inspissetur. ℞ et in apponatur de pulvere ma-
stici una uncia ; et de reubarbaro quarta
pars uncie et hec est secunda mediana . cuius pro-
prietas est corroborare stomachum et constringere
et purgare malos et putridos humores
qui congregantur in stomacho sine ablatione
vel violentia siue aliqua lesione. In super con-
fortare [illegible] coquus et pectus et cerebrum
℞ Sumat unam cotulam de emblici et deinde
et de emblici medico [illegible] pars unius rotule
et de acarsanni cancle et de cinengan . gale-
ngal et de nuce muscata unam [illegible] et
terat totum non minus subtiliter et ponatur in aqua
dulci [illegible] et moueat in eo per unam
diem et per unam noctem . deinde decoquatur
cum suaui igne et suauiter donec diminuatur
medietas . deinde misceat et coletur
donec clarum fiet . et post mel quoque ponatur cum
[illegible] rotulis melius [illegible] deinde tamen
bulliat donec spissum fiat ℞ [illegible]

[illegible] medicina cum [illegible] corob-
orac omnia collata mellita et maiorem
in apotheca.

Quare dixit Alexander ne assumas
medicinas et venam aperias nisi
debilitata sit astrorum qua valitudo
seruanda sit medicinalis et oportet
ne comedat in hoc. ℞ Et si volueris
flebotomari ut sanguinem minuas
[illegible] tantum aduertat quod recedat
a sole et caueas ne sit luna in tauro . ut
in piscibus et caueas de aspectu solis
ad lunam ascendendum et semper cum
fuit luna in coniunctione existens in
signo aquoso caue et ne fuit in ge-
minis in constellatione ascendente et
si oportet et similiter dico de saturno
℞ et [illegible] hora ad operationem ve-
narum et ultima medicine in mensis [illegible]
[illegible] luna sit [illegible]
[illegible] et quod sit in libra ut in scorpione
et cum [illegible] in eadem non [illegible]
[illegible] et et luna deterior cum
fuit in [illegible] ut [illegible]
minuere vel sanguinis [illegible]
[illegible] . [illegible] cum
fuit luna [illegible] in lumine [illegible]
[illegible] in [illegible] stelle [illegible]
et opposita mercurio et quod luna [illegible]
[illegible] ut [illegible] ipsam venus ut
mercurius [illegible] luna fuit in
constellatione ascendente . et [illegible]
dominium ut [illegible] super eadem
loco in corpore

Cum volueris sumere medicinam
laxatiuam constituas lunam in
scorpione ut in libra in pisce
℞ et caue de appropinquatione lune
ad saturnum quia et fiat congelare
humores et medicinam in corpore. ℞
Quanto magis elongat luna a saturno
tanto melior est ℞ [illegible] in medium

cum fuerit in mercurio. Sic igitur mediante
unaquaeque cum operis fortium lunam cum sole
lacteam lunae et eius ab senioribus annotatis
stellis. Et eius stellis comperientur in suo

Cum volueris dare medicinam ascensu
carum. videbis quo signo sit sol,
et quibus potius complexionibus indiges agro-
te. Et diligenter in speciali signo et
mensibus in quarta spera descriptos. Si enim
sit in colerico signo capit de pluris
acu[illegible] medicinam in melancolico plurimum
Si autem in flegmatico mediocrem per-
qualitatem et eorum signum in quo sol collabitur
conservatio veneris naturale relaxatur.
Preterea diligenter considerandum utrum
luna sit in colerico signo aut mela-
colico aut flegmatico. Si enim ambo
luminaria in colericis signis recepe-
runt ut responderit mediante aliunde
tue data partis moveatur. Si in melancolico
aut anno et in [illegible] parum sumere solum
Quod si in flegmaticis signis sol et luna
exteterint finale mediante semper dux
et pape sicut sicut magnetes

Herbarum De ~~operationibus~~ quarundam
Demum.

Quot qualitatibus et proprietatibus
et virtutibus quarundam herbarum et corporum
dum valitatibus breviter dictum in sequentibus
determinabitur. Atque si quidem libros inter
de proprietatibus lapidum et virtutibus herbarum et animalium
quarundam declaravimus. Et ideo quae nunc dic-
enda sunt de plantis et lapidibus quantum ad primo
opus sufficiunt. Et sicut debes considerando quod
sicut in plantis sit diversa nec diversitas in-
ter diversitates in specie. Sic et lapidibus diver-
se in veniuntur species et virtutes quibus medicines
et utilitates precio inestimabiles maxime et
principaliter convenit regie maiestati de-
corare regum diademata lapidibus preciosis
quorum claritudine visus mutatur. Animi de-
lectatur dignitas ornatur et corpus dulce gra-
tissime egritudines a corporibus expellunt

sunt quibus corporum efficax est medicina. Et ideo virtu-
tes medicinam mediantibus ad morbos gravis-
simos expellendos. Preterea vero virtus et mira-
bilis causa planetarum quae certis lapidibus diviniter
sunt collocate, sicut Hermes generaliter tractavit in
libro de lapidibus et in libro de planetis ex-
posuimus corporum proprietates plenius et virtutes in-
firmis Alexander inde. Et volo fore de-
tur maximum secretum et divina [illegible]
[illegible] ad complacendum [illegible] et ad
celandum archanum. Nam quia lapides
animalium vegetabilium et numerabilium
[illegible] non est nec habet nec habet naturam lapidis
et tamen lapis quodammodo assimilatur lapidibus
[illegible] mineralium et planetarum et animalium
et reperitur in quolibet loco in quolibet [illegible]
et in quolibet homine et quantitate et in quolibet
colore [illegible] omnia elementa et dicitur mi-
nor mundus. Et est notabile proprium nomine mi-
nor mundus quo vocatur cum vulgus scilicet omnibus. Hoc est
dictum omni philosophorum. Deinde ergo [illegible]
in quatuor partes quolibet [illegible]
Deinde compone [illegible] equalitatem et [illegible]
bilis [illegible] ut non sit in eo divisio neque
repugnancia et habebit composicionem [illegible]
Sic modus et conversationis. Si ego dividam tibi
in operationes speciales. Divide [illegible]
[illegible] duobus modis fit [illegible] et sine corruptione. [illegible]
quod habueris aquam [illegible] et aerem [illegible]
[illegible] habebis [illegible]
pone [illegible] aerem [illegible] et [illegible]
[illegible] terram per humiditatem et caliditatem [illegible]
[illegible] et non [illegible] nec [illegible]
dant. Et ad [illegible] duas virtutes [illegible]
aquam ignis et tunc complebit opus [illegible]
[illegible] aquam solam dealbabit. Et si ad [illegible]
igne rubeum faciet [illegible] Deinde ~~[illegible]~~

Et pater meus Hermogenes qui triplex in
philosophando dixit [illegible] ventus
[illegible] et non est dubium quod inferiora
superioribus et superiora inferioribus respondent.
Operator [illegible] miraculorum unus solus deus
a quo descendit omnis operacio [illegible]
sic omnes res [illegible] ab una sola [illegible]

sola dispositione cum Jove et sol. cum Marte et luna
que portant ipsum pauperem. In uno autem predicto
ab eis hic dicit pri. in armamentorum thezauri
miraculorum largitor bonum. Et pigne sed et certe
separatum exigrica. qui sit talis dignus et gratia
sed et rerum spissum hoc sit sapiens. et discrete as-
cendit. n. deorsum in celum. et venit de celo
in terram et tamen virificat superiorem et inferiorem
virtutem. Significat dominant in superioribus et inferioribus
et cum dominans sursum et deorsum. Et nota est
lux luminum et p. hoc fugient a te omnes te-
nebre. virtus superior vinacioma. Omnium
rerum agit in ~~potentia~~ omne deorsum. secundum
dispositionem maioris mundi autem homo operando
et p. hoc vocatur homo generis triplex in phy-
losophia et de mirabilibus mundi et lapis
qui pugnat cum aquis et ventis. Vides cum
assurgere super aquas quando currunt aque cum
ventis. et nascitur in mari mediterraneo cuius
proprietas talis est. Si accipias hunc lapidem
et portaveris in alio lapide et tecum portaveris non
est possibile quod aliquis contra te possit durare
contra te ut tibi resistere. Et fugiet superans
contra te. Sunt et duo lapides quasi mi-
rabilis virtutis. qui inveniuntur in locis tene-
brosis quorum alter est albus et alter rubeus et reperiuntur
in aquis salinariis. Horum autem operationes hec
in capite apparere super aquas in occasu solis et
permanent super facies aquarum usque mediatatem
noctis et tunc in capite descendere deorsum et in
ortu solis perveniet usque ad profundum. Lapis
vero rubeus contrario operatur. quia in capite apparere
in ortu solis usque ad meridiem horam et
in capite occidere usque ad occasum solis. Horum
lapidum proprietates sunt hec. Si suspenderis de
lapide rubeo unum pondus datum in uno
equo cum equitatur cum non cessabit hinnire
donec auferas ipsum lapidem. Et operatio
alterius lapidis hec est contrarium hinniret
donec cum collas. Valent enim multum ad
insidias explorandas et ad opus equitans. Et
proprietates istorum lapidum hec est. Si duo liga-
verint in ventrem [illegible] lapis albus in

hore alterius. sed et generet instead loquet
in genere aliorum ob viuitur sicut quasi divinum
in ore eius. Lapis vero rubeus contrarium
operatur. Et ego determinabo proprietates et virtutes
lapidum in mathematicis et quibusdam in
sequenti capitulo. De quibus noviste ex-
operationibus naturalibus in ois ubi tractabitur
de naturalibus et secretis creature. quod convertit
dispositiones planetarum et gradus et
dispositionem numerabilium per celum et quod
recipis formam propriam secundum suam originem
et etiam a superioribus naturis contentam et
dominantem in eo et vincens in partibus
aquarum natura et in innumerabilibus lapidibus
vincens et natura etc. Recipit ergo aqua
planetarum de natura aquarum expressi-
ones sicut idem recipit aqua commotionem
et pulsionem ventorum in suo loco. Et
sicut aqua est diversarum figurarum que mediante
sunt figure in ea sic accidit et in planetis
omnis figure cum utique vincens in planetis
exprimitur in planetis sit aqua et vero eorum
non per diffusionem. Et cum operator dissolvit
aquarum sit operatius in cessant operans in suo
celo. videlicet Marius qui universalitatem rerum
et quod unusquisque planetarum regit et disponit
quod convenit et assimilatur sicut ubi est ..
Datimus tenet circa Marius [illegible]
incipit aerem Sol ignem. et non [illegible]
hec convenientia in planetarum operibus et
in operationibus quas habent super generatis
et proprietates propter altern superiorem universalem
que et super omnes virtutes istarum operatur.
Et hic non et breve addemus secundum
Ochyus ardius. Sed ideo feci mentionem
quia necessarium et nimis utile est tibi
quod sequitur capitulum in quo determinabimus
de singularibus et modi modus quorundam
vegetabilium planetarum. Cognitis ergo
proprietatibus istarum rerum spectantibus ad planetas
cognitas operationum naturalium que spectant
ad medicos. Et nolo tuam prudentiam
non latere quia omnium carens licamine de
uno vegetabilium a Saturno regis et ei

attribuit. Et quidquid vegetabilium est
floridum et luminosum amicicie veneris. Et dicta
attribuit. Et quidquid vegetabilium est florens
non ferens fructum marti attribuit. Et quia ipse
regit corpora et iungit has divisiones et
divitias. Omne vegetabile ferens fructum non
adulterans, sicut sunt poma palme, attribu-
itur saturno et soli, et omne producens fruc-
tum acrem amarum et macrum. Item
quedam vegetabilia sunt provenientia cum
semine et quedam nascuntur sine semine
et sine plantatione. Patet igitur luce clarius
ex predictis quod quelibet species vegetabilium
habet diversam complexionem que complexionatur
et unitur virtute unius planete et ei est
similis et attribuitur. Et habet aliam complexionem
que assimilatur et attribuitur virtuti duarum plane-
tarum vel plurium secundum quod potest suscipere et iungit
unam quamque complexionem. Ideo quod ei attribuitur
sibi illa virtus naturalis quod diversificat suam
speciem sicut in colore sapore et odore et
figura. Et ita natura colligit omnes istas
proprietates et virtutes naturales. Quandoque
vero abscondit et immutant complexionem et faciunt
ea durare principiis quorum [illegible] diffiniunt
et designat [illegible] [illegible] non habet
sine motu et non [illegible] operatio sua terminum.
Et sunt in venies quandam speciem vegetabilium
nocivam et quandam sanativam. Et quedam
species generant letitiam et quedam gaudium
et quedam faciunt amorem et quedam odium,
quedam [illegible] reverentiam et
honorem, et quedam ebrietatem tribuit
et [illegible] et quedam [illegible] falsa somnia
quedam verissimas visiones. Quedam generant
nobilitatem et fortitudinem, quedam pigri-
tiem et debilitatem; quedam sanant corpora
[illegible] mortiferis; quedam corrumpunt
corpora et faciunt mortem. Et ego faciam
tibi mentionem de hiis omnibus probans
tibi argumentis et probationibus manifestis.
Illa quippe species vegetabilium que generat

reverentiam et honorem est quedam arbor habens
folia convoluta forma [illegible] et rotunda et
fructus [illegible] arboris [illegible] et odor
suavissimus. Quicumque evellit ipsam in suo novo
et portat secum partem [illegible] reverentiam et
honorem. Est et alia arbor que surgit in longitu-
dinem unius brachii habens folia [illegible]
in se lineas albas et qui portaverit de ista illius
arboris [illegible]. Est et alia arbor habens
folia [illegible] cuius palmites expandun-
tur super terram cuius odor bonus. Qui istam secum
portaverit erit letus [illegible] et audax. [illegible]
[illegible] bonum [illegible] ut pugnet [illegible]
adversarius super [illegible] coram eo tempore in suo
triumphabit ad versarios.

Est destructio herbarum et quedam species
que habet cuspides et plantam habet folia ob-
longa et inclinat folia sua [illegible] fert flores
et habet tres flores oblongos rubeos suavis
odoris. Quicumque comederit accidit ei gaudi-
um atque risus. Qui vero evellit eam cum
cuspide et foliis et [illegible] flores cogitando de
aliqua persona feminea faciet eam [illegible]
in eius amorem. Est et alia herba que vocatur
androsima que nascitur in terra [illegible] complexionem
habens folia [illegible] [illegible]
tunde in [illegible] albis. [illegible]
vii grana [illegible] in nocte [illegible]
[illegible] in nocte [illegible] in orto
[illegible] ita quod radix corpus tangat
ipsam [illegible] ista vii grana
aut comederit permanebit amor tuus in
corde suo et semper obediet tibi toto
tempore vite sue.

Hec destructio plantarum. Est quedam
planta que generat languorem [illegible]
cuspis plantam cuius palmites expanduntur
[illegible] brachium cuius flores sunt albi [illegible]
folia non ferentes fructum [illegible]
et macras cuius [illegible] et acuta qui generat
[illegible] illo tempore erit sine
languore donec [illegible]. Est etiam

Et est alia planta quedam similiter cuius semina aut rami quadrata aut folia sunt rotunda aut flores sunt celestis coloris aut semina sunt rubea aut odor suavis bonus est. Quicumque biberit opera ut odoraverit eius odorem sanabitur ex totaliter de melancolia et desolacione et timore et frenesi et de multis aliis infirmitatibus. Est et alia planta que vocatur Floliden hec generat. Est et alia que dicitur Matinison hec est validissima ad amorem inveniendum et acquirendum.

O Alexander, preciosa questio quam petisti tractare et solvi plena solucione. Esto quod virtuosus et Deus gloriosus te regat et dirigat et custodiat cum bonitate super omnes creaturas.

~~De iusticia regis~~ Iusticie

Iusticia est quedam laudabilis de proprietatibus altissimi simplicitatis gloriosi. Unde et regimen sive ... debet esse eius quem Deus elegit et constituit super servos suos cum gubernanda sunt negocia et regere vitam subditorum et omnia eorum sicut Deus cetera. Ergo in hoc assimulandus est Deo. Et ideo oportet reges assimilari et imitari altissimum in omnibus suis operibus. Deus vero est sapiens atque faciens et eius potencia et eius nota gloria sunt in ipso et magnitudo eius dominii maior est super commendacionem. Ergo sapiencia et cognicio eius in iusticie lumine et eius operum et iusticia. In iusticia quoque operata sunt celi et constituta fuerunt super terram. In iusticia missi sunt prophete sanctissimi. Iustissima est forma intellectus quem creavit Deus gloriosus et prodixit creaturam suam ad eam. Et per iusticiam edificata est terra et constituta sunt reges et obedivit et domesticantur subdita et propinqua domesticantur terribile et appropinquat remotum salvantur tunc et liberantur ab omni vicio et purgat reges suos ab omni corrupcione. Propter hoc dixerunt Indi: iusticia regnantis valior est subditis fertilitate temporis et ad quod dixerunt. Dicatur iustus melior est quam pluvia servans. Sunt et inventum in uno lapide scriptum lingua caldea quod rex et intellectus sunt fratres alter altero indigens nec sufficit unum sine reliquo. Et omnes res in universo creant cum iusticia et ipsa est causa intellectus qui ponitur in cetero cum ceterarum ut operacionem ipse est actus cum ipse est index iustus. Ergo essencia iusticie

et radix eius ab intellectu et ipse est operans et deducens et ad hoc ipse est eius protectio et operacio ipse est eius intencio. Et ipse specialiter faciat. Ipse est index operans et replens id quod convenit ex actu in eo quod recipit et preparatur ... ut ipsa iusticia est duplex.

Manifesta et occulta. Manifesta qui manifestat ex actu operante super condicionibus et vera iusticia ponderata et mensurata proprie in intellectum et iudicium exprimat secrete nomen. Occulta vero est fides seu credulitas iudicis complete opera sua et credendo ac confirmando suorum doctorum. Ergo apparet ut predixi quod reges assimilantur in iusticia simplici altissimo. Et propter hoc queritur ut sit similis moribus, operibus suis propriis et communibus. Qui autem declinat opera ut communiter ... iusticia et quid posito iusticia Dei altissimi et voluntas eius in terris et quod credat totaliter in hoc quia per eius fidem constat leges et ut perfectio dominii. Et propter apparebit ex operibus suis complectitur corda subditorum id est propter apparebunt opera sua. Sanantur opera subditorum ... et iudicabitur subditus et proprietas et communitas sunt in diversis gradibus et transgressiones iusticie inde differunt et iusticia est nomen relatum ad aliquid dictum et correctio in iure et recti idem faciendi et forma mensure. Est nomen collectivum spectans ad civilitatem et ad modus largitatis et ad operacionem bonitatis. Et iusticia dividitur in divisiones. Est iusticia que spectat ad iudicium apud iudices et est iusticia que pertinet ad hominem in racione sui ipsius. Hic qui sunt in esse et racione ... Ergo statue iusticiam in hiis que sunt in eius propriis scilicet commensuraciones morum et signorum et eius exemplificacio tibi formam laudabilem, sapienciam philosophicam aliam claram que dicitur mensurabilis et quidquid in hominibus universaliter et complectitur regimen subditorum et demonstrat eius gradus et qualitates et radices suas. Et quod oportet hoc de iusticia in quolibet gradu. Dividitur quoque in duas divisiones circulares. Quilibet divisio est unus gradus ...

ergo aquarum divisione et dabit tibi id
quo nichil preciosius et vidētur dulcium sanitate
meta. et omnia sunt ordinatores sunt regnum
universum in inferioribus et superioribus ad eo
gubernatur huius mundi visum et nichil
est maior tali modo in mundo et hec va
rietas huius libri et hoc eius figura Mundi
et orbis seu vniversi eius materia et spes
et iudicium Iudicium est dominator vallatus
lege. Lex et regnum quod rex regit Rex
et pastor qui defendit corporibus. Corpus
sunt suspendarij. substancia preciosa. Precio
sa et formata que colligit substancias. Sub
stancia sunt sibi subiecti iusticia Iusticia
et quod persone intendit in qua et sensus substancia
et Celestas quod illud primum quod formavit celes
tium eius est celestis et substancia simplex spiritualis
in fine perfectionis. et in complemento
bonitatis in qua forma rex omnium
et nominatur intelligencia et de illa substancia
exiuit illa substancia minor in gradu suo
que vocatur anima universalis. et progressa
sunt ex illa anima alia substancia que vocatur
ylementa conmensuracionem que acci
dit in longitudine latitudine et
profunditate in quo sunt et corpus simplex
Deinde corpus cum figura nobilissima
que superat omnes figuras nobilissi
mas et et inter spacium et aliquorum
remansit in uno loco spera et plane
terrarum ideo quod purior sunt spera et quod
sunt simplicior primo Prior ergo spera
circuiens usque eminens spere que
sunt nove celi. Unde in terra
aliud in spera semoucem. Prima ergo
et superior spera est spera saturni
Deinde in spera ipsum spera sydereum
secunda postquam spera saturni et sic usque
ad speram lune. In spera quam spera eleme
torum. que sunt ignis. aer. aqua terra

quia terra et in medio omnium elementorum et
densior substancia in comparacione et spissior eorum aliter
Et propter ordinate sunt spere spere quedam cum
dem in seculis sicut deus in nota scripturam
et dispositionum simplicitas gloriosissimi in dispositione
mirabili et pulcritudine ordinatissima et mote
spere in caelum in suis partibus et planete super
elementa quatuor et vicissitudinem super ea oriuntur
et dies. et hyemps et estas estus et frigus et eo
mixte sunt quedam in quibusdam et comparacione
sunt terra cum denso quod in eo est ponderosum
cum eis quod et leve. et calidum cum frigido et humidum
cum sicco et opposita et cum eis ex longitudine quam
universe spere generatorum corporum que sunt originalia
sunt minerale et vegetabilia et animalia Sunt ergo
originalia quedam congelata in visceribus terre et
in profundis marium. et cavitatibus moncium
ex fumositatibus in clausis et conjuncionibus ascende
tibus et humiditatibus congelatis in cavitatibus
cavernarum in quibus aer terreus magis dominatur
sicut aurum argentum. es. ferrum plumbum stagnum
lapides margarite. corallus. aurum metallum
alumen et huiusmodi similia que videntur et cogno
scuntur Animal vero omne genus quod movetur
et sentit et transit de loco in locum per se ipsum et
activitas magis in ipso dominatur Vegetabilis vero
compositio nobilior et originali al vero nobilius
et in compositione quam sit et vegetabilem Homo
nobilior et in compositione universorum animalium et
ignietas magis in eo dominatur et que sunt
in eius compositione omnia et universe res que
inveniuntur in creaturis simplicibus et compositis quoniam
homo est ex corpore denso commensurato et
ex anima simplici substancia spirituali Et ergo oportet sit ei
es sciens super sacramentis veritate causarum et
existencium. quod cum in capite in forme augmenta
tur anime que propinquior est tibi
certe alias deinde ut habeat hec sacramentum
aliorum Scias ergo quod anima vegetabilis et anima
spiritualis orta ex intelligencia vocatur divina
et habet duas vires in corporibus et in entibus sicut
lumine solis in partibus aeris quarum una virtus

et signum. sed vero operans qui illustravit gloriosus
deus vii. virtutibus que sunt vis attractiva. reten
tiva. digestiva. expulsiva. immutativa. refor
mativa. vegetativa. Operatio quarum huius nomine ne
gatur in operatione. conceptus humani et in
receptione spermatis in vulva et eius dispositione
datur per vii. menses. et postquam perficiat istud
tempus quod permensuratum est ab altissimo glorioso
et sublimi tunc transmutat ipsum anima animali
sensibus de illo usque ad egressionem suam et
habitaculum et acquirit illud regimen usque
ad complementum xv annorum et tunc vis intellec
tiva demonstrativa figurarum seu similitudinum
que est in temptatione sensibilium et acquirit aliud
regimen usque ad complementum annorum tunc
advenit intellectiva seu philosophica que spe
culatur formas intellectuales et tunc acquirit
aliud regimen usque ad complementum annorum
tunc accedit alterius regimen voluntaria et habet
tunc aliud regimen et usque ad complementum annorum
tunc venit ei virtus legalis plantativa ori
ginativa acquirit inde ad regimen usque ad
finem vite. Si ergo anima sit perfecta antequam
separationem in corpore recipiatur a virtute
anima universali que sublimat per ipsam et ducam
usque ad supernam perfectionem et tunc acquirit aliud
regimen donec pervenerit ad cultum seu
seu firmamentum intelligentie cum bene compla
cuit. Si vero nondum perfecta fuit anima dilata
bitur usque ad abyssum inferiorum. Deinde
recipit regimen ex capite sine fine compla
centie. Racio quare creavit deus altissimus hominem
et fecit cum nobilissimum animal. et precepto
et prohibuit punivit et remuneravit cum constru
xit corpus suum autem quamdam et eius in
tellectum regem in ipsa et locavit in nobi
liori loco ipsius hominis et superioris. quod et capud
constituit ei et famulos v. regentes ipsum
et procurantes ei quecumque sunt ei necessaria
et a quibus vivat custodientes. Nichilomi
nus ipsum absconditum quod et notabile et non habet
experientiam neque perfectionem nisi per eos et con
stituit quibus istorum v. famulorum seu
sensuum intellectum proprium quo differt et
separatur ab aliis compagibus et modum proprium
quo ei communicat aliquis aliorum et gene
ratur expeculatione et conveniencia intellectum
conceptum et perfectio suorum operum. Ergo quinque
habet famuli predicti qui sunt scilicet v. sensus
in oculo in aure in naso in lingwa et in
manu. Sensatum quod oculi sunt visibilia
que sunt x. species. videlicet lux. et tenebre
color et corpus figura et situs. remotio
et propinquitas motus et quies. Sensata
vero auris sunt auditus sonorum et due species sunt
animalis et non animalis. Sonus vero animalis
est duplex. vocabilis pronunciabilis ad loquelam
humanam et irrationalis sonus sicut hinnitus
equi garritus avium et hiis similia. Sonus
vero non animalis. ut fragor lignorum et collisio
lapidum et hiis similia quibus non est vocabulum
sicut thimani tympani et fistula. Proprietas quare
quod quelibet vox in ordine suo universo
quando movet aer diffundens ipsum et movetur
cum consimilitudine nobilis vel quod non commisceat
post impetu donec perveniat usque ad ultimum
apud sensum auditum. tunc deservitur
apud ipsum ad virtutem ymaginativam..
Sensatum vero gustus lingue fit per mandu
cationem et saporis sunt ix. species dulcedo et amari
tudo salsedo et unctuositas acetositas in
sipiditas ponticitas. stipticitas. acuitas
Sensatum est sensus qui est in manu et in videlicet virtus
est palpativa et cursus eius in calido et
frigido aspero et leni et est vis conten
ta in duas pelles quarum una est in
superficie corporis et alia in eo quod spectat
ad carnem. Racio quare acquisitus est quilibet
istorum sensuum quod deus construxit hominem regi
onitur ex radice cerebri. pelles sub
tiles. leves sicut tele aranearum. et
sunt quasi velamen et cortina huius regi
onis quare per ... id quod habet quilibet sensus et
pervenit usque ad illas pelles que
sunt in ipsa sede cerebri. tunc congregant

vestigia sensatorum hominum apud veritatem imagi
nativam que representat ea vera cogitatione
quia est in medio cerebri ut speculetur
ea et colligat ac studeat in eorum figuris
et exemplis et cognoscat in eis nocua
et innocua et ut oportet iuxta mensuram
que convenit et ex illis construit quod est ex
ista parte corpus compactum in hiis v sensibus
prenominatis perfecto cum cuilibet regi
et nunc velud planete qui super aquas
moventur circulantes que sunt v et genera
animalium sunt v scilicet homo et volatile et
aquaticum et gressibile quadrupes et id
quod serpit supra terram Et quinque que
sunt sine quibus non prestat aliqua planeta
que nascitur ex terra non durante et conveniat
in eo et sunt stirpe et rami et folia et fructus
et radices Et quinque sunt toni musicales
qui non erunt nisi perficeret omnis cantus
consonans Et v sunt dies nobilissimi
de vniversis diebus anni in vltima par
tem sicut mense qui leaulimi ... et consiliarii
an v in comprehensione operum tuorum
et quilibet eorum sit per se separatus quia
erit vtilior ad tuis operibus Reservet
quilibet tuum secretum et ne incipias dicere
quod habes in corde et non ostendas aliam
eorum electionem consilii apud quemquam et non
innuas eis quod velis medicare aliquas
consilium quia tunc contempnent te Tempta
ergo in anima tua eorum voluntates sicut fit
cerebrum de hiis quae conveniunt ei de sen
sibus et declina a iocorum consiliis in eo
quod contrariat voluntati tue Et propheta dixit
Hermogenes qui fuit in erogata gre
ce medicum eius qui dat consilium melius
conditio querentis consilium Et dixit
Rursum medicum querens consilium ex ploracione
et auctoritate et hoc est verbum verum Quando
vis aggregans eos pro aliquo consilio
Quando inceperint non omittas id
consilium cum eis audias quam in quo conveniunt
Quibus festinanter respondent et concordant

eis resiste eis in hoc et ostende eis quantum ut
prolongetur eorum cogitacio et recordentur
ad vltimum in consilio extimato Quando autem
perceperis intencionem consilii in verbis eorum ut
in verbis aliquid fac eos congregare et non ma
nifestes eis nec ostendas in quo voluntas
tua congregat donec aggregentur in
actum et in experiencia et considera specialiter
et diligenter quis magis ducat ad intencionem
domini consilii et inspecta mensura amoris
quem habent erga te et desiderium in prosperitati
tui regiminis recipias eius consilium et
caveas ne proponas alterum alteri ad
consilium eos in domibus et gradibus et in operibus
suis Quod ergo magis est destruccionis
operum regis in pluralitate dierum ac
temporum quam exhibere maiorem
honorificenciam quibusdam baiulorum
suorum quam aliis et non est conveniens hoc Et si
fuerit consilium iuvenis et ego dico quod
medicum mutat eorum quod quia ergo debilitat
corpus debilitat medicum Et considerat
in genesis in quibusdam qui creatus
secundum dispositionem impressam nam planetarum
que sunt in regione suo genere et si forte
contingat quod geniture geniti doceant ipsum
aliquam artem nisi superiorum celestium hoc eis
inclinaciones ad artem suam consequentem
Nam sicut hoc accidit quibusdam hominibus
qui convenerint in quandam villam et hoc
hospitati fuerint apud quendam textorem
cum natus est in illa nocte filius eius
genesim hospites acceperunt et invenerunt
cuius planetas fuerint quod eius
genesis in veneris et martis in gradu suo
expositorum geminus cum libro Et quia non genera
et pessima nondum fuerit erat Ceperunt
ergo eius genesis quod puer futurus erat sapiens
curialis velocis manus boni consilii di
gnus et regibus Et cetera Et hic
celaverunt a patre Crevit ergo natus imperia
et crediderunt et non sunt genitores eius

in secreto cum artem aliquam docere vellet eius
sed ex toto nichil potuit ex hiis addiscere.
Verberantes autem ipsum et flagellantes diutissime
exposuerunt ipsum sue voluntati. In-
clinavit ergo se continue ad homines percipientes
disciplinam et acquisivit scientias et sciuit
cursus et tempora supercelestium et mores
ac regimina regum et erat factus et baiulus.
Contrarium huius accidit ex mirabilibus
operibus et dispositionibus planetarum et na-
turis corporum illud quod evenit in duobus natis
regis Indie. Fuit constellatio ad genesim
sive ortum filii regis. Quando ergo expunctum
accidit unus puerorum, accidit rex
cum in scribere scientias instituit ergo cum
per industriam et per alias occasiones honoris
ut sicut decet per filium tractari regis. Sed
nichil profuit diligentia patris quia non
potuit inclinare naturam suam nisi ad fabri-
le artificium. Propter quod turbatus est rex valde.
Convocavit ergo omnes sapientes sui regni
qui requisiti convenerunt omnes in hoc quod
natura pueri deducebat ipsum talem et quod ita
et mutationes accidit huic similiter sicut
et stellarum agmina. Consulo ergo concipere per
naturam scientiam in hominibus et quem videas
diligere sapientiam et habundare in vera sa-
pientia et morum et declinare ac fugere
feminitatem viciorum. Talis enim convenit esse
bene eloquentie, memorie, curialis,
et sciens historias eorum qui nos precesserunt
de generationibus. Cum ponas ergo aliquem
ut post ponas absque eius consilio, dilige
eius societatem quia talis diligit utilitatem
et quod decet regiam maiestatem ac
pulchre et removet contrarium. Firmius est
in eo et spans in corde fidelis [illegible] eius
[illegible]. Scias ergo quod talis enim consilium rectificat
baiulos et ordinat regnum regum. Et cum
facias aliud prius proponere, postponendo, post-
ponendo proponendo, nichil periret agens

sine consilio philosophorum. Philosophi enim dix-
erunt quod consilium est oculus futurorum. Et in
libris Persarum legitur quod quidam rex eorum
quesivit consilium a suis baiulis super
quodam facto secreto valde quod revelatum
fuerat cuidam in regimine [illegible] ab
eo. Unde dixit unus eorum. Non oportet
quod rex querat a nobis consilium super ali-
quo facto ac secreto sed separatim querat
a quolibet secretum suum in secretis
consiliis celata revelans unicuique
non coram pluribus [illegible]. Aliis
ergo dico quod non oportet hic fieri
in omnibus operibus in meo convenit quod hoc
fiat non consideratione. Convenit et quod
noverint ad proprias utrum imperatores
suis in agendo et solvendo sicut pre-
misimus. Item quidam philosophorum antiquorum
dixit quod regis sapientia sapientem augmentabitur
per consilium baiulorum,
sicut augmentatur equor per pluvium
fluminum et aquarum et potentie militum
atque prudentiarum. Et consilium quod
non potest [illegible] per potentiam bellatorum
et in libro cuidam medicorum mandatur
et filio suo. Fili, necessarium et ubique
consilium quod unus est in hominibus consilium
et quo liberare potest a potente et
ab eo pro inimico sed quando potest
autem absque victoria manifesta
et in quolibet tempore caveas ubi potes
aliquem inimicum. Noli habundantia
consensus in tua credulitate nec
affectando cum statuis [illegible] timeo ipso
in perdiat quin super aggreges tuo consilio
consilium alienum. Consiliatio enim si placet
et utile ad amplectendum et tuum
remaneat apud te. Si vero displi-
cent alio arbitrio, tuo et tuum consider-
are si eminentium et valere super eo quod
tu consideraveris amplectere tu ipsum

et si est utilis ab sine abscondam ¶ Cohibe pecunie acquirende et thesauros obseruandos non
et diligenter moneo te et do tibi optimum
consilium quod nunquam constituas unum baiulum
in regimine loco cui quilibet eius consilium possit
destruere et corrumpere regnum tuum et sibi diversos
et precedes et intendere propriis utilitatibus
et ex cogitate declinacionum tuarum et multa
alia que longa essent enarrare ¶ Si forte
tibi non occurrit tibi v. baiuli qui
placeant sicut premisimus. sint saltem
tres et non minus. quoniam bonum maxime
provenit ex hoc. ¶ Aristotiles quia si ita
ius esset nichil periret nos servetur

De baiulis ducere : C

Primum quod super quo sunt omnes res
est numerus. et quod quinarius medi-
etatem perfectionis septenarius complet. ¶ Quia
vii sunt celi et septem sunt planete.
et septem sunt dies. et dictis horum sep-
tenarius. et dies paciencium sunt me-
diane sunt vii. et dies periodi sunt circa.
et multa alia spectant ad septenarium
numerum quorum enarracio esset longa. Et
unum ex hiis quibus temptare poteris
baiulum tuum est quod ondas ei te indigere
pecunia. ¶ Si igitur indicat te investi-
gacionem esse que sunt in thesauro tuo
et ondat hoc et expedire ¶ Scias quod
nullum caput prava ponit in te et si in-
ducat te ad requirendam pecuniam
subditorum. cuius corrupcio regiminis est
et odio te ulare modum. ¶ Similiter
ex ponat et quod habet et dicat hoc est quod
ex gratia domino vivo acquisivi offerens se
ipsum alii. iste est mereto commendandus
et omni laude dignus ut perpetue eligens
ducens consilium seu ipsius ... pecunia
gloria computabis et baiulos tuos
in donis et muneribus sustendis.
que quidem illorum videris conatum in-
tendere super hiis ultimo modo nullum bonum
spes de eo. ¶ Et ille baiulus quem anhelat

pecunie acquirende et thesauros obseruandos non
consideras in eo quoniam cum qui acquirit et dimittit
pecuniam erit cum senibus bonis et est sperans
diversas sine fundo. et nec in eo terminus
sine fine. quia quanto magis crescat pe-
cunia. crescat in tenacio acquirendi et solli-
citudo ¶ Et hoc in baiulo est causa corrup-
cionis regiminis multis de causis. quia forte amor
pecunie et ardor induceret eum ad mortem
mortem. et ad illum qui hoc intendit
et iniquerens est quod talis baiulus non
elongaret aurum pecuniam priciam. si precipias
ei quod habeat tecum ut frequentiam eum
aliquo regimen ex regalibus et non legat
eis epistolam ut mittat eis nova. et cum
eis precepis talia mittere eos sibi mortem.
qui animi veloces sunt et de facili declinant
ad permissiones et contrarias voluntates
¶ Et melior ex baiulis qui magis diligit
vitam tuam et obedienciam. qui magis
inducat subditos ad tuum amorem et ex-
ponit tibi res suas et personas ad placitum
et quilibet has habeat et mores quas
enumerabo. In primis quod habeat perfeccionem
membrorum que conveniunt operibus quibus
eligitur et quod quecumque sensibilia bonitates apprehensionis
et voluntates ad intelligendum
id quod dicitur ¶ Tercio quod sit bone memo-
rie eius quod apprehendit et audit ita quod
nichil credat oblivioni ¶ Quarto quod
sit considerans et sapiens qui magis
difficultas sicut predixi ¶ Quinto quod sit
curialis affabilis dulcis lingue ita quod
lingua cordis concordie videat et argu-
tacionem. sic et expedito eloquencie ¶ Sexto
quod sit penetrabilis in omni facto. et sapiens
in arte arismetica. que ars verissima
demonstrat per que accidit ratio. ¶ Septimum
est ut sit verax in verbis. et diligens
veritatem fugiens mendacium bone
composicionis in moribus. bone complexi-
onis suavis mansuetus et tractabilis.
¶ Octavo quod sit sine nota cupiditatis et

z ebrietatis in cibo z potu. sine iusta causa. de
clinans lites z altercationes. Nonum est quod sit
magnanimus in potestate diligens honorificentiam.
Decimum est quod aurum z argentum z cetera accidentia
sunt que mundi sunt corruptibilia apud ipsum z non
sit eius cordi nec intendat nisi in hiis que conve
niunt dignitati et regimini z quod diligat proximum
z remotum. Undecimum z quod diligat z amplectatur
iustos z iustitiam. odio habens iniurias z offe
nsam. reddens unicuique quod suum est. subveniens
oppressis z hiis qui in iniuriis patiuntur. removens
penitus omnem iniustitiam. vitam faciens penitus
diversam in personis z gradibus hominum quos deus
creavit equales. Duodecimum quod sit fortis
z perseverans animi proposito in hiis que viderit
sibi agenda. audax sine timore z pusil
lanimitate. xiiius est quod faciat omnes expensas
[illegible] z non liceat ipsum vel [illegible] aliqua
que ad ipsum regnum spectat. z non acquirant
[illegible] aliquo modo querimonie. [illegible]
pro missis in castris quibus prodesse poterit. xiiiius
est quod non sit verbosus z emittens [illegible].
risus quia temperancia vitam placet hominibus
[illegible] z benignitatis
xvus est quod sit de suo [illegible]
[illegible] pacem pro omnibus advenientibus.
z quod sit in conviviis ad explorandum z [illegible]
rendum dona [illegible] z [illegible]
corrigens opera eorum z confirmando eos in
ad [illegible] seu ad [illegible] [illegible]
[illegible] z [illegible] eorum simplicitatem

Sciendum quod non creavit deus gloriosus creaturam
sapientiorem homine z non colligitur
in aliquo animali quod in eo collegit z non re
peritur in aliquo animali conditiones ut a
mores. qui non inveniuntur in homine. Homo enim
audax est ut leo. timidus ut lepus. largus
ut gallus. avarus ut canis. durus z austerus
ut corvus. pius ut turtur. malitiosus ut
leena. Mansuetus z domesticus ut columba.
versipellis z dolosus ut vulpes. simplex
z mitis ut agnus. velox z agilis ut capre
olus. Tardus tardus z piger ut ursus.
Preciosus z carus ut elephans. vilis z
stolidus ut asinus. Rebellis ut [illegible] rex.
Obediens z humilis ut pavo [illegible] ut

[illegible] vilis ut [illegible] dissolutus z
vagabundus ut [illegible] dormiens ut
thaurus. mutus ut piscis. rationabilis
ut angelus. luxuriosus ut porcus. ma
liciosus ut bubo. utilis ut equus. nocivus
ut mus. Et universaliter non reperitur
animal aliquod vel vegetabile ut
originale seu minerale. nec aliquod
seu planta nec semen nec aliquid
eius de omnibus creaturis habens aliquam
proprietatem quin idem proprium inveniatur in homine
z propter hoc vocatus est minor mundus
Et [illegible] in homine qui non credit legem
tuam. z etiam ne accidat tibi id quod
accidit duobus hominibus qui dicuntur
associati fuisse in uno itinere. quorum
unus erat magus orientalis. alius
vero iudeus. Magus equitabat mulam
quam nutrivit ad placitum suum. que
portabat universa necessaria sua.
quibus indiget viator in itinere. Iudeus
incedebat pedes non habens aliud
nec alia necessaria. Dum ergo
fabularentur in via dixit magus
iudeo. Que est lex tua. z que fides
tua. Respondit iudeus. Credo quod in celo
est unus deus quem adoro. z expecto
ab eo bonum anime mee z remunera
tionem z illis qui conveniunt mecum
in lege mea z fide mea z [illegible]
litas mea est quod qui discrepat in
[illegible] in fide in lege mea licitum est
michi tollere sanguinem suum pecuniam
suam z [illegible] suum id est uxorem
parentes z genitores. Et insuper male
dico z michi si teneo ei fidem ut
amo ipsum ut faciat [illegible] ut
parco ei. Consequenter iudeus
mago. Demonstravi tibi legem
z fidem. redde z me dicimus de
fide z lege tua. Cui magus [illegible]
fides [illegible] z lex mea est hec.
Inprimis volo bonum michimetipsi z filiis
generis mei z nolo alicui creature
dei malum. nec sequentibus legem

meam nec discrepantibus meam in
eadem. Et credo equitatem et iusticiam
secundum cuilibet iniuria. et nulla
iniuria placet michi. Videte et michi si
quod mali accidat cuilibet viventium quod
id malum me tangat et me conturbet
et afficit et exasperatum. moleste(?)
tatem sanitatem prosperitatem accidere
omnibus quibus communicat. Tunc dixit
ei iudeus quid si tibi iniuria fiet. Cui
magus. Scio quod in celo est iustus deus
bonus cui nichil occultum nichil secre-
tum, nichil perire celatur de his que
latent in suis creaturis qui remunerat
bonos iuxta suam bonitatem, malos uero
iuxta suas transgressiones. Cui iudeus
Quare ergo non seruas legem tuam ut
quid non confirmas operibus fidem tuam.
Magus inquid. Quo fiet hoc. Cui
iudeus. Scito ego sum iudeus. Scio
ego sum de filiis tui generis et tu vides
me ambulantem pedibus fatigatum
famelicum. et tu es equo saturatus
et quietus. Cui magus. Verum est
et hoc. Et descendens de mula sua
aperuit manticam suam et cibauit et
potauit eum. Postquam iudeus
firmauit se bene in equitando super
calcaria festinando relinquens ma-
gum. Tunc cepit uociferare et dicere
Expecta me qui confusus sum.
Iudeus uero dicebat. Nonne indicaui
tibi legem meam et eius condicionem
et ego volo similiter confortare eam.
Tunc festinabat mula et magus in-
sequens vestigia eius dixit. O
iudee noli derelinquere me in hoc deserto
ne forte interficiar a leonibus et moriar
mala fame. et dolorosa sum. Age ergo
misericorditer mecum. Iudeus uero non
respiciebat retro nec intendebat
ad dicta eius. nec cessauit
donec latuit visum eius. Quando

fine +

ergo magus desperatus fuit de auxilio iudei
fuit recordatus legis sue et fidei sue et
eius quod dixerat iudeo videlicet quod in celo
est iustus iudex cui nichil est occultum nec
secretum in creaturis suis latet. Erigens
ergo capud ad celum dixit. Deus meus
tu nosti quod credidi in te. in tua lege et tuis
mandatis et magnificaui te sicut precepisti. con-
firma ergo apud iudeum laudem tuam in me.
Post hec non multum iuerat magus donec
inuenit iudeum confractum et cecidisse de mula
confracta tibia et leso collo. mula uero stabat
ex opposito a remotis. que videns magum
nouit suum dominum et accessit ad ipsum propter
mansuetudinem(?) suam. Equitans ergo ipsam et
derelinquens iudeum in doloribus mortis
recedebat. Iudeus uero clamabat. Karissime
frater modo habe misericordiam in me quia confrac-
tus sum et morior. et indigeo pietate.
custodi(?) et serua legem tuam que tibi gaudet(?)
victoriam qua superasti me. Tunc cepit
magus ipsum increpare dicens. Tu male
peccasti in me. derelinquisti me sine misericordia.
Cui iudeus noli me reprehendere de re
preterita quia credidi tibi quod hec est lex mea et
fides mea. in quibus nutritus sum et
inueni parentes meos et senes et ante
quos in hac lege perseuerantes. Tunc
misertus est magus. et portauit eum
post se donec peruenirent ad locum
destinatum et tradidit ipsum generi suo
qui post dies aliquos expirauit. Iudeus(?)
uero rex illius ciuitatis opera illius
magi fecit cum eorum(?) et constituit eum
baiulum suum propter pia opera et bonitatem
legis sue. ~~[illegible]~~ ¶

Oportet te eligere ad subeundum
secreta tua opera uiros prudentes
qui sunt fortes signum et ualidius ad
sustinendum quantitatem
tui in actibus et voluntate tue.

cognicionis que significacio seu interpretacio sermonis est species eius. et dictiones sunt corporis spiritus et nuncius sermonis vestimentum. Scias igitur quod oportet te recurrere subtilitatem putarum aspectus et ornatus. Ita dico quod eligas de scribis seu scriptoribus qui habeat habundanciam in eloquencia ornata et in recordacione subtili. et sicut ipse intrinsecus tuam voluntatem et affectum super tuis secretis et occultis, ita oportet quod sit bone fidei fidelis cognicionis in tua voluntate. et in universis tuis operibus et quod intendat tuo comodo et honori sicut oportet. quia si non est talis corrumpet. Et oportet quod sic scriptor tuus et perficiens modo prohibeas suos. neque ingrediatur et perdat secreta scripta tua et decet quod eius remuneres opera sua iuxta facultatem tibi expedientem. et iuxta curam in potestate tue voluntatis ut sit solicitus in tuo regimine. pone eum ipsum in gradu remuneracionis tue quia eius operatio tua est. et eius corruptio tua est. ~~De nuncio regis~~

Scias quod nuncius seu missus demonstrat sapienciam mittentis. et eius est oculus in hijs que non audit. et signa eius in eius absencia. Oportet te igitur eligere dignitatem ex hijs qui sunt in tua curia, sapientem veracem honorabilem considerantem fidelem declinantem seu fugientem omnem turpitudinem seu culpam. et si invenies ipsum talem nota eum et confer cum eo de hijs in quibus necesse tuum vertitur et tue papires sicut in eo id quod dicat. quia forte ipse est tua nocte hic et hoc inveneras malicia et esset tunc et in hac determinacione sic ad minus reservabis fidelis missus nichil addens nichil diminuens de hijs in quibus est missus et quod sit custodiens mandatum tuum et tenendis hijs que audit ac responsionem effecta. Ergo non invenies eum talem sit fidelis tu defferens litteras tuas et ad quem mittis. et referens atque reportans responsionem. Et si de aliquo nuncio tuorum ... sollicita et accentu ... ad colligendum et locus atque mittant

respice cum peritus. quia non est ... tuo comodo nec mittas nuncium tuum qui diligit vinum et se inebriat. Quoniam persone mandavit in stabant perces ipsum ut biberent vinum habundanter quod si super plus bibebat cognoscebat quod dominus eius minus erat sapiens. Caveas et ne mittas nuncium tuum maiorem laudantem nec mittas eum elongari a tuo aspectu quoniam hic est destructio tua et tui regni. Ruralitates igitur tuorum nunciorum laudes et imperia corporis demittant et ordinaverunt corpus deum et qualitatem cognoscerint ipsum fidelitate et bona fide. Non igitur nuncius non invenire talis sed ambulat de mitet retribucione et videat te de hijs que in mundo sic ea et nuncius fuerit diminutus in regimine tuo non in pono et mensuram pone in fligendo. ~~De subditis domini~~

Scias quod subdita sunt domus tue pecunie et thesauros tuos quibus confirmat regnum tuum. Et quia igitur subditos tuos viridario in quo sunt diversa genera arborum fructiferarum et non habeas ipsos sicut gramina nascencia que reddunt ab firmamenti et tribulos et nichil generando fructuosum. quia arbores in se habent intus palmites et ramos et surculos erectos que dant fructum et semen valde ad multiplicacionem sui generis cum bene colitur et regnum. Iuxta igitur puritatem cum thesauri est durabilitas et defensio cum regni et tue potencie. Oportet igitur quod bene regant et quos revinceas in nuncias abscidas et quod maxime aderat te super intendere corpus administrationibus. et in querere de hijs quibus indigent. Habeant igitur unum solum procuratorem atque consilium. qui non in cedat ad destructionem arborum sed ad conservationem. qui sic bene disponat. moveratus longanimis. sapiens. paciens. Quia si non et tales corda subditorum rebellabunt eius regnum et corrumpunt ipsum corpus cogitaciones que erunt pueris. Noli multiplicare

Dispensatores in expensis tuis faciendis
qui propter hoc in gradu erunt correpcio supra
quam quilibet eorum in tenore superare
comparem suum in correpcione sui operis
et conabitur se ostendere fidelem et valentem
tibi in tuis operacionibus fideliorem et hoc
faciet quilibet baiulorum vel in officio ad
quod fuit deputatus diviciis presumeret
et multi sunt tales qui unum dicunt et aliud
faciunt et multos corrumpunt ut eos in manu
teneant et defendant. ~~De preconibus~~

Precones sunt addicio et multiplicacio
regni propter quos honoretur curia
et ordinant regnum in gradibus suis
Capitulum. Quarta ergo ordinacio est et ne cessaret
in eorum gradibus et disposicionibus ubi non
lateat te propinquacio eorum et remocio de
numero ipsorum et hec est necessaria ordinacio
prosequitur in numero qui dicitur et refertur
ad numerum sub numero. Capitulum. Dico ergo ordinacionem
quadruplicem necessariam esse. quia quilibet
locus mundi est quadruplex in aliqua divisione
scilicet ante et retro dextera et sinistra et sic sunt
partes mundi scilicet iiii^or^ oriens et occidens
meridies et septentrio. Capitulum. Nunc ergo aliquibus
preceptorum [illegible] regni in tuo regimine
et si plures sunt [illegible] quam iiii^or^ sunt perfecti
quam in quaternario et unum et duo et tres
et iiii^or^. Capitulum. Si ergo colligis hec faciunt x. Capitulum. De-
centenarius numerus est perfectus eorum que
complectuntur quaternarium et continebuntur
in numeris. Capitulum. Centum ergo quilibet Capitulum. Centena-
rius numerus est perfectus eorum que complectuntur
quaternarium et continebuntur in numeris. Capitulum. Sciat
ergo quilibet preceptorum x vicarios et sciat
quilibet vicarius ductores x et quem-
libet ductorem x decanos et sciat quem-
libet decanum homines x. omnes ergo homines sunt in
universo x milia pugnatorum. Capitulum. Quando ergo
indiges fortiori x milium virorum preceptis
convocari ad expedicionem faciendam precep-
torem unum. Capitulum. Sciat ergo ipsum x vicarios
et veniet cum quolibet vicario x ductores
et cum quolibet ductore x decani qui sunt millenarii
veniet cum quolibet decano x homines pugna-
tores. fiunt ergo in summa x milia pugnatorum
Capitulum. Et si indiges mille preceptis uni vicariorum
et veniant cum eo x ductores. cum quolibet
ductore x decani. et cum quolibet decano x
pugnatores. Capitulum. Sunt ergo in summa hii mille bel-
latores. preceptis uni ductorum cum quo veniet
x decani et cum quolibet decano x pugnatores
qui omnes c. faciunt. Capitulum. Et si indiges x pugnato-
ribus preceptis uni decano et veniet cum eo
x bellatores. Capitulum. In hoc ergo procedetur tibi in
vicinitatibus et aliis materiis et consequeris quod
desideras de proposito tuo et diminuetur labor
tuus in precedentibus. quam quilibet eorum reget
x inferiores se in suo gradu et sic alternabitur
opus in eis et propter tunc sit in mediate
calidus disponens et necessarium est probabilis
habere scribam sapientem. fugacem fidelem
consideratorem approbatum in miliciis. nec
valeant preces eorum corrupta de nariis [illegible]
et diligenter cogitacionis eorum et quando preceperis
aliquem tale removere cito. et collige eos [illegible]
[illegible] quod in remocione sua prudentissime [illegible]
Capitulum. Oportet ergo te esse tractabilem in actibus
omnem contemptorem quorundam per alios. et
oportet te habere [illegible] in firmamentum
quod fecit Themistius ad opus exercitus ad
terrendum et est in firmamentum terribile quod
audiuntur miliaribus modis. quia forte oportebit
resistere tantam [illegible] et regnum
tuum aggregare subito partes tuas in
[illegible] ut [illegible] ut alio modo [illegible]
indiget exercitus magnus et numerosus
cuius in firmamentum sonus audiatur [illegible]
Ex^a^ ~~De bellis~~

Ne [illegible] frequentare bella et opponere
te et animam tuam eis cum consilium maiorum
qui sunt in [illegible] non occupes in hiis
quibus occupando [illegible] vitupe-
rata agressionibus bellorum. Capitulum. Non equabis
nec frequentabis [illegible] in persona propria

prelia in presencia principum nationis contra te. Nec capias
tecum vanos ... quibus deficiunt presumptuosi et
audaces in congregationibus quia cassum est quod
numquam convenit rex cum rege qui alter eorum machi-
natus sit in destructione alterius et hoc in veritate et
in rei veritate [illegible] quoniam in [illegible] et ex corpore et anima
surgens et conveniens ex duobus ex oppositis
repugnantibus. Sit igitur super corpus tuum species
tamen victorie ex quibus utrisque quorum corporis
et quieto utrisque partes. Cum ergo non in alia spes
victorie de se ipsis moneantur et cessant prelia et
perdurat prelium quam diu durat perseverancia in spe
superandi partem quamlibet utriusque. Sit igitur conatus
animus et in tenacia tua in durabilitate et perseve-
rancia tua et in stabilitate et sustentacione illorum
qui sunt cum gentibus et noli vilipendere personas
eorum quasi contemptas sed collige corda eorum promitte-
ns donaria et honores et plures promissiones. Caveas
et quod non oportet te in [illegible] nec cogitacionem
vel [illegible] si subito inveniant ab inimi-
cis querentes te. Sit tota sollicitudo tua et
providencia tua in preparacione contra ipsius [illegible] armis
et custodibus et exploratoribus et necessaria est
vigilancia in quolibet tempore noctis et diei et
noli castra mettare nisi in loco [illegible] vel
convalle et iuxta aquas et defer tecum [illegible]
alia contra quamvis non indigeas eis.
Et multiplica machinas [illegible] et voces
horribiles. Quia hec sunt fortitudo et virtus eorum
qui tecum sunt in durabilitate adversus contrarium
et amor ac devocio inimicis et [illegible] metus.
Preparabis diversis generibus armorum. Quidam cum
missilibus et sagittis, quidam in acie et turba,
alii vero dimittantur ad dissipandum. Sit contra
venientes acies ad pugnandum [illegible]
forma [illegible]. Et turres ligneas in
quibus sint armati sagittarii mittentes missilia
ignis. Et si videris [illegible] ut deflaciones
confirma corda eorum et perduc ad perseve-
ranciam usque ad hoc. Sit ordinatio acierum tuarum
sicut promissimus et ut sequitur. Constitue [illegible]

ad dexteram gentes [illegible] et aggre-
diencium eos ad sinistram [illegible] genus lancea-
torum. Et in corde seu in medio [illegible]
mittencium faces ardencium seu iaculancium
seu sagittancium. Et sonancium voces horri-
biles et facientium motus diversos et sit
super loca eminencia ubi erit ad usus
applicabilis. [illegible] non [illegible] [illegible] ista
[illegible] et cum in stancia constitue. Caveas
ne perdas te [illegible] cum [illegible]
tuis [illegible] et illorum partem [illegible]
in adversariis vacillantes. Sub illarum
dirige acies atque bellum. Et cum aliis
perseverantibus frequenter qualiter
et congregationibus victorie. Unde dicit
quod victoria de aliquibus non pervenit
nisi prius [illegible] pusillanimitate cordium
in semet ipsis. Et progressionem [illegible]
super eos. Insuper multiplica insidias. Et
constitue insidiatores cum [illegible]
quia sunt de modo superancium et vincencium.
Et quedam cautela producens ad
[illegible]. Et [illegible] ex fundamentis [illegible].
Et habeas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] in [illegible]
[illegible] necessariis ad [illegible]
[illegible] tuos. Multiplica et [illegible]
[illegible] in [illegible] et castra [illegible]
[illegible] ut [illegible] elephantes. Qui sunt [illegible]
[illegible] et [illegible] velocissima ut [illegible]
dromedarios in quibus et [illegible] fuge
in necessitate et [illegible]. [illegible] non debes
in pugnando in castellatos [illegible]
[illegible] lapidibus ut [illegible] ma-
chinis et multiplica [illegible] modo ne-
cessitatis in [illegible] ad hec. Et [illegible]
[illegible] penetrantibus, ut [illegible] sagit-
tas et pila venenata. Et si pervenire [illegible]
[illegible] ad fontes vel ad locum unde in
[illegible] habuerint aquas potabiles
in tende [illegible] diversa venena

occupentur. Et tunc committes effodiens sepul-
turas. Observa in omnibus perseverantiam
quia res dulcis comedibilis et res stabiles
ad opportunitatem et magis sequantur fugientem. Et noli
festinare in tuis operibus si sit possibile et tibi
sunt universa opera tua perficere in initiis
et continuacione. Observa ergo hoc. Et tu facies
per bellum victoriam operis tui. Quia aggreditur
inventio et genus unde sunt hore [illegible]
res et continuaciones et nota in eis horas
[illegible]. Et sic vero sine [illegible]
horis [illegible] valde et confirmacionis
magne. Pugna ergo in qualibus [illegible]
ex his eo modo quo convenit ad opus
tuum. Minimum non facies [illegible] magnum
et invenies post ponendum. Et sicut
opera tua in manifesto et occulto iuxta
modum primissimum et iuxta qualitates seu
disposiciones faciei astrorum sicut docui
in precedentibus. Cum ergo volueris consequi
firmitatem propria ex disposicione super cele-
stium consideracione ascendentem seu originem
in leone et repperi lunam et dominatorem
eius et quod sit in bono loco ex ascen-
dente et facies dominum ascendentem
in domibus martis et obedientibus visione
martis sive triplicitate et consideracione
tunc omnem operacionem [illegible] nam
[illegible] explicat et significat que sunt ex
cadentem nam quia hic est caput operis.
Cum vero ergo volueris iter arripere
ordina ascendentem aditum et curtatio
ad locum in quem tendis et in finibus [illegible]
[illegible] hec. Et cave ne luna sit pessima
id est eclipsata et maliuola seu turbata et
ne sit directa sub radio solis. Aut in
vi° aut in xii. gradu aut retrogra-
da. Sit ergo [illegible] victoria in ascendente
seu [illegible] demonstrabit bonum
et prosperum eventum. Et tunc maxime
si mercurius erit in medio celi demon-
strabit complementum operis et perfectionem.
Et si erit in vii° gradu demonstrabit possi-
bilitatem operis et levitatem et prosperitatem
et perfectionem propriam et si fuerit in [illegible]
significabit complementum necessarium et prosperi-
tatem eventus. Et cave ne sit luna
in ingressu cancri in quadratura solis
aut in eius opposito. Sit ergo in venias
orientem seu ascendentem in eius opposicione
et quadratura solis reverti velociter [illegible]
et perficietur opus. Et sic tu [illegible] aggrederis
cum ordina domum lune medium celi. Et
mercurium respicientem ipsam benivole
vultu et sit mercurius in quarto gradu
et reparata luna quia in [illegible] faciendis
universis maius est signum. De ~~natura~~ hominis

Et inter ceteras res est illa quam
te non oportet ignorare scilicet cognitionem
qua investigat et cognoscat anima tua complexionem
nobilem cum abstracta sunt a desideriis et carnis
concupiscenciis et hec liberata sunt ab omnibus et
divisio cognoscat cogitatum. Cum vero fuerit
anima separata et dominans corpori et preponderans
et virtus flammea existens in corde non
desinat ipsam et virtutem animalem existentem
in cerebro. Tunc sublimat augmentat. Deda-
rat in intellectus secundum mensuram. Unde
siquis querat causam philosophorum qui [illegible] sunt
in hoc mundo purissimi intellectus et [illegible]
visionis cum miraculis. [illegible]
ex [illegible] et hoc ex constellacione
genesis invenientis hanc virtutem gratuitam.
Sicut te oportet querere signa et vestigia [illegible]
[illegible] secundum scienciam phisono-
mie que est sciencia magna et prolongiora
[illegible] antiqui et sciencia. Cuius
perfectio advenit de multo antiquorum phylosophi-
simo doctori et magistro phisonomie
et [illegible] investigabat ex disposicione
hominis qualitates et naturas [illegible] eius in [illegible]
[illegible] historia [illegible] et [illegible]
te super eam ut colligas. Discipuli [illegible]

Ypocratis sapientis depinxerunt formam eius in
pergameno et portaverunt eam Phylimoni
dicentes: Considera hanc figuram et iudica nobis
qualitates eius et complexiones. Qui respexit
proportionem et dispositionem figure et comparavit partes
eius adinvicem dicens: Iste homo luxuriosus
est, deceptor, amans coitum. Illi quidem volue-
runt eum interficere dicentes: O stulte, hec est
figura dignioris et melioris hominis qui
est in hoc mundo. Phylimon vero pacificavit
eos dicens et correxit: Hec est figura sapien-
tis Ypocratis; quod hic quesivistis a me de-
di, sciat hanc ... nobis, et per scientiam secundum
opinionem. Cum ergo pervenerunt ad Ypocratem
dixerunt ei quid fecerit et quid iudicavit eis
Phylimon et iudicium eius. Quibus dixit Ypo-
cras: Certe verum dixit Phylimon, nec pretermi-
sit unam litteram. Cumque ex quo ego eius
prospexi et consideravi hoc a turpitudine et vitupe-
randa constitui animam meam regentem su-
per eam et retraxi eam ab eis et triumphavi
super retentionem concupiscentie mee. Hec
est itaque laus et sapientia eximii philosophi
Ypocratis, quia phylosophia nichil aliud est nisi
abstinentia et victoria concupiscibilium. Consti-
tuo quod tibi explicat scientia physonomie
regulas et constitutiones abbreviatas et sufficien-
tes. Sed tibi magnum compendium ex nobilitate
nature tue et puritate tue sive. Scias quod
matrix est cibi sicut olla cibo
decoquendo. Albedo tamen quando livide colore
et flammis color nimius signum est diminute
decoctionis. Cum ergo accidit cum hoc diminutio
in creatura diminuet similiter et naturam
figure quod ab omni homine laudo. Plano qui
declinans est ad iram et luxuriam. Et cum
videris hominem frequentantem in te visum
et cum respicias eum erubescit ex hoc et eius
esse et maxime si in vultu suspirat, et
lacrime apparent in oculis, hic diligit
te et timet te. Si vero contrarium fuerit,
invidus est et contempnit te. Cave et
precave ab omni homine in se truncato et dimi-
nuto in aliquo membro sicut ab inimico.

et

[illegible]

ab inimico. Equalitas et temperantia nature que
invenitur in mediocritate stature et nigredine
oculorum et capillorum et cum rotunditate
vultus. Albedo mixta cum rubedine
et fuscus color temperatus cum
integritate corporis et rectitudo stature
et mediocritas capitis in parvitate et
magnitudine et paucitas verborum nisi
cum necesse fuerit, mediocritas et in
sonoritate vocis et subtilitate. Complexio
declinat ad nigredinem et siccitatem
est optima. Operatio et creatio sic placeat
ut tibi hanc habeat rectam et ego
in pectore quod dum tibi per modum
separatim vel ante temperatis
in temeritudine intellectus. Capilli
autem plani et suaves signant mansue-
tudinem et frigiditatem cerebri. Multi-
tudo vero capillorum super humeros
signat fatuitatem et stoliditatem. Multi-
tudo et pilorum in ventre et in pec-
tore declarant horribilitatem et singu-
laritatem nature et diminutionem appre-
hensionibus et amorem iniurie. Rubeus
vero color signum insipientie et ire
et insidiarum. Et niger capillus in-
nuit rationem et amorem iustitie.
Mediocris vero inter hos duos colores
est homo diligens pacem. Cuius vero
sunt oculi magni invidus est et
invidus, piger in obedientia et pau-
per si fuerit livida. Cuius vero oculi sunt
mediocres declinantes ad celestem
colorem vel nigredinem penetrabi-
lis est in intellectu, curialis et fidelis.
Cuius vero sunt oculi extensi cum ex-
tensione vultus, talis est maliciosus
nequam. Et cui sunt oculi similes oculis
asininis, insipiens est et dure nature.
Cuius vero oculi fuerint rubei, ille autem
est animosus, fortis et potens. Cuius
vero oculi moventur velociter et visus
acutus, talis homo est fraudulentus.

Latro infidelis. Deteriores vero oculi sunt
illi qui habent maculas albas aut nigras
vel rubeas circumquaque, quia talis homo
deterior est omnibus et magis reprehensibilis.
Supercilium quod habet multos pilos significat
inepcitudinem loquendi et quando exten-
dunt supercilia ad tympora significat tarditatem et
immundiciam. Cuius vero supercilia sunt
commensurata in longitudine et breuitate
et sunt nigra qui movet et in persona ad
intelligendum. Nasus cum fuerit subtilis
est dives iracundus valde. Et qui habet
longum nasum extensum ad os et
audax et probus. Nasus vero simus est
impetuosus. Et qui habet foramina nasi
grauia opacacionis ad dure est irasabilis.
Et cuius nasus latus in medio de-
clinans ad summitatem est verbosus,
mendax. Et in nasis illud est magis
equalis qui est mediocriter longus
et cuius latitudo est mediocris ad
extremitatem et cuius ~~forma~~ forti-
ma non inflata. Magna facies plena
carnis carnositate significat litigio-
sum, indisciplinatum, iniuriosum et in-
mundum. Qui vero habet faciem me-
diocrem in genis et temporibus tendentem
ad pinguedinem est verax, amans, in-
telligens, atque sapiens, servicialis, bene
compositus, ingeniosus. Qui habet latum
os est bellicosus et audax. Et qui habet
labia grossa stultus est. Et qui est car-
nosus in facie est minus sapiens,
importunus, mendax. Et qui habet gracilem
faciem et circumspectus in operibus
suis subtilis intellectus. Et qui habet
faciem parvam declinantem ad
citrinitatem est pessimus, viciosus, decep-
tor, ebriosus. Et qui habet oblongam
faciem est iniuriosus. Et qui habet tympora
inflata et genas plenas est valde
iracundus. ~~deceptor~~ ebriosus. Qui
habet auriculas magnas est valde fatuus

hoc excepto quod erit bone receptionis et memorie.
Et qui habet aures valde parvas est stolidus, latro,
luxuriosus. Qui habet vocem grossam et sonoram
est bellicosus, eloquens. Cuius vero vox est medi-
ans inter subtilitatem et grossiciem est sapiens, providus,
verax, iustus. Et qui est velox in verbis et
precipue si habet gracilem vocem est in pluribus
~~[illegible]~~ stolidus, importunus et mendax.
Cui vero vox fuerit subito grossa erit iracundus,
impaciens, male nature. Et qui habet dulcem
vocem est invidus, suspiciosus. Pulcritudo
et vocis indicat stoliditatem et insipienciam
et magnam nimietatem. Qui vero movet
frequenter et loquitur motu manuum est
invidus, eloquens, deceptor. Qui
vero abstinens est a motu manuum hic est
perfectus intellectu, bene dispositus, sani consilii.
Qui vero habet collum gracile et longum est [illegible]
stolidus. Qui vero habet collum breve valde
est callidus, defraudator, astutus et dolosus.
Qui vero habet collum grossum est stolidus,
comestor magnus. Qui habet ventrem
magnum indiscretus, stolidus, superbus,
amans coitum. Mediocritas vero ventris
et strictura pectoris significat altitudinem in-
tellectus et boni consilii. Planicies vero pectoris
et grossicies humerorum et tergi significat hominem discordantem
nature. Mediocritas vero pectoris et gracilitas
signum est optime complexionis. Elevatio vero humerorum
signum est asperitatis nature et infidelitatis. Quando
vero brachia extenduntur in tantum quod manus
perveniunt ad genua significat audaciam et
probitatem cum largitate. Cuius vero breviantur
brachia signum est amantis discordiam et igno-
rancie. Palme vero longe cum digitis longis
significant hominem bene dispositum ad multas
artes precipue tamen mechanicas et sapientem
in operibus. Signum est et boni regiminis.
Grossicies digitorum et brevitas significat
stoliditatem et insipienciam. Pedes
vero grossi et carnosi significant fatuitatem
et amorem iniurie. Pedes vero parvi

et leues signat duracionem Subtilitas vero earum signat ignoranciam Et earum grossicies audaciam et fortitudinem Latitudo vero tybiarum et thalorum signat fortitudinem corporis Subtilitudo vero earum in genubus signat debilitatem virtutum et molliciem Cuius passus sunt lati et tardi prosperabitur in omnibus operibus suis et factis Et cuius passus sunt breues est impetuosus suspiciosus impotens in operibus male voluntatis Ille homo est optime temperature bone composicionis in natura qui habet carnes molles humidas mediocres in asperitatem et lenitatem non nimis longus nec nimis breuis albus declinans ad rubedinem mitis aspectus capilli plani mediocres magnorum oculorum declinantes ad rotunditatem mediocres et conuenientis capitis Magnitudinem colli equalis bene composita cuius humana pars declinat carentes carnositatem in auribus et in genubus clare vocis ad temperatam in subtilitate et grossicie Longarum palmarum Longarum digitorum declinancium ad subtilitatem modicus risus et derisionis et [illegible] cuius aspectus quasi compositus [illegible] leticie et iocunditati [illegible] non oportet te [illegible] sentenciam et iudicium tuum in vno signo istorum sed collige testimonia vniuersorum et cum tibi dant diuersa signa declina semper ad meliorem et probabiliorem partem

Completus est tractatus de signis et moribus naturalibus hominum ad regem magnificum Alexandrum qui dum natus fuit toto orbi dictus monarcha de septemtrione. Anno domini M° CCCC° LX IIII°.

Explicit liber per manus illius

Liber magistri Hermanni de Przeworsko doctoris medicine etc. Sequitur de Cometha modo

[M]onendum que futura sunt de stella que dicitur cometa que visa est sub anno domini M CCCC LX octavo circa diem mensis aprilis in sexta hora noctis et post plures noctibus in fine Thauri et in principio geminorum dico quod stella fuit de natura martis secundum [illegible] qui dicit cauda non fit sine marte et aliquantulum de natura lune que habet facere comam multam signat igitur secundum haly in fine centilogii famem magnam ignes combustiones [illegible] Item secundum albumazar [illegible] de quarundam magnis [illegible] cum talis stella fuit in Thauro erunt multe egritudines [illegible] capitum et mortalitates in pluribus [illegible] homines [illegible] dolores [illegible] pruritum et [illegible] mors bonum et de populaciones et armaciones aliquarum [illegible] vehementes frigus cum corrupcione messium et casu fructus arborum et penuriam [illegible] et plantacionum in terra et si apparuerit in oriente signat tunc regem de [illegible] et cadere bubones in hominibus [illegible] illud [illegible] sequentibus cum multis egritudinibus [illegible] in quarta estiuali cum nimia mortalitate Item [illegible] in libello [illegible] de floribus capitulo ultimo dicit quod cometa in Thauro apparens signat paucitatem boni et multum malum et iniuriam et rebelliones inter homines et si in oriente fuit [illegible] Item secundum ptolomeum [illegible] quadripartiti capitulo ultimo dicit venti septentrionales multi et pluuie [illegible] quia trahit caudam versus septemtrionem [illegible] Seruius et Virgilius

in Georgicis. Item quia cauda eius fuit in domo principis Geminorum secundum Albumasar ubi significat accidere multas egritudines mortalitates et fames et mors principum et oppressiones pugnarum vehementes contrarietates et conspirationes multi venti calidi corrumpentes fructus. Item idem in libello de floribus si apparuerit cometa in Geminis significat latrocinia et fornicationes in hominibus et detractionem religiosorum. Item idem ubi supra si fuerit a parte orientis significat multos magnates cadere a dignitatibus suis et inquietationes regum. Item Lincolniensis tractatu suo de generatione cometarum dicit stelle comete significant in mundo res mirabiles iuxta naturam planete quem sequitur stella illa. Item secundum Augustinum commentatorem Ptolomei in centilogio quando stelle comete apparuerint longe a sole decem et fuerint in angulo alicuius regni morietur rex aut homo potens illius regni et destruentur eius thesauri aut mutabuntur consiliatores et multiplicabuntur caristie et infirmitates et mors et fames et si huius comete motus contra regem aut principem terre iam est quod contra eum in regno aut hereticus presens quibus machinatur mortem principis et destructionem regni. Et quia secundum Haly Abenragel libro octavo capitulo primo omnes eclypses et alia signa celi semper considerari debent cum revolutione annorum sed in revolutione anni presentis Mars fuit intrans Scorpionem fuit enim in octava domo succedens angulo occidentis que est domo succedens angulo occidentis que est domus Martis et cum hoc Mars fuit Aries et domus Martis et Saturnus et luna fuerunt in imo mortis. Et Saturnus et luna fuerunt in angulo terre et tandem in apparitione comete Mars fuit in angulo occidentis cadens versus angulum terre Saturnusque cadens ab angulo terre et cauda successit eidem in domo sua scilicet Capricorno luna quoque in suo casu habebatur et Mars in signo aereo scilicet libra [illegible] appositum aspectum eorum sequitur ex domo Martis et infortunio lune et Saturni quod effectus erit mali. Iuxta Haumar in libro Alchabitii erit autem effectus maxime in septentrione versus quem trahebatur cauda huius stelle dicit Lincolniensis

tractatu ubi supra quod effectus cum evenerit ibi ex cum terre vaporibus sublimatur et ubi videtur et fuit stans ibi fortius operatur sub eodem parallelo et maxime ubi homines movet ad terrorem vel horrorem quia eius effectum causarum inchoationem possita sunt sensuri. Item secundum [illegible] ubi apparebit stella ibi erit effectus. Item Albumazar in libello de floribus in fine dicit aspice situm comete in qua parte sit et ubi erit effectus sequitur. Igitur quod in dicta Norhic vel Eborac et Mari septentrionali partibus quod incendiis et circumiacentibus effectus apparebit. Non autem propter hoc gloriosissime princeps tremere vestra celsitudo sed magis placeat illi cum instrumentis stella scilicet et sydera licet predicant qui omnia ad se patet et mutat inno pomatis annullare ut per suam inestimabilem bonitatem vestrum consilium quoque ac regnum dignetur custodire. Amen.

[A]strologice speculationis exercitium habere volentibus eius instrumenti ratio nullo quodam ordine primitus occurrit investiganda nullus enim artis notitiam sine exercitium sine operis convenientis instrumento quemque habere posse manifestum est. Eius quoque astrologie cum per instrumentum astrolabium primo videndum est quid sit astrolabium et unde dicatur et quod sit eius utilitas et de eius compositione. Primum est igitur astrolabium tabula plana in modum celestis spere eius conclusionem atque naturas que in spera materiali inveniuntur insignita. Dicitur autem astrolabium quasi astrorum labium quod sic labii instar se continet natura in se humiditas vocis ita astrolabium in se continet motum celestium corporum ut per ea omnium planetarum astrolabium dicitur quasi astrorum labium quod corporum comparet ortum et occasum. Utilitas vero eius notanda est et delectabilis quia non tempore diei et noctis equales et inequales eorum augmentum vel decrementum diei vel noctis per que invenit scilicet certum ortum et occasum siderum et stellarum fixarum loca planetarum conclusionum et latitudinem circuli ambitum orbis et geometricam disciplinam et ceteri alicorum que per vinum et ingenium eius operationis expediunt.

perdelibus Tebit tractando circue cui quem
allicant dum sentimus. nemo nisi quin
gentem in hijs tenet capacitatione facile adiu
tetur per hijs habitis videndum est de nominibus
sive terminis cadentibus ut hijs primum incorrere quod
datur quod in sequentibus dicenda sunt de facili
comprehendantur.

Primum igitur horarum armilla per quam
suspenditur astrolabium ad capiendam
altitudinem. Post hanc est alia armilla reflexa
quae in greco astrolabio quam arabice dicitur alan
nach habet sed in medio quod est tabula maior
quae diversas tabulas gerit inter se mansiones
et limbus qui dividitur in .360. partes .i. gradus
celi celi sive que sunt litere sepe designates
ipsum unum ut possit facilius invenire in fine
quod sunt tabule et in quadam earum tabularum sunt .3.
celi sive punctum tabule per .4. divisi vel primi
more vadit capud cancri procedens capud ari
etis et libre per minore capud capricorni et eque
almucantarath quod sunt celi velud arcus
in superiori parte tabule descripti quos quidam latini
non progressionarios solis vocant. circulorum
autem centrum quod dividit superiorem partem
celi ab inferiori. i. partem. s. parte quod sunt tamen
videtur. ab ea quam scientia que non videtur
est punctus qui est in medio ipsorum circulorum
sive almucantarath. vocatur cenith et illa
pars quae est in directo capitum. post hunc est azi
muth quae sunt partes circulorum quae ab scindunt
almucantarath etc. Deinde hore quae
sunt linee descripte in parte inferiori tabule
occidente et inter horas sunt due linee quae ostendunt
ortum aurore in mane et occasum luminis
in nocte. Et iste due linee in quibusdam astrolabiis
labijs ponuntur in inferiori parte in quibusdam
in superiori. Post hec medium celi .i. linea
quae in capite a loco armille et transit per medium
punctum tabule et dividit tabulam in duas equales
partes superiores quae est sive cum superiore vocatur medium
celum sive linea medij celi ut dicitur ylla
vero quae est sub inferiori linea anguli terre
sive linea medie noctis vel occasionis.
Sequitur almicantarath quod interpretatur aranea sive
rete in quo posita sunt signa et stelle et circulus

in quo gerunt gradus signorum. Circulus
etiam zodiacus cum capitibus signorum signis
quod sunt accipere arietis usque in fine virgo
et zodiacus ubi sunt que sunt a principio
libre usque in fine piscium. Post hec
sequitur almuri quae linea sonat ostensor
sive fine calculatio et est denticulus
in capite capricorni positus ad designandum
eos gradus. Deinde alhidada .i. forma
vel quoddam medius recte et tabula in quo
sunt centrum diverse. De inde alchitorph
.i. eque qui tabulas gerunt super
dorsum vero astrolabium sunt quidam circuli
quorum primus a centro notam mensium
gerit sive que sunt divisiones .365.
dierum autem dicuntur sive quasi divisiones
gerunt cursus anni sive spacio ut
possint dies facilius inveniri secundum
cursum .12. signorum nota et de super
descripta diversitatum signorum sive gradum
unus per .4. divisus vel totus circulus
in .360. partes sunt divisus et descri
ptus descripta ipse unus est in quadram
quarta sunt .90. in ascendendo et descendendo
et vocatur per illa altitudinis quarta quae est
solem est cum suspenditur astrolabium ad
capiendum altitudinem. De inde quadrans in
quo sunt lacunae divisa in .12. partes et vocatur
umquam per arabice ysbydam quod
latine sonat punctus sive digitus.
De inde alhidada quae est regula quae
sunt dorsum astrolabium volvitur in cuius
extremitatibus sive pinnule sunt due
pinnule vel erecte et perforate per quas
accipimus altitudinem solis in die et altitudinem
stellarum fixarum in nocte.

Cum volueris scire in quo signo
est sol et quo gradu perambulat
in eo scias primo quot dies transierint
de mense in quo es. De inde pone
regulam super dierum predicti mensis quod
es in circulo mensium hoc facto cadet
regula in circulo signorum super gradum
in quo est sol et eius pars in dorso
signorum dierum mensis in quo es

in circulo meridiei. Si scimus gradum
in quo est sol, ponendo ipsum super
gradum signi et invenies declinationem me-
ridiei per ipsum super decimum; ymmo contra
gradum solis in dorso astrolabii vide et
[illegible] et sume eundem gradum eiusdem
signi in circulo signorum in rete et quadrantem.
Deinde vide quod signum directe illi
signo sit oppositum et sume de ipso
totidem gradus sicut sol currit in signo
in quo est. Et nota quod ipsum gradum qui
dicitur nadyr solis, id est oppositum gradui solis.

Post hec altitudinem solis in veritate
suspende astrolabium de manu
tua per armillam et tamdiu torqueas
ipsum sursum et deorsum quousque ra-
dius solis per ambo transeat foramina.
Quo viso scito quot gradibus erigitur ipsum
in quarta altitudinis quia ipsa erit altitudo solis
super emisperium. Et sic accipies altitudinem
stellarum in nocte. Cum igitur volueris scire
quota sit hora diei, accipe altitudinem solis
secundum dictum est et serva eam. Postea move
rete donec ponas punctum quod est gradus
solis in almucantarath secundum similem numerum altitudinis
quam accepisti et aspice punctum in a-
diu[illegible] secundum quam horam cadit et hora
in[illegible] contingit quia ipsa erit hora
quam queris. Pones eum gradum solis
in almucantarath orientali ab ortu solis usque
ad medium diei et post medium vero diem
in almucantarath occidentali. Et nota quod hore di-
ei per gradum nadir solis, hore vero
noctis per gradum solis inveniuntur et quando
cadit super emisperium orientale et per gra-
dus celorum sive eius stellas posita in rete
ipsum erit ascendens in eadem hora et eius
oppositum occidens et quod autem ceciderit
super lineam medii celi erit in medio celo
super terram et eius nadir in medio celo sub
terra sive in angulo terre scilicet in linea
anguli terre. Cum autem in ipsa ponere gradum
gradum solis cadere inter duo almucantarath
pone secundum numerum quanto divisus poteris
quod accepisti. Cumque si dus difficile
pones eum super almucantarath propinquiorem et post

sed gradum solis et nota ubi sit almucantarath in limbo
et pone signum; postea pone secundum almucantarath super
illo et iterum nota almucantarath ponens sibi signum.
Deinde quot gradus fuerint inter primum signum
almucantarath et secundum nota et sume de gradibus in limbo
eandem proportionem eius almucantarath que se habent gradus
altitudinis qui sunt inter duo almucantarath ad 4.
Et tunc adiungas proportionem post almucantarath et
eosdem gradus solis in almucantarath et secundum numerum quem
eis congruit valeat. Et hec verificatio
similiter dupsatio stellas suspende in nocte cum
ceciderint inter duo almucantarath.

Quando in nocte volueris scire horam
sume altitudinem alicuius stelle suspende
stelle posite in rete et pone ipsam super
similem altitudinem in almucantarath. Deinde vide
secundum quam horam cadit gradus solis ipsa enim est
hora de qua queris. Et quando contingit cadit
super emisperium orientale ipsum erit ascendens
in eadem hora et quod cadit super emisperium
occidentale erit occidens et cetera ut supra dictum est
in precedenti capitulo. Cum vero gradus fuerit pe-
tita quod supposui in parte orientali, pones eam
super almucantarath in parte orientali. Et si ceperis occidentis,
pones eam in parte occidentali. Et invenies
accipiendo rubores sive crepusculum vespere
et ortum aurore in mane sume altitudinem
stelle altitudinis secundum dictum est et pone in almucantarath
secundum similem numerum tunc videbis ubi iacet
gradus in quo est sol ipso die quod si iacuerit
super lineam que vocatur linea crepusculi de
crepusculum habebis initium noctis et oppo-
situm magis [illegible] sic est super lineam ortus
aurore, habebis ortum aurore in ipsa
[illegible]

Cum volueris scire arcum diei pone
gradum in quo est sol ipso die super lineam
emisperii orientalis et nota locum almucantarath
in limbo. Deinde move rete donec
ponas gradum solis super lineam emisperii
occidentalis et nota locum almucantarath in limbo.
Et quot fuerint de gradibus limbi inter primam
notam et secundam almucantarath erit arcus diei
illa quo erit arcus noctis. Cum vero volueris
arcum noctis scire pone gradum solis super

almuri^ntat occi^lis et no loca almuri deinde pone cum gradus almuri^ntat orie^lis et quod
abscindit almuri erit arcus noctis quod
remanet erit arcus diei secunda ante posita
c Si scire volueris quot percesserint sive quot
horas unicuiusque hora prone nadir gradus
inicium cuiusque hore volueris et nota locum
almuri in limbo deinde pone ipsum nadir
gradus sive ipsius et quod quod almuri erit gradus
ipsius hore in qualibet die anni ita etiam
ipsius arcu diei sive noctis et dividis per
.12. idem unus gradus unicuiusque hore precedit
q Secundo scire volueris quantum de hora
transierit sive quot fractiones signa
locum almuri in limbo post hec vero
nadir gradus solis si est in die sive ipsum
gradum solis si est in nocte ad inicium ipsius
hore et gradus quod abscindit almuri in limbo
erunt pertes sive gradus transacti de ipsa hora
Si volueris scire quot remaneat de ipsa mone
equatore nunc usque ad finem ipsius hore
et quod abscindit almuri erunt pertes hore
que remanent
c Si scire quot sint hore equales in
die vel in nocte extrahe arcum alicuius
eorum et divide per .15. et quot divisiones ha
bueris tot horas equales habebis in die si
feceris de die ~~vel in nocte~~ si feceris
vel in nocte si feceris de nocte et quod
in fine .15. remanserit erunt fractiones de
hora equali
Si volueris scire tenere solis accidentem
altitudinem eius hora qua volueris scire et pone
gradus solis almuri^ntat altitudinis in parte in qua
fuit sicut facis ad inventionem horarum
post hec respice quod contingit
c Si volueris scire quot hore equales
transierint in die usque ad horam in qua
es accipe altitudinem solis et pone eam super stellam
altitudinis in almuri^ntat et nota locum almuri in
limbo et postea extrahe gradum solis super
almuri^ntat orie^lis et arcum quem abscindit
almuri in limbo divide per .15. et quot di
visiones exierint tot horas scito
transactas ab ortu solis ad horam quesitam

in nocte vero accipies altitudinem alicuius
stelle posite in rete et pone similiter
in altitudine almuri^ntat ut supra et nota locum
almuri deinde extrahe gradum solis super
almuri^ntat occi^lis et quod abscindit al
muri divide per .15. ut prius ita
si vis scire quot hore equales sunt
inter horam in qua fuis et ortum aurore
sume altitudinem alicuius stelle et pone
eam in almuri^ntat ut supra et nota locum
almuri deinde pone gradum solis
super lineam ortus aurore et gradus quod
abscindit almuri divide per .15. et
habebis horas equales ab hora in qua
fuis usque ad ortum aurore
c Si volueris scire altitudinem solis in
meridie cuiuslibet diei scias primo in
quo gradu sit sol et ipsum gradum in linea
medii celi et vide super quantum altitudinis ceci
dit in almuri^ntat tanta erit maxima
solis altitudo ipso die similiter altitudinem
stellarum scire poteris ut ponas centrum
stelle super lineam medii celi et videas
super quantum altitudinis occidit in almuri^ntat et
tanta erit eius maxima altitudo in eadem
regione secunda ante posita
c Si vis scire cum oritur aliqua stella
stellis positis in astrolabio pone
centrum eius super almuri^ntat orie^lis et vide
super quam horam iaceat gradus solis
quia ipsa hora oritur eadem stella similiter et
videas qua hora occidat si posueris
centrum eius super almuri^ntat occi^lis et vi
deas super quam horam iaceat gradus
solis tunc oritur totum tempus in nocte vel in
die ~~vel~~ operaberis per nadir solis gradus
solis et in nocte per gradum solis. Ut habeas
nomina stellarum que ponuntur in astrolabio
sume primo altitudinem alicuius stelle note
et pone eam in almuri^ntat similiter altitudinem
postea vide stellas quas volueris scire
super quam altitudinem iaceat in almuri^ntat et in qua
parte sit scilicet orientis sive in occi^lis
Quo viso pone regulam in dorso astro
labii super eadem altitudine et suspenso astrolabio

labio demum per armillam verte
ipsum ad eandem plagam celi in qua
vera est stella et maior quam
vide poteris per foramina utriusque
pendente. Sic astrolabio ipsam
quam queris.
Si vis scire cum quo gradu signi
aliquis sit aliqua stella in medio
celi pone lineam eiusdem stelle in medio
secante super lineam medii celi ex
gradibus circuli signorum ipse gradus in quo
est stella similiter pono oriente stelle
super lineam cuiusque orientis vel occidentis
et ipso quo gradus signorum tangat
idem cuiusque habet. cum quo gradu
oritur vel occidit aliqua stella.
Si volueris invenire quam plagam
mundi tenet altitudinem solis pone
super almucantarat super dorsum et videre
in qua circa sit postea vide in
qua altitudinem sit ipse gradus solis inter
lineas. azimuth a principio circuli
scilicet a coluro in capite cancri et equatoris
fuerit unus cum summe in dorso astrolabii
in eadem circa et ibi pone in gradum. Deinde
inde astrolabium versus mundum tenens
sursum versus eius poteris superficiem di-
rigere et opponere dorsum radiis solis
per ambo pinnulas foramina eius tante
ponens ipsum super eiusdem ut non moveat
ad aliquam partem tunc linea est
astrolabii convenientes plagas mundi
directe opponentes. scilicet orientem et orientis
et occidentem occidentis et sic de ceteris. Sicut
in nocte per stellas poteris operari
scilicet invenire per solem sicut dicitur capitulo
Quando volueris scire quantum decli-
net aliquis gradus circuli signorum
a circulo equinoctiali pone ipsum gradum sub lineam
medii celi et vide per quot gradus distet
a circulo equinoctiali inter almucantarat et quot fuerit
distantia eius declinatio quam maxima est
in capite cancri et capricorni. scilicet 23.
graduum et pauca minutorum. Similiter
potes scire stellarum scilicet per declinationem
si ponas eam in linea medii celi et

videas quantum distat inter almucantarat a circulo
equinoctiali et hec est maxima eius declinatio
Ad habendum latitudinem regionis alicuius
scire debes quantum inest sol quantum
punctum arietis vel libre et ipse dies sit
in altitudine solis in meridie quantum habet
et si hec eius a 90 gradibus illud quod erit
latitudo regionis vel altitudo. Scilicet hic dicitur latitudinem
regionis invenire volueris vide altitudinem
solis in meridie scilicet per dictum est in 13. capitulo de
inde vide quot sit declinatio gradus solis ipse
die a circulo equinoctiali et si sol fuerit in signis
australibus adde eius ad altitudinem meridianam
et si in septentrionalibus minue et habebis
altitudinem solis in capite arietis vel libre et
hoc subtrahe a 90 gradibus et quod remanet
est latitudo regionis vel altitudo quanta est altitudo
poli super orizontem tanta est distantia
cenit ab equinoctiali et hec est latitudo regionis
vel altitudo. Per stellas fixas que sunt in
[illegible] septentrionale quando non occidunt in
regione inquantum hec poteris latitudinem
quod stelle sunt in magna [illegible] vel [illegible]
[illegible] regione. scilicet [illegible] clamate [illegible]
quod est in [illegible] quod est in [illegible]
[illegible] [illegible] quod est in [illegible]
[illegible] que est in capite medusse [illegible]
[illegible] in humero [illegible] [illegible]
et hoc [illegible] inter summe [illegible] altitudinem
aliquis [illegible] cum fuerit in media linea
celi hoc est cum altior fuerit [illegible] potest
in eadem regione deinde cum inferior fuerit
iterum summe altitudinem eius et summe medium inter
illos duos terminos et hoc erit altitudo latitudo
regionis sicut dicitur [illegible]
Si vis scire longitudinem duarum regionum
vel civitatum adinvicem oportet te
scire in [illegible] vel [illegible] [illegible] quod alio
modo scire non poteris longitudinem. Si eam
per eclipsim solis et lune [illegible]
per eclipsim lune [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] que fit [illegible]
civitatum notans diem et horam principii

medium et finem eclipsis. Cum quantum in de-
misi per tabulas et diversitates ascensus
et hic ferunt. Deinde cum videris ecli-
psim in veritate per astrolabium que sit hora
in principio medio et fine eclipsis. Et
si gradus concordat cum horis sequitur veritas
per tabulas. Si autem due regiones sunt
intervalle eiusdem longitudinis. Si vero non eo
concordaverit hore vide dictum et hec
3 longitudinis inter eas. Si autem per astrolabium
plus in veris horis eclipsis quam per ta-
bulas tunc civitas in qua ea est orientalius
civitate in qua facta est tabula. Si autem
tardius 3 occidentalius et tanto plus ut tardius
hic invenies quanto plus ut tardius habi-
tu ibi eclipsim

c Si per umbram corporis elevati altitudinem
eius in veritate volueris scire primo quod
in dorso astrolabii sunt duo quadrantes ut
duo quadrantes eum circulum inter orientem
et septentrionem alterum inter septentrionem et occi-
dentem horum quilibet habet duo latera unum erectum
per modum cathetii alterum iacens per modum
basis. Erectum est latus per modum umbre
verse iacens vero umbre extense et sunt
divisa latera ista per 12 et vocatur umbra qua
divisio digitorum umbre sive punctum. Cum
ergo scire volueris quot puncta sunt in umbra
recte latitudinis sol quando si fuerit 45 erit umbra
extensa 12 punctorum et versa similiter et omnis
umbra rei elevate similis sibi. Et si fuerit
altitudo plus quam 45 gradum erit umbra
minor re elevata et cadet in gradu sive latus
umbre extense. Si vero fuerit minus 45
gradus erit umbra maior re elevata
et cadet in gradu sive latus umbre verse. Ex
et sic quot puncta ex eo accidunt in parte
erit umbra versa. Igitur cum volueris scire
umbram extensam huius altitudinis divide
144 per punctos quas habes ex punctis umbre
extense et quod exierit erit numerus umbre verse
eiusdem altitudinis et ideo divisisti per punctos
umbre verse exierunt puncta altitudinis
que multiplicatio punctorum umbre extense
omnis altitudinis in puncta faciunt 144 omnis
altitudinis ex hoc erit numerus 144 quem di-
visisti ex punctis multiplicatione 12 que est
numerus punctorum stature in geometria
Cum ergo volueris scire quot stature sunt in
umbra divide punctos umbre quos
habes per 12 et quot divisiones exierint
tot erunt stature in ea. Et si fuerit
umbra numerus stature notabis eas de
12 et erit pars eius. Si vero acciderit sine
fractione punctorum et volueris scire ipsam
fractionem pone notam sive locum in quo
acciderit regula in quarta in fractionem eo
quod sit amplior quadranti et post hoc move
regulam sive initium puncti et pone notam
sive similiter regula et nota gradus qui sunt
inter utrasque notas. Deinde pone
regulam sive finem puncti et signa gradum
quod contigerit similiter regula et non
ex eo quod similiter primum et quod fuit ipsa
erit fractio quam queris

c Si vero volueris scire et invenire
altitudinem solis ex umbra extensa
facto numero punctorum umbre extense
si fuerint puncta 12 et infra pone
regulam sive numerum umbre extense
deinde vide sive quot gradus altitudinis accidit
in quarta superiori et quot fuerint tanta erit
altitudo solis ipsius umbre per altitudinem solis
facies umbram secundum hoc facere volueris
et si fuerint puncta plus quam 12 divi-
de per eas 144 et quod exierit erit numerus
punctorum umbre verse ipsius quot gradus
acciderit eius similiter in loco altitudinis
ista erit altitudo solis ipsius umbre. Si vero
fuerit umbra versa et fuerit numerus punctorum
12 et infra et volueris scire altitudinem
quod cum scies facies umbram si volueris
et si fuerint plus quam 12 divide per eas
144 et exiget numerus punctorum umbre
extense quesite altitudinis. Postea pone
regulam sive cum exiet umbra extensa
quod si fuerit in punctis fractio et volueris
scire proportionem operaberis sicut in primo
capitulo precedenti dictum est. Si ...

q Quando volueris scire altitudinem
alicuius turris sive alicuius rei
elevate pone regulam super 45 gradus
in dorso astrolabii et postea tam
diu antecedes vel retrocedes do-
nec summitatem rei intuearis per ambo fora-
mina regule, regulam immobili perma-
nente et cum hoc feceris longitudinem que fuit
a loco tuo usque in radice illius rei
elevate mensurabis et huic addes
staturam tuam videlicet ab oculo tuo
usque ad terram et quod collectum fuerit ipsa
erit altitudo quam queris quia basis et
cathetus eiusdem erunt longitudinis. Cum
locaveris regulam super 45 gradus. Si volueris
alter ponis in dorso altitudinem eius que-
admodum facis per stellas et postea
aspice si ceciderit regula in quadran-
te super latus umbre extense et aspice
punctos super quos cecidit et divides
eos 12 per numerum punctorum stature et
quod exierit erit pes altitudinis vel ex lo-
ngitudine que est inter te et illam et postea
mensurare spatium longitudinis et multiplica
eam per quod sumpsisti. Deinde adde su-
per staturam tuam que est ab oculo tuo
usque ad terram et quod exierit erit altitudo
rei quam queris. Et si ceciderit regula
super latus umbre verse scito quot sint
partes punctorum super quas ceciderit quoniam
12 et quod fuerit ipsa erit altitudo vel ex
longitudine que fuit inter te et illam et post-
ea mensurare longitudinem scilicet capiens
partem quam sumpsisti et divide quod fuit ab
oculis tuis usque ad terram [illegible]
et quod collectum fuerit ipsa erit altitudo
vel similis longitudini ab statura tua
unde quando eam [illegible] si ceciderit regula
super latus umbre verse erit altitudo minor
longitudine que fuit inter te et illam. Ideo
addendum est stature post mensurationem
multiplicationis eius in partem quam habebis
si accepisti altitudinem stando et ante
accepisti altitudinem sedendo addes quod est
ab oculo tuo iterum usque ad terram et te
si volueris scire partem rei elevate

ab aliquo loco usque ad superiorem eius nota
est te scire altitudinem rei deinde quantum
fuit a loco inter [illegible] usque altitudinem. Secundum
hoc erit a loco quem volueris usque ad summitatem
eius. Postea aspice quod superfluum est
quod fuit inter utrasque altitudines et hoc erit quod fuit
a loco quem voluisti usque ad summitatem eius. Et
per hoc opus operabis in omni suspenso quamvis
pertingat usque ad terram. Cum volueris scire
eius longitudinem a loco suspensionis eius secundum
quod pendet. Sed autem volueris scire altitudinem
rei ad cuius radicem non vales accedere
propter separationem aliquam vel quia est mons
vel flumen vel aliquid simile accipe eius altitudinem
ab aliquo loco et scito punctos super quos
ceciderit regula de quo latere fuerit quanta sit
pes longitudinis. Exprime altitudinem quia si ceciderit
regula super latus umbre extense [illegible]
ipsos punctos super quos cecidit ex 12 et
quod fuerit ipsa erit pes altitudinis vel longitudinis
vel altitudo vel si [illegible] cecidit super latus
umbre verse divides 12 per numerum punctorum
et quod exierit ipsa erit longitudo de altitudine vel
[illegible] postea procede a loco
tuo [illegible] elevationem ut [illegible]
[illegible] et iterum accipe altitudinem eius
quemadmodum fecisti. Et scies quanta sit
pes longitudinis de re elevata ex loco secun-
[illegible] Deinde accipe superfluum
quod fuit inter utrasque partes et quod fuit scias
et postea mensurare spatium quod est inter sta-
ciones primam et secundam et divide [illegible]
[illegible] quod sumpsisti ex
superfluo quod erit inter utrasque partes et quod
exierit erit altitudo rei [illegible] diminutionem
stature tue adde eam et quod fuit erit altitudo
rei [illegible]. Si volueris scire quanta sit lo-
ngitudo spacii quod est inter te et radicem rei
elevate ex aliquo loco quem volueris
accipe altitudinem rei quem cepisti et ante
[illegible] stature [illegible] per quod
sumpsisti [illegible] loco de quo scire voluisti
quantum est inter ipsum et radicem rei elevate
et quod exierit erit longitudo inter utrasque
c Sed volueris scire quantum spacii

ex similitudine triangulorum cum scito quot cubiti
sunt in spatio. Et per hoc scies quot sunt inter utrumque locum

sit inter duo loca in planicie suppone
de astrolabium de manu tua sinistra ut
cadat regula super quod directe quia aliter non po-
terit fieri nisi sint in astrolabio duo
quadrantes. Post hec aspice ex foraminibus
tabularum donec videas locum et cum hoc feceris
aspice regulam quam super occidit super latus
umbre extense. Accipe punctos et scito
quot sunt puncti extra 12 et quot fuerint tanta erit pro-
portio spatii quod fuerit inter utrumque metam
ex statu tuo sive plus fuerit medietas vel
quarta etc. Et quia si occidit regula super latus
umbre verse divide 12 per numerum punctorum
quos habes et quod exierit erit quod est inter
utrumque locum. Hoc quoque de multiplicatione numeri
similis triangulorum cum quot habes et fractiones
erunt ex numero cubitorum qui sunt in eo quod
si volueris scire quantum addit altitudo alterius
loci super alterum accipe calamum et erigas
in statione tua statum tuo et pone notam
in loco qui opponitur visui tuo ex calamo
et cum hoc feceris scias in aliquo locorum et non
sit inclinatus sed equaliter erectus et suppone
de astrolabium de manu tua et sit regula
super diametrum qui transit ab oriente in
occidentem et post hec aspice per foramina
pinnularum absque motu regule tunc scies
cadit aspectus tuus. Et nota quod fecisti
[illegible] erunt loca equalia et si occiderit
super notam erit locus tuus altior loco
calami per spatium quantitatis quod sunt in calamo inter
locum aspectus tui et notam. Si vero occidit
aspectus tuus sub nota locus tuus est inferior
loco calami secundum spatium quantitatis sine fuerit
inter casum aspectus tui et notam et per hoc
opus deducitur aque de celo ad locum
[scies?] cum longitudinem quod est inter utrumque locum
et scies quantum est altius loci in quo est
aqua super locum ad quem eam vis ducere
ex cubitis et dividens per totam longitudinem
et scies quantum cadet ex eadem longitudine
unicuique 10 cubitorum vel plus erit
quod levius est. Hoc facies in centum
cubitis usque ad complementum longitudinis et numerus
quod potest descensio erit cubitis unius
et omnis centum cubitos ex longitudine. Et etc.

si volueris scire quantum sit ab alio
quo loco in civitate domus usque
ad alium locum pone regulam super dya-
metrum astrolabii et descendens ab ar-
milla in fine. Deinde sta super domo
loco et aspice cum ex foraminibus
tabularum absque motu regule et cum hoc
feceris pone notam in loco stationis
tue. Deinde sta super altero loco et
aspice cum sicut fecisti prius et ibi
pone notam. Deinde metire spa-
cium quod est inter utrumque locum notatum et quot
fuerit erit ipsa longitudo inter utrumque
locum in civitate. Sciendum quod [illegible]

c Cum volueris scire per quot gradus as-
cendat unumquodque signum in circulo
directo sive in linea medii celi
pone principium signi in linea medii
celi et nota almuri in limbo. Deinde
pone finem predicti signi super lineam me-
dii celi et quantum se movit almuri
tanta est ascensio in circulo directo. Similiter
potes invenire ascensiones duorum
vel trium signorum vel quotquot placuerit
ponendo principium super lineam medii
celi et notando locum almuri. Deinde
finem ipsorum signorum super eandem
lineam pone. Vide quantum se movit
almuri et hec erit eorum ascensio.

b Si scire vis per quot horas equales
in equales vel per quot gradus oritur
aliquod signum in aliqua regione accipe climata
ad aliquam regionem constitutum et pone in-
itium signi cum ascensione sive
volueris super lineam circuli orientis.
Et nota locum almuri in limbo. Deinde
pone finem eiusdem signi super eandem
circuli lineam et quantum se moverit
almuri ex gradibus limbi tanta est
ascensio eius signi in eadem regione ex
gradibus circuli equinoctialis quos gradus si diviseris
per 15 quod dimisit habebis per tot horas
equales oritur idem signum in eadem regione
quod autem minus 15 remanserit gradus

no poterit . erunt sciencie de hora
imperfecte . Si autem volueris facere per quot
horas occidat signa in eadem regione
facies per conversionem occasus . sicut fecisti
per ortus et habebis occasum ipsorum in eadem
regione sicut patet .

a D[e] inveniendo loca planetarum

per astrolabium pone in nocte altitudinem
alicuius planete et signa eam deinde pone
in sua parte altitudinem alicuius stelle et pone
eam in almucantarat secundum precessit . postea
vide quot gradus eius gradibus signorum cadat
in almucantarat . sic similiter altitudinis plane
te quod sumpsisti in eadem quarta in qua
accepisti planetam . qui in ipso erit pla
neta . Similiter poteris facere in die cum
videris lunam accipe altitudinem eius et signa
deinde accipe altitudinem solis et pone in al
mucantarat . et super nadir eius gradus . et quod gradus
eius signorum ceciderit super similem
altitudinem lune in parte in qua accepisti pla
netam ipse erit gradus in quo erit luna

b Ut cognoscas planetas alio modo
poteris hic vide sic pone altitudinem
planete quod est super lineam medii ce
li et signa eam et pone ad eandem
horam per aliquam stellam fixarum ascensus
et horam et signa postea et vide
cum planeta ille incipit descendere
a linea medii celi et accipe in eadem
hora pone eius altitudinem quod sit equalis alti
tudini prius super sextam ad lineam medii
celi et accipe in eadem hora pone per aliquam
stellarum fixarum ascensus et horam deinde
pone divide quantum ascensum primum et
ascensum secundum in almucantarat in limbo
et pone divide medium punctum per quod si
ascensum primum erit quot gradus cum tunc ta
deit sicut lineam medii celi in ipso erit
planeta certissime . Si autem volueris facere

scias in primis utrum planeta sit
australis vel septentrionalis considerata vera pla
neta altitudine quod supposui quando erat supra
lineam medii celi sit equalis altitudini

gradus in quo est planeta vel maior vel
minor . Si est equalis tunc planeta est
directa in via solis et nullam habet latitudinem .
Si autem altitudo planete est maior quam
altitudo medii celi sic in quo est planeta tunc
planeta est septentrionalis a via solis . Si autem
eius altitudo est minor tunc planeta est
australis et tunc declinat a via solis

4 Quod si volueris facere verum planeta
sit retrogradus vel directus accipe altitudinem eius
et signa eam et scito in ipsa hora altitudinem alicuius
stelle et signa eam cum fuit secundus nocte
vel eius 2m quod est potest apparere diminucio
vel augmentum ob signa predictam stellarum fixarum
super sit in similitudine altitudinis quam sumpsisti
inspice quod prius accepisti eius altitudinem . post
hec aspice eadem hora altitudinem planete
evidenter . Et si fuit planeta in parte orientalis
vel vernus eius altitudinis sedem minorem primo
erit directus . Si vero fuit maior erit re
trogradus et si fuit planeta in parte occidentalis
erit econtrario . i . si addiderit erit directus si
minuerit erit retrogradus

q Quando vis facere ascensus ad invicem
aliquam anni accipe gradum ascensionis in
revolutione anni preteriti et pone dictam sicut
lineam cuspidem orientalem et loco almucan
tarat in limbo deinde move almucantarat
a loco note . 92 . gradibus et circa pertem unius
gradus . Et si fuit 2us gradus vel anus post
annum cuius involucionem movisti mo
nebis almucantarat 2m nunc duorum annorum
quorum annum . 92 . gradibus et circa pertem unius
gradus . Sic non quod in duobus annis vel tribus
non sit sensibile de illa circa pertem gradus
potes eam ponere per duos annos vel
tribus . 93 . gradus computatis tempus computatio
gradus . Et si fuerint plures anni multiplica
eos numerum eorum per . 92 . gradus addendo tamen
in pertem quod collatum fuit per orbes donec
minus . 360 gradibus remaneat . postea
move almucantarat a loco note ad invicem
numerum quem invenisti et cum hoc fecisti quod
ceciderit sicut lineam cuspidem orientalem ex gra
dibus circuli signorum erunt gradus ascensus eiusdem
anni

178

[S]ole lucente si allidada ceciderit super
medietatem quadrantis .i. super .45. gradus
umbra rei semper est equalis corpori suo
Et si sol venerit in umbra extensa sive
plana ad duo puncta res est maior
umbra sua in medietate. Exemplum ad .8. res est
dupla ad umbram suam. Item si umbra versa
fuerit, solem fieri circa meridiem vel post, sol
venit ad .2. puncta umbre equalis erit
rei respectu eius medietate. Exemplum ad .8.
umbra erit duplo maior re. Exemplum ad .6.
duplo et dimidio. Exemplum ad .8. tunc triplo
maior. Exemplum ad .12. tunc est quadruplo ma
ior vel sic. Exemplum tres digitos in divite in
umbris occupaverit illa hora quando umbra
corpora tres duodenas sui corporis
habebit. Et sic de aliis intellige. Et si du
arum umbrarum angulare punctum radius occu
paverit oportet ut .4. umbre in se .4.
suis corporibus sint equales. Item dico secundo
per se equalia et hec singulis diebus manife
stum est. accidere sole .45. gradum altitudinis occu
pante. Sicut ego notavi sole existente
in principio cancri et in fine geminorum in
meridie umbra omnis rei et medietas rei
divite et sic hec et alio tempore nescio. Item compu
ta in umbra versa in fine secunde hore est
umbra sextupla ad rem .i. umbra habet .6.
et res .1. Item in fine tercie umbra habet .4.
et res habet .1. Item in fine quarte est tripla .i.
umbra habet .3. et res .1. Item in fine quinte
umbra habet .2. et dimidium et res dimidio
minus. Item in fine sexte umbra est dupla
ad rem. Item in fine septime umbra est
dupla ad rem tercia parte minus. Item
in fine octave umbra continet rem et
dimidium eius parte unde est sesquialtera
proportio. In fine nove habet rem et terciam
partem rei .ut. [illegible] sesquitercia. Item in fine
decime continet rem et quintam partem eius. Item
in fine undecime continet rem et undecimam
partem eius. Item in fine duodecime umbra est
equalis rei. Item in umbra extensa si
ceciderit sic: fine prime quasi secundum complemento

medietatem res est sextupla ad
umbram habet .4. et res .6. Item si super
terciam umbra habet .8. et res .4. Item si
super quartam umbra habet .3. et res .1.
Item si super quintam res habet .3. et dimi
dium et umbra dimidio minus. Item si
sextam res erit dupla ad umbram.
Item si super septimam res erit dupla
tercia parte minus. Item si super octavum
res habebit umbram et medietatem
eius unde est proportio sesquialtera. Item
si super nonum habet res umbram et terciam
partem eius. Item si super decimo habet res
decimam quintam umbram et insuper quintam
eius. Item si super undecimam habet res
decimam quintam umbram et undecimam parte
eius. Item si super primum umbra
.28. puncti etc.

a [A]d cognoscendum latitudinem
tablarum in astrolabio ponendarum
Sciendum est quod quanta distancia
est a cenith usque ad circulum orien
tis vel ab orizonte usque ad polum
tanta est in regionibus ad quam illa sit
tabula latitudo. Quanta vero fuerit distan
cia inter polum et cenith vel a circulo
orientis usque ad complexionem orien
orum climatum in partibus orientalibus
septentrionalis tamen elevati equinoc
tiali super orizontem in regione ea
dem. Distancia vero duorum cl
imatum sibi proximorum cognoscitur
per distanciam eorum circulis et cetera
ut quod .29. graduum in medio tabula con
stat esse qui sive exorientibus
climatibus videat eorum distancia
positis colligunt etc. etc.

Sequitur compositio cylindri

Ad vestigandum compositionem
chilindri horologii solaris
viatorum sumatur lignum mayre
solidum minime porosum equale
non nodosum arte tornatoris
convertendum quousque eius super-
ficies rotunda sit et undique plani-
ssima cum in superiori parte quam inferiori
et media equalis consistat et hoc preter illam
partem pendi faciliter habere in inferiori
parte eius debent compositi aliquantulum alio-
quantulum corporis superficie et in altera
eius extremitate scilicet in capite chi-
lindrij fiat spacium rotundum parum
profundum superficie corporis exterius
illesa remanente in quo spacio
ponatur vertebra cooperculi interius concavi
ad proporcionem dicti spacij concavitatis
sic aut corpus chilindrij a centro
superiori scilicet procedendo usque ad centrum
basis perforetur quod cooperculum coop-
erculi procedendo notabili inferius vel
tertia arte constructi proporcionabiliter per
foramen vel foramine cooperculi correspon-
dens foramini corporis foramine cum cor-
pore in parte superiori existente ...
ore ve liquentur post constructionem chi-
lindrij una cum stilo suo orthogonaliter
possit foramine opportet et sic patet
compositio chilindrij. Ad figuram autem
eius est sciendum quod totum corpus chilindrij
preter pedem cum quod a parte dividitur
equales scilicet propter puncta ... quod a duabus
partibus protrahantur due linee a summitate
chilindrij usque ad basim et alia linea
in medio earum a summitate usque deorsum
et sic erunt duo spacia equaliter divisa
quod ut ... ad cuius fiat ... punctum
lineam .i. et ... protrahatur linea
a summitate usque deorsum ... eque distans
... a summitate usque deorsum ...
... plantarum ...
... debent vel sic patet et in spacio
... linee primo ...

Numerus punctorum	Numerus minutorum	Puncta	Numerus graduum	Gradus
1	3		5	
2	7		10	
3	0		14	
4	8		19	
5	6		23	
6	7		27	
7	13		31	
8	6		34	
9	3		37	
10	4		40	
11	11		43	
12	0		45	
13	20		48	
14	28		50	
15	21		52	
16	30		54	
17	8		55	
18	29		57	
19	12		58	
20	45		60	
21	48		61	
22	34		62	
23	33		63	
24	36		64	
25	44		65	
26	57		66	

preterea ut quecunque
representetur ...
mediam lineam in super-
iorem summitatem alia linea
quod distans a summitate usque
deorsum protrahatur ...
puncta duabus ...
... patet in figura inse-
rens et in spacio superiori
... punctorum ...
... capite ...
... quod ... vel ...
... potest pendi ...
patet ... dicit
quod sit ... quod
... igitur ...
... separat
inferiori parte ... corp-
oris cum spacium ...
usque quantum adiungimus
... lineam ...
... superiorem que
sunt eque distantes
... protrahendo lineam in
... linea ... de
parte usque ad summitatem et
alia in inferiori parte co-
poris ... basim
... ad ...
... spacium in quo ...
... pendi
quod spacium ... linea medium
... distantem eque
distantes in ... dividantur
illarum ... protrahantur una linea illius
eque distantes ... adhuc ...
illarum mediarum et inferiorem ... basim
protrahatur alia linea illius eque distantes
... quarum linee ...
... in inferiori parte chilindrij ...
... spacio in quo ...
... lineas divisa ... protrahantur
.4. linee eque distantes a summo .6. divi-
sionum primo ... usque deorsum ad ...

lineam equinoctialem et alie 6 linee ine-
dic ut equidistantes sibi ad eandem lineam
equinoctialem protrahantur ita quod tunc in summa
scilicet in 6 divisionibus sunt 12 linee
circa chilindrum usque ad dictam lineam
equinoctialem protrahantur equaliter et linea
prima prime linee dextre in principio
protracte stans super primam lineam equi-
noctialem extendatur equaliter de orsu prime
dum aliis et ceteram procedunt linee equi-
noctialis sibi proxime usque ad medium li-
neam equinoctialem linee sibi proxime usque
dextram stantes super primam equinoctialem
et sic de aliis lineis usque ad unam quarum
tota sit altera extendat usque ad medium
et altera stet super lineam equinoctialem
et quelibet linea stans super equinoctiale
teneat sibi lineam lineariter correspon-
dentem a media equinoctiali usque ad fina-
lem in spaciis autem que inter dictas li-
neas in inferiori parte chilindri et spaciis
omnes menses anni et signa illis corre-
spondencia sic ponantur in spacio primo
scilicet prima linea equinoctiali que usque dex-
teram primam lineam stantem in chilindro
scribatur ultima medietas decembris
cuius racio est quia tunc maxime dies
crescere incipit in primo spacio scilicet illo scilicet super
lineam mediam scribatur alia medietas
eiusdem mensis ordine retrogrado quia in illa
medietate dies decrescunt quo sic
in sequenti spacio quod fuit decembris
ponatur januarius et sic eo novembris or-
dine retrogrado postea februarius super-
ius processive octobris inferius retrogra-
de deinde marcius processive superius
septembris inferius retrograde postea
aprilis superius processive augustus in-
ferius retrograde maius processive iu-
lius retrograde ultima junii prima
medietas processive quia ad hunc crescunt
et alia medietas retrograde quia tunc
decrescunt ordine hec linea parallelis ap-
te scribantur et quia in medio signorum

mensium signa nascuntur signum
capricorni in quo dies crescunt decem-
bri correspondens similiter linea equi-
noctiali media in toto spacio usque
ad primam lineam ordine processive
ponatur et sic eo sagittarius ordine
retrograde postea aquarius processive
et sic eo scorpio retrograde de-
inde pisces superius processive libra
inferius retrograde postea ari-
es superius processive virgo inferius
retrograde taurus etiam superius pro-
cessive leo inferius retrograde sec[illegible]
gemini superius processive cancer
inferius retrograde [illegible]
signa in quibus dies crescunt po-
nuntur processive in quibus decrescunt
retrograde. Cum de mensibus et signis in
chilindro. Nunc de punctis umbre
verse et extense dicendum. Est autem
umbra extensa secundum arzachel in
suis canonibus umbra omnis rei
erecte super faciem terre planiciem di-
recte punctis autem 12 partes
illius erecte similiter autem punctis
umbre est 12 partes illius umbre
extense ergo quod puncta sunt in umbra
dico quod 12 [illegible] umbra autem
versa est umbra omnis rei que fit indi-
recte super faciem terre in aliqua re que
fuit erecta super faciem terre super
lineam directam [illegible] quoque est in ea
et 12 punctis [illegible] umbre extense
[illegible] quod puncta umbre verse quare
est primo faciendum. Divide spacium ad
hoc deputatum secundum longitudinem per lineas
paralelas equinoctiales ab una linea ad
ad aliam equidistantes per octo spacia
equalia quia sic puncta umbre verse in-
dicant maxime dici [illegible] in
qua dies chilindrum fecerit. Et si chi-
lindrus fuit longus divide per octo
spacia equalia quia possunt esse puncta
ea umbre usque in [illegible] ad quam
aliquis credidit accedere. Ubi quod
ad eam [illegible] quod faciendum

sicut dimidium gradum quibus 61 gradibus
et dimidio videtur 22 puncta umbre usque
ad minuta XB

tabulam inspice exemplum sic pro
ea que docet altitudinem solis in in
fine signi cancri ad omnes horas
diei scilicet quando est in maiori altitudine sua
ut est in inicio cancri ad sextam
horam diei cancri per hanc autem
tabulam patet quod altitudo solis hora
6 sive meridie maxime diei
istius regionis scilicet Anglie est 61
gradus et 38 minutorum et communiter
dicitur quod est pro minori plus quam 22 puncta
que per tabulam umbre aque adinvenitur
modo exemplum divide spacium ad pri-
mo necessaria de punctis in communiter adinveni-
us ad 23 partes equales et si chi-
lindrus sive alicuius longius
ut prius dixi videlicet circumfusio
quo usque digitorum et huius modi divide
a summo usque ad basim per decem spa-
cia in 22 vel 26 partes equales
et protrahe tot lineas circumfusales que
quidem puncta distinguunt ita quod
ad quamlibet lineam circumfusalem distin-
guentem duo puncta protrahentur
linea sibi prima equalis circumfusalis
sinistre et in spacio superiori scri-
batur unus ex crescens per 2 [illegible] lineas
distinguens 2 puncta protrahatur et in
spacio superiori scribatur 4 9 et sic
usque ad basim cum de punctis et
unus totum circumdans ante predicitur
superficialiter divide in spacio summe de
punctis vide quod fuerint puncta et
minuta in tabula supra primo posita
ex directo 7 graduum ex gradibus altitudinis
vise et sume cum de punctis chilin-
dri et protrahe cum spacium punctorum
lineam circumfusalem a capite chilin-
dri [illegible] caput chilindri
et lineam [illegible] 7 gradus 1 illud spacium
[illegible] 7 gradus [illegible] vide
quot puncta et minuta fuerint in hac
tabula in directo 10 graduum altitudinis vise
et sume tantum de punctis chilindri
accipiens cum ut prius et duces lineam
circumfusalem et erunt inter illam lineam
et priorem [illegible] 7 quod gradus et sic fac
de omnibus gradibus donec compleveris tot
gradus quod potest sol ascendere in meri-
die in qua regione volueris. Consequenter
quod in hac regione scilicet Anglie vel Oxonie
ascendit per 61 gradus et dimidium et 8
minuta ut dictum est supra quibus videt
in chilindro 22 puncta et 8 minuta
ad protrahendas lineas horarum vide quod
sit altitudo solis ad omnes horas diei cum
sol fuerit in inicio signorum in quibus dies
crescunt in qua regione velis quod quidem
facies per astrolabium in istis autem partibus
scilicet Oxonie per tabulam istam sequentem

1	Gradus	minuta	gradus	minuta	gradus	minuta	gradus	minuta						
2														
3	4	0	5	20	7	0	9	0	11	40	12	0	12	0
4	8	0	9	0	13	30	18	0	22	0	24	0	24	0
5	10	0	12	0	18	4	26	0	33	0	34	40	36	0
6	12	0	14	0	23	0	32	20	42	0	47	0	48	0
	13	0	16	0	27	0	36	40	47	0	57	0	57	0
	14	26	17	44	27	46	38	0	40	0	58	14	60	58

hore

Capricornus aquarius pisces aries taurus gemini cancer

Tabula composita Oxonie in Anglia de
ascensione solis ad omnes horas diei cum
fuerit in inicio signorum Postea sume
cum de gradibus chilindri sicut quod puncta per
singula signorum loca in quibus diebus cre-
scunt dicte hora tot gradus et divide
protrahe lineas illas circumfusales per omnia
puncta et erunt linee horarum [illegible] fac de-
inde sic fac [illegible] sine lingua ex cupro vel
argento in alicuius experimentis per-
forata per cuius foramen leviter circuire
possit quedam regula similiter ex cupro
vel argento [illegible] et rotunda cuius dicte
extremitates ex circumfuso in chilindri
cooperculi in [illegible] per [illegible] foramina

Vide stilum super puncta chilindri et umbram ondet [?] puncta umbre usque horam

in parte medietatem cooperculi fac insignare
et per illa parte cooperculi et per ... partes de
plumbo stabiliter in foramen quod quidem
poderet quod ligna a coopertulo egrediente
per convenientem magnitudinem sine in circumferen-
tia cooperculi proporcionabiliter fiunt quam longum
orthogonaliter fac extra cooperculum
umquam sit plus longitudinis quam .12. punctorum
tamen de opposite chilindri sit dem. Opera-
tionem autem per chilindrum si vis scire horas
cuiuslibet diei. Vide cochurum sine stilum
super partem mensis in qua fuit et umbram
stili dicet tibi horas per ... .12.
horas sine dies maior fuit sine mi-
nor. Volens autem scire altitudinem solis vide
stilum super gradus et umbra stili ondet tibi
gradus altitudinis solis in qualibet hora diei. Volens
autem scire puncta umbre usque horam
horarum videlicet puncta umbre extense
scire volens in qualibet hora divide .12.
per puncta que habes et numerus quociens ondet
tibi puncta umbre extense in eadem
hora. Volens et scire altitudinem cuiuslibet
rei in plano erecte vide proporcionem
punctorum umbre usque ad stilum in aliqua
hora et eadem equaliter erit proporcio umbre
rei erecte ad suam umbram, ut si sit
umbra equalis stilo erit res erecta et
equalis sue umbre et si sit habet umbra
medietatem stili equaliter erit res erecta
medietatem sue umbre et sic de aliis partibus
intellige et sic per umbram scies altitudinem cuiuslibet
rei erecte ... et explicat proporcio chi-
lindri cum arte sua ... ...
∴ Fit et alia quedam ars per cadrantem
in chilindro in plana tabula quarta
circuli per sui centro .c. a. describe
... ... divide et quamlibet ...
in .6. et harum quamlibet in .4. ut sit divisa
in .90 partes ... ab ipso centro
.a. ubi quadrantis ... ... superius
... et deorsum pendentes lineas ...
... ... facient ... linea
diametralis que quartam dividat
in duas partes equales. Divide
quadrantem non in ipsa divide qu-
artam longitudine cochurum ... quoniam
in parte quarta incipient ... dare
... et ob ipsa non deorsum
perpendicularem lineam a ...
equedistante ... ...
... ...
pendentes. Postea ... ...
... ... seu angulum .a. pone
... ... de .90 ... ...
... ...
... ... perpendicularem lin-
eam dixi ubi ... tangit nota
in ipsa ... sic quod deorsum
descendentes ad singulos per ordinem
sequentes gradus ... a primo an-
gulo .a. non ... et ad sin-
gulas ... usque ad .66. gradus
in quo inclinatur ... ...
.s. est ... sol ... hanc igitur
lineam perpendicularem sic .66. gradibus
... per ... in ... de
... longitudinis ... et in singulorum
signorum et mensium inicijs est gradus
sol ascendat in fine cuiuslibet hore
in ... formula vide et quantum
spacium ... in hac linea .a. quadran-
te ... eundem spacium in longitudine
... in ... .a. cochuro deorsum
mensurando in linea qua ... signi
vel mensis ... ...
hore ... facies ... ...
... inicio in fine .6. hore as-
cendit sol gradus .18. ... ergo ...
... in linea perpendiculari ... .a.
quadrante usque in fine .18. gradus
... in linea ... ...
usque ad sexte hore ... pone et
sic in singulorum mensium et signorum in-
icijs cuiuslibet hore ... ... in-
venies punctis ... ...
cuiuslibet hore sine a punctis ad puncta

obliquas lineas sicut augmentatur dies
et decrescit requirit de duabus
toaque horologii huius mensuram per-
fectas quod ut clarius pateat ipsam
circuli quantitatem per decem in divisam
et perpendiculares lineas vero hor-
ologii huius inter pendente cum .60.
quodlibet sub hiis depinge vel sedem
ipsorum spacia et unum quodlibet preter
horarum inter nulla presignat singula
incipit circumferentie sunt huius
mensura horologii in suo tempore indu-
rantis mensibus et signi lineam ab
ipso ad polum medium in suum
suspende ad quamcumque horam sin-
gnomonice erigit umbre ipsam
non dubitans ad esse. In hac eadem
horologio per 12 partes signorum et
mensium inter valles plurimi punctis
et quodlibet ad rectis et debitam men-
suram dispingetis cuius libet corporis
erecti in plano stantis altitudinem per
umbram eius faciles poteris in-
venire. Cum enim cum sine impli-
mare erecti corporis umbre triangulum
orthogonium efficiat cuius inchoatum
ipsum in suo trigonum umbram aothum
recte quamcumque proportione aothum
ad umbram esse factum fuerit. eadem
sine dubio in umbre planicies
in qualibet corporis que umbram facit habe-
bit. Deocque in duodenario duplum
triplum dimidium. bisse. dodrantem
deptunce seu alias quamcumque ha-
bitudines diligenti mensuram notas
quod dispone. Ut ipso adipisce dimen-
siones aothus umbre quod lucente
sole in ipso cinnuente quam pro-
portione ipsa et umbre fuerit satis
posse ostendere. Nota si ad sextam
aothum partem umbre primus pervenit
planicies. In umbra ad altitudinem quo
umbram facit sextupla est. Si ad
tertiam tripla. Si ad dimidium du-

pla. Si ad totam longitudinem aothum equalis
est. Si ad duplam longitudinem aothum umbra
pervenit altitudo rei ad planiciem in um-
bratam est dupla. Si ad triplam tripla
est altitudo. Si ad quadruplam longitudinem ao-
thum umbra pervenit altitudo est quadru-
pla et sic de ceteris. Et sic explicit
tractatus chilindri etc.

1	Uncia
2	Sextans
3	Quadrans
4	Triens
5	Quincunx
6	Semis
7	Septunx
8	Bisse
9	Dodrans
10	Dextans
11	Deunx
12	As

	Hore in solis ascensu	1	2	3	4	5	6
	Hore in solis descensu	11	10	9	8	7	
Signorum	Capricorni	5	9	13	1[illegible]	17	18
mensium	Januarii et decembris	5	9	13	16	18	19
inicium	Aquarii et sagittarii	6	10	15	16	20	21
passus	Februarii et novembris	6	12	17	21	23	24
	Piscium et scorpionis	7	14	20	25	28	30
	Marcii et octobris	7	16	24	30	34	36
	Arietis et libre	8	18	27	35	40	42
	Aprilis et septembris	9	20	31	40	46	49
	Tauri et virginis	9	22	33	44	51	54
	Maii et augusti	10	22	35	48	56	60
	Geminorum et leonis	10	23	36	48	59	63
	Junii et julii	11	23	38	50	61	64
	Cancri	11	24	38	50	61	66

In hac tabula nota quot pedes in fine cuiuslibet hore passus solis accidit in inicio cuiuslibet mensis vel signi sicut ex [illegible] per exemplum

IV 184

[illegible] ignis [illegible]
ponis [illegible] stellas [illegible]
[illegible]
[illegible] sal [illegible] clare [illegible]
[illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] ad [illegible] plumbi [illegible]
Et [illegible]
[illegible] vel tartarus [illegible] nocte

In glebis [illegible] fomitem [illegible]
[illegible] paleis [illegible]
Et post [illegible] generatis
[illegible] quod [illegible] lympha [illegible]
[illegible] vel prima [illegible] regione
[illegible] lymphando [illegible]
[illegible] fovea [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible] colligere [illegible] colligendi
[illegible] lymphando
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Amen. [illegible] anno [illegible] incarnacionis [illegible] indictione septima [illegible] die mercurie [illegible] in [illegible]
[illegible] Lubuc dyoc. [illegible] nobili viro domino Johanne [illegible] officiali ac eciam procuratori [illegible] domini Stephani [illegible]
epi Lub. [illegible] mei notarii et testium subscriptorum honestus vir magister [illegible] tabellius [illegible] scolarium in Brandenburg de Lubu. [illegible] consules [illegible]
[illegible] sigillo maiori burgensium in Brand. dyoc. [illegible] quo omnes [illegible] sigillacionem [illegible] instrumentum publicum manu
[illegible] notarii publici scriptum subscriptum et signatum [illegible] assignans [illegible] sindicum [illegible] consulum ac tocius universitatis [illegible]
dicte dyoc. [illegible] appellacionis cedulam legit [illegible] in publicum [illegible] tenor per omnia sequitur in hec verba. [illegible]
[illegible] pat domine Stephane Lubuc. ecclesie epe. honestos viros dominos meos [illegible] consules [illegible]
[illegible] in Brandenburg [illegible] ministratoria [illegible] modum videlicet [illegible] consules [illegible] Brandenburg [illegible]
[illegible] domini Johannis [illegible] vobis satisfacere [illegible] excommunicacionis [illegible] consules [illegible]
[illegible] Brand. [illegible] negociis [illegible] sua [illegible] consules [illegible] qui
[illegible] deliberate [illegible] causam [illegible] honestos [illegible]
[illegible] facta sub pena mille marcarum Brandenburgensis argenti [illegible] tamen [illegible]
in quos [illegible] diffiniciones [illegible]
[illegible]
[illegible] dictos dominos meos consules [illegible]
[illegible] dictos dominos meos consules [illegible]
[illegible] dominos meos [illegible] sedem apostolicam [illegible]
[illegible] Actum et [illegible] anno domini [illegible]
[illegible] Januarii [illegible]
[illegible] consules Johannes [illegible]
[illegible] domini Petri [illegible] Brand. dyoc. [illegible] testium subscriptorum [illegible] universitatis ac consilii [illegible]
[illegible] Lubuc. dyoc. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Actum [illegible] sub sigillo [illegible]
[illegible] consules de [illegible]
[illegible] apud fratres [illegible] in refectorio [illegible] sedem apostolicam [illegible] lecta publice [illegible]
[illegible]
[illegible] consules [illegible]
[illegible]